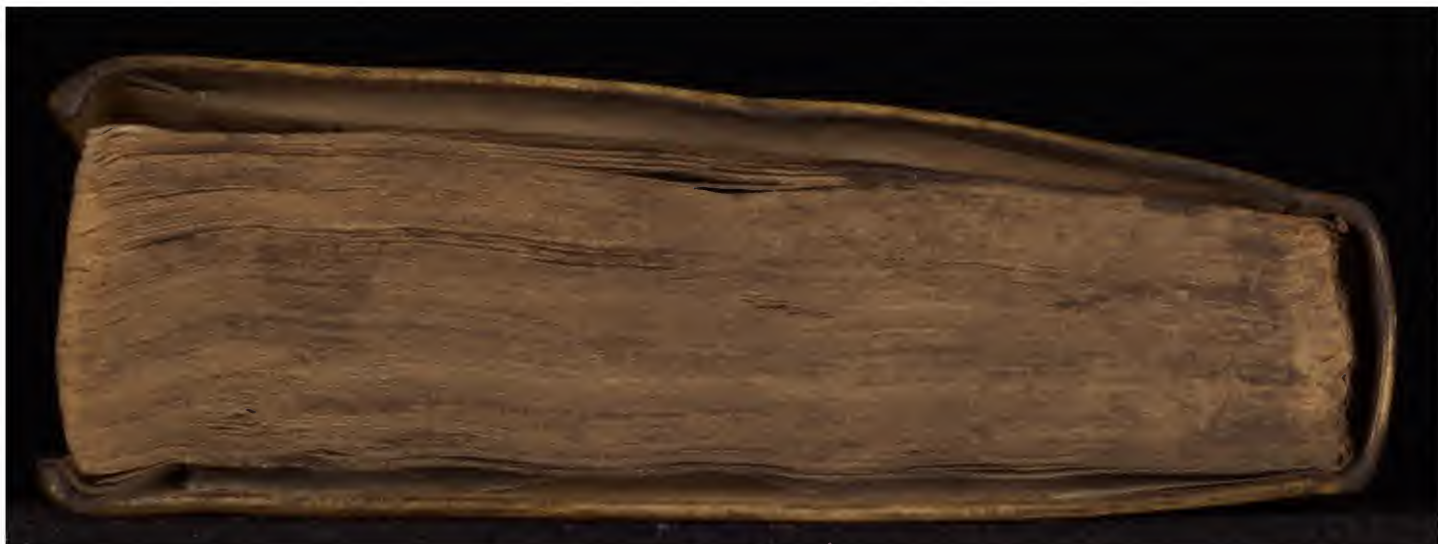

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.4

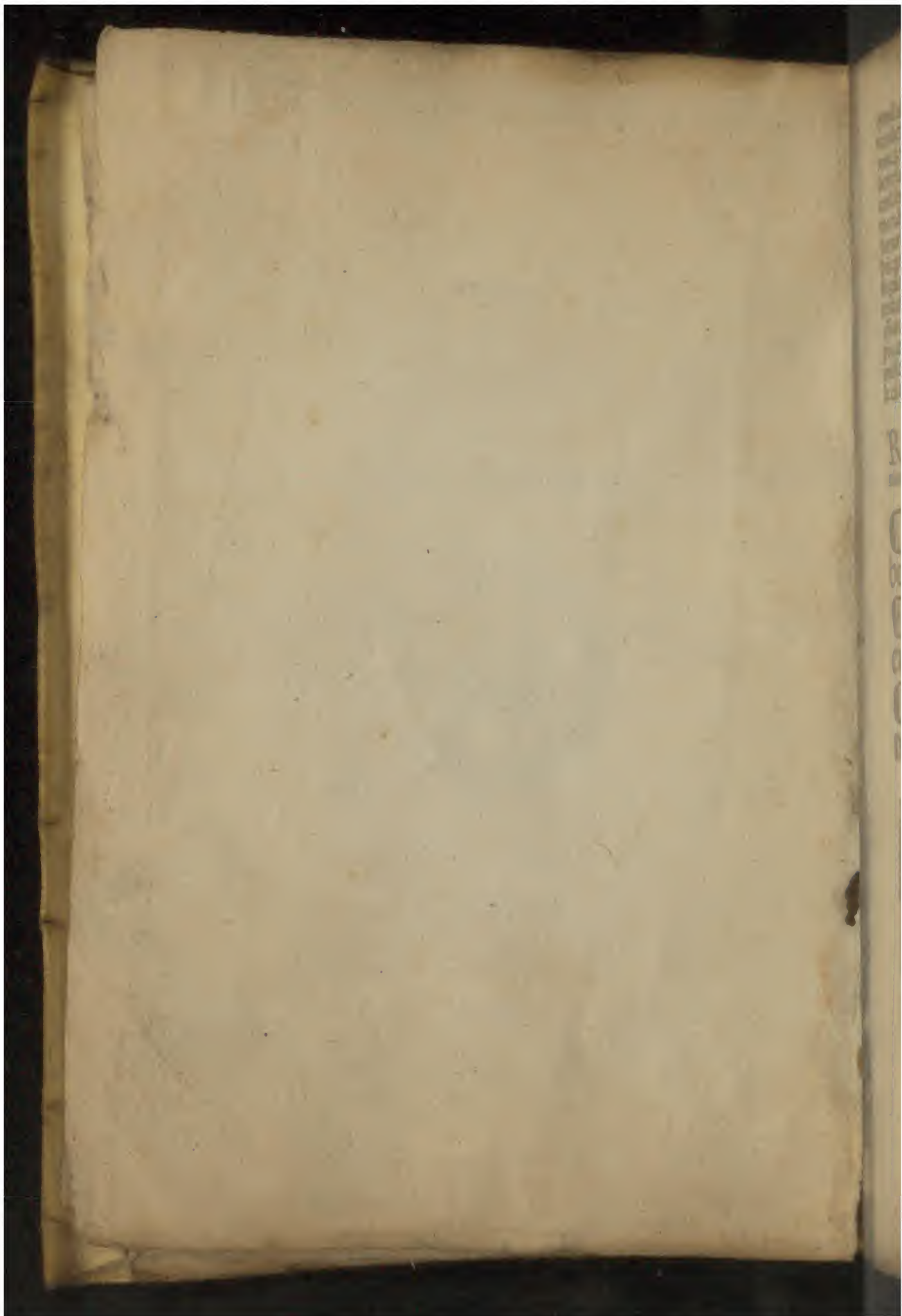
496 131 A. IX c
1A/2 v. 4

EX BIBLIOTHECA

CAR. I. TABORIS.

60316

omniū añ. 3. iij. reubarbari. 3. iij. spodij rof. cū capitib⁹ suis lacce gūm
toirefacti karabe omniū añ. 3. v. seminis acetose toirefacti. 3. vi. crete ro
mane. 3. viij. fiant trocisci. ¶ Descriptio alia bona. R. rof. rubeaz. 3. vi.
berberis gūm seminis acetose omniū añ. 3. iij. spice eupatorij spodij
amli seminis portulace granorū cucumeris omniū añ. pōdus. 3. ij. semi
nis endiule seminis cuscute omniū añ. 3. i. s. succi ligustie. 3. i. lacce reu
barbari amboz. añ. 3. s. aggregent illa 7 fiat trocisci. ¶ Pillule bōe ad
hāc egritudine 7 oēs cronicas 7 febres ledentes viscera 7 pprie qñ mā
flegmatica est magis vincēs. R. aloes mastice myrabolanorū citrinorū
reubarbari succi eupatorij succi absynthij rof. rubeaz. omniū añ. pres
eqles croci prē mediā fiat pillule cū aqua endiule 7 sit dosis. 3. ij. cū siru
po acetoso. ¶ Descriptio bona cōueniēs ppe vel post digōnē. R. aloes
mastice succi absynthij rof. omniū equaliter croci. 3. s. infouent pillu
le cū aqua endiule 7 sit dosis. 3. ij. cū sirupo acetoso.

¶ De reciduatione.

Capitulum. 20.

Reciduatione est deterior radice 7 consilium quidem est vt in ea nō
sit inceptio ad curandum donec manifestus sit modus egritudi
nis: nam fm plurimum est seua.

¶ Incipit Sen tertia de apostemati
bus 7 pustulis.

¶ Tractatus primus de illis que ex
eis sunt calida 7 corrupta.

¶ De sermone vniuersali de aposte
matibus. Capitulum primū.

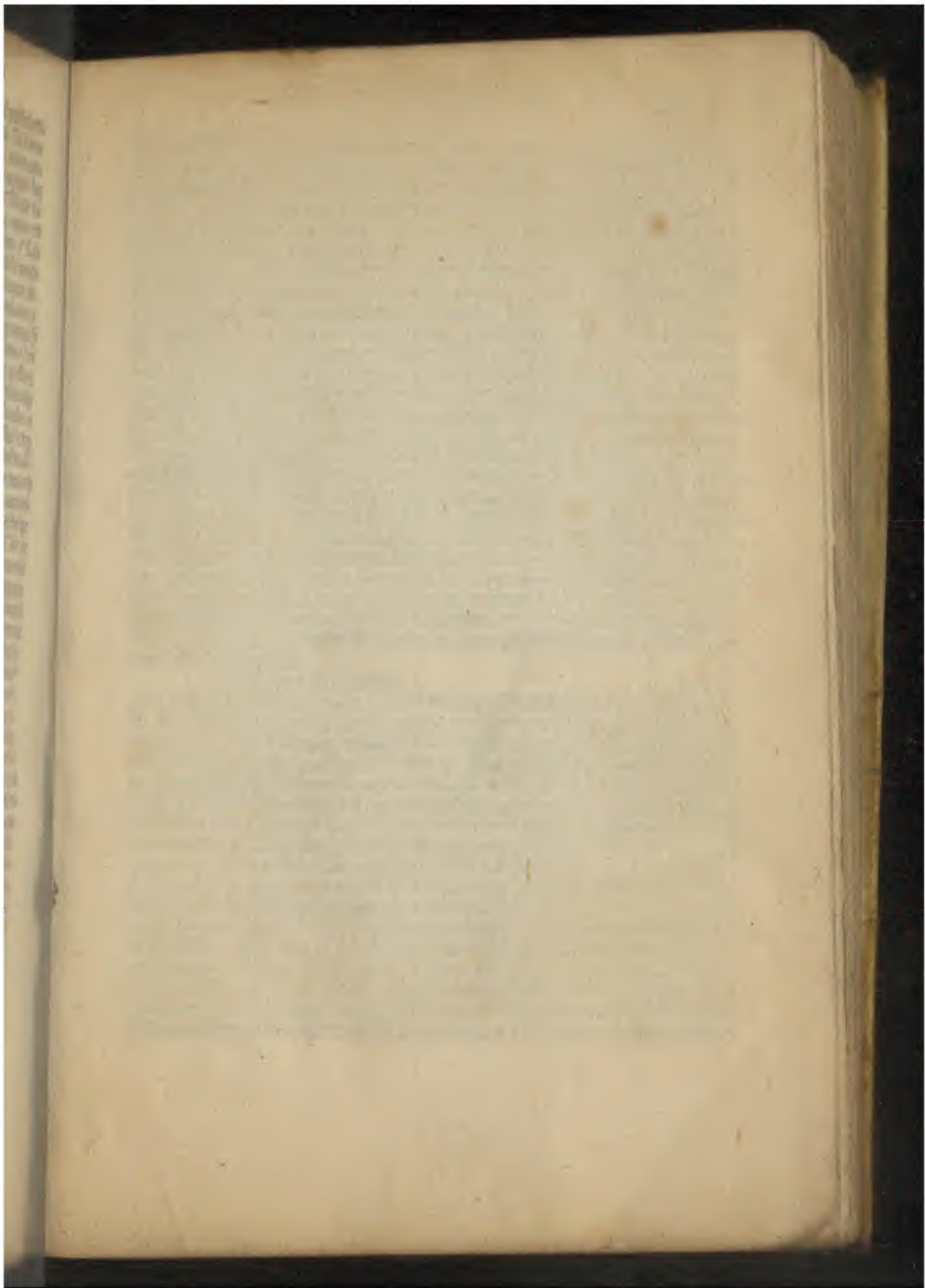
Am locuti suim⁹ in lib. p^o de ap^oatib⁹ 7 spēb⁹
eorū: 7 curis ipsoz sermōe vlt ad quē redire o^o
illū qui vult audire qd nūc loquemur. In hoc
aut loco loquemur de eis sermonē p^ocularēz.
¶ Dico qd oē ap^oa 7 pustula aut est calidū aut
nō calidū. 7 ap^oa calidū aut est a sanguine 7 qd
currit cursu eius: aut colera 7 qd currit cursu
ipsius. Et qd est a sanguine aut a sanguine lau
dabili aut sanguine malo: 7 sanguis laudabilis
aut est grossus aut subtilis. ¶ Et factum qd ē a
sanguine laudabili grosso est flegmon que ac
cipit carnē 7 cutē simul 7 est cū pulsatiōe. ¶ Et

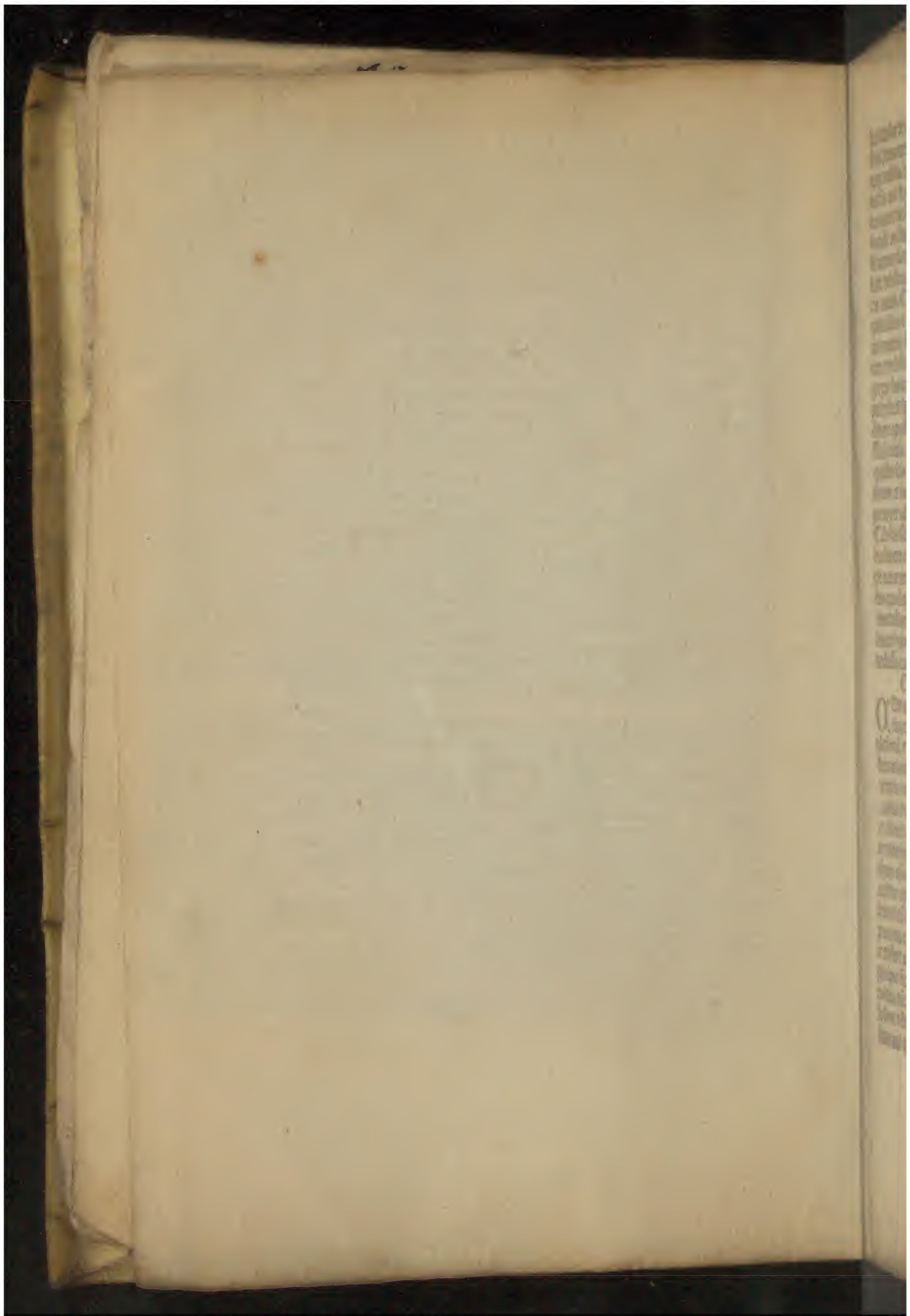
Liber quartus Sen. iij.

a subtili flegmon q̄ accipit cutē solā & est spina & non est cū pulsatione.
 ¶ Et vō a sanguine grosso malo sūt spēs exturaz malaz. Nā si eius
 malitia vehemens fiat & ipsi⁹ adustio pueniet herisipilla & veniet com
 bustio & crusta: & sterio: ea est ignis p̄ficus. & a subtili malo accidet fleg
 mon q̄ declinat ad herisipilla cū malitia & fraudulentia. ¶ Si aut̄ fue
 rit subtilior erit herisipilla flegmōides. & q̄n fuerit ei⁹ malitia maior erit
 herisipilla h̄is inflationes & vesicas & combustionē & crustam. ¶ Cole
 ricū aut̄ aut̄ est colera subtili valde que non continet in eo qd̄ sit magis
 intus q̄ illud qd̄ apparet de cute & est acuta & fit ex ea formica: aut am
 bulatua sola & est subtilior: aut ambulatua corrosiua & est mala: aut ex
 colera grossiore illa & est minoris caliditatis: & continet magis intus q̄
 palma in cute & est q̄n sit in ea flegma: & fit ex ea formica miliaris & ē mi
 noris inflammatiōis & tardioris resolūōis: & si fuerit materia grossior &
 deterior accidet formica corrosiua: & si pertransierit in grossitie sua vsq;
 ad substantiam sanguinis & si fuerit mala: accidet herisipilla mala & in
 omnibus illis materia est subtilis q̄uis diuersificetur post illud & fit p̄
 pter subtilitatem suā q̄ expellit eam natura pp̄ia & non retinet in ali
 quo nisi in cute & qd̄ appropinquat ei. ¶ Et quādo multiplicatur materia
 ap̄atis calidi & magnificatur ap̄a: tunc est de summa ap̄atum caumatū
 & mortificantū: & de summa p̄dictorū est que dicit̄ barachien. & iste spe
 cies male & que est similatur multiplicatur in anno pestilētie. ¶ Et de
 apostematib⁹ calidis illa sunt mala que nō excitantur vel nō perueniūt
 ad declinatōnem quā sequūtur leuitas & detumescit: neq; ad aggrega
 tionem materiei: imo ad corruptionem mēbr̄: & non semper fit a magni
 tudine ap̄atis & multitudine materiei. imo fit quādoq; a malignitate
 materiei. ¶ Et scias q̄ apostemata parum sunt singularia pura: s; plu
 ra eorum sunt composita. ¶ Et scias q̄ omne apostema in exteriorib⁹
 cum quo nō est pulsatio nō facit sanctē: de intrisecis vō tā locuti suim⁹.
 ¶ De flegmone.

Cap. 3.

Iam sciuiti flegmonem & signa eius ex caliditate & inflammatiōe
 & additiōe quantitat̄s & in tēsiōe & impulsione & pulsatione si ē
 submersa vel q̄ est propinqua arterijs: & membrum in quo est tale ē cut
 aduentum nerui quibus sentit non plus q̄ sensibilitas sicut sciuiti di
 spositiōem eius. ¶ Et quantopius fuerint arterie maiores & magis
 grandes erit pulsatio eius & ipsius dolor vehementior & eius resolutio
 aut ipsius collectio velocior. ¶ Et cum flegmon est in membro sensibi
 li sequitur ipsum dolor vehemens qualitercunq; sit: & comitatur ipsuz
 vt appareant vene illius membri parue que erant occulte. ¶ Et scias
 q̄ nomen flegmonis in lingua grecorum est absolutuz super omne qd̄
 est inflammatum: deinde dicitur de omni apostemate calido: postea bi
 cetur de eo quod est ex apostemate calido cuz proprietate p̄dicta: & nō
 caret inflammatione propter coartationem sanguinis & opilationem
 meatuum. ¶ Et parum quidem contingit vt flegmon sit simplex: sed
 s; plurimū ei associatur herisipilla aut durities aut neruositas: & ha

bet causas de quibus sunt antecedentes corporee ex repletione aut ma-
litia humorum cum debilitate membri recipientis licet non sit repletio
neque malitia humorum. Et de eis sunt primitiue sicut contusio aut
incisio aut fractura aut dislocatio aut ulcera que multiplicantur in me-
bro quare declinat ad ipsum materiam propter dolorem et debilitatem: et
fortasse declinant ad ipsum materiam et retinentur in vasis que sunt debi-
litate: et fortasse declinant ad ipsum materiam et retinentur in vasis que
sunt debiliores sicut accidunt cum ulceribus et scabie apostemata in lo-
cis vacuis. Et augmentum quidem eius declaratur additione ma-
gnitudinis et tensionis: et status ipsius per finem eius: et illic aggrega-
tur materia si debet aggregari: et declinatio incipit tendere ad lenita-
tem et debilitatem: et mala est que non tendit ad declinationem neque ag-
gregat sanum: et huiusmodi quidem perducit ad mortem membri et
putrefactum ipsum. Et multotiens quidem fit illud propter magnitu-
dinem apostematis et multitudinem materie ipsius: et multotiens fit
illud causa malignitatis materie si apostema fuerit paruum. Et tu
quidem scis illud quod rarificatur: quoniam pulsatio incipit in inten-
sionem et inflammatio incipit in sedationem: et scis illud quod aggre-
gatur per additionem pulsationis et caliditatis et fixationem utriusque.
Et scis illud quod putrefit propter digestionis difficultatem et tene-
brositatem et vehementiam tensionis. Et scias quod dum non submer-
git naturam materia non peruenit ex ea apostema et respirat per ignem
eius quod apparet exterius. Et scias quod quando vicinantur pustule
demenuntur indicant venenum malignum. Et oportet ut in potu tri-
buatur habenti apostemata interiora aqua cindiue et aqua solatri cum
medulla cassie fistule.

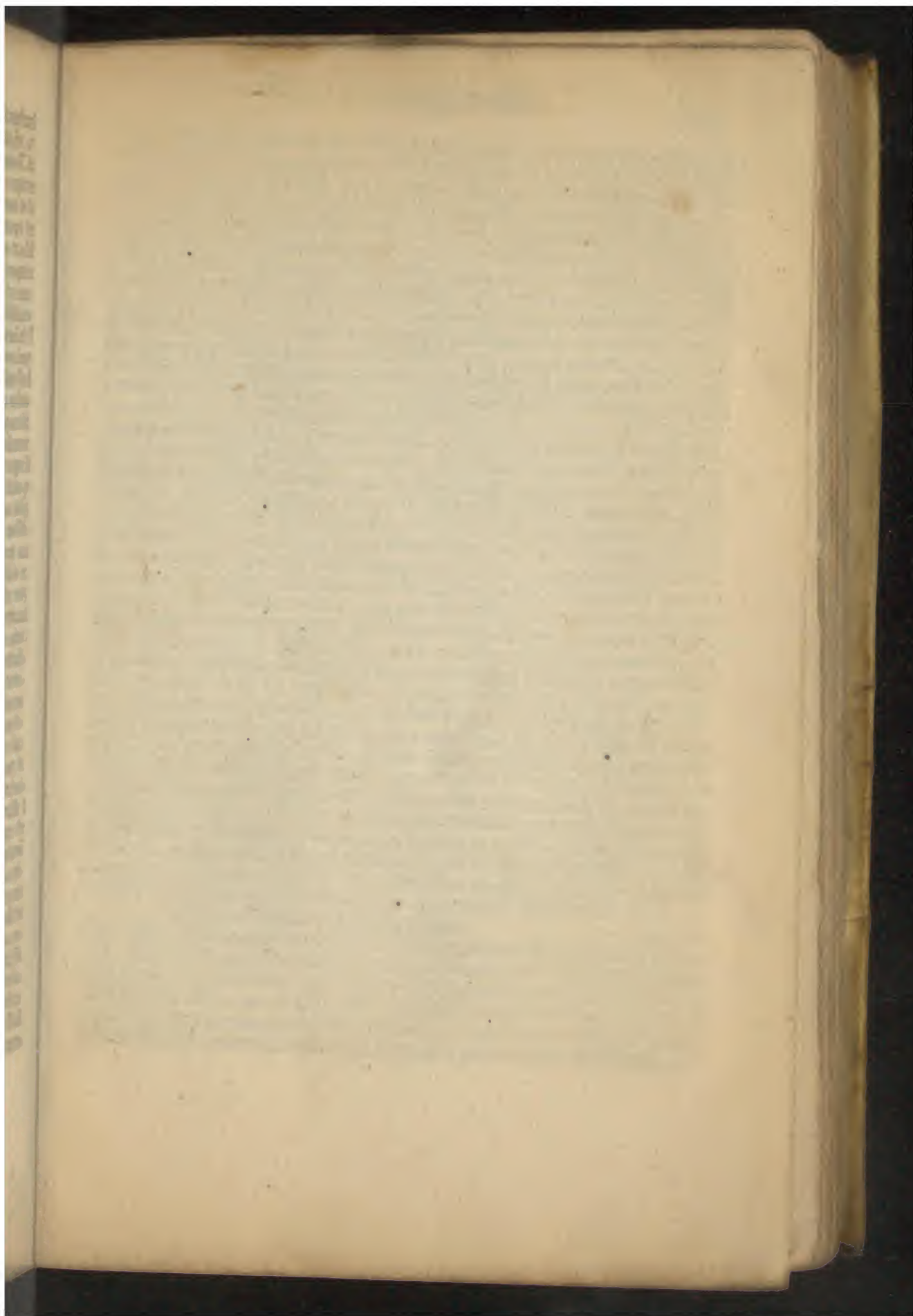
De cura flegmonis.

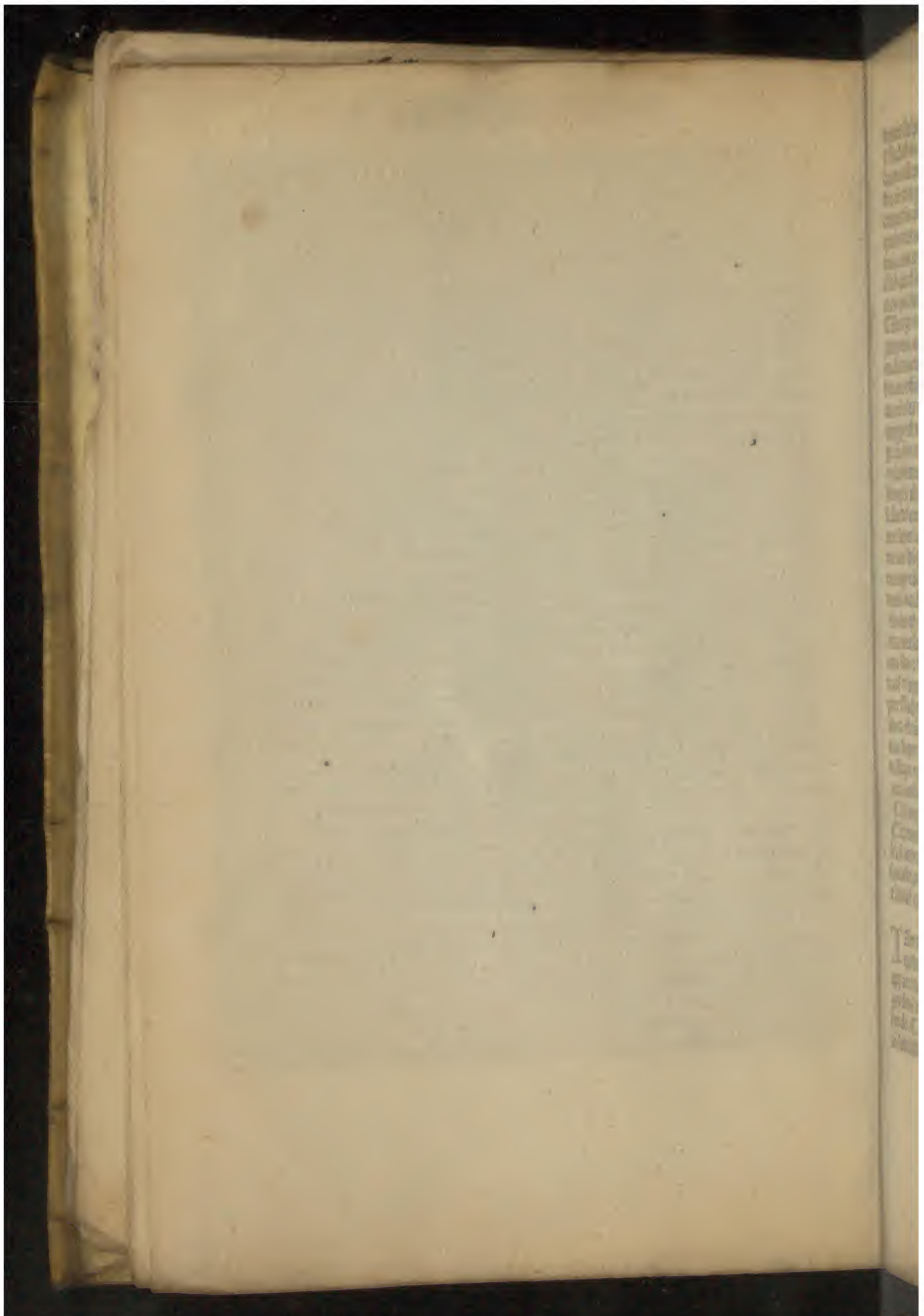
Cap. 3.

Quoniam accidit flegmon a causa primitiua non deest quin aut causa primi-
tiua et eius vestigium inueniat modificationem corporis aut re-
pletionem. Quod si obulet modificationi non est necessarium nisi curatio apo-
stematis in quantum est apostema: et curatio apostematis in quantum apostema est ex-
tractio materie extranee que facit accidere apostema: et illud fit per molli-
ficationem et resolutionem leuia sicut emplastrum de farina tritici cocta cum aqua
et oleo: et quicquid excusat scarificatio laborem et prope quando apostema est mul-
te materie. Cum autem inueneris corporis repletionem tunc oportet ut non
tugas apostema cum molliificatione quam attrahes ad ipsum supra quod resoluas ab
eo: imo oportet ut euetur materia per fibrotomia et fortasse indiget solone veteris:
et cum feceris illud administra molliificationem. Et eius quidem curatio est
proxima curatio eius? curatio causa primitiua inuenit modificationem corporis:
et differt ab ea in hoc quod non indiget curatio cum percussione prima in
principio sicut indiget illa imo minus illa. Cum autem causa est antecedens non pri-
mitiua tunc oportet ut incipias cum curatione et comple et quod meretur ex flegmate et ex
solone veteris si indiget ea: et necessitas quidem eius est aut quoniam corpus est imum-
dum aut quoniam egritudo est magna: quare necessaria est etiam et minus.

Liber quartus Sen. iij.

ratio materiel et attractio ad contrariū. Et licet corpus nō sit multarū
supfluitatū: tamē in membro quāq; aduenit qđ ipsum debilitat qre at-
trahunt ad ipm materie corporis: l3 nō sint materie supfluitatis. Et
oportet vt observes cōditiones p̄dictas in hoc ex etate et tpe et regione
et alijs. Et incipe cū repcussūis nisi in locis q̄ cōditionauimus in li-
bro p̄mo. Deinde oppone augmēto cū intrōmissiōe mollificatiuoz et hu-
mectatiū cū refrenatiuis: et q̄tum p̄cedit in augmento p̄cedas in addi-
tione mollificatiuoz paulatim. et apud finē et statū et vltimitatē magnitu-
dinis et additionem sue vltimitatis fac vincere mollificatiā et fac ea pu-
ra: et exiccantia sunt que sanāt in fine: verū humectantia et mollificatiā
sunt ad dilatādos poros et ad sedandū dolorem. Et exiccatiūū est il-
lud qđ sanat et p̄hibet remanere aliqd qđ fiat sanies. Si autē non sanat
integre et dimittit aliqd non relinqt nisi rem modicā quā resoluūt illud
in quo est acuitas. Et quāq; accidit ex refrenatiōe vehemētia doloris
propter suffocationē materiel et soliditatem mēbris. Et quāq; accidit
ex ea reditu materiel ad mēbra p̄ncipalia: et quāq; accidit vt induretur
ap̄a: et accidit quāq; vt incipiat membrū tendere ad viriditatē et nigredē
nem pp̄ue quādo medicat cū eis in fine rei et prope statū. Et scias qđ
vehementia doloris facit te indigere medicinis mollificantibus absq;
attractione et fortasse erit cum eis infrigidatio non prohibens molli-
ficationē. Et ex reditu vero materiel ad mēbra p̄ncipalia securat eua-
cuatio nisi quādo illud qđ puenit ex eis est sin seinitam expulsiois ex
eis: et sunt mēbra recipientia ab eis sicut euacuatoria illorum: illic entz
non est via ad repellendū et expellendū penitus: et nos iam verificauit
mus ista in loco suo. Et cum timetur vt declinet ad duritiem admi-
nistra mollificantia in quibus est calefactio et humectatio cum fortitudi-
ne. Ad dēne aut repcussūe sunt que sunt medie sicut succi herba-
rum frigidarum quas multotiens diximus in locis alijs sicut succus
portulacē et cucurbite et endiuie et virge pastoris et aliarum et succus so-
latri p̄prie et corpora eorum contrita preparata ad emplastrū et suc-
cus psilij etiam et ceratum cū aqua frigida: et fortasse excusat labores in
eo spōgia infusa in aceto et aqua frigida: et chechengi est fortis in p̄nci-
pio: et similr cortices granator et semperuua et sautch decoctū valde et
p̄prie cū aceto mixto aut sumach: et illud est bonū iterū: et si idiget for-
tiore illo adde in eis sandalū et acatiā et menthe et saufel et susquāmū
albū: et herba que notatur herba ap̄atū est in p̄ncipio valde bona. et quā-
q; luuatur eius desiccatio et stipticitas cum croco: et humectatio in p̄nci-
pio est timorosa. Et quando cadit superfluitas in infrigidatiōe for-
tasse perducit ad corruptionem membri et corruptionem humoris con-
stricti in apostemate et tendit apostema ad viriditatez et nigredinē. Si
ergo timueris aliqd de hoc tūc emplastra locū cū farina ordei et volu-
bili et in quo est mollificatio. Si vō apparet aliqd de hoc tūc scarifica
locū et excoria ipm et nō expectes collectionē neq; maturationē: et illud
qđ vides illud qđ effusum est plurtimū valde et fortasse moritur mem-

burni: & scalpellatōis alia est magis apparēa & alia magis profunda:
 & illud est in locum apostematū & dispositionē membrū: & cum scalpel-
 laueris tūc embroca cum aqua maris & reliquis aquis salis: & empla-
 stra cū eo in quo est mollificatio: & si non indiges rarificatiōe & embro-
 catione sis cōtentus mollificatiōe. ¶ Et scias q̄ administratio eorum
 que fortiter reperiunt in primis & eorū que fortiter resoluūt in fine est
 mala. caue ergo q̄tum potes. Infrigidatio euim vehemens p̄ducit ad
 illud quod sciuisti: & aqua frigida similis est de illis que opz cauere nisi
 in eis que sunt sicut herisipila: & in resolutiōe vehementi accidit dolor.
 ¶ Si ergo volueris regere in principio cū sedatione doloris nō appo-
 times eis aquā calidā & olea mollificantia & emplastra facta ex h̄mōi
 medicinis: ipsa enim vehemēter sunt cōtraria ei qd est necessariū de p̄p̄t
 bitione effusionis. ¶ Et redeas ad bolū armenū solutū in aqua frigida
 aut cū oleo ro. & melius oleū ro. est illud qd est ex rosis & oleo: in oleo
 quippe est resolutio qdam: aut lentes decoctas cū rosis: aut merdāsen-
 gi cū oleo ro. Si vero ista non valēt & que eorū cursu currūt administra-
 volubilem: qm̄ ipsa est vehemētia iuuamenti in principio & statū: & al-
 sirengi & alhasce & aptum & albedarūgi similiter. ¶ Et multoties qdēz
 sedat dolorem vinū dulce m̄xtū cū oleo ro. imo congelatū vne & parūz
 cere super lanam aut lana ysopti infrigidata in estate tepēfacta in hye-
 me: aut spōgia infusa in vino stiptico aut aceto aut aqua frigida: & cro-
 cus ingredit in sedatione doloris. ¶ Cū ergo vides inceptionē aposte-
 matis incedere tūc exiture tūc dimitte infrigidationem & incede in
 viā eius qd m̄aturat & aperit. ¶ Cū autem apostema peruenit ad statū:
 tunc necessaria sunt qualia sunt anetū & canomilla & maluaniscus & se-
 nanif & laquilon. ¶ Et emplastrū de colcotar exiccat absqz dolore: & p̄-
 pter illud est eius administratio incōueniens cū sit inflammatiō flegmo-
 nis: & est cōueniens quādo nō timeat aggregatio. ¶ Et melius est vt po-
 nas super ipsam desup lanam infusam in vino stiptico. ¶ Et caro min⁹
 indiget exiccatiōe q̄ neruus: qm̄ neruus nō redit ad suā cōplōnē cum
 exiccatiōe parua: & caro minoris exiccatiōis ē q̄ paucioris h̄z arterias.
 ¶ Et multoties qdē cadit necessitas scalpelladi ante maturatiōem.
 ¶ Et multoties ingeniat in attrahēdo ap̄a ex mēbro nobili ad ignobi-
 le cū attractiuis: deinde curat & aperit. ¶ Et de ap̄atib⁹ calidis q̄ indigēt
 saniositate emplastris caput eius cū psilo & cū extinctiuis i circuitu ei⁹
 & liniat ex epithimatis & emplastris cū pēna qm̄ digiti ledūt ipm̄.

De herisipila & speciebus eius. Cap. 4.
Iam sciuit causas herisipile & species eius in libro primo: & ille ex
 quibus discernitur ex flegmone sunt: quoniam herisipila magis
 apparentē h̄z rubeдинē & puriorem: & ex flegmone appet rubeo ad ni-
 gredinē declinat aut viriditatē: & plurimū coloris eius est occultū in p̄-
 fundo. ¶ Et rubeo herisipile destruit per tactū statz & albet ei⁹ locus
 cū subtilitatis materiei rubece aut separatiōis eius: deinde redit velociter

Liber quartus Sen. iij.

et non similiter est rubedo flegmonis: et vides in rubedine herisipile colorem croci et citrinitatem et non vides illud in rubedine flegmonis. Et apud herisipile non fit nisi in eo quod apparet de cute et flegmon profundus in carne esset. Et herisipila est pura: et non est ita flegmon et puenit quoniam ex caliditate herisipile ad hoc ut comburatur cutem. Et eius virulentia vesicat et minorat illud in flegmone. Et pura non impellit penitus et flegmon impellit: et quatuor plus multiplicatur additio sanguinis super colericum est impulsio magis apparatus et dolor et pulsatio vehementiores. Et herisipila attrahit febrem vehementius quam flegmon: et quoniam consuetudine gustur ex caliditate herisipile ut comburatur cutis: quare alterat illud quod notatur herisipila: et non est ita flegmon: non est ergo inflamatio herisipile minor inflammatiōe flegmonis imo plus: verum tētio flegmonis et dolor ei est propter tensionem: et quoniam fit maior: quapropter dolor herisipile est minor nati et augmentatur apud expandit in facie tota. Et quoniam accidit herisipila a fractura ossis sub cute tunc illud est malum: et tu quidem ita cognovisti diversitatem inter herisipilam et flegmonem in loco alio ab isto.

Cap. 5.

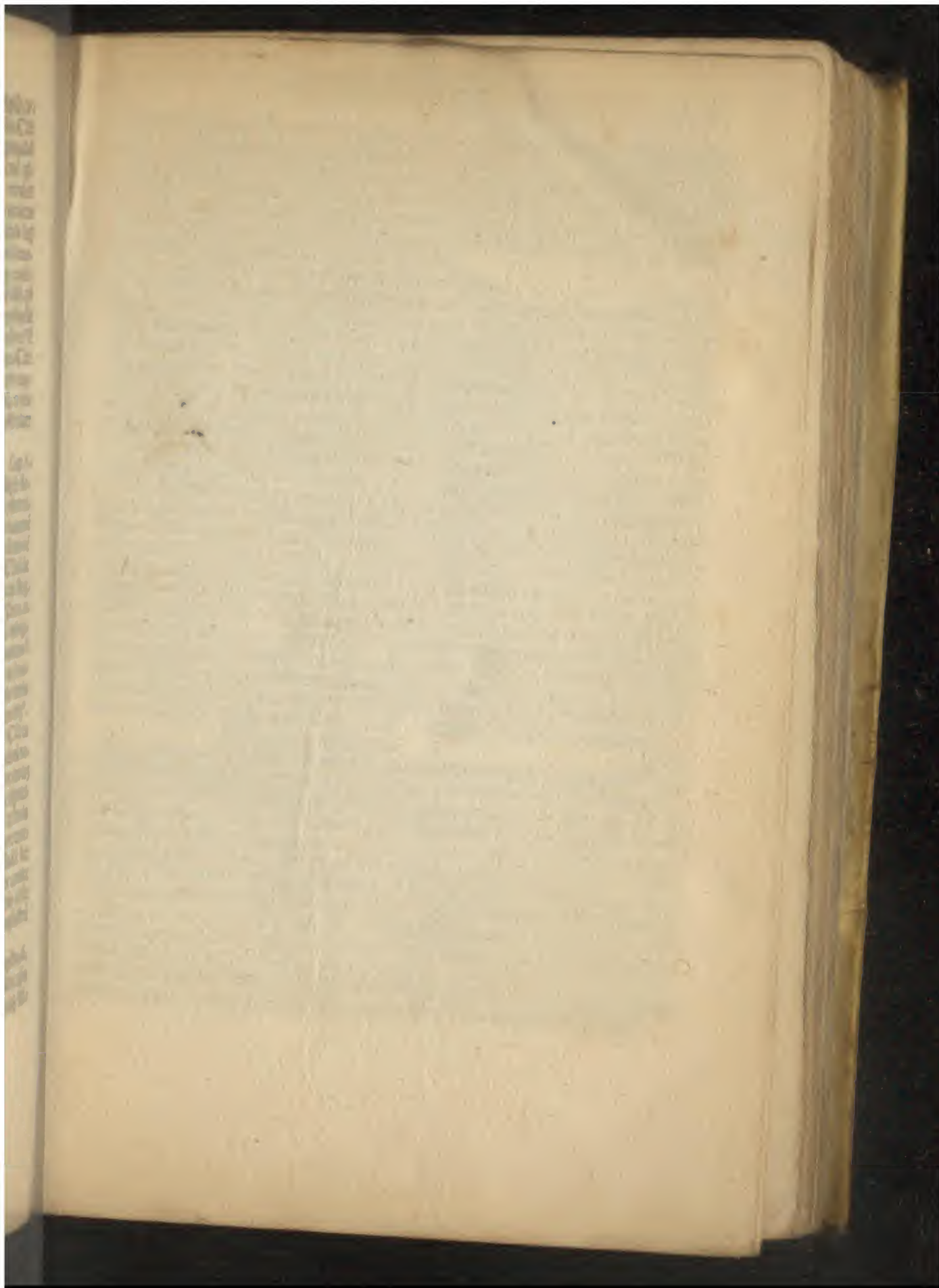
De cura herisipile.

Operet ut euacues corpus ab ea cum solutio colere: et si indiget flobotomia: flobotomia est. Et flobotomia quod non multum profert nisi si quoniam materia est inter duas cutes. Si autem profunda fuerit tunc eius iuvamentum minorat et fortasse attrahit. Et si indigueris reiteratione solonis vel tris post flobotomia fac illud semper quod calefit ex duabus materiis. Deinde permutate ad infundendum eam cum infundatulus fortiter scitis in cap. flegmonis: et cum effusione aqua frigida: et fac illud donec alteret color. Pura enim destruit cum alteratiōe coloris et diminutiōe ipsius: et ad ultimum infundatulo in herisipila est magis necessaria: quoniam flamma et dolor inflammatiōis in ea est plus: et tunc in flegmone est magis necessaria: quoniam materia in ea est magis inobediens et grossior: et oportet ut sit infundatio ei in principio fortis stipticitatis ad hoc ut fortiter augmentet ei stipticitas super ipsius frigus. Circa statum vero sit ipsius frigus vehementius stipticitate ei. Et cave ne redire facias manum ad membrum in infusum aut ad membrum nobile. Et cave iterum ne demigres membrum et fuscum fiat et incipiat ire in vias corruptionis: et cum apparet aliquid de hoc incede in pariter via stipticitatis et infundatiōis. Et si fuerit herisipila super cute cures ex scoriatum plumbi cum vino pontico bullito cum solis sic bullite cum vino: et cures tur cum eo in quo est resolutio et exsecatio fortis cum infundatiōe: et illud est sicut sumas lane veteris aduste non lute podium. 3. xij. 2. 5. carbonis de cortice arboris pini tantum de cere. 3. xx. scorie plumbi. 3. xi. sepi capni veteris ablu et cum aqua. 3. xv. olei myrsini. vñ. v. Et iterum levius illo emplastrum fiat ex scoriatum plumbi cum succo ruthe et oleo ro. et cera.

Cap. 6.

De formica miliaris.

Formica est pustula aut pustule que egrediuntur et faciunt accidere apud purum et ambulat et fortasse ulcerat et fortasse resolvunt: et tu ita scis.

fit cām cutisq; illoꝝ. Et color qdem formice ad citrinitatez est decli-
uis ⁊ est inflāmata cū substantia verruculi ⁊ rotūda: ⁊ fm plurimū h3ra
dicē lata nīlī qdā spēs eius acruhaurod. ⁊ ē radīcis parue quasi sit pē-
dēs. Et sentit in oī formica sicut pūctura formice: ⁊ ad sūmū oē apā
in cute ambulatuum quod latitudinem non habet est formica. verum
alia est miliaris: ⁊ alia est corosiva fm q̄ sciūstī. Et quādo fit vlcus
⁊ putreht appropriatur nomine putridi.

De cura formice ⁊ que eius cursu currunt.

Cap. 7.

Quā nō icipīs in ea cū eūone humoris fm q̄ o3 imo medicari vlt-
cus cū eo qd sanat redit ex alto loco cū nocumēto ⁊ ex loco ipō ⁊
nō cessat humor facere corosionē post corosionē. Et aqua qdez calet
cū scamonea suauitua ē in eūone materiei formice ⁊ ei filiū. Uia aut
fm quā curat formica ē vt q̄ ex ipsa ē corosiva alienet ab humectatiōe
quā iā administrasti in herisipila: hūectatio enī nō est pueniens vlceri-
bus. Et administra i pncipijs ei⁹ post sicut lactucā ⁊ nenufar ⁊ sem-
peruiā ⁊ volubilē ⁊ portulacā. Et si fuerit necessariū tūc qd sit sicut
solatrū ⁊ ppte siccū tritū: in ipso enī ē exiccatio: ⁊ sicut arnoglosa ⁊ rus-
bus ⁊ lens: ⁊ post ipsam saulich ordeī ⁊ cortices granatoꝝ ⁊ rami vitis.
Et cū timent sup eā corosio ⁊ vlcera administra cū istis infrigidati-
uis alqd mellis ⁊ siliuz: aut farinā thuris cū aceto: ⁊ aqua q̄ currit ex
ligno vitis hūido cū adurif: ⁊ stercus ouiu cū aceto ⁊ stercus vaccinu3
cū aceto. Cū ergo corosio ⁊ vlceratio appet tūc administra trociscos
andaracaron cuz vino stiptico aut aceto cōmixto aut succo cucumeris
asinini: ⁊ sal ⁊ fel hirci ⁊ ruthā cū nitro ⁊ psp̄er ⁊ nstrū cū vīna pueris
Et Ba. quidē dixit eē pueniēs vt sumatur aliquid sicut embuba ⁊ ex
extremitate pēne aut alterius rei cuius extremitas sit acuta quā possi-
bile sit deglutire formicā: deinde penetret in circūu eius vsq; ad pfun-
dū cū acuitate sua: deinde eradicent cū ea formice cū radice sua. Illoꝝ
aut formice q̄ sunt sicut pueri destruūt si itromittant i balneū: ⁊ nocce-
ris aer balnei: deinde egrediaf velocif: ⁊ lintant cū oleo ro. ⁊ aqua ro.

De cura miliaris.

Cap. 8.

Miliaris simulatur formice in curatone: verum melius est in solu-
tione eius vt sit in eius cathartico virtus eius quod est sicut tur-
bitū cū eo qd soluit colerā: ⁊ si est ibi ex epithymo est melius: qm̄ neces-
se est illic esse ex melia ⁊ flegmate que admiscen colere. Deinde sumā-
tur galle ⁊ fructus tamarisci ⁊ cortices granatoꝝ ⁊ bolum armenū
⁊ aggregentur omnia illa in aceto ⁊ aqua ro. cū tali quātitate ne mor-
dicent ⁊ lintantur desuper cū pēna. Et lac dulce est vebemēter cōue-
niens curationi huius egritudinis. Et quando pertransit pncipiū
op3 tūc vt curef cū eis q̄ sunt sicut caput piscis salitū adustū cum vīno
pontico: ⁊ fortius illo: qm̄ necessaria est exiccatio vltima est vt sumantur
folia albedarūgi ⁊ ponaf in eis calcadis ⁊ administrent. Et fortius
hoc est vt sumant flos eris ⁊ sulfur citrinū adustū ⁊ fiat ex eis lintmen-
tum cū vīno aut aqua ligni vitis que manat fm cōbustionem suam.

Liber quartus Sen. iij.

De pruna et igne perfico.

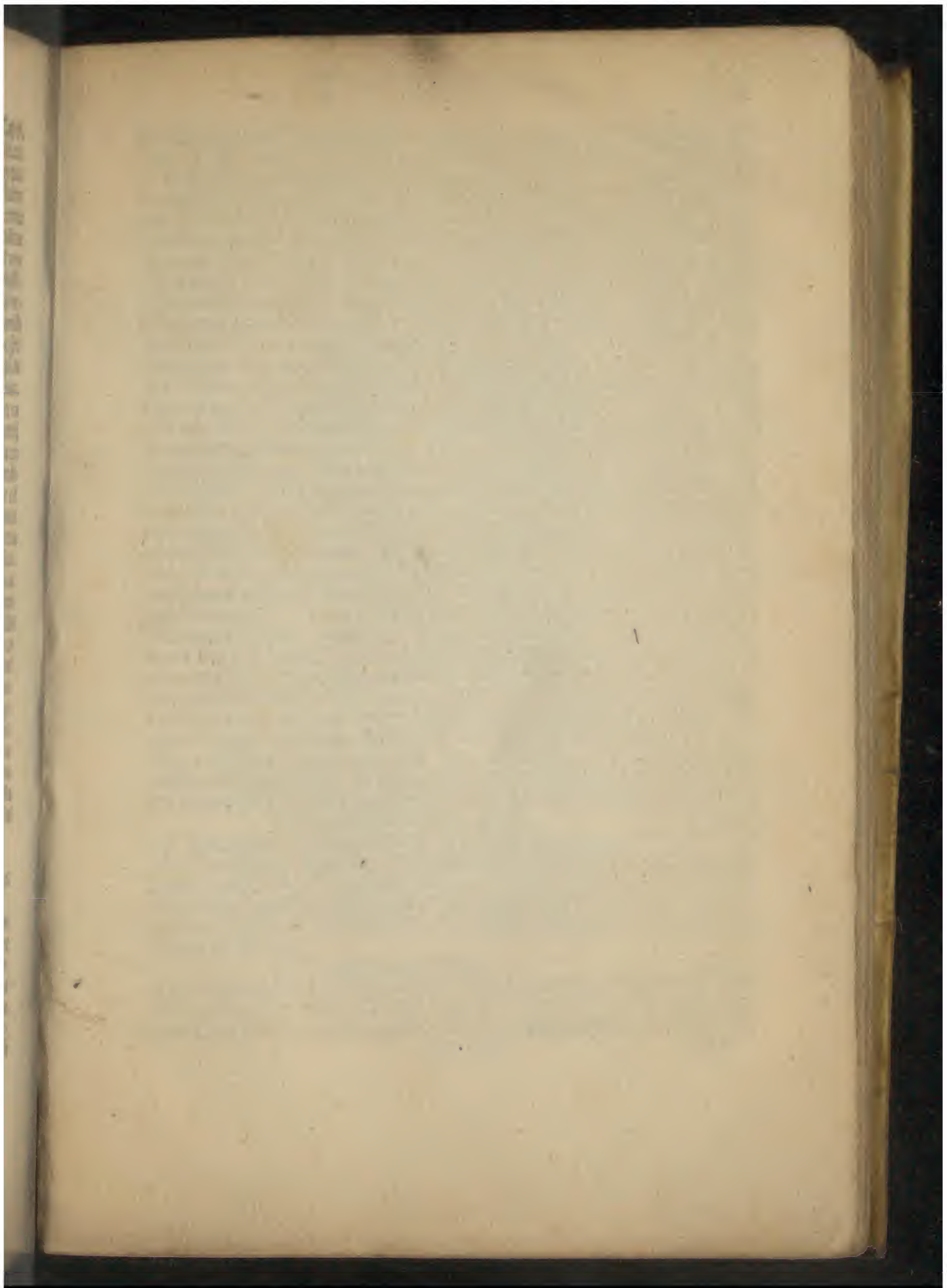
Cap. 9.

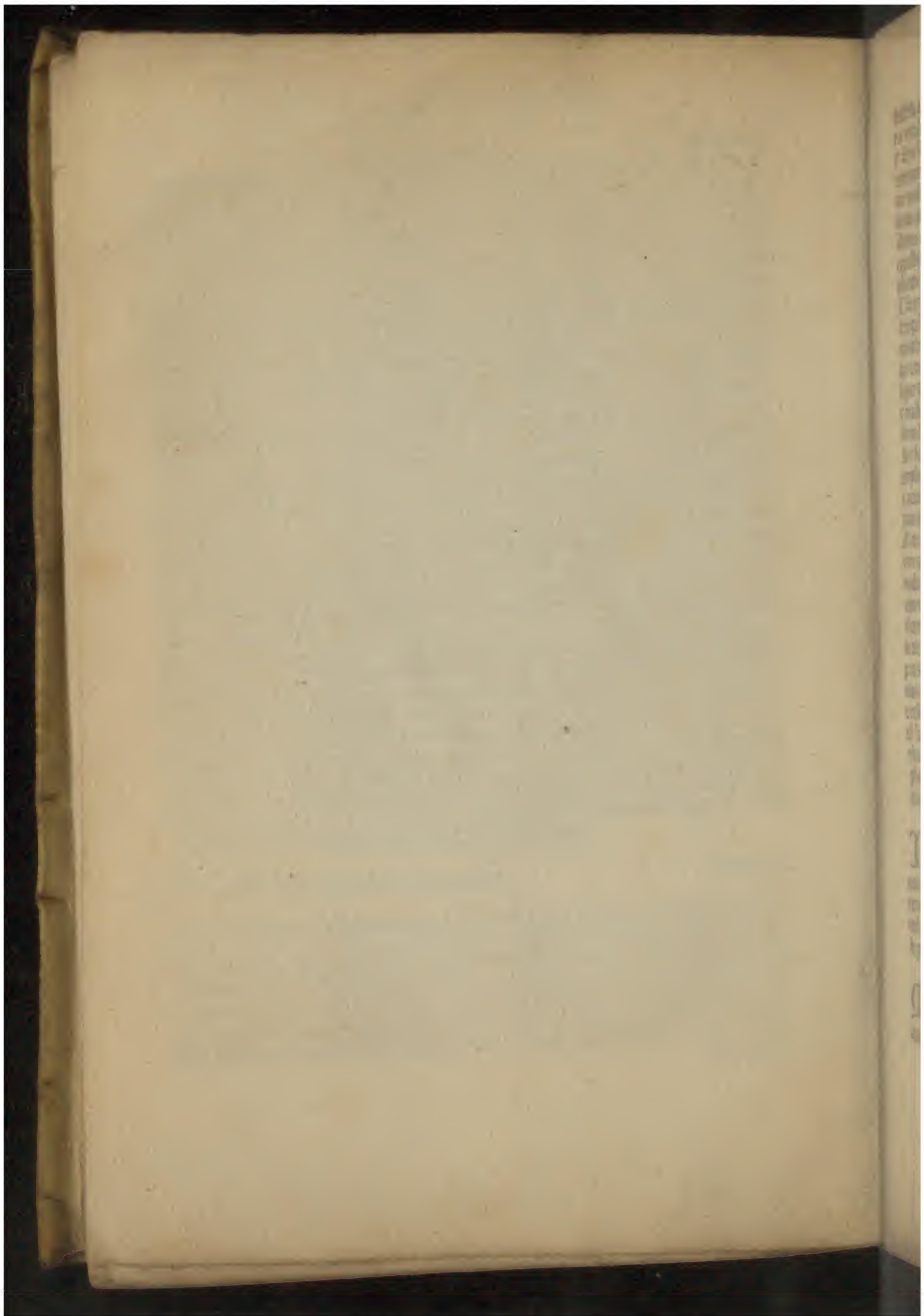
Rec duo nomina fortasse absoluta sunt super omnem pustulā cor,
rosuam vesicantem adurentem facientem accidere escarāz qua-
lem facit accidere combustio et cauterium. Et quandoque absolutur
nomen ignis perfici de illis super quod est illic pustula de genere formice
comestiva adurens vesicās in qua est aliquid ambulans et humiditas
est colerice materiei paucē nigredinis paucē putrefactionis. et est cum
pustulis plurimis alteratis quasi sit illic humor et fetor plurime ebulli-
tionis et elevationis. Et absoluitur nomen prune super illud quod de-
nigrat locum et facit membrum habens colorē carbonis absque humidi-
tate: et est plurime nigredinis submersa: et eminentia eius est parue quā-
tatis lupinalis: et fortasse non erit illic pustula omnino: imo incipit in
primis pruna: et totum illud incipit cum pruritu sicut scarificationes.
Amplius quandoque vesicat ignis perficus aut pruna et currit ex ea
aliquid sicut currit a cauterizato cum combustionē et est locus cineritij
coloris niger: et quandoque est plumbeus: et est inflatio vehemens qua cir-
cūdatur absque rubedine verificata: imo cum declinatione ad nigredinē
nem: et illud quod appropriatur nomine prune est nigre radicis ignee et ē
eis splendor prune. Et ignis perficus de eis ambobus est velocior
apparitionis et motus et pruna est tardior et profundior et quasi materia
eius est materia pustule et impetiginis: sed est acutior in igne perfico.
Et quod ex eis accidit in carne est velocior resolutionis: et quod ex eis ac-
cidit neruis est fixius et tardior resolutionis: et unūquodque amborum
est de colera citrina adurentē permixta melacolie: et propter illud accidit
ex eis ambobus ascara nigra et est quasi sit ignis perficus vehementius co-
lericus et pruna vehementius melacolica. Et tibi quidē inest ut nomi-
nes unūquodque amboz cum intentione que aggregat ambo pruna: de-
inde diuidas: et similiter inest tibi ut nomines ea ambo ignem perficū p-
pter illam eādem intentionem: deinde diuidas: et inest tibi ut des uni-
cuique intentioni nomen et iam fecerunt totum illud: et non est plurima
differētia in eo. Et quandoque sunt cum formice speciebus et militaris
male febres vehementis caliditatis perniciose: et quandoque accidunt ista
causa pestilentie. Et multotiens simulantur flegmoni et tendūt ad ni-
gredinem in principio rei et prope in etate sua.

De curatione prune et ignis perfici.

Cap. 10.

Necessaria est slobotomia ut euacuetur sanguis colericus et quan-
do egritudo est timorosa tūc necessarium est ipsam approximare
sincopi: et fortasse est necesse et prope in prima facere scalpellationem p-
fundam ut egrediat sanguis malus constrictus in ea qui est in natura
veneni et nō fiat illud quando materia est declinata ad coleram. Cura
autem localis necessaria est ut sit sicut cura herispile. Verū non oportet
ut sit linimentum vehementis in frigidationis sicut in herispile: quoniam
materia

materia ad grossitiez est declinans: et quoniam ipsa est taliter qd non tolerat vt redeat: parum ex ea ad interiora: quoniam materia est venenosa. ¶ Et no licet vt administrantur ea que sunt vehemens simplicitatis iterum: nam illa materia est tarde resolutio. ¶ Et no lz vt administrantur resolutiva neqz in principio rei cu apparet: neqz apud quiescentem inflammationis quonia additur in qualitate materiei: imo oz vt administras medicinas exiccantias in quibus est infrigidatio et resolutio quedam cum expulsioue sicut emplastru qd fit de arnoglosa et gallis et lentibz et pane plurimi furfuris: nam huiusmodi panis subtilior est in substantia sua. ¶ Et emplastra istis similia de illis que scripta sunt in antidotario. Et itez galle cu aceto vini: et alumen cu aceto vini. ¶ Et de medicinis bonis in hac hora et post ipsam est vt sumatur granata acetosa: et scindantur et decoquantur cu aceto donec leniantur: deinde terantur et ponantur super panum et administrantur: ipsum enim conueniens est in omni hora et eradicat hanc egritudine in principio et statu. ¶ Et quandoqz cadit in medicinis huius apatis nux recens et folia eius cu sautch et vna passa et ficus cu vino et oleo papaueris nigri et melius est vt ex omnibz fiat emplastru. ¶ Et de medicinis quoniam in pluribus horis sunt optima et acatla et dragagatum similiter et cortices granatorum de vnoquoque quorum sumat pondus. 3. i. floris eris. 3. i. seminis usquiamini albi: et huiusmodi medicinis non ponuntur nisi super illud qd non est ulceratum. ¶ In illo vero qd de eo est ulceratum est necessarius illud qd fortiter excecet sicut medicamentum andaros et sarasion et troscisci ranudos et medicamentum de keisin cum vino dulci et cu rob et reliqua que dicta sunt in curatione heripille ulcerate: et fornice miliaris. ¶ Et oz vt emplastrum desuper emplastra in die bis et in nocte semel aut bis: et non administras exiccantia quantum potes: quoniam ipsa addunt in malitia egritudinis. ¶ Et opz vt tu subuenias ei qd continet locum et loca adustionis cum bolo ar. et aceto et aqua et reliquis que infrigidant et reperiunt: et id qd est propinquius illo est lana ysopt infusa in vino. ¶ Cum ergo quiescit inflammatio et remanent ulcera curentur cum eis que sunt sicut emplastra de merdasengi et emplastra diabuticiario: et cu reliquis medicinis ulcerum corrodentium predictis in antidotario. ¶ Et nux antiqz vinctuosa est quoniam ignis pisco in hac hora.

¶ De vesicis et inflationibus.

Cap. 11.

Inflationes accidunt sive duos modos: quorum vnus est per aquositate que expellitur ex ebullitione in humoribus cum qua eleuatur materia subito ad illud quod est sub cute et inuenit cutem spissam remanens illud quod est sub ea: quare non penetrat in eam immo remanet inflatio aquosa. ¶ Et secundus est vt sit loco aquositatis sanguis: quare sit pus de subtus.

¶ De cura inflationum.

Ca. 12.

Mundificatio quidem corporis cum siccatione et similibus est sive qd scilicet: et administratur regimen et cibis sive modum qui est dictus. ¶ Et ponatur super eas in primis cum apparent quod sit sicut le-

Articella

88

Liber quartus Sen. iij.

tes cocte cū aqua z sicut cortices granatorū aut cortices ramorū eorū de-
cocti cum aqua totū illud ponatur sūm q̄ sc̄is in loco suo post decoctio-
nem z lenitatem tepidum. ¶ Si autē exierint vesice z volueris ipsarū
curationem: qm̄ ille que sunt in grossiore cute dolent oportet vt aperia-
tur cum acubus z currat qd̄ in eis est: z que de eis sunt subtiles aperiū-
tur per se. ¶ Et non oportet vt tardetur: imo aperiantur et̄ z expulsa-
tū: qd̄ est in eis cum facilitate paulatim. Deinde nō euacuant: aut vt sanē-
tur: aut vt vlcerent. Et si vlcerant curen̄ cum emplastris que sunt de
cerusa z que sūt de merdasengi z similib: z pprie qm̄ cadit in eis sicut
yrcos: z emplastris herisipille qm̄ ambulat z corrodit: z foemice z reli-
quis que diximus. ¶ Adedicamē cōpositum ē. ℞. merdasengi libi. 1.
olei veteris libi. 1. z. 5. arsenici. libi. 1. decoquatur merdasengi cūz oleo
donec nō adhareat: deinde fundat sup̄ ipm̄ arsenicū. ¶ Et itēz medica-
mē cōueniens ei qd̄ de ipsis accidit super testiculos z labia z eis silia et
ad vltimū sup̄ a mēbra que vehemēter indigent exiccatione. ℞. collo-
tar z calcadis. S. de vnoquoqz foliorū rose. 2. terant cūz aqua z admini-
strentur. ¶ Et siliū finis capinus cū melle. ¶ Et cum cadunt escare z
carnes corrupte z apparet caro sana tunc cures cura vulnez planorū.
Et cadere quidē faciunt escaras z carnē malā medicine note. Et in ale-
xandria faciūt eas cadere cū herba nominata serenicia: z itēz tarbeha-
sis: z oleū de alpacuen est bonū ad desiciendum eas. ¶ Et ad vltimū
administratio casus escare z curationis residū cum curatione vulne-
rum sanorum est pueniēs valde. ¶ Adedicamen bonū expertum anti-
quorū qd̄ quidā modernorū cōcesserunt. ℞. sarcocolle z aloes z oliban-
z ceruse: z zinzar omnium equaliter z quantū est totūz de bolo armeno z
fiant ex eis forme similes auellanis: sumatur z dissoluant cū aceto z aq̄
z linsatur cum eis locus ponēdo epithima super epithima donec acci-
dat in eo cōtractio vehemēs z fiat escara: z tunc aut cadet per se si fue-
rit sub ea humiditas: aut est necessariū vt radas eam z facias ipsam ca-
dere z nō cesses facere illud donec cadat totum.

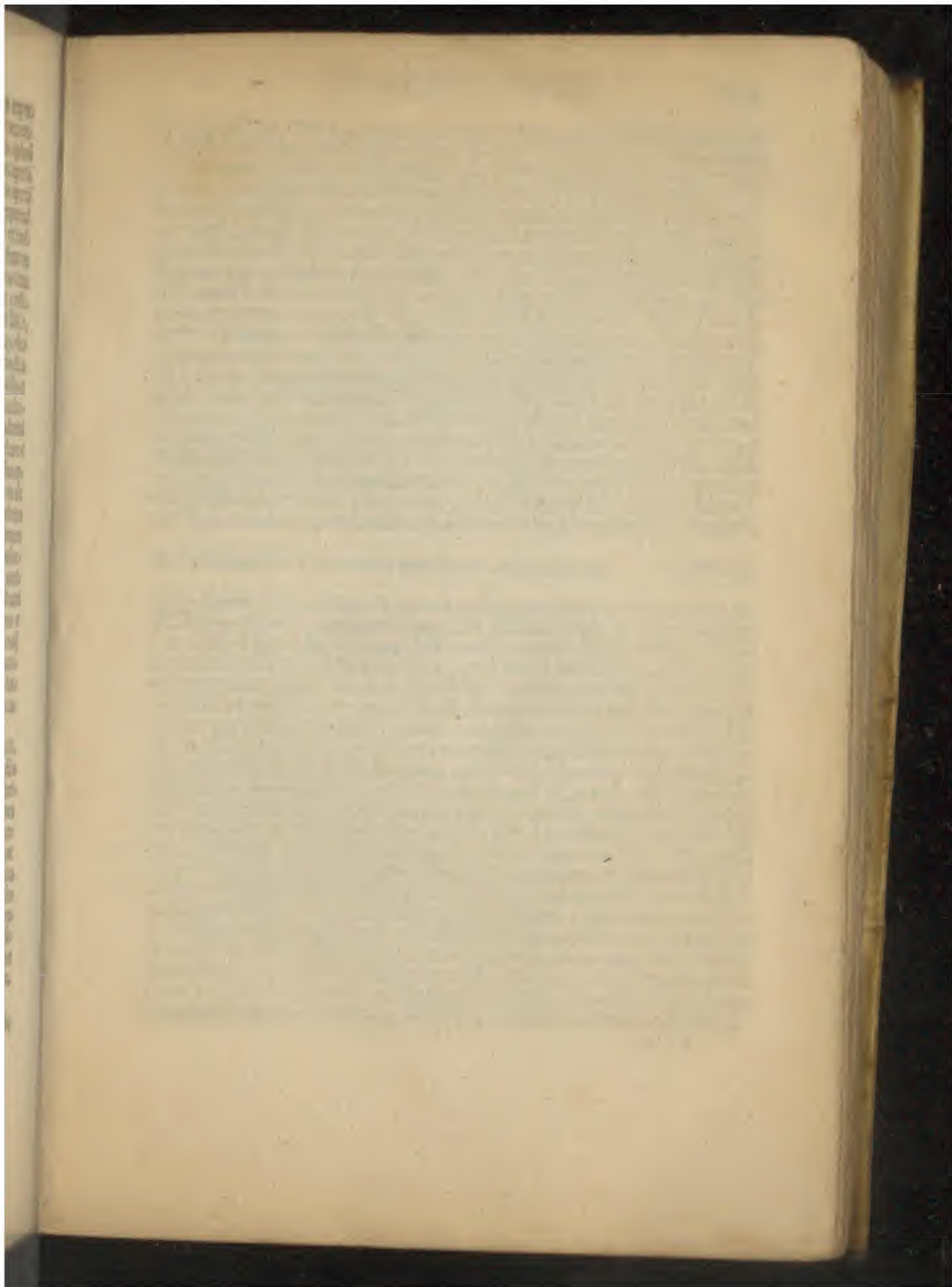
¶ De eskere.

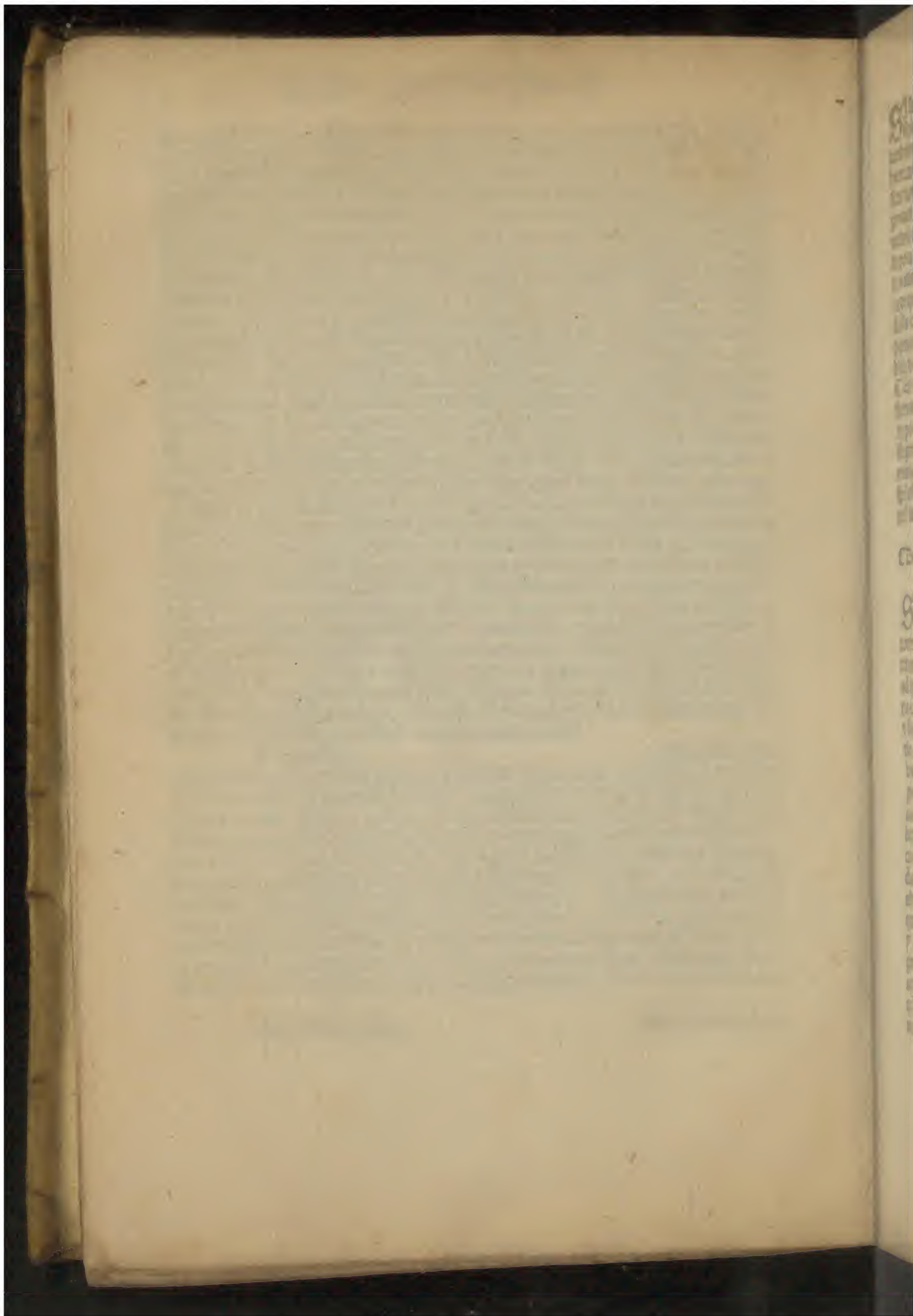
Capitulum. 13.

Eskere est pustula parua lata sicut vesice z ad aliquatū tendēs
rube dinē z puritū faciens z angustia eueniens subito sūm pluri-
mūz: accidit qm̄qz vt currat ab ea humiditas: z fortasse est sanguinea
Et sūm plurimū fit vehemēs in nocte z eius angustia fit in ea vehemen-
tior z eius tristitia. ¶ Et cā est eius vapor calidus eleuatus in corpore
subito aut a sanguine colerico aut a flegmate baurachio. Et sanguinea
quidē est vehemētioris rube dinis z caliditatis z vehemētioris z velo-
cioris apparitionis: z flegmatica est minor in omnib: illis. z vehemen-
tia flegmatica est in nocte plusq̄ vehemētia sanguinea. ¶ Et cū esse-
re inuadit locum ampliū tūc si nō fiat flobotomia tūmet febris tertiana
Et opz vt fiat flobotomia in spacio quod est inter illud z inter statum.

¶ De cura eskere.

Capitulum. 14.

Si sanguis fuerit vincens tunc oportebit ut in p̄mis perueniat ad
 florum omnia: deinde cōsequēter adhibeat solutiuū colere: si tolera
 uerit virtus q̄ sit sicut sit de duab⁹ partib⁹ myrabolanoꝝ ⁊ parte vna
 hiere. cuius portio sit. 3. iij. in sirupo acetoso: ⁊ seda eā cum eis que sunt
 sicut tamarin di ⁊ aqua duoz granatoꝝ cum corticibus suis. Aut aqua
 granati acetosi cuꝝ cortice suo ⁊ infusione chrysomilloꝝ: ⁊ aqua lactis
 acetosi ⁊ trocisci de spodio cāphorati cum aqua granatorū. Et dare
 in potu aquā calidā in die multoties est ex eis que cōferunt ei ⁊ lini
 re naturā habētis eā. Et de eis que sedant eā est infusio sumach cola
 ra de qua sumatur. 3. iij. Et ex cibis tabsil. ⁊ acetū cum oleo de amig
 dalis ⁊ sisamino ⁊ oleo cū aqua vne acerbe ⁊ lacte acetoso. Et si autē
 humor fuerit baurachius euacuet corpus cū myrabolans ⁊ cum tur
 bith de quo sit quantū est medietas myrabolanoꝝ: ⁊ sit portio ei⁹. 3. iij.
 Et detur infirmo de nuce cupressi humida. vñ. 1. cū aloes. 3. 1. Et
 sumatur crocus hortulanus. teratur ⁊ cōcutiatur cuꝝ aceto ⁊ sumatur
 in potu. Aut detur in potu aqua magre aut aqua vrcel noui. Et ad
 flegmaticā sumant cubebe. 3. 1. cum tribus. 3. succari ⁊ pondere. 3. iij. se
 minis agnicasti in lacte dulci: Et de eo qđ est expertū ⁊ cōuenit in oī
 sp̄e est istud calamentū. 3. ij. spodiū. 3. ij. ros. rubeaz. 3. 5. cāphore ktrat. 1.
 des in potu cū aq̄ granati acetosi: aut sumat in potu saūia cū ē leuissim⁹.

De estomēno ⁊ dīa inter cācrenas ⁊ aschachtlos. Caplm. 15.

Sermo de hīs rebus est p̄portionalis quodāmodo sermoni de re
 bus quarū rememotio precessit. Dico ergo qđ mēbro accidit
 corruptio ⁊ putrefactio p̄pter cām corrupentem cōplexionē eius ⁊ spi
 ritum animalē qui est in ipso. Aut p̄pter aliud phibens eū peruenire
 ad ipsum: aut p̄pter aliquid cōgregans vtrāq̄ intentionē sicut vene
 na calida ⁊ frigida ⁊ ea que cū sua substantia sunt cōtraria spū animalis
 ⁊ sicut apostema ⁊ pustule ⁊ vlcera mala ambulatiua venenose substā
 tie. Et ea in quibus erratur sicut erratur in effundēdo oleum in vlcerē
 bus p̄fundis quare putrefit caro: ⁊ cum in frigidatione vehementi su
 per apata calida: quare corrūpit cōplexio que est in ipso. Prohibēs
 autē eū peruenire ad ipsum aut aggregās vtrāq̄ intentionē: prohi
 bens quidem est opilatio: ⁊ illa opilatio aut ē accidētalis p̄missiua si
 cut constrictio quorūdam mēbroꝝ in radice sua fortis. Nam illa quan
 da perseuerat corrūpit membrū p̄pter retentionem spūs animalis
 ab eo: aut retētionem virtutis sparse super spūm animalē qui est in ipso
 qui expanditur ex corde ⁊ anima: quare corrūpit p̄plo eius ⁊ moritur.
 Et quāq̄ sit p̄ opilationē corporale sicut apā calidū malum fixū ma
 gnūz grossē mae opilas meatus ⁊ introitū anhelitus quo indiget spūs
 animalis: ⁊ hoc cū hoc qđ retinetur etiā corrūpit cōplexionē. Et
 qđ de hoc ē i p̄ncipio ⁊ nō corrūpit eū eo sensus eius cui est sensus no
 minatur cancrena ⁊ proprie quod est flegmonides in p̄ncipio. Et qđ

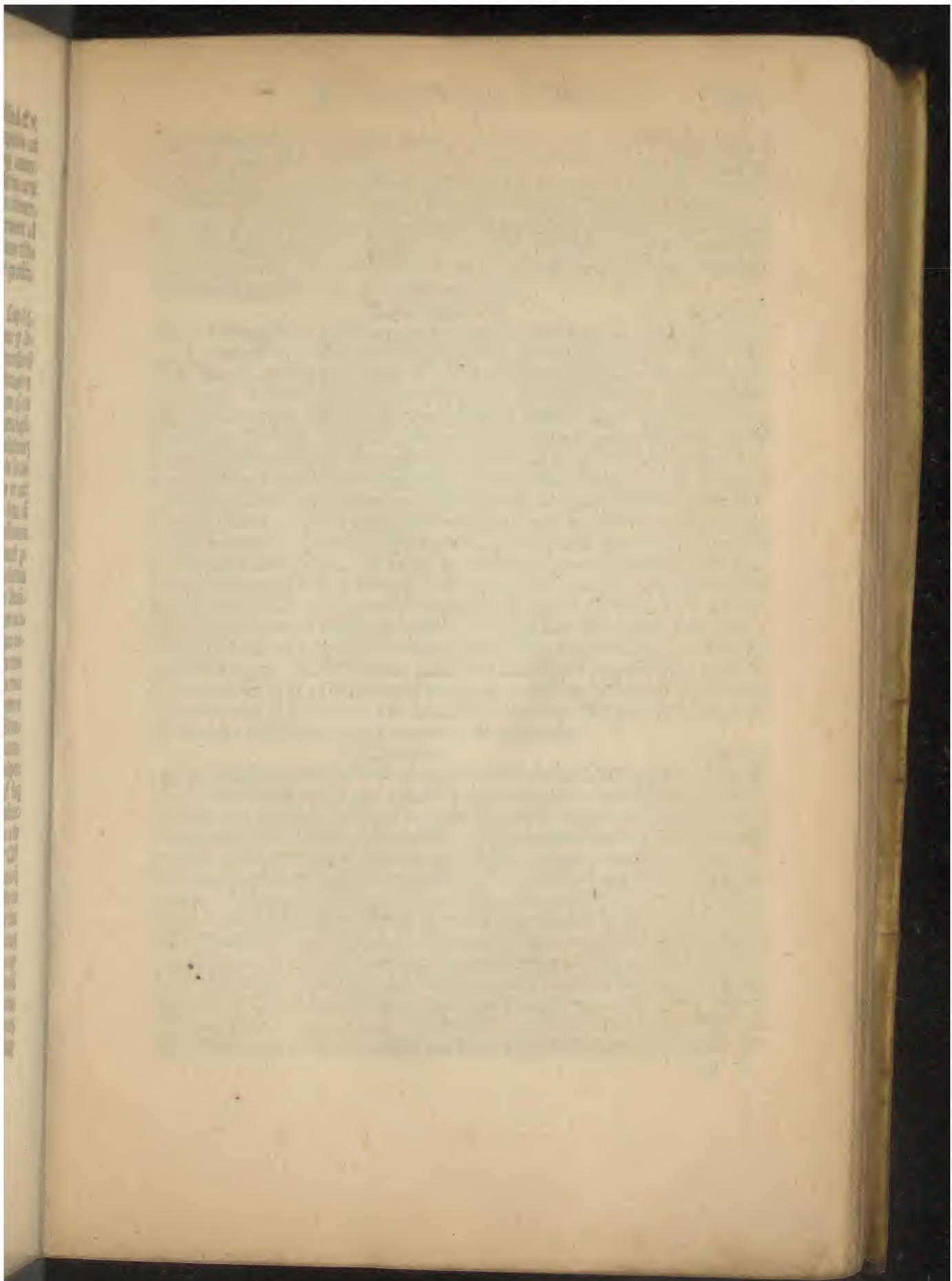
Liber quartus Sen. iij.

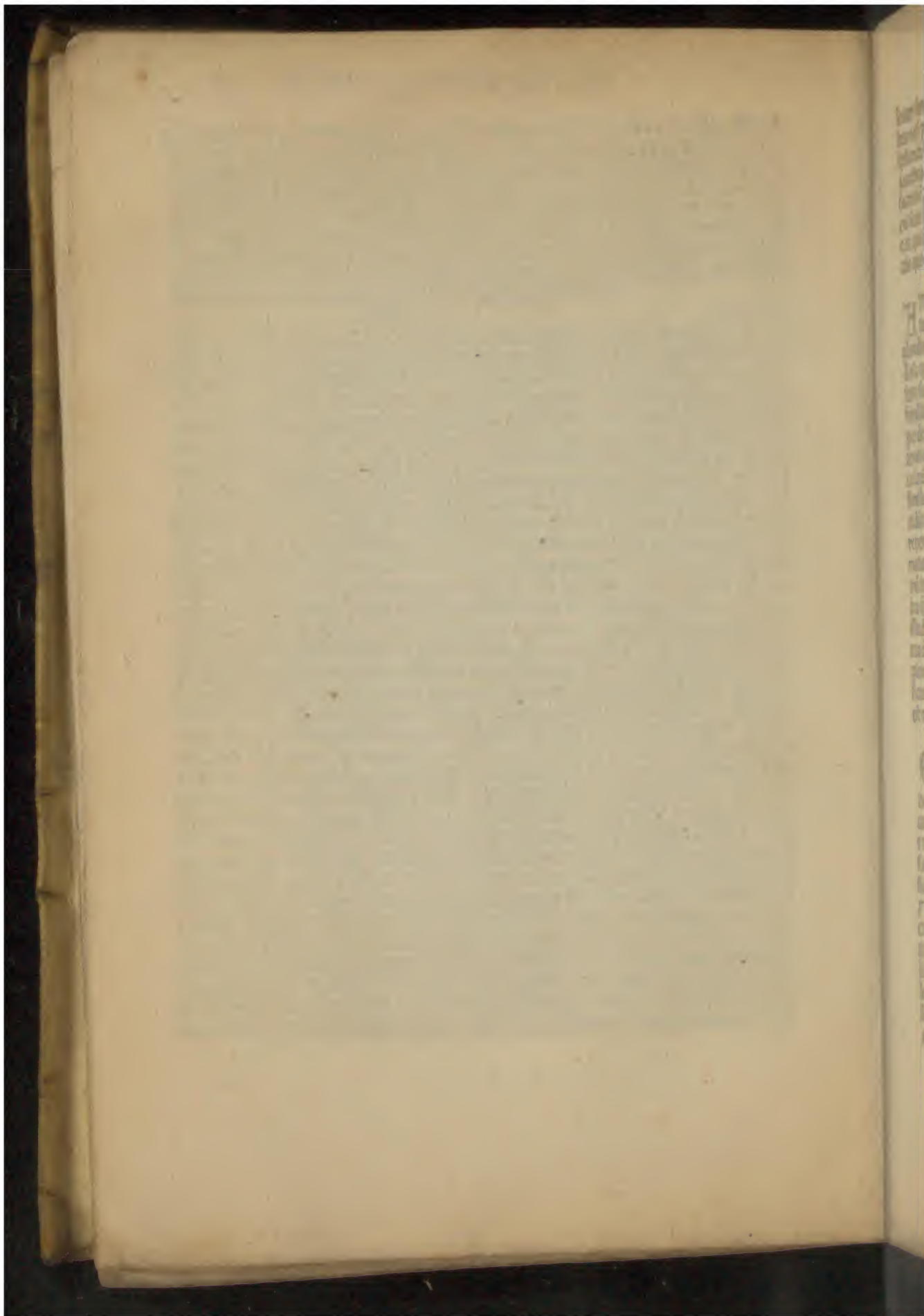
Ita confirmatur est vt destruat sensus eius cui est sensus: et illud est vt destruat carō: et qđ ipsam sequitur et vsq; ad os siue sit incipiens aut succedens apostemati nominatur schachilos. ¶ Et quandoq; cancrene sunt aschachilos imo sunt via ad ipsa et totum hoc accidit in carne et accidit in osse. ¶ Et cum eius corruptio incipit perambulare in membro et apostematur quod est in circuitu corrupti et fortasse peruenit ad corruptionem: tunc dicitur totum accidens esthiomenus: et dicitur dispositio partis membri que iam putrefacta est et nisi esset propter grossitū dīnem materiei sue non adhereret: sed expelleretur.

De cura.

Cap. 16.

Ulcus cancrenis quidem duz in principio prescuerat speratur qđ sanetur. Cum autem confirmatur corruptio in carne: tunc necessarium est accipere totū ipsius. ¶ Cum ergo vides membri colorem alterari: et est in via putrefactionis: tūc oportet vt succurras linēdo ipsum cū eo quod prohibeat putrefactionem sicut est bolus armenum et terra sigillata cum aceto. ¶ Si autem illud non valet non inuenis excusationē quin scalpellationem profundam factas diuersorum modorum in locis: et ponas sanguisugas et flobotomes venas proximas ei paruas vt accipiat sanguis malus cum cautela eius quod circūdat locum sicut cū epithimatis predictis: et ponatur super ipsum locum scalpellatum quod prohibeat putredinem et sit ei contrarium de illis quibus inest profundatio fortis: sicut farina herbi cum syrupo acetoso aut cum farina fabarum: et proprie permixta cum sale. ¶ Et de illis que desuper liniuntur est assa et semen vitice etiam et aristologia ro. et succus foliorum acori de vnoquoq; sumat pars. i. floris eris pars. s. teratur cum aqua donec fiat sūspissitudinem mellis: et line cū eo vulnus et in circuitu eius. ¶ Et de medicinis phibentibus corosionem est vt sumant floris eris: et mellis et aluminis equales partes et liniant cum eis: prohibet enim et facit cadere illud qđ est putrefactū et seruat illud qđ sequitur. ¶ Si autem pertransit dispositio dispositionem apatis et dispositionem corruptionis coloris ei? et incipit peruenire in mollitiē et humectat parūper: tunc hec est inceptio eius in putrefactione: quare opz vt puluerizet super ipsum aristologia rotūda et galle equali mēsurā accepte donec desiccetur: et similiter dragantū itez et colcotar sunt bona pprie euz aceto. et folia nucis et similiter cucumeris asi. aut succus eius epithimādo. ¶ Qđ si pars carnis incipit corumpi incide eā aut fac eam cadere cum eis qđ sunt sicut trocisci andaracaron et fortius eis calca dīcō. Lūq; feceris cadere ordinem vnum succurre cum butyro ponēdo desuper: deinde fac cadere secūdo donec perueniat ad cutem sanam: et dragantum rubeus est puluerizatio bona super mollitiem et putrefactionem. ¶ Et cum apparet putrefactio non expellas cum incisione et consumptione: quoniam magnificatur malum. ¶ Et quādo magnificatur apostema in circuitu putrefacti tunc laudatū est ei sautch cum succo insquiamis albi. Verū apud me non est bonum ei: imo opz vt huiusmodi administretur sup

locum sanum vt prohibeat ab ipso et repellat: Et cum inciditur membrum quod putrefactum est: tunc oportet vt cauterizet illud quod continet ipsum cum igne: quoniam illud est cum cautela aut cum medicinis cauterizantibus adurentibus et prope in membris facile suscipiensibus putrefactionem propter caliditatem suam: et quia superfluitates calide approximant eis sicut sunt testiculi et anus. Hec est ergo quantitas quam diximus hinc et tu quidem inuenies in sermone nostro qui est de vlceribus putrefactis quod oportet te addere huic capitulo.

De althoboin.

Cap. 17.

Antiquissimi antiquorum nominauerunt eum nomine quod trasla-
tum est in arabico althoboin omne apostema existens in membris glandinose carnis aut alibi. Et sensibilia quidem sunt sicut caro glandosa que est in maxilla et origine lingue: et illa que sensum non habent sunt sicut caro glandosa que est in mamilla in subascellis et inguinibus et eis similibus. Deinde dictum est post hoc ei quod est cum hoc apostema calidum per dens: deinde deinde est apostematio pernicioiosa propter quersionem materiei eius ad substantiam venenosam quod corrumpit membrum et alterat colorem eius quod sequitur ipsam: et quandoque resudat sanguinem et virtus et similia illis et adducit qualitatem malam ad cor ex via arteriarum: quare accidunt vomitus et pulsus cordis et syncopis: et quando eius accidit finit vehementer interficit. Et videtur quod primi nominabant hoc postremum carmata: et est necessarium vt sit deterius eorum illud quod accidit semper plurimum in subascellis et inguinibus et post aurem propter vicinitatem eius ad membra que sunt vehementius principalia. Et salus althoboin mortaliu est illud quod est rubeum: deinde citrinum: et ex eo quod ad nigredinem est declue non euadit aliq. Et althoboin quidem multiplicans in pestilentibus et in regione pestilentiali: et inueniunt nomina greca reze que assimilant althoboin sicut tursios et carmata et carmachile et furios. Verum apud nos non est magna distinctio inter eorum nominationem.

De cura.

Cap. 18.

Uacuatio quidem cum slobotomia et cum eo quod tolerat hora aut quod sit necessarium ex eis que educunt humorem putrefactum est necessaria: deinde oportet vt reuertaris ad cor cum defensione eius et confortatione ipsius cum eis in quibus sint infirmitas et odoramentum sicut acetositas citri et melle et rob pomorum et cydoniorum: et sicut granata acetosa valde: et olusat sicut rosas: et caphore et sandali. Et cibum sit sicut leues cum aceto et sicut cibum cum aceto valde acetosus factus ex carnibus althaugi et hedoy. Et oportet vt roret māsio infirmi cum aceto plurimo et folijs salicis et vilo. et ro. et nenusare et silibus. Et ponant super cor epithimata infirmitas confortantia ex eis que cognoscunt de medicinis hominum pulsus cordis calidum et humorem pestilentia et ad vltimum regant regimine hominum aerem pestilentialē. Althoboin vero ipsum et quod currit cursu eius de eis que nominata sunt curet in principio cum eis que costringunt et infirmitatem cum spogia isusa in aqua et aceto aut in oleo ro. aut oleo de pomis et arbore mastice. aut oleo

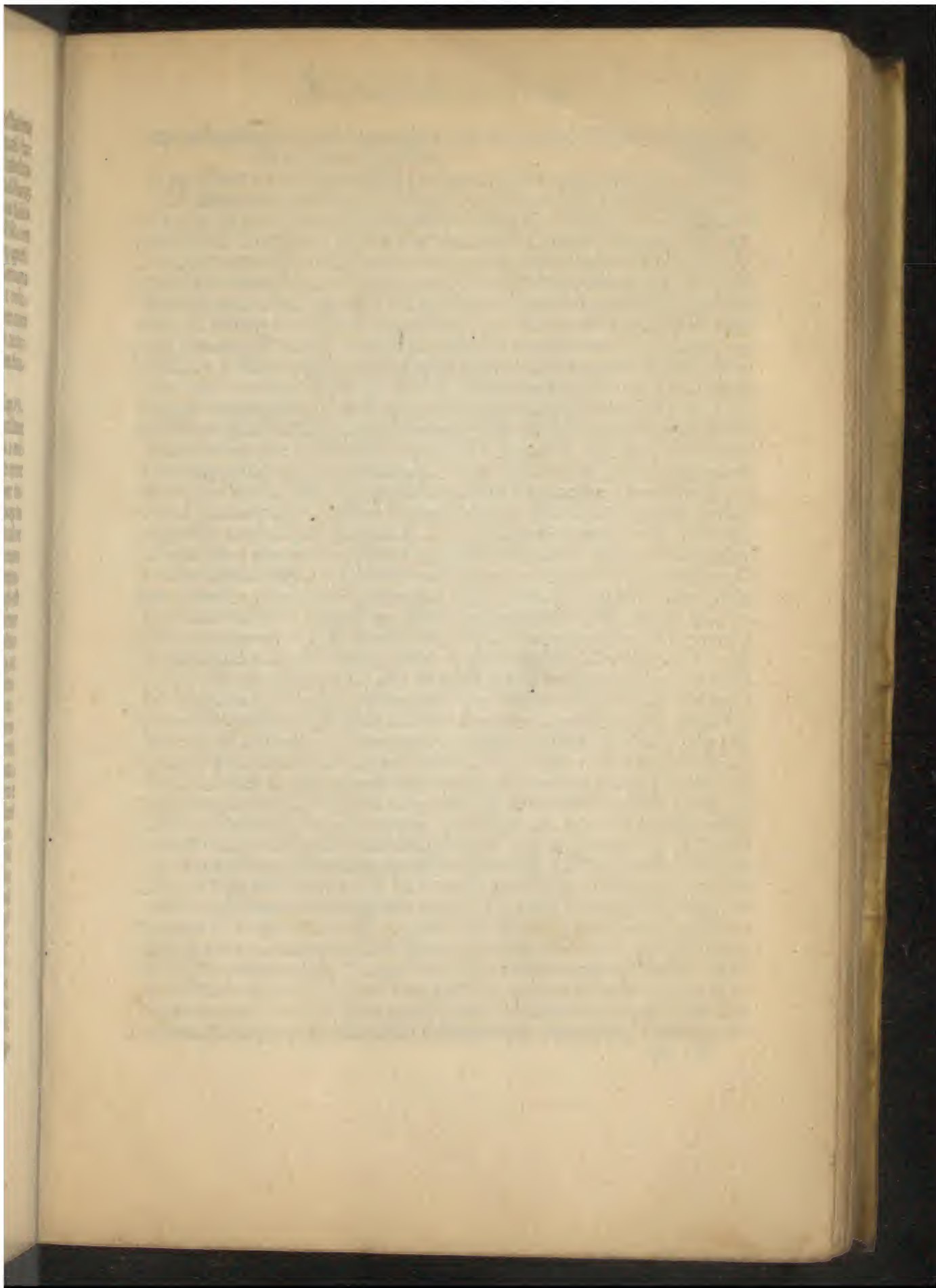
aa 3

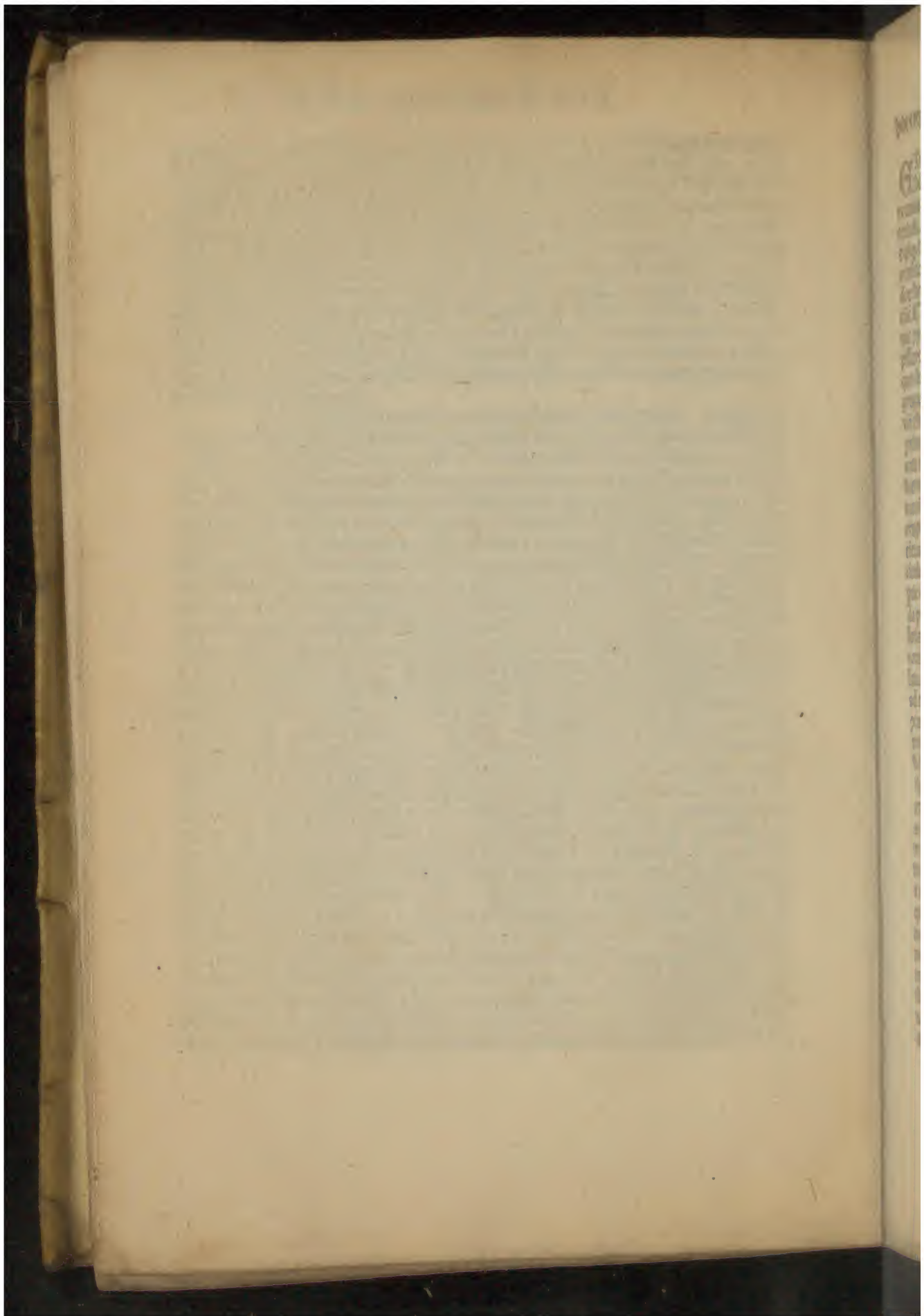
Liber quartus Sen. iij.

de myrto: ista sunt in principio. ¶ In statu vero cures cum scalpellatione si possibile est: et fiat ut currat quod est in ipso: et non dimittas ut brumum fiat: quoniam ad id venenositas eius: et si indiget veteris sagittibus cum subtilitate fiat: et in illo quod habet substantiam exiture operis ut administretur apud statum eius: aut circa statum eius cum apertione. ¶ Et quando est illic feb. tardabis cum infrigidatione ne reducas cum ea manum retro. ¶ Et apertio quod fit cum eis que sunt sicut embroca cum aqua camomille et aneti et reliquorum apertientium subtilium que discimus in caplo vulnere. ¶ Dixerunt. Carmana autem et Sesiros. Cosert emplastrum de capillo veneris et atriplice et volubili et radice euisset cum pauca guma pini et melle cum vino aut gluten cum guma pini et ceratibus: aut sordes alueariorum apud et lupini infusi in aceto: aut radix cucumeris asinini cum glutino albotin aut nitruum cum ficibus: aut cum fermento.

¶ De apostematibus accidentibus in glandulis. Cap. 19.

Apostemata glandosa que non incedunt via ataguarum quique accidunt in loco aliquo casu in crisi: et quique cadunt casu expulsiōis a membris radicalibus: et fortasse attrahunt ea vlcera: et aperta alia super extrema ad que currunt materie in vijs quare incedunt carnes ille: quare inuoluunt cum eis sicut accidit inguini et subascelle ex apertione amboque in eo qui habet scabiem aut vlcera super pedes et manus. ¶ Et quique sunt cum repletione corporis: et quique non est in corpore plurima repletio: et eorum cura est diuersa a cura apertum aliorum in principio cum expulsiōe: et non administras in eis illud: imo euatio per slobotomiam: et solutionem veteris est illud quod est necessarium. ¶ Curatio vero alia placet in eis si potest est donec declaretur dispositio. Nam si fuerit secundum semitam crisis aut secundum semitam expulsiōis ex membro principali: tunc non oportet ut phisbeas oino: imo trahas ad membrum quacumque attractio est potest et est cum veteris. ¶ Si autem fuerit per multitudinem repletio: tunc euatio est radix et maioratio cibi et subtilisatio. Et non admistres expulsiua: imo mollificatiua ita tamen ut non admistres mollificatiua iterum absque euione: fortasse. n. eueniet illud super membrum cum attractione materie plurime: imo quando admistras mollificatiua euacua cum hoc: et trahere materiam ad diuersum: tumor enim expulsiuus est reditus materie ad viscera et ad membra principalia: et timor in mollificatiuis est attractio materie plurime. ¶ Et euatio et declinatio materie securat ex nocumēto mollificationem. ¶ Et quando dolor fit vehemens: tunc necessarium est ut sedes ipsa cum eis que sunt sicut lana infusa oleo calido: deinde adde in eo sal in fine eius donec sedet dolor statim et in primis fortasse addit in dolore. ¶ Et quando corpus est multum aut multum distictum ipse tunc resolue et non cures. ¶ Et quique valet in resoluedo illud quod est sicut farina tritici et salui: illa est farina ordeii: et fortasse magnificat per resolutionem forte aperta: quare non admistres nisi quando est necessaria repulsiō ex membris principalibus: et attractio materie ab eis ad aperta timēdo super illa principalia. ¶ Et multoties quod sanat ea in principio oleum calefactum quod effundit solū. Uterque quando aperta est in quantitate et substantia sua molle in membro nobili: sicut mamma et testiculo et non timeat ex prohibito eius nocumētum tunc per

bibe et repelle: si quoniam sentis declinationem ad duritiem tunc lini ubicunque sit.

De exituris calidis.

Cap. 20.

Exitura est de summa dubellet que collectionem faciunt ex apertibus caliditate quasi nomine alidubellati cadat super omnia aperta ulcerata in iteriore re cuius locus est ad quem effunditur materia aliqua et remanet in eo quicunque materia sit. Et exitura quoniam est ex hac sua dispositione calida tunc aggregat materiam: et quicunque incipit aperta calidum sicut est cum aggregatione et solutione pruritus in trinfecce: et quicunque non incipit ita: imo incipit in inceptione apertum caliditatem sanorum: deinde conuertitur esse etus apud statum ut incipiat in aggregatione. Et nos in posterioribus differimus sermonem de dubellet frigidis que propinquedunt humores viscosos et gypseos et lapideos et arenosos et capillares et alios: sed sint quidam qui appropriant nomine alidubellet illis in quo sunt humores illius generis. Verum nos loquimur nunc de eo quod aggregat materiam: hoc nomen si incipit exitura per materiam quam expellit natura: et non est possibile ut penetret cutem: neque est superficiei carnis: imo separat eius pruritatem per grossitatem suam separatione apparet tunc quiescit in vacuitate etus quod separat simpliciter: quare apparet ei caput acutum et proprie si fuerit materia acuta. Iste ergo exiture incipit et aggregat saniem: deinde maturat sanies: postea rupit: et fortasse indiget perforatione in maturacione et eruptione et fortasse non indiget. Et quanto plus est exitura vehementioris elevationis et acutioris capitis et rubedinis est humor attractus et vehementioris caliditatis et est velocioris maturitatis et resolutionis et eruptionis et proprie eminentes procedens extra pinealis. Que autem est cum diuersitate lata profunda paucis rubedis est grosse materiei mala declinans ad iteriora pauci doloris grauis motus. Et deterior illa est illa cuius eruptio est ad iteriora: et conuertit illud super quod vadit: et est de ea que expellitur ad utrumque latum. Et laudabilior eruptio eius est ad ventriculum proprium membro cui est via currens ad exteriora sicut exitura stomachi: ut nomen erupit ad exteriora eius et ipsi pruritus melius est quam rupit ad exteriora eius et ad ventriculum pruritus intrach: sic eruptio eius quoniam in cerebro ad duos ventriculos anteriores laudabilior est quam abobus sunt meatus sicut nasus et nares. Et quoniam rupit ad spatium pruritus cerebri aut ad ventriculum posteriores non inuenit meatum ad exteriora et nocet nocumeto vehementer. Et non est omne membrum queniens ad hoc ut eueniat in ipso exitura. In iuncturis nomen minoris egressio exiture: quoniam in eis sunt humores mucilaginosi et loca eorum ampla non suffocantia materiam neque retinentia egressionem putridi. Quod si egreditur illic exitura erit per rem maximam. Et deterior exiturarum et malignior earum est que egreditur super extremitates lacertorum et proprie lacertorum plurimum neruorum. Et exiture quidam diuersificantur propter spatium maturacionis sanietis sue secundum humorem in subtilitate et grossitudine sua et complexionem in calore et frigore eius et equalitate eius et secundum tempus et etatem et substantiam membrum. Et non contingit ne maturetur exitura et ne conuertatur quod in ea est in pus: nisi propter paruitatem caloris inati in membro aut propter grossitudinem substantie que est materiei. Et quicunque con-

Liber quartus Sen. iij.

tingit ex hoc ut fiat sanies in interiori parte sui et non appareat sensui per profunditatem puris et grossitudinem eius quod est super ipsum et stat super maturitatem saniei velociter: et quicquid non stat secundum substantiam suam in grossitudine. quod si maturat et subtilizat lentius suba ei⁹ velociter: et secundum quod est de carne ista plurima et pauca. et per causas exiture et casus ad sanie per repletionem et multitudine materiei et corruptionem ei⁹. Et cause ei⁹ sunt nauseantia saliteras et exercitia mala et egritudines que non faciunt crimum cum emione apparente. et nocumeta atalla ex angustijs et sollicitudinibus corrumperunt sanguinem. Et de exituris quod est spes que noia turmiosis: et est exitura que rupit et quod est sub ea est simile carni bone: deinde apparet ab ipsa sanies alba. Et de exituris est spes que noia alber et est exitura vasa lris rotunda et rubea quia habet plurimum non expoliat a febre. et ei⁹ euentus secundum plurimum est in capite: et quicquid accidit in alijs locis.

De significatione quod apa sit exitura.

Cap. 21.

Quam videris pulsationem plurimam aut duritiem prolongatam et caliditatem: tunc existima quod apostema est in via ut fiat exitura.

De significatione maturatiōis et eius signo.

Cap. 22.

Quam videris lenitatem quandam et sedationem doloris: tunc scias quod est in via maturationis.

De iudicio saniei.

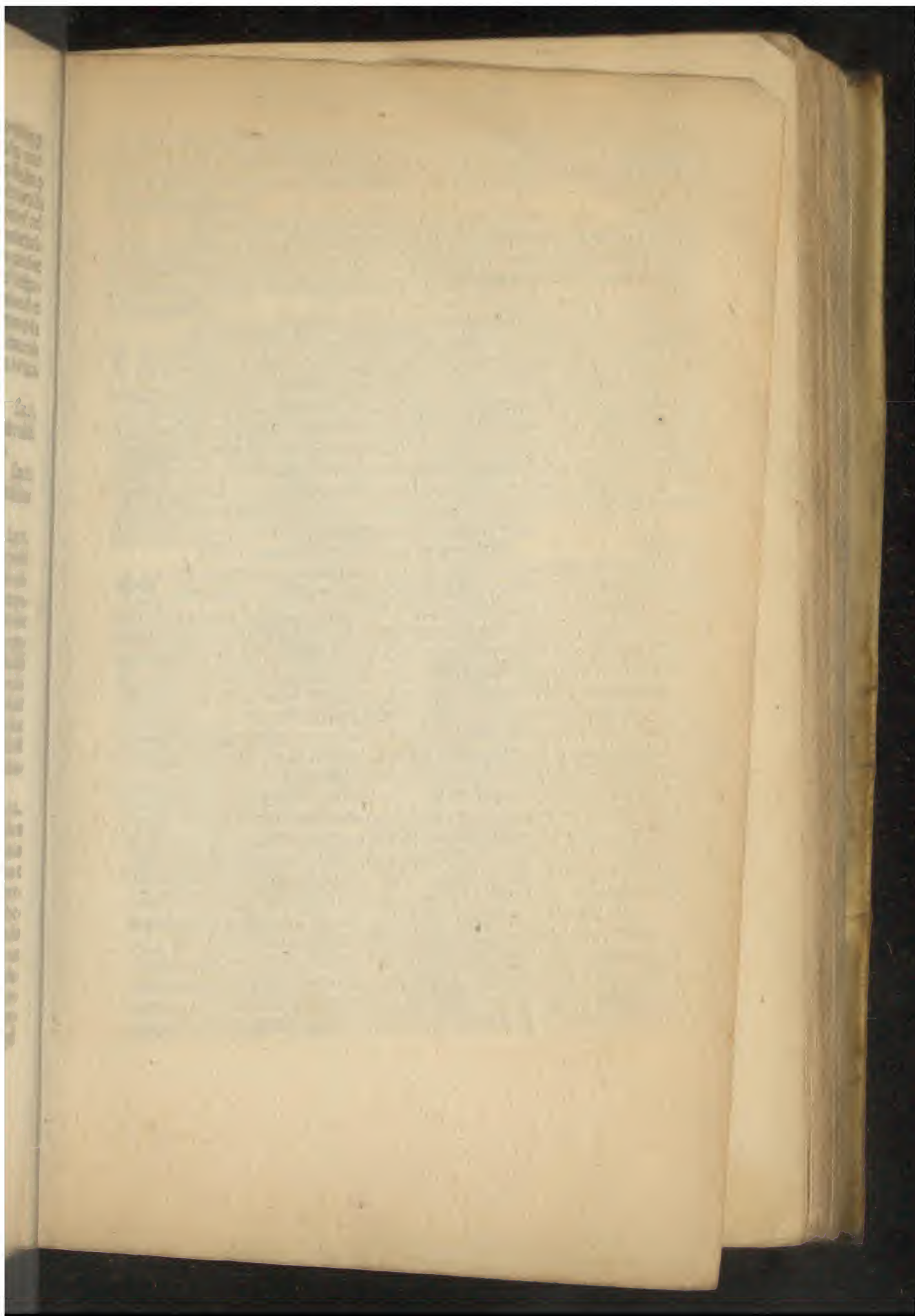
Cap. 23.

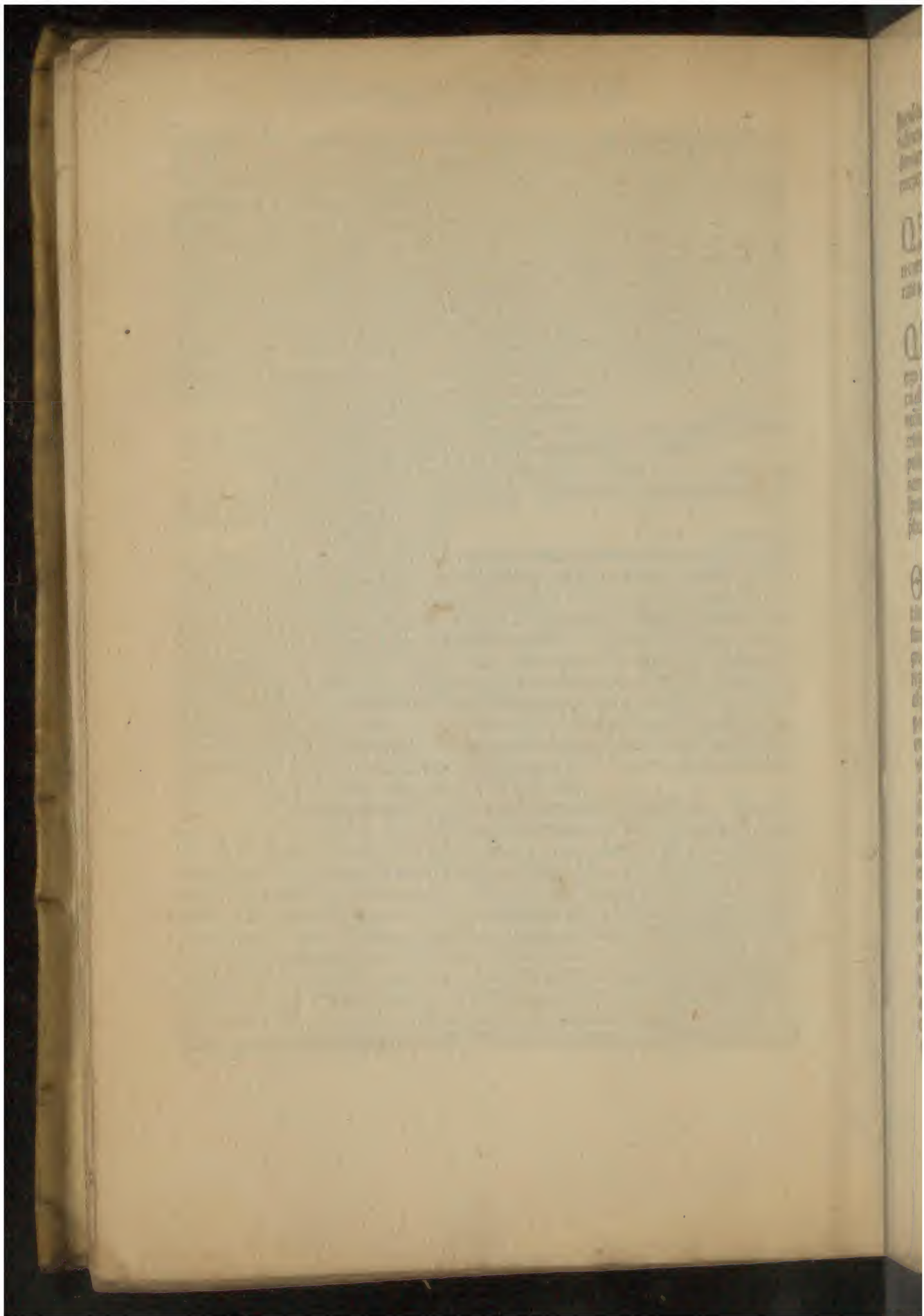
Sanies laudabilis est illa que est alba lenis cui non est dolor horribilis: et in qua non operata est nisi caliditas inata: sed non fit excusatio a caliditate extranee. Et non addit eis lenitas nisi ut scias quod ipsa est preparata pariter a virtute digestiva. et non diversificat ei⁹ preparatio in inobedientie et obedientie. Et oportet ne sit ei odor vehemens horribilitatis ut longinquo a putrefactione. Dixerunt et requisit ex ea alba: quoniam color membrorum radicalium est albus et non assimilatur ea nisi natura potens super eam. Et sanies mala est fetida significans putrefactionem que est contraria maturatiōi: et significat diuini caliditatis extranee. Et quando egreditur sanies diversarum partium conuenientium colorum et substantiarum est et de genere diverso a bona: et necesse est omni saniei ut faciat euenire in corpore putrefactionem aut maturitatem aut diminutionem aut alteram cum modo alio.

De significatione exiture vel maturatiōis itrisce.

Cap. 24.

Quando accidit apa calidum in visceribus et accidunt horripilationes et febris et non est ei odor et fit dolor et vehemensior et est horripilatio in primis longioris spacij: deinde non cessat abbreviari spacium eius et addit grauitas apostematis: tunc scias quod apostema fit exitura et quod peruenit ad collectiones suas. Et non sunt dolores isti in principio vehementiores: et quanto plus appropinquat status minorantur nisi quando erupcio fit in principio: et solutio continuitatis et dolor prouenit ex ea: et quando colligitur et quando fit materia sanies quiescit etiam calefacto fortis et inflamatio que quiescit febris eueniens per communiter cordis. Et scias quod durities pulsus est testimonium magni. Et quando apparet signum exiture ad dubellam in visceribus et non indurat pul

sua nō iudices penitus q̄ sit exitura interlor. In huiusmodi enim for-
tasse non erit in visceribus: imo in siphac qđ continet viscera: et tu qui-
dem tam sentis latus in quo est exitura per grauitatem que pendet ex
eo: et per dolorem.

De significatiōe maturatiōis intrinsece.

Cap. 25.

Quando accidunt significatiōes exiture intrinsece: deinde q̄sunt
accēta que sunt ex febre et horripilatiōe et doloris sedatiōe cōple-
ta et remanet grauitas: tunc scias qđ sanies tam confirmata est et matu-
ratio adest.

De significatiōe p̄p̄ingatis eruptiōis intrinsece.

Cap. 26.

Quando redeunt dolores et sūt pūctiōes et mordicatio et grauitas
fit vehemētiōr et simulant se. tūc eruptio tam appropinquat. Et
ergo accidit rigor subito et sedant grauitas et dolor: tūc tam eruptio fa-
cta est. et p̄p̄ie qñ apparet sanies enata mordicans illud qđ p̄rāsīt. et est
neūū vt sit arefactio virtutis et debilitas arefactiōis. Et qñ exiture in-
trinsece fit eruptio subita et egredit res plurima. tūc fortasse accidunt
pulsus cordis et sincopis mala. et fortasse accidit moris p̄pter resolutio-
nem virtutis. et fortasse accidit vomitus et vētris solo. et fortasse accidit
spūū sanies plurime subito qñ exitura est in pectore: et fortasse accidit
p̄focatio qñ erūpit ad pectus res plurima subito.

De curatiōe exiturarū apparentiū.

Cap. 27.

Quacuationes quidem et ea qbus medicant apata in p̄ncipijs suis
nisi timeas reditus materiei ad mēbz nobile sic declarauimus: et
in h̄ errat stolidi: sūt res in q̄b̄ cōscāt exitura cala et apata cala que nō
sunt exiture. Illud vō qđ ei appropinquat de regimie ē resolo ei qđ ag-
gregatū ē in ea. Et illud ē s̄m duos modos regimie. Quorū vnus est
regimie currens s̄m rectitudinē cū egritudo nō egredit ab eo qđ p̄suetuz
est p̄m. et ē vt igenies i maturatiōe māei vt fiat sanies et in eruptiōe eius
post illud et vt tu obserues virtutē et p̄serues eaz ne p̄sternāt eā dolor et
eruptio subito. plures. n. hoīum mortui sunt sincopizādo ex arefactiōe
virtutis. Inmo oz vt obseruet eā medicus q̄liter cōfortet virtutē et cō-
seruet eaz cū eo qđ scis: q̄re oz vt cibet patiens dubellati cibis bonis nisi
sit exitura in viscerib⁹: qñ tūc oz neō vt subtiliter cibis. Et scōs est
regimie egrediēs a rectitudine p̄p̄ neēitatē dispōnis. et est qñ qñ egritu-
do ē magna: et exitura p̄transiēs in magnitudine sua illud qđ p̄suetum
est: et timef festinatio rei in expectatiōe maturatiōis in ea: et scis qđ otus
nō sufficit in maturatiōe illi⁹ tot⁹: et si admistrat maturatiua p̄ducet
illud ad vestigiū imaturatiōis: tūc necaria est perforatio cuz cautela ne
ferrū tangat illud qđ sequit exiturā de mēbris mobilibus in tactu quo-
rū a ferro est timor: et illud est cū senseris qđ mā talis ē grossitici qđ non
maturabit et qđ calor inatus in mēbro tāte ē pūstatis qđ nō maturabit:
aut timueris qđ ipa p̄p̄ sua abbreviatōez talis ē qđ alterabit alteratiōe n̄
maturatiōis vere: aut exitura ē p̄p̄ iūcturas et mēbra p̄ncipalia q̄re ti-
metur qđ ipsa corrumpat ea. Et si fiducia habet in medicinis facien-

Liber quartus Sen. iij.

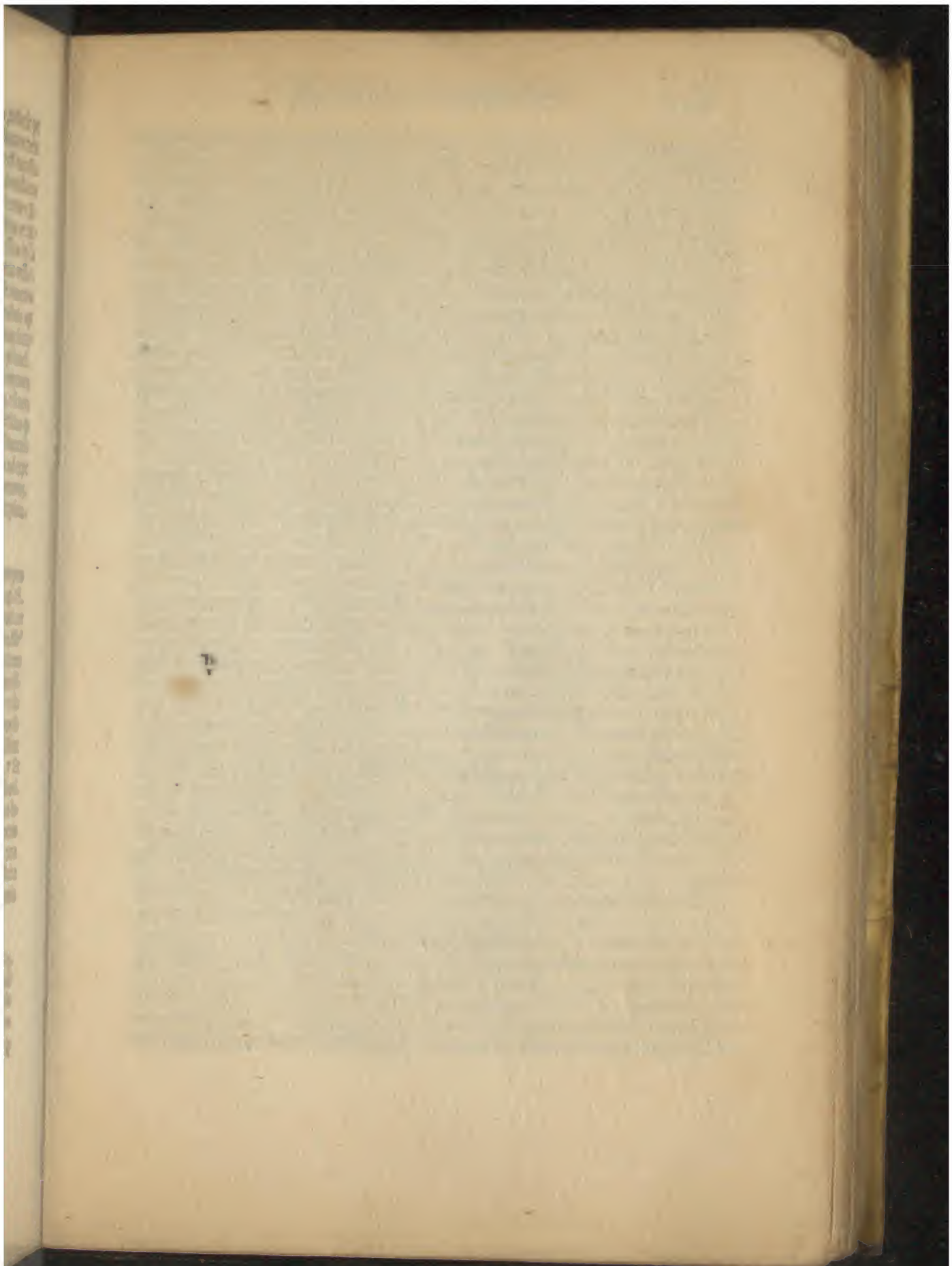
etibus inuiscationē et maturatiōib⁹ nō elōgabit qñ inuiscatiō pblbeat pe-
netrare in spirationē in spaciū: et maturatiua moueat caliditatem debi-
lē. et totū illud iuuat ad putrefactionē mēbri. In hūmōl ergo est necessa-
ria incisio p̄funda et p̄foratio disrūpens: deinde sequant̄ illud medicine
q̄ sunt in vltimo resolūtiōis et exiccatiōis. Et o3 vt sint perforatio et se-
ctio incedētes in lōgitudine villosz neruoz mēbri nisi sit volūtas vt de-
struas opatio illius mēbri timēdo casuz spāsimi. tūc. n. incide illos in la-
titudine et sanabis ab eo qd̄ timebas. Et plm qd̄ lōgitudinis villo-
rū est cū lōgitudine corpis nisi in membris appropriatis: et sifr inuenis
plm lōgitudinis villosz cū plurimo ligature et rugaz nisi in mēbris ap-
propriatis sicut in frōte. Et op3 vt nō approximet p̄foratio neq3 sectio
aq̄ neq3 oleū neq3 aliqd̄ in quo sit pingue: et si nō est excusatio qñ laues.
tūc fiat cū aqua et melle aut aq̄ cū vino aut cū aceto. Qd̄ si vehemen-
tiora fiant apata et inflatio post p̄forationē vapores cō lētibus. et si non
fuerit illud necēssariū ad mīstrabis incarnatiua ēt empla. Et scias qd̄
hec p̄foratio est gūatiua virus et sordidit̄ et fistularū: verū cū nō inuenis
excusationē tunc nō est ingeniū aliud. Et loca puententiora ad expe-
ctandū vt in eis maturef sunt loca carnosā paucoz neruoz et venarū.
Et scias qd̄ pinales eleuate acutorum caputū parū indigēt p̄fora-
tione neq3 ante maturatiōē neq3 post ipsam.

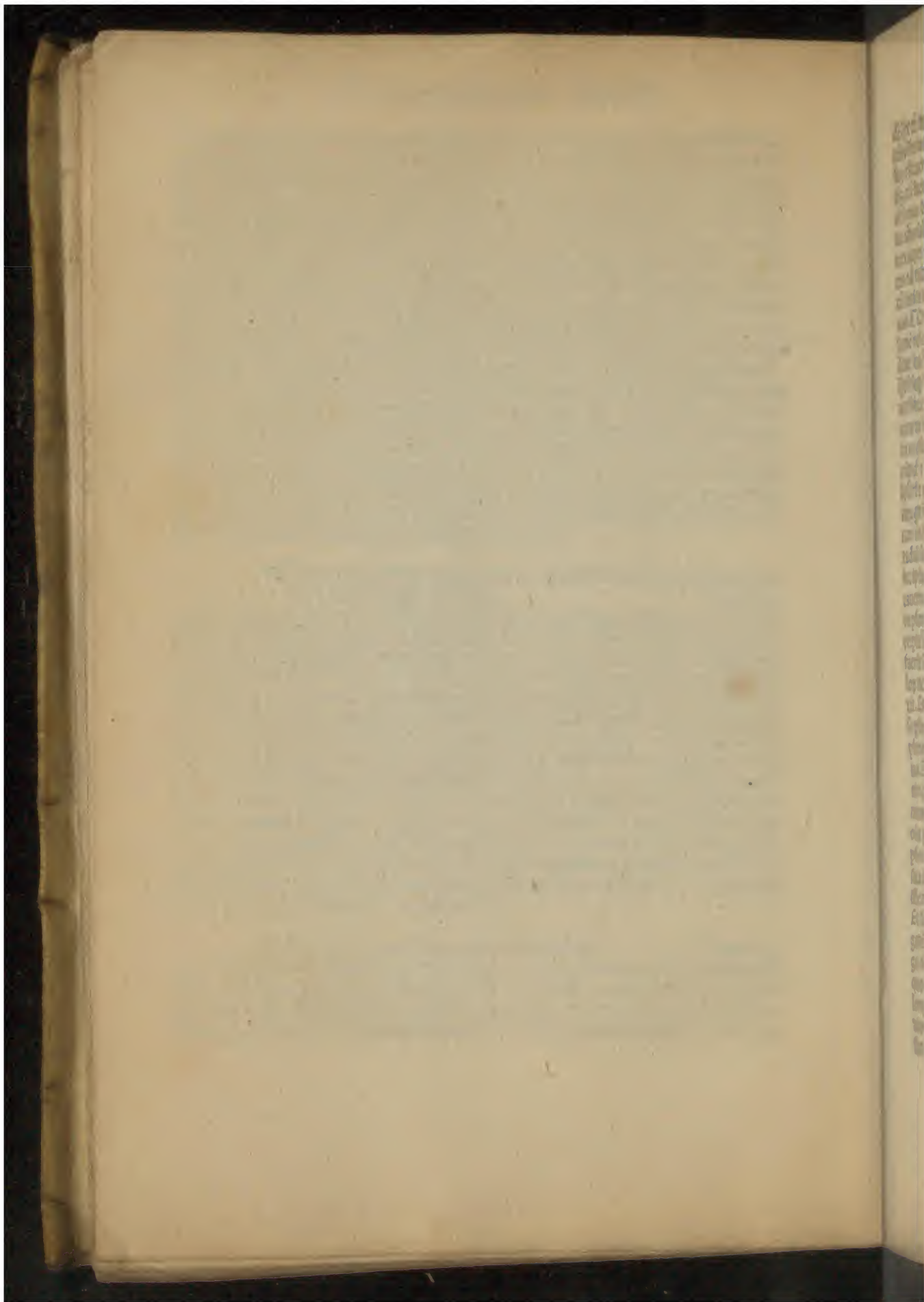
De regimine maturatiōis et ingenio ad faciendū pus
in exituris apparētibus. Cap. 28.

Medicinarū maturatiuaz caliditas o3 vt sit p̄xima caliditati cor-
poris et sit eius inuiscatio qd̄ a. De illis sunt in hūmōis gradib⁹
embroca cū aq̄ tepida et emplatio cū farina tritici aut ordeī. et iticum
masticatū est meli⁹ in h: et panis cū pice aut cera: et crocus et putuis olī
bani et pix cū oleo ros. aut adeps porcī: aut emplm de maluaisco et se-
mie lini. Et itez emplm de sicub⁹ siccis dulcib⁹ grossis pinguibus so-
lis: aut cū farina ordeī iterū: et p̄p̄e si ponat̄ in ea yfop⁹ et origanū silue-
stre: aut aggreget cū aq̄ in q̄ decoquant̄ cū pauco sale nō supfluo. Et
qñ ponit̄ in eo adeps aut oleū aut forti⁹ illo due pres glutinis albori.
Et medleie cōposite ex vuis passis et storace et galbāo et myrrha et la-
udāo et resina et butyro et mastice et yfopo humida et radice cucumeris
asi. et radice sanguis dra. Et emplm Ba. cū oleo de kerua absq3 cera
et p̄p̄e qñ soluit̄ h emplm in oleo. Et sifr emplm didimos et empla ba-
silicō. Et de bonis in h ē medicamē de lapide marchasite cū amonia
eo qd̄ desup ponat̄ donec cadat per se.

De regimine exituraz qñ mature sunt. Cap. 29.

Quam iuuentis exiturā grosse carnis et cutis cū maturatiōe cuius nō
spat̄ ipsi⁹ eruptio: et sūt illic vene et chorde et nerui: tūc op3 vt p̄fo-
res: qm si dimiseris sanie corrupet et corrupet et corrodet venas et villos
neruoz et illud qd̄ vehemētius erit cū fuerit p̄p̄e iūcturas. Et tu q̄

de qre cu tua pforatōe locū saniet & scis sollicitus vt eadat porta pfora
 tiōis iſerius niſi vbi nō eſt poſe: & ſi illud qd eſt ſup exſturā fuerit groſ-
 ſus & ſecueris tūc ſeca portā tm qm adherebſt groſſum cū eo qd eſt poſt
 ſp3. & ſi fuerit exnenuatū tūc ſeca totū ei⁹ i lōgū. ¶ Et ſcias q loc⁹ i quo
 eſt ſanies deſclaf p tractū: & qn tagit cū digito ppe: & tu obſerua cū digi-
 tis alijs ſaltez alteri⁹ man⁹ an expellaf aliqd ex ciſti. ¶ Et locus qd eſt ſa-
 ntel appet ex declinatiōe coloris ad albedinē & dū nō ē matura ē decli-
 nis ad rubedinē. & qnqz ē loc⁹ ſaniet decluiſ ad rubedinē & citrinſtatē
 cū ſantes nō ē bona & ſuſtātare in tactu abſqz viſu: verūtm viſus ē ad ſu-
 uas. ¶ O3 ergo vt i ſectōe pſeqrſ lineas nāles ligature: niſi q ſūt apd
 ſumē vel apud neēitatē & in mēbris diuerſificatib⁹ ſitū villoz in lōgitu-
 dine ſua loco ligature. Nā ſi tu ſecutus fueris illud in pforatōe exſture
 qreſt ſup frontē. ſ. ligaturā cadet cutis frōtis ſup faciē: ſimo o3 vt tu di-
 uerſifices ligaturā. ¶ In eis vō q ſunt ſic inguina o3 vt vadas cū liga-
 tura in latitudine cutis. Et cū tu pforaueris exſturā & extraxeris quod
 in ea eſt: tūc neēitū ē vt tu ſuccurras ad pglutinādū cutē cū carne vt nō
 rūpat & indureſcat & fiat talr q nō pglutinet: qre fiat ſinus q nō ceſſet
 ſpleri & redeat ſiſtis exire pme. ¶ Et quotiens mūdificaueris nō moreſ-
 itez qn ipleat & fiat in vitate de gñe fiſtulaz. & añqz facias ipſaz pgluti-
 nari in hora o3 vt mūdes eā. & ſitibi neēluz fuerit vt in ipſa ſtromittas
 radiū ſup cui⁹ caput ſit pān⁹ aſp cū quo mūdifices ipſaz & frices: deide
 fac ipſaz adherere & pſerues eā cū ligatura ſm q dicemus d ligaturis
 cauernaz & vlcey pſundoz erit pueniēs valde. ¶ Et o3 vt tu obſerues
 in pforatiōe illud qd dixim⁹ de pdiſtōib⁹: deide pfora in loco maturio-
 re: pte longiore a venis arterijs & chōrdīs. Inquiſt antilius. Si exſtura
 fuerit i capite: tūc ſectio ei⁹ ſit ſectio eq̄lis & ſit cū radice naſuitatis pſi-
 loz ne ſit trāſuerſa i ea vt coopſiāt eā pſi & nō oñdaſ cū ſanabiſ. ¶ Bi-
 git. Et qſi eſt loc⁹ ei⁹ occultus tūc ei⁹ pforatio ſit lata & ſi acciderit i na-
 ſo pforabim⁹ eā eq̄lē cū q̄ritate lōgitudis naſi. Et ſi fuerit ppe oculū
 pforabim⁹ eā pforatōe ſiſi capiti lune noue & ſactem⁹ tortuoſitatē iſerſi-
 us. Si aut acciderit in mādibulis ſecabim⁹ eā eq̄li ſectōe: qm cōpoſi-
 tio h⁹ loci ē eq̄lis & ſciſt illud ex corporib⁹ ſenū. ¶ Poſt aures vō pfora-
 mus illud eq̄liter. ¶ Brachia aut cubitos & manus & digitos & inguina
 oia pforam⁹ i lōgitudie. ¶ Ingt. Et ſi fuerit ppe coras pforabim⁹ eā
 pforatiōe rotūda. & pforatio qd ē rotūda eſt q apprehēdit cū apphēſiōe
 ſua in lōgitudine corporis aliqd de latitudine ei⁹. ¶ Ingt. Qm cū locus
 iſte nō pforat rotūde poſe eſt vt aggregenſ in eis materie & ſiant fiſtule.
 Et ſimilr ē perforat qd eſt ppe anū ppter locū humiditatis que aggre-
 ganſ in eo. Et in latere & coſtis pforat apertendo. In teſticulis vō & vir-
 ga eq̄lr. ¶ Ingt. Et ſimus prompti vt ſemp pſuerū ſit ſeq̄ns figurā loci
 quanto plus potuerim⁹ ſuper ipſum. Coxe aut & adiutoria ſecanſ in
 longitudine & conſerua vt non ledas neruos. ¶ Et ſcias q perforatio
 diuerſificatur ſm loca: quonſam quando eſt apud oculum. tunc per-
 foratio eius eſt lata ſimilis ſitui oculis & in naſo eſt cum longitudine

Liber quartus Sen. iij.

nasi: et in mandibula est cum longitudine mandibule: et prope aurem secunda
tur equaliter: quam compositio huius loci est equalis et cognoscitur illud ex
corporibus senum. Post aures vero perforat equaliter: et in brachijs et
cruribus et coxa et virga totum equaliter fit in longitudine. Et sicut in la-
ceris ventris et in dorso et inguinibus et sub ascellis ponas eam perfora-
tione accipientem ex latitudine et ne fiat in ea sinus qui fiat fistula: et sicut
in ea que est prope anum: accipe de latitudine etiam ne perveniat sinus et fiat
fistula. Et resticuli et virga equaliter in longitudine. Et in latere et
costis accipe in latitudine et ut sit transversa: quam situs costarum est similis:
et caro que est super eas. Inquit. Considera semper situm carnis et villos
lacerorum: quam non sumus prompti nisi ad hoc ut perforemus cum imita-
tione loci ut non perveniat incisio: et sit locus incarnationis bonus non
grossus. Et sit in omni dispositione studium tuum ne incidas arteriam neque ve-
nam magnam aut nervum aut villos lacerum: et perforatio sit secundum magnitudinem
exiture: sed si fuerit parva: et currat quod est in ea ex loco uno: tunc seda eam in loco
uno: et si fuerit magna tunc perfora eam ex principio: deinde intromitte digitum tuum
in ducem sinistram in eam: et perfora eam ubi pervenerit caput eius: deinde in-
tromitte et in foramine secundo: et secundum hoc donec venias super eam. Et si
exiture fuerit locus sufficiens ex quo sit pole exte quod est in ea perforabimus
ipsam in illo loco: et si fuerit rotunda aut fuerit ei figura ne egredia-
tur quod est in ea ex perforatione una: perforabimus eam in interlo-
re parte sui in duobus locis: aut tribus secundum quantitatem quam scias
quod omne quod aggregatur in ea currat in hora. Inquit: ubi sit exitu-
ra et functionalis aut membrum nobile aut membrum propinquum ossi: aut panti-
culo festinabimus in perforatione eius antequam confirmetur eius maturatio
ne pus corrumpat aliquid de his membris. dico ergo istud est regimen: quam
non invenimus excusationem de perforatione. Si autem speramus quod rup-
tur per se non perforabimus: et sicut si speramus quod ipsa erumpatur per me-
dicinas facientes eruptionem: fortasse. non invenimus in medicinis facientes
eruptionem quod fiat loco perforationis: et multoties perforatur cu-
tis perforatione aliqua: aut accipitur de ea aliquid: postea ponitur su-
per eam eruptionem faciens ut sit ei profundatio.

De eruptionibus exituralibus.

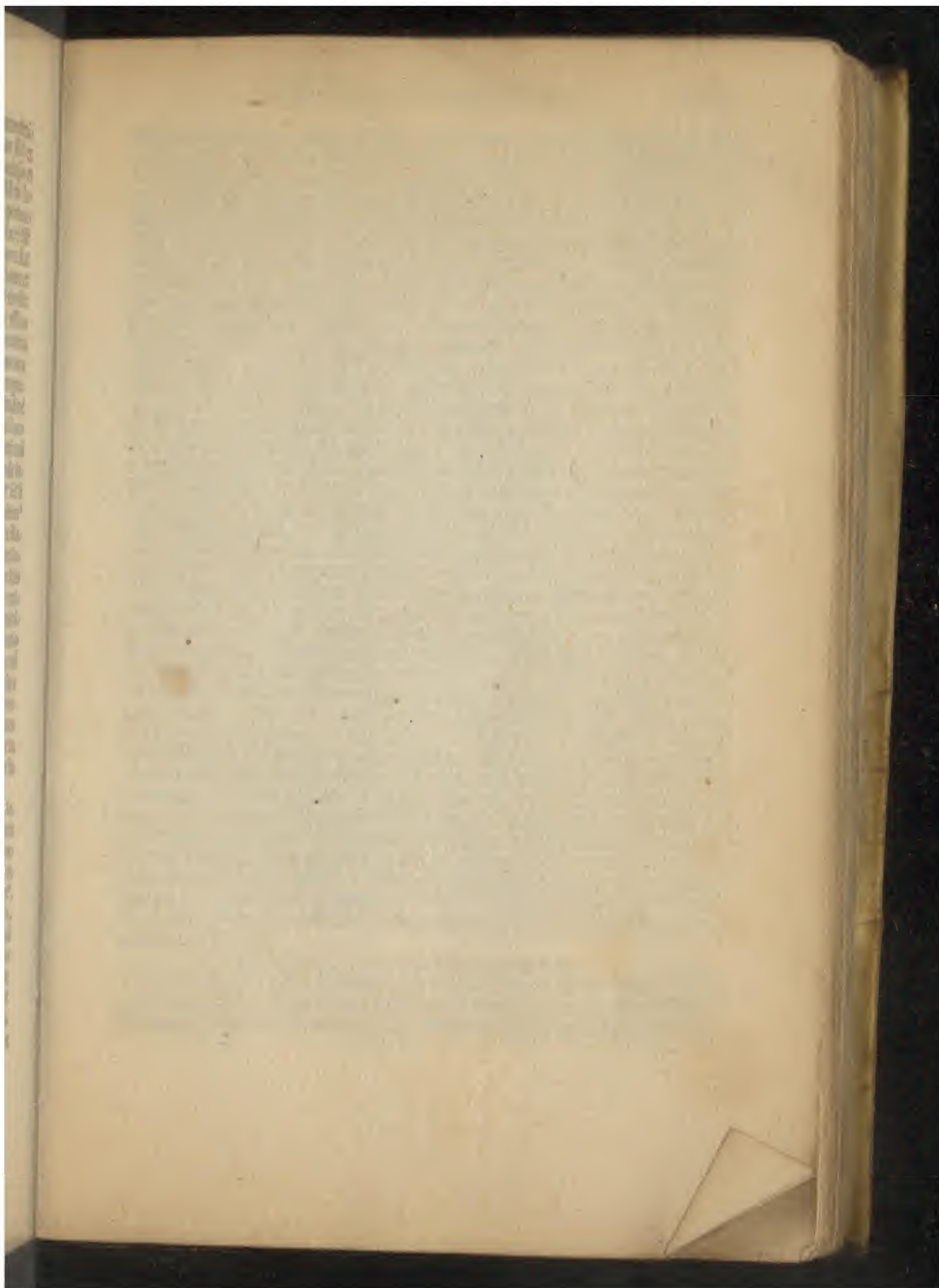
Cap. 30.

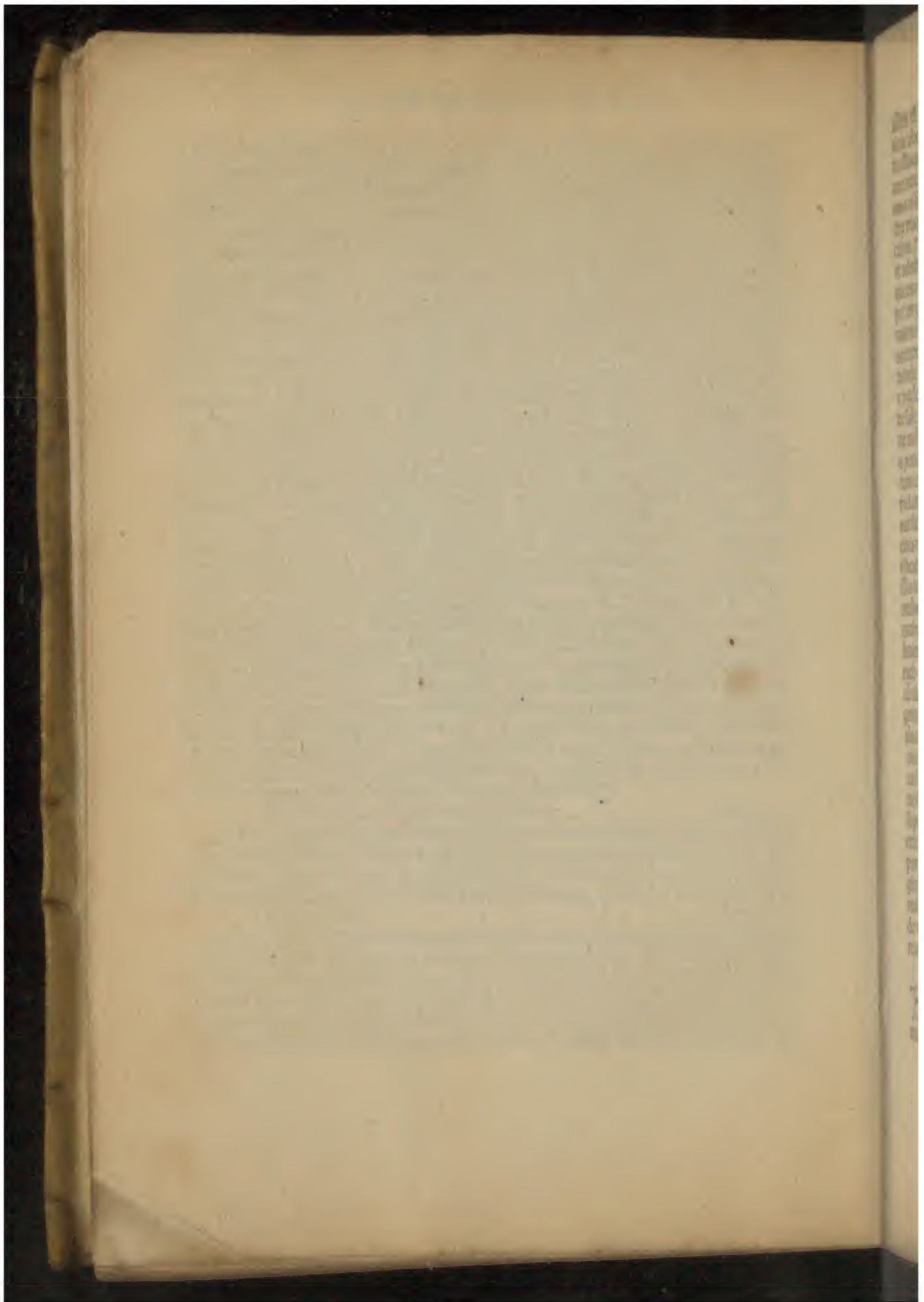
Exituras quidem salvas in quibus non est magna malitia aperit
aqua calida et rumpit eas: putrescente autem leduntur ex hoc ve-
hementer propter illud quod attrahitur eis ex materia. Et cum vi-
des exituram quam aqua calida recificat: tunc confide de bonitate eius.

De cura.

Cap. 31.

Et scias quod emplastratio cum radice narcissi rumpit omne prauum
et proprie cum aqua et melle bulliat totum illud cum oleo de lilio
aut trino: aut radix cantharidis cum melle: aut pisce sicca cum sordide
alveariorum apum: aut emplastrum arboris: aut sumatur cere et
resine et butyri omniuntur an. lib. 1. et piccis sicce et mellis amborum an.
lib. 5. et floribus eris vnc. iij. et olei quantum sufficit: et medicamen de

alleis est bonum valde. Et sumantur amoniaci. vi. cere. iij. glutinis alboti. iij. sulfuris citrini. iij. nitri. ij. et fiat ex eis emplastrum. Et de illis que nos experti sumus est ut sumantur medulla granoꝝ cotil et nux ranci da et fermentu et caules decocti et cepe decocte et sinapis et huiusmodi colubinus et fiet ex eis emplastrum. rumpit enim velociter. Et itez diaquillon solutu in mucillagine sinapis et sapone associatu cuz si cubus. Et de medicinis erupentibus stantibus loco perforationis est ut administretur emplastrum sacruz ex melle anacardos: et pice humida que duo aggregent cu igne equaliter: deinde ponatur super exturam per diez mediu: quoniam rumpet ea. Et de eis itez que sunt foris est ut sumantur alkali et calx non extincta et ponant in submersione sui et media aque: deinde coletur postquam bullerunt et sint in illa aqua alkali et calx: deinde sumantur et ponant in caldaria de ere et ponatur super prunas et pgeleat in sale. et sumat de hoc sale aliquid et quantum est quarta ei de sale amoniaci et ponatur in mucillagine nasturtij in qua fit aliquid de melle anacardi et administretur. Et sumant cantarides et terant et ponatur super oleu vetus et ponat super igne leue. scilicet igne prune donec totum coagulet: deinde terat sicut teritur emplastrum et ponatur super ipsum mel anacardi et propter si ponat in eo stercus accipitris: aut stercus passeris: aut stercus anatis. Et quidam iam dixerunt alchebichez. Et de medicinis resolutivis est oem calidu resolutiu iteratu super membrum cu rarificatione membri et raritate eius cu vaporacionibus facientibus illud de illis in quibus est humiditas calida: et quanto plus resolvitur emplastratur multoties locus et embrocef: et oportet ne vacuu sit regimine a medicinis lenientibus donec leniat durities ipsius: quoniam necessarius est ut administrent lenientia sola. Et iste medicinale resolutives sanie sunt de suma albaurach et sinapis et stercus auiu et arsenicu et calx et cordumeni et misceant cu eis que sunt sicut thus et glutinu alboti et mastix et aldible et aggregentur cum aceto et oleo antiquo: et medicamentu factu cum alleis aut ex alacohen aut ex piretro et staphisagria et baurach cuz melle. Et ante oia ista mundetur locus cu aqua calida. Et medicamentu de marchasita. cuius descriptio. R. lapidis marchasite. 3. xij. amoniaci tantu dem fart ne fabaz. 3. vi. misceat cu resina humida et lintat super cutez: et ponat super sanie donec cadat per se. Et oportet ut administretur statim: quoniam exiccatur velociter. Et medicamentu sacruz ex salis amoniaci quantitate partis vnus et ex bezahard quantitate quarte partis vnus et ex litar gij quantitate partis vnus et terit: et ex olei antiqui quantitate partis vnus et duarum tertiaru partis: sumat ex eo linimentum. Et quando non conferunt medicinale sicut predictimus necessarium est perforare: aut cauterizare.

De regimine exturarum intrinsecarum.

Cap. 32.

Aldubellet quod intrinsece oportet ut regatur cum euone et propter quod color lera est egrediens in egone et vrina significat quod sanguis totus est malus. Quando vero verificat exultatio medici quod sanguis est bonus

Liber quartus Sen. iij.

preter illum quē expellit ad exituram et post euacuationem tunc opz
maturet cum medicinis equalibus sicut est vinum tenue subtile cū bt
bitur paulatim. Et illud cui inuitendum est in maturatōne exquisi
tissima eorum sunt medicīne subtilitate exiccatae sicut myrrha et cy
namomum et relique species et cōsequantur cū potu vini subtilis quod
est ad albedinem decliue. Et de compositis sunt tyriaca et mitrida
tum et hōrusia.

De aldemenul.

Cap. 33.

Aldemenul iterum sunt de genere exituraz: et plurimum eoz fit
ex malitia digestionis et ex motibus super repletionem et que cur
runt cursu illorum: et deteriores aldemenul sunt qui sunt pfundiores.

De cura aldemenul.

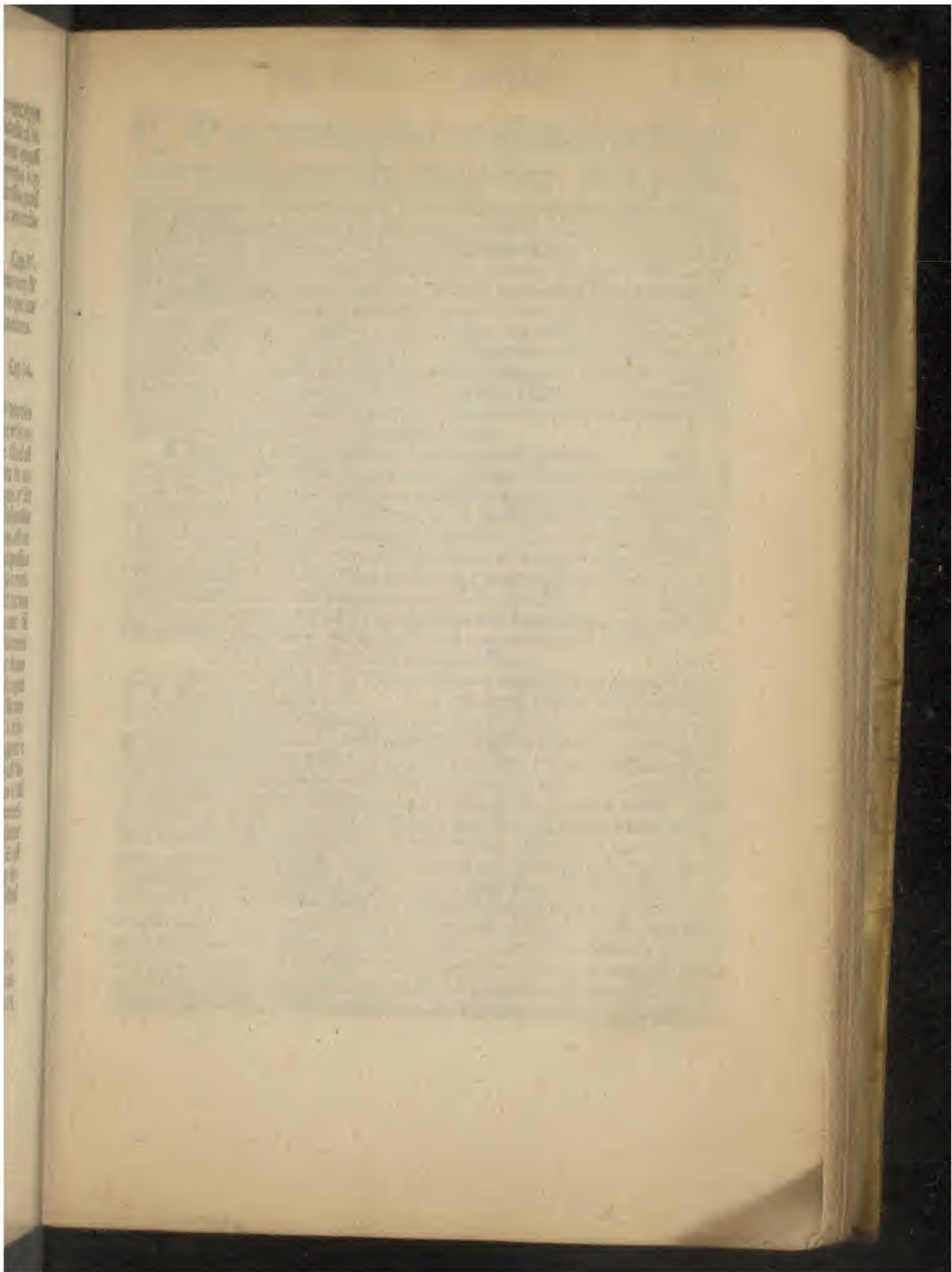
Cap. 34.

Quando apparent aldemenul tunc eorum cura circiter tres dies
est cura apostematū calidiorum: deinde post illud oportet vt sit oc
cupatio in resolueno et maturando: fortasse eniz resoluent et illud est
fm minus: et fortasse maturant. Et non opz vt sit negligentia in cu
ratione aldemenul: multotiens. n. cōuertitur ad exituraz magna. Et
cura eius est euacuatio fm q̄titatez necessitatis flobotomie et solutiōis
ventris: et cum fuerit in aldemenul pulsatio et basis radictis: tunc est ne
cessaria maturatio: ergo adiuuet ad illam. Et illuz quidē qui passus
est multitudinem egressionis aldemenul liberat solutio ventris et rari
ficatio cutis cum balneis administratis semper et exercitio. Et de ma
turatiuis quidem est semen almaru tritū cum lacte aut ficibus: aut cū
ficibus et melle. et ficus cum melle ipso: et tritū masticatum est bonum
ad maturatiōē eoz: et similr passe confecte cum baurach. Et aut ficus
cum sinapi permixte cū oleo de lilio. Et medicamē aldemenul cogni
tum: et medicamē de fermento notum. Et medicamē cui inest iste mo
dus maturat. R. butyri. vñ. l. et mediaz. fermenti acetosi vñ. l. et se
minis almaru triti: et psilij oīum ass. vñ. l. s. lactis fici. 3. ij. fenugreci et
seminis lini oīum ass. 3. v. bulliat in lacte et administret: ipm eniz est su
uatiuum temperatū. Et cuz aldemenul difficulter venit ad pus et cū
quiere caliditatis grauis tunc flobotoma venam que imbibit ipm: de
de ventosa locum et non factas istud in principio: quoniaz egredietur
sanguis virulētus et retinebit grossus et fiet illic vlcus durum. Et q̄
maturatur et nō aperit per fora ipsum: aut cum medicinis: aut cuz fer
ro: aut fm q̄ dictum est in exituris: et de bonis erumpentibus est istud
semen lini finius columbinus et fermentum.

De moro.

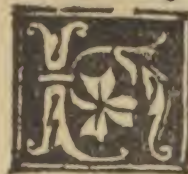
Cap. 35.

Moro est apostema molle ex carne addita quod accidit in carne ra
ra: et plurimum eius fit in ano et vulua: et quandoqz est saluum: et
quandoqz est malignum dolorosum.

Tractatus secundus de apatibus frigidis et que currunt cursu eorum. Cap. primum.

Vimores frigidi et qui currunt cursu eorum in corpore sunt flegma et melia et ventositas et oppositum ex eis: et tu iam sciuitis spes eorum. Et apata frigida: aut sunt flegmatica: aut melancolica: aut ventosa: aut opposita. Et apata flegmatica aut sunt simplicia et noianf apata mollia: aut aquosa sicut accidit membro aliquo ut in eo aggreget aqua sicut hydropsis proprie: aut dubillet in quo sunt sicut nodi lenes: aut dure sicut scrophule et nodi duri. Et melica aut sephiroa aut cancer: et tu scies distas inter utrosque. Et ventosa aut sunt eleuatio: aut inflatio: et eleuatio quod est quando ventositas permiscet substantie membri: et inflatio est quando est ventositas aggregata in spacio vno fixa in eo. Et quandoque componuntur illa apostemata ad invicem et cum calidis ex eis.

De apate molli flegmatico quod nominat vndimtia. Cap. 2.

Si apata alba molle in quo non est caliditas: et quanto plus materia est subtilior et magis madida et mollificatio eius vehementior et dignius facilius penetrat in eo quod comprimit non cum prohibe eius quod est in eo quod est in eleuatione: et quanto plus materia est grossior et est ad duritiam et frigus declinat: et plurimum est a vapore flegmatis et est de genere eleuationis. Et differunt vndimtia ab apatibus melicis per paucitatem duritiei et paucitatem offuscationis. Et quando accidit ex percussione et similibus et non occurrat materiam que attrahitur ad locum eius nisi flegma tunc non apata preter apostema flegmatis: et illud est parum et non euatur ex dolore.

De curatione apostematis mollis. Cap. 3.

Eleuatio quod est quando fit cum solone ventris et abstinencia ab eo quod gnat flegma est res que est necessaria. Et cum sciam fuerit istud oportet ut sit repulsio et in principio cum eo quod aggregat exiccationem et resolutionem: oportet ut frice locus cum madida fricatione dura: et deinde admistret super ipsum exiccatiua: et non oportet ut trahat ipsum aqua. Et de illis que bona sunt in principio est ut admistret super ipsum spoglia noua infusa in aceto comixto aut infusa in aqua baurach et cineris. In substantia. n. spoglia sunt exiccatio et resolutio. Et quoties addit egritudo ponat aceto in quo infundit spoglia fortius par. Et apud statum pueniat cum ipso finis in fortitudine: et admistret solum cum spoglia: et permixtum cum oleis vehementis resolutionis et in illa hora iteque admistret spoglia infusa in aqua cineris sic et vitis et ilicis et siliz: et oportet ut prephetat spoglia oia latera ne declinet manum ad aliam. et quicquid admistret loco spoglie cum non inuenit panem duplicatum in duabus tunicis cum aqua cineris et quando assiduam super ipsum vna vice post aliam fortasse sufficit: aqua calida est fortior. Et de illis que preferunt iteque est oleum ro. cum aceto et sale et sulfure combusto: et ipsum sulfur est bonum. Et ceterum cum aqua caulis est mirabilis iuuamentum: et memithe in principio solum et cum quibusdam exiccationibus calida est bonum. Et stricture cum ligamentis confert

Liber quartus Sen. iij.

et in quo nō est materia grossa: et oī in illa ligatura vt sit inceptio ab inferioriore ad superius. Et succus myrthi est bonus in principio et bōitas eius post illud est vt cū eo cōficiantur medicine post. Et cū hoc apā est in mēbro neruoso spisso: aut ligamēto: aut chorda permisceat in medicinis qd incidat cū lenificatiōe. Et qn est cum hoc dolor pp cām que dicta est tūc opz vt sedet dolor in pāmis cuz hīs que sunt sicut yfopus humida et vinū coctū: et cerataria ex oleo et vt administret embroca cuz vino stiptico nigro et post illud administret cū cinere et similibus. Et de epithimatis bonis est vt sumat myrrhā et lictū et cypri et aloes et crocus et acatla et boliarmentū parū et pficiantur cū aceto et aqua caulis. Et iterū folia tamarisci et sal et oleū et boluarmentū. emplastrata cū aceto. Et iterū ei quidē cutis ācecessit dolor sumant sordes balnei et bullant cum aqua et inspissetur cum calce que ponatur in ea donec fiat sicca massa mollis et lintat. Et iterum lintantur loca cū oleo et ponatur desuper spongia: aut lana imbibita aceto: et ligetur super ipsum: et medicamen de fermento est suuatiū. Et de eis que sunt suuatiua est vt sumantur folia lilij et cōterantur bene et expamātur et supponantur: est enim infractibile: et sicut alumen et lictū contrita cum aceto et aqua cineris. Et de epithimatis fortis suuatiū est istud: stercus vaccinū et oliбанum et storax: et vīnee et calamus aromaticus et spica et absynthium et oīa suuatiua et oīa medicine predictae in areolis apostematū rememorate in antidotario. Et qnqz pfert mollitiei accedenti in apostematibz pregnatiū vt submergat sūmitas canne de qua fiunt scope in aceto: et ponatur desuper. Et melius eo est illud qd fit post cōtritiōē ex chymolea cū aceto et anetū. Et de embrocis decoctio caulium et aneti: aut decoctio conscium citri: et mollitiei que est sequēs hydropisim et egritudoines alias queritur cura que est cause.

De nodis.

Capitulum. 4.

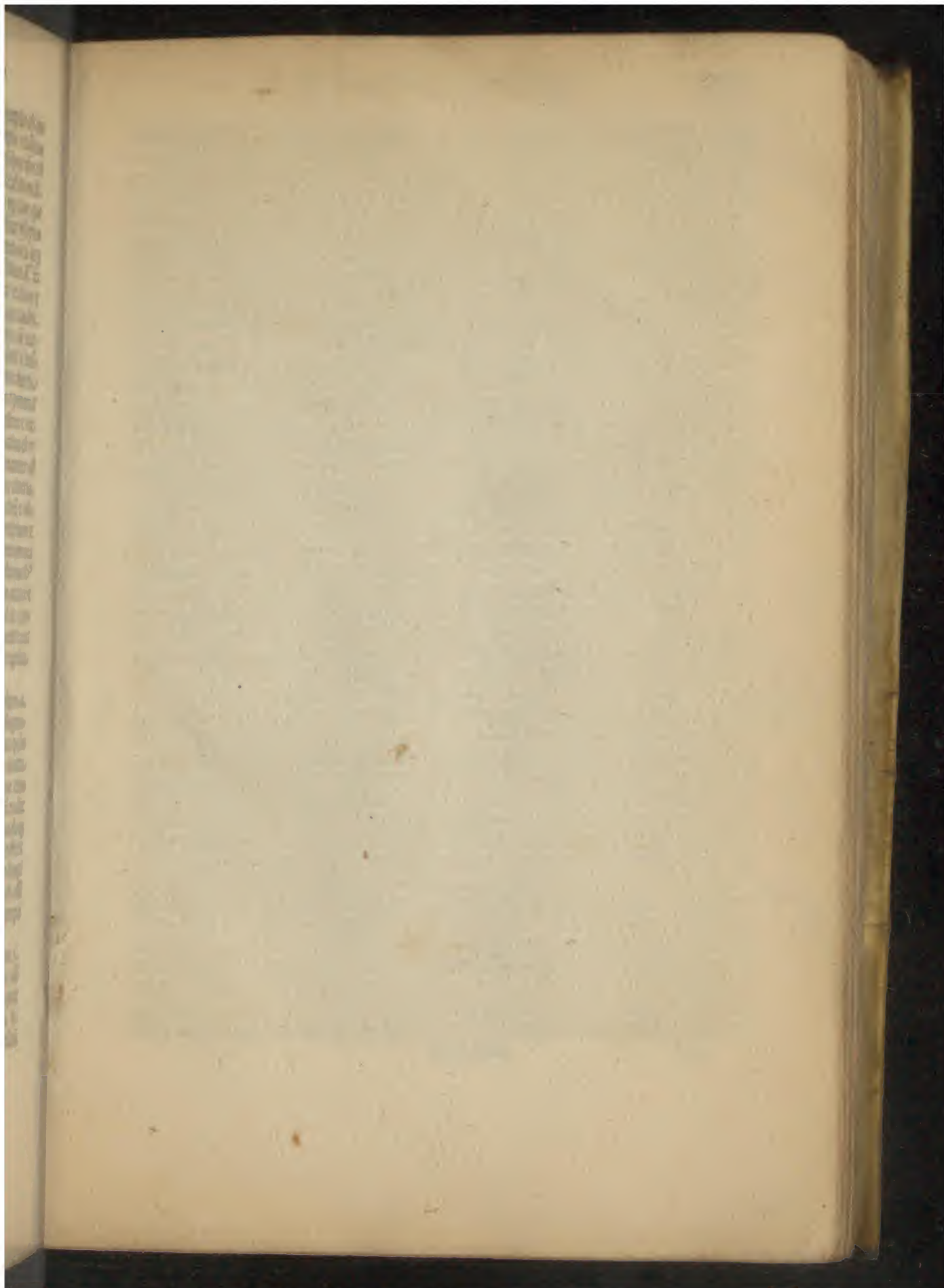
Nodi sunt dubellet flegmatice comprehendentes humores flegmaticos: aut generatos a flegmate qui sunt sicut caro: aut sicut pulsat aut sicut mel: aut sicut aliud et pprie qui euentur in curuaturis iuncturarum aut res dura. Non est longinquū quin necessarium faciat eius obutatio esse melacolicā: verū nos possumus eaz flegmaticā qm radix illius duri est flegma cui accidit vt desiccarentur grosse. Et quādoqz accidit vt nodetur neruus et simlatur nodo et nō fit de nodis: et differt a nodis per hoc qd nō separatur ex omni parte: et nō separatur in longitudine: imo dextra et sinistra et multoties accidit ex percussione qd assimlatur nodis. Cum ergo curatur in principio cum strictura superposita remouetur et resoluitur.

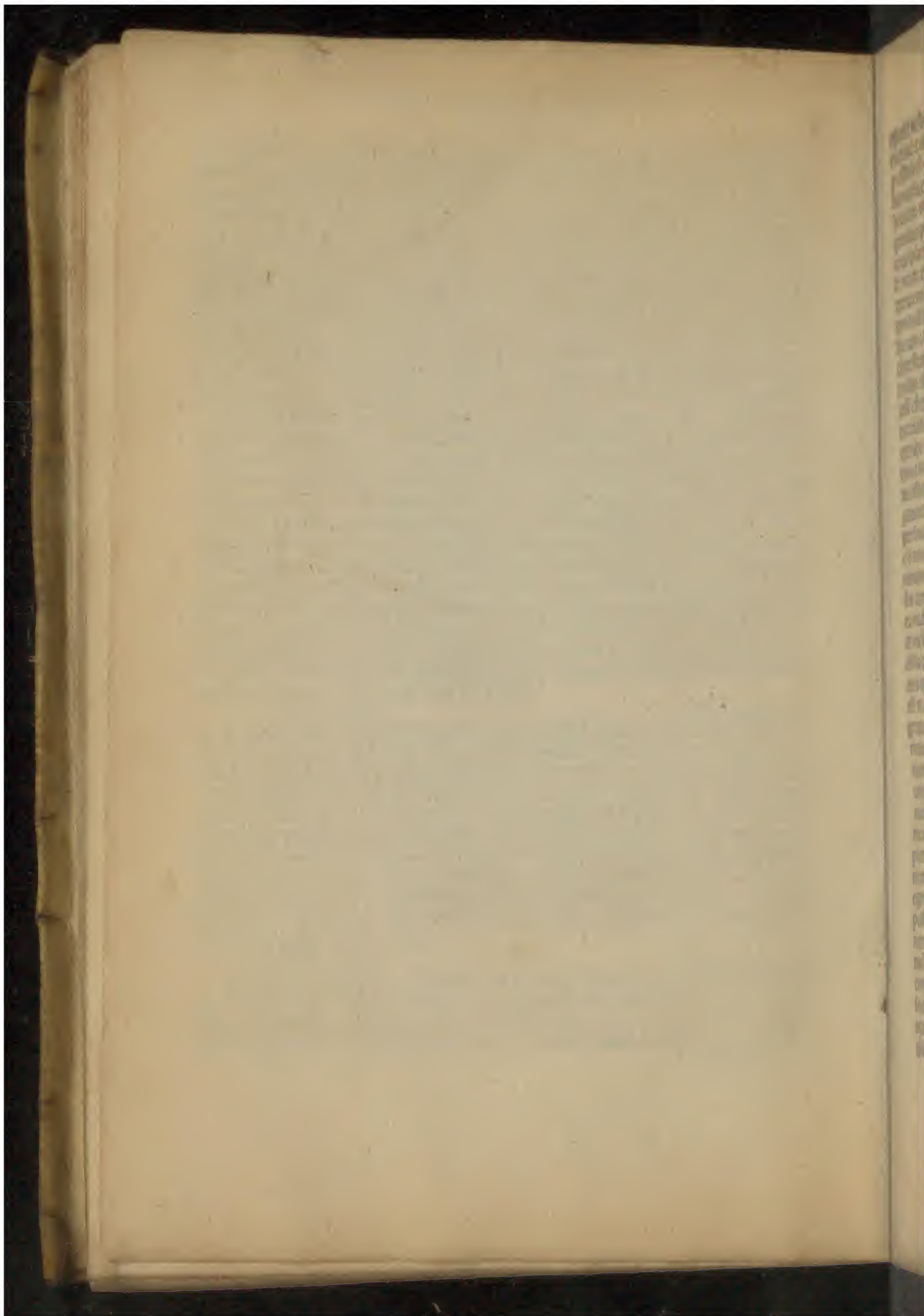
De cura.

Capitulum. 5.

Nodorum qui sunt glandosi curatione est incisio et perforatio nō aliud. Et similiter curatio valens in duris et similibus. Inquit Antilus. tende in pāmis cutem que est super nodos cum manu tua sinistra: aut iunxer extendat eā tibi simmodū qui est possibilis. Verūtn

opz ne

oportet ne seceſſiſſis nodi: quoniam illud prohibebit te vlti mare exco-
 ratione: et cum extēderis tibi cutē bene: tunc ſeca eam cū facilitate: quā
 poſſibile eſt quādoq; vt velamen nodi tendat cum eo in diſpoſitioni-
 bus tarda ergo donec appareat tibi velamen nodi: deinde extēde ti-
 bi cutem vtriuſq; lateris cum vncinis et ſeſpe excoziare cistiſſimā a carne:
 quoniam poſſibile eſt excoziare ipſam: et fortaſſe eſt annexa ei: et tunc ex-
 cozia ipſam cum game dīn donec egreditur cistiſſa ſana cum eo quod ē
 in ventre eius: illud enim eſt magis certum quod eſſe poteſt. ¶ Cū ergo
 extraxeris illud ſi cutis non ſuperſuit a loco vulneris ppter paruita-
 tem nodi: tunc abſterge ſanguinem et ablue vulnus cum aqua mellis et
 ſue eam et incarna. ¶ Et ſi magnificatur ſuper ipſum plurimū propter
 cōpreſſionem nodi: tunc abſcinde radicem eius totam: deinde cura. et ſi
 nodus eſt vicinus neruo aut vene: et eſt de illis que excoziantur: tūc ne-
 ceſſe eſt excoziare ipſum: et ſi eſt de illis qui excoziantur qui non indigēt
 excozatione cum game dīn et timetur qd abſcinderetur aliquid de illo: tūc
 extrahere ex eo illud quod egreditur et pone in reſiduo medicamen acu-
 tum et non incarnes ipſum donec ſcias qd non remanſit in eo aliquid
 de cistiſſis: quoniam illud quod de eo remanet redit cum vult nodus ma-
 gnus: ergo imple ipſum cotto et cura ipſum cum medicamine. ¶ Et cū
 perforatur oportet vt auferatur cistiſſis que eſt ei cum complemento ſui:
 et ſi non cum alto ſaltem cum vncinis: quoniam cum dimittitur et ſi mi-
 nimum ſit de ea redit: et ſi poſſibile eſt vt excozietur tunc ſi accipiat c-
 ſtis cum nodo erit melius: et ſi relinquitur aliquid de cistiſſis ponatur in
 ea medicamen acutum: deinde conſequenter adhibeatur butyr. ¶ Et
 in mellino quidem quod eſt de exturſis ſis ſollicitus adeo ne rumpat
 cistiſſis eius: et ingenta vt egrediatur cum cistiſſimā ſi eius cistiſſis rumpit
 eius egreſſio erit difficilis. Si vero accidat vt rumpatur: tunc rectum
 eſt vt conſerues ipſam ſm illud quod eſt in ea et excozatum ab ea ag-
 gregetur et ſtringatur cum ligamentis: et quando currit de illo res plu-
 rima: tunc oportet vt cuſtodiatur patiens ipſum cum conſortantibus
 naturam ſuam: et conſeruetur apud ſomnum: fortaſſe enī aduenit ſin-
 copis ei: et oportet vt medicetur curatione eius qui timet ſin copiz. ¶ Et
 multi quidem de habentibus nodos non tolerant excozationem: neq;
 medicinas acutas propter magnitudinem egritudinum eorum et pro-
 pter complexionem eorum etiam: neq; ſufferunt aliud niſi perforatio-
 nem. Oportet ergo in iſtis vt perforentur eorum nodi et extrahatur qd
 egreditur ab eis: et neq; preſumas de cistiſſis: immo pone in eo omni die
 poſtq; egreditur illud quod aggregatur: oleum cum butyro tepidum:
 nam cistiſſis putrefiet et egreditur per ſe. ¶ De bona autem curatione
 mellis fauoli eſt vt incipiatur et cuaporetur cū aliquo calido: deinde
 emplaſtetur cum paſſis enucleatis: et melius eſt vt excozetur cutis: de-
 inde ponantur ſuper eam emplaſtra: et fortaſſe conſequitur medicamē-
 acutum in excozatione cutis: ſinem notum ſicut calx et ſapo et cinis et
 alia de illis que currunt curſu eorum de illis que dicta ſunt in erūpen-

Articella

bb

Liber quartus Sen. iij.

ribus extirpas. Et iterum sumantur calcis. 3. iij. et seclo vini adusse. 3. ij. et niri. 3. ij. magre. 3. i. serueat in aqua cineris ebullitionibus pau-
cis et ponatur in ampulla de plumbo et roietur semper ut non exerce-
tur. Et hoc medicamen est bonum iterum altheceis et glandibus ex-
similibus. et est ut sumantur ellebori et arsenici rubei ambonum. as. par-
tes duas et conficium eris. partes quattuor et fiat ex eis linimentum cum
oleo rosa. et sumatur ex semine vrtice et conficibus eris et arsenico cum
oleo rosa. Et de emplastris bonis iterum mellino et omnibus extir-
pis calidis et in quibus est humor lenis est illud. Be. laudani et galbani
et bdely et sordideli vasis apertis et glutinis albottii equales partes: su-
mantur ex illis et ex solutis sine plurima mordacitate et sumatur bau-
rach et medietas eius ellebori et fiat ex eo emplastrum ex cera et oleo ro-
sato. Et iterum calcis pars. i. colcotar. pars. i. arsenici. pars. i. et Blan-
dulas autem que similes sunt altilacis sunt specios nodi si ibi est possi-
bile extrahere extrahere sicut altilac et non fiat inde nocumentum ner-
uo aut membro vicino fac. Et si fuerit in manu et pede et in loco con-
iuncto cum nervo et chorda non presumas extrahere ipsum quoniam
faciet cadere patientem in spasmum immo contere ipsum et constrin-
ge super ipsum cum aliquo cui sit grauitas donec maturet cum. Et signum
eius est quod humori comprehensio super ipsum stupefacit membrum.

De glandulis.

Capitulum. 6.

Quandoque generatur in quibusdam membris apostema glandu-
losum sicut auellana et nux et minus est et multotiens super vo-
lam manus et super frontem et est in principio taliter quod cum super ip-
sum sit compressio separatur: deinde redit multotiens et multiplicatur
et fortasse non redit. Et cura eius est de genere curationis nodorum
et quandoque sufficit et conteratur et comprimatur. deinde super ipsum
stringat plumbum graue stricture: quoniam digerit ipsum. et propolis quoniam
linis super plumbum epithima digerit de illis que sequuntur. Et oportet
iterum ut stricture administrat post eius digestionem: quoniam illud
est causa prohibens reductionem.

De pustulis glandosis.

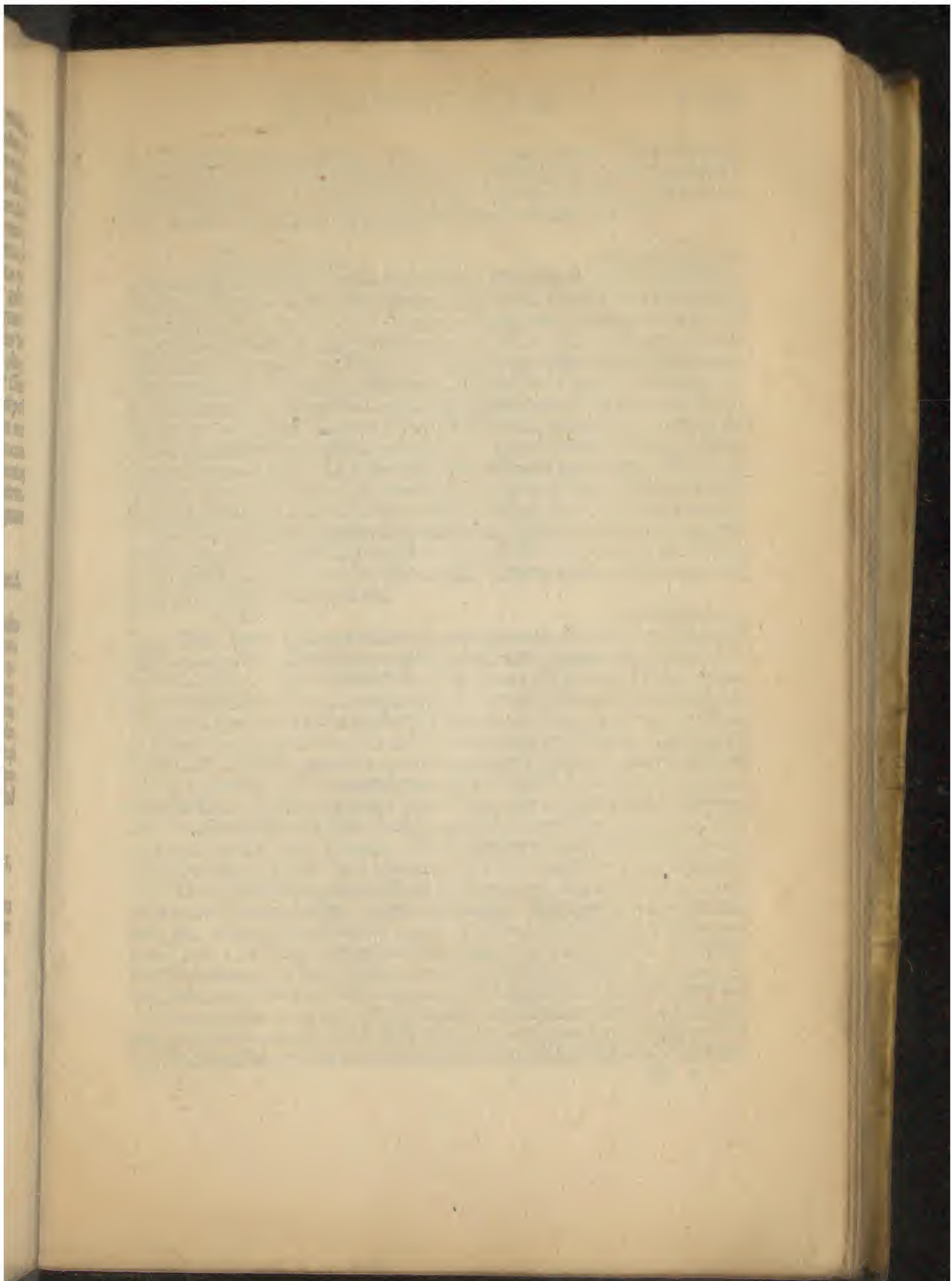
Capitulum. 7.

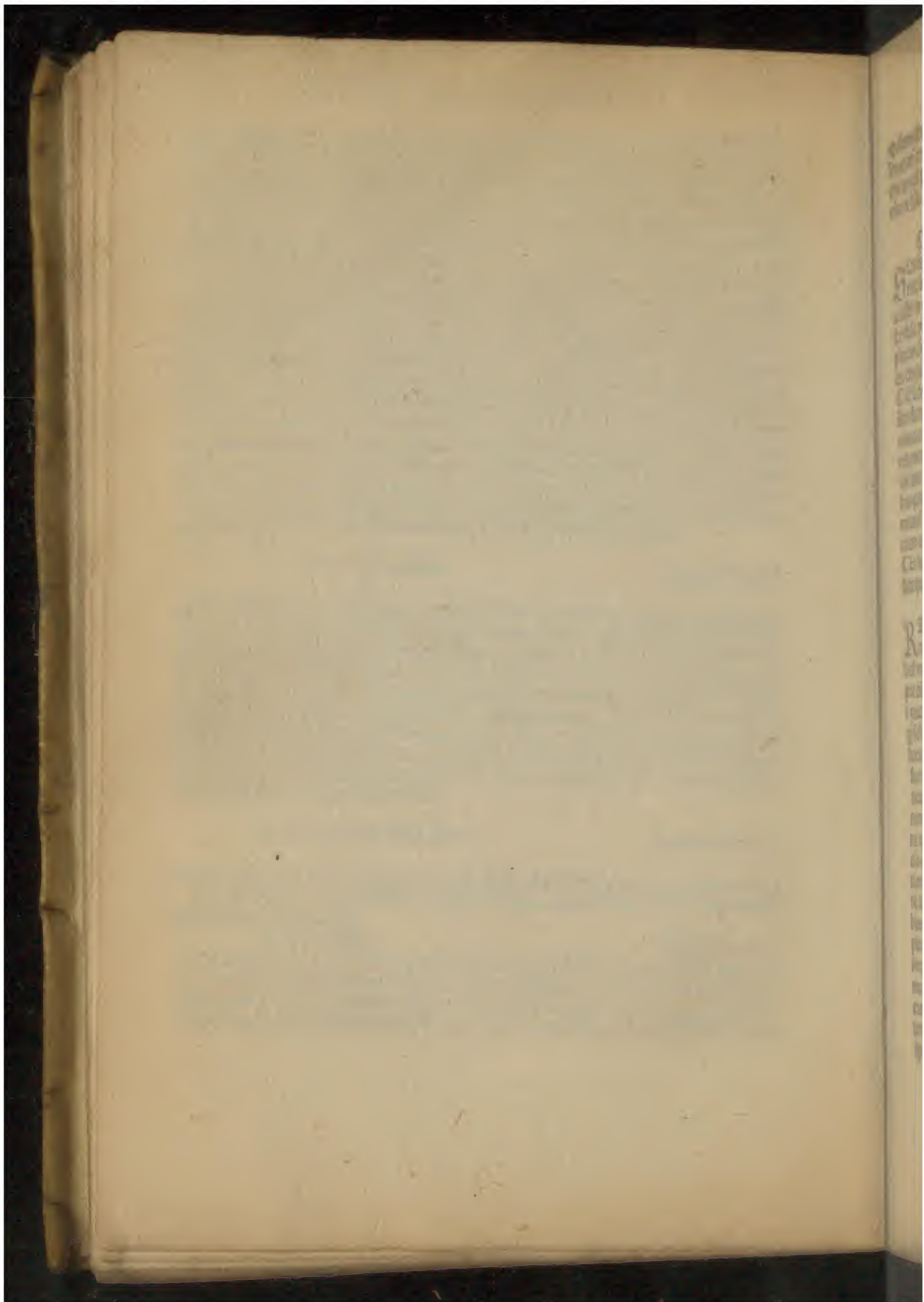
Ecce dunt etiam quandoque pustule glandose parue. et earum cura
est ipsum comitio et expressio eius quod est in illis: et stringere
plumbum super eas.

De fugille.

Capitulum. 8.

Fugille est de genere apostematum glandulosorum et quasi hoc no-
mine appropriatur illud quod fit post aurem. Et nos quidem ita
diximus sermonem vniuersalem in omnibus que currunt cursu eius.
Et cura eius est cura predicta in capto apostematu glandularum et in

apostematibus que sunt post aurē: et de illis que sunt et propola est cinis limactarū confectus cū antiquo adipe non salito: et hūc quidem medicine non est par. Et iterum cinis mustele permixto in eo cerato cum oleo de lillo et antiquat et administrat et confert scrofulis etiā.

De scrofulis.

Capitulum. 9.

Scrofule simulant nodis sed differunt ab eis in h. q. non sunt separate sicut nodi: imo sunt suspense cū carne. Et plurimū quidē accidunt in carne molli et est eis iterum velamen neruosum: et fortasse sit scrofula vehementis magnitudinis: et fortasse ex vna earū generantur plures et simulant in hoc alpeetis: et quandoq. ordinant nodi: et hūc sicut cingulus pendens ex collo ad vnam partem et quasi sint racemus. Et scrofule ad vltimū sunt glandule sclerotice. Et de scrofulis q. dem sunt quibus associatur dolor et est difficilis curatio: et fortasse in eius curatione est necessaria perforatio et putrefactio. Et homines vehementius expositi ad habendas scrofulas in partibus colli et capitulis sunt curia habentes colla humidarū cōplexionū. Et loca in quibus generant plus scrofule sunt collū et subascelle: et videt q. non nominant scrofule nisi propterea q. multū accidunt porcis propter gulositatem eorū: aut propterea q. figura earū simpliciter assimilant porcis. Et saluiores scrofule sunt que accidunt infantibus et grauiiores earū sunt que accidunt iuuenibus.

De cura.

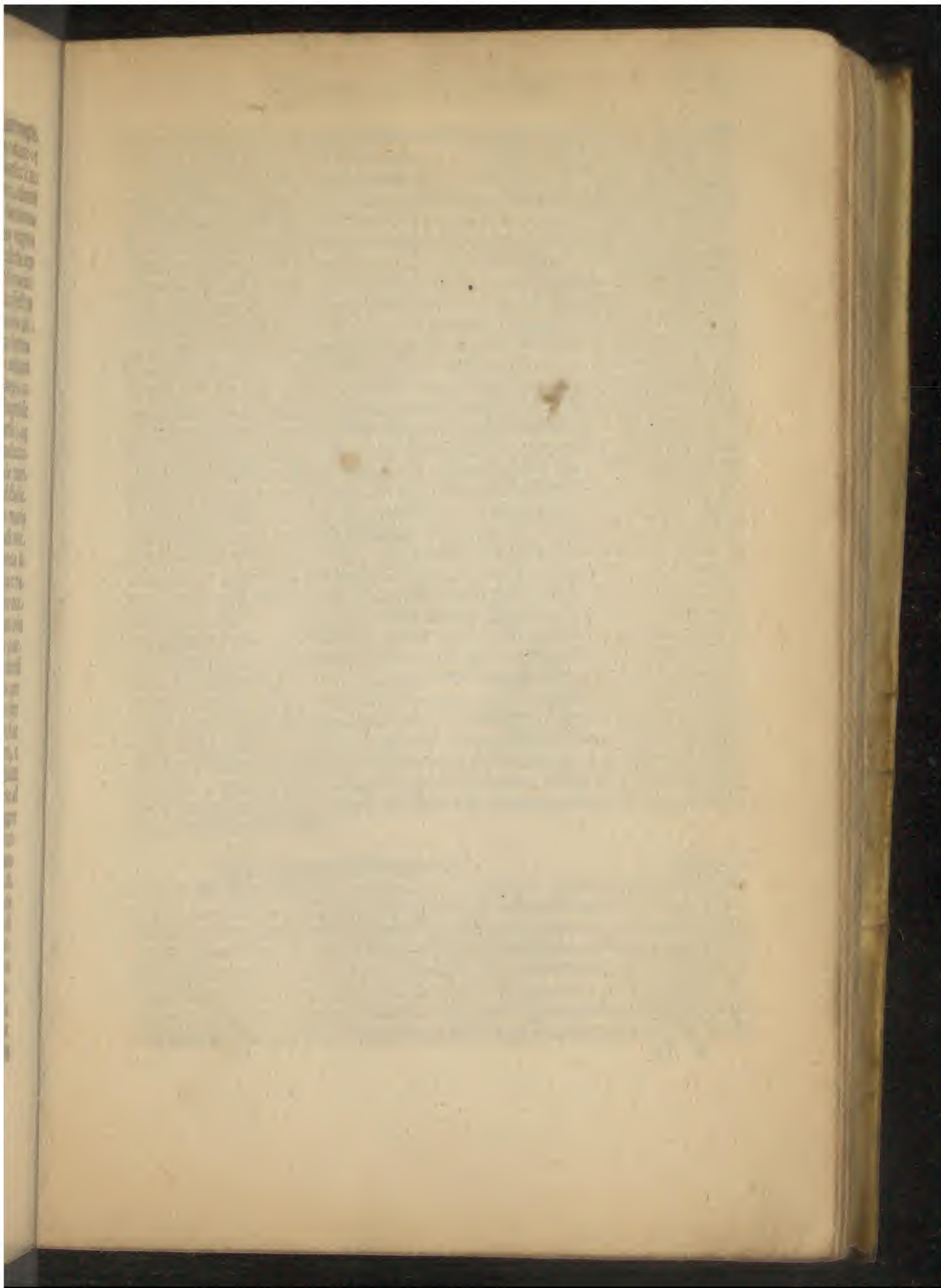
Capitulum. 10.

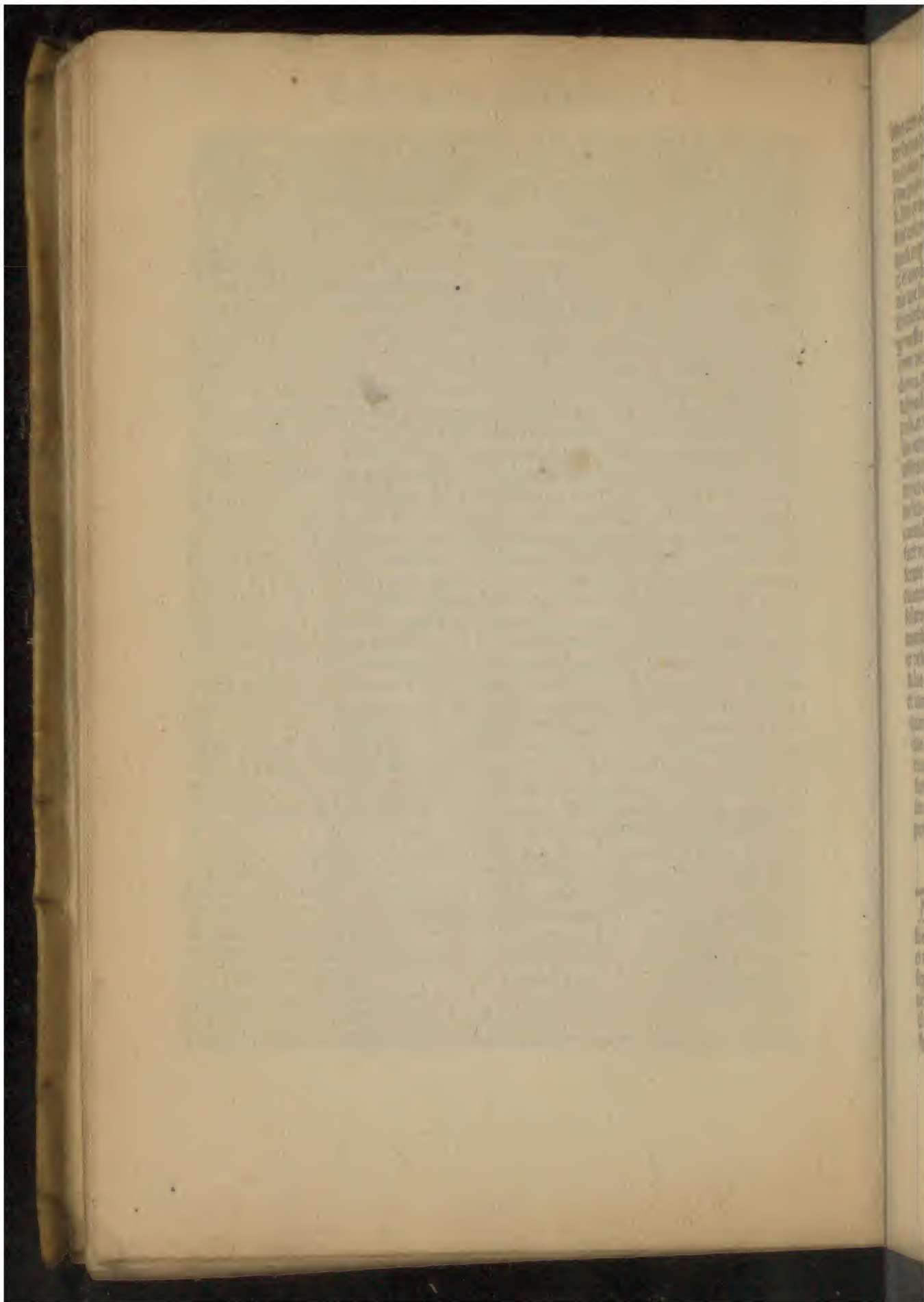
Redix super quam est fiducia in curatione habentū scrofulas est euacuatio et subtiliatio regiminis. Et de euacuazione laudabilis est vomitus et est necessariū solutone educere flegma grossum. et propterea cū pillulis nominatis aliquid. Et iterum sumant turbidū et 33. et zuccari partes equales et bibant vsq. ad 3. ij. et hoc quidem est cū hoc q. soluit flegma grossum non calefaciens neq. intestinorū faciens raritatem. Et slobotomia iterum est iuuatiua. et oportet proculdubio ut fiat ex cephalica. Regiminis vero subtiliatio est quoniam oportet ut deuitet cibos grossos et potum aque super eos et nauseatiua satietatem et repletionem et toleret famem quantum potest et abhorreat omnem quod replet caput materia. Et oportet ut custodiat preparatus eis caput ab eo quod facit currere ad ipsum materias: ex preparationibus facientibus currere sicut prosternere se super faciem: et currere se super genua prolixē et habere puluinar planum: et ab operationibus que trahunt materias ad caput sicut locatio plurima et dolor capitis et rixa. Et ventosatio est inconueniens patientibus scrofulas simpliciter: et illud. ideo quoniam non est ei possibile ut euacuet ex materia que est in scrofulis et que currunt cursu eius: immo trahit ad eas et ingrossat ipsas per id q. extrahit de sanguine subtili. Et multotiens quidem redeunt scrofule incipientes extenuari et resolui ad dispositionem suā primam. et oīno regimē scrofularū simulat regiminis

bb 2

Liber quartus Sen. iij.

sephiros ex parte ipsius egritudinis. ¶ Et cū scrophule sunt magne. tūc plagarij alienāt se a curatiōe earū cū ferro ⁊ medicamine acuto: ⁊ illud est de illis q̄ ducūt ad vlcationē earū ⁊ ipsarū corruptionē: ⁊ ē necessariū in h̄mōi vti euōne ⁊ mundificatiōe ⁊ subtilitati cū: ⁊ admiñstrare medicinas resolutiuas sup̄ eas cū facilitate. ¶ Et iam iuenimus emplm apostolicon relatu ad xpianos in scrofulis mortalibus ruptis sanatiōis magne: sed cū facilitate ⁊ lenitate. ¶ Et de emplis calefacientibus scrofulas est emplm draglon: ⁊ qñqz p̄m̄iscenē cū hoc eplō medicine alle quas posuit Hyp. sicut radix lilij ⁊ pprie cuz p̄prietate q̄ est in ea ⁊ sicut stercus caprarū ⁊ ouiu ⁊ sicut nasturtiū ⁊ radix cucumeris asinini: ⁊ vne montane ⁊ ficus que cadūt añ maturatiōe albe aut farina fabarum ⁊ amigdale amare ⁊ bdellum ⁊ aggregent ad illud ⁊ admiñstrent. ¶ Et de emplastris bonis est emplm h̄mōi. R. farine fabarū ⁊ ordet ⁊ pinguedinis porci ⁊ rizi oium. añ. partes. l. ⁊ radice colloquintide ⁊ aluminis tamenti ⁊ radicū lilij ⁊ picis humide omnium. añ. parte. s. aggregetur illud cū oleo antiquo cum pinguedine frixa post liquefactionē pinguedinis ⁊ picis in oleo. ¶ Et p̄fert emplm bonū resoluēs duritiem in hebdomada ⁊ in eo qd est minus ea in tribus diebus qd Galienus narrauit in catagenis. R. sinapis ⁊ sc. vrtice ⁊ sulfuris. ⁊ spume maris ⁊ aristologie ⁊ bdellij. añ. vñc. l. amoniaci ⁊ olei antiqui ⁊ cere. añ. vñc. ij. ¶ Et de medicinis que super eas ponunt est p̄p̄ confectis cum ea sicubus aut cum squilla aut confecta cum ea radix caulis contrita ⁊ radix capparis cum bdello ⁊ lupini cum aceto ⁊ melle aut cū sirupo acetoso ⁊ stercus vacciniū aggregatum vel decoctum cum aceto aut oīa ista cum adipis porci aut cū oleo. ¶ Ad medicamen bonū senugreci partes. 4. calcis ⁊ n̄tri amboz. añ. pars. i. aggregentur cum melle. ⁊ iterū radix cucumeris asinini ⁊ folia lauri cuz glutino albotin aut cinis amborum aggregatus cum eo. ¶ Et iterum aggregent farina herbi ⁊ stercus caprarum ⁊ ouium ⁊ pprie montanarum cum vrina infantis ⁊ fiat linimentum. ¶ Et iterum hoc medicamen myrrhe. x. amoniaci. vij. ⁊ bibic. i. euscii quercini glandium. v. galbani olei de bezahar: sordiciei aluearij apum. l. teratur totum. ¶ Et iterum aggregent in mortario albidie preparatum ⁊ resina ⁊ sint pro omni lib. galbani. vñc. ij. aggregetur illud: ⁊ est linimentum bonuz. ¶ Et de medicinis bonis sunt cere gumini pini adipis porci non salite prassij ⁊ floris eris partes equales fiat ex eis linimentum. ¶ Et iterum resine dactyloz corticū eris. añ. partes. ij. aluminis tamenti arsenici oium. añ. partes. 4. sumatur ex eis linimentuz. ¶ Et de medicinis bonis est medicamen de kitran: ⁊ medicamen cucumeris asinini ⁊ medicamen de condisi. ⁊ medicamē nominatum sandaros. ⁊ medicine facte cuz serpentibus ⁊ singularis ex eis est vt sumatur serpens mortuus: ⁊ proyiciatur in vas lutatum luto sapientie ⁊ dimittatur in furno de lateribus: deinde proyiciatur cū equali quantitate sul acetis permixti cum melle sin medicatatem. ¶ Et de medicinis bonis est medicamen de cordumeni: ⁊ nasturtio et fimo colum

bito cum oleo: et omnia lenitua sunt iterum singularia. ¶ Et simili-
ter farina herbi cum eis et sola cum aceto et cum melle et cum pice et ce-
ra et oleo. ¶ Et iterum sumantur vire montane et nistrum et resina et sa-
rina herbi et aggregentur cum aceto et melle: aut accipe radices lili et
se. lili et infundantur in vino et ponantur in eis amibobus post illud
simil columbini quantitas quā exigit illud quod presens est et fiat ex eis
quasi emplum et est mirabile. ¶ Et iam experta sunt vrina cameli arabi-
ci et anodatum eius emplastrum aut episthima comixtis cum eis medici-
nis que sunt ad scrofulas et fuerunt iuuatiua. ¶ Et almugat est ex epi-
thimatis mirabilibus. ¶ Et existimauerunt quidam et est alkin dua
quod melle cornu capri quando adurit et bibitur hebdomada una
omni die pondere. s. y. video quod non oportet fieri in omni mense hebdoma-
dayna. ¶ Et scias quod de scrofulis sunt in quibus est cancerositas: et hu-
iusmodi quidem oportet ut conficiantur medicine calide predictae cum oleo
rosa. et dimittantur per dies aliquot et administrentur. ¶ In scrofu-
lis autem que sunt calide complexionis non oportet ut superflua sit admi-
nistratio medicinarum acutarum: immo sufficit eis quod est sicut sanie de
tristrico cum aqua coriandri. ¶ Et fortius illo est myrrha cum duplo sub-
de lico confecta cum aqua coriandri. et regimen in hoc ut vincat aqua
coriandri: aut vincat medicamen aliud si quod presens est et necessarius
facit vehementia inflammationis aut parustatis eius. ¶ Et de illis que con-
ferunt eis est ut fiat sternutatio cum oleo de nucleis persicorum exco-
ricatorum adustorum. ¶ Quod si necessarium fuerit in curatione scro-
folarum vel ferro oportet. tunc ut sit administratio eius in scrofulis vici-
nantibus venis pluribus et venis pulsantibus et nervis cum cautela
et defensione. Homo enim quidam errauit cum perforaret quosdam scro-
fulas et obuiauit ramo nervorum reuerfuorum. quare destructa est vox.
et iam accidit ut non inueniret neruum: sed detegeretur eum frigore:
quare corrupta est complexio eius et destructa est eius operatio usque
quo redit ad ipsum eius complexio cum calefactione. ¶ Et fortasse er-
ravit et inuenit aliquid degi. et deterius aliquid degi in hoc est illa que est pro-
fundior. quapropter cum excoiatur ex latere saluo oportet ut sumantur
scrofule et destruantur quod residuum est cum medicamine acuto et non
perueniat lateri lesio.

De apostematibus duris.

Cap. 11.

Apostema durum nominatum sephiros quod purum est: est il-
lud cui non associatur sensus neque dolor: si remanet cum eo sen-
sus et dolor parvus: tunc non est sephiros purum: et purum quidem
et non purum cum quo est sensus quidam est priuans colorem. ¶ Et
sephiros autem fit a melancolia seculenta sola radicali et color eius est ci-
neritius: aut melancolia commixta cum flegmate et color eius est de-
elsuis ad colorem corporis: aut ex flegmate solo quod iam induratum
fuit. ¶ Et puri quidem color ut multum est color plumbi et est. vehemen-

bb 3

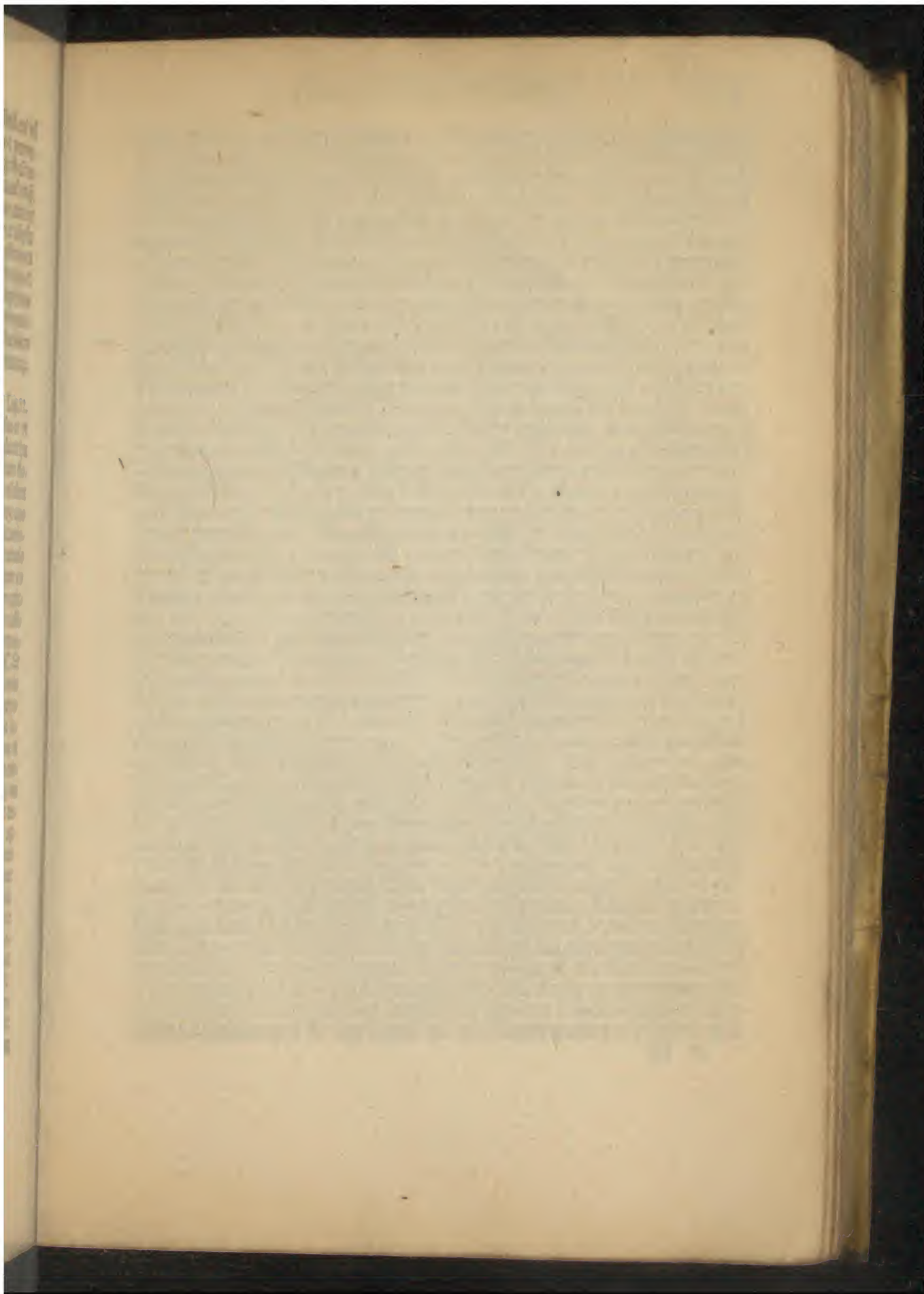
Liber quartus Sen. iij.

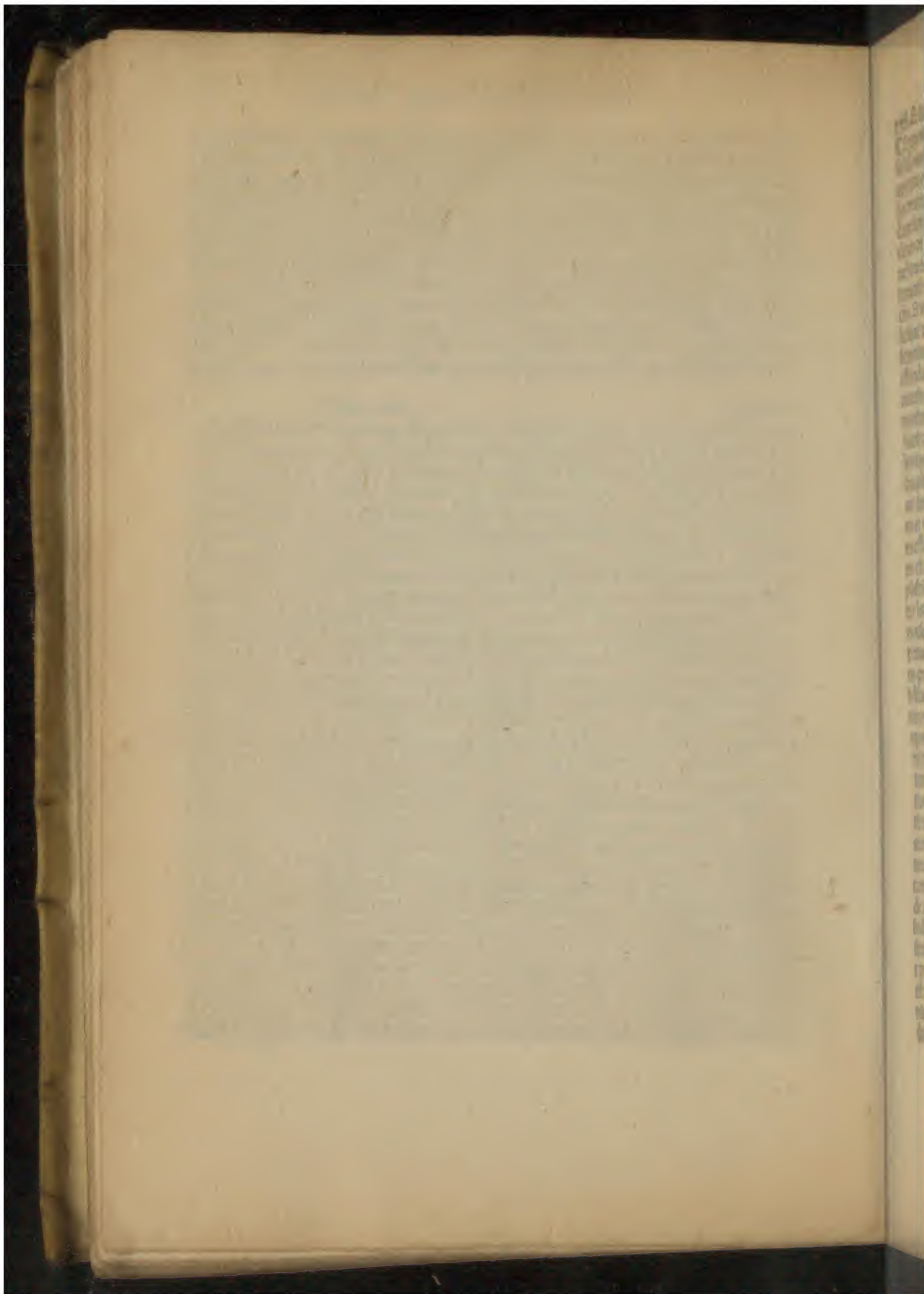
tis tensionis et duritiei et fortasse supereminet ei pituitas: et hoc est illud cui non est sanitas: et est quoddam ex eo cuius color est color corporis et permutat de membro ad aliud et nominatur sermos: et quandoque est cum dolore corporis durum magnum quod non sanatur neque permutat unquam. Et omne sephiros aut incipit apparere paulatim et additur aut convertitur ex flegmone aut herisipilla aut exitura in loco vacuo: et cum plurimum accidit durities in visceribus non accidit nisi post apostema calidum quando curantur cum infrigidantibus viscosis ex medicinis et cibis. Et quandoque canceratur sephiros et propinquitas sephiros ad cancrum et elongatio eius ab eo est secundum multitudinem inflammationis eius et paucitatem et aperitionem plusationis in eo et occultationem eius et aperitionem venarum in circuitu eius et non aperitionem earum.

De cura.

Cap. 12.

Oportet ut de eis apostematibus illud curetur cui est sensus et ut sit incisio post mundificationem corporis cum eo quod educit humorem facientem egritudinem: et fortasse est illa mundificatio cum flobotomia si est sanguis plurime nigredinis: et super illud quod resoluit et lenit simul: et non curetur cum eo quod resoluit et exccat tantum: quoniam illud perducit ad vehementiam lapideitatis propter exccationem grossi et resolutionem subtilis. Et oportet ut ponantur curatio eius due reuolutiones: reuolutio resolutionis cum lenitate cum eo quod non exccat plurimum: quoniam omne resolutum secundum plurimum exccat et humectatum raro resolutum: et oportet ut sit gradus eius in caliditate ex secundo ad tertium et in exccatione ex gradu primo: et reuolutio alia lenificationis: et sint iste due reuolutiones succedentes. Et oportet ut membrum famem pati cogatur in reuolutione resolutionis et trahatur nutrimentum ad eius oppositum cum motione illius oppositi et exercitio eius et ipsius famelicatione et cibetur in reuolutione lenificationis: et fiat ei causa appetendi nutrimentum cum frictione et que sunt ei similia: et leniatur cum pice et diuersificetur necessitas in virtute medicinarum resoluentium et lenificantium et debilitate earum secundum raritatem membrum et ipsius spissitudinem et vehementiam duritiei et debilitatem eius. Et iterum compositio medicinarum oportet ut aggregetur inter duas virtutes. Et oportet ne multum utantur balneo quoniam resoluit subtile et aggregat spissum: et non peruenit ad hunc finem ut leniat spissum. Et lenificantia quidem quibus est resolutio quedam sunt sicut adeps gallinarum et anserum et vitulorum et bouum et ceruorum propolis et medulle eorum et adeps hirci et asini adeps est bona eis et adeps rapacium leonum et vrsi et leopardi et adib et que currunt cursu eorum de vulpibus et lupis. Et adipem rapacium ex auibus. Et oportet ut misceantur cum eis que sunt sicut ammoniacum et bdellium et galbanum et storax et mastix quando preparantur ad resolendum et fiant singularia. Et de predictis adiptibus melior est adeps leonum

z vñ. Et in mucillagine fenugreci z se. lini sunt resolutio z lenificatio.
 ¶ Et oportet ne in istis ad ipsibus z earum similibus de mollificantibus
 sit sal omnino: quoniam sal exiccat z indurat: immo oportet vt sit earū
 operatio opatio solis in cera que lenit z liquefacit z non peruenit ad
 hoc vt exiccet. ¶ Et de lenificantibus iterum in quibus est resolutio q̄
 dant: sunt bdellium siciliense z oleum antiquum z oleum de alcanna et
 oleum de lilio z galbanum z laudanum z storax z yfopus humida: et
 meliora eorum sunt que sunt minoris antiquitatis z exiccationis z ve
 hementioris humiditatis: z iterum mastix album appropinquat predi
 ctis. Et in oleo de alcanna z oleo de lilio z ficibus z alkerua est de reso
 lutione z lenificatione simul quod est supra sufficientiam. ¶ Et de leni
 ficantibus quidam est vt sumatur sex seminum z sex aceti z ferueant et
 effundatur post ebullitionem bonam super vtrasqz quod est et conue
 nientius z administretur. ¶ Et de medicinis bonis ad illud est vt su
 mantur stercus asini z radix euisci z fiat ex ambobus linimentum: z si
 fuerit cum ambobus storax erit melius. ¶ Et iterum quando apparet
 lentitas oportet vt leniatur cum ammoniaco soluto cum aceto fortis die
 bus pluribus: deinde redeat lenificatio aut galbano z oppoponaco:
 aut sumantur galbanum et ammoniacum et bdellium et terantur om
 nia et inuoluantur cum oleo de ben et oleo de lilio cum aliquantulo
 mucilaginis fenugreci et lini et fiat emplastrum. ¶ Et sordites bal
 nei est ex medicinis vehementis iuuamenti quando ponitur in em
 plastris apatū duorum: z sic non iuenit sordites balnei tunc administretur
 tur loco eius aqua eius euisci z nitru. ¶ Et de emplastris bonis in ho
 ra resolutionis sunt emplastra que sunt ad scrophulas de illis que di
 ximus: z emplastra iulios z colophon. ¶ Et cum apostema est vehemē
 tis grossitiei tunc non est excusatio ab aceto: ipsum enim incidit: z de
 bilitat virtutem membri z proprie cum est nervosus: quoniam ē vehemē
 tius vacuum a materia z dimittit eam cause imprimentis deorsis. Verū
 oportet vt sit administratio aceti z intromissio eius in medicinis in fine
 rei non in eius principio: z vbi cadit vltimatio in lenificatione: z cum
 intromissione reptiditatum lenificationis: z alleuetur in administra
 tione aceti: z cum non sit alleviatio cum aceto nocet nervis et conuer
 tit in lapideitatem. ¶ Et medicus tunc fit audaxior in administrando
 acetum cum apostema est in membro carnosio sicut id quod est in sple
 ne: et quandoqz lenitur locus cum aceto et vaporatur cum eo: deinde
 consequitur cum epithimate sicut illud quod est de oppoponaco: deinde
 de ammoniaco: deinde incipit cum pauco leni postea additur virtus: de
 inde gradatur ad lenificationem. ¶ Et oportet vt administret sup apo
 stema oleum lene in quo nō est stipticitas: z est magis conueniens q̄ aq̄
 z proprie oleū de aneto factum cum aneto humido. ¶ Et illud duritiei qd
 est in nervis z cordis curetur cum incisiuis. ¶ Et de curationibus bo
 nis ad illud est vaporatio ex lapidibus ignitis: scilicet lapide molen
 dini: z melius quo fit vaporatio ab eo est cum aceto: z meliora quo
 bb 4

Liber quartus Sen. iij.

fit vaporatio est marchasita: et oportet ut ad hanc perueniatur summa in vaporando et suffumigando donec appareat sudor: et quicquid lenitur cum marchasita trita cum aceto et confert. Et opus ut alleuatio iterum fiat in administratione aceti ut non separet subtile et induret spissum: ut non corrumpat virtutem nervorum superflue: et est in principio deterius et ponant administrationi eius interpollationes in quibus est lenificatio: cum ergo incipies: tunc vapores membrum cum eis que diximus et leniatur tunc cum medicinis queniētibus et ut illud fiat in membro carnosio est saluus.

De duritie iuncturarum.

Capitulum. 13.

Quandoque accidit in iuncturis durities prohibens moveri iuncturas cum facilitate: et non destruit sensum: et quandoque est nervus cum quo est stupor aliquis. Et quandoque est carnosior: et cura est cum eo quod sciisti.

De eis que nominantur almsinar.

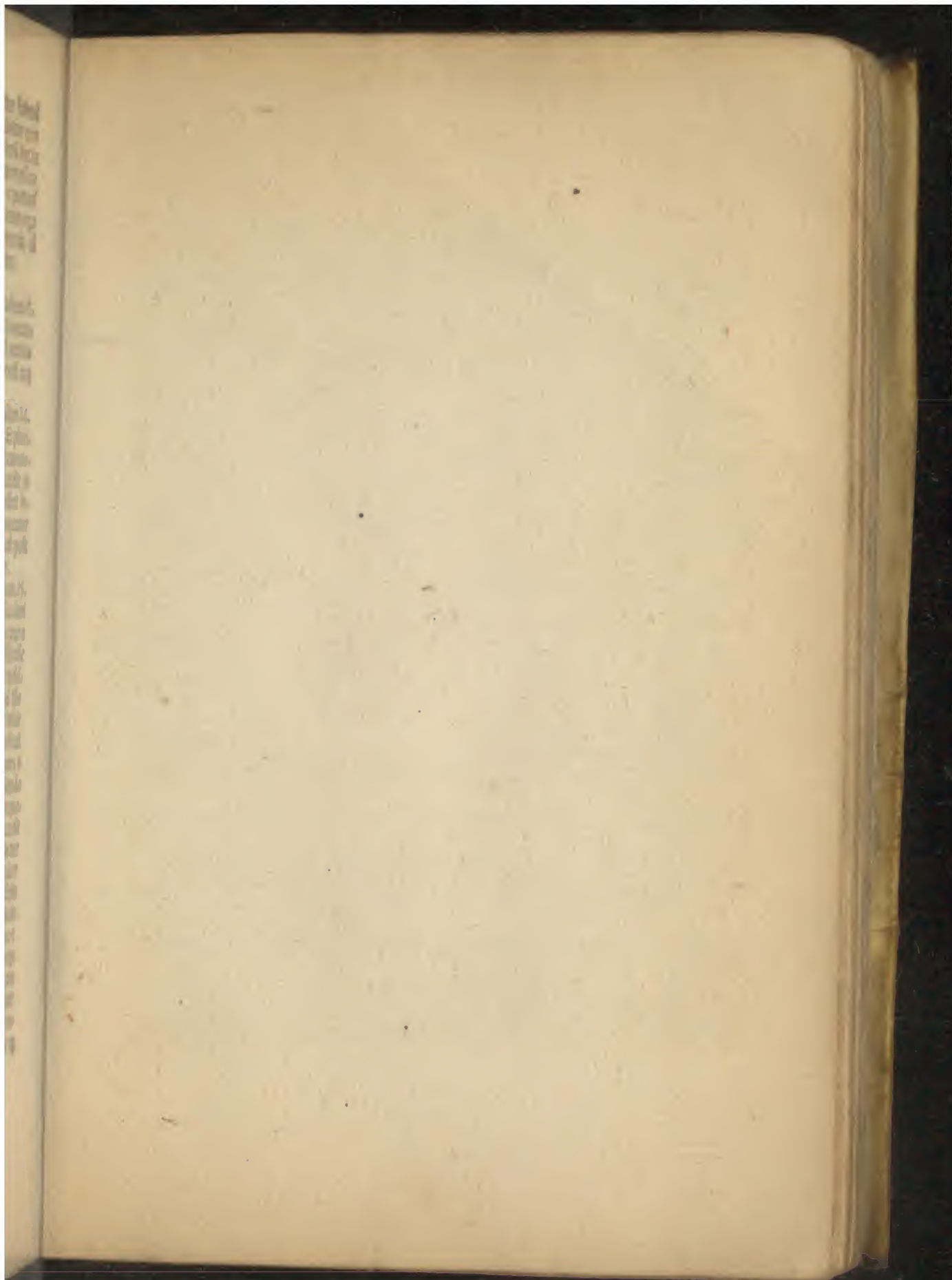
Capitulum. 14.

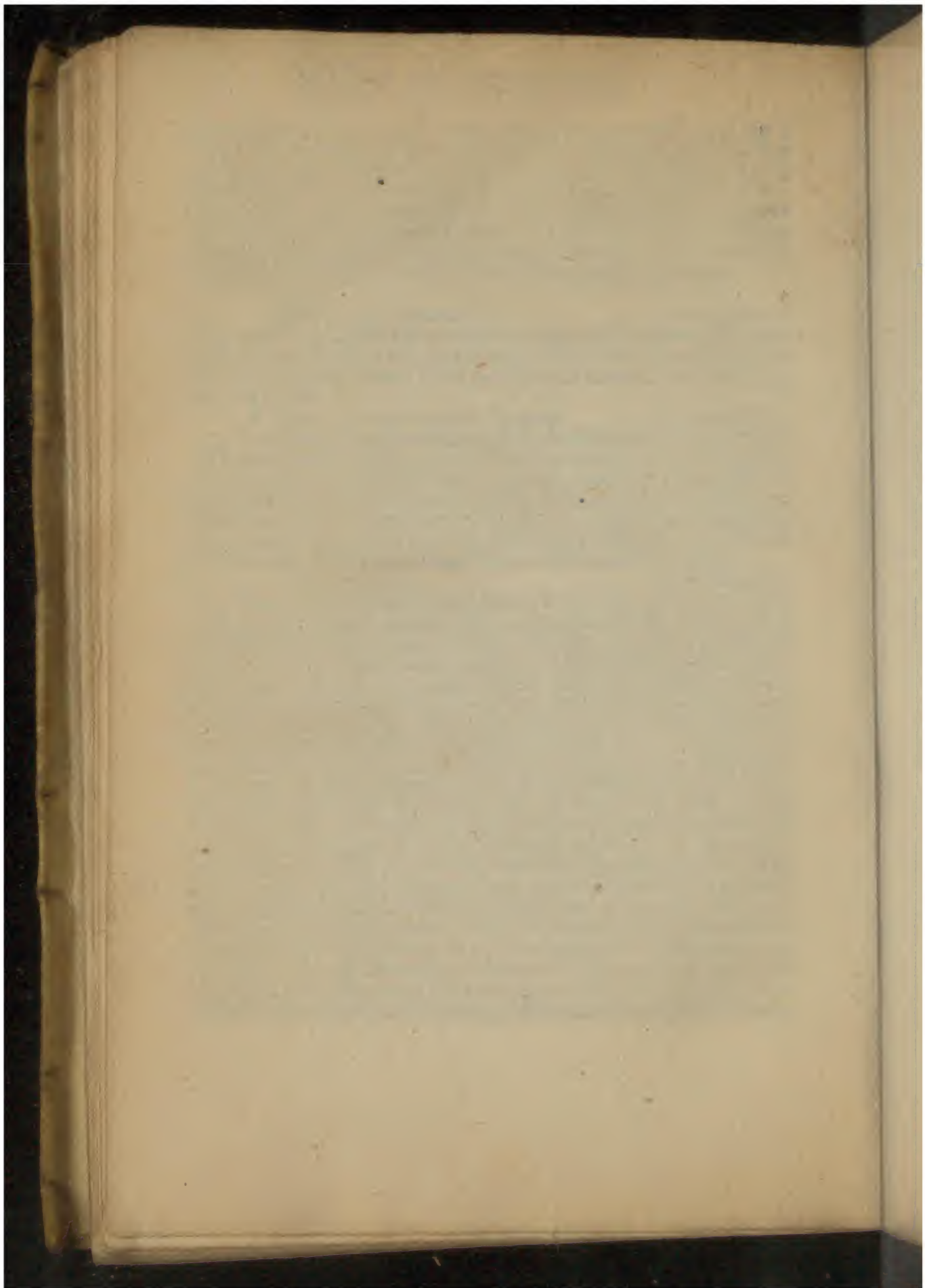
Almsinar est nodus rotundus albus similis capiti clausi. Et plurimum quidam accidit ex percussione et post exituras et post curatio, nem earum amplius multiplicatur in corpore: et plurimum eius accidit in pedibus et digitis pedum et in inferioribus et ledit tantum quod prohibet incellum: quare opus ut sectio fiat super ipsum et extrahatur aut moueatur cum manu semper et annectatur ei plumbum: quoniam taliter est quod non est possibile ut extrahatur. Et plurimum quidam eius cum non curatur fit cancer.

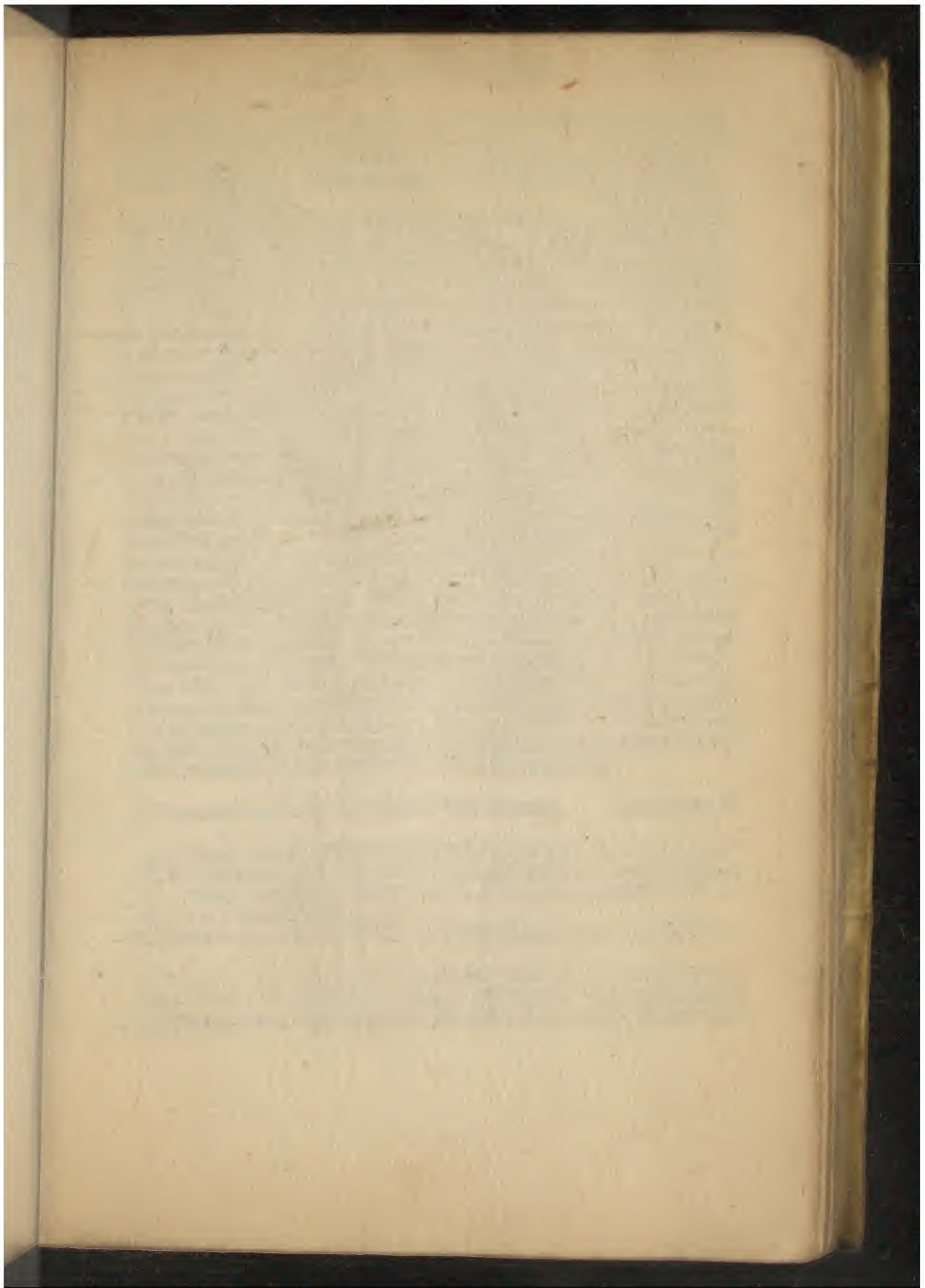
De cancro.

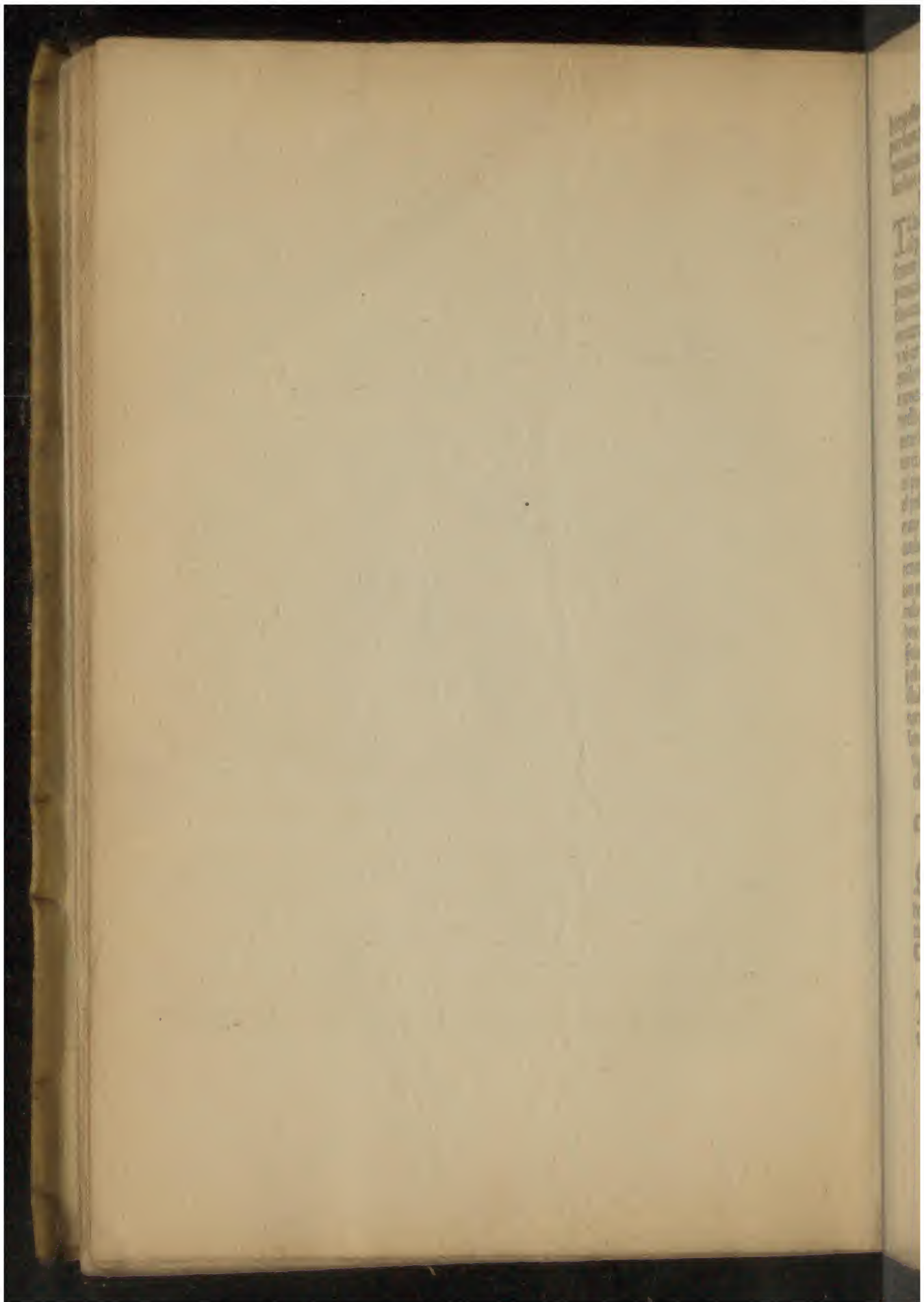
Capitulum. 15.

Cancer est apostema melancolicum de melancolia adusta a materia colerica aut in qua est materia colerica cum qua coibusta est non a pura seculata. Et differt a sephiros per se cum dolore et acuitate et pulsatione quadam et velocitate additionis propter multitudinem materiei et inflammationis: et propter illud quod accidit in illa materia de ebullitione cum ipsa venit ad membrum. Et differt ab eo sterus per venas quas mittit in circuitu suo ad membra in quo est quasi pedes cancri: et non sunt rubee sicut in flegmone: imo declues ad nigredinem et obfuscationem et viriditatem et iam diversificatur ab eo: quoniam plurimum aduentus sui fit incipiendo et aduentus durus fit permutatio ex calido. Et differt a sephiros: quoniam natus est ei sensus et illi non est sensus omnino. Et plurimum quidam accidit in membris raris: et illud est in mollioribus plus in epate et in membris nervosis iteque. Et in primis cum accidit est occulte disponis: et quoniam appetit cancer abigit esse et in primis cum appetit semper plumbum: deinde appetit signa eius. Et in primis cum appetit in principio est sicut faba pua durus rotundus fusci coloris in quo est soliditas quedam. Et cancer quidam est vehementis doloris: et alius est parvi doloris quiescentis et alius est qui perducit ad ulcerationes: quoniam est ex melancolia que est adustio sanguinis et adustio colere pure solius: et alius est siccus qui non ulceratur. Et quandoque permutatur ulceratus ad non ulceratum: et quandoque reducit eum ad ulceratum curatio eius cum ferro: et ponit ei labia grossiora et duriora. Et videtur quod

hoc apostema sit nominatus cancer propter unam duarum rerum aut propter suam tenacitatem cum membro sicut tenacitas canceri cum eo quod venatur: aut propter formam suam in rotunditate sua sicut plurimum cum dolore suo et egressione venarum que sunt sicut pedes eius in circuitu ipsi.

De cura.

Capitulum. 16.

Illud quod oportet cauere de cura eius est: quoniam cum incipit fortasse est possibile ut prohibeatur ne addatur super illud quod ipse est: et conservetur ita quod non ulceretur: et accidit in quibusdam hominibus ut sanetur incipiens: confirmatus vero non. Et multotiens quidem accidit cancer intersus occultus: et est rectificatio in eo sicut quod dixit optimus Hypo. ut non moveatur: quoniam si moveatur fortasse perducit ad mortem: et si dimittitur et non curatur fortasse plenegetur spaciis cum salute quadam: et proprie quando rectificans cibum et ponuntur de illis que infrigidant et humectant et generant materiam saluam sicut aqua ordei et pisces alre dradu parui et vitelli ouorum sorbillum et similia illis. Et quando est illuc caliditas: tunc datur lac vaccinum statim cum extractum est butyrum: et colatur et quod sumitur ex oleribus humidis usque ad cucurbitas. Et fortasse sufferunt canceri parui sectionem: nam si possibile est ut destruantur cum aliquo: tunc non est possibile ut destruantur nisi per incisionem vehementem: ut ex toto assumatur membrum inuadens quod est in circuitu eius: incidendo ipsum ex circundante apostema eradicando omnes venas que imbutunt ipsum ita: ut non remaneat de eis aliquid et currat post illud ex eis sanguis plurimus: et iam antecessit mundificatio corporis per solutiones ventris ex materia mala et flobotomia: deinde conferua eum faciendo eum stare super cibos bone quantitatis et qualitatis et confortatione membri ad expellendum. Quia incisio in pluribus hominibus addit et malitiam. Et fortasse indiget post incisionem cauterio. Et fortasse erit in cauterio timor magnus et illud erit quando fuerit cancer prope membra principalia et nobilia: et ita narravit quidam primoni quod medicus quidam incidit mammillas cancro sam radicitus et cauterata est altera. Dico quod possibile fuit si fuit illud in via cancerandis: quoniam inuenit illam egritudinem: et possibile fuit ut esset sicut semitam per mutationis: et est magis apparens.

De rememoratione regiminis soluendi ipsum,

Capitulum. 17.

Sumat in potu multis vicibus inter quas sint tres pauci quaque vice quattuor aureos epythimi cum aqua casei: aut aqua mellis: aut decoctionem epythimi in sirupo aceto. Et ei qui ex hominibus est fortis datur hiera ellebori.

De rememoratione medicinarum localium ad cancerum. Capitulum. 18.

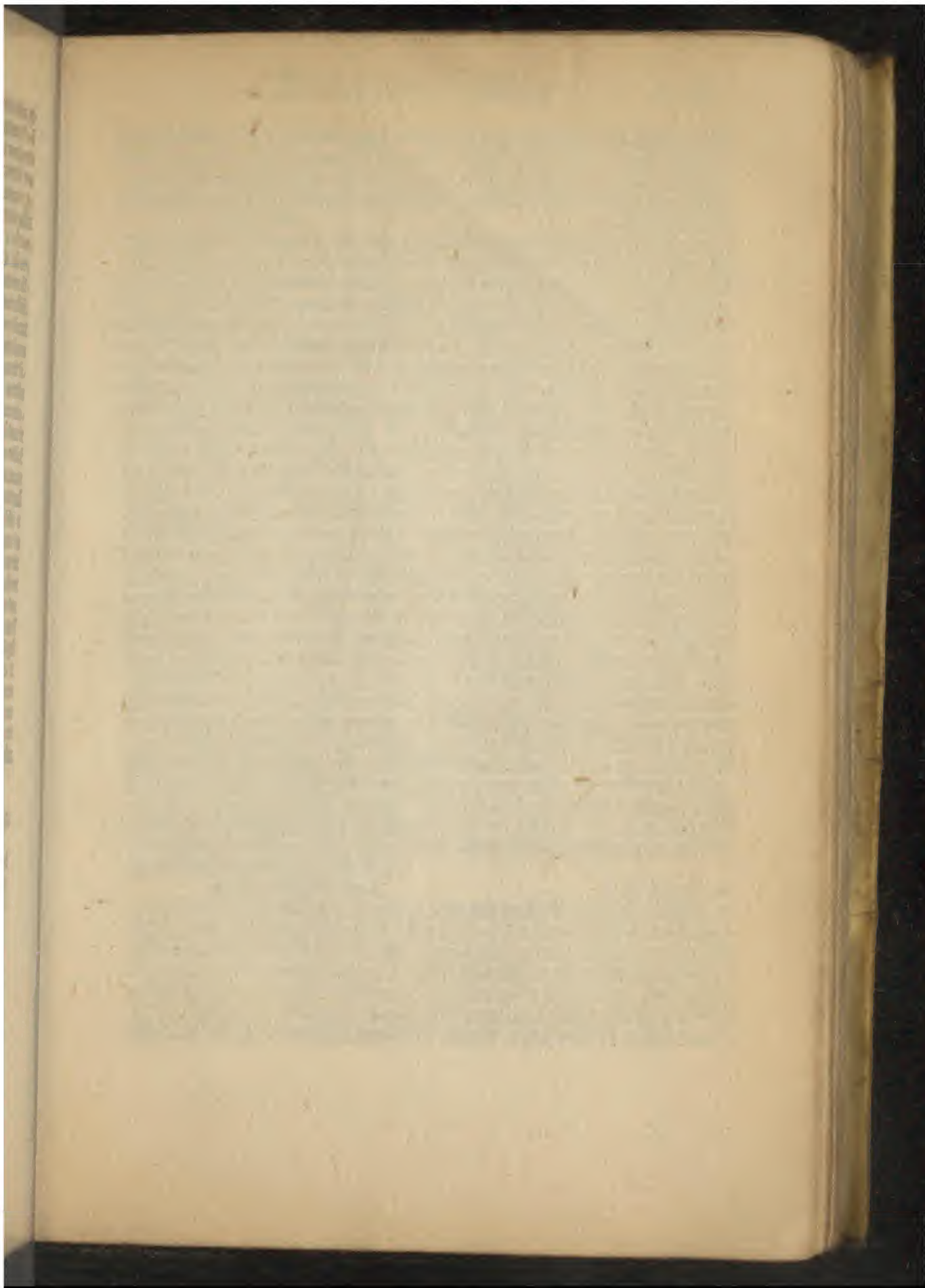
Per medicinas locales ad cancerum requiruntur quattuor intentiones. scilicet destructio canceri penitus et est difficilis: et prohibitio aditiois et prohibitio ulcerationis: et curatio ulcerati. Et in illis quibus queritur

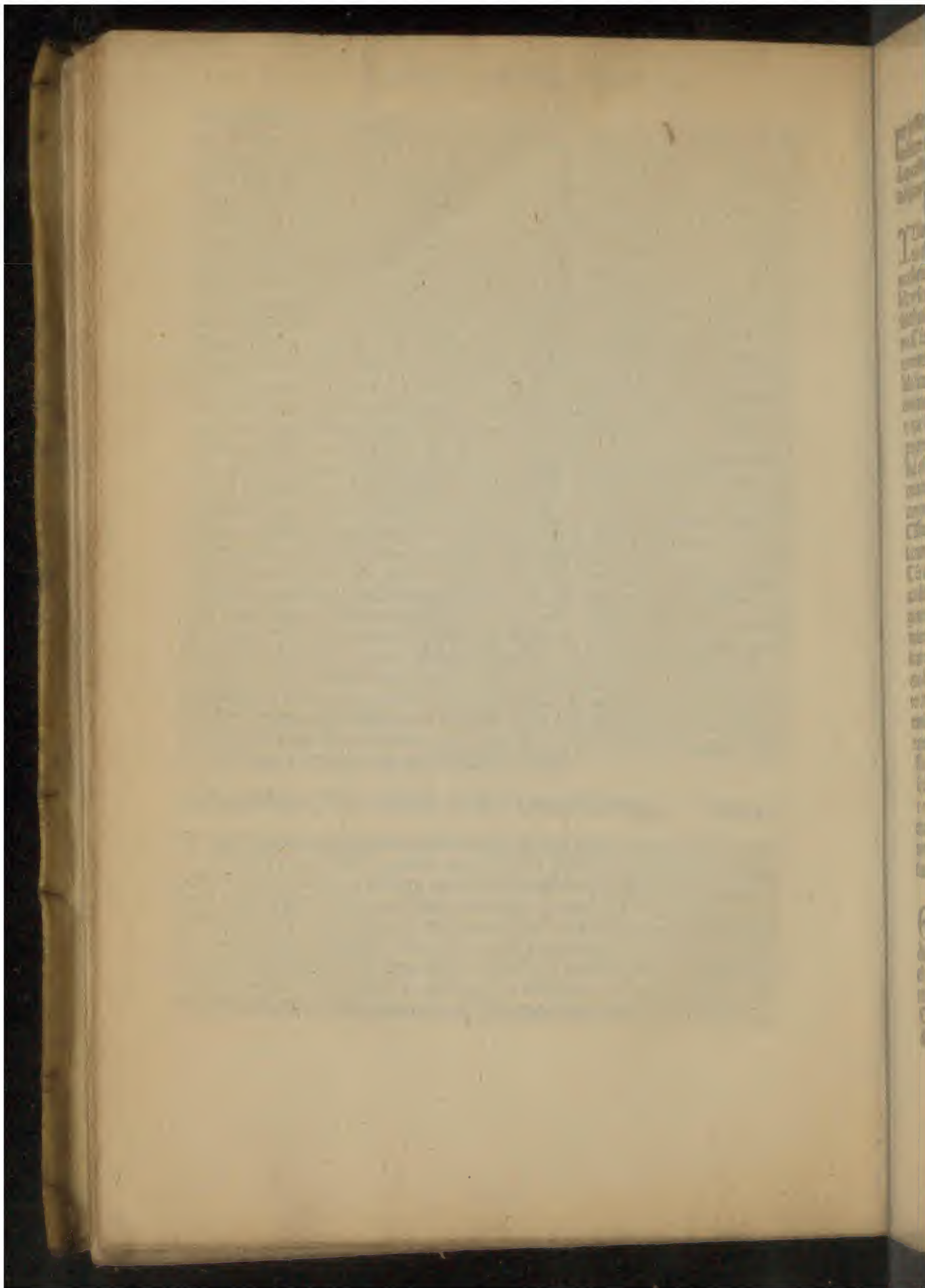
Liber quartus Sen. iij.

destructio canceri penitus itur versus illud in quo est resolutio eius qđ collectum est de materia mala z expulsio eius quod preparatum est ad colligenduz in membro de ea: z si fuerit vehemētis virtutis z motiois tunc dimittatur: nā illud quod de medicinis forte est addit cancro malitiam: z similiter oportet iterum vt alienentur in eis mordicatiua: z ppter illud sunt medicine bone et in mineralib⁹ ablutis sicut tutia ablutā: z misceantur cum ea quandoq; de oleis: sicut est oleum ro. z oleum de keiri. ¶ Ad illud vero quod phibet ad ditionem peruenitur cū abscissione materiei z resectione cibi z confortatione membri z cum medicinis repercussius notis: z administratione linimentorum mineraliū: sicut linimentuz fricationis lapidis molendini z lapidis cottis: z sicut linimentum factum ex fricatione eius quod resolutur inter tabulam z manicham de plumbo in humiditate effusa super tabulam que est sicut oleum ro. z sicut aqua coriandri z iteruz emplastratio cum acresta trita est bona iuuatiua. ¶ Et illa quibus queritur phibitio vlceraatio, nis sunt linimenta predicta ad prohibendā ad ditionem cum nō fuerit in eis mordicatio: omnia enim ea sunt iuuatiua z proprie quādo misceantur cum fricatione predicta que fit ex pistello z tabulis plumbis: quādo est confricata terra sigillata aut bolum armenū: aut oleum antiquū z aqua semperuiue z cerusa cum succo lactuce: aut mucillagine psilij z cerusa z plumbo: quoniam est compositio bona. ¶ Et de eis que sunt iuuatiua est emplastratio cum canceris fluualibus recentibus z proprie cum cistis. ¶ De illis autem que in curatione vlceraati sunt bona est vt assidue pannus lini infusus in aqua solatri super eū: z quotiens fortasse exsiccatur madesiat desuper euz aqua eius. ¶ Aut sumatur medulle tritici: z olbant z ceruse de plumbo omniuz pondus. 3. 1. z terre sigillate z boli armenti z aloes abluat omnium añ. 3. 2. aggregentur ista z terantur: z administrentur super humidum pulueres z super siccum emplastruz factum cum oleo ros. ¶ Et quandoq; confert eis cinis canceri cum cerato cum oleo ros. z melius eo est cui admixtum est equale ei de cistis: z quandoq; confert in eo medicamen de tutia aut tutia ablutā cum aqua portulace aut mucillagine psilij.

¶ De apostematibus ventosis z inflattonibus lacertoz. Cap. 19.

De apostematibus ventosis aliud est quod fit a vapore leui: z similatur estuatiōi z currit cursu eius: z aliud est quod fit a vapore ventoso: z nominatur inflatio z est ei impulsio z visci situdinaria accessio: z fortasse percutit percussione manus z proprie quādo inuenit spatium ad quod aggregatur sicut stomachus z intestina: z quod est inter panniculos circūdantes ossa: z inter ossa circūdanta lacertis z inter lacertos: z similiter quod circūdant chordas: z fortasse non resoluit spatia immo subtiliat membra conuncta z resoluit ea: z generat in eis qđ facit necessarium disrumpere ea. ¶ Et ventositas remanet z retinet p.

pter spissitudinem suam: et propter grossitudinem suam: et propter spissitudinem eius quod continet eam et constrictionem pororum. Et quādoq; existimat homo qd super membrum eius sicut genu sit apostema indigens perforatione: quare perforat ipsum: et egreditur ventositas tantū.

De cura.

Capitulum. 20.

Illus autem quod est simile estuatiōis cum augmento loci cura: triū est genus curatiōis eius. In inflationis vero curatione est necessarius qd cutem ingrediatur et resoluat illud qd est in ea: et sit possibile ut sit ei super locum mora spacij longi et est necessarius ut sit in fine subtilitatis ut firmetur subtilitas partium eius ex profundatione vltima. Et fortasse indiget positōne ventosarum absq; scarificatione ut carminetur ventositas. Et de medicinis eius localibus sunt olea calida sicut oleum subtilissimum partium in quo decocta sunt sicut rutha: et cimsinum. Et de seminibus subtilitatis semen apij anisi: et ameos et que simulantur illis. Et de emplastris resoluētibz et proprie propter illud quod cadit in membris chondosis et lacertosis est illud qd recipit sorditiū balnei que ponat cum aqua in parilla calida nō extincte in quantitate qua pueniat ex ea spissitudo lani: et liniantur cum eo: et quandoq; faciunt ex vino et calce emplastrum equale bonum. Aliud sumatur yfopus sicca: et teratur et puluerizetur super ceratū factum ex cera: et oleo anetino: et fiat ex eo emplastrum ad liniendum. Et in eo quod accidit ex inflatione in lacertis propter attractiōem que accidit eis: oportet ut alienentur medicinis calide valde et acute ne resurgant membra ex eis: et terantur immo quando medicantur cum resolutis: tunc misceatur cum eis aliquid de sedatiuis dolorem: et illud est sicut curatio tua quā scis cum eo quod est sicut rob processum cum oleo in quo infusa est lana yfopi. Et si fuerit caliditas aliqua: tunc cum oleo ros. infusa in eo lana yfopi et dissoluta in eo aqua yfopi humide. Et administrantur omnia illa tepida ad caliditatem declinata: et non permittantur ifrigidari: quoniam frigus nocet huiusmodi. Quod si fuerit illic dolor ex principio. tunc administrētur desuper olea in quibus est sedatio doloris cū prohibitione aliqua ex principio sicut oleum viola. et rosa. cum virtute olei anetini. Et quando inuenitur aliqua alluatio ponatur in medicina illud in quo est additio virtutis ad resoluendum sicut nitrum et acetum: deinde sicut cinis et emplastra resoluētia: sicut emplastrum predictum.

De vena medeni.

Capitulum. 21.

Et ut accidat super partem corporis pustula quedam inflata: deinde vesicat: postea egreditur ex eo quiddam rubeum ad nigredinem declinē: deinde non cessat prolongari et prolongatur: et fortasse est motus voluntarius sub cute ac si esset motus animalis: et quasi in veritate sit vermis donec existiment quidam qd sit animal qd generatur. Et existimant qdā qd sit ramus villi nerui per vehementiā grossitudinis. Et plurimū qdē accidit in cruribz, et ego tavi di ea sup man² et

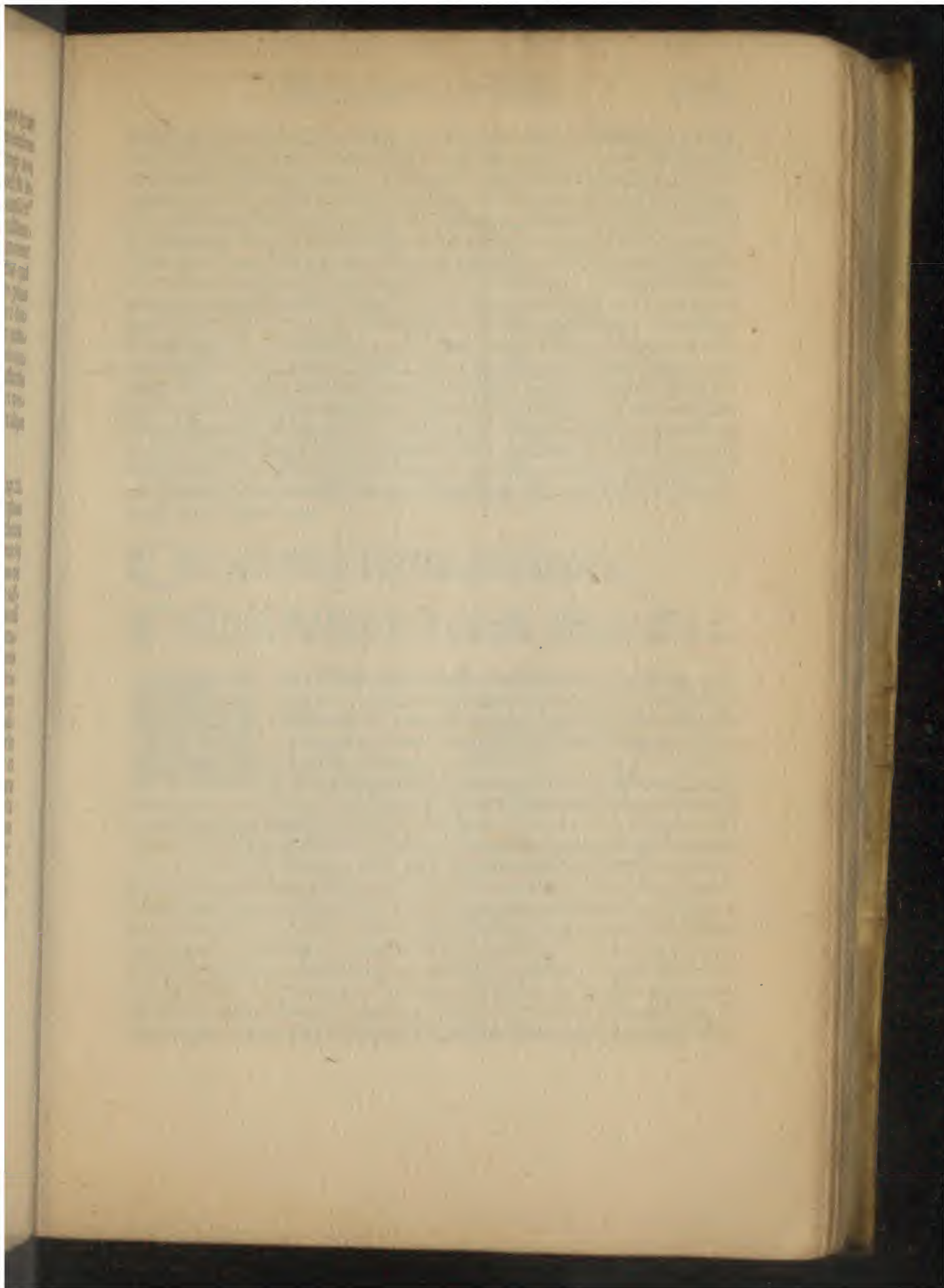
Liber quartus Sen. iij.

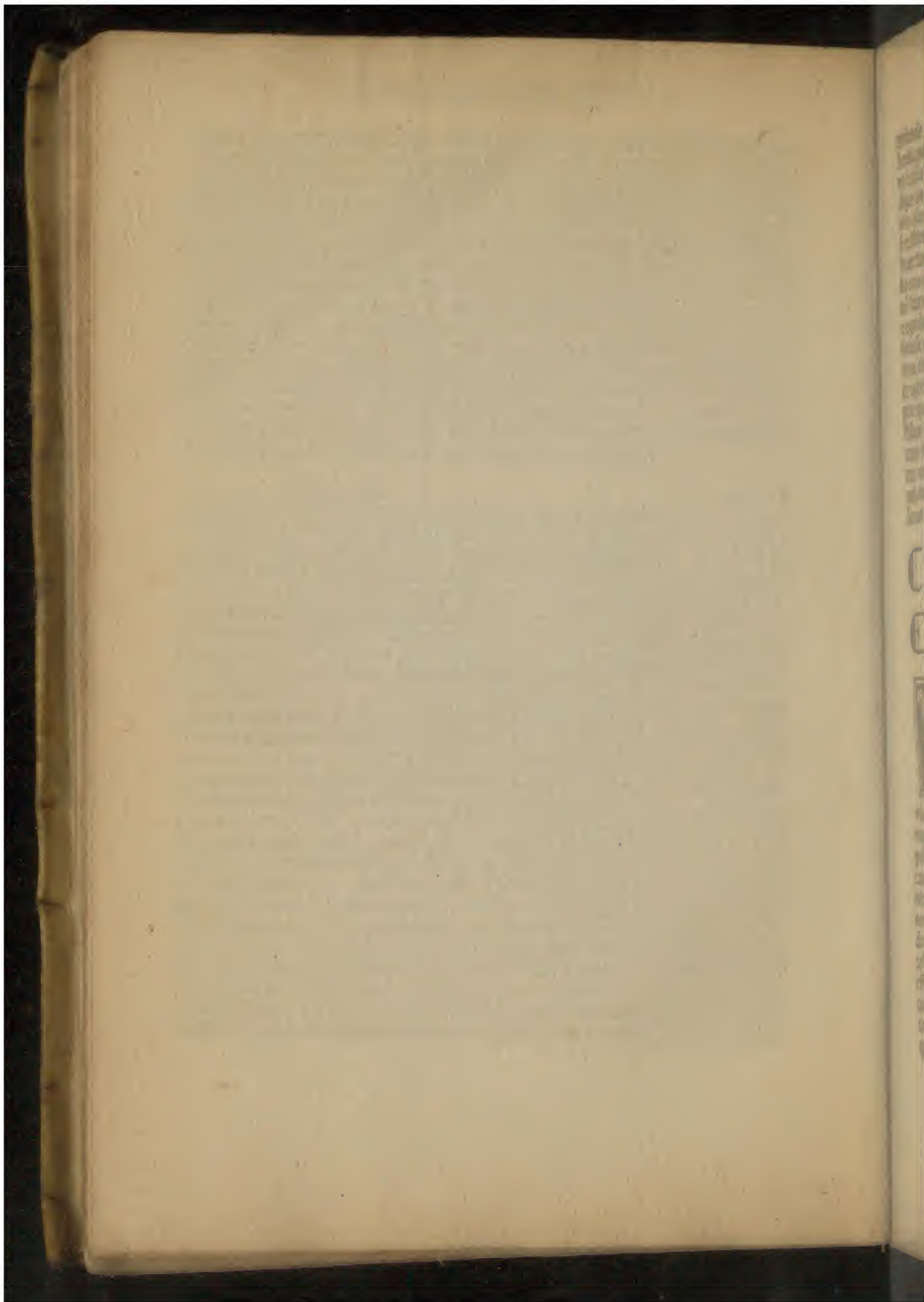
super latus: et multiplicatur in infantibus super utrumque latus: et quandoque extenditur: et absconditur: et magnificatur in ea labor et dolor: imo per spaciū dolet: et si non incidatur. ¶ Et Galie. quidam dixerunt: quod non fuit comprehensum: ex esse eius aliquid manifestum super quod sit innotendum: quoniam ipse non vidit eam omnino. ¶ Et dixit quod causa eius est sanguis calidus malus melancolicus aut flegma adustum adluarum cum vehementia siccitatis complexionis. ¶ Et fortasse generant eam quedam aque et olera cum proprietate que est in eis. et de cibis qui plurimum generant ea est ille qui est calidus et siccus: et quanto plus fuerit materia a qua generatur acutior erit dolor vehementior: et fortasse accidit in corpore vno in locis quasi quadraginta eius: aut quinquaginta: ex qua tamen euadet cum curatione. ¶ Et minoratur in corporibus humidis et assuetis balneationibus et cibis humidis et assuetis vno cum mensura: et plurimum quidem generatur in medena: et propter hoc proportionantur ei: et generatur etiam in terra corascent et alijs: et multiplicantur iterum in terra egypti et in terris alijs.

De cura.

Cap. 22.

Sollicitudo quidam eius in terra in qua generatur et cibi ex quibus generatur in quibus est materia que est causa eius illud est cum euacuatione sanguinis mali slobotomando ex basilica aut ex saphena et locum et mundificationem sanguinis cum eis que sunt sicut sirupus de mirabola. et decoctio epithimi: et potare pillulas cochias proprie et ad ministratio trisere facte ex senie et fumo terre et humectatio corporis cum cibis humectantibus et balneationes et reliquum regimen humectatum notum. ¶ Verum cum apparet esse eius in primo apparitionis eius tunc rectum est ut administraretur regimen membri cum emplastris infrigidantibus et humectantibus: sicut sunt succi frigidi noti cum duobus sandalis et camphora post mundificationem corporis et ad ministracionem iterum factam cum missione sanguinisugarum super locum. ¶ Et de epithimatis bonis est epithima ex sandalo et aloes et camphora aut myrrha et psilium et lac dulce. ¶ Si autem non separatur sed incipit cadere fortasse prohibet eam et aufert eam et alleuiat labores in ea si bibat patiens eam sine continuatate tribus diebus omni die pondus. 3. ij. aloes: aut bibat de eo in die. i. 3. 5. in secundo. 3. i. in tertio. 3. i. et 5. tribus diebus: et liniatur super eam aloes aut liniatur super officium eius humiditas aloes humidis viscosi. ¶ Et similiter in principio cum egreditur si non curatur de ea et egreditur. tunc rectum est ut prepararetur ei quod stringat eam: et super quod reuoluatur cum facilitate paulatim: donec egredietur usque ad finem sui absque incisione: et melius est plumbum super quod inuoluitur: et sit sufficientia super grauitatem eius in attractione eius: quoniam attrahitur cum facilitate et non absconditur. ¶ Et sit studium tuum in alleuiatione egressione eius ut incipias et extenuas membrum et rarifices ipsum cum

embrocis ex aqua calida et mucilagibus infrigidantibus et oleis lenificantibus frigidis et subtilis caliditatis: et que currunt cursu eius ut facili fiat exitus eius. ¶ Et fortasse non sit facilis per illud: imo indiget eis que sunt sicut linimentum cum oleo de keir: imo sambacino imo oleo de ben: et ut administretur super ipsam emplastrum de pice: et si existimatio fecerit necessarium ut perforetur ut egrediatur cum tota, litate sua et non fuerit quod prohibeat perforetur et extrahatur: et si egressio eius cum extractione predicta non fuerit facilis et perforatio ipsius non fuerit possibilis: tunc putrefac eam cum butyro. putrefiet enim tota et egredietur. ¶ Et caue ne administres calida ex medicina: quoniam fortasse peruenit ad estomenum. ¶ Et quando assiduatur super postero, riora eius fricatio cum sale paulatim: et illud sit retro cum facilitate: et ex egressione eius cum subtilitate egreditur cum totalitate sua et proprie quando scinditur aut penetratur quod est post ipsas: et intromittitur stilus sub ea illic et expellitur: et assiduatur absterio cum ipsa egreditur cum sale paulatim: et cum facilitate: nam cum illud sit cum ea egreditur tota. ¶ Quod si incidatur et redit non erit excusatio quin perforet nisi inueniat modus alius: deinde egrediatur cum facilitate et curetur locus cura vulnerum.

Tractatus tertius de lepra.

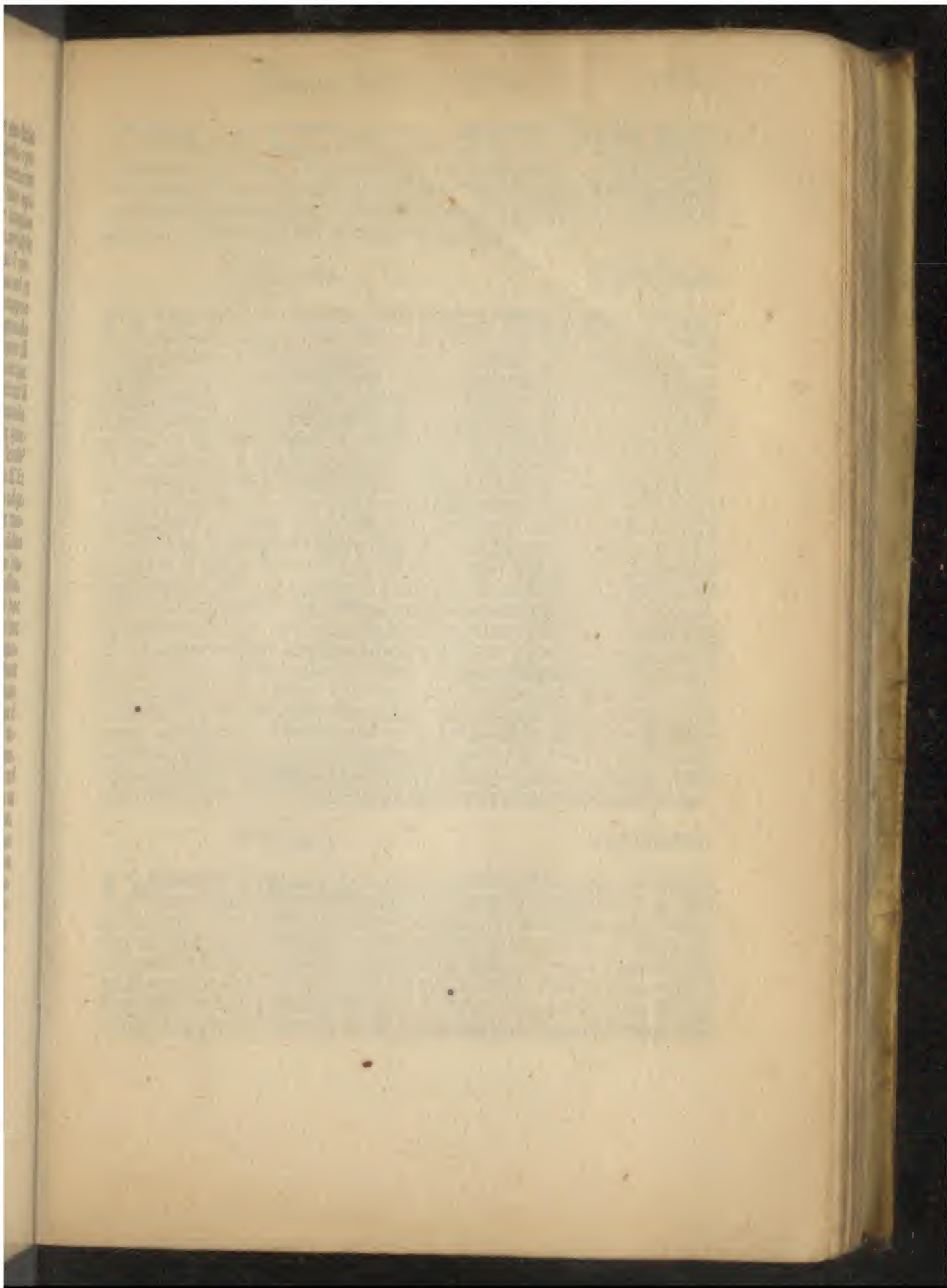
Quid sit lepra et causa eius. Ca. i.

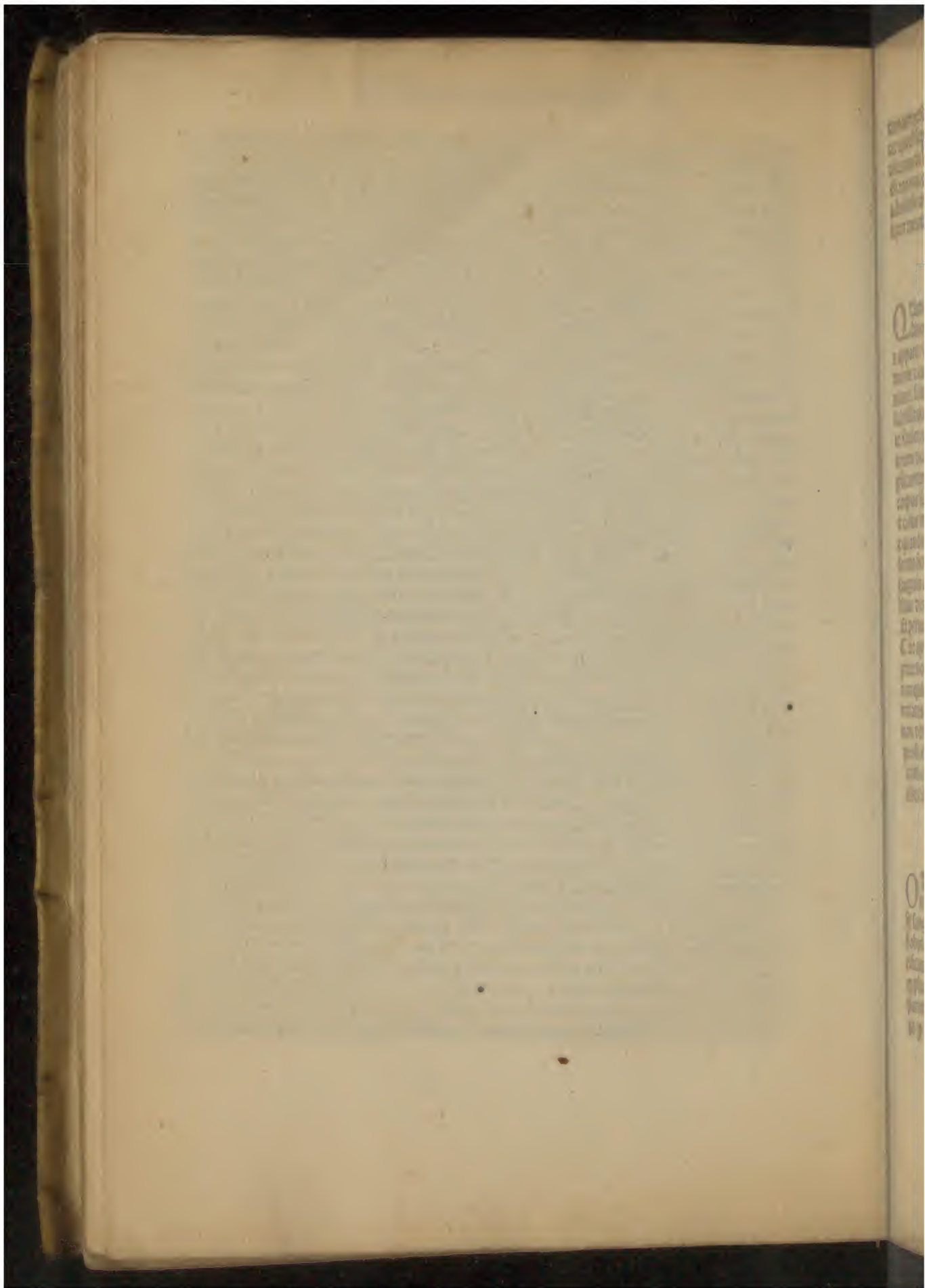

Lepra est infirmitas mala proueniens ex sparsione colore nigre in corpore toto: quare corrumpitur complexio membrorum et forma ipsorum et figura eorum: et fortasse corrumpitur in fine eius ipsorum continuitas: ita ut corrodantur membra et cadant casu qui fit ab ulceratione. ¶ Et est sicut cancer communis corpori totus: fortasse enim ulceratur et fortasse non ulceratur. ¶ Et est aliqua que cum patiente ea manet tempore longo valde. ¶ Et melancolia quidem quandoque expellitur ad membrum unum et facit accidere durities: aut sephros: aut cancrum secundum dispositiones suas. Et si fuerit subtilis dominans prouenit estomenuus: et si expellitur ad superficiem cutis eueniet illud quod nominatur baras et morphea nigra et imperigo et his similia. Et quandoque spargitur in corpore toto: et tunc si putrefiat prouenit febris melancolica. et si conculcetur et non putrefiat eueniet lepra. ¶ Et causa eius efficiens antiquior est malitia complexionis epatis declinans valde ad caliditatem et siccitatem. quare adurit sanguinem in melancoliis: aut complexio corporis totius: aut sunt ambe ita quod faciunt sanguines acquirere per causas suas frigoris. ¶ Et causa eius materialis sunt cibi

Liber quartus Sen. iij.

melancolici et cibi flegmatici: iterum quando componitur in eis satietas
nauseatilis: aut operatur in eis caliditas quare resoluit subtile et po-
nit spissum melancoliam et repletiones: et comestiones super satietatem
sunt ad hanc eandem intentionem. ¶ Et cause eius iuuat sue sunt opi-
lacio pororum: quare prefocatur calor innatus: et in frigidatur sanguis
et ingrossatur: et propterea quando splen est opilatus debilis non attrahit
neque potest mundificare sanguinem ex humore melancolico: aut est vir-
tus expulsiua in visceribus debilis ab expulsioue illius in venas ante et
matricis et sunt pori stricti: et quandoque adiuuat illud totum corruptio
aeris in seipso: aut propter vicinitatem leproforum quoniam egritudo
est inuadens. ¶ Et quandoque accidit propter hereditatem et propter com-
plexionem embryonis ex qua creatus est in se propter complexionem que
est eis: aut acquisitam in matrice: propter dispositionem que est eis: sicut si
accidat ei ut sit conceptio in dispositione menstruorum. ¶ Et quando
aggregatur caliditas aeris cum malicia cibi et eius essentia est ex gene-
re piscium et carne salita et carne grossa: et carnibus asinorum: et lentibus
proculdubio est ut eueniat lepra sicut multiplicatur in Alexandria. ¶ Et
colera nigra quando permiscetur sanguini adiuuat parum eius ad ge-
nerandum multum ipsius: quoniam proculdubio ingrossatur ex duo-
bus modis: quorum vnus est per substantiam suam grossam: et secundus
per frigus suum congelans. ¶ Et quando ingrossatur per partem hu-
miditatis sue: tunc est exiccatio eius per caliditatem corporis facillior.
¶ Et iam peruentum est ex grossitudine sanguinis leproforum ad hoc
ut egrediatur in flobotomys eorum quiddam quod est sicut arena: et hec
egritudo nominatur leonina: et dicitur quod non nominatur ita: nisi quo-
niam plurimum accidit leonibus: et dicitur quoniam terribilem faciem
faciem patientis eam et ponit eam in forma leonum: et dicitur quoniam
rapaciter tenet quod caput rapacitate leonis: et de hac egritudine que est
debilis difficilis est curationis: et de curatione sortis non fit spes. et in-
cipiens quidem est susceptibilior: et confirmata est magis inobediens.
¶ Et facta ex melancolia colere est magis secura et plura nocumens et dif-
ficiliorum accidentium et vehementius adures: sed est susceptibilior cu-
rationis. ¶ Et facta a fece sanguinis est salutor et quietior et non ulcerat.
¶ Et facta a melancolia adusta similatur colerice in suis accidentibus:
sed est tardius suscipiens curationem. ¶ Et hec quidem egritudo non
cessat corrumpere complexionem membrorum per qualitatem contra-
riam qualitati conuenienti vite. scilicet caliditati et humiditati donec perue-
nit ad membra principalia: et illic interficitur: et incipit in primis ab extre-
mitatibus et membris leuibus: et illic cadunt pili ab ea et alteratur co-
lor eius: et fortasse peruenit ad ulcerandum: deinde vadit paulatim in
corpus totum: nam quia prima generatio eius fit in visceribus: tamen
primum vestigium eius est in extremitatibus: quoniam sunt debiliores:
verum tamen quandoque moritur patiens eam antequam conuertatur ma-
litia eius apparens super viscera et membra principalia: et est mors illi.

cum attractione: et propter malitiam complexionis illius. Et cum cancer qui est lepra membri vnus sit de illis quibus non est sanatio: tunc quod dicimus de lepra que est cancer corporis totius: verumtamen in lepra est res vna: et est quod egritudo spargitur in totum corpus. Et quando administrantur curationes fortes sustentant egritudinem et non agunt super membra simplicia et in cancro non est ita.

De signis.

Capitulum. 2.

Quando incipit lepra incipit color fieri rubeus tendens ad nigredinem. Et apparet in oculis obfuscatio ad rubedinem declinans: et apparet in anhelitu strictura: et in voce rauedo causa nocumendi pulmonis et canne eius: et multitudo in sternutatione: et apparet in naso gnetur: et fortasse sit strictura in naribus et cassamus: et incipiunt capilli in subtilitatem et paucitatem peruenire: et apparent vene in pectore et parte faciei: et est odor corporis et proprie in sudore: et odor anhelitus ad fetorem declinans: et apparent mores melancolici et mali et dolosi. et multiplicantur in somno somnia melancolica: et sentit in somno quasi super corpus suum sit grauedo maxima: deinde apparet sparsio in capillis et casus in eis ex toto proprie in pilis qui sunt in facie et partibus eius: et quandoque dislocatur locus pilorum: et scinduntur ungues: et incipit forma fieri feda: et facies fit terribilis. Et color denigratur. Et incipit sanguis congelari in iuncturis et putrefieri. Et additur constrictio anhelitus donec peruenit ad difficultatem vehementem et diffusam magnam. Et peruenit vox in fine raucedinis: et ingrossantur labia et denigrantur. Et apparet super corpus additio glandulosa similis animali quod grece nominatur sacos: deinde incipit corpus ulcerari quando lepra est non quiescens. Et corroditur cartilago nasi: deinde cadunt nasus et extremitates et currit virus fetens: et redit vox ad occultationem: et tunc tamen non remanent pili et denigratur color valde. Et pulsus quidem leprosus est debilis propter debilitatem virtutis et paucitatem necessitatis: cum egritudo sit frigida et tarda non velox propter debilitatem frigoris: et sit necessaria spissitudo cum non sit velocitas neque magnitudo.

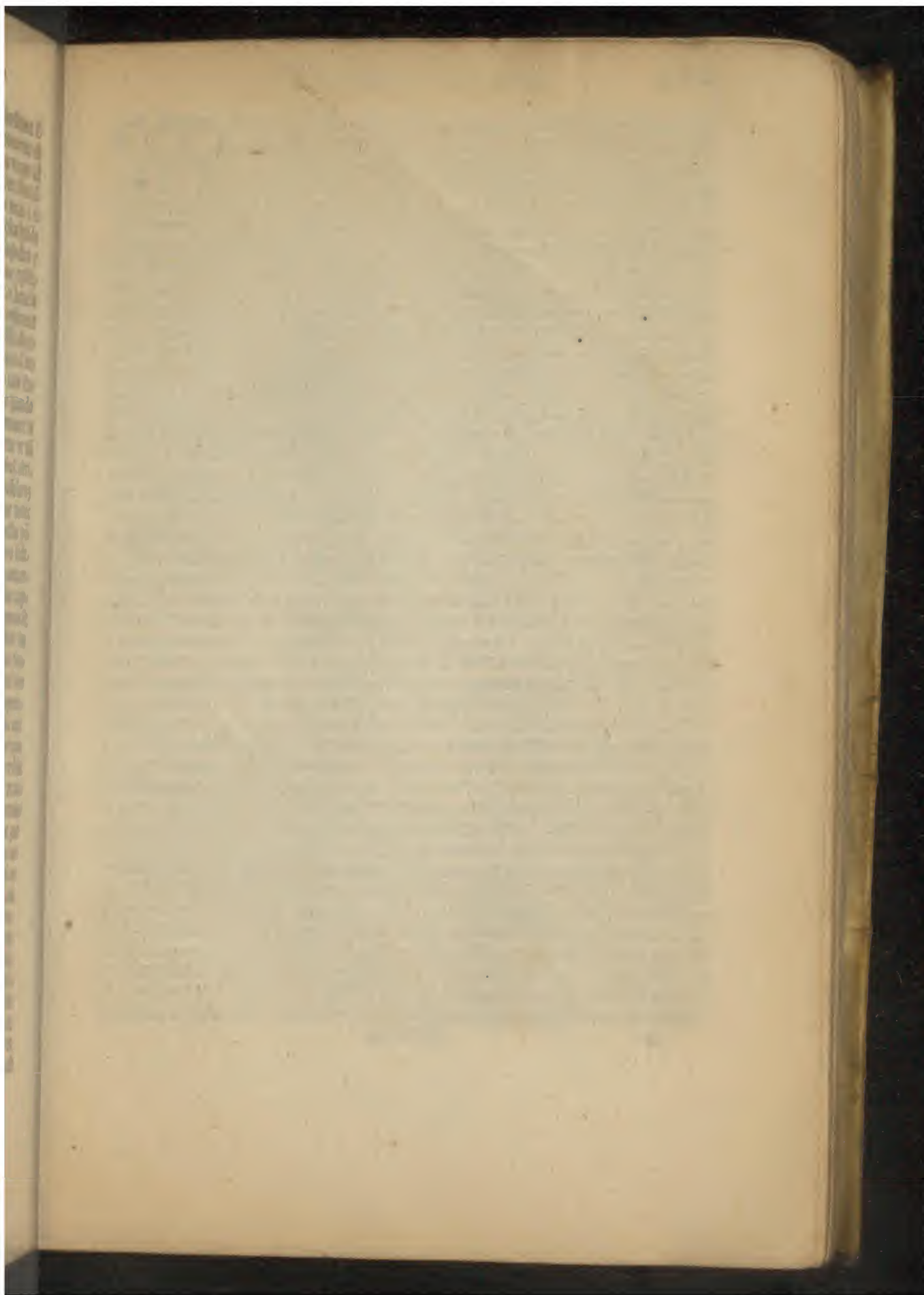
De cura.

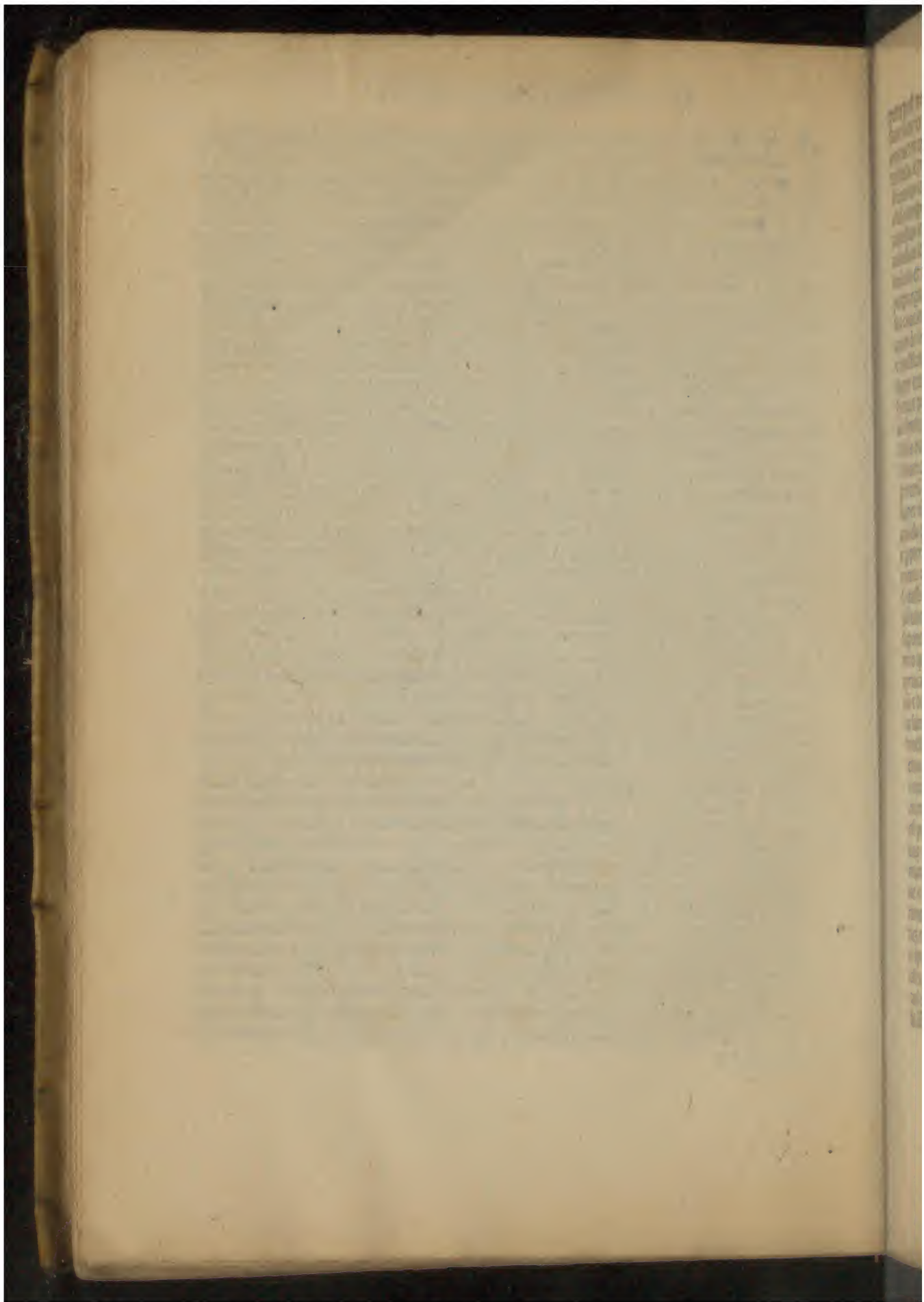
Capitulum. 3.

Oportet ut incipiatur in ea cum euacuationibus et mundificatione ne antequam ingrossetur egritudo. et cum tu verificaueris quod illic sit sanguis plurimus corruptus: tunc oportet ut incipias et flobotomes flobotomia vltima: et si non alium de saltem ex manibus. Et si non verificaueris illud tunc non flobotomes: flobotomia. n. ex ventis magnis quoniam plus nocet quam sit eius inuamētum. Neque sit securitas cum flobotomia eius ex separatissimis venarum paruuarum si timeas flobotomia magnarum. Et scias quod sanguis frigidus est in eo quod apparet: quare sit illud ma-

Liber quartus Sen. iij.

sis vltimum q̄ ventose & sanguisuge: & minus nocens visceribus: & il-
 le sunt sicut vene frontis & nasi. Et vero s̄m plurimum slobotomia est
 necessaria in curatione huius egritudinis. Et de illis que vocant ad
 illud est constrictio anhelitus eius & difficultas ipsius: & forte est neces-
 sariū slobotomare gulde: apud vehementiam raucedinis vocis & ti-
 morez prefocationis. Si ergo slobotomies oportet vt quiescat hebdo-
 mada vna: deinde euacuetur cum eis que sunt sicut hieralogodon &
 hiera de pulpa colloquintide: & euacuetur cum apozimatibus & pillu-
 lis factis ex epithimo & sticados & polipodio & mirabo. nig. & kebulis
 & elleboro ni. & lapide lazuli: & lapide armeno: & non nocet si misceatur
 eis pulpa colloquintide: & scamonea etiam proprie quando illis est co-
 lera & adiungantur eis aloes & cucumer asininus: & theodoricon ē bo-
 num eis. Et hierapigra iterum & proprie quando fit fortis cum sca-
 monia est de illis solutius que sunt bona leprosis: & precipue quando
 odorat odoramentum ellebori: aut ponitur cum ea laps armenus: & in
 estate oportet vt exiccetur & non vltimetur in decoctioe fortiter vt nō
 spargatur & multiplicetur. Decoctio ad leprosos. R. mirabol. citri-
 norum & nig. amborum. añ. 3. x. ameos. 3. v. alibi boni. 3. 5. passularum
 enucleatarum minam. 5. decoquantur cum tribus eberle aque donec
 perueniat ad tertiam & exprimat & misceat in ea de aqua mellis pō-
 dus. 3. v. & detur in potu. Et vngatur corpus eius ex butyro: & sedet
 at in sole donec fricatur aut ambulet septuaginta passibus: & conuer-
 tatur super dextram & sinistram & dorsum & ventrem: & comedat cap-
 pares cum melle. sumat in potu hanc medicinam s̄m q̄ narrauimus se-
 ptem diebus & renouetur decoctio eius omni die. Et non sufficit in
 curatione istorum & qui non sunt confirmati euacuatio vna: immo for-
 tasse est necessaria euacuatio in mense bis: aut in omni mense semel s̄m
 q̄ testimonium facit esse necessarium: & illud cum medicinis tempera-
 tis: & quandoq; soluitur omni die cum facilitate ascellatione vna aut
 duabus ascellationibus cum eo quod soluit illud de potionibus tuua-
 tibus ex medicinis predictis quadraginta diebus. Fortes vero valde
 sicut elleborus & ei similia: & que sunt multi ponderis sufficiunt in an-
 no semel in vere: semel in autūno: aut plus hoc. Et oportet vt venia-
 tur super cerebra eorum cum mundificatioe cum eis que sunt sicut gar-
 garisinata predicta in. c. egritudinum capitls: & cum caputpurgijs no-
 tis. Descriptio caputpurgij. R. macropiperis & cellidone & capsie et
 nasturtij: & burūgi omnium. añ. 3. i. nucis muscate pulegij amborū. añ.
 3. 5. succi agnicasti cotilas. iij. olei sisamini cotilas. 4. misceantur & de-
 coquantur donec consumatur aqua: deinde coletur & seruetur in vi-
 triata: & fiat caputpurgium in naribus quantum capiunt: deinde seq̄-
 tur quando illud multiplicatur cum caputpurgijs humectantib⁹ pre-
 dictis. Et oportet vt prohibeantur ab omni quod exiccat & resoluat
 humiditatem innatam: & super eos interdiciantur labor & angustia et
 vt permuteur de aere ad aerez qui contrarius est ei. Et dentur ei in
 potu post

potu post mundificationem olea: sicut oleum de amygdalis cum eis que sunt sicut expressum viret: et illud quando euacuati sunt multoties. Et oportet ut exercites omni mane post expulsionem superfluitatum ab intestinis. et precipiantur eleuare vocem altam: et saliant et lucent: deinde fricentur: cum ergo sudauerint tunc sumant potum: et post illud inungant oleis temperatis in calido et frigido humectantibus secundum plurimum proportionibus in primis: ipsi enim indigent in primis confortantibus sicut in rabolani iterum et galle cum aceto. Et quandoque ad ministras super eos inunctio ex oleo cum lacte mulieris. Et similiter oportet ut fiat eis caput purgum cum eo quod multiplicat siccitas: et quando commouet in eis nausea caueatur. Et melius quidem est ut balneentur: deinde inungantur: et quando balneati sunt tunc eorum inunctiones sint sicut oleum myrrinum et mastichinum: et oleum de summatibus vitium et darsisaphan et oleum de costis super extremitates. Et deinde ille qui de eis est medicatus quiescat media hora: et preparatur vomitus cum pennis: deinde sumat in potu aliquam de absinthio. Et fortasse est necessarium inungere eos in balneo cum subtiliatis resoluentibus in quibus cadunt niterum et sulphur et bacce lauri et glutinum carpentariorum: imo synapsis et origanum et piper et macropiper et piretrum et staphisagria et synapsis et aloes et calamitum: et emplastrare eos super iuncturas eorum: imo fortasse est necessarium quod est sicut cum forbitur: et illud quando precipit eis ut balneentur propter resolutionem superfluitatum communem et propter sudorem ipsorum: inunctio enim eorum est canon in curatio ipsorum: et quandoque inunguntur fricando cum tyrtaca et scellite et alefangie. et fortasse est necessarium inungere cum huiusmodi in sole calido. Et melior ablutionum eorum in balneo est aqua in qua decoquitur fenugrecum cum sapone bono. Et oportet ut alienus leprosus a coitu penitus. Res vero que in potu tribuuntur multe sunt: nam de melioribus medicinis est tyrtaca minor facta cum carnibus vipere: et tyrtaca diatefferon et alasmennam et diasulfur. Et quandoque fit caput purgum cum illis etiam: et ut in potu sumant de trociscis tyrti etiam sol autem. id est in vinctum vini grossi aut passi et trociscis squille iterum. Et scias quod caro vipere et illud in quo est virtus eius est de nobilibus medicinis eius. et non oportet ut sit vipera de luto aut litoralis aut de locis humidis: quoniam in ea secundum plurimum est parum iuuenti. Et de illis que plurime est malitie est illa que firmiter facit cum qua est perditio: imo eligatur montana precipue alba: et abscondantur capita earum et caude vice una subito: et tunc si multiplicat cursus sanguinis: et remanent viret: et agitantur agitatione plurima tempore longo: tunc iste sunt bone et si non dimittantur: et que ex eis sunt conuenientes sunt ille ex quibus plurimus currit sanguis: et que sunt plurime agitationis: et post decollationem mundificentur et decoquantur sicut dicemus tibi: et comedant ex eis et sursum ipsarum. Et ex potatione quidem vini in quo moritur vipera aut vitulus iam sanati sunt quidam accidit aliter aut intentio interficiendi ex eo qui in potu tribuit ut moriat ille leprosus et quiescat: aut quiescat ab eo: aut sit illud obediendo somno: aut visioni. et sal vipere iuuatius est iterum.

Articella

cc

Liber quartus Sen. iij.

Elixatto autem vipere est vt sumas vipera abscissis extremitatibus mundificata a visceribus: deinde elixetur cū porris ⁊ aneto ⁊ cicere ⁊ sale paucō decoquas cū aqua plurima donec dissoluatur: ⁊ sumantur ossa eius: tūc ab ea ⁊ mundeſ caro ipsius: ⁊ datur ad comedendū caro eius: ⁊ sorbeas tus ipsius: ⁊ ponant ossa eius tūc super micās panis de simila: ⁊ fortasse projicis cū ea aliqd de pullis columbarum donec bona fiat.

Et huius qdem regiminis iuuamentū fortasse nō apparet in princpio: deinde apparet subito: ⁊ fortasse antecedit sanitatem separatio rōnis dieb⁹ aliquot: ⁊ signū apparitionis iuuamētī eius: ⁊ applicatio ad horā in qua opz vt abſtineas ab administratiōe eius est vt incipiat leprofus inflari: qre inflat: deinde fortasse permisceſ ratio eius: postea excoletur: deinde sanat. Lū ergo non patitur scotomiam neqz inflatur: tūc iteret super eū regimen vice alta.

Et de illis que narrata sunt ad illud est vt sumas serpens niger excoletus ⁊ sepeliat donec in eo fiant vermes ⁊ extrahas cum vermib⁹ suis ⁊ exicces ⁊ des in potu illi super quē superfluit lepra ex eo trib⁹ diebus omni die pōdus. 3. i. cū sirupo de melle.

Et inunctio itez cū eo in quo est virtus vipere est iuuamētū ei sicut oleū in quo decoquis ⁊ sicut hoc medicamen.

Sumas niger excoletus: ⁊ ponas in olla ⁊ fundatur super ipsum de aceto fortivnc. viij. ⁊ de aqua vnc. l. ⁊ de capſia hūida ⁊ radice dragōtee de vnoquoqz vnc. ij. decoquas totū super ignē leuē donec dissoluas serpens: ⁊ coles aqua a serpente ⁊ frices cū ea post abrasionem barbe ⁊ capitis: fiat illō tribus diebus.

Et eis qdem accedit ex administratiōe medicinaz vſperaliū excoſatio cutis corrupte: ⁊ permutatio carnis ⁊ cutis sane: qūis inunctio leproſi cū humectatiuis temperatis in caliditate est ex illis que conſerūt in qbusdam horis: cuz vehementior sit siccitas.

Et similr facere caput purgū cū eo qd est sicut oleū vīo. ⁊ sit in eo par olei de helri.

Et itez sicut adipes rapacium ⁊ bonū ⁊ volatiliū: ⁊ sicut cuz oleo de coſſo aut darſisabā. ⁊ oleum de lilio ſeruat extremitates: ⁊ illud post mūdificationem ⁊ ante mūdificationem nō inungatur oīno: qm opilat poros.

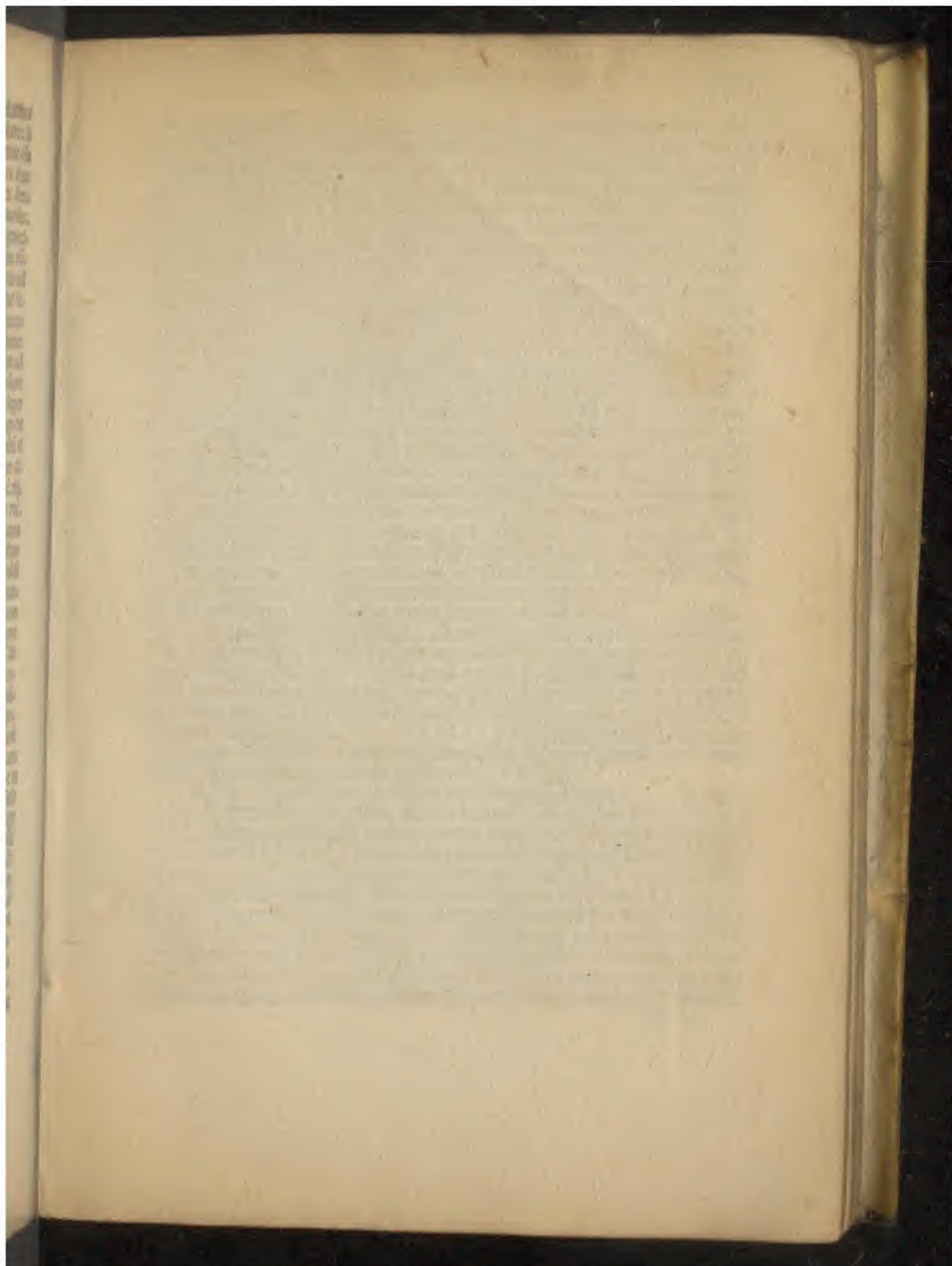
Et de eis que bibūtur ⁊ conſerūt eis est almurſgilz ⁊ medicamē aſclident.

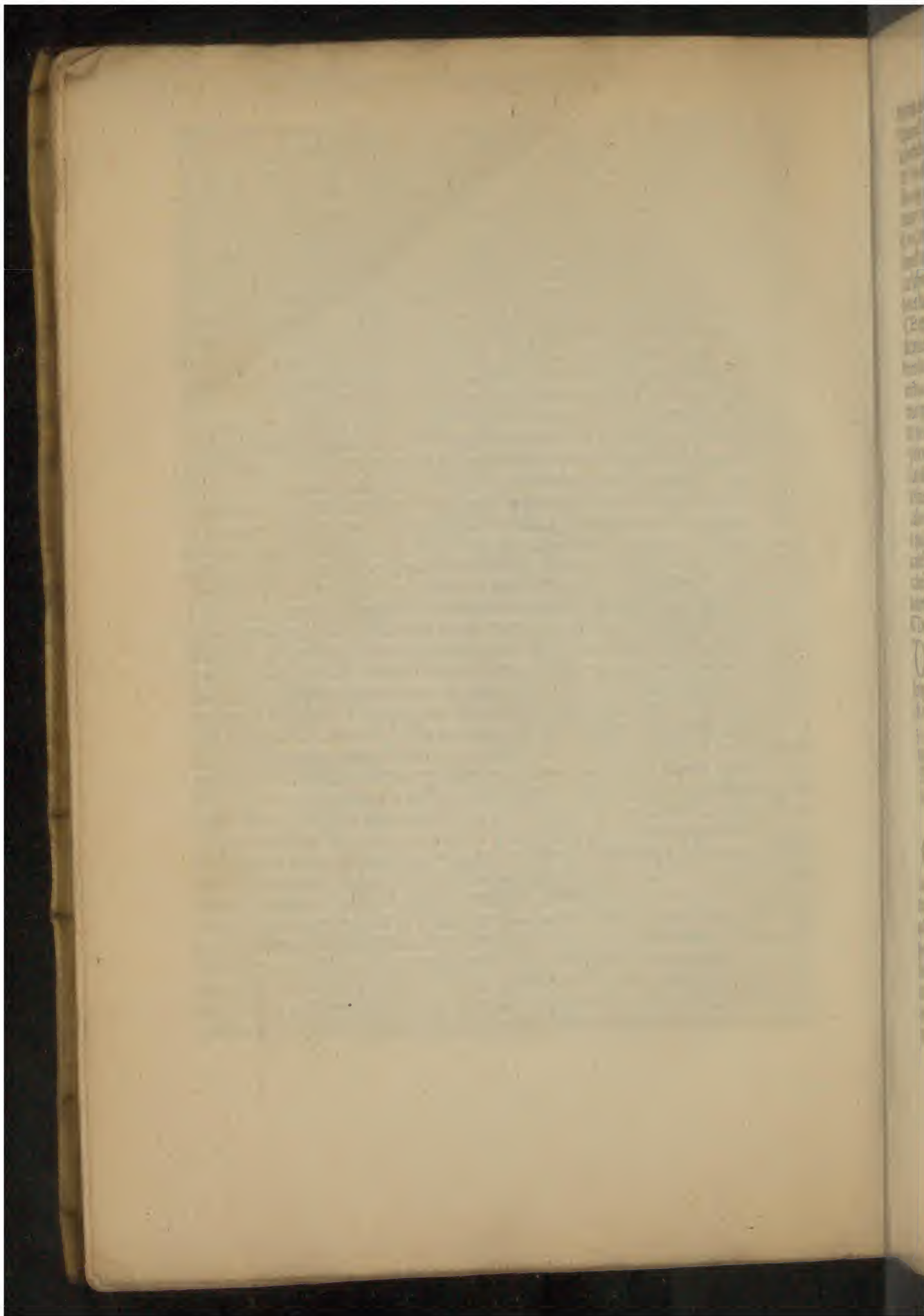
Et lac est de puenſetibus qbus curatur ⁊ pprie apud conſtrictionem anhelitus ⁊ difficultatē eius ⁊ raucedinem vocis eius ⁊ in tēporibus que sunt inter enationes.

Et oportet vt bibas in diſpoſitione qua mulget lac: ⁊ lac ouſum est de reb⁹ magis conuententib⁹ ei: ⁊ opz vt bibatur de eo qūſtas que digerat: ⁊ ſi ſint contenti eo ſolo ſi poſſibile est erit ſuauitū valde. Et ſi fuerit neceſſariū non addas super ipm aliqd quid ſi poſſibile est pter panem mūdū ⁊ aliſſi debeg cū carnib⁹ arietum ⁊ que illis ſunt ſimilia de illis que dicemus.

Et qū abelitus redit ad rectitudinem: tūc melius est vt diſmittas lac ⁊ conuertas super res acut ſaporis vt vomat cū eis non ppter aliud niſi illud: vt euacuet cum eo qd diximus: deinde ſi neceſſe fuerit redire ad lac fiat vſqz ad terminum predictū: ⁊ oportet vt ſit hoc regimē in anno multotiens.

In ſtobotoſiſa vero coꝝ qui pfirmati ſunt nō opz vt ſit occupatio neqz in ſolone

ventris eoz cum medicina forti: qm̄ superfluitates in eis mouent et nō separant: imo fiat aluenatio in declinādo materias eoz ad intestina: et aduinsitref de sola qd carminet et resoluat. Et de potibus puentem tibi eis est vt sumas acozi. vñc. i. 5. et niri tantūdem et succi caulis agre: stis vsqz ad vñc. iij. et misceat totum et bibas mane et vespere. Et vt sumatur eis de limatura eboris pōdus. x. sacraati. et detur eis in potu in iij. vñc. vini et butyri. Et aut sumas albit cū melle quantitate nucle: aut sumas de squilla quāttas decem sacraati cū sirupo squille ispiſſato si cut lohoc. aut sumas cymini. 3. 5. et mellis qūttas que inspiſſet sicut lohoc: et succus calameti est eis valde bonus ex tribus obolis vsqz ad. vi. Et oportet vt vtant piscib⁹ salitis in quibusdā horis sicut vtuntur in dicina: et aluerent ab acutis nisi ppter vomitū et nisi s3 semitā albecikī in eo in quo sumunt. Et qsiqz medicant cū cauterio dispartito super mēbra eoz sicut sinciput et sumitas capitis: et super radicē epiglottis et duo tpa et collum et iūcturas manū et pedū. Et dixerūt quidā: oportet vt cauterizēt in pncipio timoris lepre cū cauterio in anteriore capite vt pferat caluarie et alio inferiore illo: et apud locū in quo capilli tuncunt et super supercilia vnū: deinde in dextra capitis: et aliud in sinistra: et vnū posterio super nuchā: et duo apud duas cōmissuras corticales et vnū super splenē: et sint cocture ille cū cauterijs leuib⁹ minutis: et quādo cauterizat super caput opz vt perueniat vsqz ad os donec ex coriet os saltē vicib⁹ pluribus postq̄ cōseruat applicatio illius ad cerebrū fm suam corumpentem complexionem eius. Nam stolidi qsiqz interficiunt cum hoc cum non aluenantur manus ipsorum.

Et de modo medicinarum conferentium compositarum. Cap. 4.

Oegibus sunt albedarūgi et albe qd stat in loco carnis vipere i hac egritudine: et de illis ē medicamē alſulē dāt: rez bedarūdi hñt deſcriptionē magnā quā dixerūt indi et expti fuerūt ipm. Et de eis mō est vt sumant myra. nigroz et ſcentaragi indi amboz. 3. x. macropſis. 3. 5. been albi. 3. ij. 5. terant et liniant cū butyro vaccino et conficiant cū melle: et sit potio ab vno aur. vsqz ad. ij. 3. post mūdificatiōnez corporis. Si autem sumas de eo cum equali mensura sui de olamusco non timebitur eius malitia: quoniam ipsum est eius bezahar.

Et de mō pfectionis nominatē bederaulīa maioris. Cap. 52

Est almebaran pferēs lepre et baras et morphe et ipetigini et aq̄ cetrine et pruritū et scabiei antiq̄ et pfirmat rōnē et destruit obliuionez: et ē bonū pseruatiōi pferēs sincopi: et hoc medicamē fecerūt sapientes indi regib⁹ suis. Et x. myra. belliricoz et emblicoz et capsie omnīz añ. 3. xliij. nucle muscate et corticū thuris et meu et su. et pſpis et macropſis et felgamōati et narchaisar et neremſch et conditi et succi squille et folij indi otum. añ. aui. viij. et albes barij boni aui. iij. terant medicie et cribellent et terant albes solū. Et qui terit ipm opſlet naſum suum et nares suas et inungat eas ante illud cum butyro vaccino: et veniat eius trituratō super medicinas: et sumantur de penidyos alarmu et alsahan

Liber quartus Sen. iij.

emine. ij. z. s. de balzaciterant z proiectant in ollam nouam: z proiectat desuper de aqua cū mensura qua soluant: z qñ liquefuit remoueantur ab igne z puluerizent desup medicine z pficiant cū eis bene: deinde fiat ex eis forme similes auellanis: quarum vnaqueq; sit vnus aut. z des in potu omni die. i. in ieiuno cum aqua tepida aut vino.

De modo confectionis alsulendati.

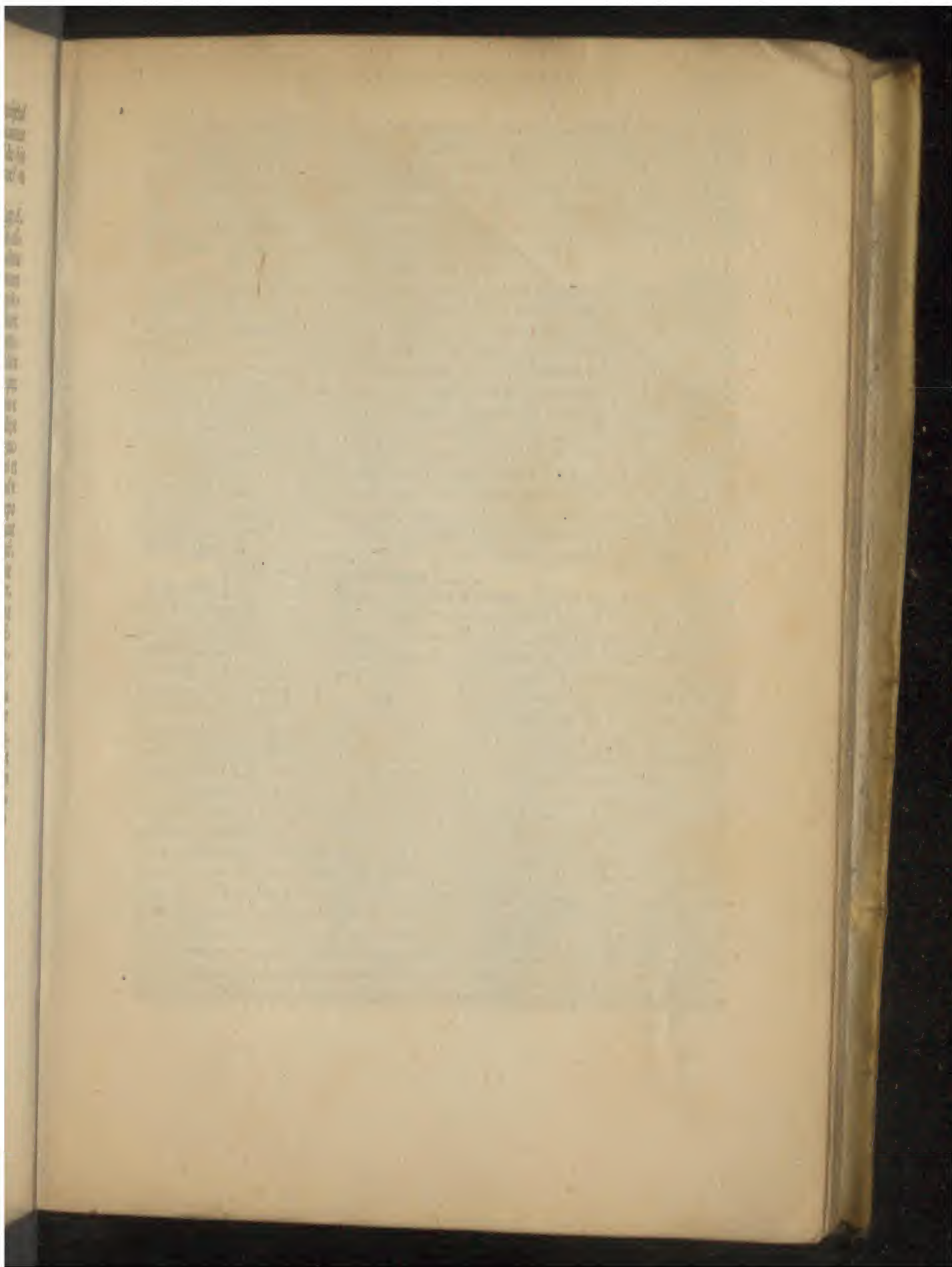
Cap. 6.

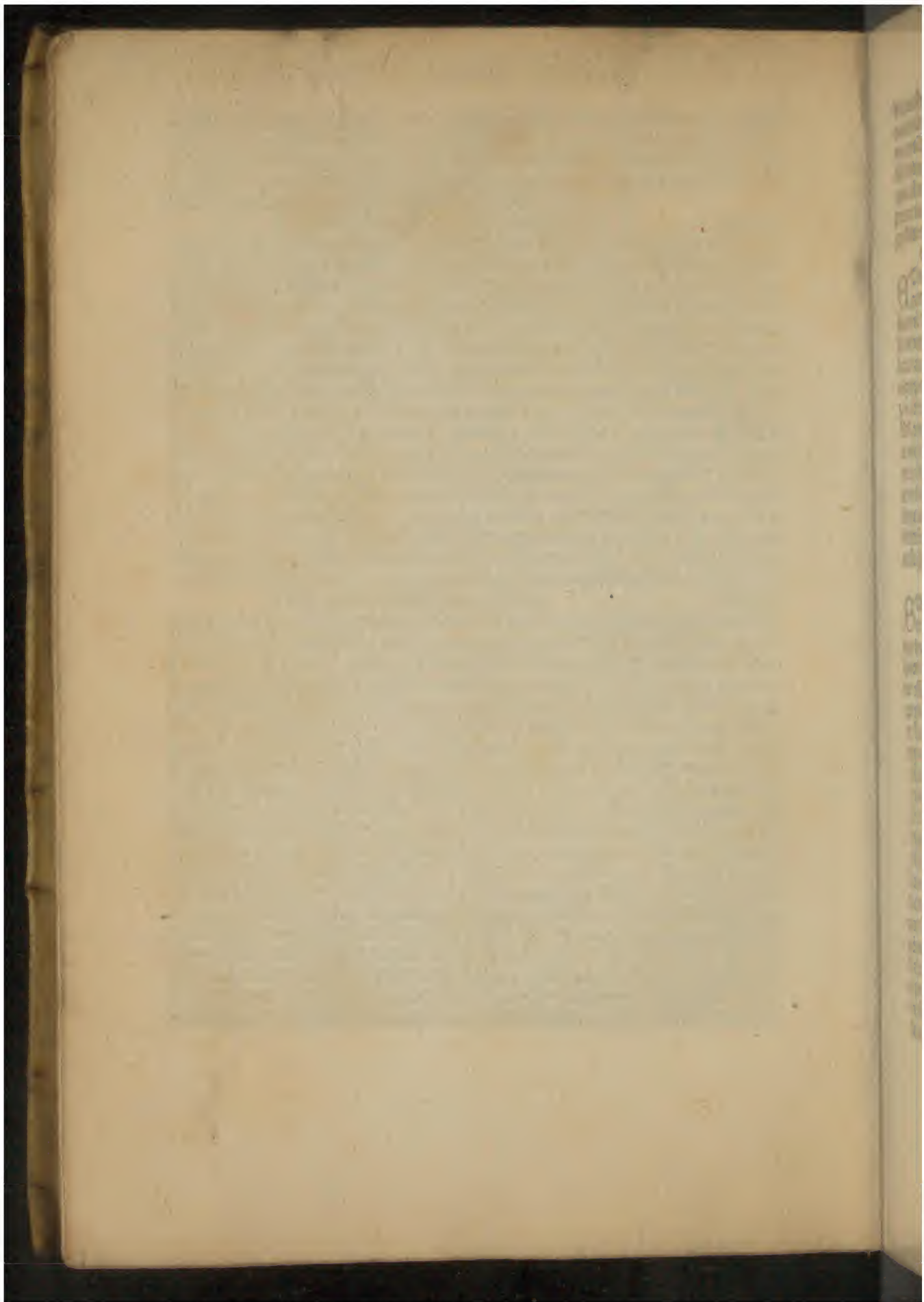
Est medicamen induz magnum in via albe de rasilut: z ipz cōfert iterum ad casum palpebrarum z albedinem capilloz z asma z tremorem cordis z temperat appetituz z fluxum ventris superfluum z hydropsim z ictericam z paucitatem seminis z fistulas z canities senum: z confert pruritu z vlceribus. **R.** alsulendati mundate ablute ducentos sexaginta aut. Et alsulendati qdem est vna hircorū montanorū: z illud est quontā ipsi mingūt olebus estuatiōis sue super lapides in monte qui nominat alsulendati: z dentigrant lapides: z sit sicut pī pinguis subtilis z myra. belliricorū z emblicorū z pīperis z macropīpis z lauri z nucis muscate z cinami z macis z xiloloeis z darkelē z spodij z attemet z burūgi z merēis oīuz. añ. aut. liij. bdellij. 200. z. 60. aut. z zucari tabarzet. 134. aut. z auri rubei z argentimeri z eris rubei z ferri et allophonoc z alselud oīum. añ. aut. 100. cōburant mineralia: z terant z triconzant cū medicinis z misceant omnia cum melle z butyro z repōnant in vitreata viridi: cuius dosis sit duorū aureorū cū lacte caprino aut aqua tepida: z addant in eo de melle despumato aut. 37. z butyri aut. 34. qñ elus decoctio erit bona: verūm crescit z puenit ad finē i. xxi. die.

De modo adustionis alselud.

Cap. 7.

Malleādo fiant lamine de ferro: deinde decoquantur myrabolan belliri. z emblici z coletur aqua eorū z ponant in vas eris z accēdatur sub eo ignis leuis z calefiat. alselud donec rubeat z ignitum submergatur in illa aqua: deinde redeat ad ignē z rubeat: cū ergo rubuerit submergat iterū in illa aqua z fiat illud. 21. vice: deinde colet aqua illa z sumat sex in qua residet aliqd de selud: deinde reducat vas super ignem z ponat in eo vna vacce z igniat ferrū z submergat in ea iterū. 21. vice. z sumatur iterū sex elus donec remaneant de fece elus aut. viij. z similiter fiat de ere donec compleant ex eo iterū. viij. aut. **A**rgentum vero limef cū lima donec fiat sicut terra: deinde decoquat euz aqua salis in cocleario ferreo donec adurat bene: si aut non adurit proiectat in coclearium paz sulfuris citrinū qñ comburet: z sumant de eo. viij. aut. z totū illud sit tritū z cribellatū. **A**uri vero cōbustio est ita: opz vt aurū limef donec fiat simile terre z sit euz eo aureus vnus ex amioch z remaneat cū auro donec liquefiant vtrāq; simul: deinde dīmittat per horas vnā: deinde limef iterū z addat super ipsum aut. vnus ex alamioch: z limef iterū cum lima: deinde fricat in cocleario z fundat super ipz aq salis: z feruat donec consumatur aqua z remaneat aurū z alamioch: deinde terat in mortario bene donec fiat sicut puluis: z misceatur cum medicinis. **A**dificatio autem alsulēdati est fm hūc modū: sumatur

de aqua alhasce et vna vacce: projiciant ambe super alsulē dati in vase nouo in tāta q̄titate q̄ submergant ipsum: et ponat in sole calido hora vna: deinde friceſ vehemēter et coſet aqua ab eo in vase nouo et ponat in sole tribus diebus: deinde coſet et ſumat ſex eius ſpiſſa: deinde ſumant aqua alhasce et vna ſup alsulē dati: et puluerizeſ ſicut puluerizata fuit prius: et fiat illud tribus vicibus: deinde ponatur in ſole. 21. die donec in- groſſetur: et fiat ſimilis melli et denigretur ſicut pix.

De modo alsulendi minoris.

Cap. 8.

Aliuamēta ei⁹ ſunt ſicut ſuamēta maioris. R. alsulē dati colate partes vnā et alcor ptes. iiij. teras alcor et miſceas cū eis q̄tū ē pon- dus eorū de melle et quātū ipm eſt de zuccaro et q̄tū eſt medietas mel- lis de butyro vaccino: et reponat in vitreata. et doſis eius ſit auſ. i. cuſ lacte vaccino tepido. ¶ Modus medicamēti cōferentis lepre. R. myra- nigroꝝ mundatoꝝ et myrabo. cltri. mūdatoꝝ et. 33. oīum. añ. 3. r. amicos. 3. v. althit borribus de guarich: aque deguarich et aldeguarich ē q̄tuoꝝ lſbī. debaldach donec ſumant due tercie et remaneat: deinde expmaſ et coſet et projiciat ſuper colatū de melle q̄ ſufficit ei et detur in potu de eo libi. i. et inungat ſuper totū corpus iſirmi butyꝝ vaccini: et ſede- at in ſole donec ſudet: et p̄cipiat vt ambulet poſt illud. 70. paſſibus. et ſaceat aliquādo ſuper latus ſuū dextrum: et aliquando ſup latus ſuum ſiniſtrū: et ſemel ſup ventrē ſuū: et ſemel ſup dorſum ſuū. et cibeſ pane et melle q̄titate abbreviata. vij. dieb⁹ ita vt lintat ei medicine oī die.

De modo eptithimatis lepre.

Cap. 9.

Sumat ſerpens niger excoſiatus et decolletur et ponatur in vas et fundant ſuper ipm de aceto forti vñc. viij. aque vñc. i. et alſetra ragi humidit et radicum dragontee amboꝝ. añ. vñc. xij. decoquat ſuper ſignem leuē donec decoquat ſerpens: deinde coſet cū panno et ſeparen- tur oſſa a carne: deinde ponat ſex in vase vitreo. Cum ergo lvolueris curationem p̄cipie ei vt radat pilos ſupercilioꝝ et caput et lint deſup ex illo tribus dieb⁹. ¶ Modus eptithimatis alterius. R. ſtaphiſagrie et myra. nigroꝝ mūdatorum et emblicoꝝ oīum. añ. partē. i. fricantur cum oleo antiquo et lintatur cū eo latus vel locus poſtq̄ abluitur cuſ deco- ctione ſentſets turtonū et balauſtie: et iterū cōburant miſrabolani et gal- le et lintant deſuper cū aceto. Cibi autē eorū ſunt oīa que ſunt velociſ digeſtionis boni chymi ſicut carniſ volatiliū notoz. ſ. eaz iſſe debegi et piſces humidit leuiſ carniſ cū ſpēbus que ſunt neceſſarie: et melior ci- bus eorū eſt panis de ſimila mūdus et panis candaruſū et ſorbitiones facte ex eis et olera humidat: et eſt neceſſarium vt permisceant cum eis que ſunt ſicut ſicla et raphanus et porri. Et nō oportet vt negligatur adminiſtrare inſſua et pprie ante mundificationem: ſicut cappariſ et ſeniculuſ et porri. iſta. n. mundificant eorum cibos a ſuperfluitatibus et preparant ſuperfluitates expulſioni. Cum ergo adminiſtraveris medicinas lauſabiles. tunc adminiſtra et ſaz hoc regimē: et piſces ſa- liti in hoc capitulo ſunt valde boni eis et nos promptiores ſumus ſup

Liber quartus Sen. ii ij.

ita cū volumus vt faciam⁹ eos vomere aut vētrē eorū soluere. Et can-
lis p̄fert eis cū p̄petate sua: et panis cū lacte et melle et sic⁹ et vna et passu-
le et amigdale torefacte et cartami et pīnee: et q̄ sūt ex istis conferūt eis.
Et opz vt cōdat in die bis sū mēsurā digōnis. Nā semel cōdere no-
cet eis: et non bibat vinū cū extrax egritudo nisi paz. et cū qes est egritudo
dñs bibat de subtili qd nō ē antiquū q̄ritate tēpata consueta: et qñ ca-
dūt p̄lī sup̄ciliorū ex sup̄cilis et similiū tūc fiat curatio cum cura alopi-
tis: et reliquorū q̄ dicemus in libro decoratōis.

De modo episthymatis alterius.

Cap. 10.

Suman⁹ staphisagrie et myrabol. nigroz mūdatorū et emblicorum
soium. añ. pars. 1. et frigan⁹ cū oleo omphacino et linia⁹ cū eo loc⁹
postq̄ ablutus est cū decoctōe senticū et balauiste. Adodus ali⁹: cōburā-
tur myrabolant et galle et linian⁹ cū aceto desup.

Sen quarta de solutiōe continuita-
tis et est p̄ter id qd pendet cū fractu-
ra et algebra. Et est quatuor tractat⁹.

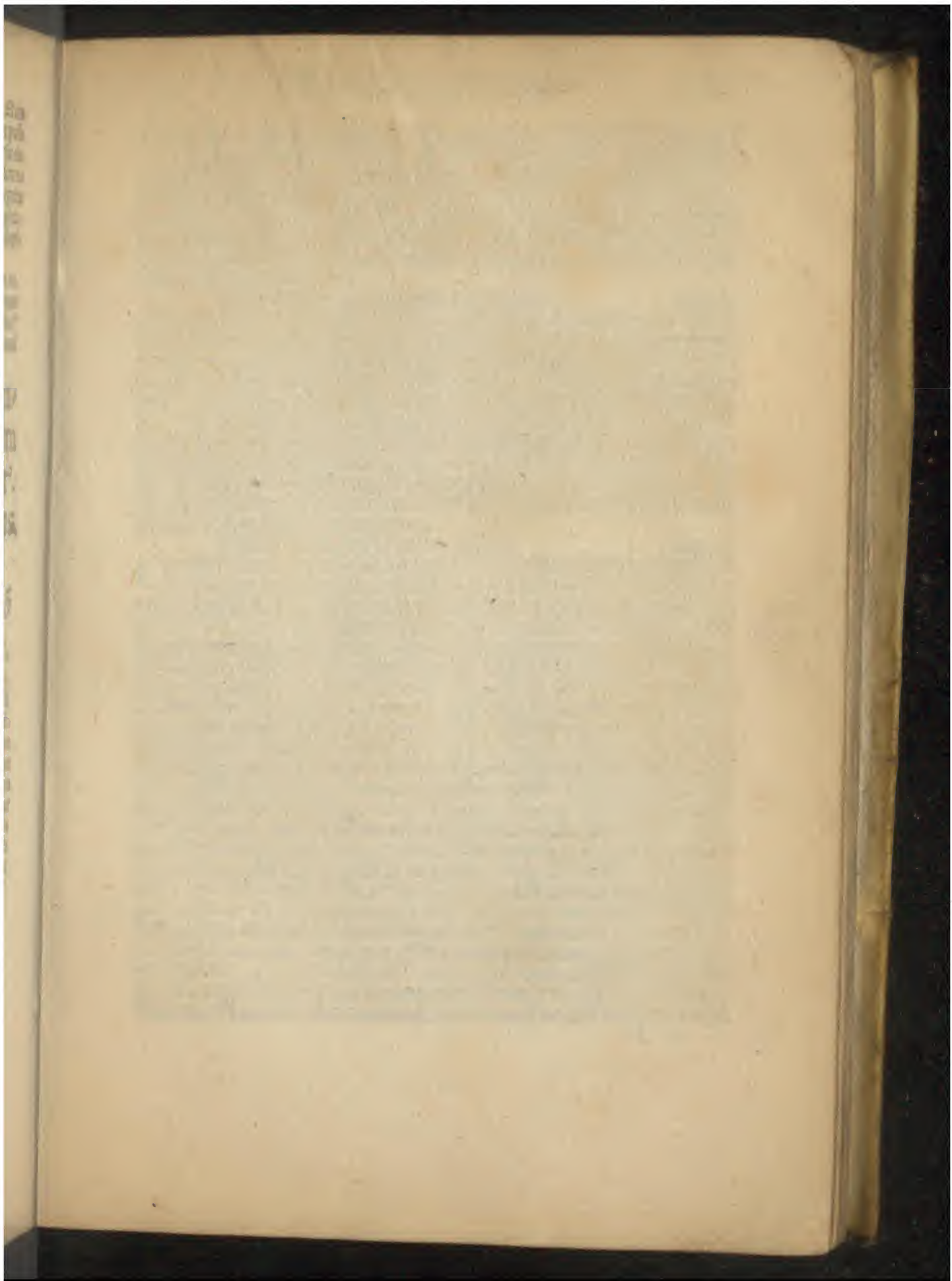
Tractatus primus de vulneribus
in membris.

Sermo vniversalis de solutiōe cō-
tinuitatis.

Capitulum. i.

Am oñdimus in libro p̄me spēs solonis cōti-
nuitatis sūmodo q̄ necarij fuerūt in loco si-
mili illi: et volumus nūc inuere sūmas de spēs
bus earū: q̄s oz nobis ēē notas añ illud qd vo-
lumus declare. Et dico ergo q̄ nos conamur
in qbusdā mēbris quorū cōtinuitas est soluta
vt redeat eorū p̄tinuitas sic fuit: et illd sic i car-
ne. et conamur in qbusdā eorū vt remaneat p̄ta-
ctus eorū cū p̄seruatiōe: lz nō redeat ipsoz p̄ti-
nuitas et illud in ossib⁹ nisi in ossib⁹ puerorū et
infantiū. In eis. n. qñqz spēs redit⁹ ille. Et de
neruis vō et venis dixerūt quidaz medicorū q̄
nō redeunt p̄tinuitati: imo fortasse remanet in eis p̄tractus p̄glutinatiō
nis p̄seruatiōe currēte sup̄ eos et p̄iūgit eos. Et dixerūt qdēz q̄ illud
nō puenit nisi in arterijs solis. Ba. vō tā p̄tradixit eis istud et dixit: imo
qñqz incarnat arterie p̄ testimoniū expiētē. et cū p̄cessiōe rōtationis.
Et Testimoniū vō qñ nos tā vidimus arteriaz q̄ est sub basilica et caput

arterie et p[er]is et cruris incarnari. Et processio q[ue] est ex r[ati]onabil[itate] : q[ui]a os est extremitas in duritie et no[n] incarnat nisi par[u]m in infantib[us]. et caro q[ue] extremitas in lenitate incarnat. s[ed] vene et arteria s[un]t medie inter ossa et carne[m]. q[ui]are o[mn]i[um] ut sit ear[um] disp[ositio] inter carne[m] et ossa ergo s[un]t min[us] recipie[n]tes incarnat[i]o[n]e[m] q[uam] caro. et facili[us] suscipie[n]tes ea q[ui] ossa et se carnant q[uam] sectio est min[us] : ma[is] et p[er]ua : et corp[us] est h[um]id[u]m et lene. et no[n] incarnat in diversificato ab eo : et h[ec] est modus disputat[i]o[n]is rhetoricus vel theoricus. et illud in quo co[n]fide[n]tur est experimentum.

De summa de vulneribus in me[m]bris.

Cap. 2.

Membra i[n] q[ui]b[us] cu[m] cadit vuln[us] magnificat ei[us] nocum[en]tu[m] et iterficat s[ed] p[ri]m[us] et fortasse no[n] iterficat nisi raro sunt sic vesica et cereb[rum] et renes et intestina minuta et epar gulo sit pole ut saluet sup[er] ea cu[m] est lene. In cor[de] de aut[em] non sp[er]at salus cu[m] in eo accidit vuln[us]. Et p[ri]m[us] ille cui accidit vuln[us] in v[en]tre suo cu[m] accidit ei nausea aut singult[us] aut solo v[en]tris mor[is]. Et q[ui] vuln[us] est in loco in quo o[mn]i[um] ut vehem[en]s fiat dolor et a[pa] si s[un]t cap[itu]la lacerato[rum] et postero[rum] et p[ar]te illo[rum] q[ue] s[un]t nervosi et no[n] accidit a[pa] sicut illud nocum[en]tu[m] i[n]tr[in]secu[m] ad q[uo]d p[er]tinent m[en]tiet no[n] p[er]tine[n]t ad vuln[us]. Et op[er]e ut tu obserues illud q[uo]d dicemus in ca. vlcer[um]. de indic[i]is in q[ui]bus co[n]scent vulnera et vlcera. et post posuimus ea vsq[ue] illud attende[n]tes ad illud q[uo]d est conueniens.

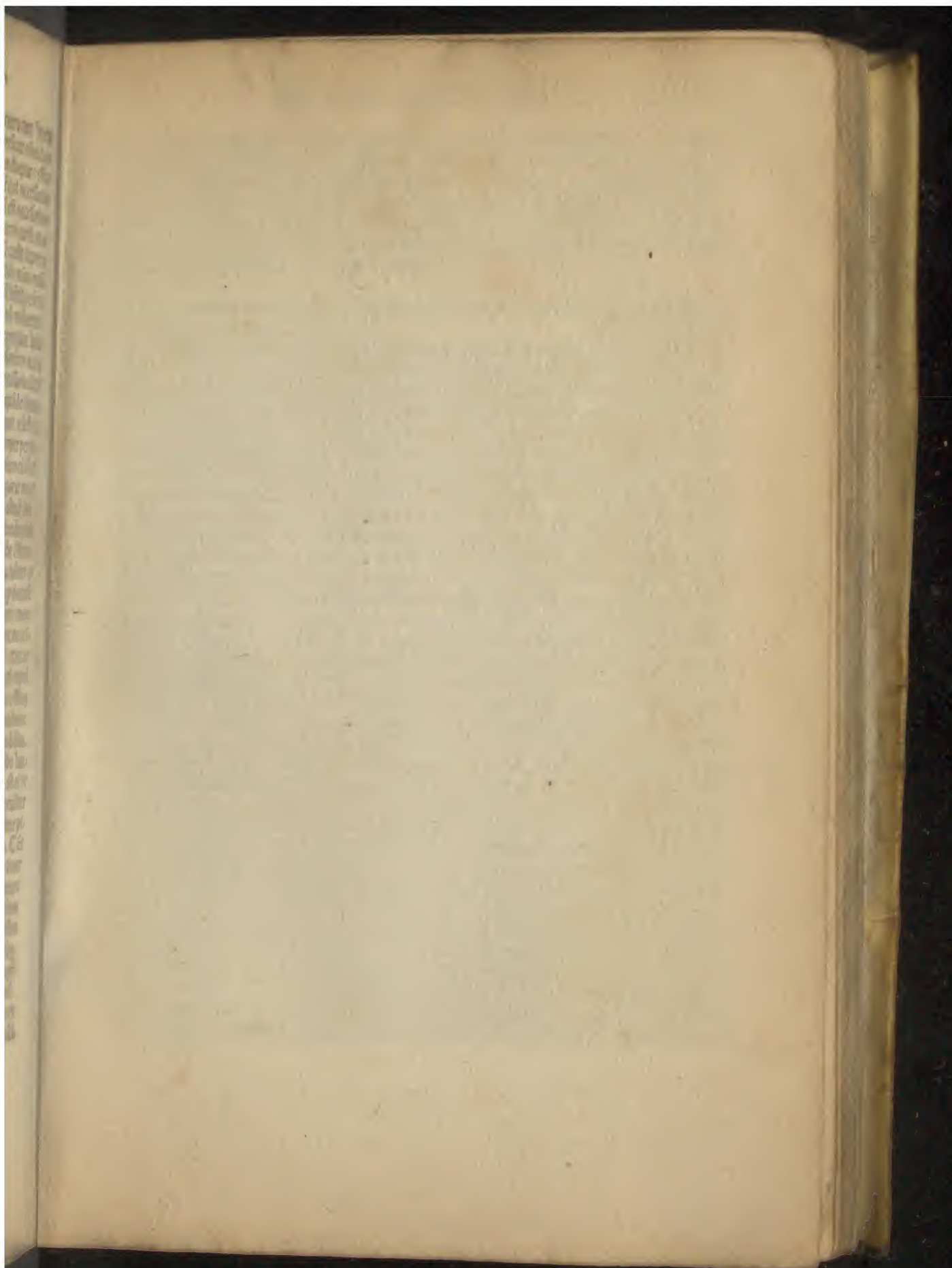
De sermone v[er]o de cura vulneru[m].

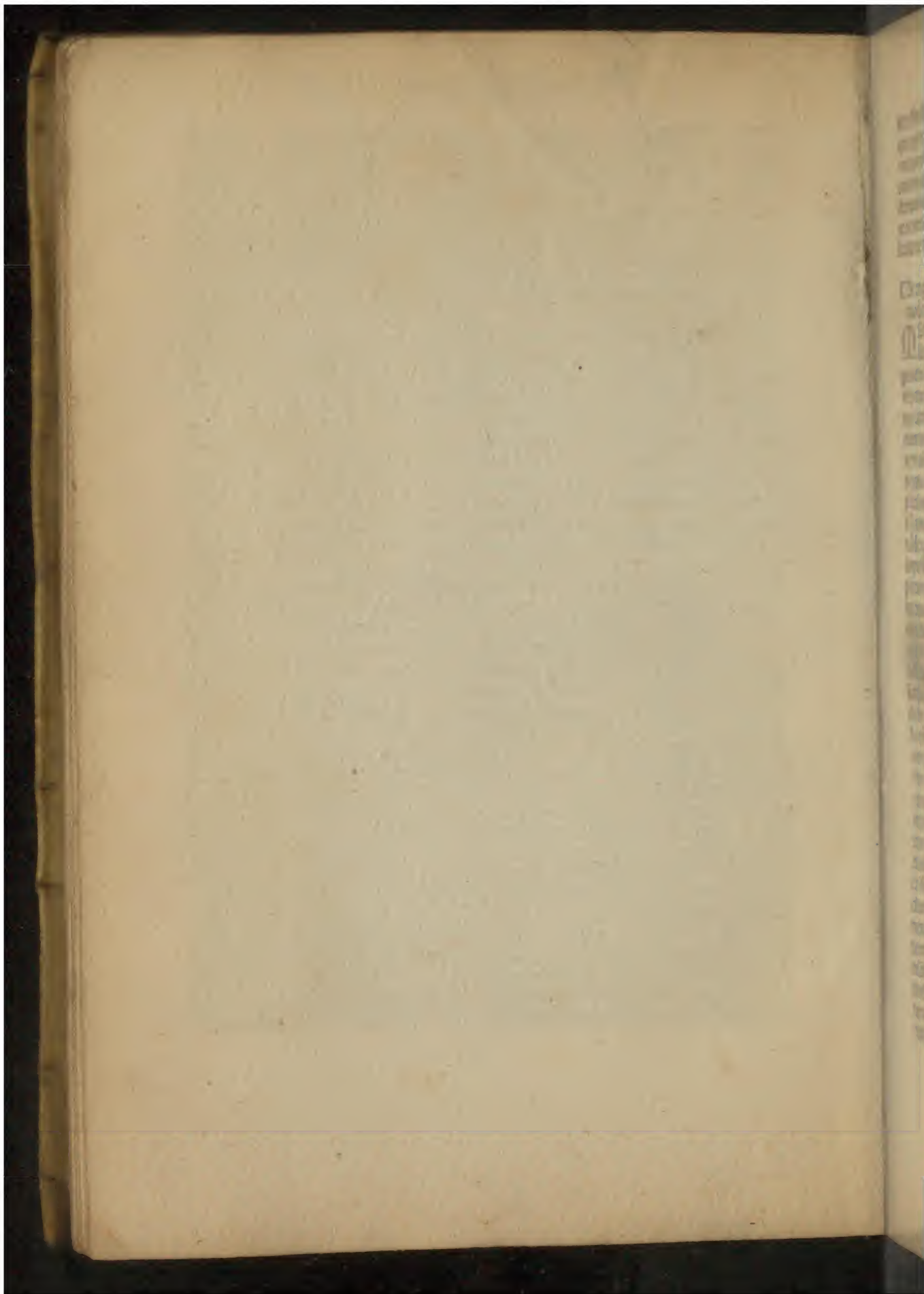
Cap. 3.

Uln[us] carnosus no[n] est q[uam] aut sit sectio plana recta : aut sectio rotu[n]da aut h[uius] latera : aut sectio cu[m] diminutio[n]e aliquatule carnis. et q[ui]q[ue] est p[ro]funde penetras et q[ui]q[ue] discooptu[m]. et vinctusq[ue] eor[um] est regim[en]. et co[n]scent o[mn]ia in retentio[n]e sanguis curr[en]tis et ta[m] posuim[us] ad illud ca. Et fortasse cursus sang[ui]s q[ui]tate t[em]p[or]ata p[er]fert vulneribus. et p[ro]hibet a[pa] et op[er]at[i]o[n]es et febre[m]. Na[m] de meliorib[us] cu[m] q[ui]b[us] ite[n]d[im]us in vulnerib[us] est ut p[ro]hibeam[us] eor[um] a[pa]t[i]o[n]e[m] : q[ui]a q[ui] si accidit a[pa] pole est ut ei[us] fiat curatio : veru[m] cu[m] illic est a[pa] aut attritio aut p[er]tussio aggregat in vacuitate ei[us] cu[m] vulnere sanguis q[ui] vult fieri a[pa] aut pus et no[n] est possibilis curatio vulneris : et cu[m] no[n] p[ar]at illud. tunc curet a[pa]. Et si retinet i[n] p[er]tussio[n]e sanguis tunc no[n] fit securitas q[uod] ipsi[us] resolo festinet si fuerit ei q[ui]tate q[ue] sit curandu[m] et t[em]p[or]e et illud cu[m] p[er]tussio[n]e ei[us] in pus et resolone ipsi[us] : et illud fit cu[m] o[mn]i[um] cala[ritas] leu[is] et illis q[ui] tu scis. Et p[ro]p[ter] hoc o[mn]i[um] ut adiuuet cursus sanguis q[ui] abbreviat. Cu[m] ergo sectio est plana recta de q[ui] nihil cecidit sufficit in regim[en]te ei[us] strictura et ligatura et p[ro]hibitio saguinitatis et aquositas ab eas et p[ro]hibere q[uod] aliq[ui]d re[rum] cooplat ea neq[ue] pilus neq[ue] aliud postq[uam] tu p[er]serua[ueris] p[ro]p[ter] lo[n]g[ue] me[m]bri et sollicit[us] fueris in h[uius] ne attrahit ad me[m]b[rum] nisi sanguis n[on] alit[er]. Et fuerit magna ita ut no[n] p[er]currant extremitates ei[us] : q[ui]a sunt rotu[n]de elogate aut diuerse figure aut ita destructa est ex ea caro pauca no[n] plurima : tunc eius cura est futura : et p[ro]hibetio aggregatio[n]is bu[n]ditatis in ea cu[m] administratio[n]e exte[n]santiu[m] repercussuor[um] : et administratio[n]e subilliantu[m] que dicemus : et si fuerit p[ro]funda : tunc strictura etiam facit eam adherere multotiens : et non est necesse detegere eam si

Liber quartus Sen. iij.

est possibile illud: et illud est quando non confert strictura cum ligatura firmans eam: et fortasse necessarium est detegere eam: sicut ostendamus et proprie ubi non cadit strictura bona super radicem profundam: quare effunduntur ad ipsam materiem propter debilitatem eius et dolorem qui necessarius est: et propter dispositiones quas discamus in cap. vlcere. Et si est necessarium ut detegat non erit excusatio quin ponatur cottum et quod currit cursu eius super eius orificium exsiccat ipsum propter ubi strictura non cadit super radicem sicut diximus: aut est et preparatio talis quod non est possibile manum malam effundi ab ea: aut est in ea os: aut concavata est et facta est fistula et sit in ea humiditas mala valde: et est tunc in iudicio vlcere non vulnere. Et dixit sapienter quod vulnus non indiget nisi ligatura aggregata labia quando querit adherere et incarnatio: verum si fuerit necessarium ut nascatur in ea caro tunc non est in eo necessarium illud: sed est necessaria aliquam ligatura cum qua effundatur sordidities ex orificio eius: et aliquando ligatura sit tali mensura qua retineat medicamentum desuper. Inquit et sufficit ut sit orificio vulneris locus: ex quo effundatur sordidities semper per naturam: aut ita ut cadat perforatio illuc aut ut tu figures ipsum cum illa fistula. Ego enim tam sanavi vulnus magni cuius profundus erat ubi est genu et ipsius orificium in coram propter quod fecerim et orificium aliud inferius apud genu. Sed paravi coxam tali preparatione quod profundus fuit superius et orificium inferius: quare sanatum est absque perforatione in inserto: et similitur quicquid suspēduntur brachium et palma et alia taliter quod orificium semper est inferius: hoc est ergo sermo eius. Et dico quod fortasse tibi cadet vulnus ut tibi erit necessarium incidere complete et secare membrum. Cum autem ex vulnere abscinditur caro plurima: tunc necessaria sunt ea que carnem nasci faciunt et non sufficit illud quod exsiccat et prohibet. Et fortasse nocet exsiccatum et prohibitum ex parte quod repellit materiam ex qua nascitur. Et quicquid est profunditas et diminutio ossium sicut quicquid accidit ut nascatur plus quam sit necessarium: quare remanet profundum. Et oportet ut cibet eger qui vult ut nascatur caro in vulnere suo cibo laudabili boni chymici: et quicquid est illud quod facit nasci: ita quod possibile est ei ut faciat nasci carnes: cutem vero non facit nasci cum iam abscissa est totaliter imo non facit nasci loco eius nisi carnem duram supra quam non nascitur pilus: venarum autem ramus multoties eminet et nascuntur sicut caro. Et de vulneribus sunt quedam habentia timorem sicut vulnera cadentia in nervis et extremitatibus lacertorum: et discamus ea in cap. dispositionum nervorum: et multoties sequuntur ea accidentia mala sicut illud quod sequitur vulnus extremitatis lacertorum de alteratione coloris et casu pulsus post spiritum digne et paritatem et perducit ad syncopam et casum virtutis: et quicquid sequitur ea spasmus. Et si illa que cadunt ante genu apud rotulam quicquid sequuntur ea accidentia mala: et sunt permanentia a quibus parum liberantur. Et quando accidit spasmus ex huiusmodi vulneribus lacertosus et non recipit curationem: tunc curatio est incidere lacertum in latitudinem

ne: et est voluntas ut destruat operatio lacerti: verum illud est de illis que opz ut postponant quantum est possibile. Et curetur spasmus et p. mixtio rationis cum re alia preter eam: et sicut vulnus genculi. et fortasse enim necesse est ut ponatur cum sectione durare ut sit festinatio in apostematibus eius et vlcibus ipsius et vlcibus eius sicut sicut et solutio ne ventris: et prohibitionem incarnationis donec mundificentur mundificatione vltima deinde incarnentur.

De cognitione eius quod facit nasci et quod incarnat et quod sigillat et quod corrodit ex medicina. Capitulum. 4.

Medicamen faciens nasci carnem est illud quod coagulat sanguinem sanum in carnem. Quod si fuerit exiccatio et vehemens prohibet sanguinem stentem: quare non habebit materiam caro. Et si est et absterfio vehemens remouet eum et facit eum currere: quare consumit materiam inuentam: ergo opz ut non sit et plurima exiccatio: immo vsque ad terminum neque absterfio fortis valde: immo absterfio pauca in tanta quantitate ut abstergat sorditatem absque mordicatione et non indiget stipticitate de qua est curandum. Et opz iterum ut sit in caliditate et frigiditate in complexione sua si fuerit separata cum contrariis: secundum quantitatem separationis et si non fuerit separata separatione de qua curet: tunc assimilet calido valde calidum valde: et frigidum valde frigidum valde. Et obseruet iterum impressio medicine in loco ut opponatur ei si superfluit in malitia complexione. Et medicine autem incarnationis sunt ille que aggregant inter duo elongata: et non oportet ut operetur nisi in superficibus amborum facientes adherere inter ea utraque cum rore qui est in substantia amborum: si fuerit sanguis purus: tunc est illud quod exccat sanguinem plurimum sufficiens cum eo in adherentia cum exccatione vehementi veloci antequam fiat pus: et non firmatur ei illud nisi fuerit cum illo superfluitas virtutis in exccando. Verum oportet ne sit abstergens: quoniam absterfio est contraria intentioni que est in eo: quoniam intentio in eo est ponere illud quod colligitur de sanguine nutrimentum et adherentia: et abstergens abstergit illum sanguinem: quare dissipat ergo consumit materiam qua expectat coagulationem. Et non indiget diminutione in exccatione: sicut indiget ea illud quod facit nasci. Quoniam faciens nasci indiget ut currat ad ipsum materiam: et illi materies cursum prohibet exccatio: et incarnationem non indiget: immo indiget incarnationum exccatione fortiore et paucitate quam illa duo: quoniam est ei necessarium ut recuperet quod est per naturam vehementem et radicale vehementem. Et illud quod est ante ipsum eget ut exccet humiditatem extraneam exccatione plurima et radicale cum mensura que agglutinet et ingrosset et non minuat ex substantia. Et corrosiua diminuens carnes opz ut sit vehemens absterfio valde. Et illud quod est rectum in curatione vulnerum quoniam perforatur est ut non approximet eis aqua.

Liber quartus Sen.iiij.

Et si fuerit necessarius et non suffert eger a balneatione: opz vt ponatur super ea de emplastris et de pano infuso cu oleo fm modos ligationis et no permittatur aqua peruenire ad ipsum.

De perforatione vulneris et aliorum cum oportet vt disco-
periatur. Capitulum. 5.

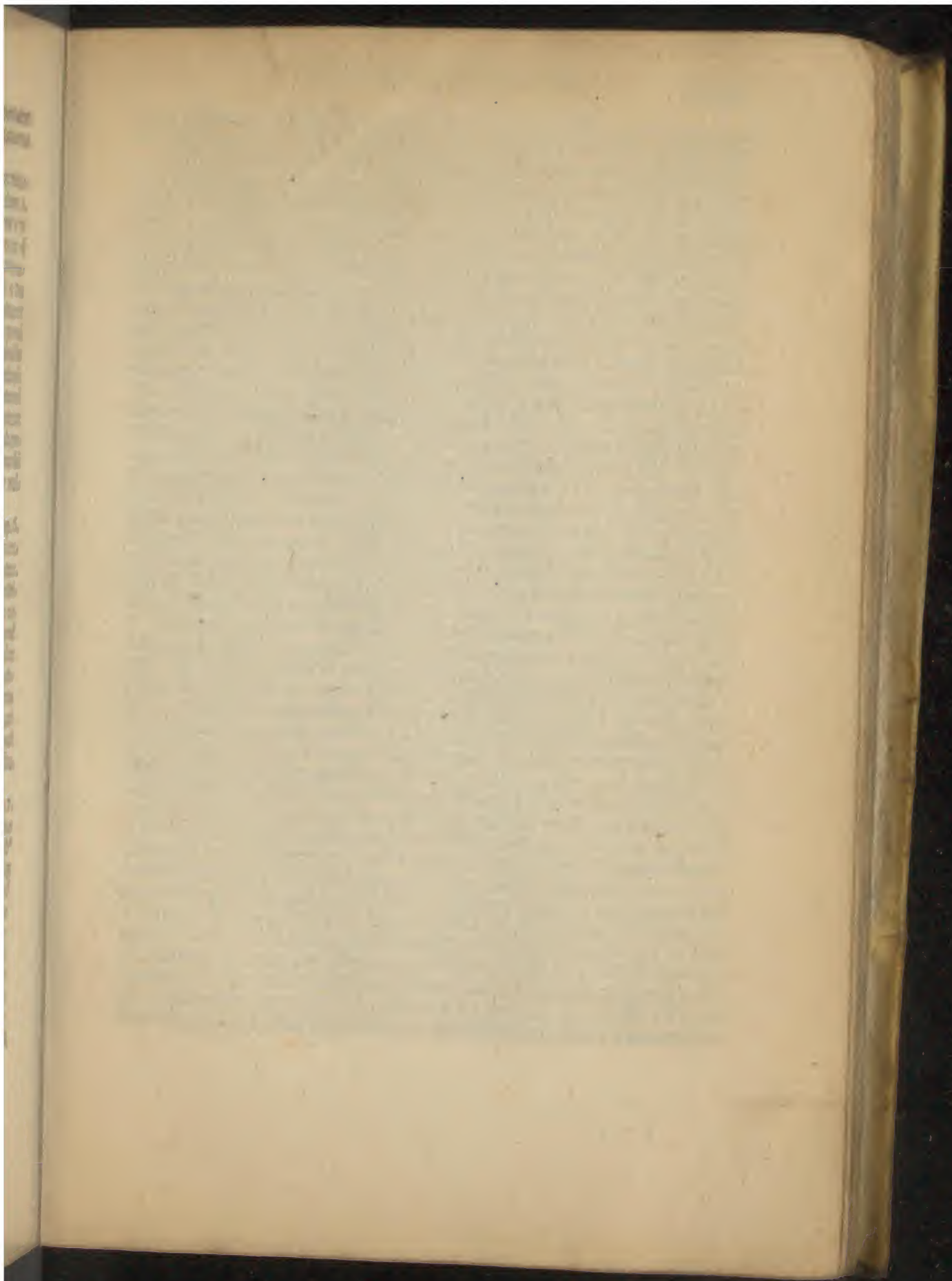
Dixit Gal. Opz vt seces ex loco eius vehementioris eminentie et vt inclines ipsum: et no sit tractus perforationis nisi ad partes ex q est possibile currere pus ad inferiora. Et vt obseruentur in perforatione alefutrati et ruge fm modu quem diximus in caplo vulneru et du bellat nisi in eis que excepimus. In eis vero que sunt sicut inguina et subascelle: opz vt vadat perforatio cuz cute in natura. Deinde ponatur desup exsecatiua absqz mordicatione de illis q sunt posita in tabulis medicinaru singulariu: et puluis oliban melior est in eis q olibanu: qm illud est vehementius stipticum. Et rectuz quide est in curatione vulnerum cu perforantur ne approximet eis aqua: et si fuerit necessarium: et eger no suffert a balneatione: tunc opz vt vulnus occultetur sub emplastris conuenientibus tectis cu pannis infusis cum oleis fm modu cooperture que separat inter aqua balnei et humiditate eius inter vulnera: aut ingeniatur et aliqd ingenioz possibilium in ipso.

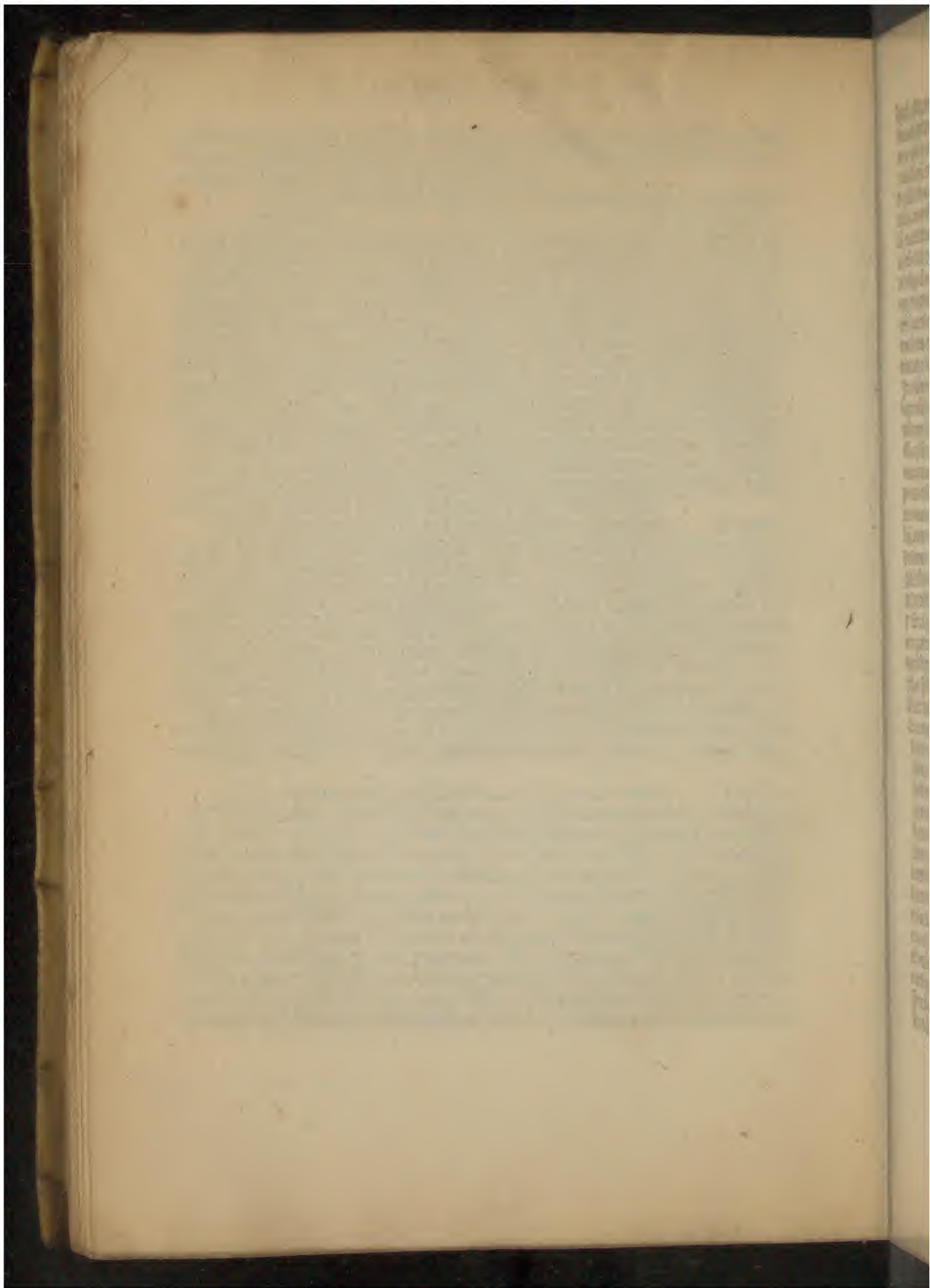
De regimine vulnery habentiu apostema et dolores. Cap. 6.

Necessarius est in huiusmodi vulneribus alleuiare dolorem et credere q vulnus no consolidatur omnino du apostema no sedatur. Et illud quide no completur nisi cum eo in quo est exsecatio et infri-
gidatio in principio rei et mollificatio in secundo: et administretur in eo cura apostematu oino. Et qd est pprius in hoc cu costate sui suauitate in omni mebro a capite vsqz ad pedes est vt sumatur granatu dulce et decoquat cuz vino pontico et emplastret cu eo locus. Et opz vt obserues illud ad qd conuertitur dispo apatis sicut si tu administraueris vnguentu nigrum et videris vulneris ruborem vehementer fieri et vesicari declina ad infrigidantia et ad vnguentu album. Et si videris ipm mol-
lificari aut indurari: et tu tam administra albū: admistra nigz et alia.

De regimine vli in vulneribus viscerum interius. Cap. 7.

Intentio in eo qd existimamus q est fissura aut disruptio interioris est vt incarnetur et no dimittatur sanguis congelari in interioribz sta vt phibeatur fluxus sanguinis. Et medicine cōserētes in vtrisqz intentionibus pms sunt sicut vestimenta q decoquunt in aceto: aut def in potu de cetaurea maiore podus. 3. 1. et terre sigillate in hoc inest curatio magna. Illud aut qd in potu sumit ca fluxus sanguis est sicut dauich. 1. 2. 5. de semine susculami al. cu aqua mellis et reliq medicine pdi dicte in phibitione sputi sanguinis et fluxus sanguis. De vulnere aut et fissura apparētibz dixit sapiens q in dispo ne mtrach vtris donec egrediant quedā intestina: opz vt scias quo applies intestina et intro-
mittant. Qd si egrediat aliqd de zirbo oz vt scias an sit necessariū vt

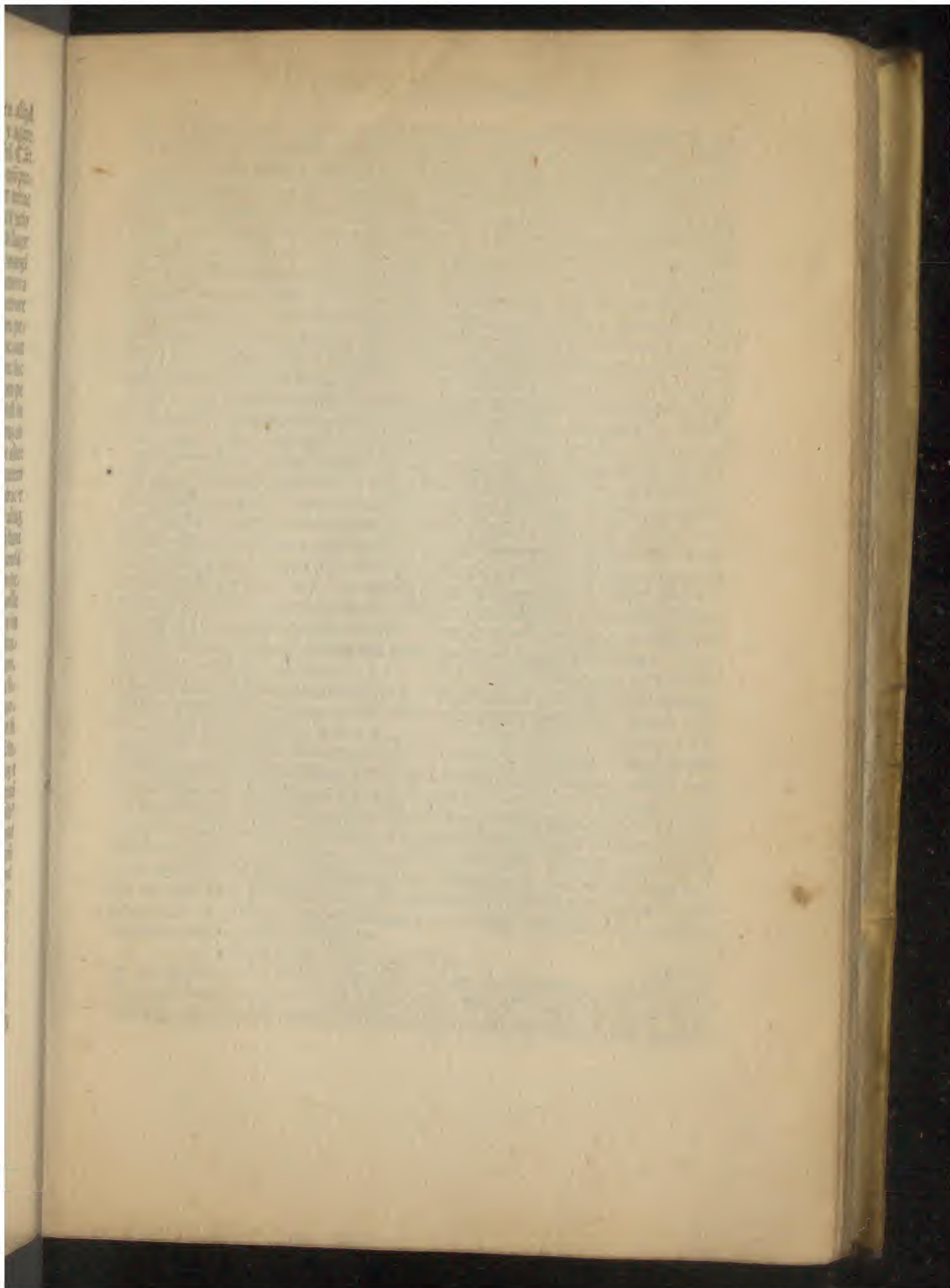

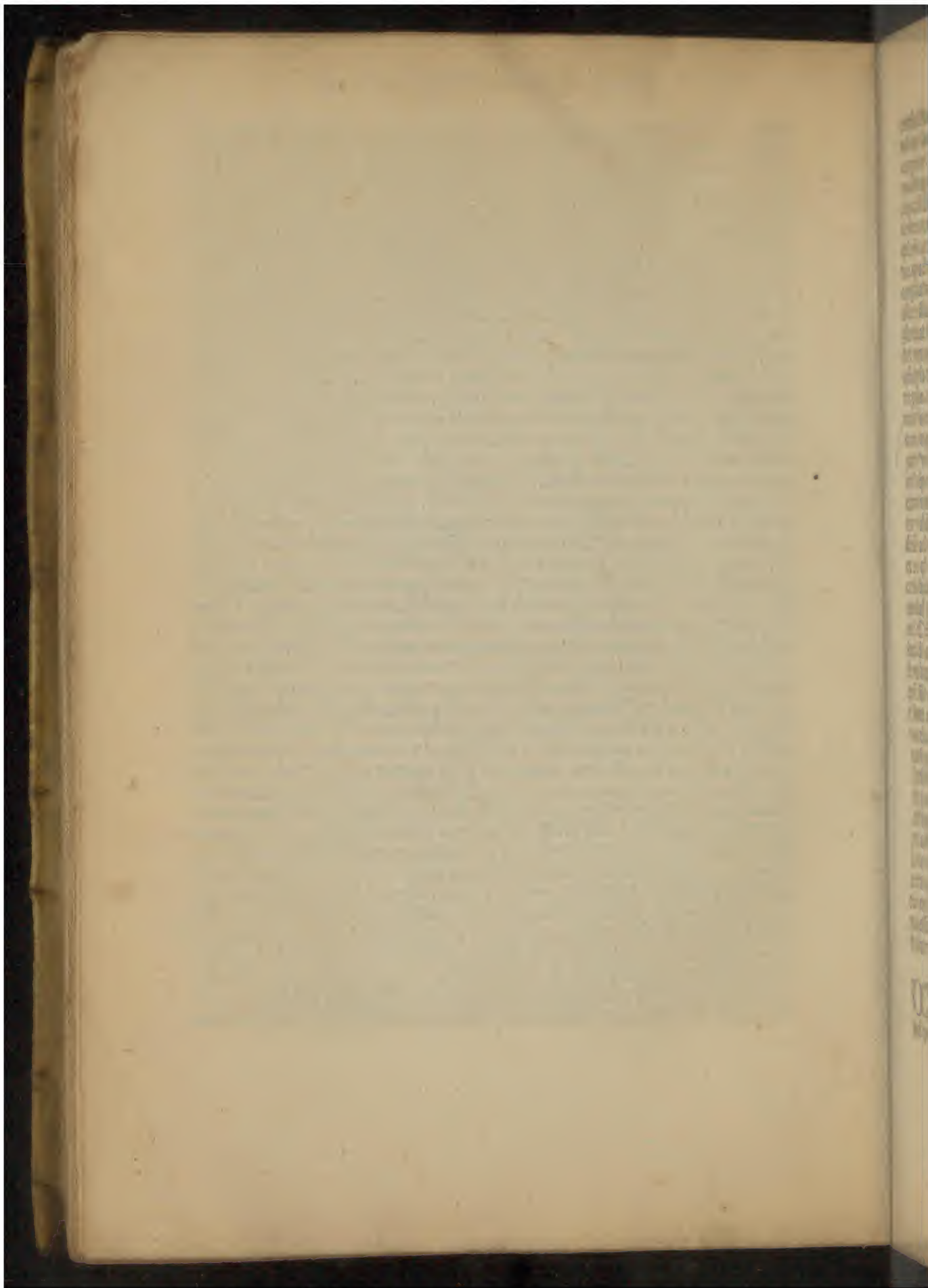

liget cū ligatura firma aut nō: et an suat vuln⁹ aut nō: et qual^r sit via in
 suendo ipsum. Et Gal. quidē dixit anathomiaz alimtrach: et diximus
 nos ipm in anathomia. Et pp illud qd ia diximus in anathomia lo-
 cus illorū ē minoris timoris cū disruptis q locus aluourati. Et aluoura-
 ti qd ē est mediū corpis vtriusqz lateris mēsurā q̄tuor digitoz ab albo-
 rati. i. umbilico. ¶ Ingt. Qm fissura cū accidit i loco alborati egrediūt
 cū ea itestina plus etredit⁹ eoz i ea ē difficilis. Et illō idō: qm res q tenet
 ea nō ē nisi duo lacerti descēdētes i lōgitudine corpis q p̄tēdūt ex pecto-
 re vsqz ad os pectinis: et pp illō qn disruptis vn⁹ horū duorū lacertoz
 opz vt egrediat ps itestinoz et augmētāt in de disruptio. Et illō idō
 qm lacerti q sūt in vtriusqz illis plus coartāt ipm: verū ē et i medio lacer-
 tus fortis p̄tēs ipz. ¶ Si aut pparet vt sit disruptio magna egrediet
 nūeratio itestinoz: quare erit eoz i termisio velpemētior et difficilior.
 In vulnerib⁹ aut p̄tēs si nō succurrat cū intromissio de itestinis i flatur et
 ingrossat: et istō pp illō qd giat in eo de v̄tositatē qre nō igrediet ex illa
 disruptio. Et pp illud saluora vulnera accēta i mtrac disruptiō sūt
 illa q sūt equalis magnitudia. ¶ Ingt. Et indiget illa vulnera reb⁹ q̄-
 tuor: quarū p̄ma ē vt reducat intestinu apparens ad locum qui est ei p-
 prius: et secūda vt suatur: et tertia vt ponatur super ea medicamē con-
 ueniens: et quarta vt sit sollicitudo ne proueniat alicui membrorū nobi-
 liū ppter illud timor. ¶ Pone ergo q sit vulnus tante q̄tatis vt non
 possimus ppter puritatē eius itromittere intestinum pcedens ab eo. Et
 qd ē est nobis necessariū vt resoluam⁹ illā v̄tositatē: aut vt dilatemus
 ipsaz disruptionē: et vt dissoluam⁹ v̄tositatē est mēsus si posse est in ea.
 ¶ Et cā qd ē in inflatiōe intestini est frig⁹ aeris: pp illō ergo opz vt sub-
 mergatur spōgia in aqua calida et exprimas ipsam et vapores ipsum: et
 vinū stipticū qn calefit et est iuuatuu in hoc loco: et illud qm calefact
 plus q sit calefactio aque et cōfortat intestinu. ¶ Qd si hec cura nō re-
 soluit inflationem intestinoz: tunc administret amplificatio vulneris.
 Et conueniētius instrumētōz ad hāc sectionē est instrumētū qd cognos-
 citur ad perforādas fistulas. Cuius autē pforādi acuti ex diab⁹ par-
 ribus facti ad caput caueant. ¶ Et rectior figurarum et preparatio in
 infirmo est vt si fuerit vulnus lesus vadēs ad partē inferiōrē sit figura
 et preparatio ad superiōrem. Et si fuerit vulnus vadens ad superiōrē:
 figura et preparatio vadant ad inferiōrem. Sit ergo intentio tua quā
 intendis in vtriusqz rebus simul vt non cadant reliqua intestina super
 intestinum cuius inferus apparet. ¶ Et cum tu posueris hanc tuam
 intentionem: scias q si fuerit vulnus in parte dextra: tunc oportebit
 vt facias egrum declinare ad p̄tē sinistram. Et si fuerit in pte sinistra: fa-
 cias eū declinare ad dextrā: et sit intētio tua semp vt ponas p̄tē in qua
 est vulnus altiorē parte altera: hec est enī res q est cōia oibus illis vul-
 neribus. ¶ Cū ergo seruānt intestina in locis suis q sūt eis p̄p̄ta post
 q̄ reducta sunt ad ventrē cū vulnera sunt magna: tūc necessari⁹ ē m̄ni-
 ster edoctus. Et illud idō qm oportet vt teneat locū illius vulneris to-

Liber quartus Sen. iij.

tum manu sua deforus et colligat ipsum et aggreget et detegat de eo aliquid ministro suenti ipsum et redeat ad illud quod iam sicut est de eo et aggreget ipsum et colligat paulatim donec suat vulnus totum sutura decem. Et ego narro tibi illud quod melius est de assultione verris. Disce ergo quoniam propter preterea quod res que est necessaria est ut comprehendat illud quod est inter miraculum et siphac iam est necessarium tibi ut incipias et intromittas aciem in cutem deforis ad interiorum partem. cum ergo penetraverit acies in cutem et in laceratum eundem secundum rectitudinem in longitudine ventris tori: dimitte miraculum siphac in hoc latere et non intromittas in ipsum aciem et fac penetrare eam ab intus ad exteriora in margine alto miraculum et cum feceris eam penetrare: tunc fac penetrare eam secundo in hoc eodem margine miraculum aut deforis ad interiora: et dimitte marginem siphac qui est in hoc latere. fac ergo penetrare aciem in latus aliud deintus ad exteriora: et fac eam penetrare cum tua penetratione in siphac in marginem miraculum qui est in parte eius donec facias eam penetrare totum: deinde incipe iterum ab hoc eodem latere et sue ipsum cum margine qui est siphac in latere alto: et extrahere aciem ex cute quam penetravit: deinde reduce aciem in illam cutem et sue marginem siphac qui est in latere alto cum hoc margine miraculum et extrahere eam ex cute que est in parte eius: et fac illud una vice post alias usque suas vulnus totum secundum illud exemplum. In mensura autem que sunt inter duo puncta caueas superfluitas in latitudine et strictura: quoniam amplitudo non tenet secundum quod oportet et strictura adunat. Et filum iterum si fuerit chondosum adiuuat ad distrumpendum: et si fuerit molle abscindit et ligat leue durum: et similiter si profundaveris puncturam in cute. nam si fuerit longinqua a punctura verum remanserit de vacuitate intra ipsum et extra eam non incarnat: et serua equalitatem illic etiam. Inquit. Et pone intentionem tuam in suendo ventrem adherens a siphac cum miraculo. fortasse enim adherebit et incarnabit: quoniam est nervosum. Et iam consueverunt ipsum quidam secundum hunc modum: oportet ergo ut si gamus aciem in margine miraculo exteriori et faciamus ea penetrare ad interiora et dimittamus marginem siphac totum: deinde reducamus aciem et faciamus eam penetrare: deinde penetret acies ex contrario parte quam penetravit: deinde faciamus penetrare in marginem aliud de marginibus miraculum secundum hoc. Et iste modus consuevendi est melior consuetudine communis que comprehendit quatuor margines in penetratione una. et illud ideo quoniam cum hac consuetudine iterum quatuor dixerimus iam cooperit siphac retro miraculum: et continuat cum eo coopertura decenter. Inquit. Deinde pone super ipsum de medicinis incarnatis et necessitas ad ligandum est vehementior in his vulneribus: et mades fac lanam marahaze cum oleo calido parum et inuolue super alibi: et alibi sicut vadit. Et clysteriza ipsum cum aliquo molli carisuo etiam sicut olea et mucillagines. Et si vulnus iam peruenit ad intestina et fuisse ipsum. tunc regimen sit illud quod diximus: verumtamen opus ut clysterizet cum vino nigro stiptico tepido: et proprie si vulnus la-

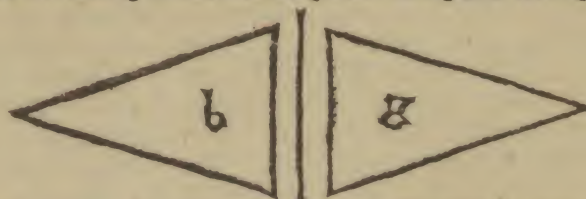
confutū fuerit: aut appropinquērit mīnuta intestīna: qm̄ intestīnū tetu-
nū non sanat oīno ex vulnere qđ in ipso accidit ppter subtilitatem sut-
corpora z multitudinē eius qđ est in eo de ventis: z ppingtatē suāz ad
materiaz neruorū: z multitudinē effusionis colere ad ipm̄: z vehemen-
tia z caliditatis ei⁹: qm̄ est magis ppinguū epati q̄ intestīna alia. ¶ In
feriora vero ventris propterea q̄ sunt de nā carnis sis de medicatōne
ipsorū confidens. ¶ Ingt. Gal. lib. de ingenio sanitatis. Et sit intentio
tua apud disrūptionē mīrac vētrīs cū siphac vt suas eam consuitione
conglutnante siphac cū mīrac: qm̄ est neruosus tar de icarnationis cū
alio: z illud cū modo suitionis quāz diximus: qm̄ ipsa aggregat z con-
glutinat in pūctura siphac. ¶ Ingt. Et intestīna cū egrediunt. tūc con-
fert vinuz nigrū forte. z calefiat z submergat in eo lana z ponat desup:
qm̄ ipsa dispgit inflāmatōnē eorū z detumescere ea facit. si aut non fue-
rit pīs. tūc admīnistrā q̄sdaz aquas sīptilitatis fortis calefactas. q̄ si
non fuerint pītes. tūc vapoza ea cū aq̄ calida donec detumescāt. si aut
non ingreditur in illud amplificez locus. ¶ Ingt. hypo. Luz egredif
zirb⁹ ventris in vulnere: necē est vt putrefiat qđ de eo egredif q̄uls mo-
ret tēpore paruo. z est in hoc vehemētī⁹ q̄ intestīna z epar: qm̄ intestīna z
extremities epīs si non remanēt exteri⁹ spacio longo donec infrigidē-
tur valde vehemēter: tūc cū ingrediunt vētrē z incarnat vulnus re-
deūt ad naturas suas. zirb⁹ vero īz mores tēpore paruo tñ necē est vt qđ
ex eo qđ apparet ingredif vētrē putrefiat: z ppter illud pperant medi-
ci in incidēdo ipm̄ z nō itromittūt qđ de ipso apparet in vētrē. q̄ si in-
ueniat in zirbo diuersum ab hoc illud est valde parū z fortasse nō iue-
nīf. ¶ Et si egredif aliqd de zirbo: tūc necē est tibi vt scias an oporteat
incidī an non z an oporteat sut vuln⁹ an non: z qualiter suatur. Nam
si vulnus cadat in aluouarat z est mediū vētrīs. tūc est pluris timoris:
qm̄ sūt extremities lacertoz coopre super vētrē. Si aut fuerit in illis:
z sūt a duab⁹ lateribus mediū vētrīs a dextra z sinistra q̄li q̄tuor digi-
tis. tūc est salutor: qm̄ nō est in eo aliqd de extremities lacertoz ner-
uosoz. ¶ Locī vero aluouarati sutura iteruz est difficilis. z illud tō qm̄
intestīna emīnēt z egrediunt a disrūptionē q̄ est in hoc loco z redit⁹ eorū
in hoc loco est difficilis: z illud q̄ illud qđ plicat ea in retētone eorū
est duo lacerti prēsi in longitudine vētrīs carnosī q̄ descēdūt ex pecto-
re ad rachaba z est os pectinis. Et ppter illud qm̄ cadit vulnus in hoc
loco incidūt hos lacertos. z est emīnentia intestīni vehemēti⁹: qm̄ la-
certi qui sunt in illo continent ipsuz. z non est ei in medio lacertus for-
tis retinēs ipm̄. ¶ Si aut pparat cum hoc vt sit vulnus magnum. tūc
necesse est vt emīneat z egrediatur ex eo neruus intestīnorum z quare
sit intromissio eorum difficilis.

De qualitate ligandi vulnera.

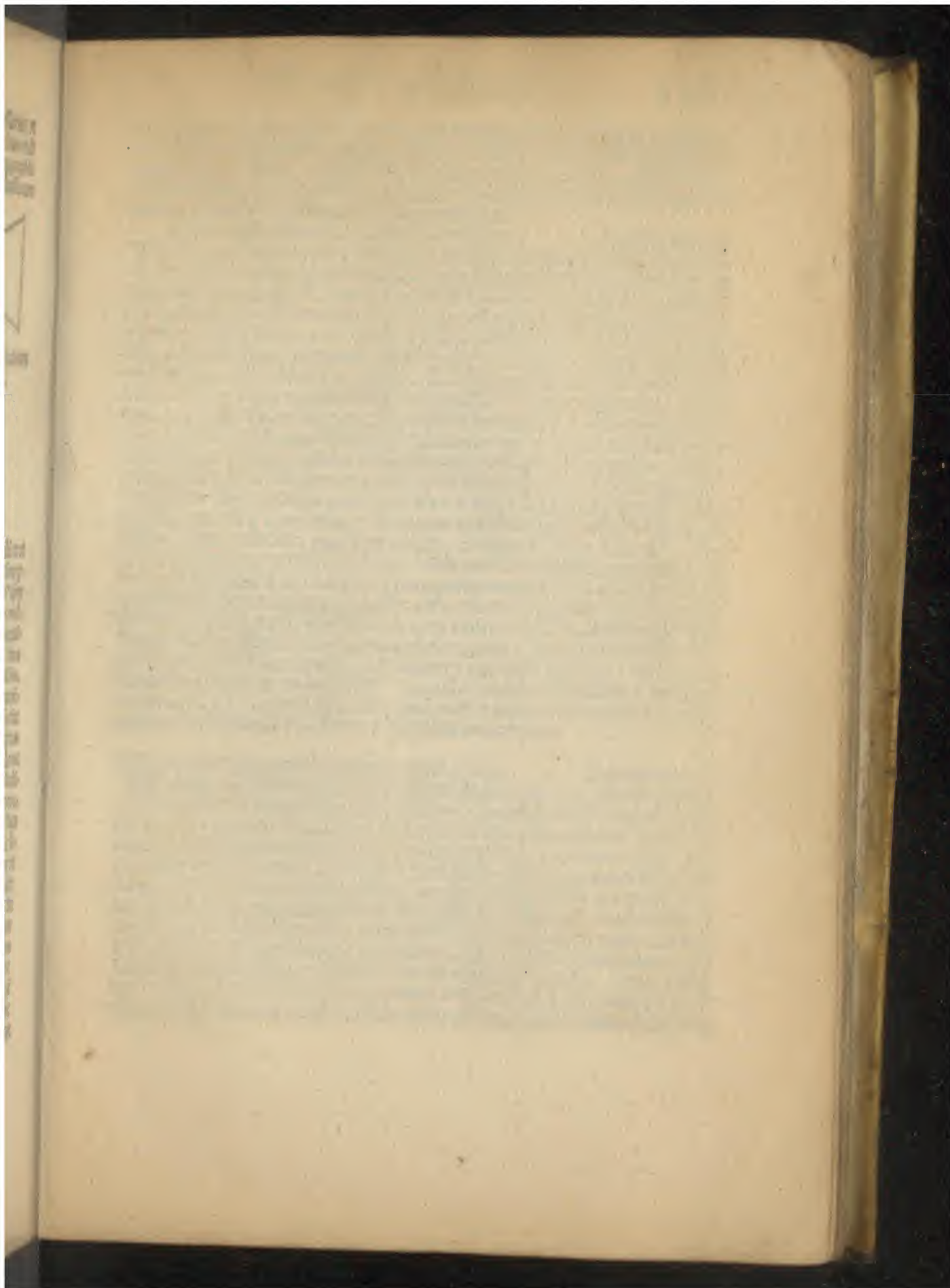
Vulnera aut z fissura apparētia cū vis vt icarnentur. tūc fac illud Cap. 8.
qđ dixit saplēs de illis q̄ sunt hul⁹ artis. ¶ Ingt. Cū vis vt icar-
net huiusmodi fissura. tūc adheret ei ligaturā icēptiē ex duob⁹ capiti-

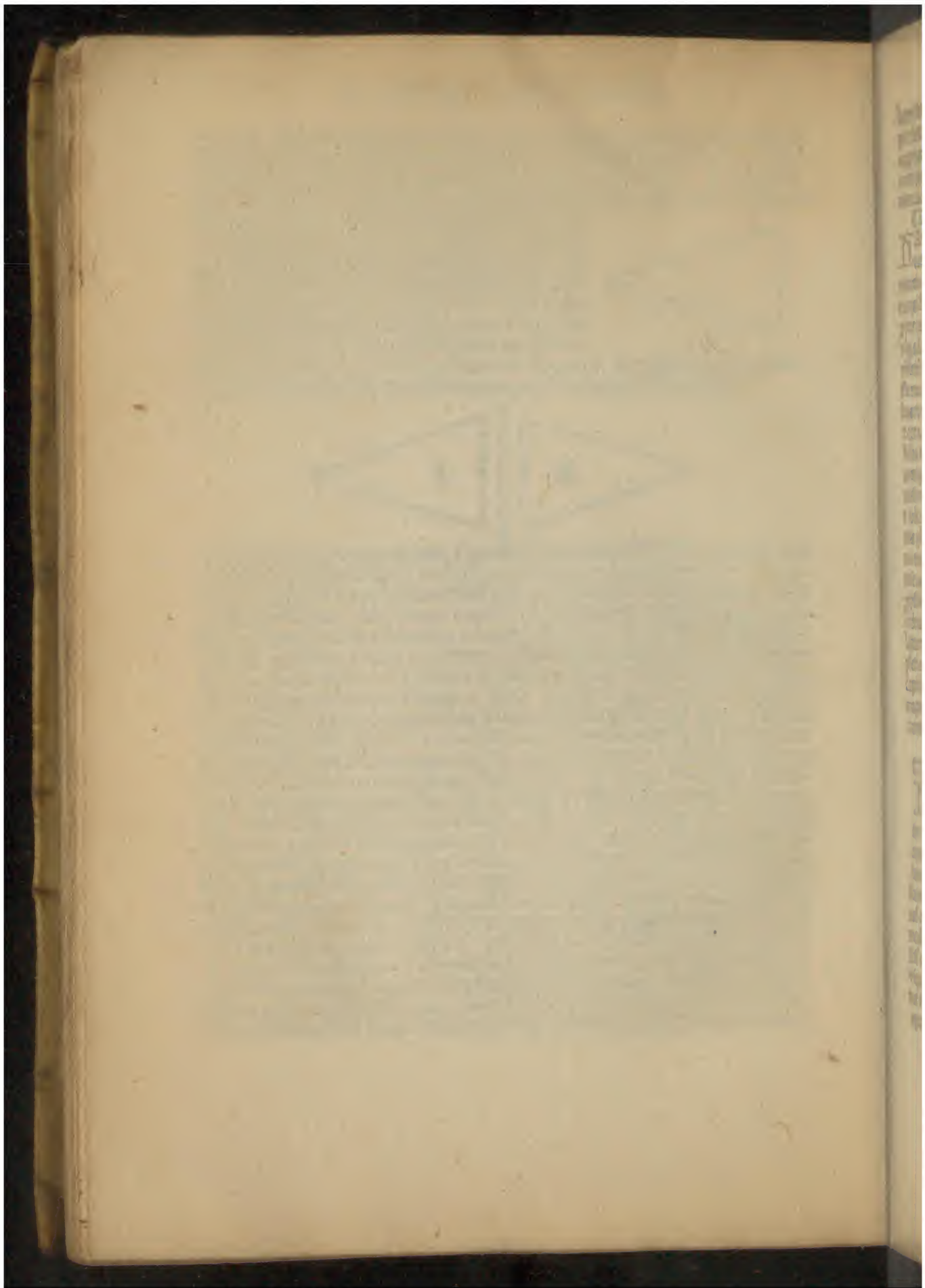
Liber quartus Sen.iiij.

bis non altam de ligaturis. Qd si fuerit magna erit tibi necessarius vt adherere ei facias puluillos triangulatos. et si fuerit locus declivis indiget futura etia: et puluilli qdem triangulati meliores sunt in aggregando labia vlceris q quadrati: qm coartat sup fissura tñ: et situs puluillorum triangulorum est sm hoc exempluz linea recta inter duos puluillos sit fissura: et duorum puluillorum triangulorum: vnus sit b. et alter g. decenter compositi sm figuram qua vides. Cum ergo ligatur locus iste et cadit ligamen duorum capitū est ligamē tenens super locum fissure vehementius q si fuerint quadrati. Et non licet vt non sit in applicatione vlcerum ligamen non habens duo capita: et isti sunt puluilli: triangulati et figurā stringendi.

Et dñ in li. de ingenio santi. Quidā hō habuit vuln' cut' p'fundū erat p'ximū inguinib': et iph' orificiū p'ximū genu et sanauimus ipm sine p'foratiōe penit' ita q posuim' sub genu ei' puluillos: et pparauim' ipm taliter q factū ē orificiū eius directū cū facilitate: et sñr fecimus de vulnere qd fuit in coxa et brachio et sanata sūt oia. ¶ Ingt ille qui tā p'uentus in experiētia. Scias q vulnera idigēt vt fiat sanies si pole ē ei scus ad hoc vt penetrēt cū ea reliq q sūt illic meliora. et velocioris alteratōis. Si sñr vulnera disrupta elōgatoz labioz egent vt aggregent cū ligamēto aggregāte labia eoz nisi fuerit sup ea ex illo dolor: aut fuerit apōsar qm dōlet pp illō qm sit cū facilitate: aut fuerit lacert' q sit disruptus in latitudine: qm tūc nō aggregat: imo ponat i medio licinū timēdo ne incarnet cutis et remāeat lacert' nō icarnat'. ¶ Ingt. Et sñr qm scindimus cutē capitis ponim' iter labia aliqd qd impleat ea: fortasse eni p'trahis cutis labioz ad interiora vulneris: qre necesse ē tūc vt coneris cū ligamēto vt trahas ea ad exteriora. ¶ Et cū cadit vuln' i lōgitudine: tūc ligamē suffic et aggregat ipaz decēter: et cum fuerit i latitudine idiget vt suat et s3 mēsuraz p'funditatis vulneris erit p'funditas future dignior ex additiōe anathomie. ¶ Ingt. Qñ fuerit nobis neciuz vt addam' in amplitudie vulneris cū ē stricū et timuerim' q pp p'funditatē et icarnet eius sup'ius: et nō icarnet ei' p'fundū: aut fuit mēbrū vulneratū i hora vulneris s3 figurā: qd cū redit ad equalitatem suā nō est possibile vt currat ex eo sanies: neq vt igreditat ipm i medicina: et vt redeat ad suā figurā qñ egredit et cōmouet dolorē altū: tūc necesse ē vt scidat sectiōe conuenienti. ¶ Et scias sm summam q vulnera que sunt in latitudine

lacerati sunt digniora ut labia eorum sint vehementius elongata: quapropter sunt facientia maiorem necessitatem ad perscrutandum subtiliter in aggregando labia: et fortasse non erit excusatio a futura et administratione puluillo triangulato: et prope si ceciderit in carne desinuit: nam cadens in longitudine in finibus eger illo.

De medicinis incarnantibus vulnera.

Capitulum.9.

Rarum medicinarum virtutes tam narrauimus et continuationis earum locum: et non dubitamus quin sit necessarium ut puluis earum sit minoris virtutis quam illud quod de eis fit cum oleis et ceratis. Et necessitas quidem perducens ad olea et cerata est propterea quod medicinis sicce et prope que sunt sicut merdasengi et relique minerales non submerguntur usque ad profundum et non penetrant in poros: cum ergo ex eis fit ceratum ad ultimum peruenire facit eas cursus olei ad locum quem volumus. Et iste medicinis incarnatiue sunt ex mineralibus: et sunt ex plantis: et aialibus: et ex omni specie: et sunt ex mineralibus sicut cerusa et oleum myrtinum et cera. Et ex plantis folia sicut folia quercus mascule emplastrata et folia salicis et folia caulis et folia arborum malorum et cortex palme et folia arnoglose et spiritum infusum in aceto aut aliquatulo vini: et prope quando miscentur folia arboris pinis mascule et semine ligata cum corticibus suis: et folia cupressi et rami esui: et folia pentaphylon cum melle. Et ex gummis glutinum albotum prope prope membra magna. Et ex fructibus et granis nux recens contrita cum aqua et sale aut vino bullita cum folijs acetose aut folijs ficule aut lactuce: et pirox siluestrium cum eo quod est in eis de phibitione fluxus: et nux cupressi et alia combusta: et puluis molendini et ordeum adustum prope sensibus cum cera et oleo ro. Et de illis que sunt lantur floribus flos sorbe et herba caude equine et prope in vicinitate impletionis membrum aut carnis: et ad vulnera que sunt propinqua lacertorum capitibus. Et ex animalibus lac acetosum valde conglutinat vulnera magna. Et de propositis medicamentis ruffi et aureum et esculeus et medicamentum de salicibus et pulegio et emplastrum de lino.

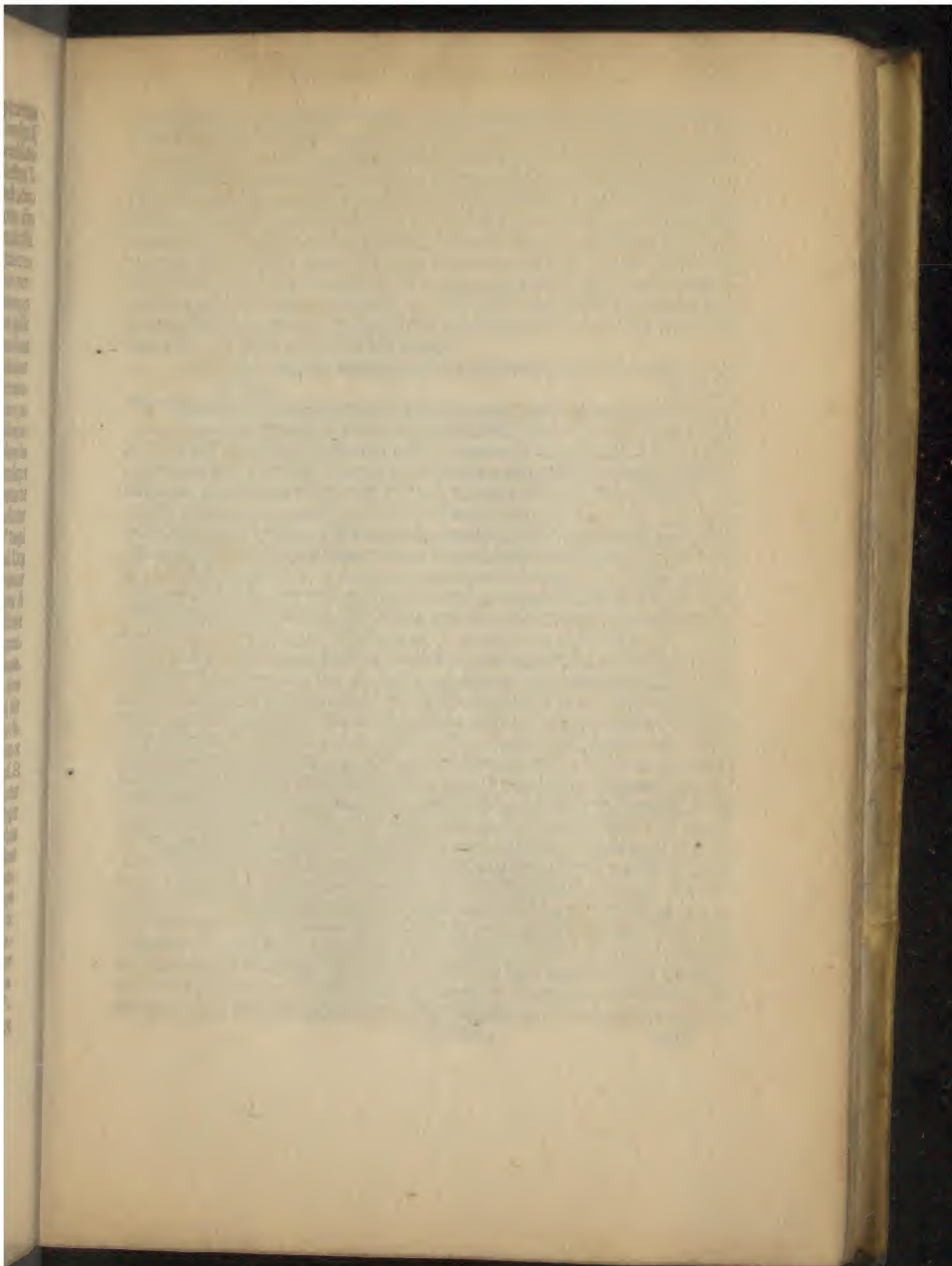
De medicinis consolidantibus et sigillantibus.

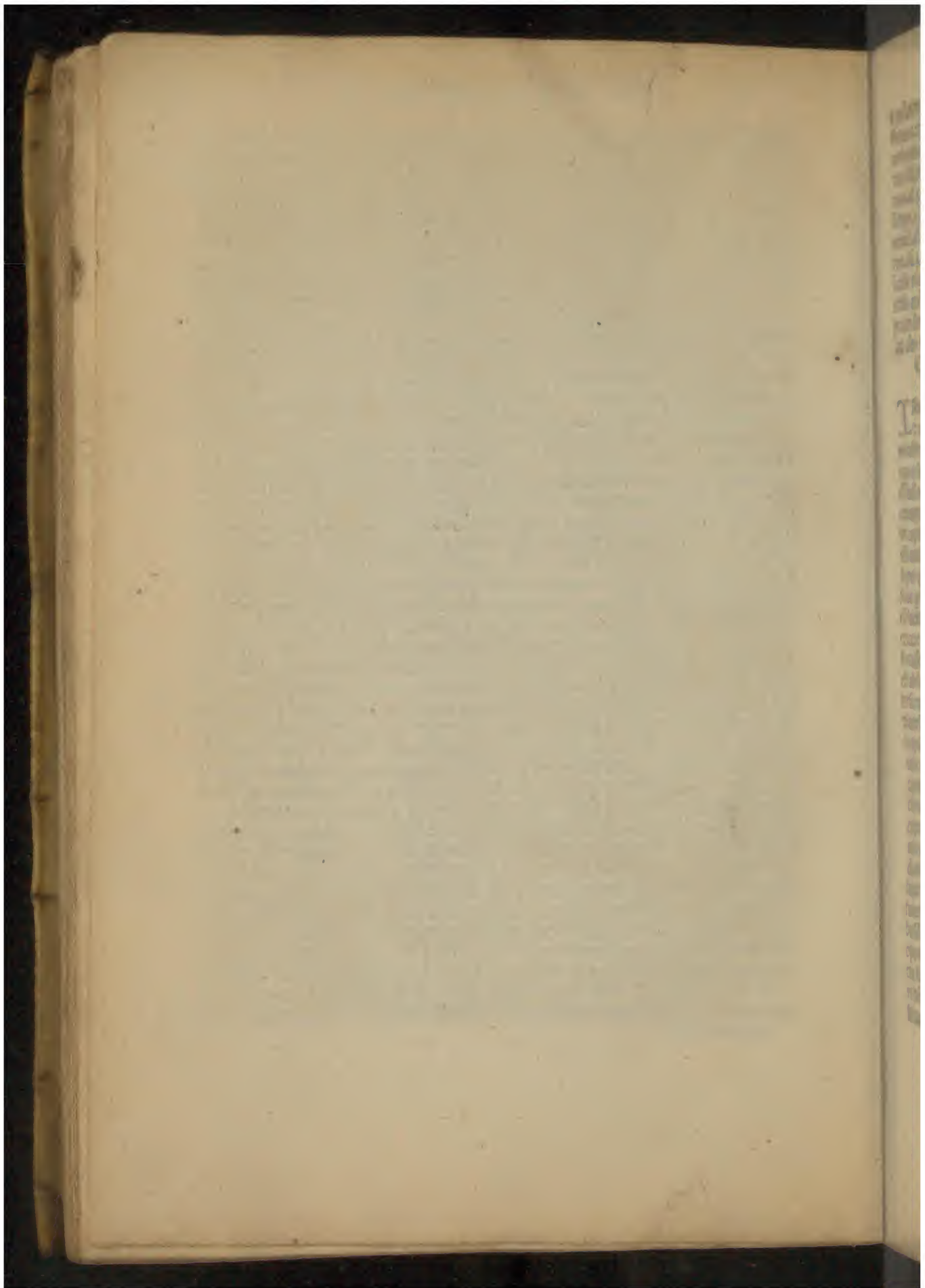
Capitulum.10.

Rarum medicinarum naturas tam scitu sunt: et scitis itaque quod oportet puluis earum sit in virtute eius quod ponitur in emplastris. Et tunc oportet ut scias quod non est necessarium ut medicinis iste administrentur cum iam equata est superficies carnis dure cum cute ultima equalitate: vix caro humida iam equatur et additur: sed est spissa taliter quod cum exsecat descendit: imo non oportet ut administrentur eas nisi cum hoc quod est ita quod quando exsiccat equat: et hec res cognoscit existimatione. Oportet ergo ut administretur medicina consolidatiua antequam carnis nascetur in vulnere in quo caro nascitur ad hunc finem perueniat: quoniam consolidatiua etiam addit in quantitate carnis usquequo consolidat: et additur cum ea virtus naturalis. Ergo additur secundum hanc ultimam rationem: imo oportet ut sit taliter quod quando exsiccat et facit operationem suam tam natura fecerit nasci cum quantitate et necessaria cum

Liber quartus Sen.iiij.

Ultimamente consolidatiue vltime in consolidando: que compleat duas operationes continuando inter carnem et cutem predictas mensura q̄ equetur superficies vlcera. ¶ Qd̄ si non auferatur istud proculdubio fiet vestigiū vulneris superius in cute. ¶ Et oportet vt administrēs sigillatium in primis cum ipsum administras humidum: deinde ad ministra ipsum siccum: tunc cum appropinquatur sigillatio faciens ipm transire super ipsum cum extremitate radij. ¶ Et medicine quidez iste sunt sicut cortices arboris pini cum cerato de oleo ro. aut myrtino et resina sicca et abrotanum assatū et cortices eris et puluis olibani et merdasengi et centaurea minor et vene sunt bone et ossa combusta iterum et aristol. adusta est vehemens consolidatiōis et alumen iterum et galle imature et folia fici. ¶ Et Hypo. quidem inquit de pede albaueas sicut dixerunt: et est simile quod intellexit per eum herbam que nominatur pes corui: et stercus canis comedentis ossa et stercus lacerti: verumtamen est acutius p̄mo: quare oportet vt frangas ipsum cū stiptico: et radix lilij celestis et cortices oppoponaci et tutia. ¶ Et de facientibus nasci carnem mirabilibus in vulneribus calide cōplexionis apostemosis sunt sandali et nenusar et aloes et pprie in partibus ani et testiculor: et medicina aristologie si fiat vnguētū. ¶ Aut indiges eo qd̄ est fortius de illis que sunt iter p̄solidatiā sicut climia et pprie combusta et colcotar combustū et lithargyrū et cerusa: et quicq̄ cadūt in medicinis ei⁹ dragaturum et colcotar: quibus sint de summa corodetiū diminuētū carnē. Vt ipsa fortasse cōsolidant in vehemēti humiditate et pprie q̄i aduruntur sunt minoris p̄solidatiōis: et nō minuis de corodiōe eorū et p̄cipue si abluantur sunt ad p̄solidatiōez declinatora. Slos vero eris et medicine que sunt vehemētioris corodiōis nō sunt recte ad illud nisi cū regimine fortiet in quibusdam vulneribus et vlcerib⁹ vehemētis humiditatis. Es vero adustū quando abluit est bonum in consolidatiōe. ¶ Et cū volūtas est vt fiat emplastrū sunt necessaria que sunt fortiora de illis q̄ sūt inter consolidatiua sicut climia et pprie adusta et colcotar adustū et lithargirium et cerusa. Qualitas vero facendi illud est vt dissoluatur cerusa et merdasengi cum aceto: deinde administretur et climia teras. Et melius quidem est vt aduratur: deinde misceatur illud cum colcotar et imbibatur oleo ro. cū aceto: et vino stiptico: et fortasse addunt super ipsum dragagantū adustū et balaustie et galle quando vulnus et vlcus sunt vehemētis humiditatis. ¶ Emplastrū de lino est mirabile: sume pannum de lino ablutū nitidum et tere donec fiat sicut alcohol: deinde de sume oleum fortis stipticitatis aut oleum myrtinū: et pone in ipso parum galbani et dissolue in oleo et pone in ipso pannum contritum et fac de eo emplastrū quoniam est mirabile: et vnguentum nigrum magnum facit nasci carnē. ¶ Qd̄ si volueris vt fortius faciat nasci: tūc pone in ipso de thure et oppoponaco et aristologia adusta equales partes vt sit sicut pondus medicinarum quattuor. ¶ Modus pulueris ali⁹. R. ceruse et merdasengi ambozū. an. partem. i. scorie plūbi et myrrhe et gallarum

z gallarum omnium. añ. partem. 5. **C** Puluis alius: ostracorum cõbus-
storum. 3. xij. granati parui qđ cadit ab arbore z exccatum est: calca dis
amborum. añ. 3. xvi. cornu ceruini combusti abrotant clĩse refine radi-
cum lilij omnium. añ. 3. lĩj. minuti thuris corticum arboris pini ambo-
rum. añ. 3. vi. corticu3 granatorũ ceruse alumĩte omniũ. añ. 3. viij. gal-
larum. 3. i. **C** Puluis rubeus. **R.** rubee ossium combustoz merdasengi
omniũ. añ. 3. ij. thuris. aloes amboz. añ. 3. iij. sarcocolle memithe ambo-
rum. añ. 3. i. fiat puluis. **C** Puluis alius: **R.** rosarum ceruse plumbi ba-
laustie oĩum. añ. 3. viij. gallarũ z seminis rosarum z alumĩtis equaliter
aristo. auf. ij. minuti thuris auf. i. **C** Modus emplastri ad vulnera cor-
porum senum: comburatur ordeum z fiat ex eo ceratum cum oleo ros-
e aut oleo myrtino cum cerusa plumbi.

C De medicinis facientibus nasci carnem in vulneribus z vl-
ceribus. Cap. ii.

Iam sciuisti proprietatem medicinarum facientium nasci carnem:
z quomodo oportet vt sint in complexiõib⁹ suis. **C** Et oportet vt ad-
ministrant medicĩne facientes nasci carnem cũ tam mũdificatus est lo-
cus a sordib⁹ z similib⁹: z non fuerit basis vulnerũ nisi os: tũc mũdifica-
illud os z exicca in vltimo. **C** Et non dimittas in eo offuscationez aut
corruptionem: neq3 corticem z humiditatẽ que non exiccetur z proprie
in capite: nam lenitas ossis z eius humiditas est vna causarũ prohiben-
tiũ natũritatem carnis super ipm: z cũ exicccatur z exasperatur est illud
super qđ sit materia ex qua generatur caro in eo magis faciens nasci: z
scias qđ est medicina faciens nasci carnẽ in corpore aut membro: z non
est faciens nasci in alio: z illud ideo. qm̃ fortasse exiccat in corpore z nõ
exiccat in corpore ppter cõplexionem duorum corporũ: z fm̃ qđ sciuisti
fortasse absterfio superfluit in corpore: z non superfluit in corpore: neq3
est absterfio oĩno: cum hec medicina indigeat exiccatione quadaz z ex-
terfione quadam mēsuratis fm̃ corpus non absolutis z res mēsurata ē
diuersa cũ impressiõne sua in rebus que nõ sunt conuenientis q̃titatis
in passiõne. **P** Et omne exiccatũ quidem cuius siccitas est mior siccit-
tate corporis qđ cũ eo curat est iterum abbreviatum ab h̃ vt faciat nasci
carnẽ eius: imo op3 vt sit siccus eo. z ppter illud fit qđ olibanũ non fa-
cit nasci carnẽ in corporibus donec pertrāseant eq̃lter in siccitate. **P** Et
experimentũ qđem est illud qđ scitur quod est ex exiccantib⁹ z stantib⁹
aut ex nascentia carnis fm̃ pcessionem vel continuitatem aut ex sordĩ-
datiõne. **C** Qđ si videris exiccationem cũ qua fortasse nõ nascitur caro:
tunc humecta parũper medicina sicca z dimitte illud qđ vadit fm̃ vir-
tutem. **C** Et qñq3 iterum est qbusdam corporib⁹ pportionalitas cũ q-
busdam medicinis absq3 aspectu operationis earum: ppter illud ergo
oportet vt misceant medicĩne plures debiles z fortes. **E**t vero quare fa-
cta sunt emplastra z que sit eorum necessitas iam sciuisti. **C** Et oportet
vt nõ sis p̃tentus medicina super exiccationẽ z humectationẽ: imo ob-
serua ambas q̃litates agẽtes fm̃ qđ p̃missimus earũ narrationem: neq3

Articella

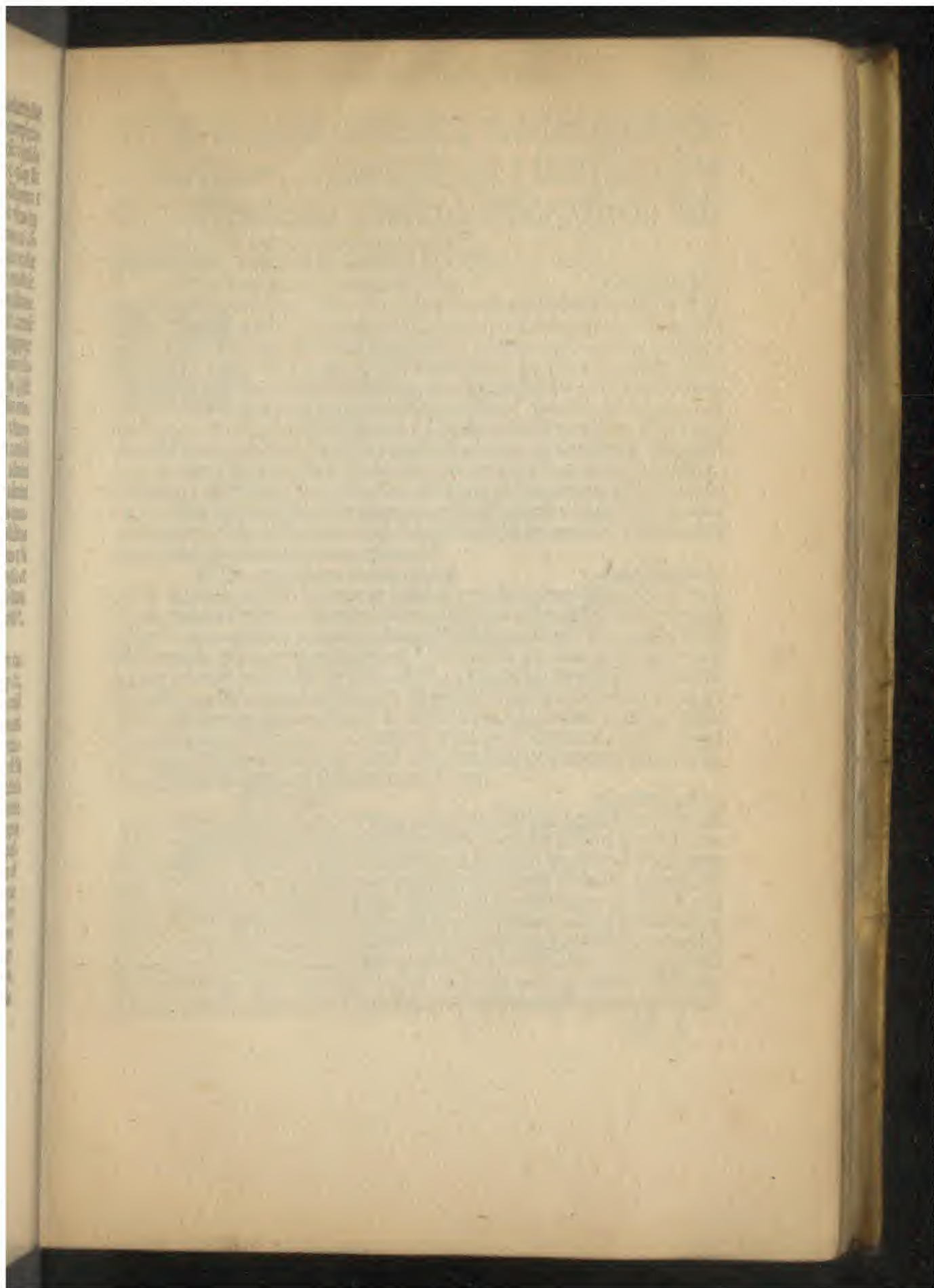
ad

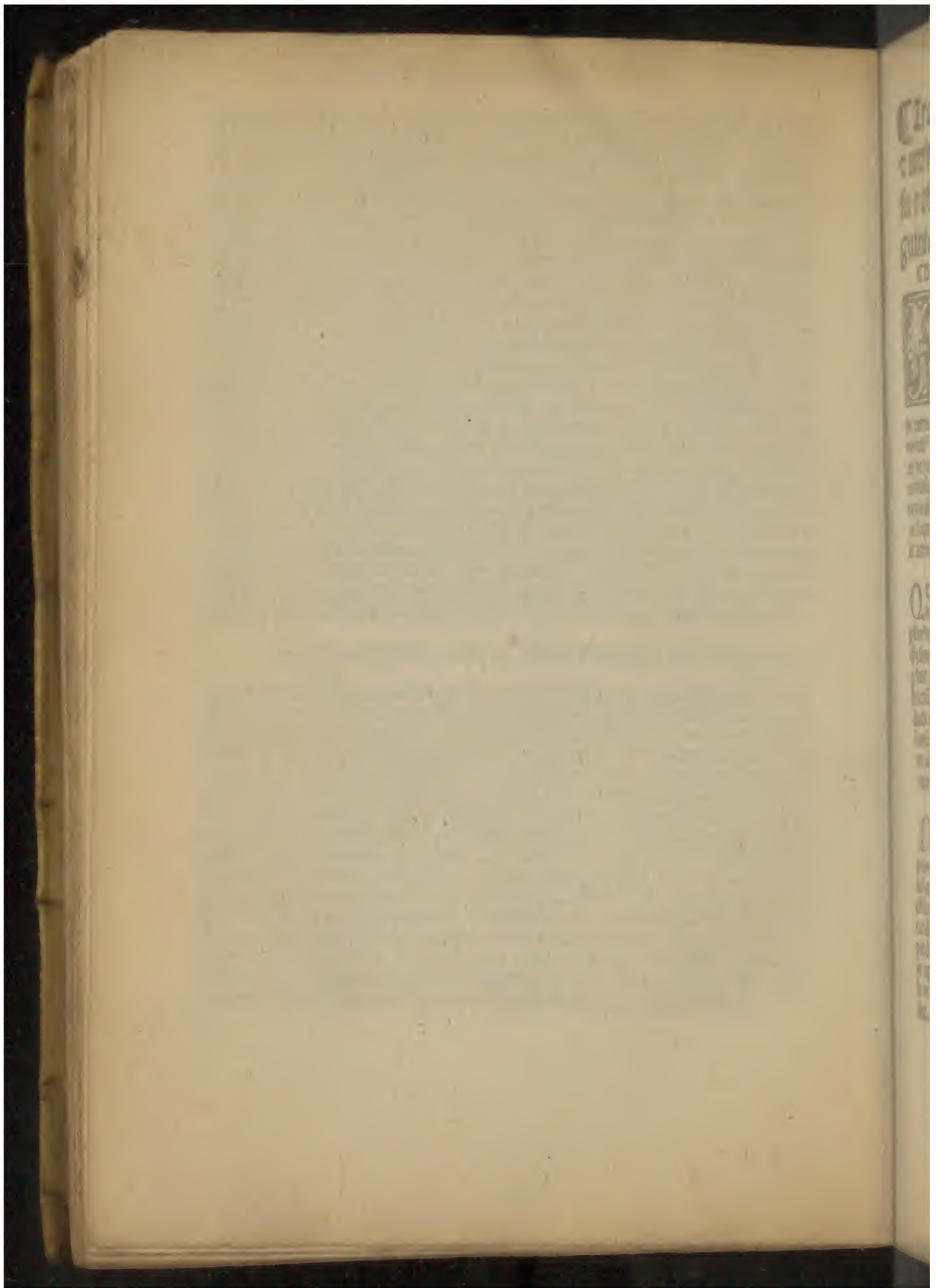
Liber quartus Sen. iij.

sterum super exiccationem et humectationem: immo cum consuetudine considerationis iter dispositionem vlceris et dispositionem complexionis corporis. Quandoque enim corpus est humidum et vlcus siccum: et quandoque est corpus siccum et vlcus humidum: et quicquid sunt ambo humida: et quicquid sunt ambo sicca. Et administrantur in primis que sunt debilitata sicut olibanum et farina fabarum et farina ordei et silia. ¶ Quod si corpus fuerit siccum et vlcus humidum valde: tunc necessarie sunt medicine vehementis exiccationis cum comparatione ad medicinas facientes nasci carnem. sicut aristologia et radix oppoponaci et dragaganti adustum. Et in residuo sunt necessarie medicine sicut yreos et farina lupinorum. ¶ Et quicquid accidit ut sint quedam medicine in quibus sit aliquid proprietatis qua egent medicine facientes nasci carnem de exiccatione et abstersione sed superfluit: sunt ergo. verbi gratia propter exiccationem suam vehementer retinentes sordidum et prohibentes matrem et superfluit abstersio et corrosio. Sed quando permisceatur cum ea aliquid de illis que sunt illi contraria frangit ex eo et temperat ipsum: et fit faciens nasci sicut flos crisæ. Cum enim cum ipso associantur oleum et cera et que humectant membrum et fixum faciunt: tunc ipsum propter exiccationem et vehementiam abstersionis fit consolidativum: quare oportet ut sit flos crisæ una decem partium cerati quam administratur in corporibus que sunt sicciora: et una duodecim partium quam administratur in corporibus que sunt humidiora: et oportet ut observet in ista quando expertum predicta. ¶ Senes egent medicinis in quibus est caliditas maior et attractio fortior. Et cadunt in eis que sunt sicut pice et thus et farina ordei et farina fabarum et farina herbi et radix lilij et aristologia et climia: et herba oppoponaci. ¶ Et quando prohibetur medicina a iuvenamento declina ad aliam. cum ergo sit difficile curare cum eo: quod est proprium vlceribus.

De curatione vulnerum alsepheregi id est que sunt in capite. Cap. 12.

Regimen quidem ossis in eis et quid accidat ex accidentibus eorum. ¶ Humidis tam dictum est in cap. ossium et algebræ. verum incarnativis vlceribus eorum: et que sunt extra ea sufficiunt quilibet medicine exiccative levis pulverizate super ea ex medicina. ¶ Et medicina que est facta ex aloë et myrrha et olibano et sanguine draconis. et similiter medicine levis predictæ in vulneribus. Quod si fuerit illic cursus sanguinis: tunc curetur cum eo quod diximus in cap. fluxus sanguinis. ¶ Et oportet ut cibetur habens eam cerebellis gallinarum assatis quantum possibile est. ipsa enim semper testificantur quidam confortant cerebrum et retinent sanguinis fluxum: licet sit in eis sententia alia. Et similiter aqua grantati musci: et emplastratur cum virga pastoris. ¶ Et de medicinis bonis ad vulnus et sanguinem est ut sumatur fermentum purum siccum: et teratur et pulverizetur desuper et non humectetur. ¶ Quod autem prohibet egritudinem est emplastratio cum farina ordei et similia confectis cum yfopo humida: et similiter cum sautch ordei cum calamento et confert attritioni eius: et reliquum regimen sumatur ex cap. ossium.

Tractatus secundus de excoziatione et attritione et contusione et torfione et ca- su et offensione et disruptiōe et fluxu san- guinis et similibus illis.

De sermonibus vniuersalibus.

Capitulum. 1.

Alm sciuisi in lib. primo que sit intentio contusiois et at-
tritionis. Contorsio autem est vt sit membrum separatuz
a iunctura sua separatione non completa: neq; apparen-
te manifesta: quare est dislocatio. et eguamē quidez est in-
fra torfionem et est quasi aliquantulum tensionis cōmo-
uens ligamentum in iunctura: et quod continetur de eo
in carne. et si cū eo fuerit aliquantulum separationis erit torfio. Et de ho-
minib; sunt q noiant intētionē quā noiaulmus torfionē noie cōmuni.
et de hoibus sunt q noiant torfionē separatōez vnus duoz laterū la-
ceris: sicut vni; duoz latez lacerti vole man; et rascete cū adherētia la-
ceris alteri; quuis sepatis sit apparēs. Illud aut qd volum; premittēre
et loqui de eo in primis est contusio que accidit lacertis in medio corū
et attritio in extremitatibus ipsorum.

De contusione et attritione.

Capitulum. 2.

Quando accidit lacerto vt pūdas accidit ex hoc inter ptes ei; nu-
merus solonis pūnitatis: et multoties effundit ad ipz sanguis
plim; ex quo apas: et pauciores sunt ei; dispōnes in qb; nō aggreget ad
ipz sanguis et putrefiat: qm; plim; spaf ei; resolo p poros: et ppe p poros
q sunt pstricti pstrictiōe ipellēte ab illo qd facit pūtionē exteri; et a cō-
strictiōe accideat ex apate interi;. Et pp illd si nō succurras rel in ea p-
ducit ad corruptionē mēbrū. Et fortasse excozatio seqt casuz et offen-
sionē: qre opz vt pparet ad curationē eius vt nō canceretur. Et opz
vt administratio fiat in attritione cum redditione continuitatis villo-
rum incisorum: imo ad sedandum dolorem.

De cura.

Capitulum. 3.

Non reperitur in plurib; hāz dispōnum in hac accideat et excusa-
tio a flobotomia: imo opifices artis pperat ad illud qm; sit cor-
pus mūdū. Et qm; sit flōmīa et festinat ad empla phibētia opilantia
nō accidit ex eis illud qd ē necessariū ad curationē q multū puenit. Et
est eoz phibitio cū ifrigidatiōe et stipticitate: aut cū vno eoz. Cū aut
tardat illd et pperat sanguis ad dispōnez solonis: et times nocumenta
predicta necessariū ē in curationē ei; extrahere sanguinē illū vt nō rede-
at apud pūnitatiōē ad dispōnē eius. q si fuerit taliter q sit possibi-
le vt resoluatur pp raritatē poroz cū embrocis aquaz calarū et filii eis
fiat. Et fortasse administrat sup yberatos de illis que diximus. Et ite;

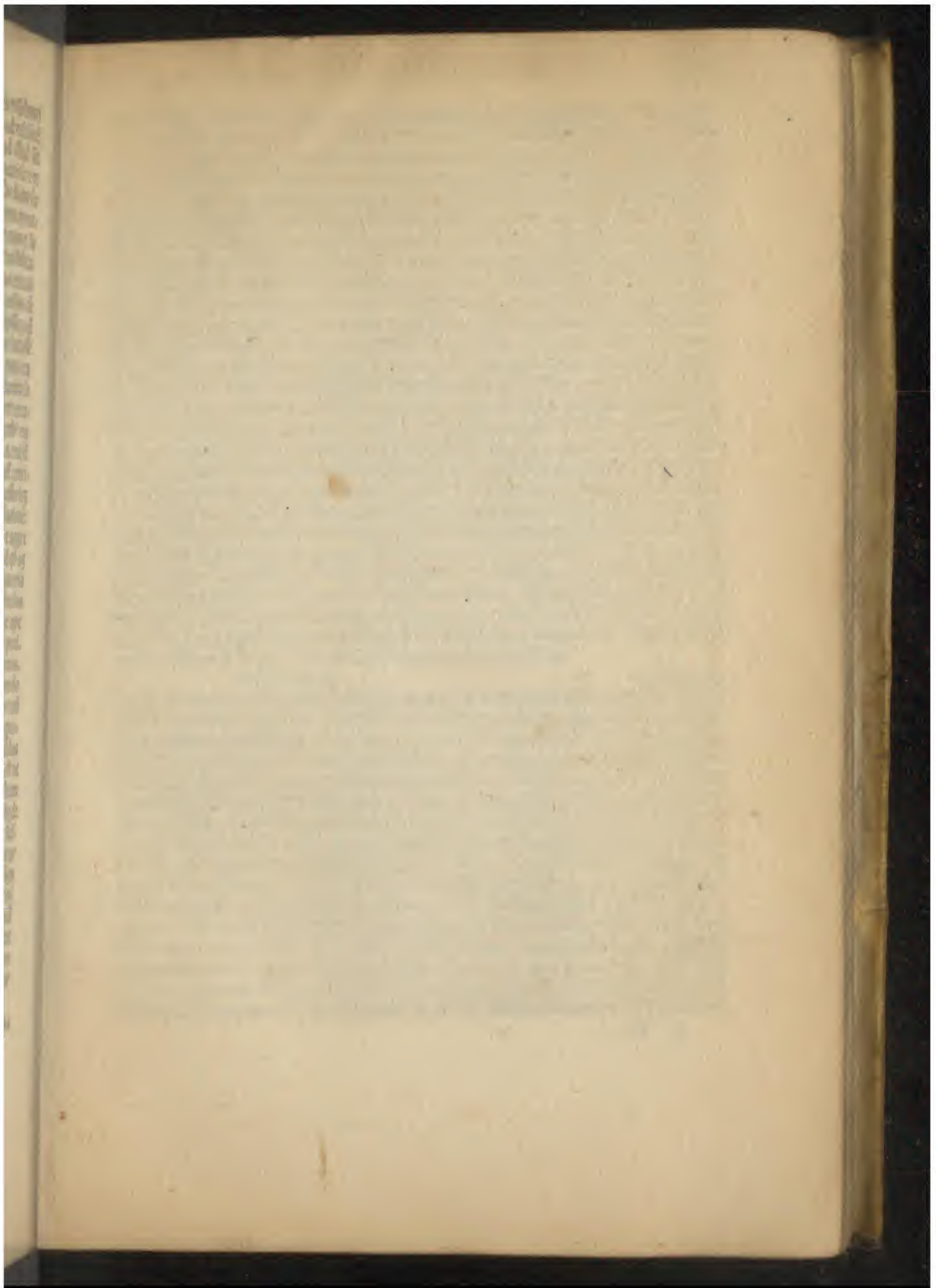
dd 2

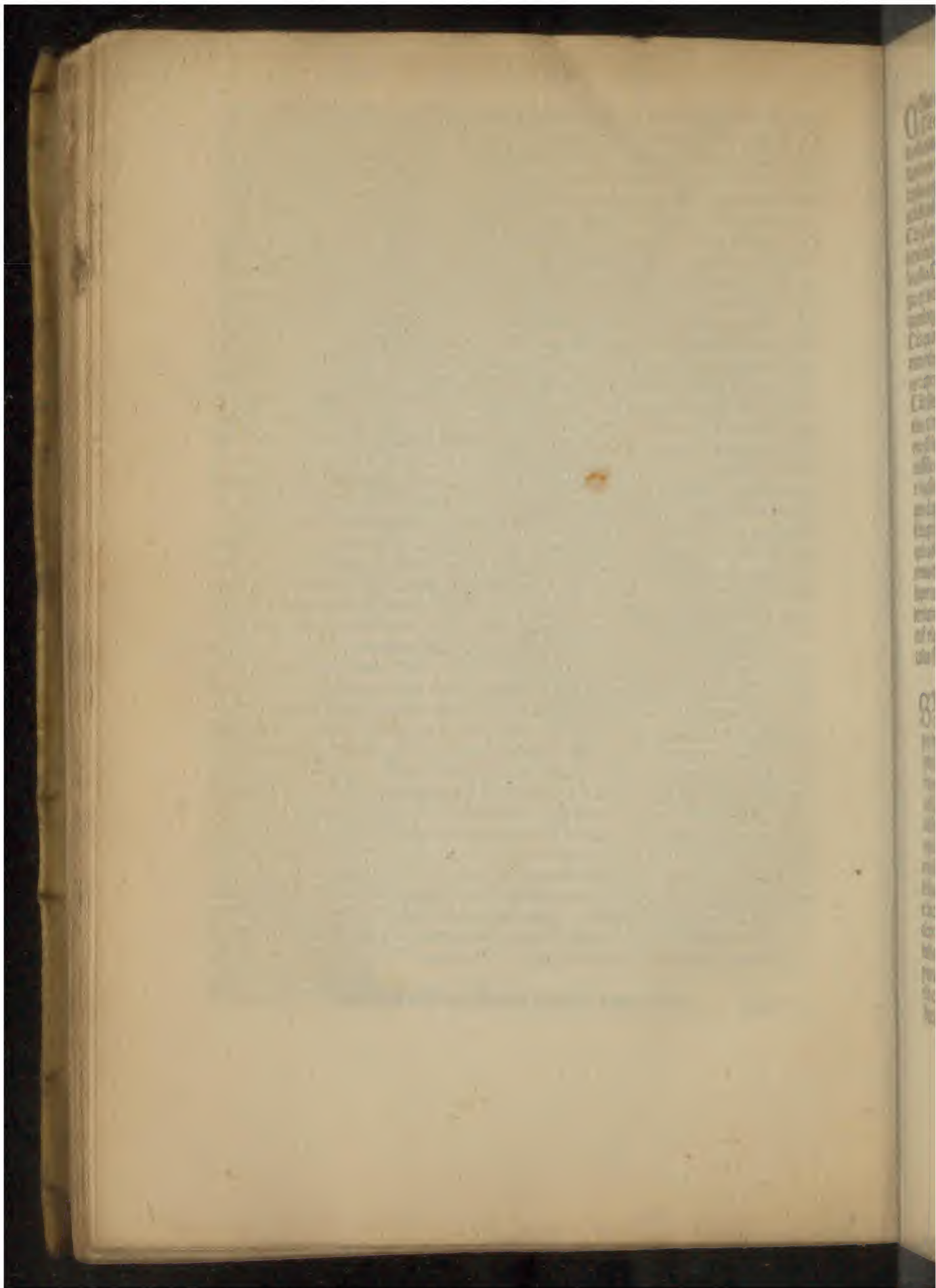
Liber quartus Sen. iij.

rum cū medicinis carminantibus sanguinē mortuū z oleis resoluentibus laxitudinē: z vt dent in potu deintus res adiuuantes ad resolutionē fiat illud: z sis p̄tentus illo. z ista mūdicatiua adiuuāta ad illud sūt sicut bellū iudaicū z costus z centaurea maior cū sirupo acetoso: z vt adiuuet sirupus acetosus itēz ad illud cum incisione. ¶ De medicinis vō carminantes sanguinē mortuū sunt sicut farina ordei z ysoopus humilis da z similia p̄fecta cū aqua. Et forte est sicut calamētū montanum z sauiū z pp̄te qm̄ cadit in capite. ¶ Et nō vltimū illud cui est mollificatio cum caliditate subtili resoluēte resolutione subtili: z ex eis que exiccāt exiccātōe subtili. nam ea q̄ sunt vehementis resolutionis z exiccātōis cū administrant in impressione eius resoluūt subtile z ispissant spissū cū exiccatione sua z opilant poros iterū cuz exiccatione sua: z hec fortasse mensura excusat sollicitudinē in eo cuius continuūtas soluit prope cutem z in eo qd̄ apparet nō p̄funda. ¶ Quod si nō fuerit ita z fuerint solutiones multe z profunde z longinque ab eo qd̄ apparet nō erit excusatio a scalpellatione z resoluat qd̄ resoluūt in apertibus z vlcēib⁹ malis. ¶ Et eius qd̄ dispō non est dispō verberat. in verberato. n. trahit materia ad cutez: z cutis est in via vlcēationis: z in hoc si soluit continuūtas p̄funde submersē: tunc illud nō sperat: quapropter necessarius est administrare attrahētia cū fortitudine z ventosas z scalpellationē: z fortasse erit res maxima: z fiet ad apertionē magnam exterius z aggregabit: z tunc oportebit vt festinet ad apertēdū z resoluēdū illud qd̄ aggregat in eo sanā: vt sedet dolor cū eo qd̄ facit pus: z resoluat materia cum apertione. illud. n. est sūm dispōnem apertentē z vt ap̄at velocius cū adiutorio curatiōis est saluus. z fortasse resoluunt eā medicne apertentes absq̄ sanositate pp̄te qm̄ adiuuant eas caliditas inata z pot. ¶ Amplius obserua medicinas p̄dictas in cap. casus z offensionis. ¶ Ligatura aut̄ que administrat sup̄ contusionē tam viciū est in modo suo: q̄ qm̄ accidit attritio aut contusio: tunc liga ip̄am: z sit instrūm̄ tuū super locum ip̄m strictū valde: z vadat cum ligatura ad superiora processione plurima. s. ad partes epatis z ad inferiora parum. z nō addas astellas neq̄ puluillos. līne ergo desuper astellas plurimas: qm̄ est necessarium resoluere illum sanguinē mortuū: z est necessarium multum intendere vt vadat ligatura ad superiora ne effundat ad ipsaz aliquid: z eius processio desuper sit mollior. z sit pannus durus subtilis vt suffingat stricturam: z festinet continuūtas embrocarū cum ea z preparatur membrum ad superiora sicut fit in fluxu sanguinis. ¶ Et h̄ cura. s. ligatura opz vt sit an̄q̄ ap̄et membr̄: qm̄ membr̄ quādo ap̄at nō suffert nisi si ligaturam equalem neduz a vehemētia compressionis: z p̄pter illud medicez tunc cum emplastris z continuūtate effusionis aque calide desuper. ¶ Blandularum aut̄ curatio que sequunt̄ contusionem est cum plumbo desuper posito ne addant̄ z magnificēt̄ z fortasse euacuatur z fit in eis contusio.

¶ De casu z offensione ad lapidē aut parietē aut aliud.

Cap. 4.

Quius et offensio ledunt et impediunt cum contusione et attritione. Et est in eis timor propter solutionem continuitatis accidentem in visceribus. scilicet in panniculis suis et nervis eorum et venis magnis que sunt in eis. et est in eis timor iterum propter vehementiam doloris et quod topus corporis est malus est timor vehementior. Et propter illud fit quod non accidit infantibus in casibus eorum de lesione quod accidit puberibus. Et glandule iterum multiplicantur in casibus et offensionibus et verberationibus: et est necessarium ut succurrat cum eo quod narrauimus loco suo. Et accidunt quandoque ex casu et offensione nocumeta magna ex incisione lateris in corde: aut stomacho et morit statim. et accidunt quandoque ut retineantur urina et egestio: et egrediuntur inuoluntarie. Et quandoque accidunt vomitus sanguinis et fluxus sanguinis narium vehemens propter incisionem vene in capite aut epate: aut splene et apertio ventris et strictura anhelitus: et abscissio vocis et locutionis. Et iste cui aduenit offensio: aut casus aut aliud et abscinditur sermo eius et inclinatur caput eius et arefcit anhelitus eius: et sudat frons ipsius morit statim. Et quando accidit ei aut punctio: aut verberatio percussio clamor vomitus sanguinis in hora et lenitas nature moritur. et facilius est ei ut euomat ipsum permixtum cum cibo proprie. et si illud quod apparet tam apostematum fuerit: deinde occultat apostema et gescit apostema: deinde euomit post ipsum sanum morit statim. Et ille qui cadit super plantam vel splenem: deinde currit ex eo sanguis plurimus tunc necessarius est ut apostemet et moriatur. Et ille qui cadit super caput suum multoties non loquitur. Et cum remanet usque ad tertium et non minuatur: neque additur. tunc claudatur in tercio et expectatur usque ad septimum et non mouetur ante illud cum aliquo. Et cum locus casus illius qui cadit non rubet. tunc locus est nervosus.

De cura.

Capitulum 5.

Si non fuerit fractura et dislocatio et fluxus sanguinis oportet ut succurratur membro offenso: aut leso per casum. quare ponatur super ipsum quod stringat ipsum. Et cum hoc necesse est curanti hoc capitulum ut refirmit donec videatur ei quod interius non est causa propter ranciam perditionem. Et si est necessarius ut festinet plus et fecerit necessarium dispositio illud oportet tunc ut properet et flobotomet et ministraret clistere leue subtile: deinde si possibile est ei ut stringat locum et opilet fissuram si accidit cum eis que diximus properet ad illud. Et medicine que sunt necessarie sunt opilantes conglutnantes etiam et resoluentes materiam cum facilitate et mollificantes sicut in contusione: et incarnatiue annexe de foris et intus. Et melioribus est mes et cicer. De medicinis autem quas oportet sumere illum qui patitur contusionem aut offensionem aut casum melior et antecedens est mumia pura cum oleo nominato sambacino et vino: et quandoque fiat consecutio cum aliquo clisteriorum. Et det in potu resini cum aureo vino rubecinctorum in vino et bolumar. et post ipsum alio mui et armenum et

ad 3

Liber quartus Sen. ii ij.

sumac. et sarcocolla confert valde cum incarnatione sua. ¶ Et alumen annexum est suuatiuum constrictiuum et est de eis quorum iuuamentum sit vehemens: et arsenico est virtus mirabilis in omnibus que sunt necessaria de incarnatione et resolutione sanguinis et prohibitione nocumen- ti cum in potu sumitur. ¶ Et succus centauree maioris et aristologia et bdellium et quostus ebibita cum sirupo acetoso suuatiua sunt omnia. ¶ Et de illis que in potu dantur ad leniendum et soluendum sunt cassia et oleum amigda. ¶ Troiscus bonus: ꝑ. reusini. S. lacce rubee. añ. 4. terre sigillate. ij. fiant troisci: sumatur in potu cum aqua ciceris. ¶ Et de medicinis que desuper ponuntur sunt altea et myrrha et mastix et al- mugat quando cum ea fit emplastrum aut bibitur. nam ei est proprietas bona in fractura et dislocatione et intorsione et contorsione et verberatione et casu et offensione. ipsum enim sanat et incarnat velociter: et sedat do- lorem. et si fuerit habens vehementem fracturam indurat eam et fortiter facit. ¶ Et de medicinis opilantibus est acatia. est enim mirabilis in al- gebra: iterum sicut aloes et bolus ar. et alleu et sumach et almes et gypsus et calx ambo extincta et rizi contritum. et de glutinantibus est sarcocolla et de vaporantibus bonis sunt folia cupressi decocta cum sansuco. et sili folia alpetil. et sili si ponat in eis lac acetosum.

¶ De offensione super venter et vlcera.

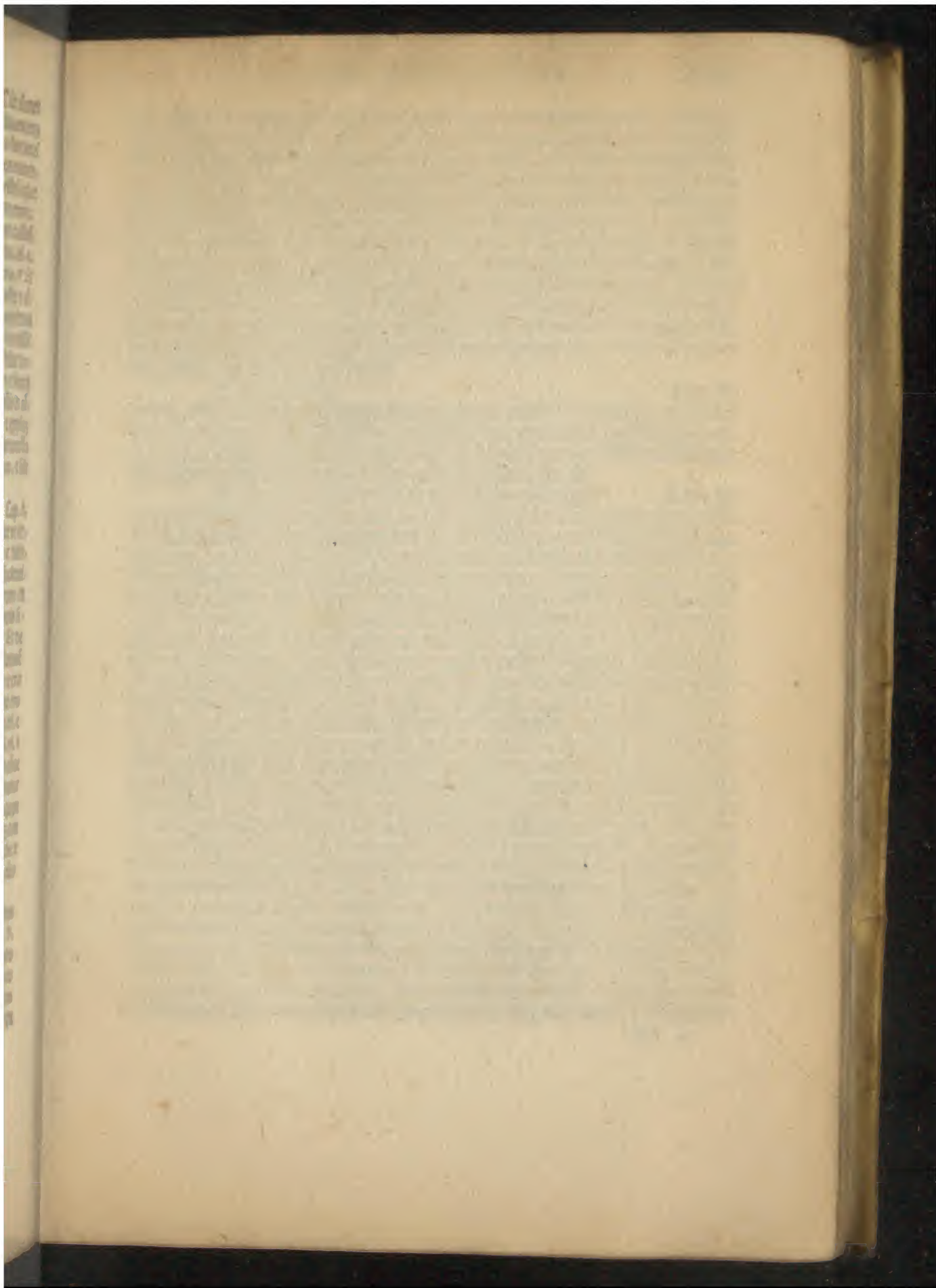
Cap. 6.

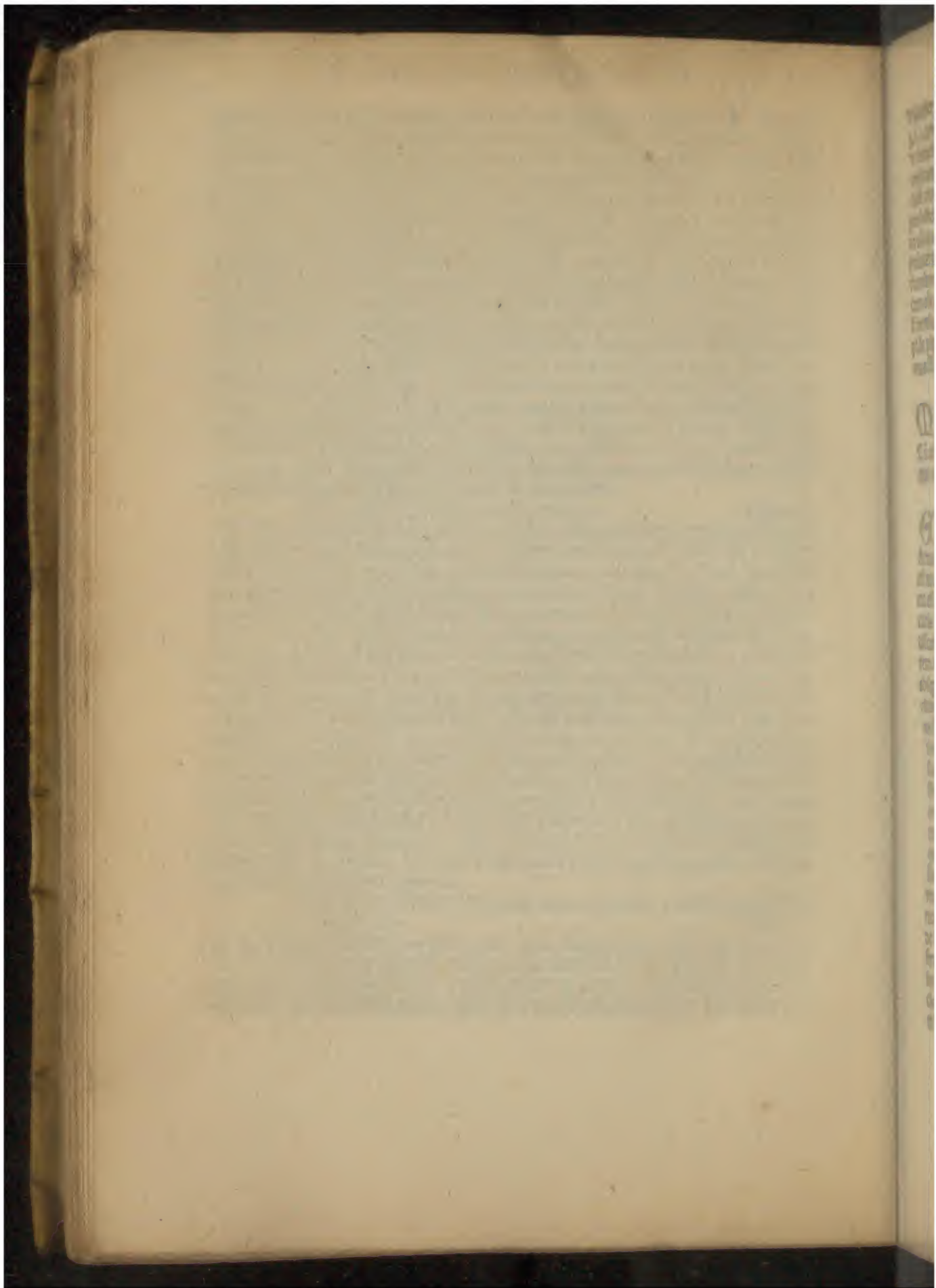
Tam diximus de hoc in lib. 3. in quo est excusatio: et oportet ut re- retur super eam operatio. ¶ Et sit cibus omne lenitiuum et infri- gidiatiuum: sicut volubilis et chysolocanna et malue. ¶ Et de facienti- bus glutinationem iterum sicut arnoglosa. et detur in potu iterum in principio de succis infrigidantibus cum permixtione lenificationis si- cut est expressio solatri: aut arnoglose: aut endiuile cum cassia. ¶ Et de illis que experta sunt iterum in hoc capitulo est ut teras psilum et sumas de eo pars. i. et lacce et karabe amborum. añ. 5. quarte partis vnus et cro- ci. vij. partis et potio eius sit. 3. ij. cum aqua calida. ¶ Et desuper in potu tro-iscus huiusmodi. ꝑ. karabe. x. ro. v. acatie ablute. vñ. i. spice ide. vi. et melliloti. x. et mastice. 4. et corticis thuris. 4. et boli ar. vij. et croci. vi. et nucis cupressi. 5. fiant troisci cum aqua arnoglose et hoc quidem conue- nit proprie quando egritudo pertransierit principium. ¶ Et ponatur emplastrum ex huiusmodi genere: sumantur mala alscemla: decoquan- tur cum decocto odorifero donec sint discocta. et fiat optima eorum con- tritio et sumantur de eis. 3. c. et laudani. xx. et ro. xxi. et spice et mastice: et eupatorii abluti oium añ. 14. et conficiant cum aqua cupressi expressa cum oleo de lilio: et emplastret cum eis.

¶ De dispositione verberati cum flagellis et eorum similibus et cura eius.

Cap. 7.

Oportet ut sit cibus verberati cum flagellis ex cicere excoctato contrito et ex faseolis rubels excoctatis. ¶ In potu sumat loco aque aquam ciceris infusi. ¶ Et dentur in potu iterum medicine eius qui offendit se et eius qui cecidit et proprie bolum arme. ¶ Et iterum reu-

z zinziber coniungantur: z de coniunctione amborum betur in potu: 3. i. s. cum aqua calida. **C** De eis vero que supponunt melior res est: ut sumatur pellis ouis excoxiata statim: z dum est calida z humida immisceatur super locum z dimittatur super eum z non remoueat. fortasse enim sanant ipsum in die secundo. z quandoque resoluunt apostema z prohibet putrefactionem: z proprie quando puluerizatur sub excoxiata aliquantulum salis vehementer contriti. **P** Et de illis que desuper puluerizantur sunt nasturtium tritum z semen apij z his similia. z iterum sumatur merdasengi z ceruse partes equales: z fiat ex eis ceratuz cum oleo rosa. z cera. **P** Et iterum epithima ex dragaganto z croco equali mensura. **P** Et si remanserit vestigium lini ipsum cum arsenico z lapide piperis. z nos iam diximus hanc mortem sanguinis: z nos iam dicimus illud in lib. decorationis.

C De torsione.

Cap. 8.

Melior curatio torsionis iuncturarum officialium sunt nucleoli baculorum desuper positi. z dimittantur quoniam ipsi sanant eas. **C**um autem accidit torsio nos iam diximus in caplo fracture ossium medicinas que oēs rectificant torsionē. que omnes sumantur inde.

C De excoxiatioe z e in ea excoxiatio calciamēti.

Cap. 11.

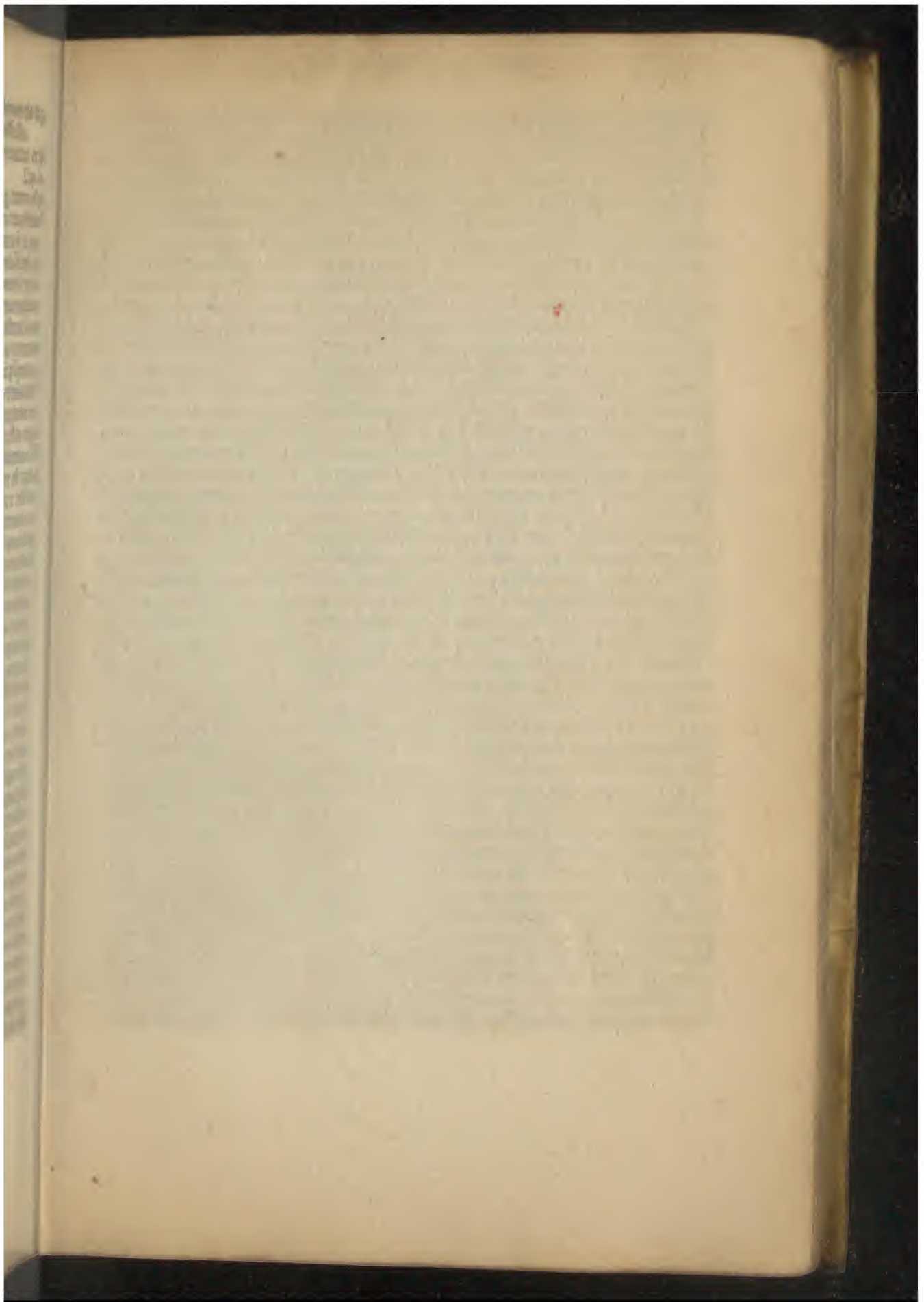
Excoxiatio est ruptio que accidit in superficie cutis per tactum laetiosum. z quandoque est cum apostemate. z quandoque est sine apostemate. z quandoque est cutis tota excoxiata: aut incisa aut pendens. z est necessarium inulscare ipsam quare curetur cum inulscatione que dicta est in caplo vulnerum. **P** Et oportet quantum possibile est ne incidat cutis immo dilatio super eam fiat. etiam multotiens fiat: quoniam inulscat in fine rei: z si non adheret inulscat cum emplastris factis ad hanc rem. **C** In detecta vero est melius ut administraretur desuper medicamen absque ligatura nisi si non fuerit possibile. nam esus exiccatio cum medicinis cum adsutorio aeris est melior. **C** In excoxiatione autem leui de medicinis bonis excoxiationi singulari z proprie excoxiatio calciamēti est ut sumatur pulmo z proprie pulmo arsetis z inulscetur desuper z sanat ipsam. **P** Et si non fuerit apostema: tunc confert ei pannus adustus aut oleum rosa. z arsenicum rubeum z cucurbita adusta est valde mirabilis cum qua est fiducia z proprie in excoxiatione calciamēti. **P** Et ex medicinis sigillatim incarnatiuis consolidatiuis est omne illud in quo est siccitas leuis sicut acatis z galle z proprie adusta. z cum sit illud in excoxiationibus leuibus z raris sufficit. z fortasse sufficit iterum unguentum album. **C** Et de illis que sunt fortiora est ut sumantur cerusa z ammoniacum z oleum rosa. z myrri aut oleum de kerua et oleum de lilio: dissoluatur ammoniacum cum aqua et vino: et fiat ex eis emplastrum et fortasse sufficerent myrrha et merdasengi sola cum vino. **P** Et sumac est exiccans excoxiationes leues et prohibens apostema. **P** Et ex embrolo prope quoniam accidunt fissure ex excoxiatione sunt leues et decocto herbi et lentis et aqua maris tepida et emplastratio cum sece sicca. **P** Si autem

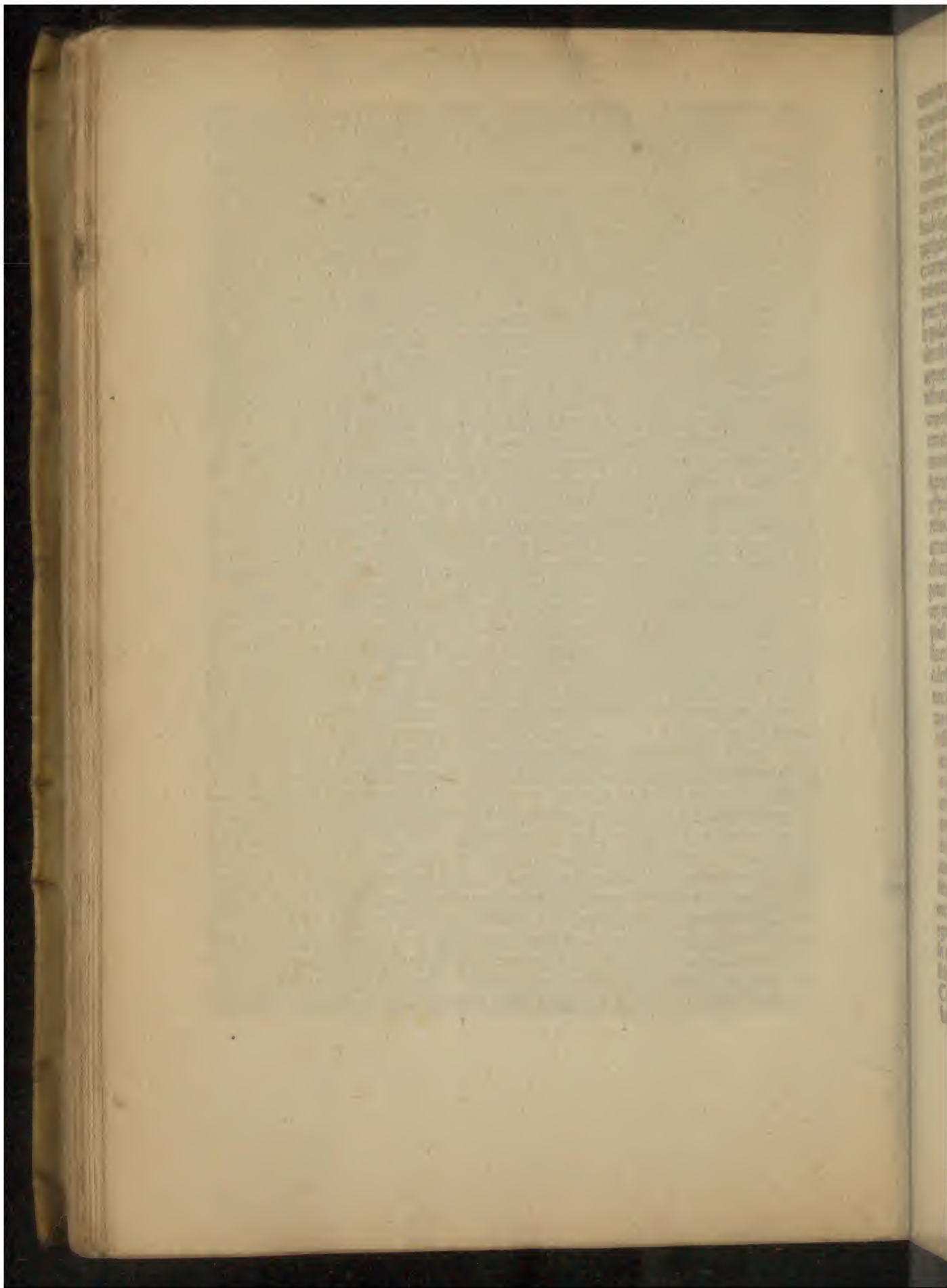
ad 4

Liber quartus Sen. iij.

destruitur cutis tota: necessariū est vt prohibeatur apostema ex eis in quibus est exiccatio et sigillatio foris: et sit res in ea magis difficilis.
De punctura et disruptione et extractione eius quod retinetur ex spina et sagittis et ossibus. Cap. 10.

Punctura et disruptio vicine sunt ex hoc quod vnaqueque earum est penetratio corporis acuti duri in corpore. Et iterum diuersificantur in quantitate corporis penetrantis. et similatur vt punctura sit cum paruitate penetrationis significans paruitatem penetrationis quam ipsa non pertranscat cutem. Et huiusmodi quidem est leuis nocuenti si non commoueatur: et quando dimittit rectificat per se quous inueniat malitiam carnis: nisi in vehementi malitia carnis: fortasse enim apostema loci eius et accidit ei pulsatio: et proprie quando est illa dispositio et punctura vehementior: et facta est punctio perueniens ad carnem. Et plurimūque quidem medicationis huiusmodi est vt sedet apostema eius et dolor ipsius et non indiget regimine vulneris. Disruptio vero indiget regimine vulneris et regimine doloris apostematis: et iam quidem dictum est in regimine vulneris et in regimine apostematis illud in quo est sufficientia: et illud quod necesse est nos rememorari in hoc loco de esse puncture est regimine in extrahendo: illud quod retinetur in corpore de re pungente et disrumpente: siue sit spina: siue sagitta et quae sunt similia illis: et hec extractio quae fit cum instrumentis continentibus rem quam trahunt. Et quandoque fit cum expressione et quae ei simulantur: et quandoque fit cum proprietatibus medicinarum trahentium quae extrahunt illud a quo definiuntur forpices: et reliqua instrumenta. Canon autem in eo quod extrahitur cum instrumentis retinentibus est sicut extractio sagittarum cum forpicebus habentibus capita vt lime vt vehemens fiat earum retentio. Canon ergo in ea est vt caueatur confractio eius quod eis comprehendit vt sit via earum ad illud quod auferendum est ampliata non prohibens bonitatem possibilitatis tenendi illud: et vt inquiratur facillior via extrahendi ipsas. Et si fuerit penetrans de duobus lateribus: tunc dilatetur latus quod est magis conueniens ad hoc vt egredietur per ipsum. Ingenius vero ad hoc vt non frangatur est vt non moueatur motione subita: imo comprehendat super ipsum et commoueatur percussione qua scilicet quiescit fixionis eius: et tunc capiat ipsum aut suspendat in eo deinde trahatur tractatione quae est secundum rectitudinem. et multoties est necessariū vt dimittat aliquot diebus et suspendatur in ea: deinde extrahatur. Et iam dixerunt quidam sapientes huius artis sermonem quem attulimus secundum suum modum: quod iste qui auferit sagittas oportet vt sciat ante illud species sagittarum: nam quidam earum sunt ex ligno: et quaedam ex arundine: et earum zugi sunt ex ferro et ex ere et ex plumbis et alcalis et ex cornibus et ex ossibus et ex lapidibus: et quaedam earum sunt rotundae: et quaedam habent tres angulos: et quaedam quattuor angulos: et de eis sunt quae habent linguam vnam aut linguas duas aut tres: et de eis sunt quae habent zugi. et illarum quae habent zugi fortasse est zugi earum inclinatum retro vt quando tenditur ad exteriora suspendatur cum

carne et in quibusdam earum est zugl ad interiora ut impellat: et quidam earum sunt quarum zugl mouetur cum re simili turno: cumque extenditur ad exteriora dilatatur et prohibens sagitte ab egressione. ¶ Et quedam sunt que habent zugl magnū aut est ei extremitas quitate digiti vnus et nominat caudata: et quedam sunt plane: et quedam sunt super quas additur ferra minuta: cum ergo extrahitur sagitta remanent ferra illa in profundo sagittarum: et quorūdam zugl est fissura in iustula. et quorūdam zugl habet canulam in qua ingreditur astula. et quedam stringuntur ex compositione sua: et quedam non stringuntur ex ipso. ut quando extrahuntur ad exteriora separatur astula a zugl: et remaneat zugl in corpore: et quedam sunt venenose: et quedam sunt non venenose. ¶ Et sagitte quidam extrahuntur secundum duos modos: vnus quorum est extractio: et alter est impulsio: et illud est: quoniam cum sagitte figuntur in eo quod apparet de corpore: tunc extractio earum fit cum attractione: et admittitur iterum cum attractione: quando figitur sagitta in profundo corporis: et nos quidem timemus ex locis que sunt opposita sagittis. quod si extrahantur accidet ex eis fluxus sanguinis qui interficit aut nocumētum vehemens faciet. ¶ Et egreditur sagitta cum impulsione quando figitur in carne et in corporibus: et in eis que opponunt ei non est aliquid quod prohibeat a scissione neque nervus neque os: neque aliquid aliud simile eis rebus. Quod si illud quod extrahendum est fuerit os: tunc nos administrabimus attractionem. ¶ Quod si fuerit sagitta apparens tunc trahimus ipsam: et si est occulta: tunc oportet sicut dixit Hippocrates. si possibile est vulnerato ut ponat seipsum secundum figuram secundum quam fuit quando fuit vulneratus: quare oportet ut significet per ipsum super sagittam: et si non est possibile: tunc oportet ut resuscitet secundum quod est ei possibile ex figura et ut administrant inquisitio et expressio: et si est fixa in carne: tunc trahat cum manibus aut cum ligno suo si non ceciderit precipue si non fuerit ex arundine: et si iam ceciderit lignum eius tunc extrahat extractione que fit cum forcipibus aut cum instrumento quo extrahunt sagitte. ¶ Et oportet in quibusdam horis ut fundatur caro scissione plurima. quando non est possibile ut egredietur zugl ex scissione prima. ¶ Et si sagitta peruenit ad oppositionem membri vulnerati et non est possibile ut egredietur ex latere per quod intrauit. tunc oportet ut findamus illa loca que opponuntur ei. Et extrahatur ex eis aut per extractionem aut per impulsione cum re alia et impellatur cum ea ferrum ad exteriora: et oportet ut incidamus cum nostra impulsione nervum aut arteriam. ¶ Et si fuerit zugl cauda tunc sciemus illud ex inquisitione. et oportet ut intromittamus illam caudam. In cannam instrumenti quo impelluntur sagitte et impellamus ipsum cum ea. Cum ergo egreditur zugl et vides in eo loca putrefactionis: et est possibile ut ponas in ea ferra alia minuta. tunc administra inquisitionem iterum. ¶ Quod si inuenerimus scissuram ex istis ferris extrahamus eam cum ingenio. ¶ Quod si zugl habuerit ramos diversos et non obediit nobis ad egressionem. tunc necesse est nobis ut dilatemus scissuram si non fuerit prope

Liber quartus Sen.iiij.

Ipsum locū membrū de quo timeamus adeo vt quando detexerim⁹ illū sugi extrahemus ipsum cū facilitate. Et de hominib⁹ qui ponunt ramos in cannā vt nō egrediat⁹ caro: deinde si vulneratus fuerit getus nō habēs apā calidū ad ministrā futurā aut comple curationē que facit nasci carnē. Quod si acciderit vulnere apā calidū: tunc opz vt curetur cum embrocis et emplastris. In sagittis aut venenosis: opz vt cōcauetur caro ex alteratione sua a carne sana. Caro enī venenosa est mali coloris fusca et quasi ipsa sit caro maligna. Si autē ligatura figatur in os extrahemus eā cū istrumēto. Si autē phibet ex hoc aliquid carniū: tunc opz vt cōcauemus ipsū aut perforemus illud. Quod si sagitta infixā fuerit in p̄fundū ossis: tunc nos scimus illud ex firmitudine sagitte et paruitate morionis eius cū mouerimus eā: tunc necessariū erit nobis vt incidamus in p̄mis os qd est supra sagittā cūz incisore: aut perforemus ipsum cū terebello faciendo foramen in circuitu eius si os fuerit grossum et euadit sagitta per illud. Qd si sagitta fixa fuerit in aliquo mēbro p̄ncipaliū: sicut cerebro aut corde: aut pulmone: aut vētre: aut intestinis: aut epate: aut matrice: aut vesica et apparēt signa mortis: tunc opz vt abstineamus ab attractione sagitte: qm̄ fiet inde inq̄tudo plurima ne superuentat nobis locus sermonis stolidorū cūz h̄ q̄ parum cōferimus infirmo. Si aut non apparuerint signa mala alia: ex qbus timemus de accidētibus: tunc premittem⁹ sermonē in p̄ditiōe que accidit plurimū: deinde incipiemus in curatione. Multoties enī de illis qbus accidit illud saluat aliquis absqz spe mirabiliter. Et multoties egredī pars epatis et aliquid de si phac qd est supra ventrem et s̄rbo et matrix tota et nō accidit inde mors: verū si nos dimiserimus itē in his membris p̄ncipalibus accidet mors s̄m omnē dispositiōē et proportionabimur ad paucitatem misericordie: si autem abstulerim⁹ sagittam fortasse saluabitur infirmus quandoqz.

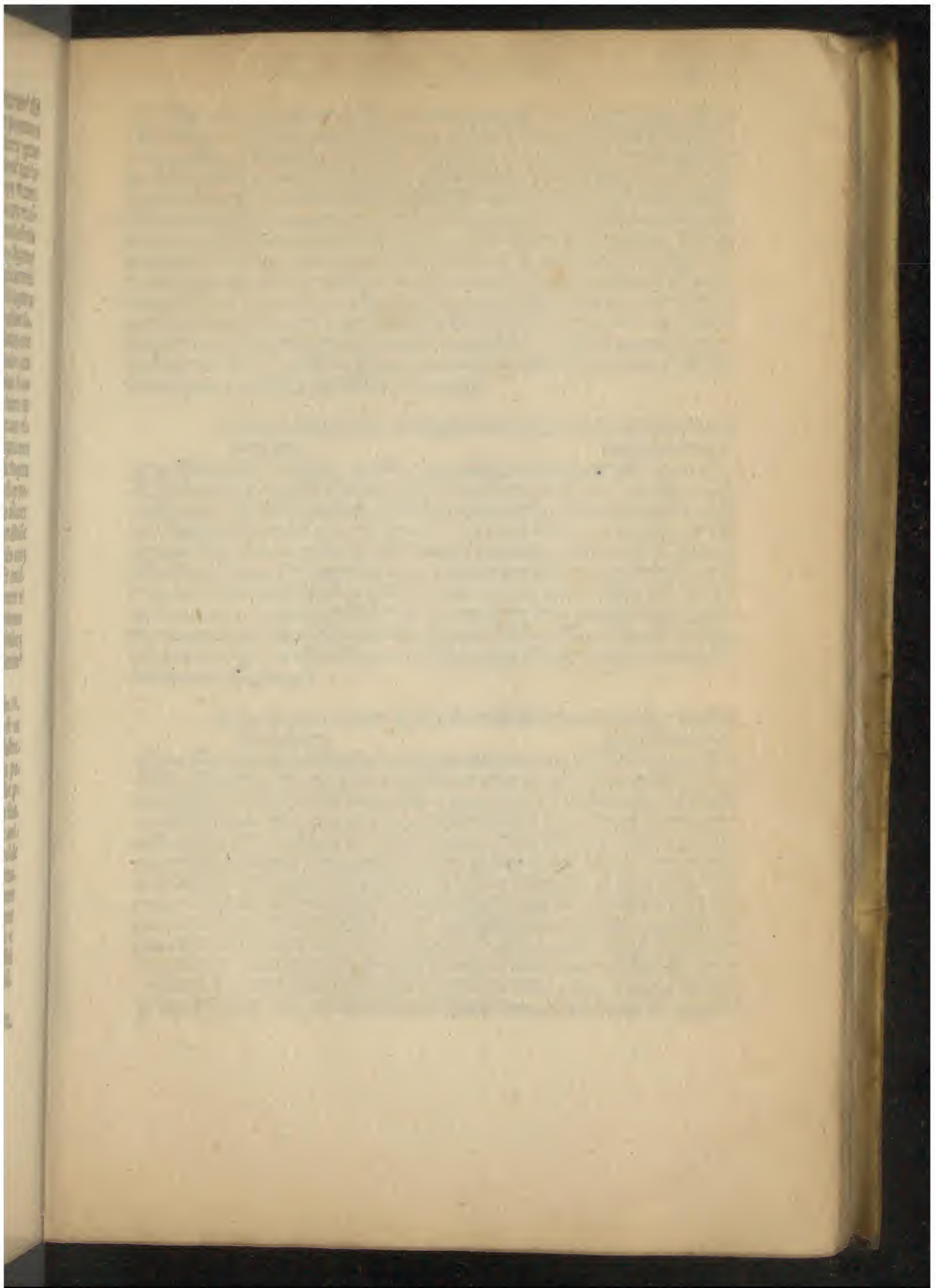
De medicinis attrahentibus.

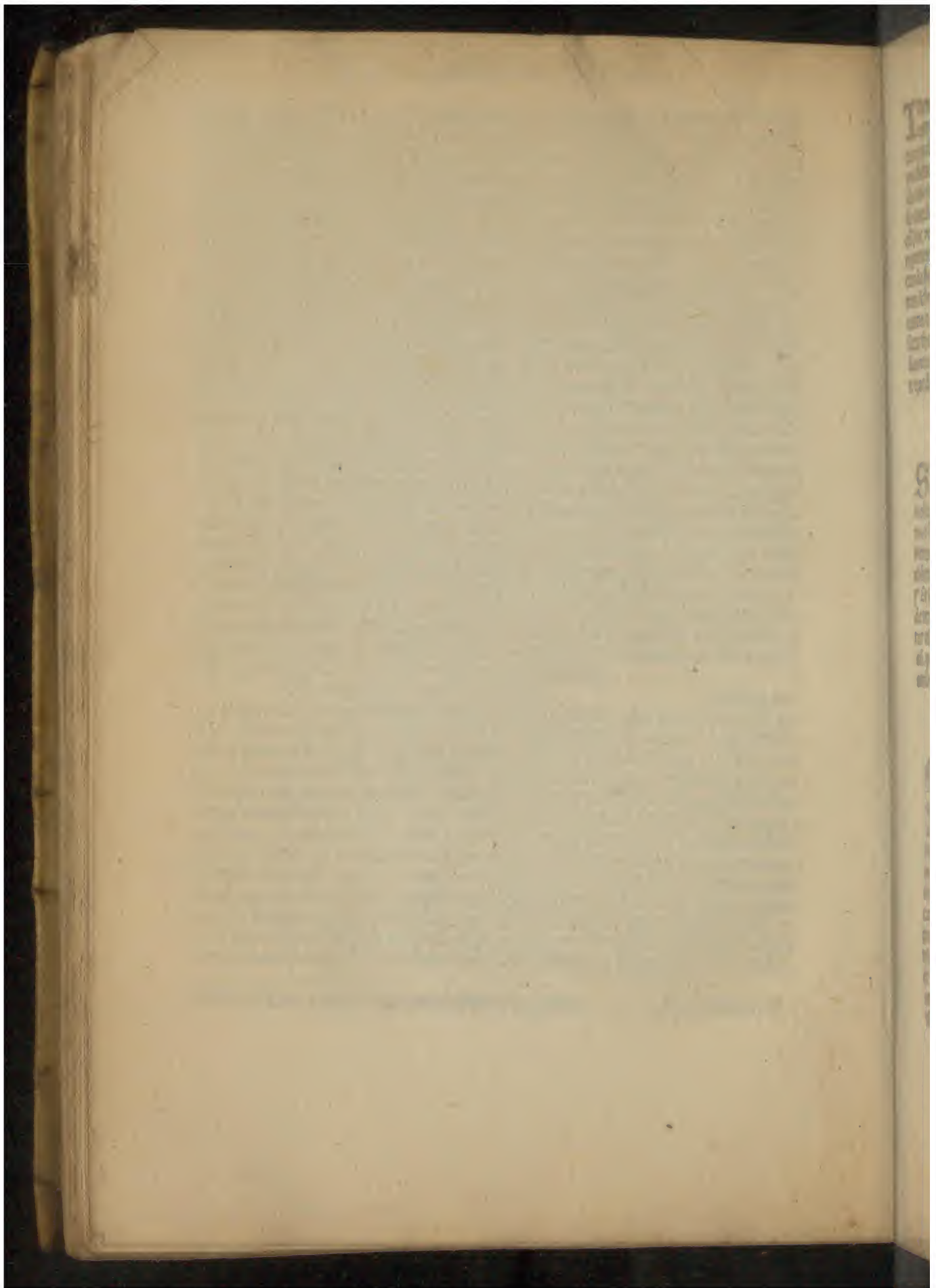
Capitulum. 11.

Oportet vt super illum locū ponatur ammoniacū: quoniam est attractiuū forte: aut sumatur radix arūdinis: et teratur et emplastre-
tur cum ea: et fortasse conficitur cum melle: et affodili iterū et folia papaueris nigri: et folia arboris fici cūz saule aut semen iusquiāmi albi p̄prie cum calcadīs: et similiter fructus iusquiāmi albi cū dispositiōe sua. Et iterum alkeiri et spēs eius et aristologia et cepe narcisci. Et ex anīmalibus res plurime de quibus est rana ex corticata: est mirabilis valde fixis in ossibus: et similiter eradicat dentes. Et cancer itē contritus. Et viriqz lepores: et eo coagula oīa. Et dicī q lacerta est vehemētis attractionis ad illud super quod h̄nditur. Et de cōpositis caput lacerte statim cum abscinditur cum aristologia longa: et radix canne et cepe narcisci. Illud vero qd appropriatum est cum attractione ossiū corruptorum de sub vlceribus que consolidantur dicemus in ca. oīiū.

De canone curationis combustione ignis.

Capitulum. 12.

Intentio in curatione combustionis ignis est due intentiones. Una earum est sequi cum prohibitione vesicationis. Et secunda est rectificare quod est combustum. Et sunt necessarie in prohibitione vesicationis medicine infrigidantes preter quod associetur eis mordicatio. Et secunda ubi curatur quod est combustum indiget medicinis in quibus est absterfio quedam cum exsiccatione quada[m] non magna: et preter quod mordicent cum hoc ut sint temperate in caliditate et frigiditate. Et quando indiget regimine simili regatur cum infrigidantibus pilulis: deinde si indiget secunda fiat. Si autem inueniuntur et iam vesicatum est: tunc necessarium est regimen secundum. Et medicine eius sunt sicut chimolea et lutoz genera exsiccantia et lentes decocte et encaustici indurati et similia. Et ea vero que sunt sicut thus et glutinum et pinguis non conueniunt ad illud quoniam quedam eorum sunt calidiora quam oportet: et non carent virtute mordicativa et quedam eorum sunt humidiora quam oportet.

De medicinis ad combustionem que sunt secundum intentionem primam.

Capitulum. 13.

Sumantur sandali et faufel et later albus recens aut ostracum et liuantur cum aqua solatri et aqua rosarum aut unguentum de vitellis ouorum et oleo rosarum. Et iterum endiuta et farina ordei abluta et vitelli ouorum et oleum rosarum et lentes elixate cum rosarum cum oleo rosarum. Et iterum bolus arborum et acetum. Et iterum oleum rosarum et cera secundum quod oportet: deinde ponatur in eo de calce abluta ablutione integra cum cerusa et opio et albumine oui et aliquatulo lactis. Et iterum sumantur folia malue et ficule et elixentur cum aqua dulci: deinde terantur et mundentur a rebus filosis que sunt in eis: deinde aggregentur eis merdasengi conditi cum climia et cerusa de plumbo algalal amboz annis. partes. ij. et .s. et olei rosarum. partes. iij. et aqua solatri et aque corlandri amboz. an. pars. i.

De medicinis que sunt ad combustionem secundum intentionem secundam.

Capitulum. 14.

Melior rerum ad illud est unguentum de calce. Sumatur calx et abluatur septies donec separetur eius acuitas tota: deinde conquassetur cum oleo rosarum aut oleo olivae et pauca cera si indiget ea: et fortasse adduntur super ipsum chimolea et albumen oui et parum vini. Unguentum calcis cum modo alio. Abluatur calx sicut scissisti: et fiat ex ea cum aqua foliorum ficule et cum aqua foliorum caulium et oleo rosarum et cera unguentum. Et de illis que conueniunt hi: et ubi non timeretur postulatio et vesicatio est ligare desuper folia alphetilla adusta aut filisque combustis. Unguentum conueniens ad paruitatem caliditatis: et est longe compositio: nis expertum est et inuentum est bonum. Res. stercoreis vacce pascetis exsiccatis et corticum arboris pini et pulegii omnium annis. x. merdasengi. iij. scorie argenti. ij. scorie plumbi. iij. calcis ablute cum aqua frigida multo, tens. v. et chimolee. v. et luti alcabrisij aut romani aut armeni et ceruse

Liber quartus Sen. iij.

omnium añ. viij. virge pastoris contrite. x. encaustri persici aut sirij. vi. rutte viridis. viij. stercore ouis. viij. granorū volubilis et foliorū eius am-
borū. xv. scorie ferri et succi foliorū maluausci et succi foliorū malue
omnium añ. x. lilij domus et cepe eius et lilij celestis et croci omnium añ.
v. camphore. liij. cere faui et olei ro. et medulle cerui et adipis eius quan-
tum sufficit. Et de illis que sunt fortitudinis vehementioris et conue-
niunt ei quod est minoris caliditatis: est ut sumantur limature erie et fer-
ri: et cōficiantur cum luto aut cū luto rubeo: deinde cōburantur in pa-
tella aut furno: et fiant inde trocisci et seruentur et administrentur redacti
in puluerē ubi necessaria est exiccatio aut linsant cū oleo ro. Et de h
genere itē est illud: comburat simus colūbini in pāno lim donec ac-
cendatur et linsatur cū oleo aliquo: quā est mirabile. Et locis vlcera-
tis conferunt porri elixati aut portulaca cū saute et folia myrti cōtri-
ta in puluerē redacta. Si aut fiat inobediens: tunc folia alherbil adu-
sta aut folia algebut adusta. Et si fuerit magis inobediens illo admini-
strentur medicine consolidantes vlcera maligna.

De combustionē aque calide.

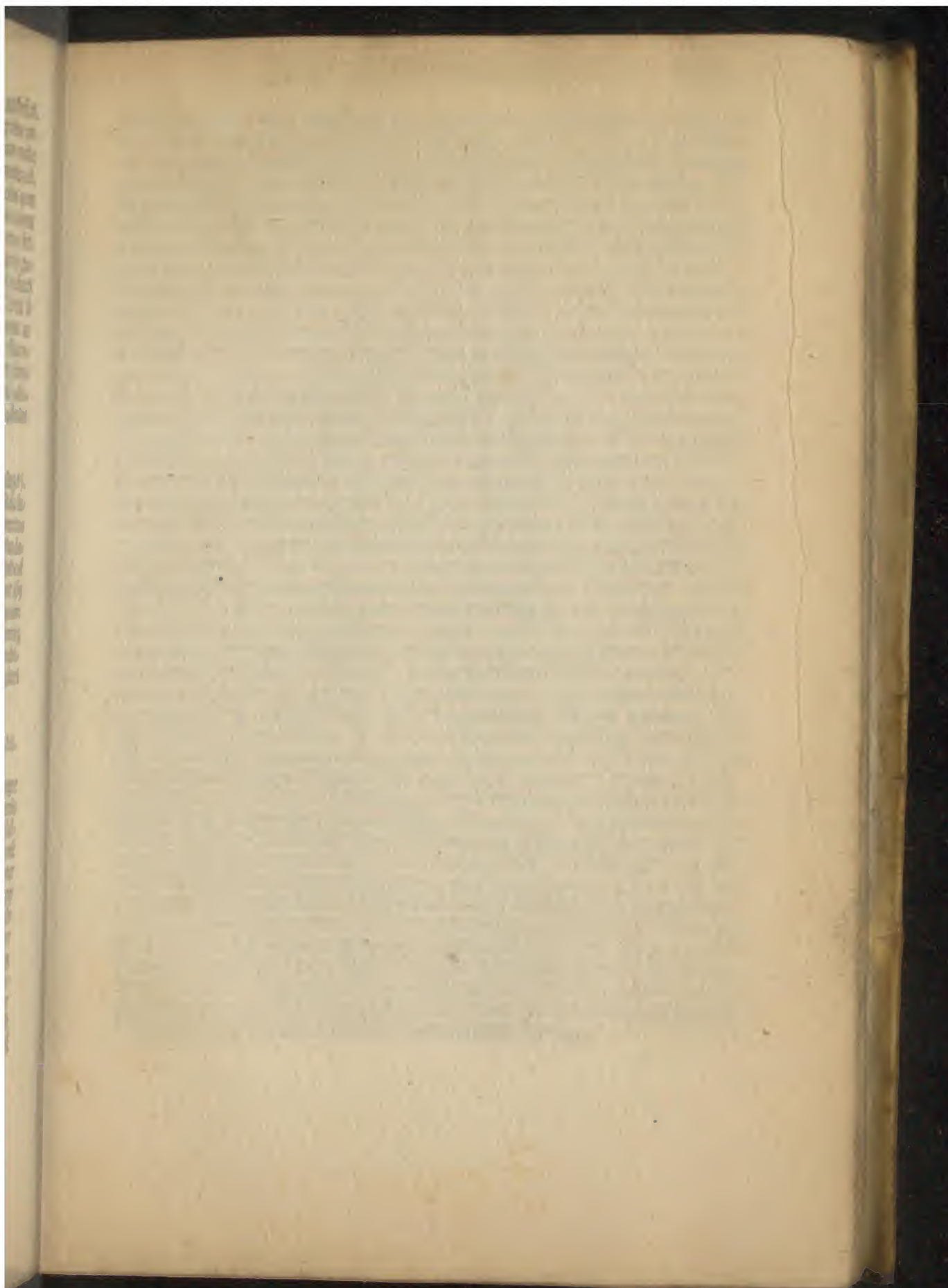
Capitulum. 15.

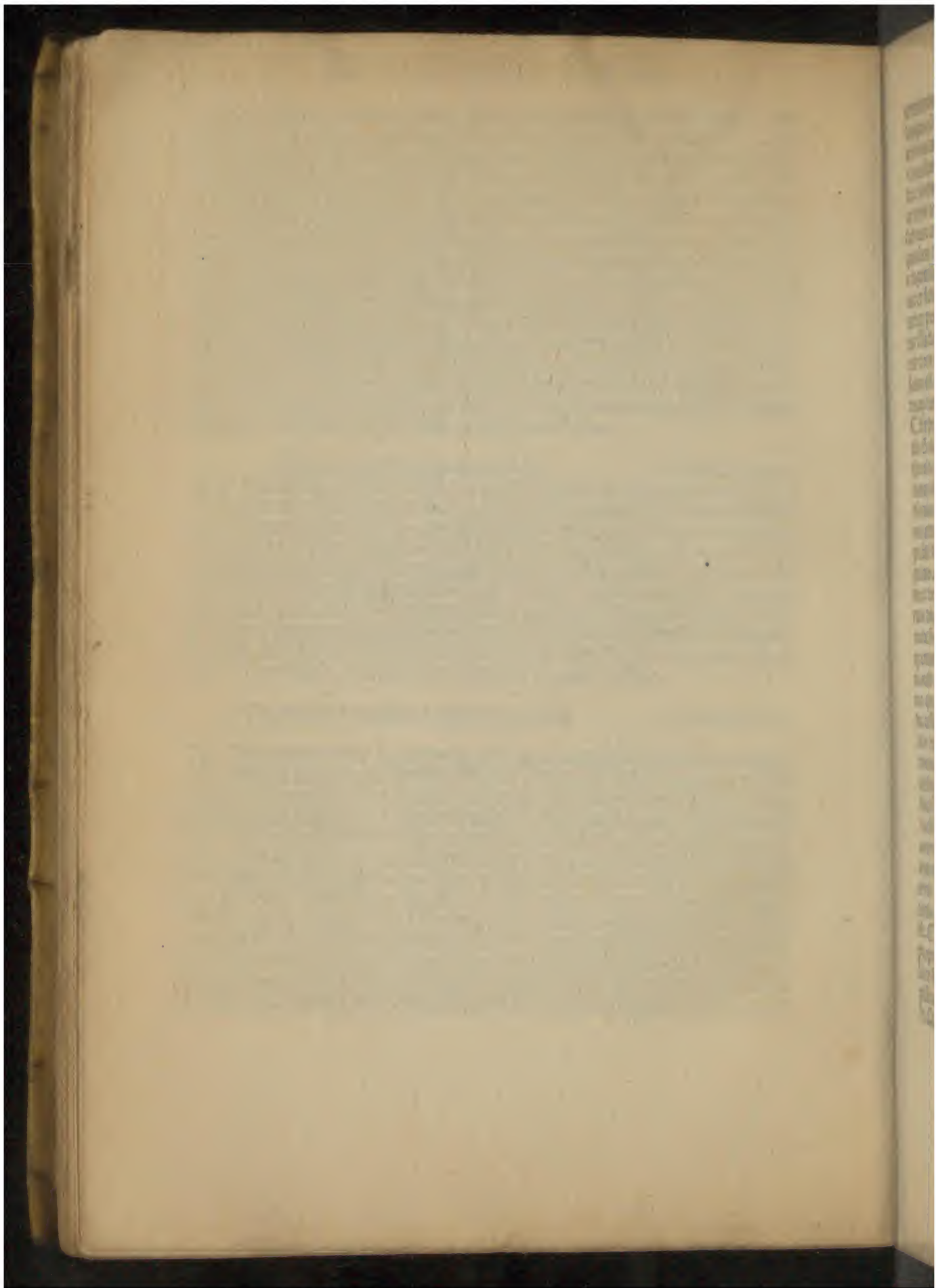
Quandoq; accidit ut effundatur olla seruens aut aqua calida su-
per membrū hoīs: et facit operationes ignis. Et cōuenientius
ei est ut succurratur statim anteq̃ vesicetur cū eis que sunt sicut sanda-
li et aqua ro. et cāphora: et nō dimittantur exiccari: immo p̃nter adhibeat
omni hora pānus infusus in aqua frigida cōgelata: h̃ enim p̃hibet sp̃s
vesicari. Et quidā pperant et roāt desuper aquā oliuay aut aquam
cineris: et melius est ut terat quodlibet amboꝝ cū saute: aut vnguentū
de calce: et itē medicamen factū de simo colūbino predictū est mirabi-
le valde. Et vlcera quidē curant cū poris elixatis aut exiccatis cōtri-
tis et est melius: et cū reliqs que diximus in caplo primo.

De fluxu sanguinis et retentione eius.

Capitulum. 16.

Iam scitum est in li. primo q̃ quā sanguis egreditur a venis non egre-
dit nisi aut p̃ apertionē officiorū venay p̃ debilitatem in venis
aut p̃ vehementiā repletionis: aut p̃ motū fortem vsq; ad vocē et sal-
tū: aut p̃ vaporē accidentē ventē de foris: aut p̃pter disruptionē
eay et ipsay incisionē per cām primitiua incidentē p̃fundētē: aut p̃pter
cām corrodentē interius: aut vehementiā motus euz repletionē aut p̃
resurrectionē ab eis p̃pter raritatē accidentē corpori venay et p̃nticulo
eay. Et pueniētior venay ad h̃ ut currat qd̃ est in ea cū inuenit viam
est arteria. nā corpus eius est mobile: et qd̃ est in ea quicq; cōtrahit et quicq;
expandit. Et quā nō desuper coartat loc⁹ eius post solutionē p̃tinuita-
tis eius: et inuenit vacuitatē peruenit res ad embolismū qd̃ nominatur
mater sanguinis. Et arteria qdem lz sit de illis que nominant: tñ est
de illis quorū difficilis est incarnatio. Et multoties quidē nō incarnat

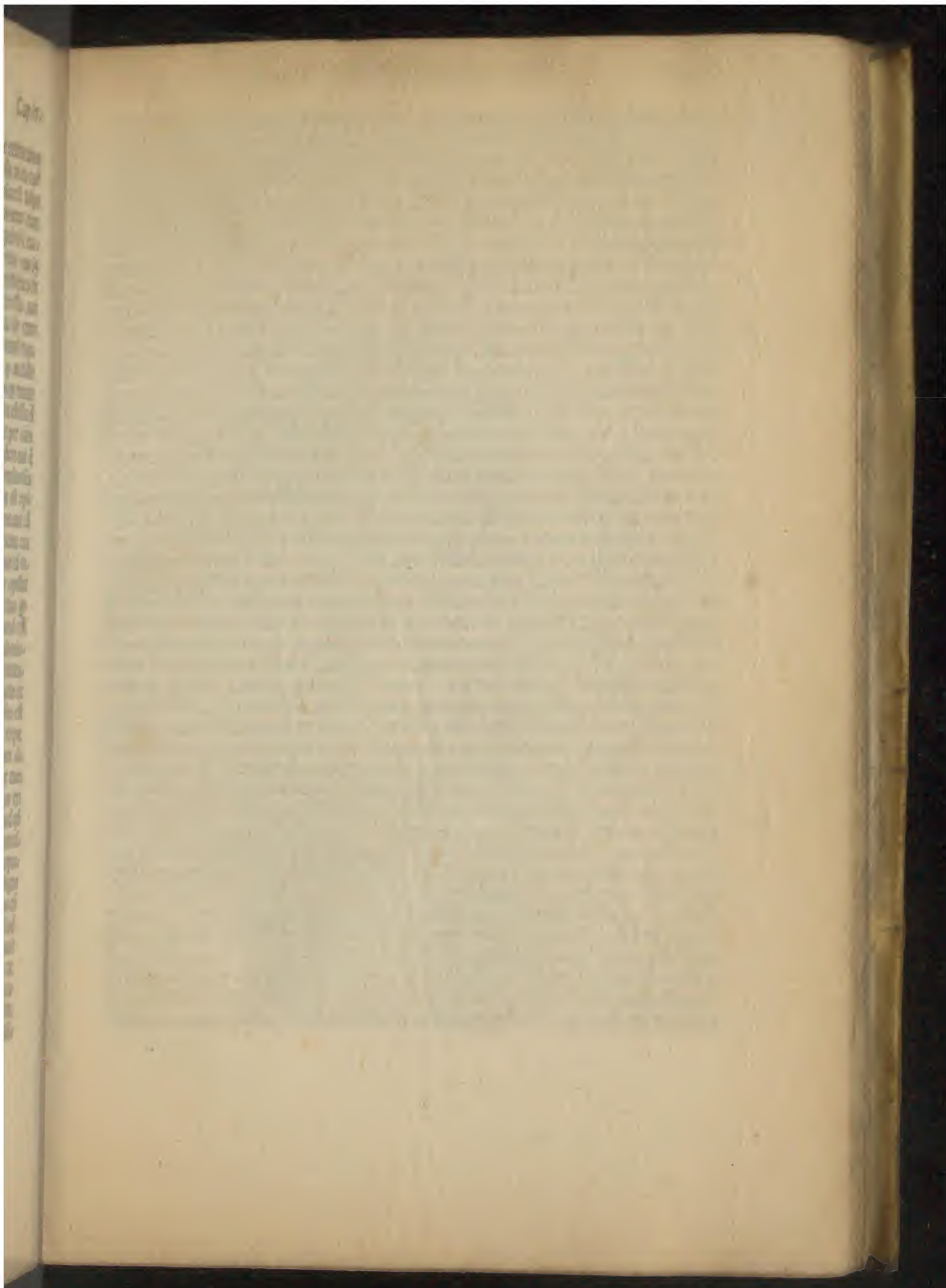
arteria et incarnatur illud quod continet arteriam et coartat super eas: quare sanguis non potest facere cursu superfluum: imo egreditur ex eo aliquid usque ad fines cutis. scilicet quantitas quam capit: et quam alleviat cum compositione redit et occultatur sicut accidit rupture: et fortasse remanet vena sola sub cute: et sentitur pulsus eius et ipsius successio: et multotiens accidit illud arteriis desinitis et disrumpunt preter quod disrumpatur cutis et congregantur sub cute emboisima. scilicet apud leue ex sanguine et vetustate quod possibile est quiescere cum compressione. ¶ Et hoc quidem multotiens accidit in collo et inguinibus et curuaturis per se: et multotiens accidit ex causa intrinseca aut ex fibotomia. ¶ Et multi medicorum existimant quod omnis disruptio arteriarum perducit ad matrem sanguinis que quidem plurimum fit si incarnatur illud quod est in circuitu eius et fiat apud notum: sed ipsamet non incarnatur et res non est ita. ¶ Ille quidem qui negavit incarnationem controuersatus est cum consideratione et experimento. Consideratione vero quam vna duarum tunicarum arterie est cartilaginosa et cartilago non incarnatur. ¶ Experimento vero quoniam non visa est incarnatio. ¶ Et opposuit eis Balie. cum consideratione et experimento. Consideratio vero est rethorica et eius forma est quod est inter incarnatum sicut caro et non incarnatum sicut ossa: quare oportet ut sit incarnata: sed est difficilis incarnationis: et testimonium quidem quoniam ipse narravit se medicasse plures arterias et fuerunt incarnate: et hec quidem est res a qua nos iam expediti sumus. ¶ Nos vero discimus nunc quod dispositio processionis sanguinis a membris diversificatur cum disrumpuntur sicut epa et pulmo: et de illis sunt a quibus parum procedit sanguis et in vnaquaque duarum divisionum sunt que sunt timorosa. et de eis sunt que sunt absque timore sicut emanatio sanguinis ex pulmone in qua est timor et ab utrisque emanat sanguis plurimus: et de illis sunt sicut vesica et matrix et renes: ab eis enim non emanat sanguis plurimus valde summum: immo quandoque multiplicatur cum longitudine spacii et peruenit ad successiones illaudabiles. ¶ Et diversificatur dispositio fluxus sanguinis ex arteriis: quoniam fit in quibusdam earum difficilis valde et morosus ex arteriis magnis que sunt super manus et pedes: et huiusmodi interficiuntur plurimum et non retinetur: et in quibusdam fit facilis sicut in arteriis cranei: retentio enim fluxus sanguinis earum est facilis et sufficit in eis constrictio sola: et multotiens quidem currit ex arteriis parvis sanguis: deinde retinetur per se. ¶ Et differentia quidem inter sanguinem arterie et aliorum cognoscitur: quoniam sanguis arterie egreditur cum saltu et impulsione et est vehementioris purpurei: tatis quam alius neque declinat ad nigredinem sanguinis vene et eius eentia. ¶ Et scias quod omnis cui accidit euacuatio et prope sanguinea et prope arterialis et superfluit et accidit ei spasmus est malum: et similiter si accidit ei singultus est mortalis. Quod si fuerit sincopsis cum singultu: tunc mors est festina: et alienatio et permixtio rationis sunt male. Quod si fuerit spasmus: tunc est mortale plurimum.

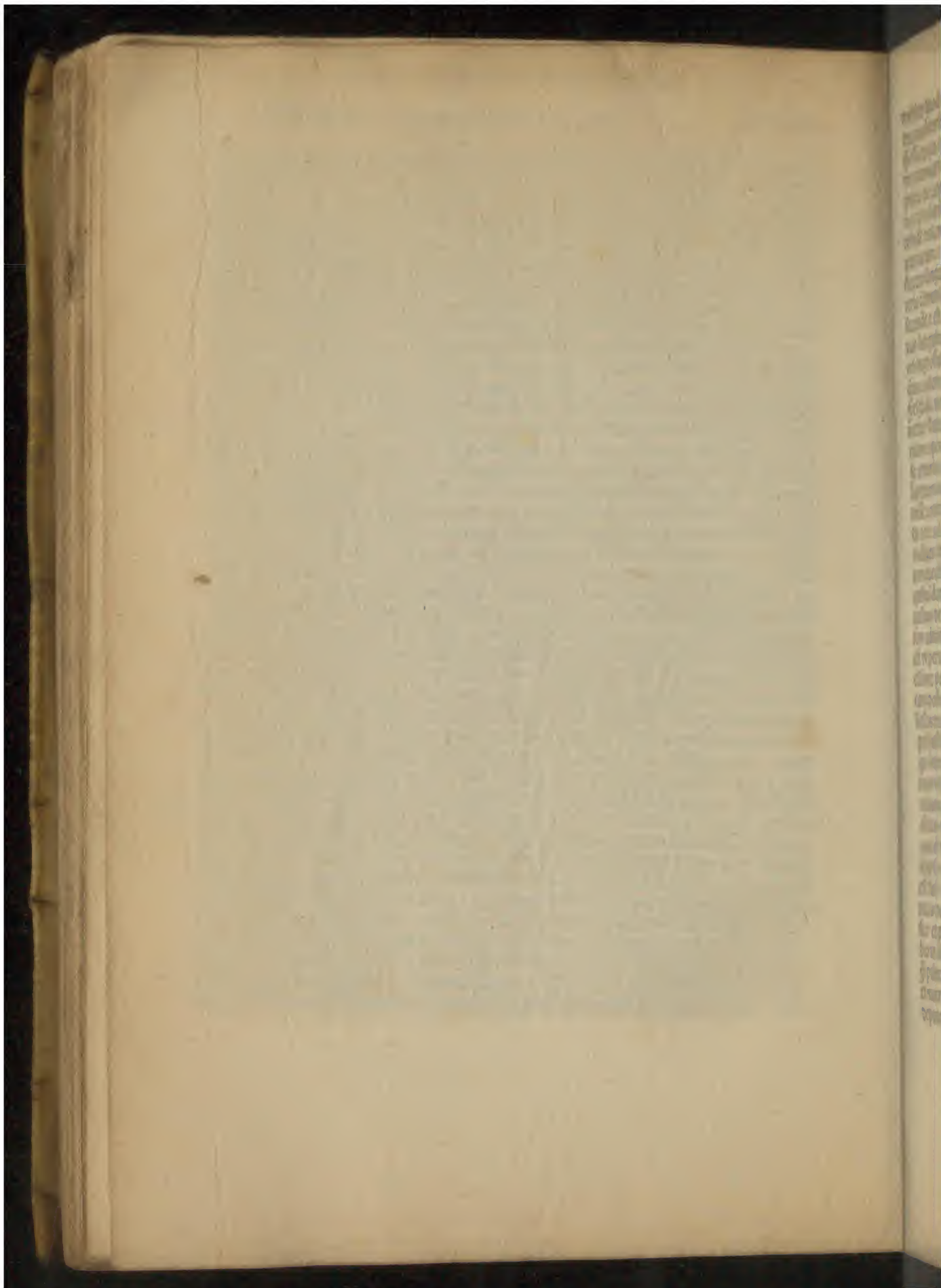
Liber quartus Sen. iij.

De canone curationis fluxus sanguinis.

Cap. 17.

Oportet in curatione fluxus sanguinis ut incipiat ut retineatur: deinde curas vlcus eius si fuerit: et non est tibi possibile in eo curare causa est fixa ex comoditate et filibus nisi ita ut auferatur causa: et si dispositio non tolerat ut auferatur causa est necessarium ut retineatur cum suis retentibus: et sunt in causis que sunt ei et abscondunt sanguinem et currentem: et ille cause sicut scite in libro primo. Verum ego narrabo eas secundum modum festinationis. **D**ico ergo quod ille cause: aut sunt prohibentes in illo illud quod egreditur ab exitu: aut sunt aggregantes rem de illo aut res. **E**t diuisio prima est conuersio ad partem aliam que aut fit cum attractione ad contrarium preter quod fiat exitus alius: sicut ponunt venam super epam et remouetur fluxus sanguinis ex nase dextra: aut ita quod accidit exitus alius sicut flobotomatur patiens fluxum sanguinis narium ex manu pertinente nari flobotomata stricta. **R**etines autem sine exitu est illud quod prohibet motum sanguinis et eius penetrationem: et est aut per caliginem: aut per causam stupefacientem: et stupefaciens quidem aut est medicina: aut est dispositio corporis sicut in syncope: ipsa enim multoties retinet sanguinem. **C**ausa autem retinens sanguinem in locis est opilans exitum: aut cum ligatura: aut cum repulsione ex bucellatione: aut cum repulsione absque bucellatione: aut escara cum cauterio: aut medicina cauterizante: aut cum congelatione rei retente: aut cum inuiscatione: aut cum incarnatione: aut cum coartatione carnis circumdantis venas: quare opstat ipsum et claudit ipsum clausione vehementi. **E**t oportet ut scias quod quando associas vulneri apostema cum quantitate plurima huius non est possibile ligare cum filis neque intrromittere linciniam neque stricturam laboriosa: et neque est possibile: tunc nisi administrare glutinationem et stipticetatem et stupefactionem et inspissationem sanguinis. **E**t si est curatio ex strictura: aut fissura: aut propinquitate medicine: quando est dolor est mala valde: et omnis preparatio dolorosa est mala. **E**t oportet ut preparatio sit aggregans duas res: quarum una est defectus doloris: et altera est refrenatio partis cursus sanguinis: quare non adiuuatur cum appensatione et suspensione et fiat facilis processio sanguinis et eius exitus: et cum prohibent due intentiones declinetur ad leuiorem secundum illud quod presens est: et propinquius ad tolerandum in dispositione. **E**t est necessarium ut narremus modum eius postquam scueris quod primum quod oportet considerare est ut cognoscas an vena sit arteria: aut vena per signa sua: quare agas cum arteria et sis sollicitus plusquam sollicitus et agas cum vena. **A**mplius dicemus quod de attractione vera ad contrarium non ad exitum est necesse membro cum fricatione aut ligatione et strictura: aut cum ventosis. **E**t oportet ut sit membrum communicans positum ex membro cognitio super extremitatem linee vntus continuitatis inter eamambo cum longitudine et latitudine: et eligitur de diuersificato in situ longitudinis: et latitudinis quodcumque amborum est longinquum et dis-

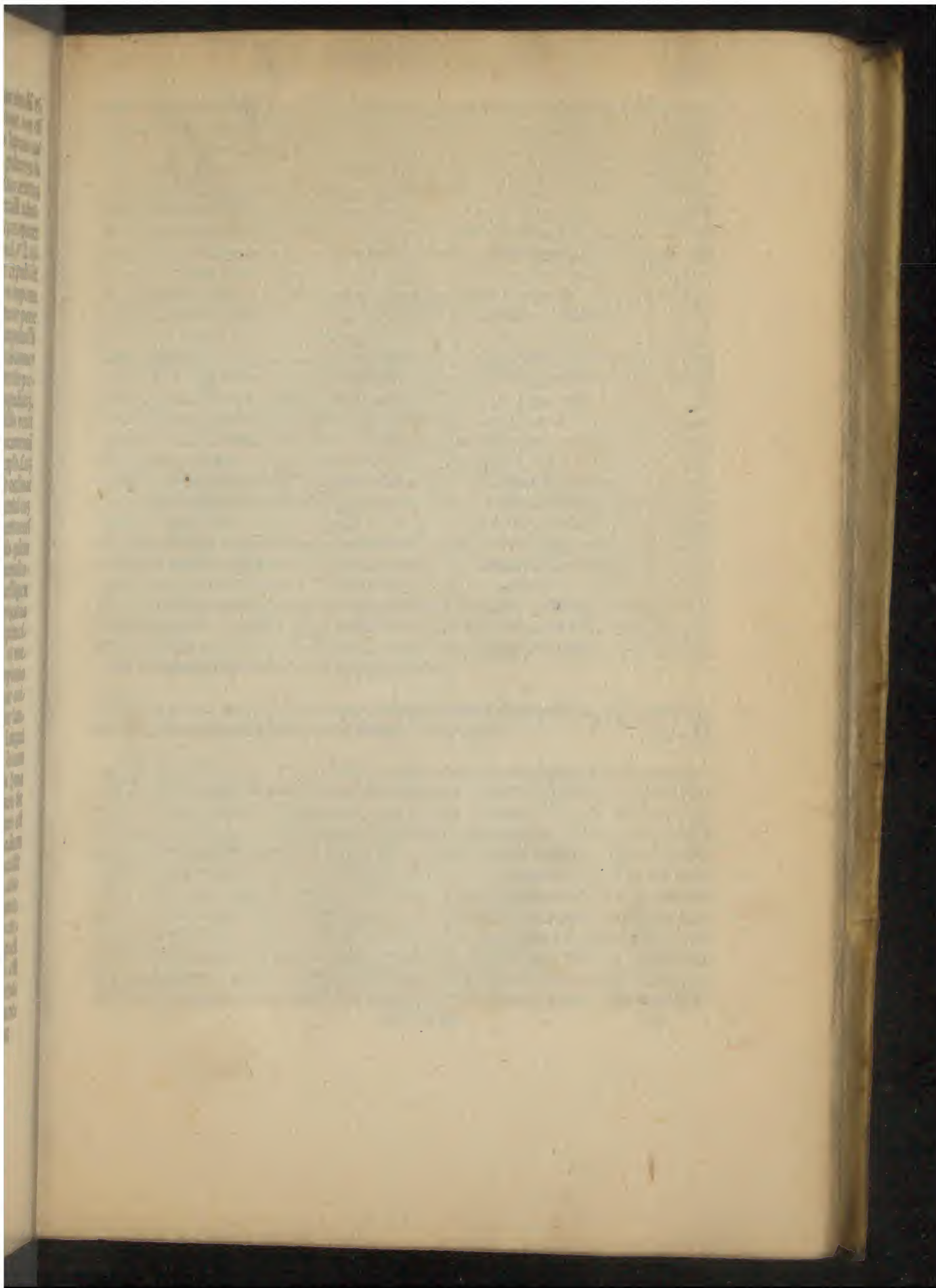

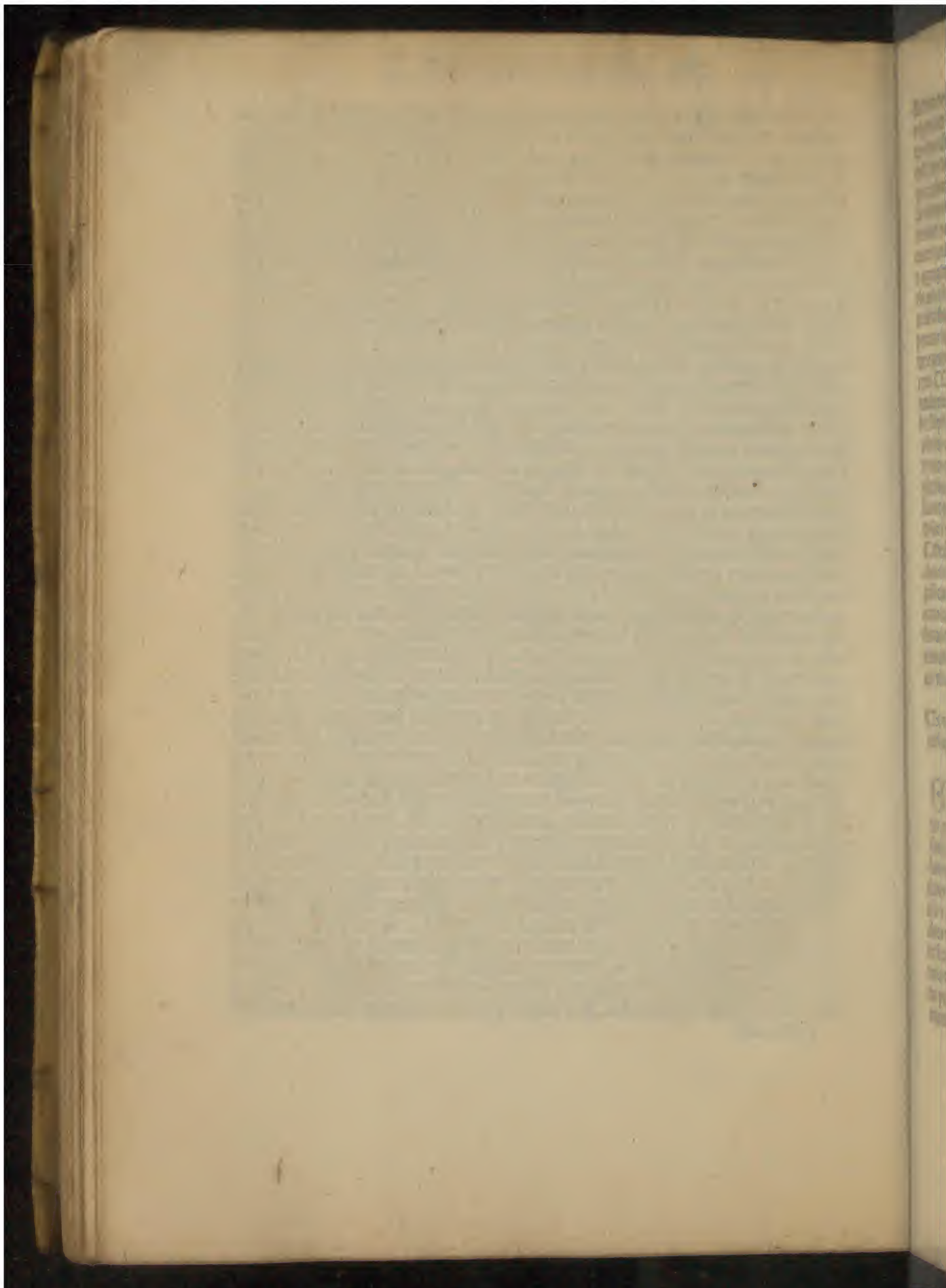

naturatur quod est propinquum sicut sit in duobus lateribus capitulis: aut duobus lateribus manus: nam longitudo inter ista duo est propinqua: quod illa ex qua oportet timeri nocumentum completum: et hec res exigit ut rememoramur illud quod in ea diximus ubi locuti fuimus in libro primo de canonibus euacuationis. Et oportet ut sint extensio et frictio et his similia assidua ex eo quod est propinquus membro secundo: deinde descendatur ab eo: et oportet ut non expectetur in disruptionibus arteriarum. et eis similitum quod sit hoc artificium sufficiens in retinendo fluxum sanguinis et adiutans: et similiter est iudicium in fibrotomia lateris communis longinquus. Unus autem duorum modorum diuisionis secunde et est causa stupefaciens est. verbi gratia. ut cibetur ille cui fluxus sanguinis natus multiplicatur: aut alius ab illo cibi grossi et imbecillius in grossantibus sanguinem sicut sunt lentes et tube et eis filia. Et Modus autem secundus est. verbi gratia. ut in potu dentur stupefacientia. Frigida vero exponunt corpus frigori et fortasse accedat sincopis et retinetur fluxus san. Modus autem predictus in diuisione alia est: quo nam oportet ut obseruetur in eo capitulum unum. et est quoniam fortasse arteria non est una duarum que continuatur cordi: immo duorum laterum eius ita ut cum strinxeris eam inuenies eam firmiter: immo fortasse continuatur cum latere altero ramus alterius arterie que accedit in eo: et adducit ad eam sanguinem preter viam quam strinxisti quare indiges stricturis duabus. Et ante illud oportet ut cognoscas partem que est principium vene: in quibusdam enim locis est inferius: et in quibusdam est desuper: et in quibus est superius sunt sicut in collo: et in quibus desuper sunt sicut in coxa et pedes. Et quando cognoueris partem ad sinistra in ea ligaturam et stricturam. Et de regimine in illo est ut peruenias ad extrahendam venam cum vincino: et etiam cum incisione pauce carnis que velat eam et occultat ipsam: deinde inuolu eam: postea administra medicinas quas dicemus. Quod si fuerit pulsabilis: tunc melius est ut veles eam cum filis lini. Et similiter si fuerit non pulsabilis: verum tamen multotiens eleuatur sanguis eius. Cum ergo feceris illud: deinde annexeris ei medicinas: tunc dimitte ligaturam usque ad diem tertium et quartum tunc. Quod si videris medicinam glutinationem facientem adherentem loco eius: tunc non eradicas eam omnino: sed pone in circuitu eius de genere ipsius aliquid quod madefaciat ipsam parumper. Quod si accedat ei processio ex seipso: quando tu auferes illud quod est super ipsum: tunc tene quod est sub loco in via itineris vene et preme pressione cum qua fiat securitas de saltu sanguinis: et eradica illud quod eleuatur de eo in loco suo et permuta illud cum alio: et sit preparatio tua quam facis membro in ista hora semper quod oportet: et est ut sit officium eius magis in unum quam principium ita ut quando est. verbi gratia. in inferioribus intestinis et matricis tunc sternatur stratum aliquod quod eleuet inferiora et deponat superiora secundum maiorem elongationem que est ex dolore.

Liber quartus Sen. iij.

deinde dimitte ipsum tribus diebus: deinde annecte et hunc modum vsque quo eleuetur sanguis. ¶ Resrenatio aut cum bucellatione non est possibilis nisi in arterijs magnis: fac ergo licinuz ex pilis leporis: aut tela aranee: aut subtili cotto: aut panno lini veteri: deinde pulueriza super ipsum medicinas prohibentes sanguinem: et mitte in ipsam arteriaz sicut bucellam: deinde stringe super ipsam ligaturam: et fortasse admittit licinuz ex pilis leporis solum et excusat sollicitudinez: et oportet ut stringas strictura adherente que non separet donec incarnet. ¶ Licinuz vero ex se natura regit in extractione eius paulatim et expulsiōe eius aut alijs ab hoc. ¶ Impletio vero sine bucellatione est ut imponatur. verbis gratia. illa res in orificium eius et ligetur desuper preter penetrationem eius in venas: et ut retineatur cum eis que sunt sicut puluilli et ppile spongiarum cum vitis fortis stricture stringentibus ipsum cum conuersione stricture que est attrahens. ¶ Strictura vero prima oportet ut sit prope orificium: deinde inuoluat vadens retro et solue stricturas gradatim. ¶ Et scias quod strictura puluillorum et vitarum quando est debilis venit ex ea nocumentum stricture et est attractio: et non puenit ex ea nocumentum stricture et est retentio et impletio: opz ergo ut subtiliter in hoc caplo. Luz ergo stringis strictura bona et stringit iterum ex latere diuerso declinat materiam et resistit attractioni ex strictura. ¶ Et non opz ut perueniat cum strictura et prohibitione nisi que sit infra dolorem nisi si illud fuerit necessarium in primis: deinde mollifica eam paulatim. ¶ Et multoties quidem opz ut suas figuram carnis et colligas labia eius et vitis tegas: multoties enim sufficit collectio labiorum: et positio puluillorum seruat ea colligendo venas ipsorum. ¶ Amplius stringe super medicinas puluerizatas rare: et inclina ante aliquid egredi quando contrahit ubi coartat apud principium suum cum digitis vnus duarum manuum: deinde annecte et medicinas et puluillos apud orificium eius cum manu altera. ¶ Impletio vero cum resrenatus prouenit: aut cum strictura impletis in facie orificij eius cum manu altera non cessante retinere donec congeletur sanguis et fiat impletio: aut cum re infrigidante valde que infrigidat sanguinem et congelat ipsum in orificio eius: aut propterea quod caro coartat locum sicut si incidat vena in latitudine et suspendatur ad duo latera in prima vice: quare claudit super eam caro ex latere ex quo currit: et hoc non fit nisi in loco carnosio. ¶ Et multoties quidem accidit quod necessarium est incidere rami extremis venae ut sit introitus eius in profundum vehementior: deinde ponitur desuper medicina: et multoties accidit incarnatio meatus absque matre sanguinis. ¶ Strictura aut cum escara fit cum igne ipso quando magnificatur timor: et fit cum medicinis cauterizantibus sicut calce. et flore eris et generibus draganti et generibus arsenici et cymino etiam et similibus: et cum eo quod est debilius quando puluerizatur super locum et stringitur et retinet. ¶ Verum timor in illo est quod escara est velocis eradicationis ex se et ex quolibet resistente ex eruptio: ne sanguinis et qualibet aliarum causarum. ¶ Et quando cadit escara redit timor

Alit timor nouus: et propter illud preceperunt ut fiat cauterium cum ferro vehementer ignito profunde ita ut faciat escaras profundas grossas: quarum casus non sit facilis et cadant in tempore longo in quarum similis caro satis est nata. ex cauterio namque debili prouentus escare debiles que cadunt ex qualibet causa et cum hoc facit accidere saniem et calefa est vehementer. Cauterium vero forte implet cum escaris fortibus et remouet rupturam et detumescere eam facit et contrahit eam. Et de cauterizantibus bona temperati regimini est ut sumatur albugo ouis et aggregetur cum calce non extincta: et inuoluantur cum eo pili leporis aut ei similia et ponatur super locum et stringatur. Et de bonis proueniens ad ultimum multoties est ut sumatur cyminum et calx et ponatur super locum et stringatur: et quandoque superadditur eis colcoctar: et genera draganti in hac summa sunt habentia sipticilitatem cum cauterio. Calx vero est cauterium in quo non est sipticitas de qua sit curandum: et illud quod generatur de escaris cum cauterio in eo quod habet sipticitatem est longioris fixationis et profundus. Et succus simi asinini et substantia stercoreis asinini sunt de illis que aggregant ad cauterium acuitatem et glutinationem. Medicines vero resistentes conglutinatione sunt sicut gypsum ablutum et glutinum decoctum: et amilum: et puluis molendini: et gumme: et thus: et resina: et stex passe de vna ipsa: et rane sunt huius generis sicut quod dicitur: et iterum sicca scemius. Medicines vero retinentes cum exiccatione et incarnatione sunt sicut aloes: et cortex thuris: et sicut interiora passularum vne contrita valde: et galle cum oleo aliquo: et comburantur. Et quando completur infusio matris earum extinguantur: et papyrus adustus et resina: et scorpa ferri et stercus equi. et stercus asini adusta: et cinis ossium non ablutorum: quoniam abluta prohibent glutinationem: et spongia noua submersa in oleo aut vino: deinde aduratur: et pills adusti.

De narratione medicinarum simplicium et compositarum specterunt de uersarum fortium in prohibitione fluxus sanguinis. Cap. 18.

Et de illis que dixit Basileus et narravit bene et experta sunt post ipsum et inuenta sunt plurimi inuamenti est ut sumatur de colcoctar. xx. et de minuto thure. xvi. et de aloes et glutino sicco. an. viij. et de arsenico. 4. et de gypso vehementer trito puluerizato ut atomi post cribellationem. xx. curetur cum eo puluerizando super licinia et spargendo super locum: quoniam est mirabile. Aut sumatur sarcocolla de mela et aloes et sanguis draco et ponatur super licinium et stringatur et aloes et thus solum cum pills sicut quod scripsi. Et iterum spongia adusta sicut diximus et later adustus: fumantur spongia et scorpa plumbi et tutia et aloes: aut fumantur thus et aloes et sulfur aut thus et sulfur. et fiat puluis: aut administretur licinium cum albumine ouis. Aut sumatur de colcoctar. xx. et de thure aut minuto thuris. viij. et resine. viij. et

Articella

cc

Liber quartus Sen. iij.

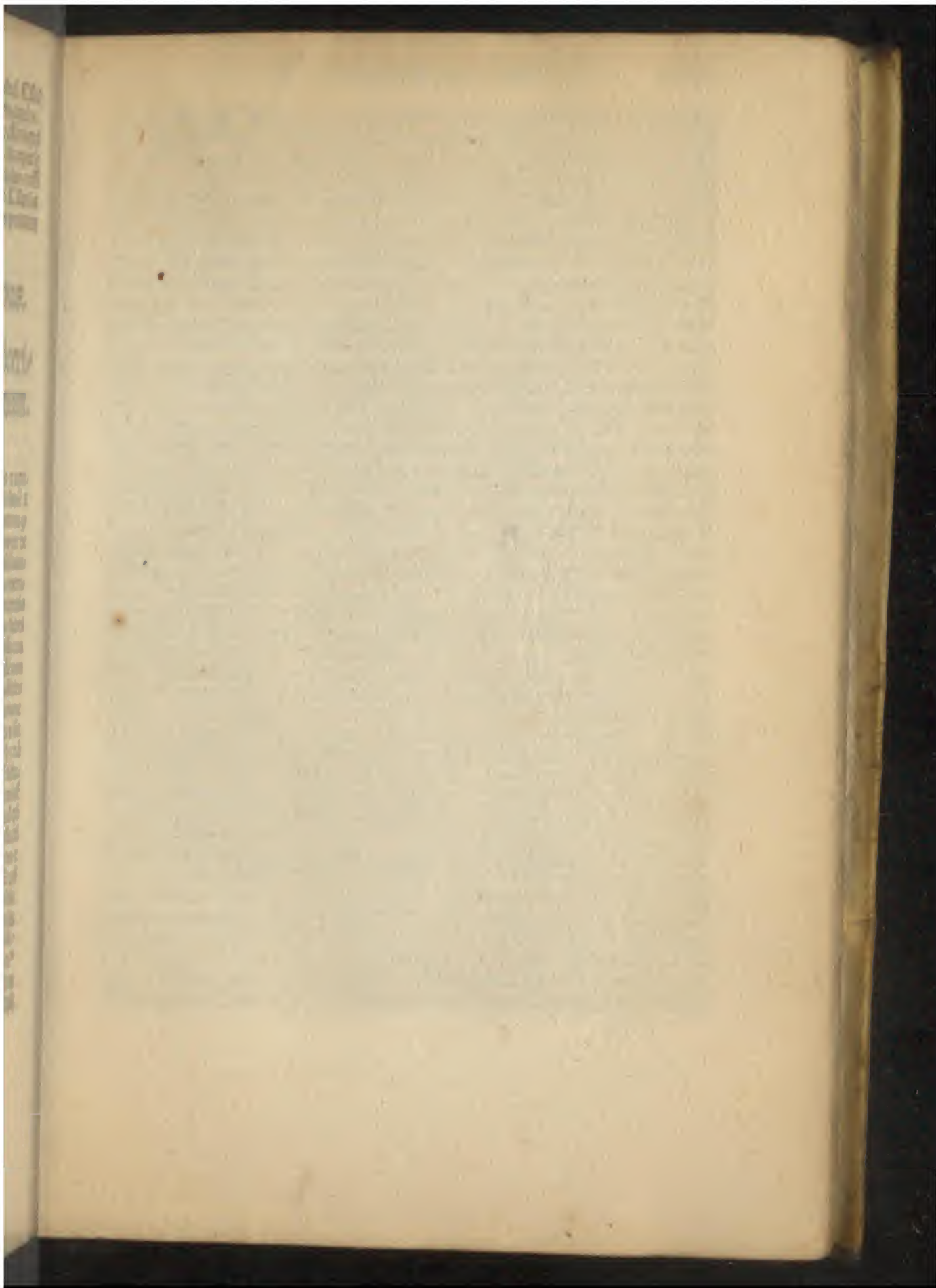
de gypso adusto. S. aut sumatur colcotar z de gypso adusto. S. C. Aut
sumat colcotar eris vsti z calcadis z draganti adusti partes equales.
C. Et de bonis ad fluxum sanguinis z proprie ex draganto est vt sumat
aloes. pars. i. z. s. piumi amboz in corpore graui: z smeo: in corpore le
ui z corticuz thuris in corpore graui. dragma. i. z thuris ipsius z rossi
pinguis in corpore leui. pars. i. sint contenti super ea ambo. C. Aut san
guis draconis: z sarcocolla conficiantur cu albumine oui et ponantur
super pilos leporis: z preparentur sin locu.

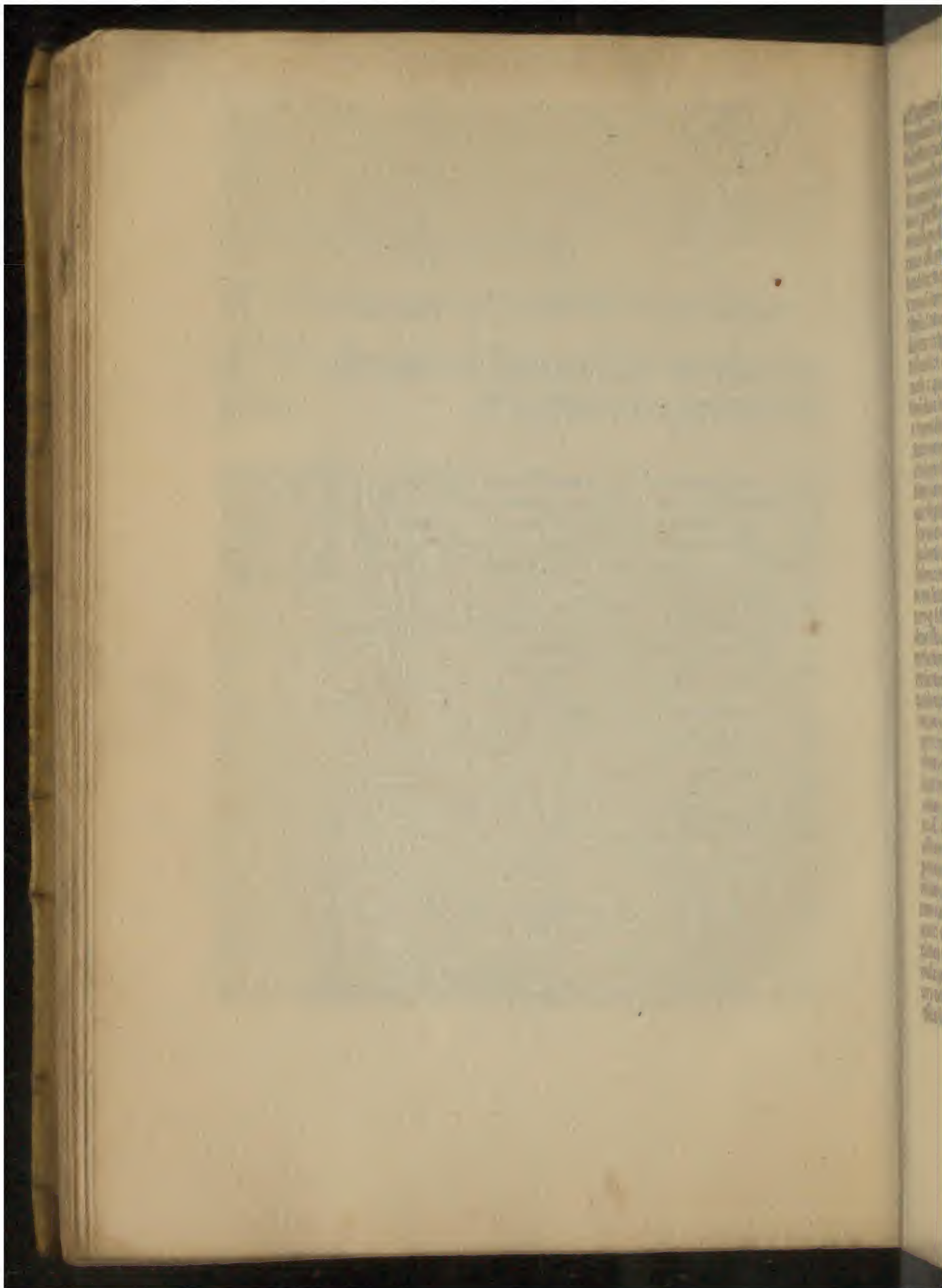
Tractatus tertius de vlceribus.

De sermone vniuersali de vlceri bus. Capitulum primum.

Vlcera gñant a vlceribus z ab exituris eruptis z a pu
stulis: z solutio contnuitatis in carne qñ facit sanie z
pus nominat vlcus. C. Et nō facit pus nisi ppter ea q
cibus q venit ad ea conuertit ad corruptionē ppter de
bilitatē membrū: z qñ ppter debilitatē suam resoluun
tur ad ipm z attrahunt versus ipm supfluitates mem
broz vicinantiū: et aut ppter vngueta mollicantia membz z linientia
ipm cu humiditate sua z vinctuositate sua. C. Et qd est de gñe pus subtil
le nominat virus: z qd est grossuz nominat sordites: z est res spissa coa
gulata alba: aut ad nigredinē dectilis aut sicut fex. Et virus qdē non
generat nisi ex subtilitate humorz aquosoz z ipsoz calidoz: z sordites
generat ex grossitie humorz: z virus qdē multiplicat cum generatione
apostematū z virus eget exsiccat: z sordites abstergente: z vlcera sūt
apparentia z sunt hñcia pfunditatē. C. Et vlcus qd pfunditatē hz nō
euacuat qñ aut iam indurata sit caro circūdans ipz z nominat fistu
la z est sicut canna penetrās in membz aut nō indurat aliqd z nomiā
absconsio z caueria. C. Et qñqz dicunt quidam absconsiones illud qd
elongatū est sub cute z separat ab ea cutis: z cauernam illud qd inflectū
rur sub carne z dilatāt in ea. Dicūt qdam: imo dilatatum est caueria z
strictū pfundū fistula: z non est contrarietas in nominatione. C. Et qñ
est durities super vlcus apparens nominat vlcus ostractū. C. Et fistu
la qdē mala est illa que nō sentit: z sm qñtatē elongationis ei⁹ a sensu
erit eius malitia. C. Et de ipsa qdaz est equalis z de ea est quedam obli
qua: z que vadit ad neruū dolet vehementer z ppte quando tangit ei⁹
inferius cū tenta: z fortasse difficilis sit operatio illius membrū z est hu
miditas subtilis tenuis sicut sit ad illa q peruenit ad os: z qñ peruenit

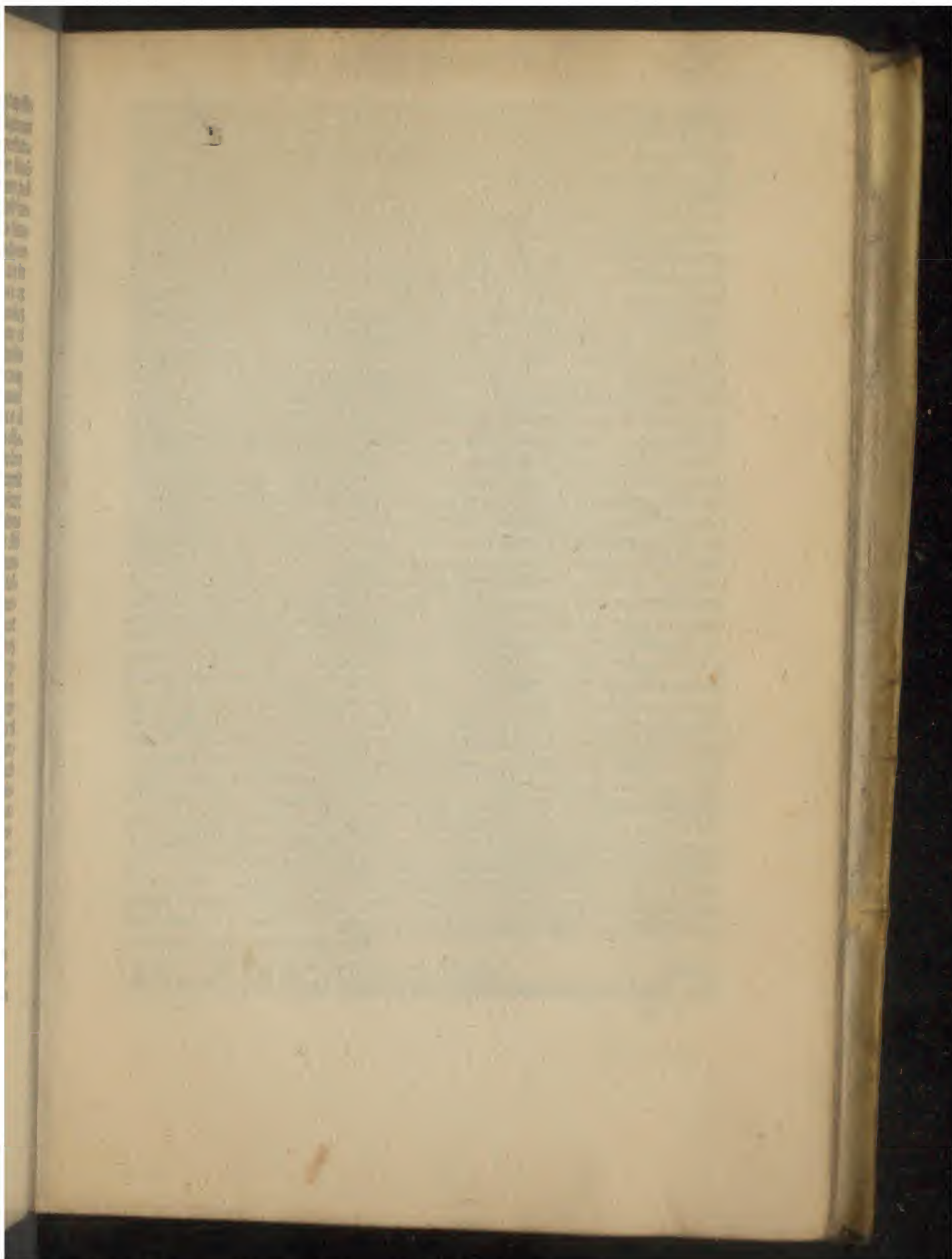

ad ligamentū est illud qđ currit p̄p̄inquū illis. Verū dolor in ossuosa & ligamentali fortasse non magnificatur & humiditas que vadit ad os est subtilior & declinior ad citrinitatez. ¶ Et ex perueniente ad venas & arterias multoties egreditur sex: & quandoq; si fuerit tendens ad venā sanguis plurimus & ad arteriam sanguis subalbidus cū fluxu sanguinis & p̄cessione. ¶ Et ex ea que peruenit ad carnem currit humiditas viscosa grossa turbida cruda: & multoties sunt fistule orificia plurima cuius esse ambigitur & non scitur an sit fistula vna. ¶ Et multoties effunditur in quoddam orificio eius humiditas habens tincturam. & tunc si fuerit fistula vna egreditur ex orificio alijs color vnus qui est fistule. scilicet diuersus albus & tenebrosus & alius. ¶ Et vlcerā quidē duntur in speciebus diuisionū: & dicit qđ vlcerū quedam sunt que sunt dolorosa: & quedā sunt que sunt priuata dolore: & quedam sunt apostemosa & quedam sunt priuata apate: & quedam sunt mūda & quedā sūt imūda: & imūda qđem p̄pterea qđ in eis superfluit humor plurimus & humiditas copiosa q̄ntitas nō sint mala: & de eis sunt sordida: & de eis sunt minorata & de vlceribus sunt putrida. ¶ Et de rebus magis notis eis sunt meridies & humiditas acris cū caliditate ipsius: & de eis sunt corrosiua & de eis sunt ambulatiua: & de eis sunt mollia aut dura aut frigida aut calida: & mollia sunt de vlceribus faciētibz cadere pilos ab eo quod sequitur ea. ¶ Et sunt qđoq; de vlceribus quedam resudantia ex quibus resudat virus citrinum calidum. Et fortasse est calidum comburens quod est in circuitu eius & est malum mortificans: & de eis sunt difficilis consolidationis: & putrefacto est p̄ter corrosiōnem qđ si fuerit erunt ambe ambulatiue: & fortasse corrodens est corrodens illud quod continuatur ei p̄pterea p̄pter acuitatem & absq; putrefactione & neq; est febris omnino. ¶ Verum cum ambulatiuo putrefactiū multiplicatur feb. aut non separatur ab eo. ¶ Et Galienus quidē nominauit huiusmodi vlcerā corrosiua ignem persicum & fornicatū ambulatiuū: & post vlcus putrefactum est compositum ex vlcere & ex egritudine putrefacta: & vnicuiq; eorum est dispositio. ¶ Et vlcerā quidē dura incipientia tre versu viriditatem & nigredinem sunt mala: & vlcerā frigida sunt mollia alba quiescentia p̄pter medicinas calefacientes & calida ad rubedinem declinata delectantur frigore. ¶ Et quando vlceribus malis associetur color corporis malus sicut albus plumbeus aut citrinus: tunc illud est significatio p̄pter corruptionem complexionis epatis & corruptionem sanguinis qui venit ad vlcus quare sit difficilis eius consolidatio. ¶ Et vlcerū quidē quorum radices sunt acutę: & cum quibus est puritus superfluitates sunt acutę: & quorum radices sunt late albe pauci pruritus illorum complexionēs sunt frigide. ¶ Et vlcerā generata successione egritudinis sunt mala: qm̄ natura expellit ad ea residuū corruptionis superfluitatū. & vlcerā deiciētia pilos ab eo qđ seq̄ ea sūt mala. ¶ Et meliores significationes figentes salutē vlcerū & vulnē sūt cū i. succedētia eorū declinata sūt

Liber quartus Sen. iij.

ad sanies. ¶ Et dicitur in signis mortis velocis cum sunt homines apostemata et ulcera leuia et destruitur eius ratio moritur. ¶ Et malignorum quidem ulcerum cause sunt quandoque vulnera obusantia superfluitatibus malignis corporis: aut regimini corrupto: et quandoque sunt sequentia pustulas malas: quare sunt ab eis festinantia ad ulcerationem post pustulas et significat malignitatem ulceris eius putrefactio et ipsius ambulatio et corruptio eius quod est in ipsius circuitu: et difficultas sanationis in seipso cum rectificatione curationis exhibite ei. ¶ Et meliores significationes significantes salutem ulcerum: et vulnerum sunt cum in successione eorum est sanies que est cum medicina faciente pus et ex operatione nature: illa enim operatio nature est secundum cursum naturalem et non generatur sanies nisi a digestionem naturali: et non associatur ei malum ex accidentibus ulcerum malorum: et proprie sanies laudabilis alba lentis equalis que consecuta est complementum digestionis: et neque associatur ei fetor cum in ea non sit putrefactio. et fortasse non euacuetur a fetore paruo sanies cui accidit cum adiutorio caliditatis innate et alterius extranee. Et nos quidem iam locuti fuimus de sanie in locis alijs. ¶ Ulcera autem que accidere faciunt spasmodum et ulcera putrefacta scrofulosa et algeromati et conosiua et cancerosa: et que eorum cursu currunt sunt in quibus non generatur sanies: immo quando apparet in ulcere sanies et apostema est signum bonum cum quo non timetur spasmus et permixtio rationis et his similia: quantum sint in loco quod facit illud necessarium sicut sunt membra posteriora et anteriora et nisi res pertranfierit terminum. Quod si apostema occultetur subito et redeat non solum uetur per pus aut ei similia. ¶ Amplius sunt ulcérantia membris nervosis sicut ulcera dorsalia: quoniam sunt in vicinitate dorsi et nuce: et ulcera que cadunt in anteriore parte coxe et genu: quoniam ipsa iterum sunt sicut lacerti nervosi: in quibus res convertitur ad spasmus et permixtionem rationis etiam. ¶ Si autem evenit in membris nervosis: plurimum quorum est in antecedente extensione corporis timetur aut cursus sanguinis si ceciderit in medietate inferiori extensionis: similiter timetur ex eis quandoque permixtione rationis: et timetur quod cadat pleuresis et saniositas post ipsam: aut quod proveniat sputum sanguinis si ceciderit in medietate superiore eius: et tu iam scivisti intensionem saniositatis in pectore ex libro tertio. ¶ Et quandoque timetur in eis iterum permixtio rationis. ¶ Et de signis bonis in ulceribus est ut in circuitu eorum nascantur pili qui ceciderunt. ¶ Et corpora susceptibilia curationis ulcerum sunt que sunt melioris complexionis et paucioris humiditatis superflue cum inuentione sanguinis boni in eis. Illa vero que sunt multe humiditatis aut siccitatis sunt tarde suscipientes rectificationem ulcerum: quantum humida sicut infantium sunt susceptibilia: et sicca: sicut senum: et proprie quando complexio est radicalis sicca privata sanguine mundo et accidentalis humida mollis: sicut in senibus iterum: et propter illud iterum fit in ydropicis curatio ulcerum eo

al

rum difficillis: et in pregnantibus iterum propter retentionem superfluitatum earum: propterea quod ipsarum menstrua retinentur. Sed in senibus non sanantur eorum ulcera propter illud et propter paucitatem sanguinis eorum boni. Et quandoque sanantur ulcera: deinde rescinduntur: quoniam non generatur in eis caro nisi ante mundificationem: quando ergo retinetur in eis superfluitas non munda: oportet inde ut corumpatur continuas proueniens secundo. Et quandoque existimantur fistule propterea quod accidit eis dispositio exiccationis et retentionis prohibentis respirationem quod ipse sunt sanate: quoniam earum dispositio est similis saluti sicut diximus: deinde rescinduntur propter quodlibet motum et commotionem et tussim et offensionem et malitiam facendi et alia. Et de ulceribus in quibus nascitur caro quedam sunt in quibus nascitur caro addita: et quedam in quibus non nascitur illud: et illa in quibus generatur caro addita sunt illa in quibus fit festinatio nascentis carnis ante mundificationem: et illa in quibus non nascitur illud sunt illa in quibus non nascitur caro nisi post mundificationem. Cum ergo prolongatur spatium ulceris et coroditur et putrescit et destruitur de substantia eius res plurima: tunc non expectatur consolidatio eius nisi in profundum. Et propterea quando ulcus est antiquum retinens spatium anni: et propterea quando est disruptum et incipit ex eo disruptio. fistula: et antiquum necesse est ut educat os ex ossibus que eis sunt vicina. Et ulcera quidem melancholica non sanantur nisi ab eis auferatur tota eorum corruptio usque ad carnem et ossa sana. Et cause que cum accidunt corumpunt ulcera sunt debilitas virtutis membri. quare recipiunt omnem materiam: et malitia complexionis membri: et malitia eius quod aduenit ei de sanguine aut in qualitate aut in quantitate. In qualitate vero plurimum eius est propter malitiam complexionis epatis: et color est in eo declivis ad albedinem plumbeam aut citrinitatem: aut propter splenem et est color ad nigredinem et alterationem declivis et lentiginositatem: quare est cum eo malitia omnium humorum in corpore. Et huiusmodi quidem preter hoc quod et ipso non acquiritur quod conuertatur in carnem nocet per illud quod conuertitur ad ipsum de superfluitatibus. In quantitate vero quod additur aut diminuitur: quare non inuenitur cum quo caro ulceris generetur. Et est ulcus clarum mundum properans ad escaram: et nescitur si est corpus mundum pauci sanguinis: aut est propter ostracositatem que accidit parietibus eius et marginibus ipsius: aut propter dilatationem venarum que adveniunt eis: aut propter corruptionem eius incipientem versus tenebrositatem et viriditatem et nigredinem: aut propter mebrum male complexionis quod vicina est ei. Et ulcera quod praue curationis et eis similia sunt interficientia infantes non tolerantes vehementiam dolorum et ulcerum: et difficultatem curationis eorum et ipsorum prauitatem.

S De canone curationis ulcerum.

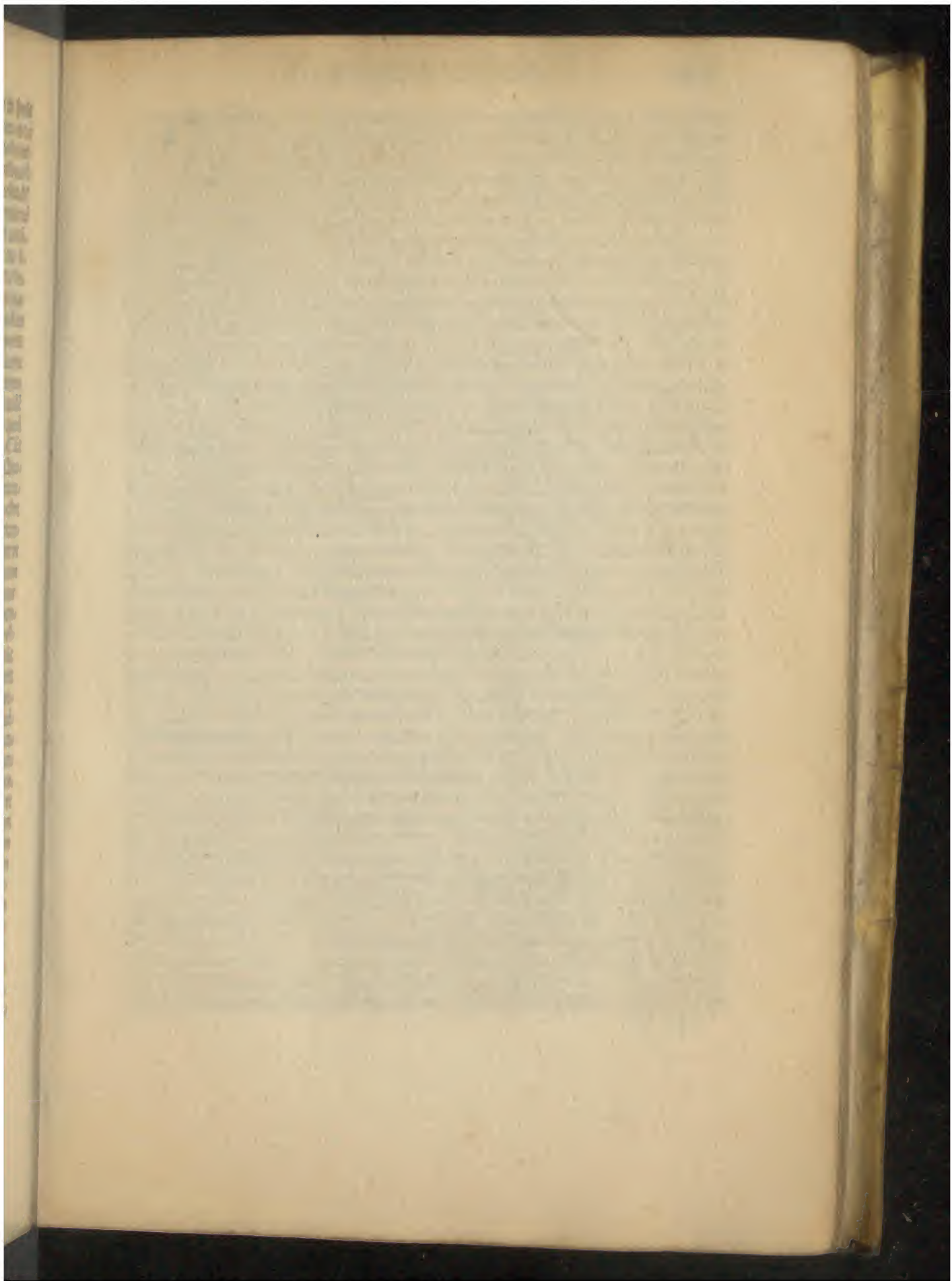
Cap. 2.

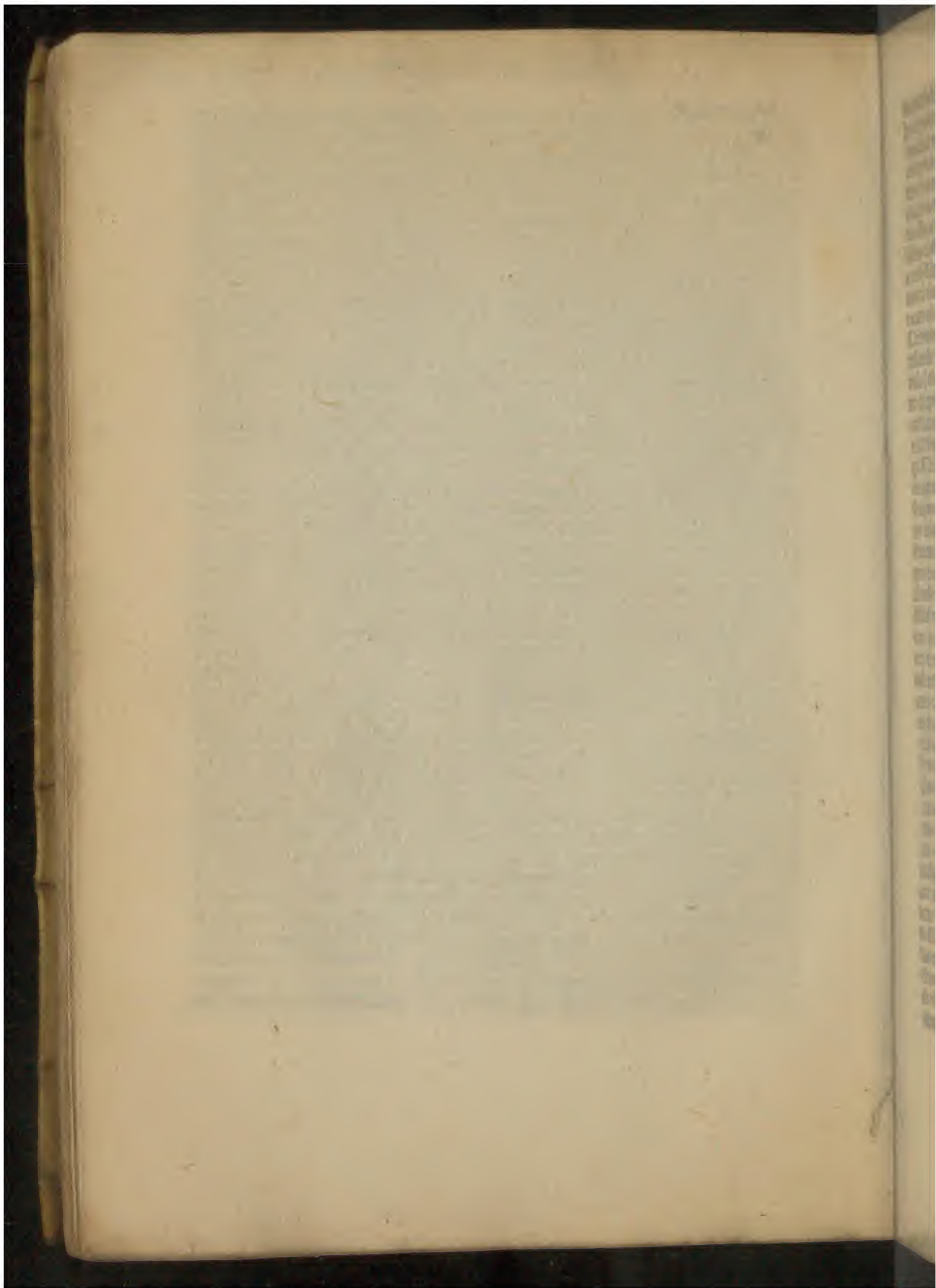
Scias quod omnia ulcera indigent exiccatione quadam preter facta ex art.

cc 3

Liber quartus Sen. iij.

tritione lacertorum et ipsorum contusione. Ista enim indigent in pumis
ut mollescentur et humectentur. Et cum hoc quod indigent ulcera in do-
minatore dispositionum exsecatione indigent quandoque dispositioni-
bus alijs mundificationis et absterfionis et aliorum consequentibus ul-
cera preter ipsa ulcera. Et quanto plus est vlcus maius et profundius
indiget exsecatione vehementiore et ut aggregentur labia eius veheme-
ntiori perscrutatione: et fortasse est tibi necessarium suere ea. Et confi-
dera ex dispositionibus necessitatis ad perscrutandum in illo et eis si-
milibus illud quod diximus in ca. vulnerum. Et scias quod ulcera for-
tasse indigent in curationibus suis adinistratione medicinarum qua-
rum quedam sunt currentes penetrantes et que inijciuntur profundan-
tes: et tunc necessarium est ut sint unguenta et eis similia: quare oportet
tunc ut sit illud quod apparet humidum et quod occultum est siccum:
et proprie in illis que sunt ad fistulam oportet ut sit siccitas orificiorum
eius vincens humiditatem substantie eius vehementer. Et est quidam
quandoque necessarium ut earum medicine permisceatur cum eo quod
currit ut fiant viscosae adherentes. Scias ergo illud iterum in eis. Et
scias quod ulcera indigent ligaturis et strictura propter tres modos. Quo-
rum unus est ut currat solidities: quare oportet ut sit fortitudo strictu-
re eius apud eius orificium ut ipsius expressio bona fiat. Et secus est ut
seruetur medicamen incarnatum super vlcus: et non indiget strictu-
ra vehementi. Et tertius est ad incarnationem labiorum: et oportet ut
non sit strictura in ipso molli apud duo labia: immo complicata com-
plicatione vehementi. Et non oportet ut cum ligatura perueniatur
ad lesionem: ita ut apostemetur: et oportet ut sit adiuuans in prohiben-
do apostema: quoniam non est possibile cum apostemate ut curetur ul-
cus. Et si non est tibi possibile ut prohibeas et apparet apostema: tunc
occupatus sis cum apostemate et cura eius quodcumque apostema fuerit
cum obseruatione ipsius vlcus usquequo separaueris ex curatione apo-
stematis: et tunc remanebit sola obseruatio vlcus. Et similiter quan-
do corumpitur quod est in circuitu vlcus et viridescit et nigrescit cu-
ra illud cum scalpellatione et extractione sanguinis: et si etiam cum ven-
tosia: deinde adhere ei spongiam siccam postea medicinas exsecantes.
Et cum separatur vlcus aut inuenis vlcus purum: tunc oportet ut
obserues in pumis an ex corpore aliquid ad vlcus effundatur aut non
effundatur: immo iam sit abscissum. Quod si nihil effundatur ad ipsum
sit intentio tua in medicando ipsum: et si aliquid effundatur ad ipsum
sis sollicitus in eo quod ad ipsum effunditur ex stoboromia aut solu-
tione ventris aut vomitu: quoniam vomitus quandoque confert etiam
in hoc: et Hypoc. testificatur de eo. Et si in vlcibus fuerint frusta
ossium et panniculi aut alia non properes in extrahendo ea: sed fac
illud quod diximus in capitulo ossium. Et primum quidem quod
oportet te preparare de esse vlcus est apertio cum medicinis su-
is: deinde mundificatio cum medicinis suis: deinde nascencia car-

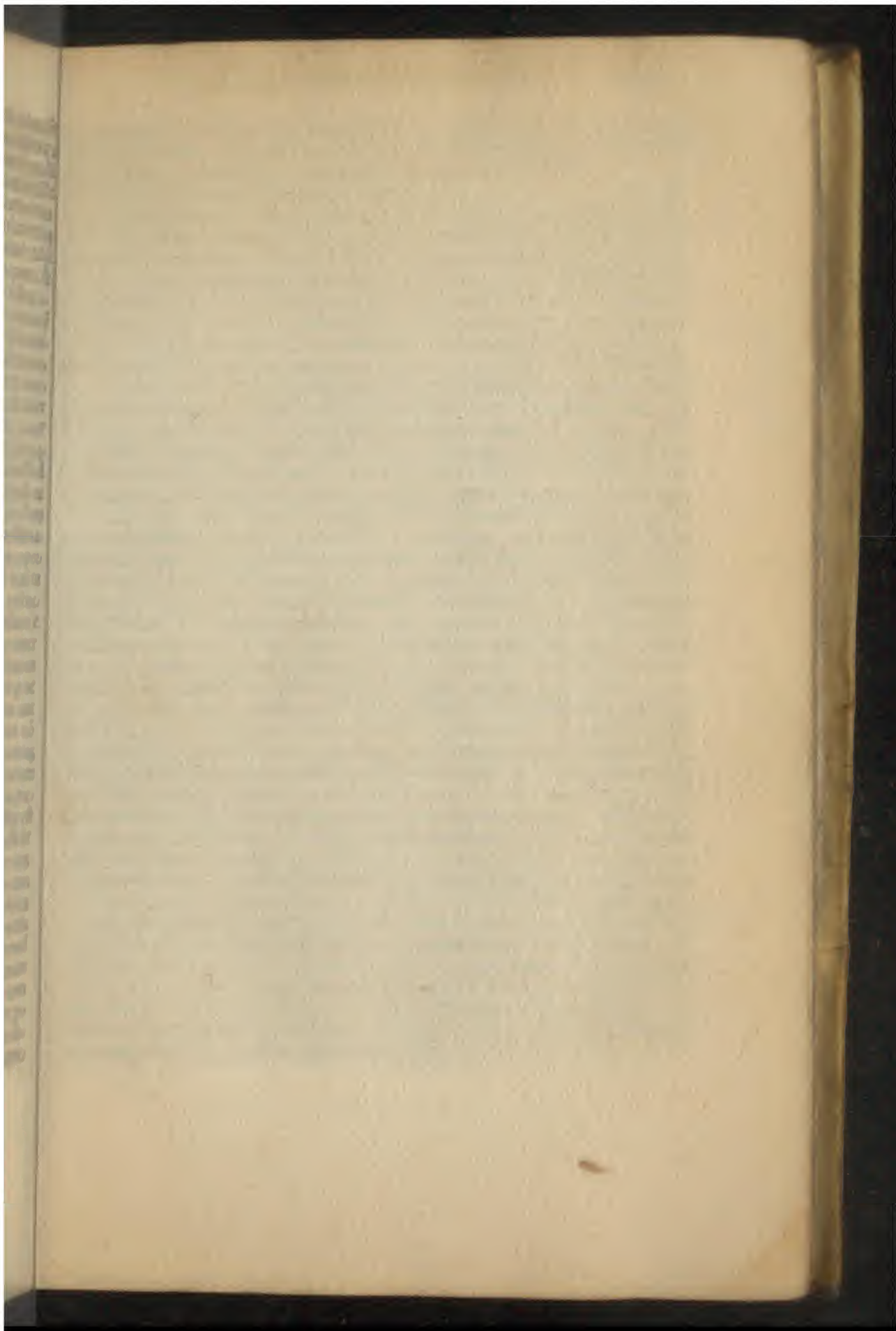

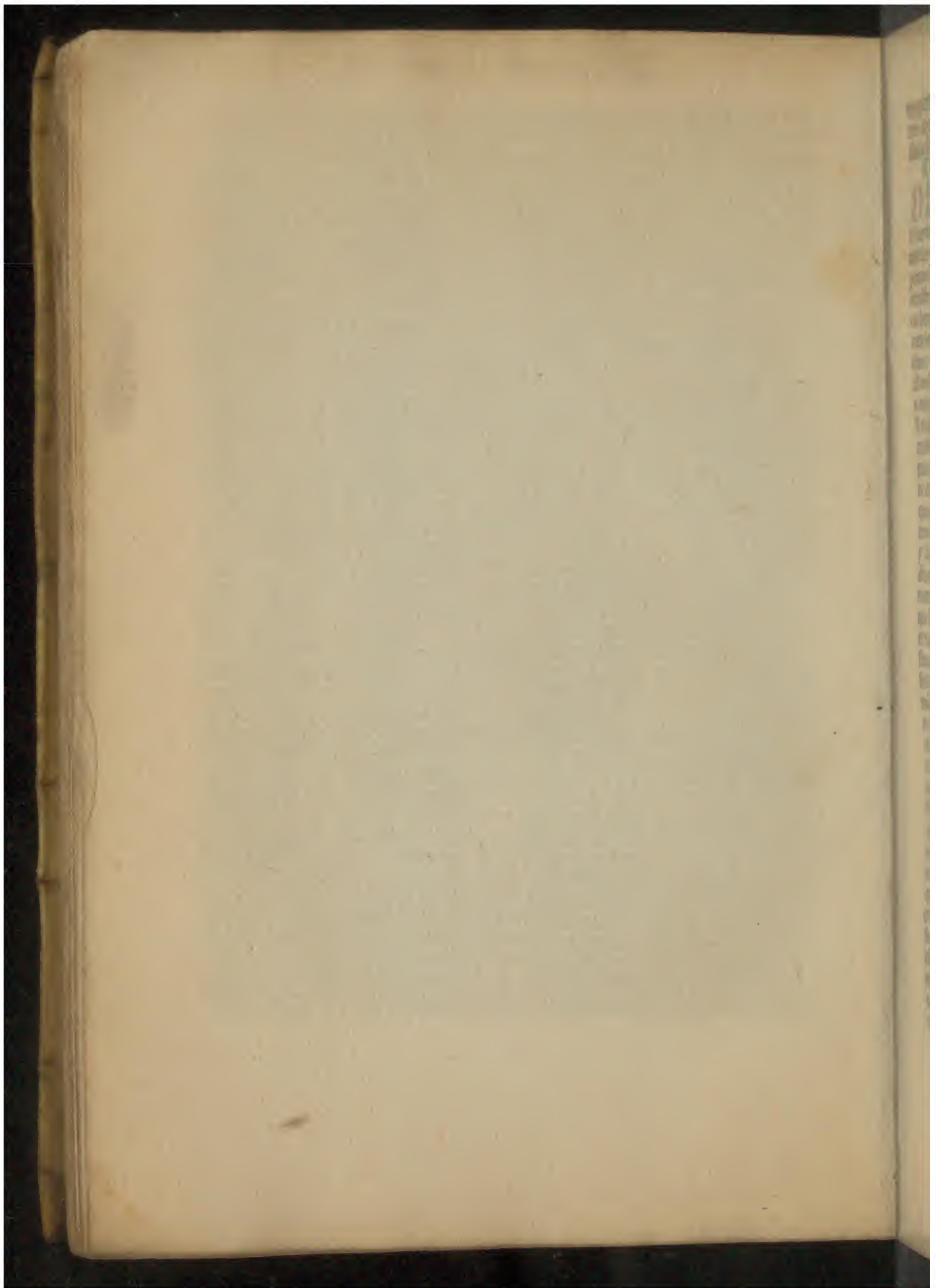

nis et consolidatio. Et si inueneris vlcus mundum equale quod non habet profunditatem: tunc consolidatio tantum fiat cum eo quod non habet mordicationem. In sordidis vero necessarium est abstringens mordicans. Et in primis cum curantur indigent mordicatione: quoniam sensus non sentit ipsum deinde gradatim perueniatur ad illud quod est leuissimum mordicationis usquequo sentiat hora nascentie carnis. Et caue in omnibus illis ne dolere facias quantum potes et propate quando est illic caliditas et inflammatio. Et oportet ut remoueas causas prohibentes a consolidatione: et sunt cause quas numerauimus et diximus que declinant cum vlcere ad malitiam. nam si tu curaueris eas in primis non eris vacans ad curationem vlcerum sicut oportet: immo non erit tibi possibile. Et multoties quidem rectificata est complexio membrorum et sufficit in rectificatione vlceris. Et multoties est vlcus molle super quod oritur caro mala que est in seipso ad rube dinem et calefactionem declinans. ergo curetur cum epithimatis infrigidantibus carnem circumdantem ipsum sicut succus solatri cum bolo ar. et aceto et epithimatis de sandalis et capphora infrigidata cum niue: que non cessat consolidari vulnus et constringi. Et oportet ut in vlceribus dolorosis que sunt vehementius dolorosis occupatus in primis in sedando dolorem et illud cum mollificationis que tu scis proculdubio: et quousque sint contraria vlceris: verumtamen cum non sedatur dolor non preparatur nobis ut curemus: cum ergo sedauerimus consequemur. Et vlcera quidem sordida indigent ut mundentur et sunt illa quorum humiditas et quod ex eis currit est plurimum: et forsitan mundificatur cum melle et fortasse mundificantur cum pulueribus et vnguentis: et qui non mundificatur non est possibile ut obutet eis medicamen purum usque ad corpus eorum et proprie pulueri: quare oportet ut mundificentur: deinde nascatur caro: et in mundificante quidem est abstergio plus sicut scripsi ante. Et fortasse oritur caro mala quare est necessarium ut corodat eam medicamine acuto et liniatur deorsum cum infrigidantibus deinde eradice eam eo quo eradicatur escara: deinde curetur. Et medicamen quidem vnum sed quedam corpora facit nasci carnem et sunt quedam eorum est corrosiuum vehementius abstergens cum corpora illa sint leuia valde: aut est sunt quedam eorum non abstergens neque faciens nasci: et propter illud eget medicamen ut confortetur aut frangendo compositionem eius aut minuendo eius vinctuositatem aut intingendo ei medicamen aliud in quo sint exicca et abstergio et in corpore alio est per compositionem ad ipsum corrosiuum indigens ut insinuetur de pondere eius aut ad datur in vinctuositate eius aut adiungantur ei stiptica aliqua. Bigniora ergo vlcera ut confortetur eorum medicamen sunt illa quorum difficilis est consolidatio. Et de illis que sunt necessaria est ut dimittatur medicamen super vlceribus diebus: deinde dissoluatur: nam si ipsum tunc non operatum fuerit non faciet suam operationem. Et oportet ut eloget oleum quodlibet ab vlceribus. quod si fuerit necessarium tunc sit oleum de kerua et oleum myrti. num et oleum iasticum. Et cum ibi non est nisi vlcus: tunc oportet ut al-

Liber quartus Sen. iiii.

leues insensibiles membrorum non tolerantium ipsum et caueas a doloratio-
eius cum medicamento fortis. In illo vero quod est parui sensus non abstineat
necessaria medicatio. Et intrinseca quod est et sublimia preclara et multo
iuuamenti et suscipientia nocumenta velociter sunt de caplo sensibilibus
iudicio eius et eorum contraria sunt de caplo insensibilibus: aut quorum sensus
est debilis. Et propter huiusmodi causam non sufferunt ulcera intrinseca
ea que sunt sicut flos eris et eis similia et proprie ea que bibunt: et indigent
illis que faciunt glutinationes plus sicut dragagantum et gummi. et ille
quibus clysterizat indigent eo quod est inter duas res. Et de illis que re-
cta sunt in curatioe ulcerum est ut quiesca sint membra eorum et non moueantur
et si mouent in principio motu paruo minus nocumētum est quam si moueantur
post principium motu laborioso et proprie in corpore malorum humorum.
Et oportet ut timeas in ulceribus quod cadat ex vicinitate eorum in car-
natio inter duo membra vicinantis sicut adherentia que accidit inter
palpebras et oculum et inter duas palpebras et inter duos digitos. et cauere
ne et absconsiones sunt velocis conuersionis ad fistulas. Et ulcera quod
dem vicinantis arterijs et venis magnis perducunt ad apostema illud
quod vicinantis eis de carne molli sicut testiculi et subascelle et quod est post au-
rem sicut perducit scabies et ei similia de his que diximus propter illam
eandem causam et proprie quando corpus est plenum mala superfluita-
te. et tunc quidem vehemens fit dolor et peruenit ad vlcus. quare oportet
ut curet illud cum mundificatione corporis. et cum eo quod est deum in
caplo. Et dum mundificat apostema non speras eius curatio. et est ne-
cessarium in huiusmodi ut tuearis vlcus ex nocumēto cum basilicon et
ei similibus si corpus fuerit mundificatum: et ponas inter ipsum et inter
membrum quod distinguat et prohibeat nocumētum peruenire ad vlcus in
omni dispositione. Et oportet ut audias sermonem communem et est quod de
illis que sunt necessaria est ut sit illud quo curas vlcus aut queniens aut
inconueniens: et conueniens sed non conferat in dispositione tamen non
dissociat ei nocumētum. et inconuenientis diuersificatio aut est quoniam
ipsum est debilius et significat illud additio eius quod est contrarium
ei quod ex ipso expectatur de exsecatione aut mundificatione aut alijs pre-
ter corruptionem aliam: quare oportet ut addas in virtute eius. Cuius est
diuersitas propter modos alios sicut quod ipsum calefacit ultra quam necesse sit
ei quare facit accidere rubedinem et inflammationem. quapropter oportet
ut insinuas de fortitudine eius et extinguatur de inflammatione eius cum
emplastro infrigidante: aut declinat cum eo ad nigredinem et obscura-
tionem. quare scis quod infrigidat ipsum aut non calefacit ipsum mensu-
ra qua indiget. ergo oportet ut addas in virtute calefactionis eius. Aut mol-
lificat ipsum quare indiget ut addas in virtute stiptici et exsecatiuorum
sicut sunt balaustie et galle et ei similia que exsecant ut succurratur cum
exsecatione eorum de illis de quibus diximus tibi. Cuius corrodit et pro-
funderat ipsum sicut ostensum est: quare oportet ut frangatur fortitudo ab-
sterisionis. Et multoties quidem non conuenit medicamen proprie.

rea q̄ complexio infirmi est superflua in capitulo eius cuius medicamen oportet esse fortius in contrahendo illud capitulū adeo donec reducat spm ad p̄p̄onē suā: aut debilis in caplo p̄ueniente ei.

De curatione vlcērum virulentorū.

Cap. 36

Necessarium est vt in eis administrentur medicine exiccatiue vt mū, disticet virus: deinde fit occupatio innascentia carnis. Quod si fuerint mollia: tunc administrentur super ea medicine ad faciendū nasci eorum profunditatez et ipsorum margines propter debilitatē corporum illorū vlcērum sed oportet vt exiccentur in p̄mis deinde administrentur. Et cum tu administraueris medicamen et non inuenieris humiditatem minus aut videris eam augeri: tunc scias q̄ medicamen sin illud corpus non est exiccatum: quare adde in confortatiōe eius et ipsius exiccatione et adiuua ipsum cum abstersione pauca. sicut est mel. verbū gratia: et medicinis stipticis sicut sunt balaustie et alumen et minora de virtute olet et pone ipsum oleum in quo sit exiccatio. Quod si videtur vlcus iam superfluere iterū in exiccatione tunc minue de virtutibus omnibus. s. exiccatione et abstersione et stipticitate: et serua hoc preceptum in medicinis facientibus nasci carnem vlcērum et nō faciat te errare quidam et est vt sit medicamen magis abstersiuum q̄ oportet quare corrodit membrum et resoluūt carnositate eius ad humiditatem currentem quam existimas virtus et addis in virtute abstersiōis. Et huiusmodi quidem medicamen ponit vlcus profundius et calidius et magis simile cū apostemose: et sentit infirmus mordicationem manifestam. Et scias q̄ medicinarū exiccantiū vlcera quedam sunt que sunt vehementis infrigidationis sicut iusquamū album et opus et radix mandragore: et quedā sunt vehementis calefactionis sicut resina et plix. quare tibi inest vt temperes vnam earū cum alia et sin oppositionem alicuius complexionū particulariū. Et medicine quidem mūdificantes virus sunt iste medicine exiccatiue sicut alumen et galle et cortices granatorum et cortex thuris et merdasengi et farina ordei et ei⁹ saule et flores papauē. ruffi et folia arboris salicū. Cū ergo fit emplastrum cū folijs nucis recentis et sit emplastrum cū nuce sicut est aut decocta cū vino confert valde et exicat humiditates absq̄ nocumento. Emplastrum bonum: sumatur merdasengi et imbiba aceto yce vna et vice alia oleo donec albescat: deinde sumatur antimonij et calcuce cauerion et venarum et gallarum et balaustiarum: et sang. dra. et aluminis et cinise argenti omnium partes equales: terantur bene: et sit de vno: quoq̄ sexta pars eius q̄d preparatū est de merdasengi: et misceant oīa et administrentur medicine q̄s dicemus in antidotario in vlcēribus profundis. Et de illis est aq̄ maris. Alq̄ vero aluminis abluit et repercutit et exicat. Et omnes iste medicine predictę nūc nocent si cū vlcere est asā. Et aq̄ in q̄ decocta sunt ciperi est bona ad exiccationes: et decoctio myrabolanorum citrinorū et bellisicorū. et emblicorū et decoctio ceterach et solis ascedre sunt bona in illo.

Liber quartus Sen. iij.

De curatione vlcum sordidorum.

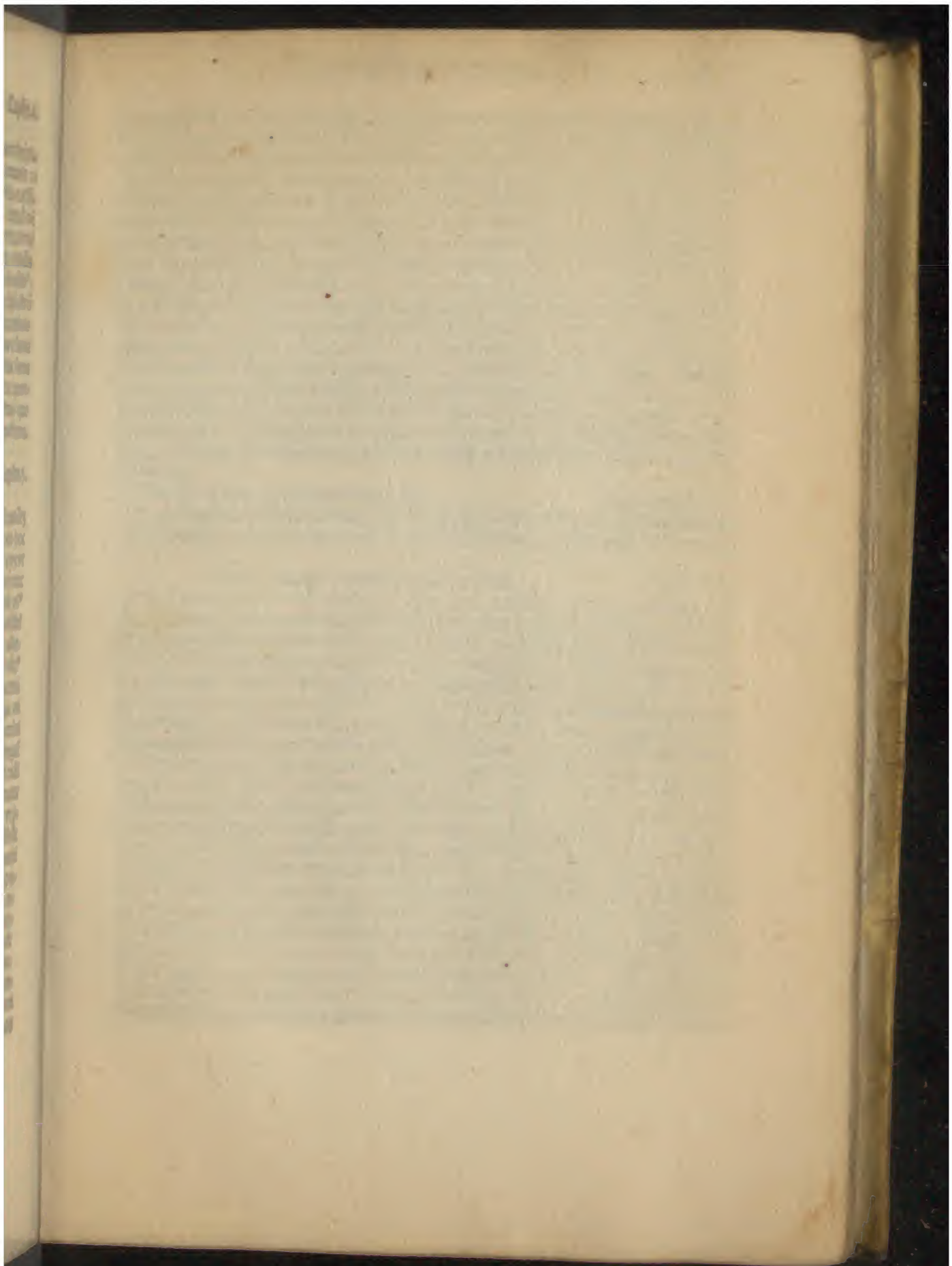
Caplm. 4.

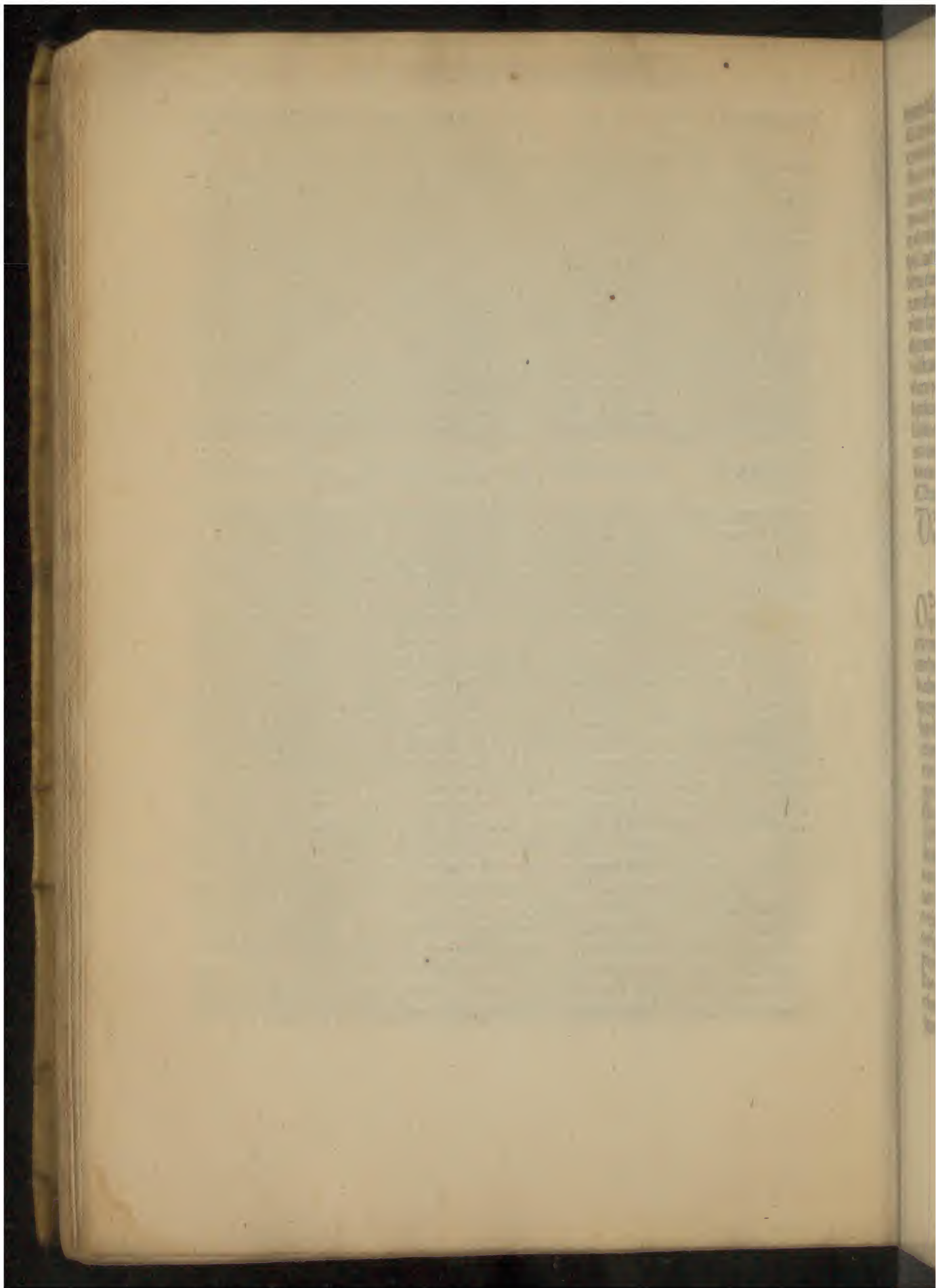
Oportet vt in eis administrentur medicine abstergentes: et incipiantur in primis ab eo qđ est fortis mordicatio sicut diximus in canone: deinde gradatim perueniatur ad illud qđ est sicut tapia et aristologia cum melle et pauco aceto. Et iterum glutinum albotin cum equali misura sui olei ro. aut butyri: et iterum radix lili cum melle: et iterum farina herbi et herba oppoponact. Et de ppositis emplastrum indur et vnguenta viridis omnia cum flore eris et simplicia aut permixta cum ammoniaco et similibus. Et emplastra corticalia et emplastra facta cum farina herbi: et emplastrum de sale: et trociscus niger et trociscus viridis. Et medicine exiccationis sumantur fecis olei et mellis et aluminis lamen partes equales et sumatur ceruse: et polij partes equales et quando vehemens sit sorditio sumatur prassiu cum melle. Et de emplastris bonis sunt olie salite: et quandoq; accidit necessitas hinc iterum administrandi aliquid de curretibz quo obluatur s; qđ dicemur in ca. profundorum et oia ledunt ea si fuerit apostema.

De cura vlcum profundorum et cauernarum et abscessionum.

Caplm. 5.

Ista indigent in curatione sua vt carne repleantur. Et illud quidem non fit nisi cum vbertate cibi et sanguinis. Et sunt necessarie in hoc medicine vehemens exiccationis et mundificationis simul. Et opus vt sit situs eorum talis ne in eis retineatur virus: imo currat: et si inuenis hunc situm puenientem et est in eo radix vlcis mēbra ad superiora et orificium eius ad inferiora tunc iste est. Quod si fuerit diuersum illius et fuerit possibile homini vt alteret situm profundum cum eo qđ potest facere de preparatione et alteratione naturali faciat: et si non est ei possibile non est excusatio quin secet vlcus usq; ad radicez suam sectione exquisitissima que non relinquat cauernam aut quin fiat vt accidat cursus aut meatus in radice sua preter eius orificium talis vt recipiat salutem: et obseruetur in hoc dispositio membrum et an accidat ei timor ex illo. Cum ergo factum fuerit illud stringatur vlcus cum ligatura incipiendo ab orificio eius et perueniendo ad radicem a qua detectio facta est: et in principio e contrario illius et ponatur strictura in parte superiore in duobus modis simul. Et non oportet vt pueniatur cum ligatura ad dolorem. Et quando non est tibi possibile vt scindas administra ablutionem et intromitte tentas facientes nasci et mundificantes quaz mundificatio non destruit eius naturam: propter virtutem duarum rerum in eis: et nos quidem scimus experti fuimus emplastrum apostolicum et fuit bonum vltimum conferens per medicationem: et centaurea quando ab ea impletur est mirabilis valde: deinde susoton postea yreos: deinde farina herbi. Et abscessionibus quando non succurritur non adhaeret cutis conglutinatione bona. Verum est possibile vt exccetur cutis ita vt conglutinetur conglutinatione simili sane. Et vlcera quidem profunda et abscessiones et cauernas non

Immundificanti medicine mundificatione vltima: neq; faciūt in eis na-
sci carnem nisi fiant currentes lauantes que in ea inijciuntur cum inte-
croijs aut mittuntur cum tentis et propolis quando eorum figura non est
figura in mundificatione quorum sufficiant preparatio et expressio liga-
ture sicut quod ostendimus. Et mel quidam est ex lauatiua et propolis mix-
tum cum vino: et in aqua cineris est ablutio fortis quam non suffert quod
ex vlcibus parum est sordidum: et aqua maris propinqua est illi quoniam
ipsa lauat et exteat. Et aqua aluminosa est lauatiua et cum hoc est propolis
bituosa eius quod attrahitur ad membrum: et quando est apostema non con-
uenit aliquid de illis neque vinum. Et oportet ut ponantur super ista
vulnera supra medicinas in ligaturis earum panis lini ex eis quibus in-
diget membrum in rectificatione sue complexionis et quibus indiget ad
rectificandum emplastris que intersus administrantur: et super officium
vulceris pannus alius linitus cum eo quod oportet ex medicina. Et
significatio quod ipsius conglutinetur est paucitas eius quod currit et de-
scensio eius ad inferiora: et fortasse exprimitur ab eo cum ligatura et vir-
tute medicine humiditates plurime subito: deinde exsecatur et conglu-
tinatur.

De curatione vermium vlcum.

Capitulum. 6.

Orebus conferentibus ad illud est succus calamenti fluuialis et
medicine quas diximus in capitulo vermium auris in lib. tertio.

De nascentia carnis in vlcibus.

Capitulum. 7.

Oportet ut non irrahatur caro donec mundificetur: aut trahatur ad
ipsum nutrimentum si minoratur et non peruenit ad ipsum. Et cum
ergo mundificata est tunc elongetur omne mordicatuum et absteriuum
cum fortitudine qualicumque sint vlcera: et ubicumque sint. Et oportet ut
in administratione obseruentur medicinarum facientium nasci carnem
precepta predicta de eo quod oportet ex superfluitate humiditatis: aut
superfluitate exsecationis: fac ergo illud quod diximus in capitulo vl-
cerum virulentorum et non inquantum remanent vlcera humida aut fue-
rint sicca exsecatione vehementi: immo quantum ad carnem que crea-
tur cum est vehemens humiditas: aut pauca exsecationis. Et de
illis que minorant exsecationem eius est additio in cera eius et ipsius oleo
si est emplastrum: et de eis que addunt in eius exsecatione est ut ingros-
setur et inspissetur et minoretur eius vinctuositas et multitudo medicu-
narum: aut addatur in eis sicut mel. Et creatio quidem carnis in eis
cum emplastris convenientior est et tardior: et cum pulueribus difficilior
et velocior: et quandoque induratur caro: et est tunc de rectificatione ut pul-
uerizentur pulcres et circūdetur cum emplastris et vino et propolis sti-
ptico. Et medicamen bonum ad omnia vlcera cum eo quod lauat et exteat
Nos quidem tam diximus medicinas creatiuas carnis in cap. vulnerum:
et fortasse rememorabimur de electoribus earum aliquid et est dignus in hoc
loco et est antimonium adustum et sarcocolla et glutinum piscium et lima-

Liber quartus Sen. iij.

ele aduste et scorta ascerbacha et plumbum adustum et aconitum et berensafis et
dracota et ciperi et piperis ad sordida et politum est forte et centaurea est vl
timu et nist et adustum est mirabile in exiccatione eorum et ipsorum consolidatione.

De curatione vlcum corrodentium se.

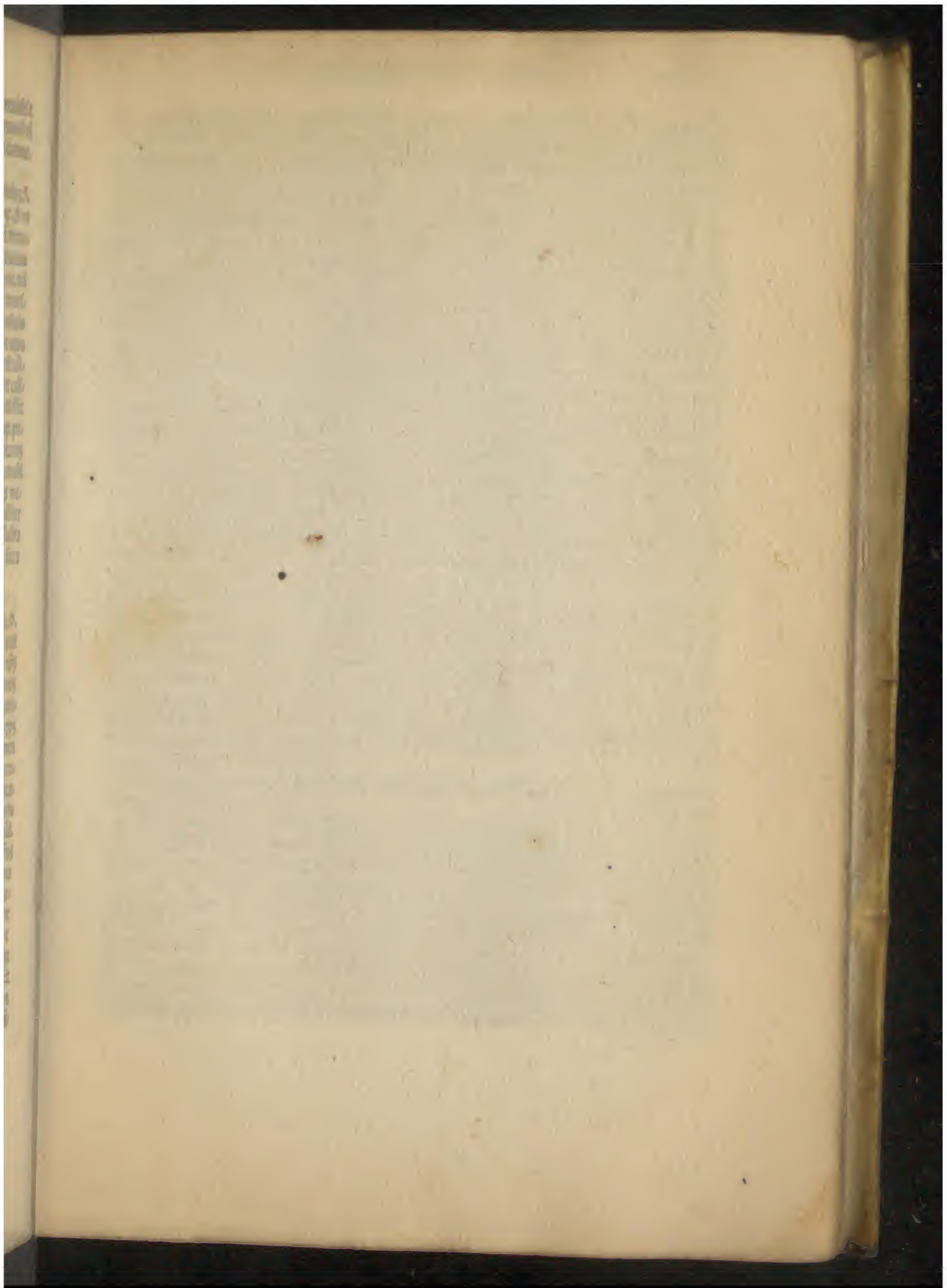
Capitulum. 8.

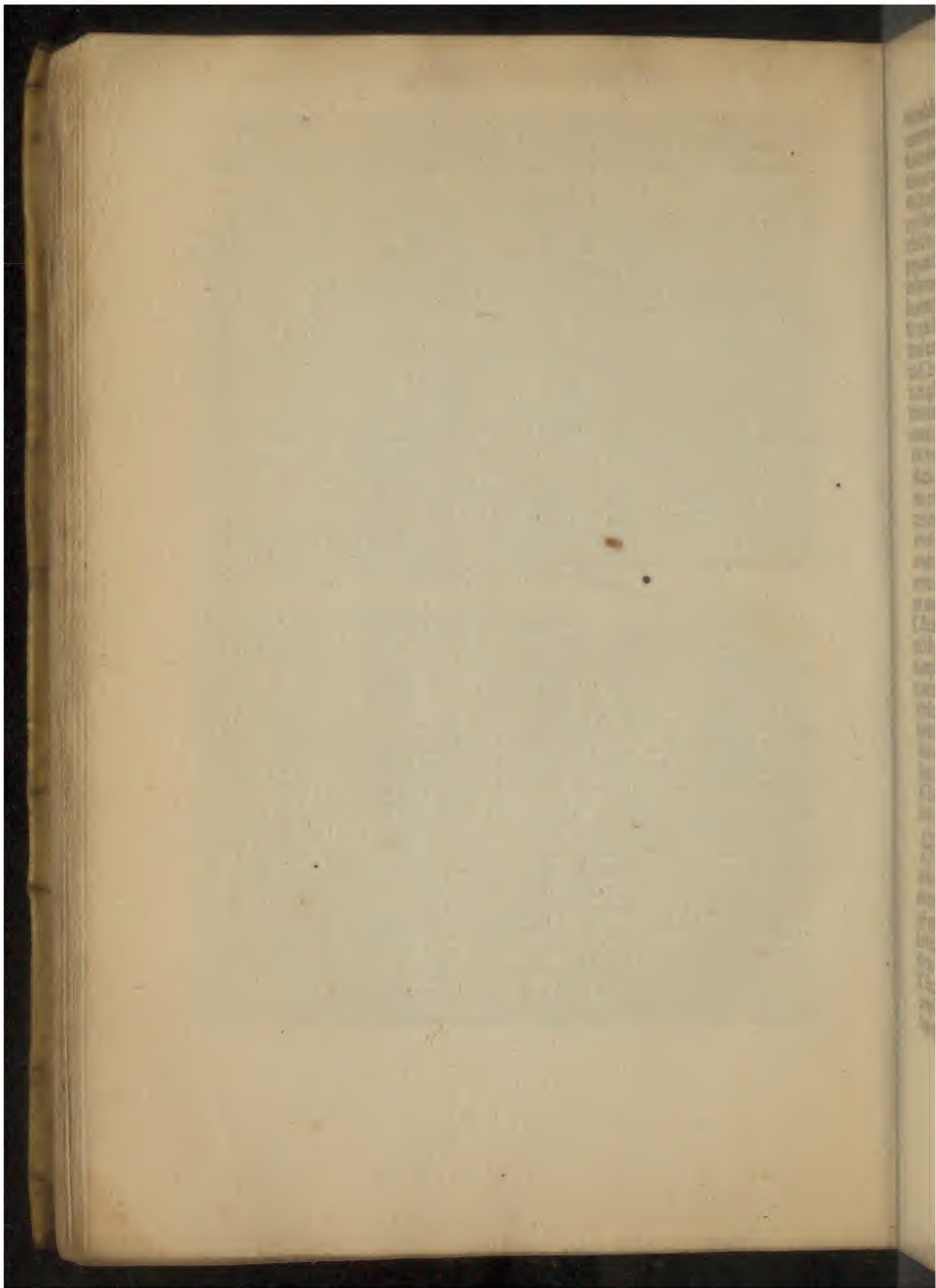
Non vniversalis in curatione corrosiuorum et fraudulentorum est vt
mundificetur corpus et membrum si fuerit corpus mundum cum vento
sis et missione sanguisugarum super ipsum et permutatione complexionis eius
cum epithimatis et rectificatione cibi absque tarditate et dilatatione. nam
dilatatio in hoc est ex eis que addunt in malitia eorum quicquid facit esse neces
sarium ambulatio corrosionis vt incidatur membrum et confert corrosiuis
cum quibus non est putrefactio. Embrocatio cum aqua frigida et aqua
myrti et aqua ro. et aqua virge pastoris et vino stiptico si non fuerit casti
dicas et aceto permixto cum aqua ro. et aqua pura plurima si fuerit casti
dicas et similibus ex aquis infrigidantibus exiccantibus. Et si fuerit illic
putrefactio tunc aqua maris et reliqua de illis que dicimus in cap. pu
tridorum. Amplius melior curatione eorum est administratio stipticorum
exiccantium infrigidantium sicut cortices granatorum et lentes et solia masti
cis et semen rosarum et spina egyptiaca et grana myrti et embroce harum me
dicinarum et confortetur huiusmodi cum alumine et similibus. Et similiter
emplastratio cum folijs acetose et ramis eius bullitis cum vino et emplastra
tio cum bolo armeno confecto aut sirupo acetoso aut cucurbita sicca
adusta aut arnoglossa cum saue aut folijs oliuarum.

De curatione vlcum putridorum et malorum.

Capitulum. 9.

Horum malorum vlcum curatione melior est mundificatio corporis aut
membrum ipsius si corpus fuerit mundum cum eo quod mundificat ipsum
solum ex ventosis sanguisugis et epithimatis rectificantibus complexionem
in quibus diximus multoties et similibus et cibo. Et non oportet vt sit dilata
tio in curatione eorum. nam eorum putrefactio addit ipsorum malitiam et oportet
vt prohibeatur ab eis apata calida. Et de illis que ea sedant est semen
lusculami albi cum saue et iterum cum huiusmodi vlcera superfluit in cor
ruptione sit necessarium vt eleuentur cum cauterio cum igne aut cum medica
mine acuto aut cum incisione vt non remaneat nisi caro sana cognita
per bonitatem sanguinis eius aut coloris ipsius et os sanum album mundum.
Et medicamen quidem acutum accipit omnem ostracitatem et extrahit ipsam
et succurritur complemento eius cum butyro ponendo de super vice vna
post aliam ista enim in non sint fistule neque ostracata tamen sunt mala frau
dulenta et fortasse sit necessarium incidere membrum vt saluetur ex putre
factione sua. Et embroce que conueniunt eis sunt sicut aqua maris et
aque predictae in cap. fistularum et cum super ista vlcera et alia administran
tur medicine oportet vt dimittantur diebus aliquot et non soluantur. Et
medicine quas oportet administrare in istis sunt sicut faria ordet et farina
herbi cum aliquatulo aluminis aut caro piscium salita sicca cum aliqua

tulo medulle panis et aristologia et radix caulis et radix ficie et radix cucumeris asini et semine lini contritum cum calceadiaz et hasce cum passis aut ficibus cum melle aut emplastra cum cepa muris decocta cum melle aut caulibus aut cucurbita sicca combusta et folijs oliuay recentibus. **C**ompositum. **R.** aristologia et succi foliorum alkerua amboz. an. parte. i. flos eris pariter. **S.** fiat ex eo linimentum cum aqua inspissitudine mellis. et fortasse est necessarium ut confortet cum succo cucumeris asini. et assurie et ponant desuper pannum sicci. **C** Et iterum aristologia et gallarum et olei equales partes: fiat ex eis linimentum vlcere et in circuitu eius: aut calcis colcotar partes equales arsenici. ptez. **S.** **C** Et iterum assurie. ptez. xij. colcotar. x. draganti. liij. fiat ex eis linimentum: decoquant in aceti fortis media cotilla donec consumat aceti: deinde sumat ex eis infusidatis et postea lintat cum eis vlcus. **C** Et iterum sumat colcotar draganti amboz. an. xx. corticuz ferri. xvi. gallay perforatay. x. aut sumat salis. pars. i. aluminis vsti et corticuz eris abrotani vsti pars. **S.** **C** Emplastrum bonum sarcocolle calcucecaumenon et gallarum et flos eris et aristologia. aggregent cum aliquantulo glutini ut medicinis sit conglutinatilo et administraret post mundificationem vlcere. **C** Medicamen vltimum expertum draganti rubet. xxliij. calcis viue. xvi. aluminis. xvi. corticuz granatorum. xvi. thuris et galloy aboy an. xxxij. cere. cxx. olei antiqui cotilla. i. **C** Aliud bonum: plumbi vsti cum sulfure eris vsti ceruse plumbi thuris merdasengi clime ammoniaci oppoponaci mastice omnia an. **S.** **S.** adipsa renuace resine glutinis alimbat olei myrtini cere omnium. an. **S.** **S.** soluantur que soluenda sunt in quantitate aque et conficiantur ea que soluantur et que teruntur conficiantur. **C** Medicamen conferens quod Balsamum et alij aggregauerunt. **R.** scorie eris. vnc. i. flos eris fricati. vnc. i. cere. lib. **S.** parnaz lindris. vnc. i. **S.** fiat ex eis emplastrum secundum descriptionem suam soluant ea que soluant et terantur ea que terunt et addat cera et minuat secundum quantitatez necessitatis et diligunt ut misceant cum eo. **C** Et quando fuerint vlcera difficilis sanationis administrant in eis charte combuste. et medicamen andronij et cucurbita sicca combusta aut lana sordida combusta aut emplastrum foliorum cupressi aut foliorum dulcis adustorum.

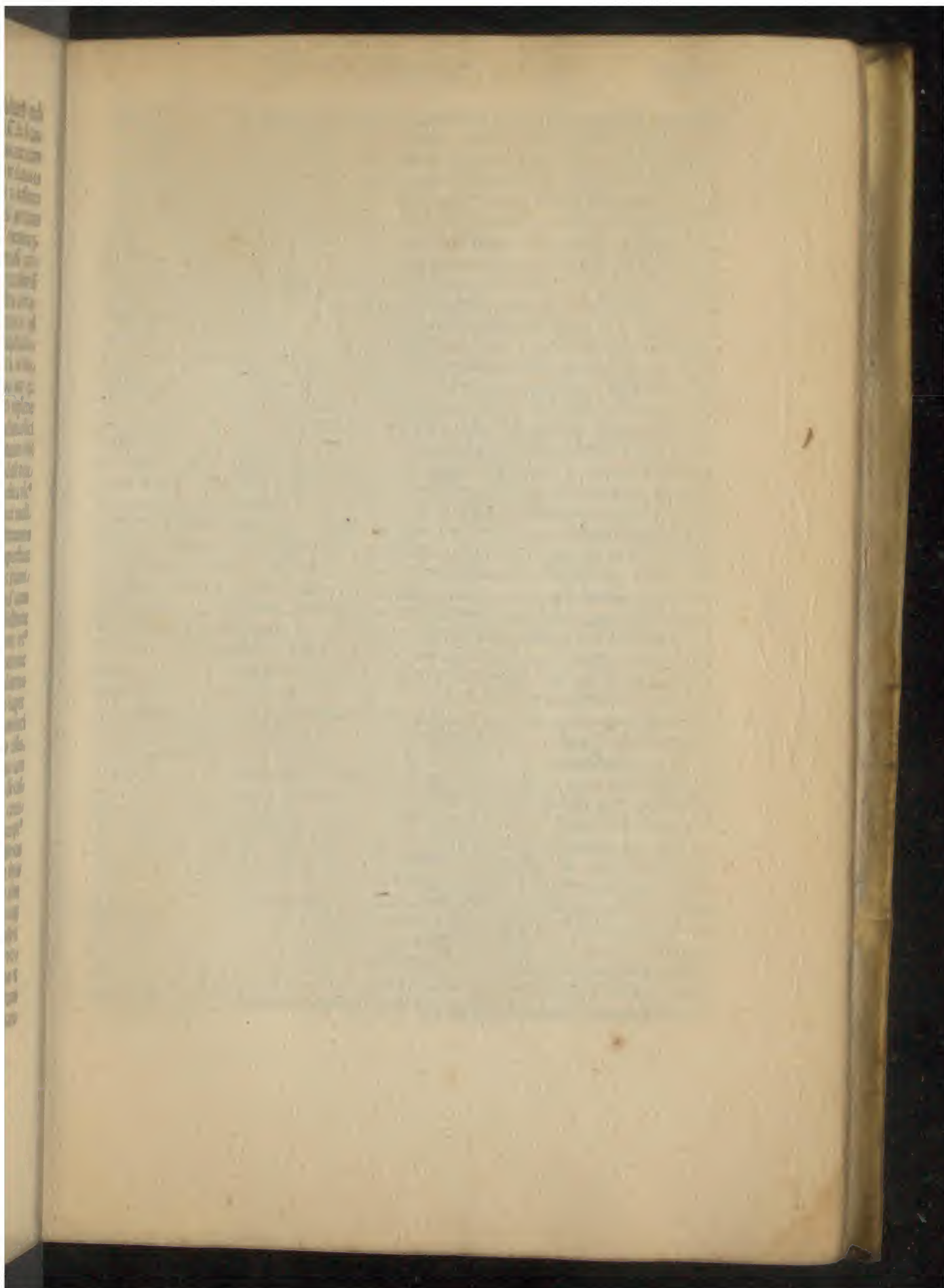
C De curatione eorum que sunt difficilis consolidationis et aliorum que sunt in vltimo malitie.

Scias quod vlcera difficilis consolidationis absolute sunt preter corrosiua et preter putrida sicut est commune preter proprium. ipsa enim ambo sunt ambulatiua: et cum istis quandoque non est ambulatio et stant secundum dispositionem suam per aliquod spatium. et ista sunt preter fistulas iterum: quoniam opus ut ipsa sint incedentia. et ad vltimum corrosiua putrida. et fistule sunt ex summa difficilis consolidationis absque conuersione. Aliereua: si vero sunt vltima in corruptione in elongatione et consolidatione. **C** Et canon in curatione horum vlcerum est ut si causa fuerit malitia complexionis rectificetur: aut si fuerit malitia sanguinis ponatur ciibus qui generet sanguinem bonum contrarium illi aut paucitas eius

Capitulum. 10.

Liber quartus Sen.iiij.

multiplicatio eius et dilatio in cibo bono. Quod si causa fuerit molli-
ficatio et sordidatio tunc cura curatione mollis et sordidi. Et si cau-
sa fuerit exiccatio superflua et non fuerint fistule adhuc: tunc cura cum
humectatione equali. Et de eo quod bonus est in illo est ut facias ea
sudare cum aqua calida usquequo sudet membrum et rubeat et infletur:
deinde abstine et non pertranseas illam quantitatem: quonia attrahes
cum eo materiam plurimam et nocumentum maximum ad membra.
Et fac ut medicamen possit illud sit minoris exiccationis: et fortasse con-
fert ponere pannos infusos aqua tepida. Et quandoque est necessarium
fricare vlcus et fricare membrum eius et administrare emplastra attra-
ctiua picea. Et si causa fuerit malitia dispositionis accidentis et quod
continetur cum eo de carne: cura cum eo quod sciuisi ex scalpellatio-
ne et extractione sanguinis et succursu cum exsecutionis. Et si causa fue-
rit vitis ambulatua incide eam et fac currere sanguinem eius: aut ex-
trahere eam: quoniam multotiens facit quiescere illud: et si fuerit repletio
tunc incipe cum flobotomia et euacuatione humoris eius melancolicis
si fuerit: deinde obuia viti et fac currere ex ea sanguinem quantum tibi
possibile est ut non accidat ex obustatione tua adinuicem quod est dete-
ritus vlcere primo: deinde cura vulnus quod accidit ex vire postea vlcus
difficile. Et si causa fuerit debilitas membri et illud est propter mali-
tiam complexionis superflue elongate ab equalitate quam existimamus
ex calore et frigore et quod sequitur complexionis ex raritate superflua:
aut spissitudine vehemens: et primum est ut sequatur caliditas et humi-
ditas: et si frigiditas et siccitas oportebit ut curetur faciens illud cum
contrario. Et multotiens quidem contingit quod causa est a caliditate
attrahente materiam et mittente eam et sunt necessaria in curatione et
infrigidantia stiptica. Quod si causa fuerit fistula tunc cura curatione
fistule: et si causa fuerit corruptio ossis quod sequitur ipsum incidemus
et detegemus ab osse. Et si fuerit possibile auferre illud quod est super
ipsum cum fricatione faciemus et subtilissime inquiramus: et si non inci-
demus et faciemus illud cuius expositio est in cap. corruptionis ossis.
Inquit Ba. Fuit adolescens habens fistulam in pectore suo que iam
peruenerat ad os quod est in medio casti sui. deteximus ergo ab osse cas-
ti totum illud quod continet ipsum et inuenimus iam aduenisse coru-
ptionem: et fuit nobis necessarium incidere ipsum: et fuit locus corruptus
ex eo locus super quem figitur suspensorium cordis: postquam ergo vidimus
illud steterimus statione vehementi in ablato ossis corrupti et fuit finis
noster dimittere panniculum regentem ipsum de intus et seruare ipsum
pro salutem suam: et fuit illud quod continuatur de hoc panniculo cum
casto iam putrefactum. Iterum inquit: et nos aspeximus ad cor aspe-
ctu manifesto sicut illud quod vidimus cum deteximus ab eo cum vo-
luntate cum anathomia. Inquit. Sanatus est ergo iste adolescens et
nata est caro in illo membro quod incisimus ex casto donec repletum
est: et continuatum est adinuicem et factum est stans inter velamen cor-

dīs et velamen ipsum sicut stetit cum eo ante illud caput capsule cordis.
 ¶ Inquit. et non est huiusmodi vulnera in quibus respirat pectus: et huius
 dixit quod quando putrescunt vene et antiquantur: tunc de eo quod est re-
 ctum est ut currat ex eis sanguis secundum quantitatem que licita est in eis.
 ¶ Adedictne vero preparate ad difficultatem consolidationis in do-
 minantibus dispositionibus sunt sicut scoriam eris et flos eris adustus et
 non adustus: et scoriam alchesebram: et scoriam reliqui ferri et coagulatio au-
 ri: fiant ex eis cerata et colcotar et dragantum et que sunt eis similia cum
 rebus prohibentibus attractionem ad membrum si fuerit sicut sunt alu-
 men et galle. ¶ Et de illis quibus curantur ea que sunt difficilis conso-
 lidationis est illud quod. R. clintie et consolidationis auri et aluminis
 omnium. an. viij. floris eris et corticum eris. an. i. gummi cupressi. liij. ce-
 re et olei aliculus quantum scis. ¶ Et iterum sumantur cere gummi pl-
 ni. an. vij. clintie. liij. et colcotar. vi. et olei myrtini quantum sufficit. ¶ Et
 iterum decoquantur colcotar et clintia cum aqua maris: aut aqua acre-
 ste: aut aqua in qua decocta sunt alkali et calx decoctione pauca secundum co-
 mitionem nutritionis eorum in sole in estate: deinde coletur ab eis pre-
 ter quod fiat sal desuper aqua maris: aut aqua alkali. ¶ Et iterum suma-
 tur eris vlt et resine et salte gemme omnium. an. vnc. ij. cere olei myrti-
 ni quantum sufficit. ¶ Et proferunt eis medicine fistulares quando exte-
 cantur et teruntur: et ex eis sunt farine herbi et yreos: et aristologia adu-
 sta et es vltum et terra thuris secundum diuersitatem quaz meretur omne corp-
 ex compositione. ¶ Adedicamen bonum sumantur limatura eris et li-
 matura ferri et conficiantur cum aqua aluminis et argillentur cum ar-
 gilla rubea et adurantur in furno: deinde extrahantur et terantur et ad-
 ministrantur puluerizata aut fiat ex eis et ex merdasengi emplastrum.
 ¶ Adodus emplastri aurei boni. R. merdasengi aurei boni minavnas
 cere et radicis almezerion. an. aur. xxxvi. floris eris aur. xvij. limature
 auri trite limature almerdasengi. an. aur. xl. olei antiqui lib. liij. ponat-
 tur super ipsum in primis merdasengi et aurum et flos eris: deinde relis-
 que medicine. ¶ Et iterum sumantur ostracum furiorum et cinis vena-
 rum et plumbum combustum ablutum et fiat ex eis emplastrum cum oleo
 myrtino. ¶ Et oportet ut sit illud oleum inspissatum cum merdasen-
 gi. verbi gratia. vnc. i. et ex aceti acuti triplo ipsius et ex olei aut olei myr-
 tini: aut olei anetini. vnc. i. moueantur cum facilitate donec resoluantur
 merdasengi et inspissetur et non aduratur. ¶ Et aliteruati de eis corti-
 ces eris et flos eris et calx abluta sine exquisicione: fiat ex eis puluis et
 antecedar et linat ea cum melle: deinde puluerizet super ea hunc pul-
 uerem contritum: eris partes. ij. cere. x. dissolvatur digitis in sole et ad-
 ministrantur aut ceruse et aluminis. an. viij. corticum eris sal gemme thu-
 ris floris eris corticum granatorum omnium. an. partes. ij. calcis pars
 i. cere. x. olei myrtini quantum sufficit. ¶ Et iterum merdasengi olei.
 an. lib. i. gallarum non perforatarum arist. an. vnc. i. ammoniac. vnc. i. mi-
 nuti thuris. vnc. ij. fiat ex eis linimentum super ignem et moueat cum rad. can.

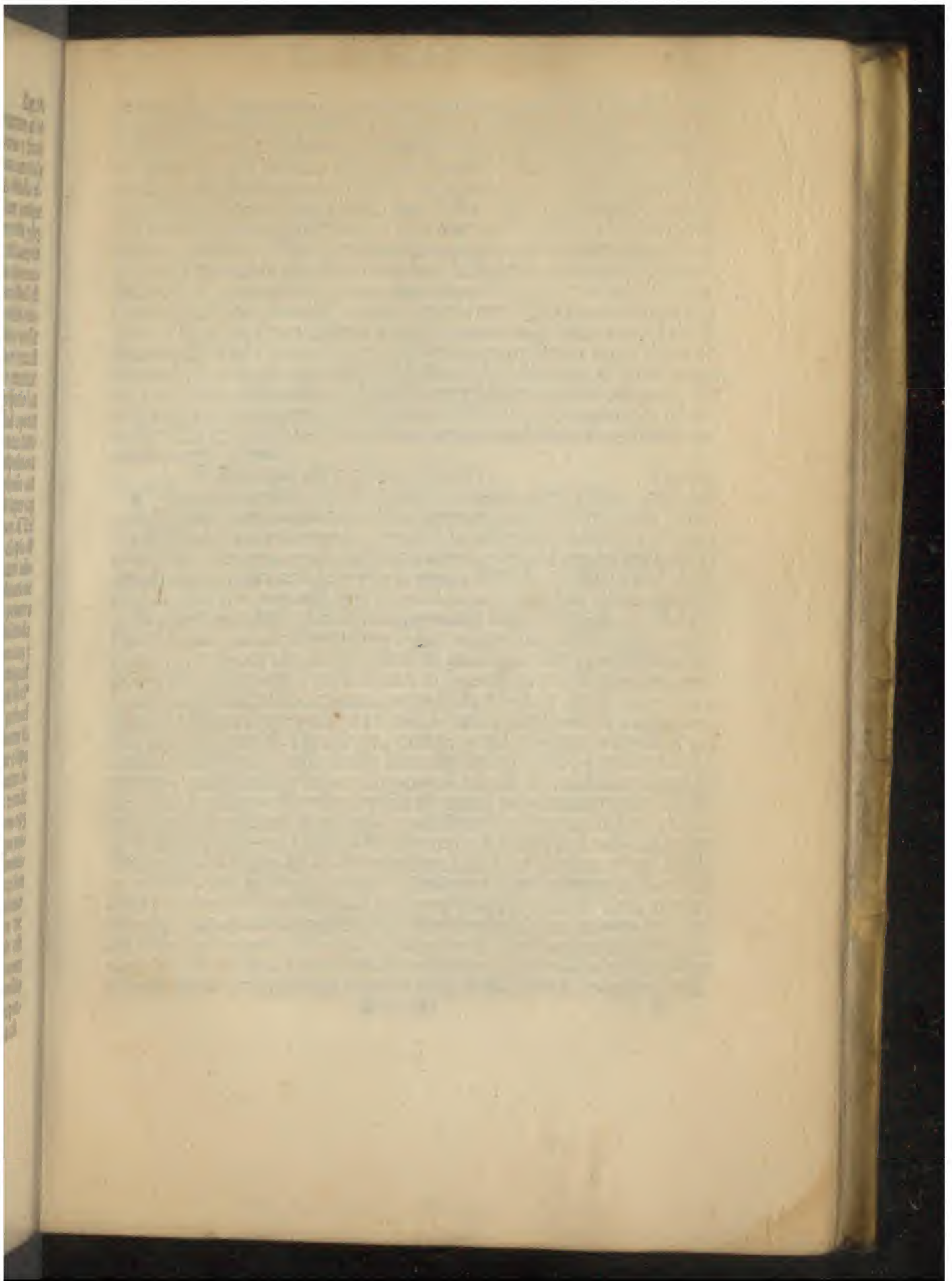
Liber quartus Sen. iij.

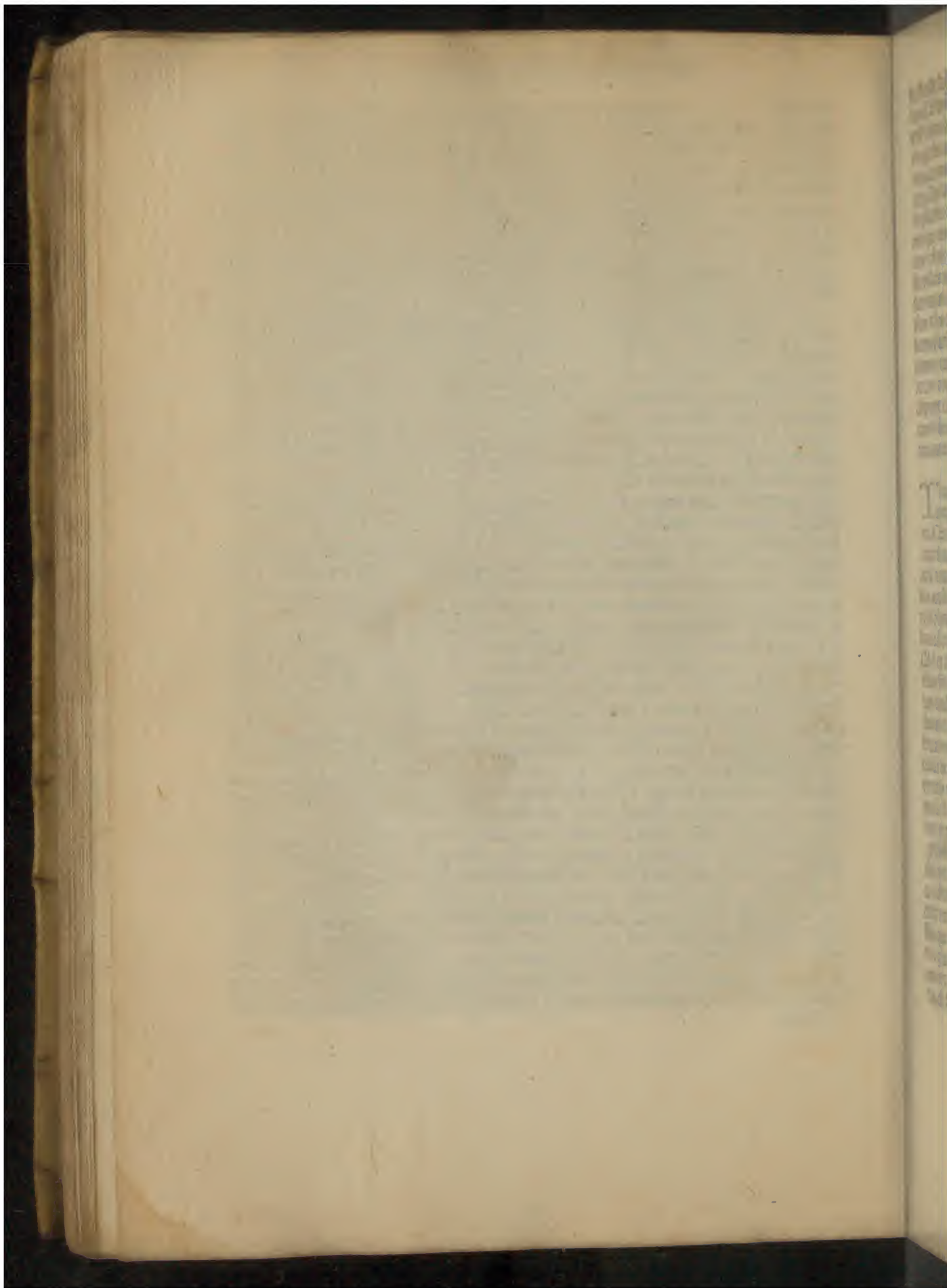
De curatione fistularum et coriorum que non glutinant.

Cap. 171

In fistulis vero et earum sudicibus et spibus ipsarum iam est dictum quod dicitur est. Verum quod necessarium est de regimine cursus virus et humi dicitur corruptarum ab eis cum preparatione aut perforatione iam declarauimus itez in locis ante hunc locum. Curatione autem propria fistulis diuersificatur itez. Fistule enim aut sunt recentes currentes: aut sunt antiquae quarum concavitates iam profundae sunt in carne vehementer: et iste quidam sunt difficilis curatio. nam illud quod necessarius est in hoc est acceptio illius concavitatis totius cum incisione eradicata ex lateribus cum nouacula: aut alijs: aut per cauterium cum igne: aut cum medicamentis: et illud est paruum et inquietum et proprie quando est in vicinitate nerui aut membri sublimis: et fortasse eger est de clusio ad hoc ut remaneat illud cum eo et tollet illud quod ut patitur eius curam. Et fortasse est possibile ut exicces et corrodatur eius caro vinctuosa fraudulenta intra ipsam et exicetur residuum carnis eius mortuae et consolidetur et remaneat quiesca spacio longo preter quod sit adhuc consolidata integre. Et qui vult illud oportet vrmudificet fistulam a carne fraudulenta vinctuosa que est in ea: deinde impleat eam medicamentis exiccatis et dimittat eam cum dispositione exiccationis eius: quoniam ipsa remanet dum non cadit timor in repletione aut humiditate complexionis aut aduentu aque aut situ facendi super eam doloroso: aut offensione: aut verberatione: aut tussi: aut tremore. De curatione vero eradicationis eius et ipsius euulsionis scias quod cum ipsa est fraudulenta putrida antiqua non est medicamentum nisi abscissio cum aduersione: aut cauterizare eam cum igne sicut quod ostendimus cum perforatione meatuum tortuosi inter meatus eius ut scilicet intetio cauterij et penetratio cum cautela intentionis eius donec coquat vel cauterizet et abscindatur. Et cauterium cum medicamentis acutis est sicut sunt sal ammoniacum et arsenicum et sulfur et stibium et argentum viuum est de summa eorum extinguitur arg. viuum et misceatur cum tanto limature ferri quantum ipsum est et alkali quantum est et medietas et calcis quantum est et medietas et sublimetur in aluchel aut prefocet in kimina sicut quod sciunt illi qui occupati sunt cum hoc ea et sublimetur sicut sal. Cum ergo ponitur ex eo super fistulam inflamatur et assatur et separatur a carne quod recipitur cum forcipibus et extrahatur. Et assiduetur clabatio membri ex butyro una hora post aliam ut quiescat dolor: deinde curretur curatione vlcera. De fistulis vero que est recens currens oportet ut abluatur cum medicamentis fortibus sicut kistrum et aqua cinerum et aqua maris et sicut salsa et aqua saponis permixtis cum ea arsenico et sale ammoniacum et aqua sublimata et calcuce caumenon et sale ammoniacum sicco et ex san suco non corrente et aqua in qua decoquuntur alchali et calx corticum ouorum et calx. Cum ergo mudificata fuerit ponatur super ea medicamentum de cherua. Et emplastrum de arsenico reterato in medicamentis algarab est mirabilis inuamendi. Et medicamentum Sal. alcartusin: et medicine composite ex dragaganto et calcadis et ere vstro et flore eris et que sunt similia illis et ex centaurea et farina herbi et yreos et suructas. Et iam exper-

ta est

ta est radix scolopendrie: nani ipsa cum fistula impletur ex ea sanat ipsam. Et similiter cum fistula impletur ex elleboro tuerum et dimittit tribus diebus sanat ipsam: et similiter asseni et similiter succus cucumeris agrestis cum glutino albori: aut succus radices almarothi: aut flos eris: aut ammoniacum et calcadis et dragantum et colcotar et gummi cum aceto. Aut sumatur vena infantium et sine cessatione teratur in mortario plumbeo donec inspissetur et excutetur et administratur. De medicamen quo vtuntur illi de alexandria: oppoponaci draganti assari et colcotar et flos eris et aluminis omnium. an. pars. i. cantaridarum ps. 5. fiat pulvis aut emplastrum aut aggregetur cum aceto in quo decocte sunt cantarides et fortasse ponitur cum eo mel. Et iterum sumantur aloes et flos eris et merdasengi et cortices ouorum calcinati quod est eis fortius plurimum et permisceantur. Et iterum medicine fortes quas diximus in cap. eorum que sunt difficilis consolidationis. Et cum apparet caro bona administra conglutinantia facientia nasci carnem: et quando est prope ea os corruptum: tunc opus ut rectifcet et curet curatione sua: et cum vides humiditates virulentas minorari aut saniofas redire: tunc iam curatio confert.

De carne addita super vulnera.

Cap. 12.

In curatione illius sunt necessarie medicine abstersive et excutitive: et quanto magis sunt minoris mordicationis tanto sunt meliores. Et oportet ut non expectetur hic de adiutorio nature quod expectatur in nascentia carnis: nascentia enim carnis est opus nature: et oportet quod natura nasci non facit siue sit cum adiutorio medicine aut absque eius auxilio est contrarium operationi nature: propter illud igitur oportet ut sit plurimum sustentationis super medicinam. Et scias quod trocisci facti ad hoc non conferunt illi quod ex ea antiquum est immo recentius. Quod si ex eis fuerit aliquid necessarium tunc oportebit ut in faciendo trociscos sit conservatio et reponantur in loco quem non corumpat aer: et iam laudate sunt ad hoc feces aceti: sed illud non est apud me penitus sanum et facere eos trociscos et formas similes auellantis est magis conservans virtutem. Quod vero dicitur quod ipsa indiget ut imbibat aqua calida de arsenico et alijs est illud quod preparat eam ad resolutionem virtutis et adiuuat aerem corumpentem eam. Et medicamen quidem quod est grossius et fixioris virtutis est magis suavius in hoc caplo non ex parte virtutis quoniam fortasse subtile est fortius: sed propterea quod passio eius ex aere et humoribus commixta est minor et fixio eius cum dispositione sua est maior. Et iste medicine sunt sicut cortices eris et ostracea adusta et due species eritorum adustorum cum carnibus suis: verum ut eris remanent et constringunt carnem plusquam oporteat. Et fortius de illis que numeravimus est flos lapidis nominat esie: et fortius eo est scorrie et glutinum auri et colcotar: et dragantum adusto minorat virtutem eorum et est mordicationis similis et addit eorum subtiliationem: et flos eris est fortis et non est sicut zinzar et propterea factum ex corticibus eris.

Articella

ff

Liber quartus Sen. iij.

Et ex eis que corrodunt carnem additam est vt sumantur alkalas & calx non extincta & dimittantur in sexcuplo sui aque in sole septē diebus & moueantur omni hora donec ingrossentur & fiant sicut lutum et fiant ex eis troscisci & administrentur: & similis trosciscus fiet sicus. **E**t vnguentum viride est mirabile & viride factum cum sale gēma: & vnguentum quod nominatur alescortex in corrodit carnem sine mordicatione & medicamen dudume & medicamen dlanor & medicamen factum ex corticibus eris & minuti thuris est conueniens carni male & accipit humilitate sicut cottum & oēs medicine facite ad hoc vt mittant in nasum.

Ede regimine vlceru disruptione post consolidationem. **Cap. 13.**

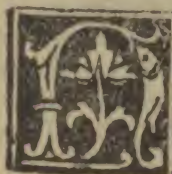
Quatio post eorum disruptionem est vt accipias caro mala: & os quidem sequitur eam: deinde occupatis in desiccatione eius semper opus scis. **E**t extrahentia ossa: foras sunt cum medicinis attractiuis sicut sunt folia papaueris nigri emplastrata cum solio fici & sauch: aut semen tusquiamis albi & calceolis equalibus partibus emplastrata.

Ede eradicatione vestigiorum vlceru & vulnerum. **Cap. 14.**

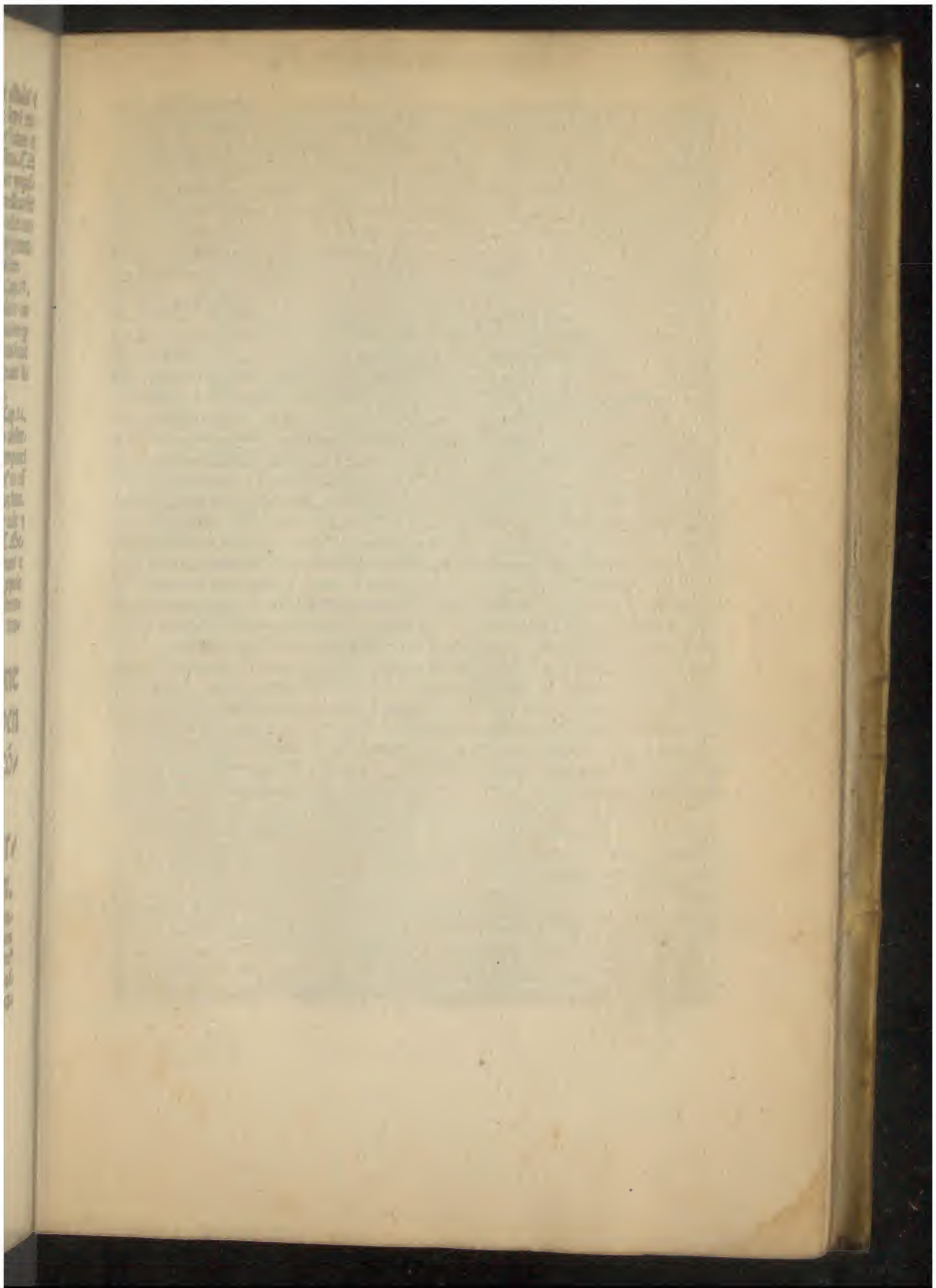
Indiget eradicatio vestigiorum vlceru & vulnerum medicinis absteriuis fortis absterisionis mundificatiuis & sint virtutes earum proxime virtuti eius quod abstergunt ergo cures forte cum forti: & quod est minus eo cum eo quod est minus eo. **E**de medicine autem mundificatiue fortium virtutis sunt. ubi gratia. vt sumas squama ferri cum lacca: & trisera & linas desuper calx & mel aut succus calamiti & albugo oui & arsenicum & lapis pipis. **E**de medicine aut leues lenibus sunt sicut faba & farina cicoris & semine raphani & lutum molle raris & cortices melonis. Et adepo asini est bona valde & prope quoniam associantur ei quedam predicta. **E**vestigia autem vlcerationis aut verberationis absterio cum oleo de lilio delet velociter. **E**amplius troscisci quos ego dicam in capitulo decorationis.

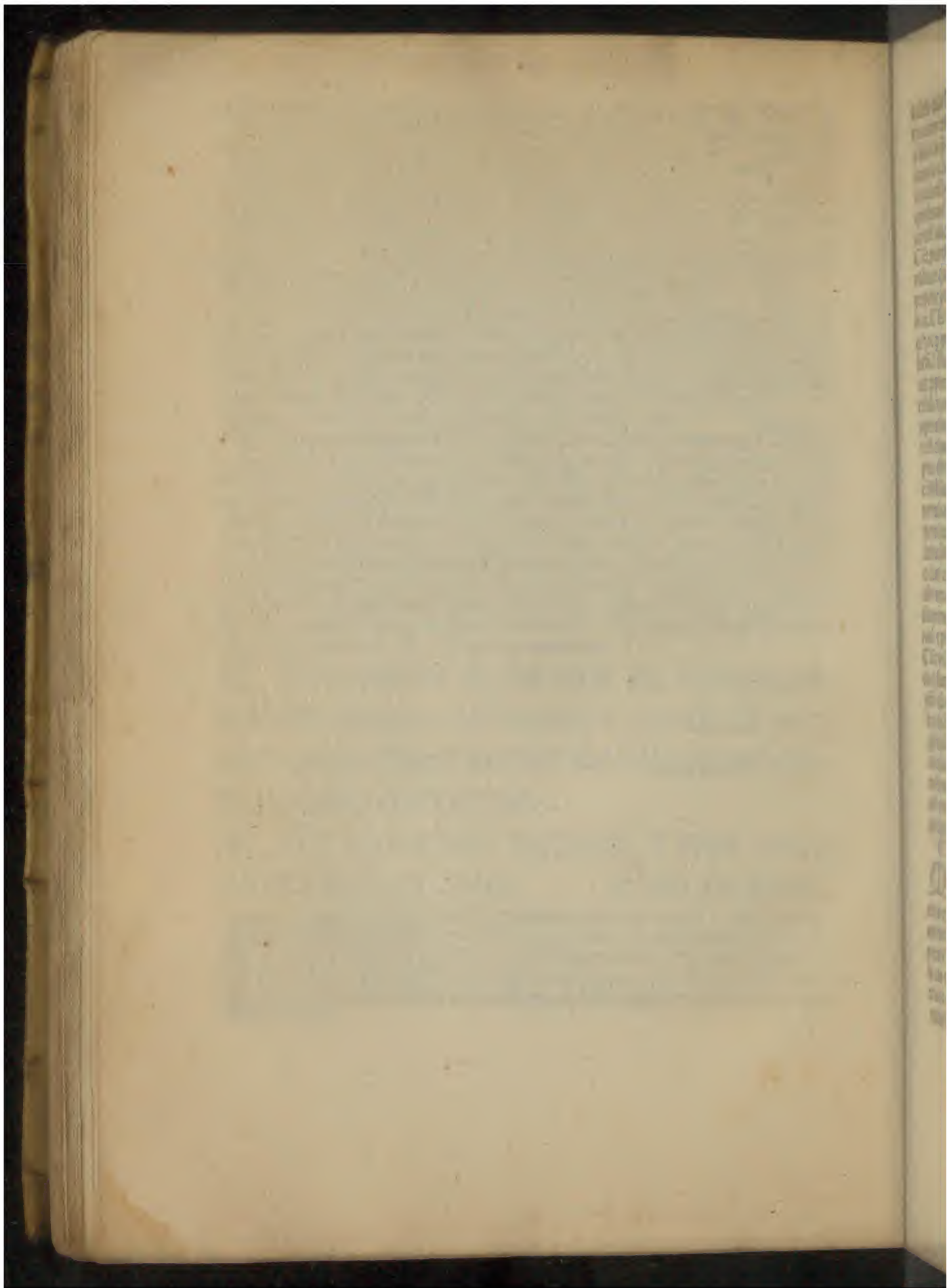
Tractatus Quartus de solutione continuitatis nervorum & quod non pendet cum restauratione de solutione continuitatis nervorum.

De vulneribus nervorum & que currunt cursu eorum. **Cap. primum.**

Erit propter vehementiam sensus eorum & continuitatem suam cum cerebro accidunt ex vulneribus dolores vehementes valde & lesiones valde magne sicut spasmi & permixtio rationis: & multotiens perducunt ad spasmus absque antecessione letis prae: & non fit in eis ex-

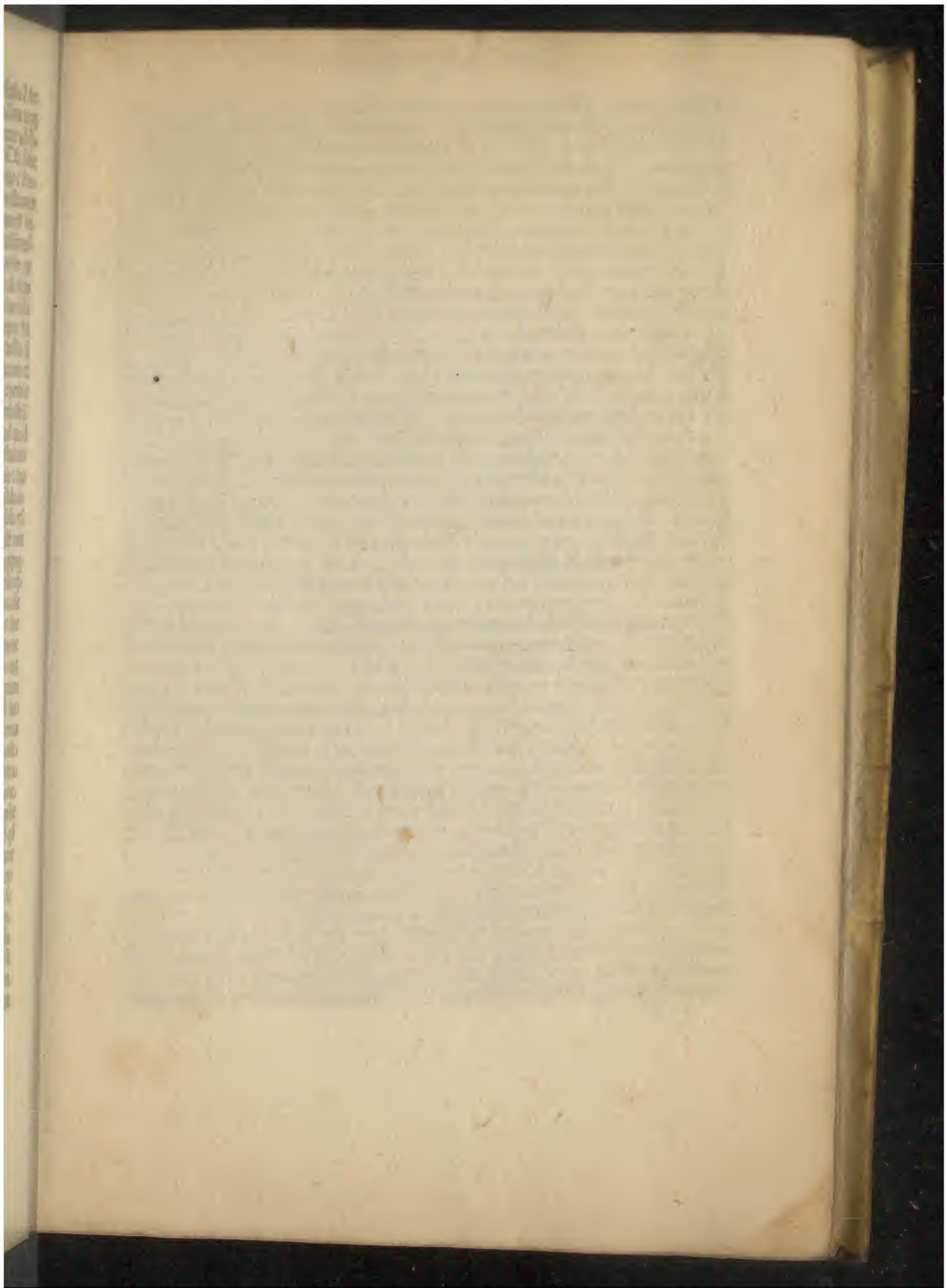
eusatio quin illic sit apostema magnum absq; dolore magno: et facilio-
res eorum dispositiones sunt febres: et apostemata multa apparent in
olija locis q̄ in vulneribus et fistis: et vigille et resiccatio lingue et pprie
quando accidit illic apostema. Et similiter est dispositio vulnerum
chordarū lacertorum et proprie in latere capitis earum. Et quando
apostemant nervi et que sunt eis similia aut aduenti eis friguo spasina-
tur: et si aduenti eis putrefactio corumpitur membrū et augmentatur.
Et putrefactio q̄dem festinat ad eos quoniam ipsi sunt creati ex hu-
miditate quā congelavit et coagulavit frigus. et ad huiusmodi quides
properat putrefactio ex humiditate et ex caliditate humida et decoquit
in eo. Et similiter aque q̄des frigide nocent ex parte spasmū et calide
ex hoc q̄ putrefactū et similiter oleum: verū oleū quandoq; est neces-
sariū. s. illud quod est calefactū propter necessitatem sedandi dolorem:
aut ppter subtiliandas medicinas et facere eas currere et sunt medicie
resistentes q̄litate humectantis: et pūgentes sole quandoq; perficiūt hāc
operationem. Et quādoq; qui ex eis vulneratus est apostemaf etia
et est eius operatio tardior: et similr eius maturatio et curationis susce-
pto est tardior. Et quandoq; ulcerant nervi et sunt ulcera tardioris
cōsolidationis et tardioris maturattōis. Et omne vulnus q̄ fit in
nervis aut est punctura aut scissio. Et fissura q̄dem aut fit cū detectione
nervi aut sine ei⁹ detectione. Et illud q̄dem aut fit in lōgitudine: aut
latitudine: et vulnera q̄dem cadentia s̄m longitudinē in nervis saluto-
ra sunt cadentib⁹ in latitudine: villus enim sanus ledit ex vicinitate i-
cisi et nocet per ipsum et nocet cerebro: et facit accidere spasmū et egritu-
dines magnas. Et fit itez multoties necessariū tūc abscedere vulne-
ratū et pūctū cū totalitate et puenit ex eo ges et separant accūta msla.
Et vulnera q̄dē in pānculis sunt leuioia eis q̄ sunt in chordis nedū
eis q̄ sunt in nervis: et tu q̄dē scis pānculū cū testimonio: et fortasse sci-
uisti cū ex anathomia. Et si pānculus apat nō v̄ in iūco incessus vil-
loz in lōgitudine: et in chorda pānculari v̄ incessus pānculoz in lon-
gitudine: et chorda ē dura valde et nō ē pāncularis in ei⁹ duritie: et pan-
niculus suffert futurā. Et i vulnerib⁹ et disrupciōib⁹ q̄ adueniūt liga-
mētis nascētib⁹ ex osse ad os nō ē malū et sufferūt vehemētiorē curaz et
nō timef ex abscissione nervoz illud q̄ timef de eoz conquassatiōe et d
incisione partis eoz in latitudine q̄uis membrū contrahatur.

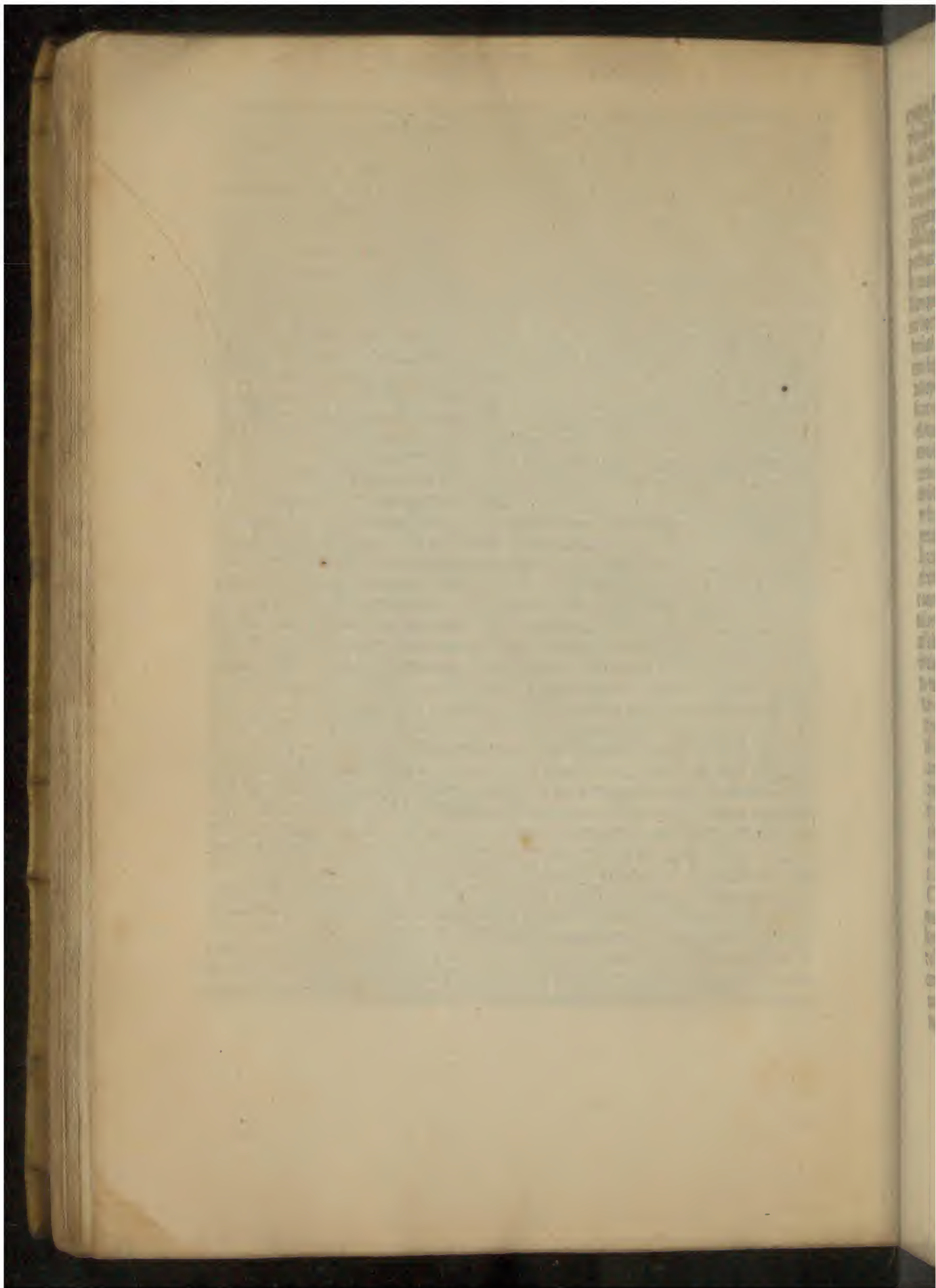
De canone curationis solentis continuitatis nervoz. Cap. 2.

Medicamen vulnerum nervorum est illud quod est calidum siccū
subtilissimum partium equalis caliditate ita vt non mordicat et sit
eius exiccatio vehemens valde cum attractione non cum siccitate
omnino. Et omne in quo est caliditas subtilis cum exiccatione velle-
ment subtilis substantie nō euacuat ab attractione. Et caueat siccū
in eis et pprie in pncipio retinēti sit cū abstersione sicut ea vltuz et scoria-
rio: et q̄d est hui⁹ generis substantie: subtilista ipsum cū trituratione in
aceto in quo non est siccitas: et quādoq; timeatur ex aceto et subtilia-
ff 2

Liber quartus Sen. iij.

tionē eius processio caliditatis subtilis in re spissa: et si necessaria ē for-
tis caliditas: quandoq; tunc necessaria est vt non sit profundans tātus
sed vt frangatur et declinetur cum ea ex eo quod ei admisceatur ad q̄li-
tatem vt calefaciat cum mensura et excitet cum fortitudine. Et si fue-
rit nervus detectus non sufficit aliquid cui sit acuitas omnino et eno-
cumentum illius cum eo magnum: et similiter si inuenerit medicamen-
aut pānum quod administratur super vulnus cui obuiat dum est fri-
gidum actu: tūc lesio nerui ab eo est vehemens. Et q̄do accidūt vul-
nera in neruis: tūc non oportet vt properent ad incarnationem s̄m oz
vt incipiat a sedatione doloris vaporando cū pannis calidis et cū oleis
calidis: et cū oleo oniphacino pprie quoniam in ipso est stipticitas q̄dā
et cum adīpibus iterum: et sit eorum calefactio supra tepidū propter fri-
gidū: et similiter sit tua intentio in sedatiōe apostematis. Et de illis q̄
administrantur etiam tunc sunt emplastra facta cum sirupo acetoso et
cū aqua cineris. Et ex cibis et potibus sicut farina fabarum et herbi e-
ciceris et lupini amari et saui ordei et alij: immo ista iterum administrā-
tur anteq̄ apostementur: et quandoq; confert administrare illud quod
est leue. Cum ergo sit in eis illud et accidit securitas ex superfluitati-
bus que effunduntur per illud quod administrat de fibotomia et eua-
cuatione: tunc incarna: et non sedes dolorem eorum cū aqua calida oi-
no: imo cum oleo subtilum partium in quo nō est stipticitas calida vs-
q; ad terminum non superfluum: calidum enim superflue et frigidū non
conueniunt ei. Et multoties q̄dem contingit q̄ vulnus iam appro-
pinquat sanitati et nocet ei frigus et sit vehemens dolor et redit lesio: q̄
re sit necessarium vt succurratur statim cum sedatione et cum oleis cale-
factis embrocando cum eis. Qd si nervus ille fuerit discoptus et fue-
rit incisio in longitudine: tunc stude vt cooperias ipsum carne et pone
super ipsum medicinas punctuā quas diximus. Et stringe ip̄m cū
pannis longis strictura colligente et aggregante semper rem magnam
loci sani. Si autēz disrumpatur in latitudine tunc necessarium est fue-
re ipsum et si non nō p̄glutinatur. Et si quando properat res et times
putrefactionem succurrere quantum tibi est possibile. Qd si aposte-
metur et adueniat frigus: proueniet ei spasmus: et putrefacilo contras-
hit membrū: quapropter non oportet vt incarnetur caput vulneris ne-
q; colligatur nisi post sanitatem. Cū ergo est in eo strictura amplie-
tur: quoniam illud perducit ad putrefactionem vulnerum per illd qd
aggregatur in eis de viru et alijs: et cum hoc dolor sit vehemens: quare
non oportet vt incarnetur omnino nisi postq̄ exiccatur exiccatione de-
centi et securitas sit ex omni apostemate et putrefactione. Et propter il-
lud oportet vt soluatur strictura super medicamē vt festinetur ex alio.
Et fortasse soluitur in die: aut in nocte bis: aut ter. Et fortasse est necessa-
rium vt facias illud iterum in nocte illius die: aut die illius noctis si
fuerit in longitudine: et proprie quando illic est mordicatio. Qd si non
fuerit: tunc necessitas illius erit minor et sufficiet bis facere illud mane

et vespere. Et oportet ut obserues in medicinis eorum ne calefactant
 ultra quod sit necesse neque abbrevietur in calefactione necessaria: et similiter
 in absterfione et exiccatione et in contrario vtriusque. Cum ergo videris
 quod iam calefactum est: tunc infrigida ipsum. scilicet membrum cum mensu-
 ra que minuatur ad additionem ab eo quod est necessarium. Et quando
 quod experiuntur cerata facta cum euforbio super crus hominis sunt si-
 milia infirmo in complexione sua et ipsius forma: et consideratur an su-
 perfluant in calefactione eius: an non calefaciant ipsum in aliquo de quo
 sit curandum: aut calefaciant ipsum calefactione temperata: et tunc sim-
 illam quantitatem postea administrantur super infirmum: et experiuntur
 super ipsum secundo. verum ut experiantur super alium de illis quod
 similes ei in primis est melius ut non sit necessaria in experientia eo-
 rum super ipsum alteratio plurima. Et cum hoc toto cum nervus est
 discoopertus et vulnus amplum valde non suffert aliquid valde calidum
 sicut euforbium et sulfur et eis similia: immo indiget medicamine quod
 est sicut tutia. et iterum medicamine facto ex calce abluta ablutione vl-
 tima in hora una. Et oportet ut sit oleum quod administratur in ce-
 ratis eius et eius unimentis sicut oleum ro. et myrtinum quod non tergitur sal et glu-
 tinum iterum quod administrat in istis medicinis oportet ut sit ablutum: et mel iterum oportet
 ut sit ablutum et tutia oportet ut sit abluta: et non oportet oino ut sit in eis de acuitate et
 mordicatione. Et si fuerit in eis stipticitas prout in curatione discooperti
 licet cum virtute resoluere sine mordicatione: et proprie quando infirmus
 est debilis complexionis. Membra itaque digniora elongant a frigido
 et aquositate et ventositate vel vinctuositate et eis similibus sunt cum sunt
 discooperta: non enim est eorum nocumentum in discooperto cui obulat et
 quod ledunt sicut est eorum nocumentum in eo cui non obulat nisi parum et non
 obulat nisi et quod continet ipsum: et ipsum sequitur: et si non fuerit excusa-
 tio tunc secundum quod diximus. Quod si fuerit illic virtus aliqua in creatione
 non erit malum si administres trociscos de colcotar et trociscos andronij
 et prassium cum vino cocto aut cum oleo. in hyeme quidem cum oleo sub-
 tilis: sed in estate cum oleo ros. et thus et glutinum albotin et albezard
 cum quantitate minore quam de medicinis discooperti. Et de eo quod re-
 ctum est qualiacumque sunt vulnera est ut ponatur super medicamen me-
 thabazalenis infusus in oleo: et sicut nervus discoopertus est dignior
 alijs nervis ut alleviatio fiat in eo similiter ligamenta que nascuntur in-
 ter ossa sunt figurarum digniorum ut operetur super ea cum medicamine for-
 ti. Ligamenta autem que continuantur cum lacertis sunt inter vtriusque res.
 Et de vulneribus a quibus necesse est magis elongare aquas est vul-
 nus nervi: et similiter frigus quod minus nocet: tamen est de rebus nocivis
 lionibus eius: et oleum iterum nocet: et non est necessarium nisi apud sedationem
 et coloris calidum. Et non oportet ut abluatur vulnus neque cum aqua neque
 cum oleo: immo sollicitus sis ut abstergas humiditatem cum pannis
 aut lana in fine lenitatis: neque etiam cum vino cocto nisi sis securus a
 nocumento humiditatis eius. Et quando exigit aliqua egritudo

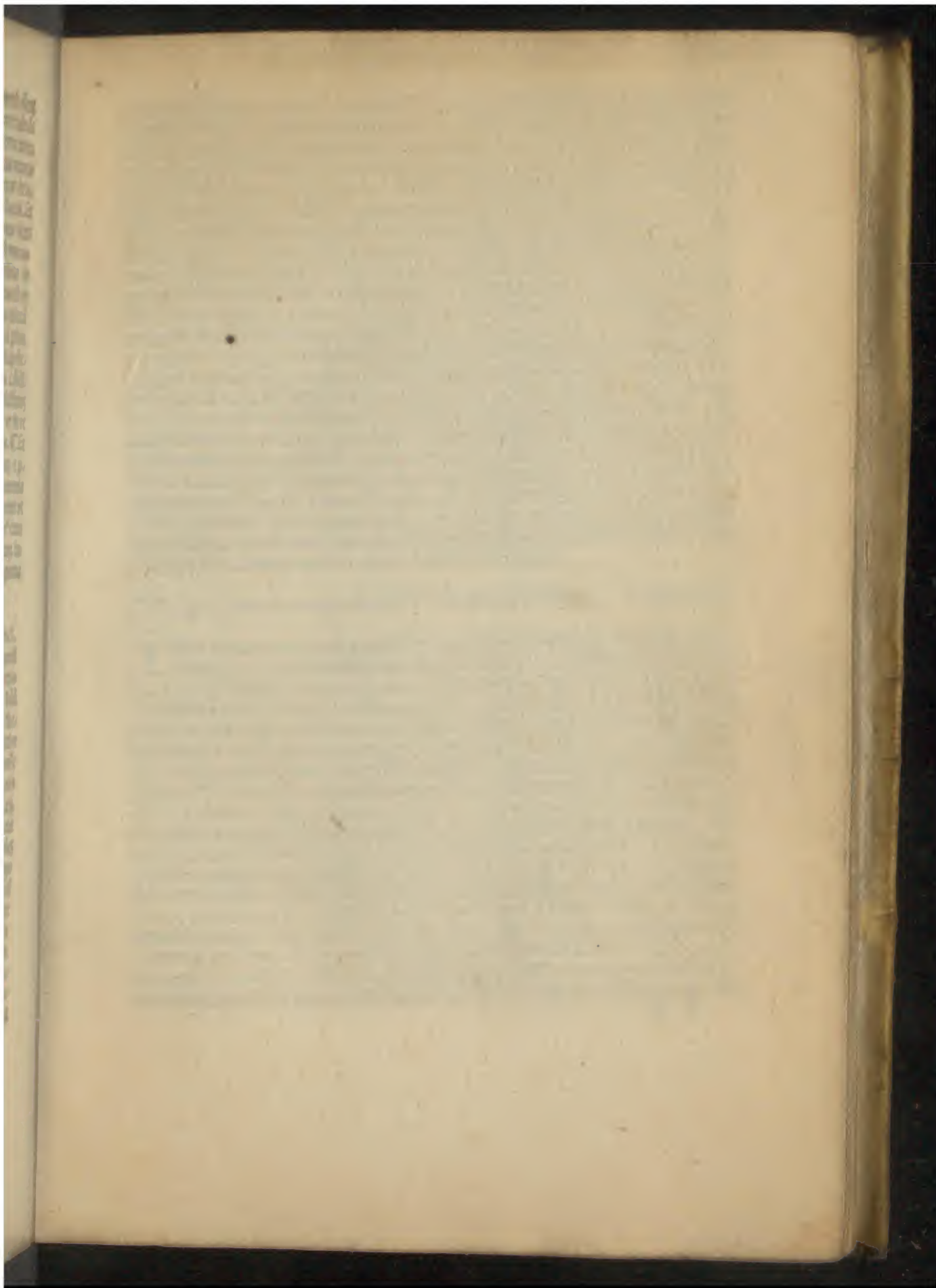
Liber quartus Sen. iij.

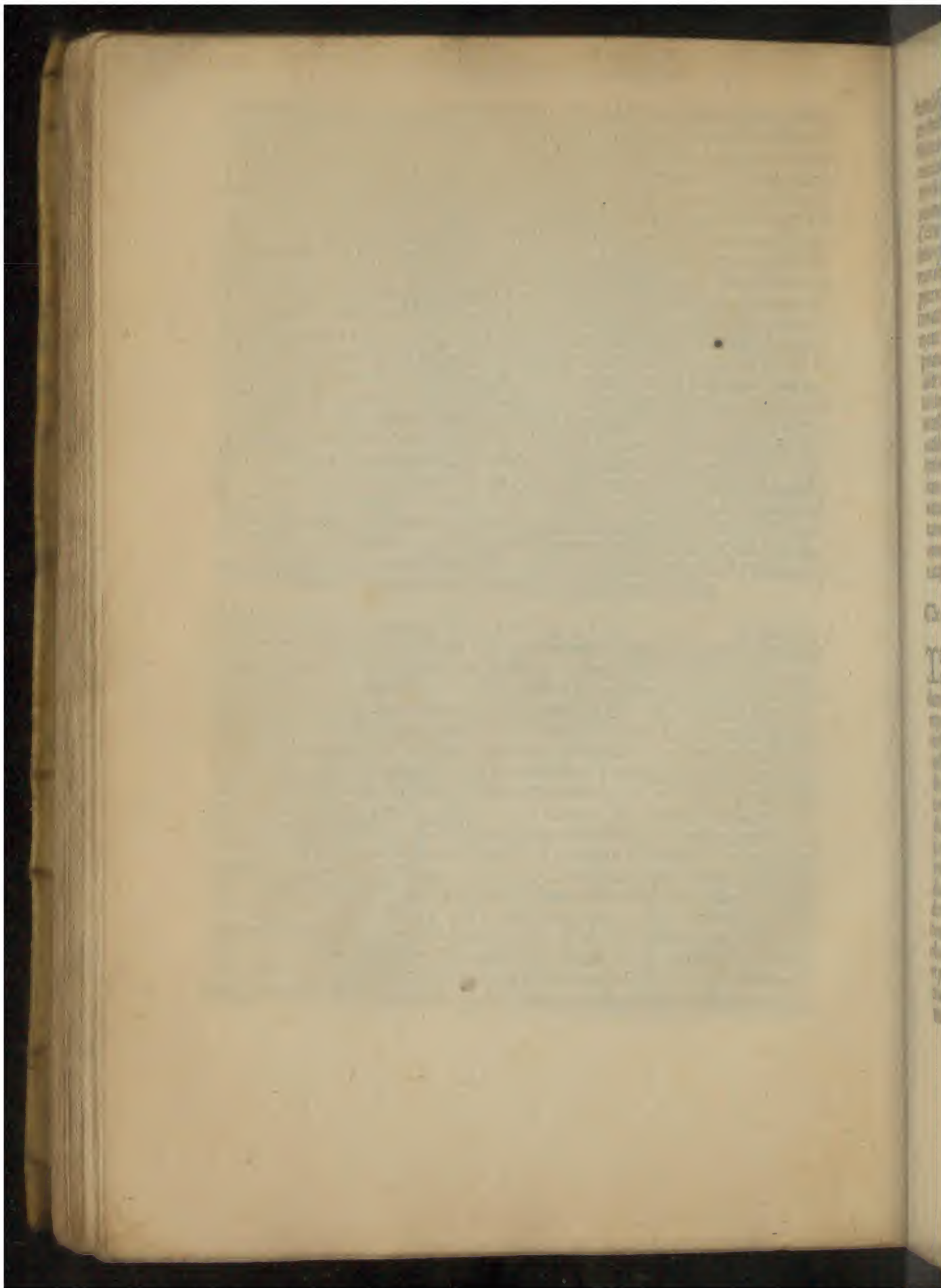
vt super ipsam ponatur: et propolis super illud quod est discooperit oleum tunc oportet vt transeat super ipsum in primis vitrum coctum: deinde oleum. ¶ Inquit Gal. Accidit cuidam homini punctura cum ferro minuti capitis et disrupra est cutis et continuata est quibusdam neruis manus eius medicus ergo posuit emplastrum quod sars expertus fuerat in incarnatione vulnerum magnorum in carne: quare apertus est locus. Et postquam apostematus fuit posuit desuper medicinas mollicantes sicut emplastrum de farina tritici et aqua et oleo quare putrefacta est manus hominis et mortuus est. ¶ Et quando accidit spasmus ex vlcerebus in eis tunc de eo quod necessarium est si iam stricta fuerit scissura cutis est vt aperiat et administratur medicine conferentes illis vlcerebus exsiccantes ea subtiles valde. Et vt sit sollicitudo in hoc vt perueniat ad profundum. ¶ Et quando est vulneris disruptio et punctura et non est apostema tunc curatio est curatio localis. ¶ Et oportet vt sit fortior caliditas et fortior exsiccatio quam illud quod administratur super scissuras quoniam illud penetrat ad egritudines facilius. ¶ Et oportet vt sit regimen vulnerati in neruis subtile: et vt sit in ultimo subtilitatis. ¶ Et cum dolor facit accidere apostema tunc necessarium est dare cibum et propolis quando vulnera sunt in latitudine: nam necessaria est splanchnotomia vene sine sollicitudine et sine timore sincopsis. verbi gratia. et oportet vt sit stratus eius humidus. Et obserues membra propinqua vulneribus cum unctione et similiter caput eius et collum et subascellas ipsius cum unctione si fuerit vulnus in superioribus: et similiter pectus et inguina et propolis si fuerit vulnus in inferioribus et partibus cruris.

¶ De medicina vulnerum nervorum et vlcere ipsorum.

Capitulum 3.

Glutinum albotum est de mellioribus medicinis vulnerum nervorum: verum illis qui sunt sicut infantes et mulieres et cuius complexio est vehementis humiditatis sufficit quod est sicut glutinum albotum solius puluerizatum cum paucis oleo quod ipsum leniat et viscosum faciat si fuerit siccum et resina loco eius. ¶ In illo autem cuius complexio est siccior et caro durior oportet vt misceatur cum eo euforbium et quod est ei simile aut vetus aut recens aut parum aut multum secundum complexionem corporis et eius calefactionem. ¶ Et sit summa eius quod datur de fortiori recentiori. xij. pars kerat: aut de glutino albotum aut ei simile sit tertia pars kerat aut eius cum quo misceatur. ¶ Et quandoque admiscetur ei preter euforbium de lacte titimali: quoniam est mirabile: et de assa et de serapino et de opponaco: et quod est debilius. scilicet baurach et spuma eius: et sulfur calefactum cum oleo in quantitate sordinet balnei: et flos lapidis assus: et omne attractivum humiditatum ad exteriora et dragantum iterum et cinis purgationis eris et conglutinatio auri. ¶ Et fortasse non repetitur in principis vulnerum nervorum nisi fermentum et administratur et confert eis: et attrahit ex profundo attractione bona. ¶ Et multotiens uatur cum sordide vasorum apum cum non est presens euforbium: aut

farina lolij cum aqua cineris emplastrata: et administratio glutini albo
 rti est melior: res cum qua incipitur: et post ipsum sicut emplastrum ba-
 silicon confortatum cum eo cui quo oportet ut confortetur de illis que
 dicta sunt. Et fortasse permiscetur cum ceratis et calefact ea: et opor-
 tet ut sit ablutus. Et quod eo melius est: est illud quod est ablutum cum
 aqua maris in sole calido et quanto plus abluatur sit magis suavis. Et
 de medicinis bonis est medicamen Bal. compositum ex cera et eu-
 forbio et pice et oleo grosso et de vnoquoque sit pars media: et de oleo pars
 vna: et oleum balsami cum subtilitate sua non est multe calefactionis: dico
 propter velocitatem sue resolutionis. Et cum vulnera fuerint gauzira
 tum aut punctura et non associatur eis apostema neque putrefactio tunc
 oportet ut administretur emplastrum cum euforbio aut fimo columbino
 ponatur in corpore subtiliore euforbio et inspersiore fimo columbino: et
 adde et minue secundum quod vides de dispositione corporis et eius forma: et dila-
 ta si sunt stricta. Et scias quod medicamen quod necessarium est in gauzi
 necessarium est ut sit fortius eo quod est necessarium in scissione. Et cum
 accidit in vulneribus putrefactio tunc serapinum est bonum et farina
 herbi: verum cum accidunt apostemata: tunc farina ordei et farina faba-
 rum et farina herbi iterum que iam decocte sunt cum aqua cineris aut
 aqua pura in qua sit virtus serapini. Et cum vides vulnera ad san-
 tatem peruenire non timeas tunc administrare desuper vinum coctum
 oportet ergo ut administres medicinas infusas in eo: deinde calefac ipsum
 et accipe ipsum cum pannis infusis et sringe desuper.

De apostematibus que accidunt neruis vulneratis. Caplin. 4.

Am scitur ex eis que premisimus et scire fecimus ex canone cura-
 tionis neruorum quia sit modus curationis apostematum: que acci-
 dunt eis cum vulnerantur: et oportet ut iteremus illud explanando. Bico
 ergo illud quod Bal. dixit in libro catagenis. Inquit. Cum accidit in vul-
 neribus neruorum: et membrorum neruorum flegmon: et flegmon est fortis
 inflammans valde: tunc oportet ut administrentur in curatione eius me-
 dicine facte cum aceto et lapidibus mineralibus quas dixit et plurimum
 eorum est in tractatu secundo catagenis: quarum vna hec est. R. calca-
 dis. 3. l. et quartam: et draganti. 3. lx. 2. 5. et quartam et scorie plumbi. vnc.
 ij. 2. 3. 5. et corticum thuris. vnc. 1. 5. bezard. vnc. 1. et cere. vnc. vij. et olei
 vnc. lx. et aceti fortis lib. ij. et quartam terantur medicine sicce et infun-
 dantur cum aceto. x. diebus et soluantur ea que soluantur et infri-
 dentur: et misceantur omnia in olla et misceantur motu exquisitissimo
 donec equeantur et oportet ut distilletur super membrum infirmum ex
 oleo bis aut ter in die. Et cum ponitur hoc medicamen desuper opor-
 tet vt ponatur super ipsum de foris lana iam infusa in aceto et oleo calefa-
 ctis equali caliditate. Nam non est aliquid nocibile omnino neruis infir-
 mis neque deterius super eos quam illud quod est frigidum. Quod si ne-

Liber quartus Sen. iiii.

cessarium sit emplastrare ista membra in dispositione emplastro facto cum aceto et melle et cinere tunc oportet ut emplastrum sit coctum: et ut sit farina eius farina herbi. Si autem non fuerit tibi presens tunc admixtilia farina fabarum: aut ordei.

De attritione nervorum et eorum torsione.

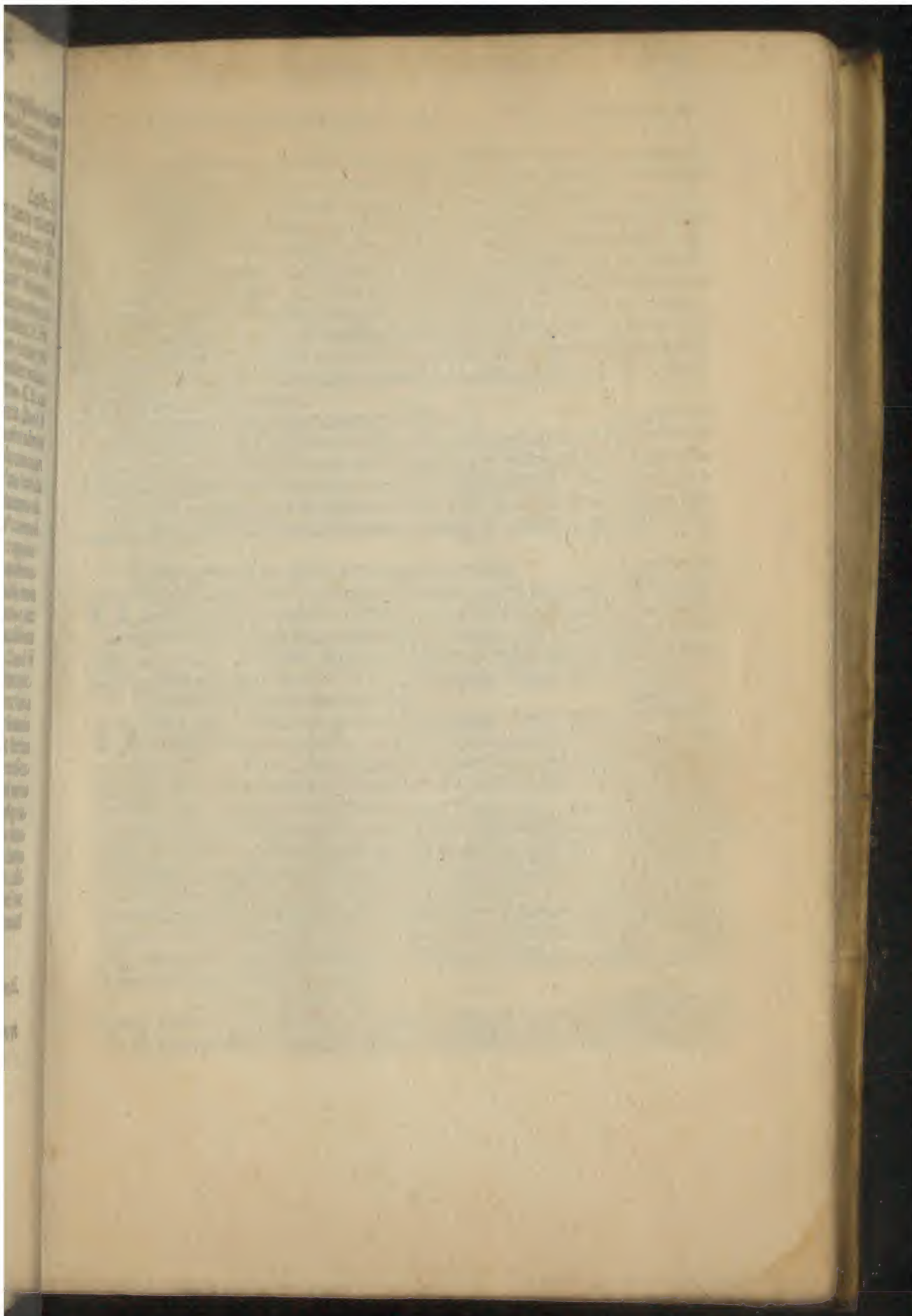
Capitulum. 5.

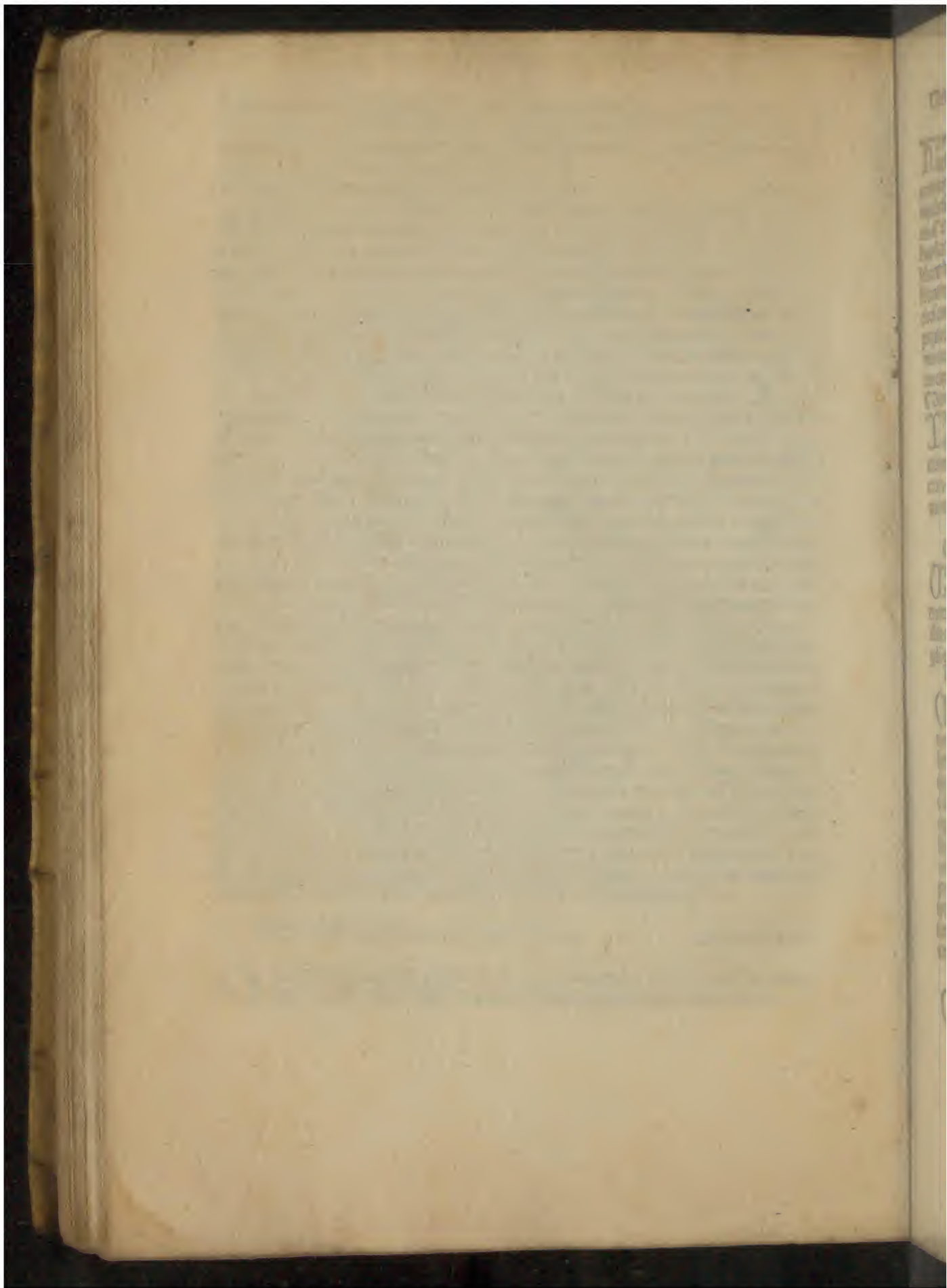
Quamvis nervus adveniat attritio tunc si non fuerint cum eo vulnera, similiter quando accidit apostema tunc non cures ipsum cum eo quod rursus, sicut aqua cineris et similia: imo cura ipsum cum sedantibus dolorem. Et similiter opus ut embrocetur membrum cum oleo calefacto embrocatione continua: et sint in virtute illius olei mollificatio et resolutio. Et de oleis bonis in hoc est oleum anetini et oleum de alachoen et oleum de ruta: et similiter emplastra consentanea ad illud. Et similiter malva, uiscus est mirabilis cum teritur et ponitur super nervos tritos. Et caro vereneria est mirabilis: et fortasse curat cum cepe bis cocta. Quod si fuerit illic apostema tunc regimen in sedatione apatis eius est ut administraretur desuper congelatus vultu cum vino et paucis aceto et oleo cum quantitate conveniente et calefiat cum equalitate et submergatur lana sordida et propter lana ysopti: et ponat desuper: et si fuerit hec lesio in iuncturis tunc illic est melius ut sedetur dolor: et ponatur medicamen fortius et compositum cum eo quod maturat et resoluit sed cum spiritus temperata: et opponatur per id apostemati et non addat in eo: et considera in dolore et apostemate: et intende ad id ex eis quod est vehementioris intentionis: et quando non est dolor tunc protrahe et administra id quod est forte sicut aqua cineris et acetum et vinum itez. Et quando apostema iam plonatum est tunc confortamur medicamen factum cum aqua cineris et quod sit cum sordide balnei. Quod si fuerint illic in cute vulnera et tunc necessaria sunt illa in quibus sunt exiccatio fortis et aggregatio et strictura quibus colligantur partes sicut farina fabarum et acetum et mel et est medicamen bonum. Et si vis ut sit fortior exiccationis pone in eo farinam herbi: et si adest voluntas ut sit fortius itez ponatur in ipso radix lili. Et si fuerint vulnera taliter ut non curetur de eis tunc curentur nervi cum eo quod prohibet apostemationem nervorum: et non sit occupatio cum eis: et caro ostrearum est mirabilis: quicquid cum ratur cum cerato ex sale: et emplastrum cum olivano et myrrha est compositum in viris dispositionibus: et si fuerit cum viris rebus dolor clamorosus: tunc opus ut misceatur cum medicinis pice et emplastretur cum illo calido. Et opus ut caueatur in torsione nervorum aqua et non approximet neque calida: neque frigida: imo administrentur olea quibus est virtus aromaticorum spirituum calefacta et spiritus cum quibus est hec dispositio.

De iudicio nervorum corruptorum.

Capitulum. 6.

Quandoque accidit frustis nervorum corruptio. Et est necessarium ut extrahatur: opus ergo ut extrahatur extractione vene civilis.

De neruoz duritie z eoz torsione.

Capitulum.7.

N De multotiens accidit a verberatōe: aut casu z quādo premittur sentitur cū eo stupor: z cura duritiei neruozū prima est curationis apostematū durozū z alroshot z nos diximus in tabulis medicinarum singulariū z in antidotario qd necessariū est rememorari de medicinis eius. Et qd narrabim⁹ hic sunt medicīne ex parte in eo de qbus sunt leues sicut vt sumatur bdelij iudasci pondus. 3. x. z infundat in aqua z soluat in ea z conficiatur cū eo quantū ipsum est de radice maluauf. scil contriti valde z emplastretr cū eo. Et similiter radix lily confecta cū congelato vne. Et iterū ammoniacū z galbanuz z euforbiū aggregata cū fece olei: iterū sumatur semen almaru z fiat emplastrū cū vino cocto: z sterum medicamen dyaquilon cum medietate sul de ster core caprino est vltimum.

De rememoratione egritudinum ossium.

Caplm.8.

Ossibus autem accidunt egritudines ex corruptione complexione z ex solutione singularis z fractura z dislocatione z putrefactione z vlceratione z excocticatione. Et nos quidē loquemur de fractura z dislocatione que indigent restauratōe post hūc locū. Illas autē que de eis indigēt alijs medicinis dicemus hic querētes auxiliū a deo.

De ventositate spine z corruptione ossis.

Caplm.9.

Ventositatis spine causa sunt humores acuti penetrātes in os corrodentes: s: s: z incessus ventositatis spine ē incessus doloris iucturay verūm mā i dolore iuncturarū est in carne: z mā i ventositate spine est in ossē: z eius additio corrūpit ossis partē vnā post aliā. Bixerunt qdā qd spina est spasmus in toto corpore ppter vlcus z nō affirmatur.

De signis corruptionis ossis.

Caplm.10.

Quam ossi accidit corruptio vides carnem super ipsum mollescere z mollē fieri: z incipit in vna fetore z virus. Et penetrat per eam tenta facillime ad os. Luqz peruenit ad os nō inuenit ipsum lene ita vt lubricet ab eo: imo adheret ei parūper z quasi inuenit rem non firmāz in seipsa imo habētem facturā: aut putrefactionē: z fortasse destruitur z lenitur: z pprie quando nō est corruptio in principio. nam in hora principij non apparet illud cū tenta. Et quādoqz significat lubricitas ei⁹ superflua corruptionem eius ex hoc qd quando lubricat in eo tenta in omni latere significat separationē pānculi ab eo z illud ppter corruptionem que inceptit z illa que incipiet cum corrumperetur caro supra ipsum: z cū discooperueris eā ab eo inuenies ipsuz mali coloris: z multotiens quidē antecedit spz apā z corruptio carnis z membrū in primis z mors deinde venit ad ipsum.

De curatione eius.

Capitulum.11.

Curatio corruptiōis ossis est eius fricatio z ipsius destructio: aut eius abscissio z ipsius seratura siue sit fistula siue non sit. Nam ne,

Liber quartus Sen. v.

esse est fricare ipm & radere aut cauterizare perueniendo ad vltimū cor-
ruptiōis eius: vt cadant cortices corrupti & remaneat sanū. ¶ Et qñq;
cadūt cortices ossū per medicinas steruz sicut cadūt cortices capitis &
altor. ¶ Et de illis est medicamen cuius hec est descriptio. R. aristolo-
giam treos myrrham aloē cortices plante oppopōacis cambis adustum
scortam eria: cortices pini aggreget: & est mirabile faciens caedere corti-
ces ossū & nasci carne bonam super ea. ¶ Et si fuerit corruptio ossis pro-
fundior illa. tūc necesse est concavare ipm. Qd si corruptio iam persecu-
ta est medullā nō ē excusatio qñ assumat illud os cū medulla sua. ¶ Et
si corruptio fuerit de illis quas nō sanat nisi abscissio: & serratura toti⁹
ossis mēbris: aut plurimū eius qd cōstet dat ipz tūc sciat locū quo i os vt
scidat ita vt renouat tenta vsq; quo cōsequat locū in quo inuenit adhe-
rentiaz ossis vltimā: qñ illic est terminus. verū qñ est os corruptū ex ca-
pite coxe & anche: & sicut spondilis dorzi. tūc fugere ab eius curatiōe est
melius ppter nuchā. ¶ Et si timeat q corruptio ossis sequat corruptio
nē carnis cuius casus accidit prius: tūc infrigidare & accipere carnes ab
eo est conueniens & est eius cura. ¶ Et opz vt infrigidet membrū sanū
cum epithimatis que sciuit in caplo corruptionis carnis discoop-
te ab eo etiam & cum eoz similibus.

¶ De modis seruantibus os corruptum.

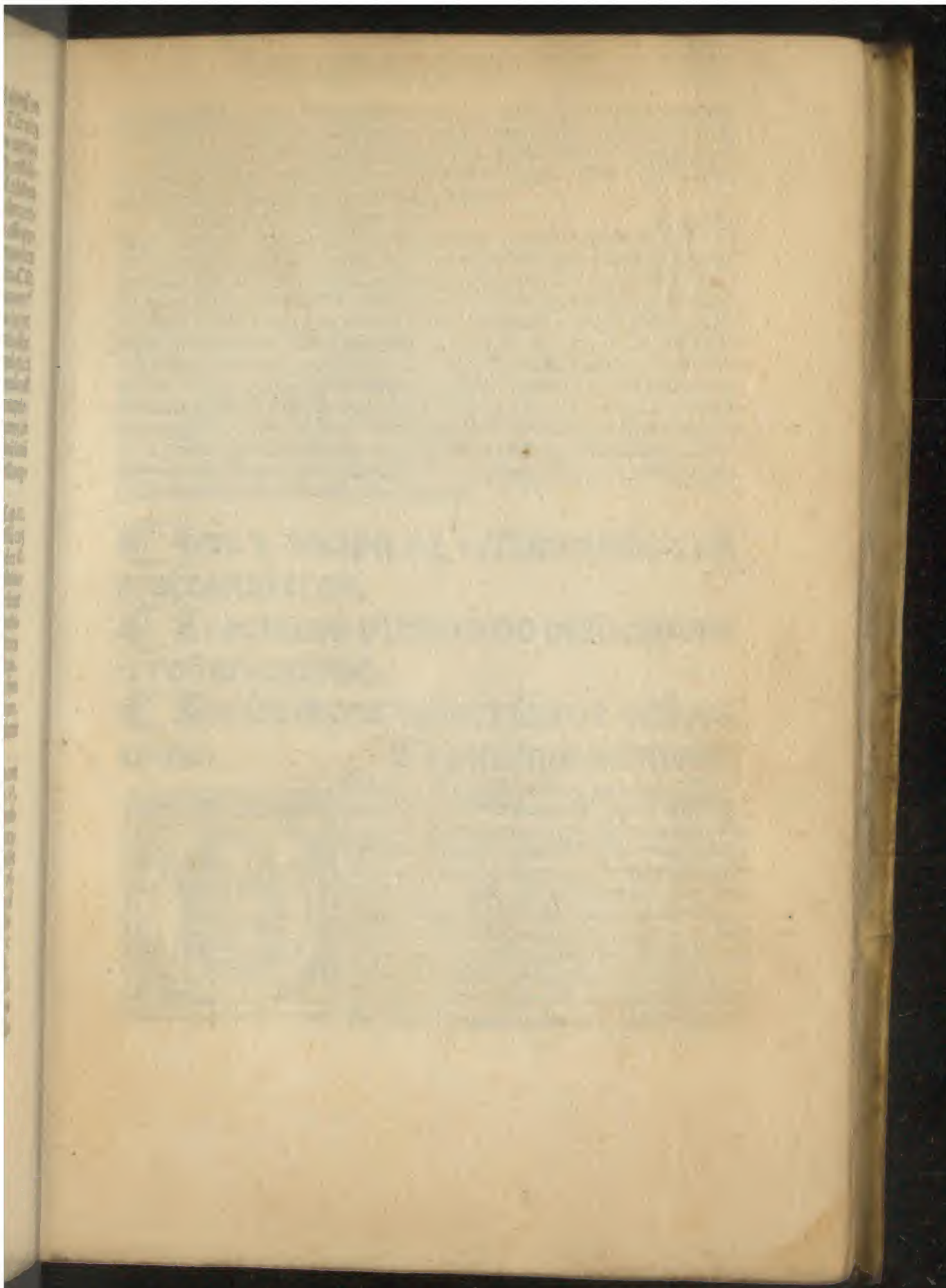
Cap. 12.

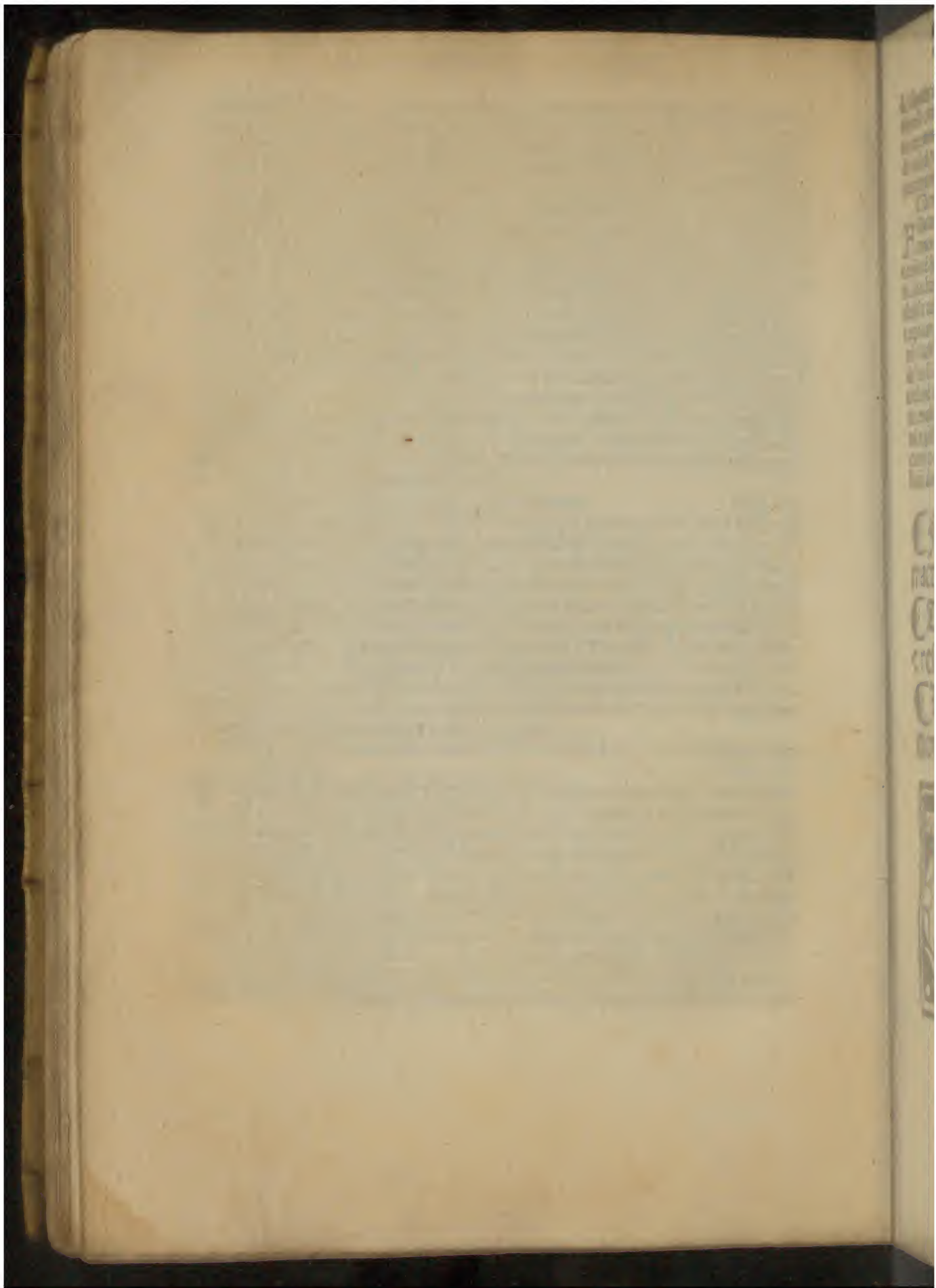
Inquit eleuet caro ab osse ita vt ponat in extremitate eius filū cui⁹
quo tendat ad supiora vite. ergo tēdat cū eo mēbris: aut aliud ex il-
lo loco ad inferiora vt nō associet ei dētes: & serra ipm. Et qñ est tibi ne-
cessariū serrare costam: aut os sub quo est tunica aut aliqd nobile sicut
tunica costaz nuche: pone sub serra laminā qua conseruet mēbrū nobi-
le. ¶ Qd si caro fuerit fm rotunditatē suam tota discooperta tūc serra
ipm qñ ossis caro sup os qd iam discoopertū est ex oib⁹ lateribus suis.
¶ Qd si partes ossis corrupti fuerint pxiime iuncture tūc extrahe ipm
ex iunctura. & si corruptū os brachij totū aut cruris: tūc auferat totum.
Caput aut anche & coxe & spondiles dorzi qñ corumpunt tūc fuglatur
ex curatione eorum propter locum nuche.

¶ De eo qd remanet de frustis ossū & corticū eoz in vlceribus con-
solidatis.

Cap. 13.

Illud qd est melius est vt nō festinet in extractione eoz nimo dimit-
tat nature & adiuuent & illud cū attractione pauca eoz que extra-
hūt in spacio nō festigo. ¶ Et non moueant eoz medicinis & operatiōe
manus. naz qd extractū est violenter non eūatur qñ faciat accidere vl-
cera fistulosa. Cū ergo expellit ea natura ad cutem: & incipiūt exire & iā
separata sunt tūc incarna & cura vulnus. ¶ Et si hīc est iudiciū in frustis
eoz & pānculis de quoz veritate est vt manifestent. naz cū tu pperas &
extrahis ea violenter tūc est in eis timor spasmī & permixtiōis & febrilū.
¶ Qd si fiant saniosa nō est in eis magnū nocumētū. ¶ Si aut vls sci-
re medicinas illius tūc de illis est medicamen hmoi. sumat oleū vetus
& cera citrina & sorditico vasoz apū. que vtreq; sint quātū est oleū: de his

de soluantur omnia: deinde sumat pars vna eusorbiij et pars vna lactis
tremalli et tres partes aristologie et fiat ex eis sicut ceratū. Et suman-
tur itez ammoniacū et bdelliū et liniant cū oleo de illis: deinde aggregā-
do totū cū p̄tione fiat emplastrū: et ponat desuper. ip̄m. n. est de illis
que extrahūt ossa cum velocitate et facilitate.

De medicinis fracture ossis.

Cap. 14.

Fracture ē curatio cū māu quā dīcem⁹ et curatio cū medicis q̄s dī-
cemus p̄ferētib⁹ fracture ossū et torsionē. Epithima ad fracturā
et torsionē. R. mugath mes ex corticaro. an. x. aloes maluaūsci al. aco-
rie. an. v. luri. xx. liniant cū albumie ovi si fuerit ap̄a calidū. Iterū folia
alethil et cupssi et myrthi et salicis terat et exp̄mant et sumat galie. et rose
et cepa narcisci et de illis q̄ dicta sūt et d sandalis rub. et bolusar. et lauda-
nū et faufel et kamaha et altea et mes et acatia et mellilotū et sansucū et ad-
de i eo si idiges calefactiōe sansucū et enulā et cupssi. Ad fracturā et
torsionē cū ap̄ate calo. R. mes ex corticatorū. 3. xx. mugat balaustie aco-
rie emplet et ē forte valde. Et de medicis ei⁹ sūt folia myrthi et lauda-
nū et gallia et croc⁹ et lutū ē bonū attritiōis: et oleū itez ē iuuuantiū ad fra-
cturā et ad dislocationē et ad torsionē. Itez mugath et mes altea acatia
lutū aloes myrrha liniant cū aq̄ myrthi.

Gen. v. incipit de restauratiōe et est
tractatus tres.

Tractatus primus de dislocatione
et restauratione.

De sermone vniuersali de disloca-
tione.

Capitulum primum.

Dislocatio est egressio ossis ex loco suo q̄ est per
naturam apud illud quod ei vicinū existit in-
tegre. Si autem non egrediatur integre no-
minatur separatio iuncture ad partem p̄fun-
dam aut precedentem aut eminentem que
cognoscitur sensu. Et est separatio non in-
tegra quam quidam nominant torsionem.
Cum ergo est lesio que non mouet os sed at-
trahit quod continet ipsū tunc est alguaenū
et non est ex genere torsionis: et quandoq̄ acci-
dit iuncture res tertia et est vt elongetur et ad-
dat super longitudinem suam naturalem: et

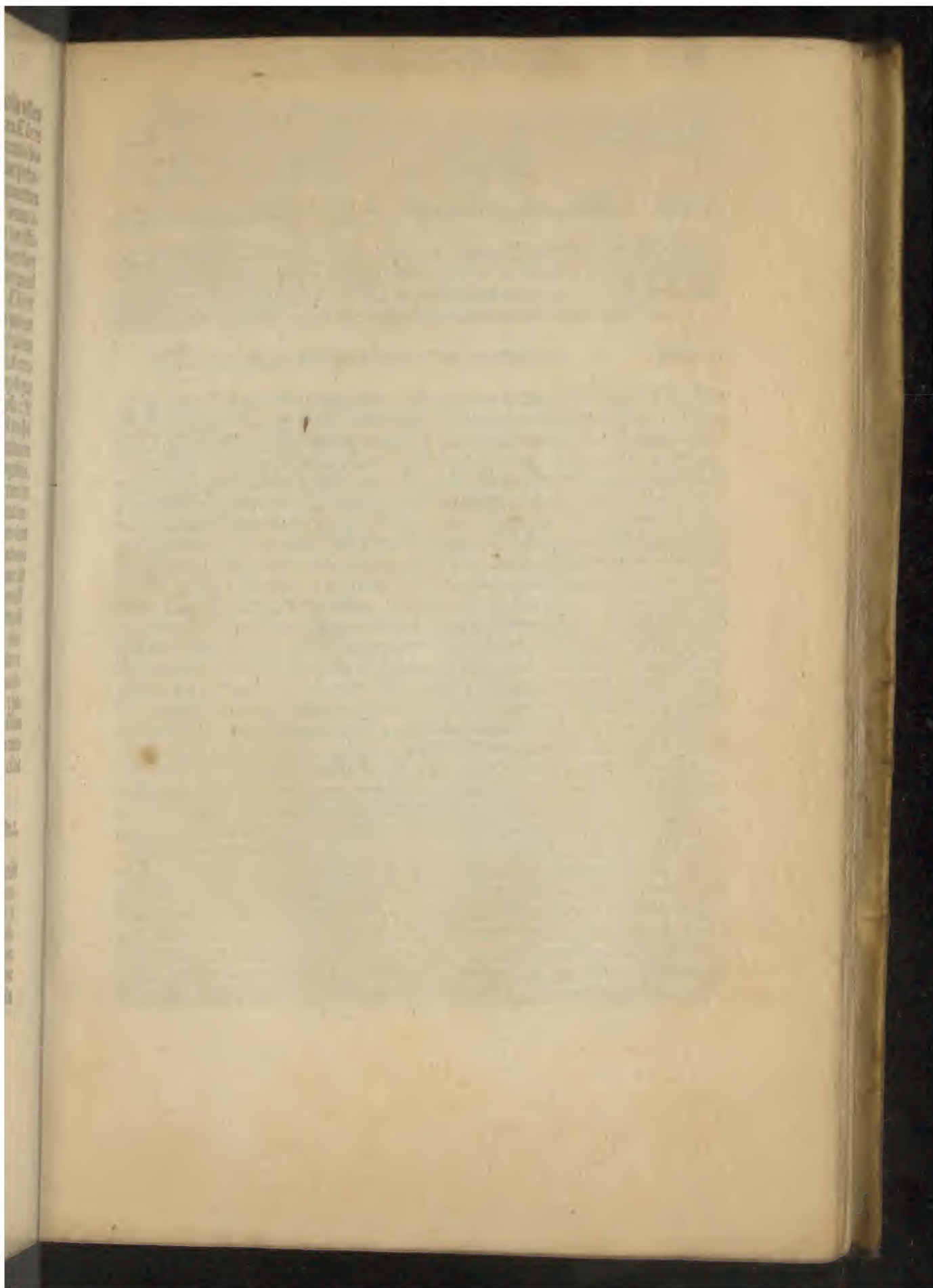
Liber quartus Sen.v.

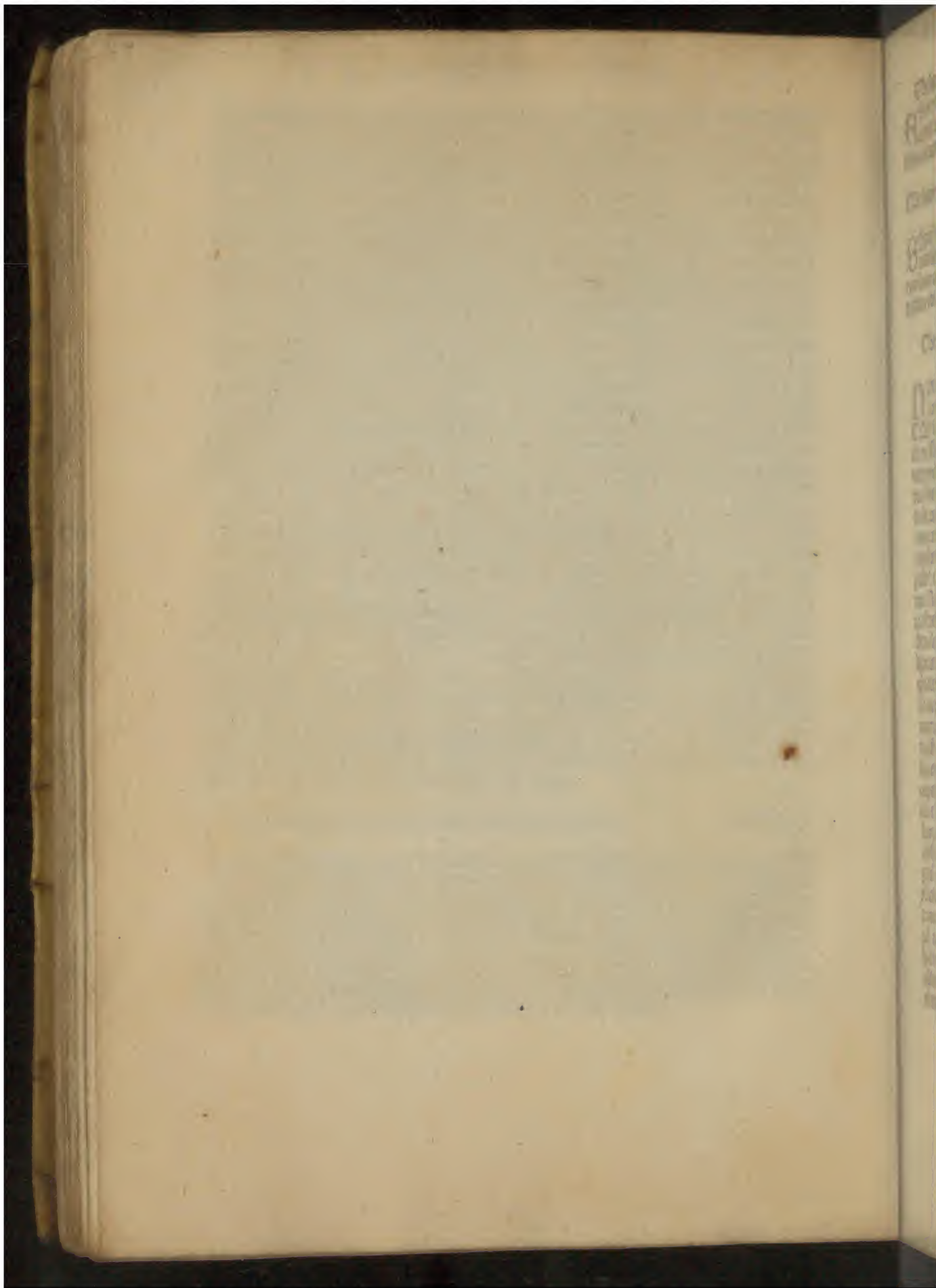
non consequitur ad hoc dislocationem. verumtamen fit facilis dislocationis. et illud quidem multoties accidit in adiutorio et coxa. Et de hominibus est quidam qui preparatus est dislocationi in iuncturis suis quoniam concavitates ossium iuncturarum suarum non sunt profundae: et buccellae quae ingrediuntur eas non sunt intrantes: et ligamentum quod ordinatur inter ea ambo non est firmum: immo debile in creatione sua minutum. Aut humidum suscipiens extensionem. Aut tam effusae sunt ad ipsum humiditates viscosae lubricare facientes. Aut fracti sunt margines concavitatum ossium in quas ingrediuntur de ossibus iuncturarum quare sunt concavitates prostrate super quas non est distinctio. Et de iuncturis quidem sunt iuncture faciles dislocationis. Et de eis sunt iuncture prae dislocationis: et de eis sunt mediae. Facilis ergo sicut iunctura poplitis propter lenitatem ligamenti sui: quoniam ipsa est creata lenis ligamenti propter iuvamenta scita in anathomia. ergo fit propter illud facilis dislocationis et propter illud sustentatur cum pila: et fit iterum facilis reductionis ad salutem. nam facilitas reductionis est semper quod facilitas dislocationis: et difficultas eius est semper difficultatem eius: et iunctura humeri est proxima ei in inaccessibilibus non in pinguibus. Prae vero dislocationis sunt sicut iunctura digitorum. ipse enim fortasse non dislocatur: immo franguntur antequam dislocentur et sicut iunctura cubiti et propter illud reditio eius est prae. Sed et vero sunt sicut iuncture anche. Et quandoque accidit ut fiat facilis dislocationis quae non est facilis dislocationis propter aliquam causam. quare fit etiam facilis reductionis sicut accidit ut fiat pyxis anche plena humiditate. quare fit facilis eius dislocatio et cum hoc sit facilis eius reditio sicut accidit habentibus venarum vase. quare et omni hora dislocatur eius anche: et redit per quemlibet laborem: deinde dislocatur postea redit: et hoc indiget cauterio et non alio. Et prae dislocatio est cum qua abscinduntur capita frustorum ossis quod conglutinat os cum osse et parum reuertitur ad dispositionem suam naturalem: et plurimum illius fit in capite anche deinde in capite adiutorii et in duobus locis duorum pedum apud calcaneum. Et dislocatio quae est sedior quam fractura cum neque redit dislocatio neque restaurat fractura.

De signis dislocationis vniuersalibus.

Capitulum.2.

Accidit in iunctura inclinatio et profunditas insolita sicut accidit accidens apparens in magnitudine carnis spatulae et in dislocatione iuncture pedis: et magis apparens quam illa quae est in iunctura colli: et comparatio est ex illis quae extrahunt illud extractione sana: et est ut consideres locum infirmi cum sorore sua sana illi infirmi eiusdem non alterius: et cum videris iuncturam non moueri tunc iudica quod dislocata est dislocatione integra sicut quando mouet motu suo ad omnes partes et peruenit ad omnes fines suos non est cum ea egritudo pendens cum separatione.

De signis declinationis.

Cap. 3.

Quod si ut videtur concavitas cum augmento alterius lateris et patet
uetur in sensu augmento quod fuit sensatum ad interiora in hu-
iusmodi cum hoc quod quidam motus est possibilis.

De signis additionis longitudinis iuncture absque dislocatione.

Cap. 4.

Signum eius est ut sit sicut suspensa: cum ergo compresseris eam redit ad
mensuram suam nalem absque labore: si vero dimiseris eam redit ad mensu-
ram suam accidentalem et accidit profunditas in quam fortasse ingreditur
digitus ubi non est caro vehementis multitudinis sicut hucus.

De curatione declinationis et dislocationis.

Cap. 5.

Non enim quod dislocatio aut perveniat ad medicum singularis: aut
composita cum egritudine alia ex ulcere et vulnere et apate et alijs.
Quod si fuerit cum alia tunc oportebit ut consideres: quoniam si dislocatio fue-
rit ex illis que redeunt cum tensione levi non faciente dolere vlcus dolore
vehementi quod perducit ad apam non tolerabilem fac redire dislocationem: et si
res fuerit e contrario tunc oportet ut cures in primis vlcus: aut vulnus: de-
inde cura dislocationis et proprie in iuncturis difficilibus. **C**um vero volu-
mus curare dislocationem tunc fortasse producit illud ad spasmodum maximus
sem plurimum: et proprie quoniam dislocatio est in membris proximis membris princi-
palibus et si sit est dispositio in apatibus in quibus est regimen semper quod nos experi-
mur. Nam si res fuerit facilis et non commouet ex ea dolor: neque reditio cum
ea est difficilis restauramus dislocationem et non curamus. **S**i autem acci-
dit dolor tunc oportet ut non presumamus: et si fecerimus: tunc oportet ut destruamus
ligaturas si fuerint dolorosa. Quod si ingredias cum facilitate curabimus
apam iterum et vlcus. Et si fuerint dislocatio et fractura simul et fuerit ten-
sio in parte una permittens regimen utriusque rei fiat. **E**t sapiens quod
narravit quod cecidit lapis super extremitatem humeri hominis: et vulnera-
ta est cutis et caro donec apparuit extremitas lacerti nuda: et iam disloca-
tus erat subter ea caput furcule. tunc ergo quodam stolidorum exprimentatorum oc-
cupatus est in equando os et reduxit super ipsum carnem et cutem: et emplastravit
et strinxit: quod accidit ut feteret caro et corruperet propter vicinitatem
suarum os donec factum est vtriusque. Et non scivit quod oportet ut huiusmodi caro
abscidat et coquat ille locus cum oleo fervente. et si sit fuerit illic apam ma-
gnam oportet ut cures apam in primis. **I**n dislocatione autem singularis et sim-
pliciter rectificatione regimen est ut teneat ad contrarium partis a qua separatum est
donec opponat extremitas ossis extrinseci ossi alteri. deinde redu-
cat ad locum a quo exiit et tunc redit. **E**t multotiens quod significat il-
lud vox quod audis: deinde ligetur et in ligatura est securitas ab apate: aut
adstutorium ne apostemetur: et necessitas ad prohibendum apostema laboriosum
est maior et abhorret ut membro obviat panni calidi: quoniam ipse cale-

Liber quartus Sen. v.

faciunt et addunt in apostemate: imo oportet ut sint infusi cerato infusi
girdato: aut vino pontico: verumtamen Hyp. iussit ut tardetur tensio et re
ditio usque ad diem tertium et quartum nisi in diebus exceptis. Et de
clinatio iterum necessaria sunt huiusmodi: deinde ligetur: et quando
membrum dislocatur in omni motu et quotiens redit dislocatur tunc il
lud est propter mollificationem: et humiditatem: quare indiget cauterio.
Et quando remanet post reditorem dislocationis: aut separationem du
rities et quasi apostema admissa epithimata: et embrocas lenificatio.
In iniectione vero indiget epithimatis et embrocas confortantibus.
Et melius est ut embroceatur super stricture: proculdubio: in hyeme
quidem cum oleo calescente quod sit ex oleis confortantibus: et in estate cum
aqua frigida. Et oportet ut sit elatio in dislocatis cum eo quod co
fortat iuncturam et ligat eam secundum similitudinem necessitatis.

De curatione elongationis iuncture.

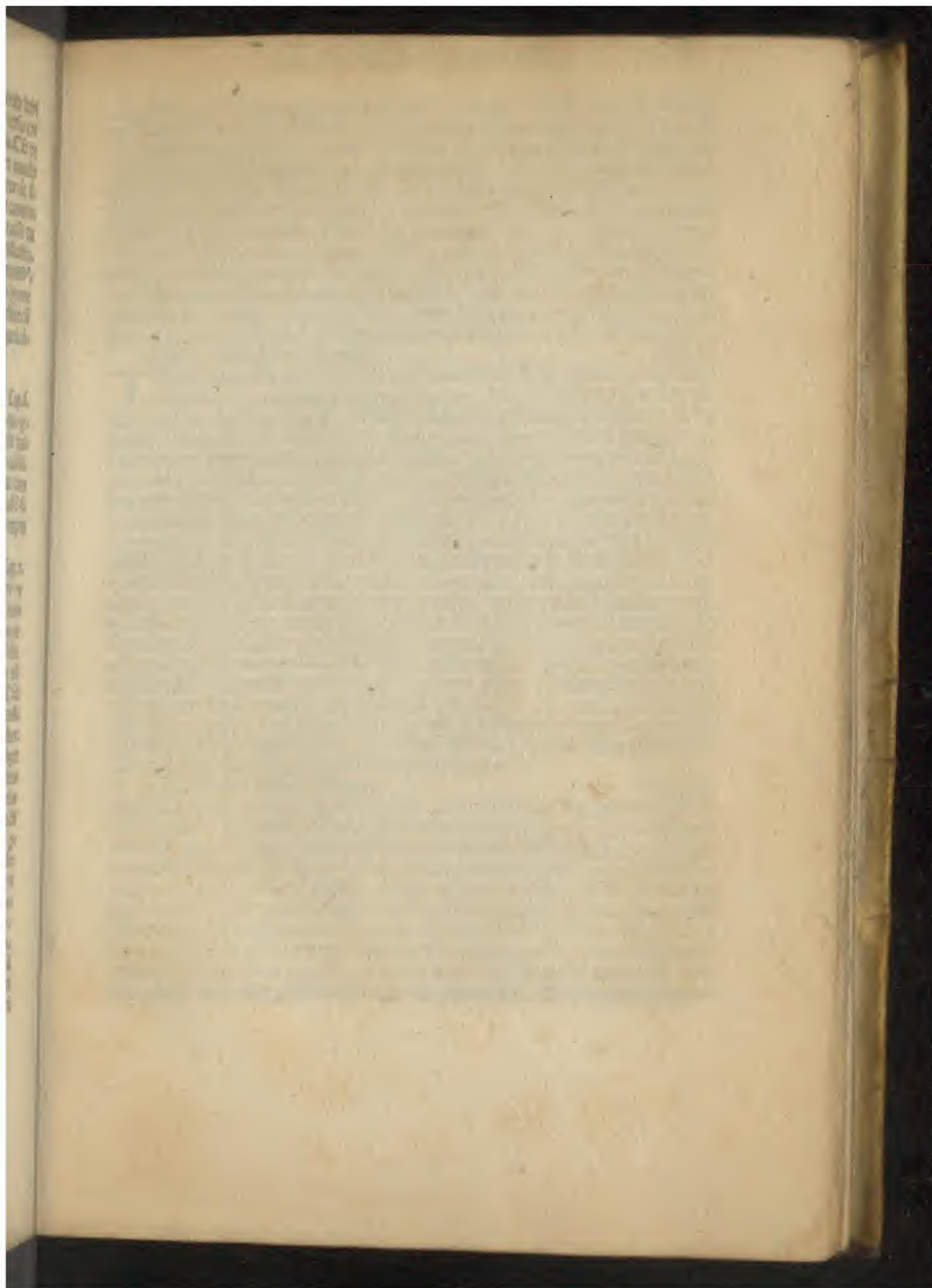
Cap. 6.

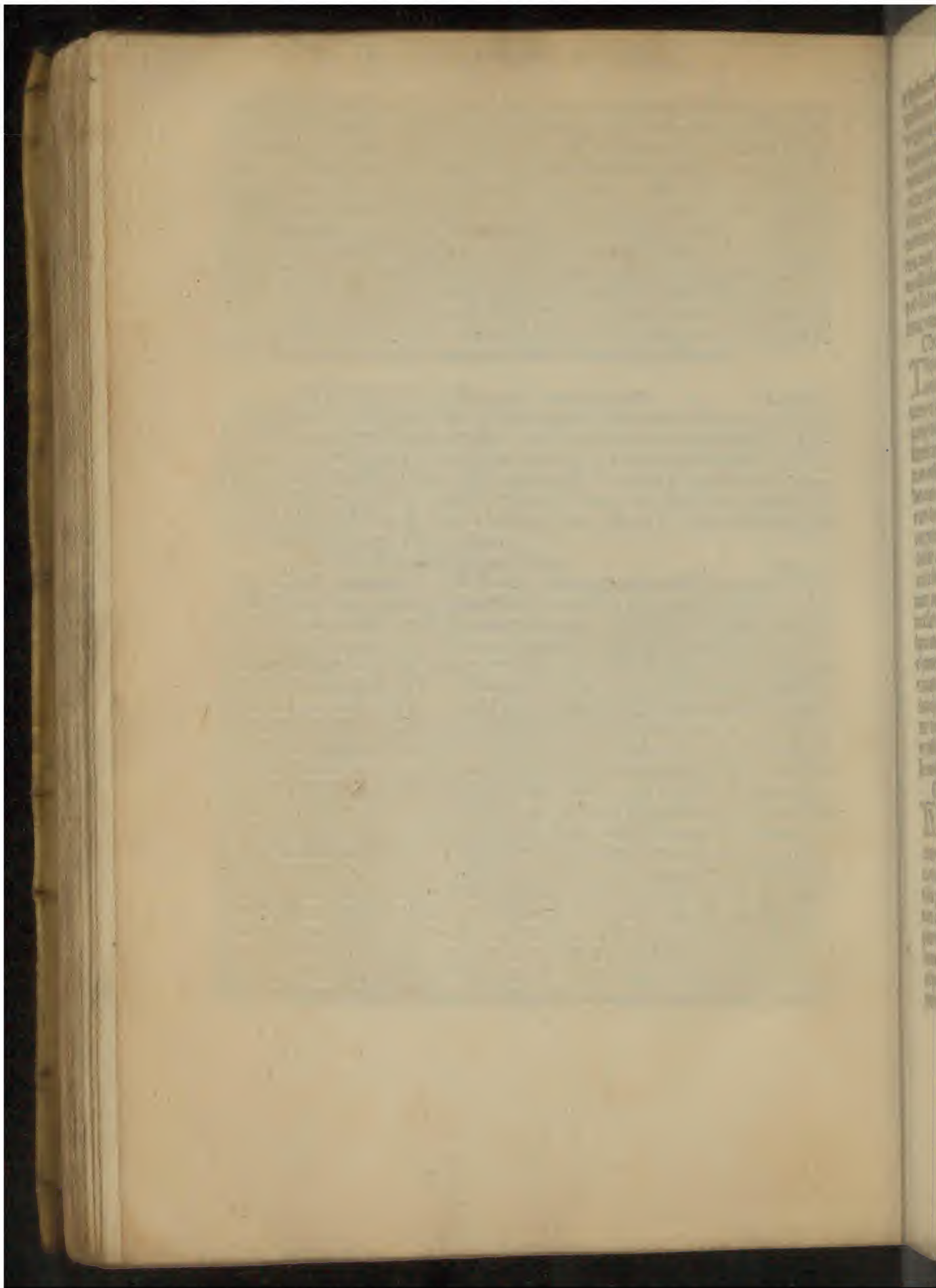
Oportet ut reuocetur os mollificatus ad interiora illius in quo ge
scit a quo mollificatum est: et emplastrum cum emplastris sit quib
us est virtus siptica commixta cum eis que habent virtutem calesce
ntiam: sicut si misceantur galle et balaustie et acacia et similia sicut cum
aliquantulo camphore et costi et resinæ. Et iterum sufficiat quod est si
cut nux cupressi et iuniperus et reliqua que cadunt in emplastris ruptis
re deinde stringatur sicut caput.

De dislocatione mandibule.

Cap. 7.

Accidit mandibule inferiori ut dislocetur ab ordine suo: quare re
manet os apertum quia sit illud de illis que parum fiunt et non
accidit casu completo. Et cum dislocatur inclinatur ad anteriora ex
contrario eius quod accidit apud mollificationem que fortasse accidit
et apud saltum et est applicatio vultus eorum ad altam difficultem: sed non
pervenitur motu cum lacertis suis qui veniunt et a posterioribus. Et
quandoque accidit dislocatio ex latere vno: est ergo tunc forma signifi
cans ipsam cum declinatione mandibule est ad anteriora cum transver
satione: et curatio quidem est una. Et est de summa eius quod indiget
ut festinetur ad reducendum ipsum: et si non perducet ad egritudines
et nocuentia: et cum hoc sit prava eius reditio: nam facilior reditio eius
est illa que est velocior. quod si differatur indurat et apostemat et extendit
lacertos et commouet febres inseparabiles et dolorem capitis stantem pro
pter illud quod associatur et de vehementi tensionis lacertorum: et for
tasse sit res prava donec interficit in decimo. Et quandoque accidit ut
soluatur et venter cum superfluitatibus colericis multis puris: et tuor
mat simile eis: quare oportet ut festinetur ad curam. Et modus re
giminis eius est ut teneat vultus caput eius: deinde intromittat restau
rator pollicem suum in os et conuenit infirmo mollificare mandibulam
suam ex omni modo. Nam illic sunt lacerti qui iam transversati sunt
propter vehementiam dislocationis: postea moueat mandibulam dextram

et sinistram: deinde extendat eam subito: deinde reducat eam. Et ipsa quidem non intrat ad illud a quo separata est nisi retro: quare oportet ut extendat eam ita ut equetur sinistram preparationem. Et signum equatōis eius est equatio qua druplorum et cooperitura et clausio oris: deinde sustentetur cum puluillis et cerato ex cera et oleo ros. deinde dimittat eam quoniam sanabitur quod velocius est possibile. Si autem non festine fiat et iam acciderit durities oportebit tunc ut incipias et lenias duritatem cum embrocis ex aqua calida et oleo in balneo embrocatoe plurima donec leniatur: deinde sedeat restaurator: post infirmum et trahat mandibulam eius ad posteriora donec locetur et stringatur. Et opus post illud ut resupinetur eger super pulvinar cuius impletio sit lenis et teneat unus caput eius ut non moueatur usquequo compleat sanatio.

De dislocatione furcule.

Cap. 8.

Inquit: furcula non separatur a latere inferiore: quoniam ipsa est continuata cum pectore non separata ab eo: et propter hoc non mouetur ex hoc latere. Et si percutiat deorsum percussione vehemēti et stringatur: tunc ipsa equatur et curatur curatione qua curatur si frangitur. Verūamen extremitas eius que sequitur humerum et separatur ex eo non dislocatur plurimum: quoniam lacertus qui habet duo capita prohibet eam ab hoc et prohibet eam iterum caput spatule et non mouetur iterum furcula motu vehemēti: quoniam ipsa non est posita nisi ut separaret pectus et amplificet ipsum. Et propter hoc est furcula facta hominibus solum iterum animalia. Et si acciderit ei dislocatio ex luctamine aut ex re alia simili huic tunc ipsa equatur et ingreditur ad locum suum cum manu aut puluillis plurimis qui ponuntur super eam cum ligatura que necessaria est. Et rectificat hec cura extremitates humeri iterum cum separantur et reduct eas ad locum suum: et illud quo ligantur furcula et humerus est os cartilaginofum et ipsum ingrossatur in macilentis: et quando remouetur existimat ille cui non est experientia quod caput ad sutorij iam separatum sit aut exiit de loco suo et quod caput spatule videtur tunc acutus et videtur locus qui est ea inferior concavus: verum opus ut distinguatur cum significationibus. De curatione eius est ut nullo modo applicetur ad caput et similiter humerus.

De dislocatione humeri.

Cap. 9.

Humerus quandoque dislocatur aut in dislocatione spatule ambigitur et magnificabitur si dislocatur: verum quandoque acciderit lucture humeri et aditorio dislocetur facile: quoniam eius concavitas non est profunda et ligamenta eius non sunt firma: immo sunt leuia subtilia posita propter illud facilis motus. Et etiam dislocatio est res in qua non acciderit in eo quod scimus nisi in partem unam exitus apparens plurimus. ipsa enim non dislocatur ad superiora: quoniam eminentia humeri prohibet ipsam: neque ad posteriora: quoniam spatula prohibet eam: neque ad partem ventris: quoniam lacertus habens duo capita ex anteriori non permittit eam cum prohibitione capitis humeri. Verū non dislocatur

Liber quartus Sen. v.

nisi ad latus domesticum aut siluestre. Et separatur ad illud separatios-
ne parua. ¶ Ad latus vero interius ingreditur quandoq; exitu pluri-
mo et propale in extenuatis inacilentis: in istis enī cadit dislocatio adiu-
torij et eius reditio per quālibet causam: et res utreq; sunt in plinguius
parte valde. ¶ Et quandoq; accidit adiutorio dislocatio in hora par-
tus difficilis et apud sectionem ab embrione: deinde si non redit velo-
citer non crescit post illud in longitudine et remanet post illud cubit²
paruus quāuis rectificetur: et quandoq; non recipit etiam in quibusdam
eorum sanationem: immo remanet breuis minutus minutum habens
adiutorium: et brachium in pluribus eorū recipit et fit bone dispositio
nisi in pluribus eorum: sed est in dispositionem breues similis pedi mu-
stelle. ¶ Loxa vero non euacuatur a duabus diminutionib² simul. Et
quando accidit adiutorio factura in latitudine sua: deinde restaurat²
tunc non est possibile reducere dislocationem eius nisi et frangatur res
stauratio.

¶ De signis dislocationis adiutorij.

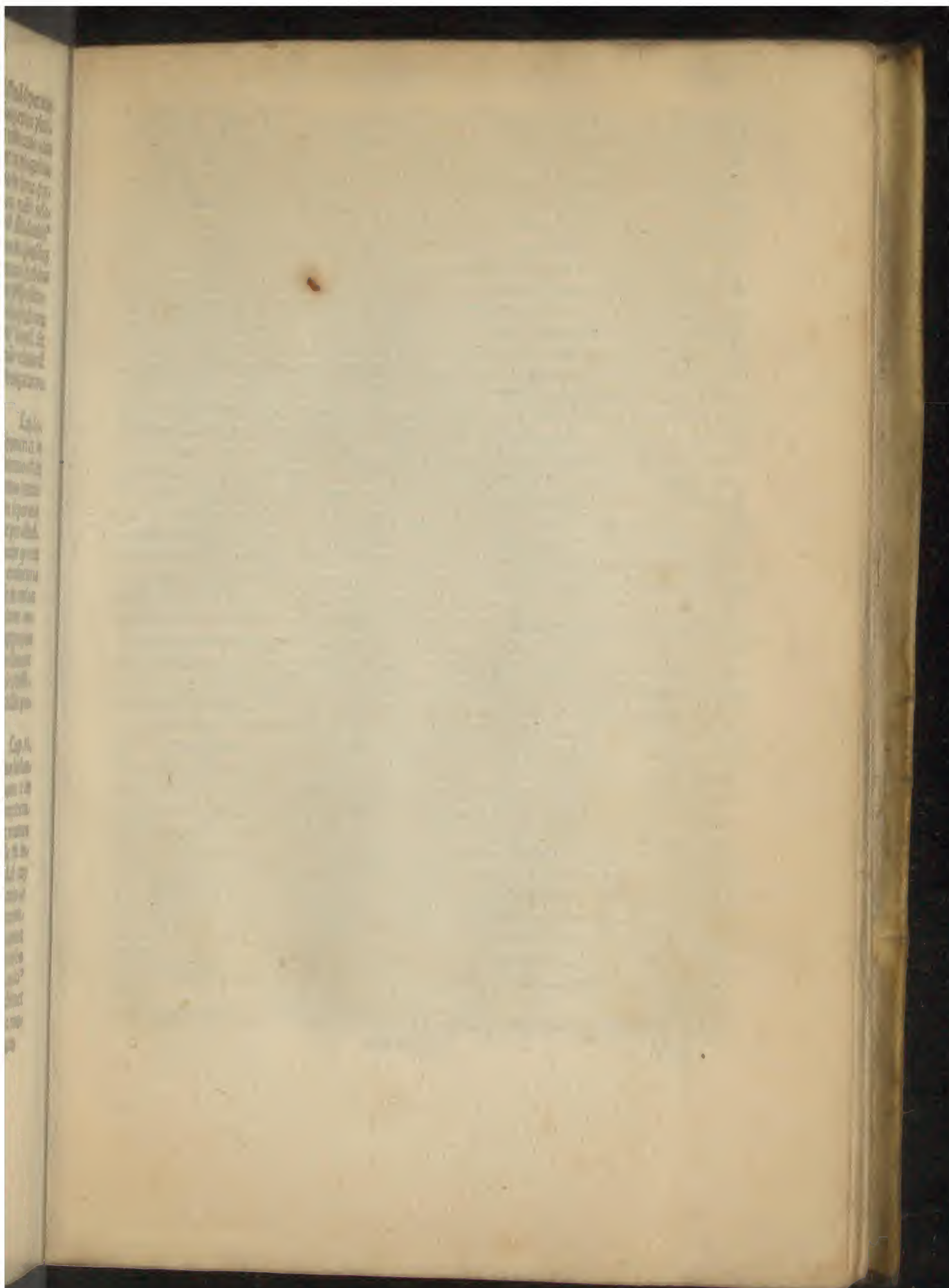
Cap. 10.

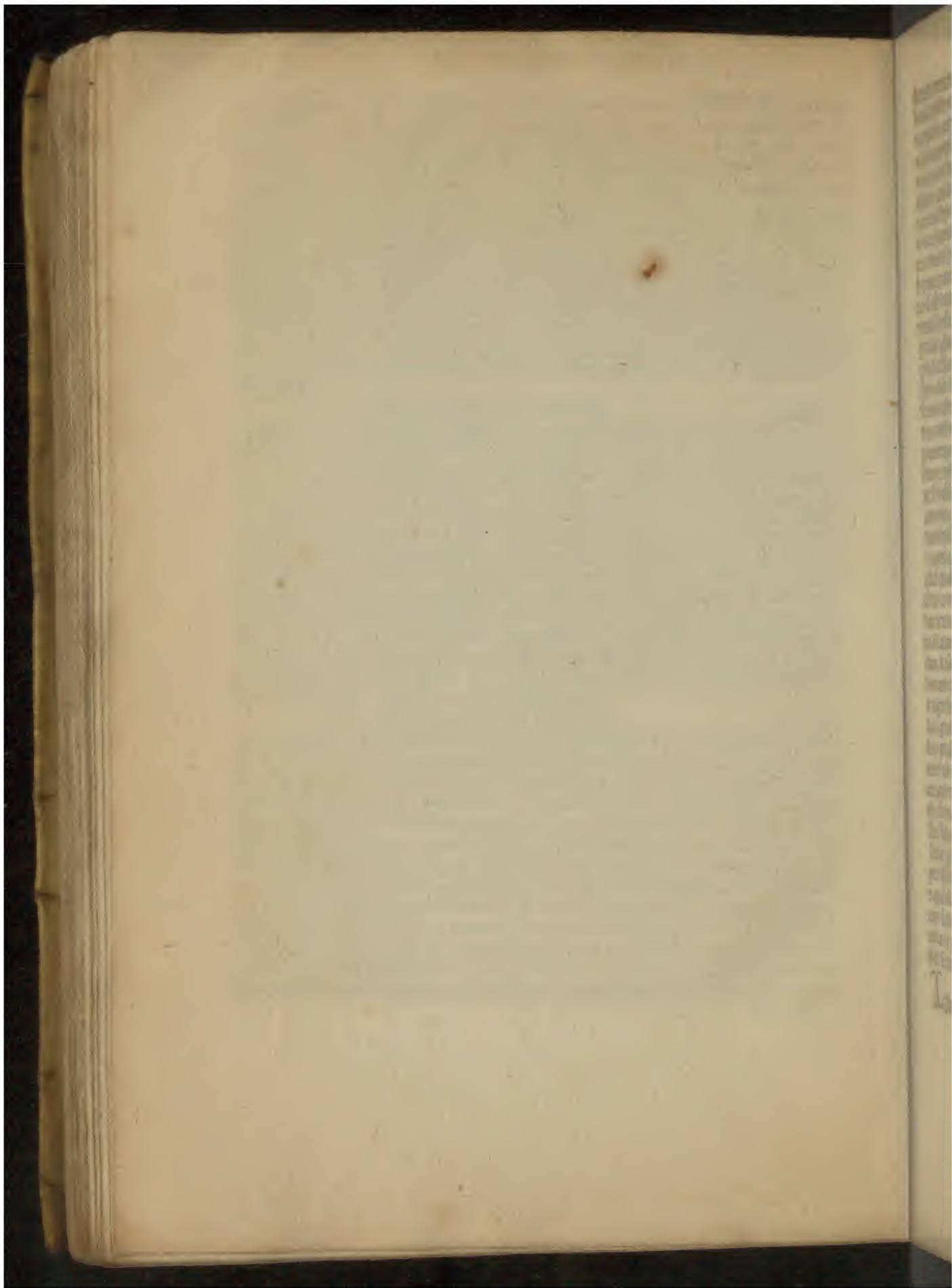
Signum eius est ut videatur concauitas apud caput humeri et in
firmamento: verumtamen istud non est proprium isti: immo est ite-
rum propter conuersionem capitis spatule et videt² extremitas hume-
ri alterius acutior hac extremitate si non acciderit ei iterum separatio
in seipsa: aut in osse quod est caput eius per offensionem aut per aliud.
¶ Et quandoq; sedatur cum curatione lesio eius et existimatur qd non
sit lesio cum eo. ¶ Et videtur capiti adiutorij dislocatio cu³ eminentia
plurima in parte subascelle ad inferiora: et fortasse est possibile in infan-
tibus ut equeur caput adiutorij et videatur adiutorium non bene an-
nexum alteri bonitate annexionis manus sane ad quā non appropin-
quat nisi cum labore et dolore vehementi. ¶ Quod si desiderat eleuare
manum ad superiora et tangere aurem suam non preparatur ei et diffi-
ciles sunt ei morus alij. ¶ Et ista signa iterum quandoq; accidunt pro-
pter torsionem et apostema et percussionem.

¶ De cura dislocationis adiutorij.

Cap. 11.

Curatio quidē illius que de illa est facilis et in corporibus infan-
tium et qui leuia habent corpora est ut extendatur cu³ manu et in-
tromittatur sub titillico apud propinquitatem capitis adiutorij: dein-
de teneat illam propinquitatem et impellat eam ad superiora et manus
altera extendat adiutorium ad inferiora. Et fortasse est possibile in in-
fantibus ut equeur caput adiutorij cum digito medio et extendat cu³
illa eadem manu. ¶ Quod autem est vehementioris dislocationis in
corporibus fortibus: leuior modorū in illo est ut restaurator intromit-
tat pedem suum in latus infirmi et locet calcaneum suum prope caput
adiutorij: aut pillam siccam: aut inunctam si fuerit apostema, adherēs
prope caput adiutorij infirmo resupino. Et extendat manum manib²
suis in rectitudinem quasi velit eradicare eam ex spatula et inclinet
manum suam pariter ad interiora: et ingreditur: et iste est rector mo-
dorum

Aorū omnium ⁊ leuior eorum. ¶ Et iterum queratur vir fortis lōgus
 longior infirmo ⁊ intromittat humerum suum sub ascella infirmi ⁊ ele
 uet ipsum a terra suspensum ab humero suo ⁊ iam extendit manū ei⁹
 ad ventrem ipsius. ¶ Qd si infirmus fuerit leuis ponderis cuius corp⁹
 non grauet super manū eius suspendat cum eo aliquod quod grauet
 ipsū: ⁊ quādoq; ponitur loco pedis perpendicularis eleuata sup ter
 ram: ⁊ est super caput eius pila ex pannis ⁊ ex corijs stans in operatio
 ne loco humeri viri: ⁊ restaurator extendit manū a latere alio ⁊ gra
 uet virum si necessarium est ei illud cum pondere: aut suspēsiōe: ⁊ qñ
 fit prauus: aut fit difficile ⁊ prolongatur tēpus tunc fortasse indiges eo
 quod est fortis post embrocatiōes ⁊ balneatiōes: ⁊ fit quādoq; instru
 mentū simile manubrio sarculi ⁊ est vīrga breuis cuius longitudo ē lō
 gtitudo adiutorij: aut plus: aut minus super cuius caput est pila: ⁊ ipsi⁹
 pila facili⁹ est vt fit ex pannis ⁊ corijs ⁊ impellitur cum illa vīrga illa
 spera sub titillisco: ⁊ oportet tūc cum volūtas est vt fiat vt annectat vir
 fortis instrumētum titillisco impellendo ipsum cuz eo ad superiora: aut
 duo viri donec restant restauratiōi extendenti manū: ⁊ teneat vir ali⁹
 humerum eius alter vt non separetur subito: aut impellat illūz hūme
 rum: ⁊ restaurator ille iam incepit extendere manū eius ⁊ trahere eā
 ac si volūtas eius sit vt separet eam a spatula eradicando: ⁊ fit illd ad
 anteriora parūper. Et quando fit illud cadit adiutorij in sūctura sua:
 deinde pila annectatur titillisco annexiōe forti sustentando ad supio
 ra caput adiutorij: ⁊ oportet vt sit sustentatio fm ipsum: ⁊ spera sit sup
 illud quod segtur caput adiutorij in infirmo. ¶ Et oportet vt in fine qd
 est sub eo vt non frangat adiutorium: quoniam nō est possibile post re
 stauratiōem eius vt redeat ad locū suū ppter illud qd sciuit. ¶ Et
 medicatur quādoq; cum scala ita vt ponatur caput adiutorij sup gra
 dum scale qui iam lenificatus est ⁊ preparatus cū inuolutiōibus fm
 formam cōuenientem: ⁊ suspendit vir ex alio latere ⁊ extenditur man⁹
 ⁊ ingreditur caput adiutorij in locū suū. Verum oportet vt sit suspē
 siō ⁊ gradus scale ppe caput adiutorij vt non frangat ⁊ fortasse ponit
 loco gradus ⁊ glomeris perficit res potens ex illo eodē loco ⁊ nō remo
 uetur ab eo ad locū aliū: quoniam timetur ex hoc fractura adiutorij. Et
 curatur quādoq; alijs modis deriuatis ex istis modis: ⁊ melior modo
 rū est modus primus. ¶ Cū ergo redit dislocatiō ad locū suū tunc me
 llor ligatura eius est vt liget pila cū humero ligatura facta cum vittis
 latis phibentibus separatiōē eius qd redit: ⁊ opz vt penetret vitta su
 per spm aut vitta alia desuper fm modū crucis vsq; ad humerū alterū:
 ⁊ quādoq; cadit crux super humerum infirmū: deinde ligat adiutorij
 cum latere ad inferiora ⁊ ligat cubitus ⁊ extremitas manū ad supe
 riora ex parte colli ⁊ nō resoluitur vsq; ad septimū aut post ipm: ⁊ ciba
 ipm sicut scis. Qd si assiduatio fiat quoties redit tūc neciū ē cauteriū.

¶ De dislocatione spatule.

Cap. 12.

Iam dictum est illud: ⁊ est de illis quorū casus non accidit ⁊ mirā
 Articella

ss

Liber quartus Sen. v.

tur ex ea tales quales Hippocrates et Gal.

De dislocationibus ossis parui apud humerum.

Capitulum. 13.

Accidit quadoque ossi paruo quod est caput humeri ut separet a loco suo quare accidit etiam concauitas sicut in dislocatione.

De cura.

Capitulum. 14.

Non oportet ut extendatur tensione fracti: sed coartetur et stringatur cum digitis et inclinetur ad locum suum et stringatur sicut stringitur furcula cum puluillis. Nam ipsa ligatura iterum quandoque facit ipsum redire ad locum suum violenter: et non curatur de illo quod est de vehementia illius ligature et seruatione eius sicut curat de eo in furcula.

De dislocatione cubiti.

Capitulum. 15.

Utius membri dislocatio fit difficilis et fit difficilis ipsius reditio propter vehementia ligamentorum continetium ipsum et eorum breuitatem: propter suam contrarietatem concauitati: et quandoque accidit ei separatio parua: et accidit ei dislocatio integra in quibusdam horis. **Et** quando dislocatur significat eius dislocationem gibbositas in latere et arcuatio in latere: et deterior eius est quod dislocatur ad posteriora: quoniam est inobedientis curationis valde. **Et** plurima quidem dislocatio non accidit nisi in fossili inferiori et est turpior et sedior propter illud quod accidit ei de reditione fossili vero superiori parui accidit et non est cum seditate dislocationis inferioris: quoniam ipsum est vehementioris continuitatis cum vola: et est longinquius ad hoc ut remoueat: et non est possibile ut dislocetur unum duorum fossilium nisi elongetur a secundo elongatione aliqua.

De cura.

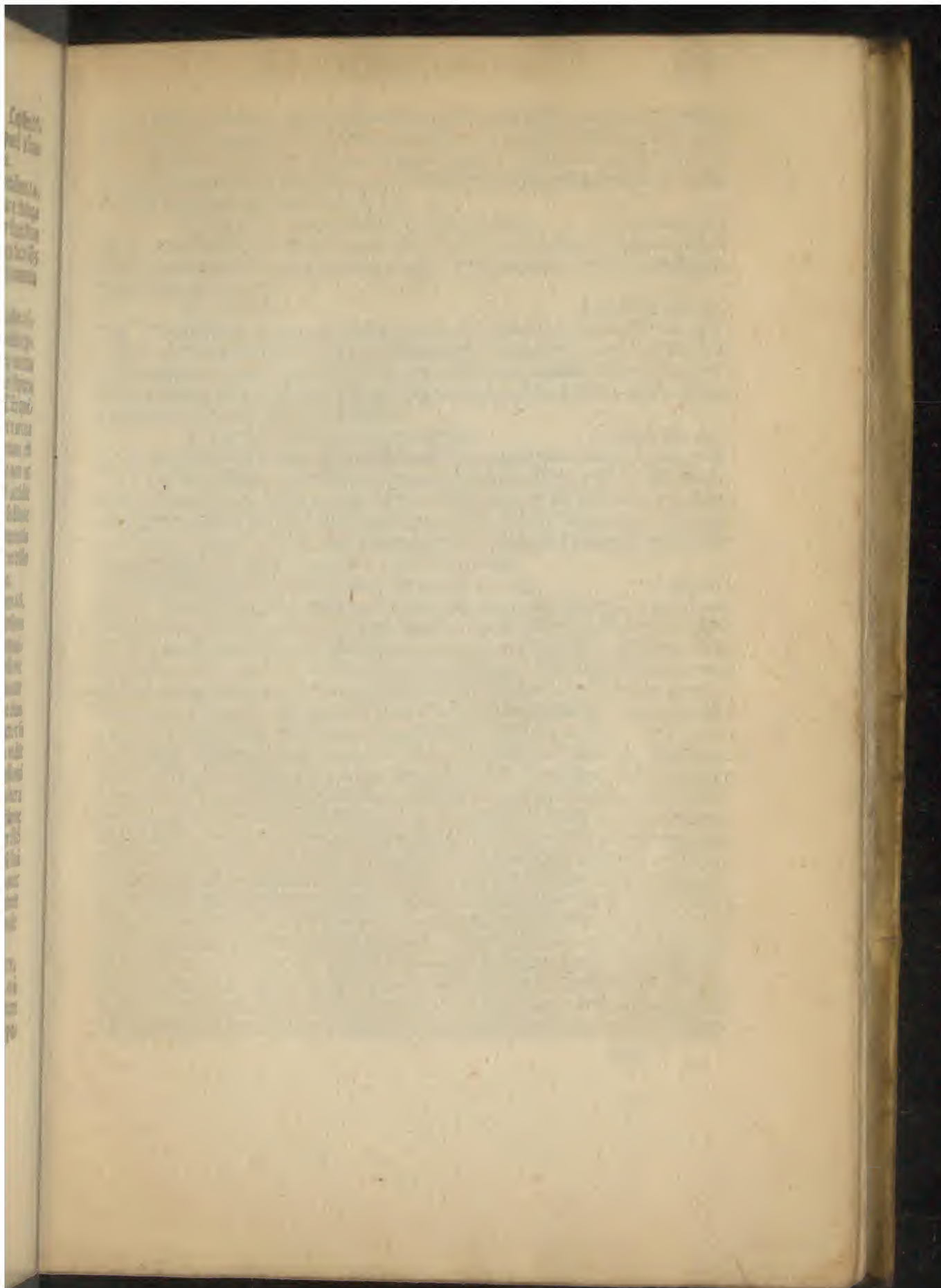
Capitulum. 16.

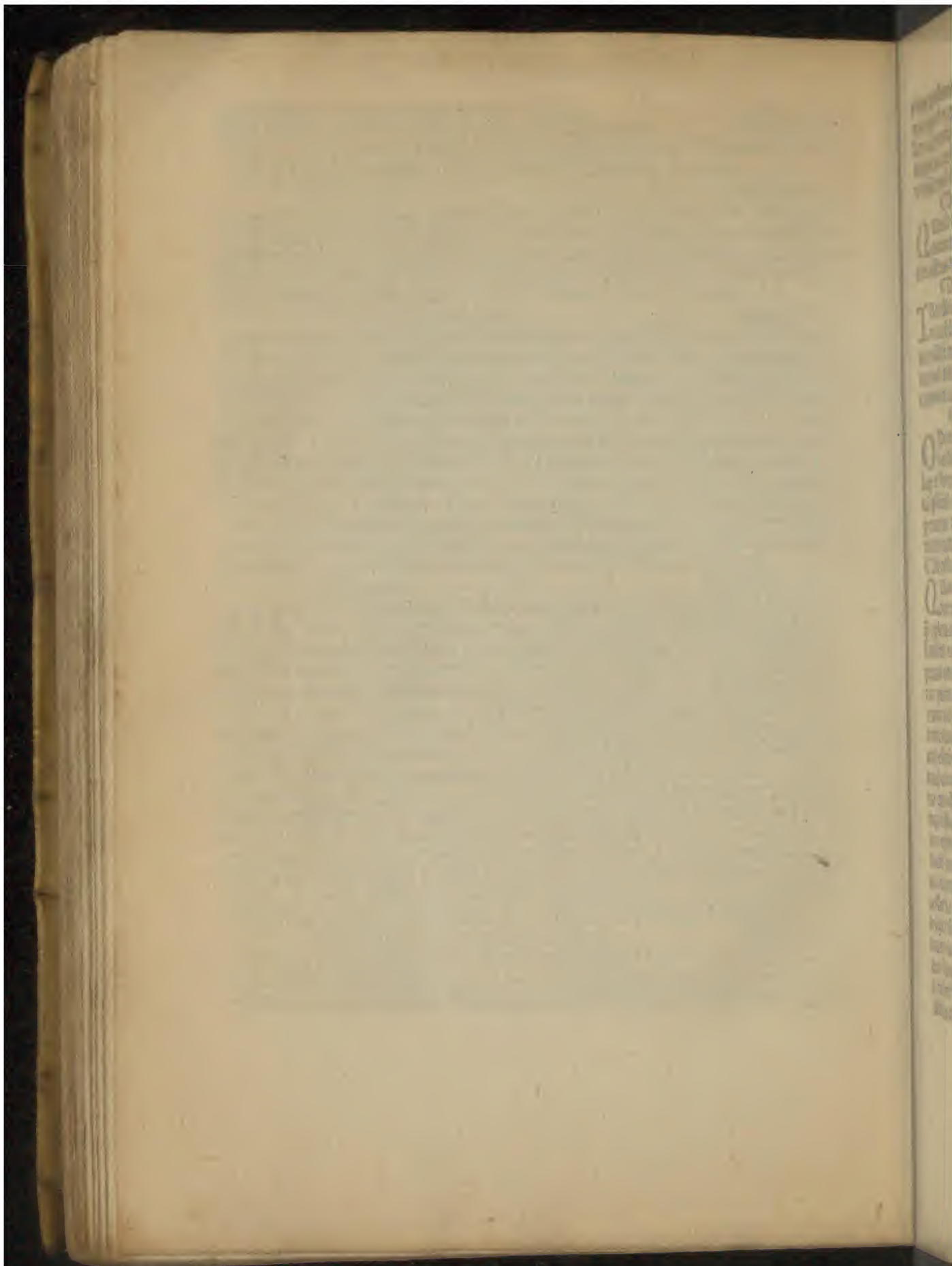
Oportet ut festinetur ad eius curationem: quoniam propter ad ipsum apostema calidum prohibens a curatione. quoniam extendere ad eam dum ipsum tunc perducit ad perditionem: licet iterum non sit possibile ut equeatur apostemate illic existere. **Et** separationi quidem parue succurritur cum qualibet difficultate: imo adiungat volam cum reditione eius ad locum suum. **Et** dislocatio completa si est ad interiora est regimen: et si est ad posteriora est ei regimen aliud. **Et** illa que est ad anteriora redit ad locum suum cum percutit vola sua humerum: qui opponitur ei percussionebus aliquibus manu iam preparata sicut opus: et adiuuatur manu altera et ingreditur. **Dislocatio** vero ad posteriora opus ut extendatur tensione vehementi: deinde percutiat eam ad posteriora. Quod si non obediit per illud teneant ad iutorum et brachium duo fortes et liniant restaurator manu suam cum oleo et incipiat abstergendo inungere cubitum cum vehementia donec ingrediat deinde opus ut stringat ipsum et ponat brachio suspensorium dimittentes cubitum angulatum secundum quantitatem quam tolerat in prima hora: deinde non cesset stringere suspensorium paulatim donec stringat angulum.

De dislocatione iuncture rascere.

Capitulum. 17.

Iuncura rascere est facilis dislocationis et difficilis unitio. nam quoniam extenditur extensione parua et opponit unum duorum membrorum alteri redit: sed eius bucellatio est praua: quoniam illud quod continet ipsam de corpore

ribus apostematur et prohibet bonitatem vntionis. Et modus extensionis eius est ut extendat vir focille ad posteriora et extendat restaurator volam ad contrarium illius partis imo ad anteriora: et extendat vnuquodque digitum incipiens a pollice et pueniens ad minimum: nam equatur per illud et redit deinde emplastret ipsam et stringat.

De dislocatione digitorum et signis eius.

Capitulum. 18.

Quando dislocantur digitus inclinans ad anteriora et apparet illic eminentia in interioribus et apparet concauitas dorso et similiter fit in ossibus rascete.

De cura.

Capitulum. 19.

In redictione digitorum a dislocatione est difficultas quedam: et non oportet ut extendant extensione equali: imo oportet ut expectes super eos et eleues radicem ex manu tua sub qua cadit radix eius quando stringis super eum ad interiora ac si tu eradices ipsum ex loco suo et tunc videbis dislocationem iam intrasse et rectificari.

De separatione ossium rascete.

Capitulum. 20.

Oportet ut in ea fiat quod possibile est de equatione et impulsione ossis declinationis et eminentie ad contrarium partis illius et positioe astelle et strictura eorum desuper ut dimittatur super eam et ut ponas loco eorum super eam plumbum equatum seruans locum cum gravitate sua. Uel oportet ut antequam ponatur desuper astella aut plumbum ut emplastres cum emplastro confortatus de illis que scis et non moueatur.

De dislocatione spondilium et separatione eorum.

Cap. 21.

Quando spondiles dislocantur dislocatione completa interficitur perculdubior: et non completa iteque quando remouet remotioe plurima quous sit minus quam completa est mortalis: quoniam perculdubio coartat nucham coartatione fortiter resistit et non obedit. Et si est spondilis prima colli et que segitur eam perit animal anhelitu et moritur statim: quoniam nerui anhelitus coartantur quare non faciunt operationem suam. Et si est de spondilibus dorso et dislocatur ad partes interiores non est possibile ut curetur: et est de illis que interficiunt velociter. Et si moratur et non est possibile taliter quod prohibeat anhelitum retinet sterco et vrinam et interficit. Et si moratur et non coartat nucham coartatione vehementer: aut coartat et non apostemat: aut sedatur quod est cum eo de apostemate non est excusatio quin nocumentum ingreditur nucham et neruos qui sunt sub illo loco et facit superfluitates exire inuoluntarie. Et si est ad posteriorem tunc nocumentum quod facit nuche est minus: verum necessarium est nocumentum iteque. Et coartatione neruorum que debilitat pedes et debilitat lacertos: velice et antequam necessaria est virtus fortis et impulsio vehemens et percussio magna que fere fraget fimenta eius donec redeat ad locum suum: et antequam redeat ad locum suum iam fracta sunt per illud eius fimenta: et quandoque dislocantur ad duo latera et ad superiora. Et in huius quod capituli diuisionibus iam locum suum ubi locuti sumus de gibbositate: ergo compleatur illic. Et signum illius est quod vides illic aut eminentiam in posterioribus aut arcuationem

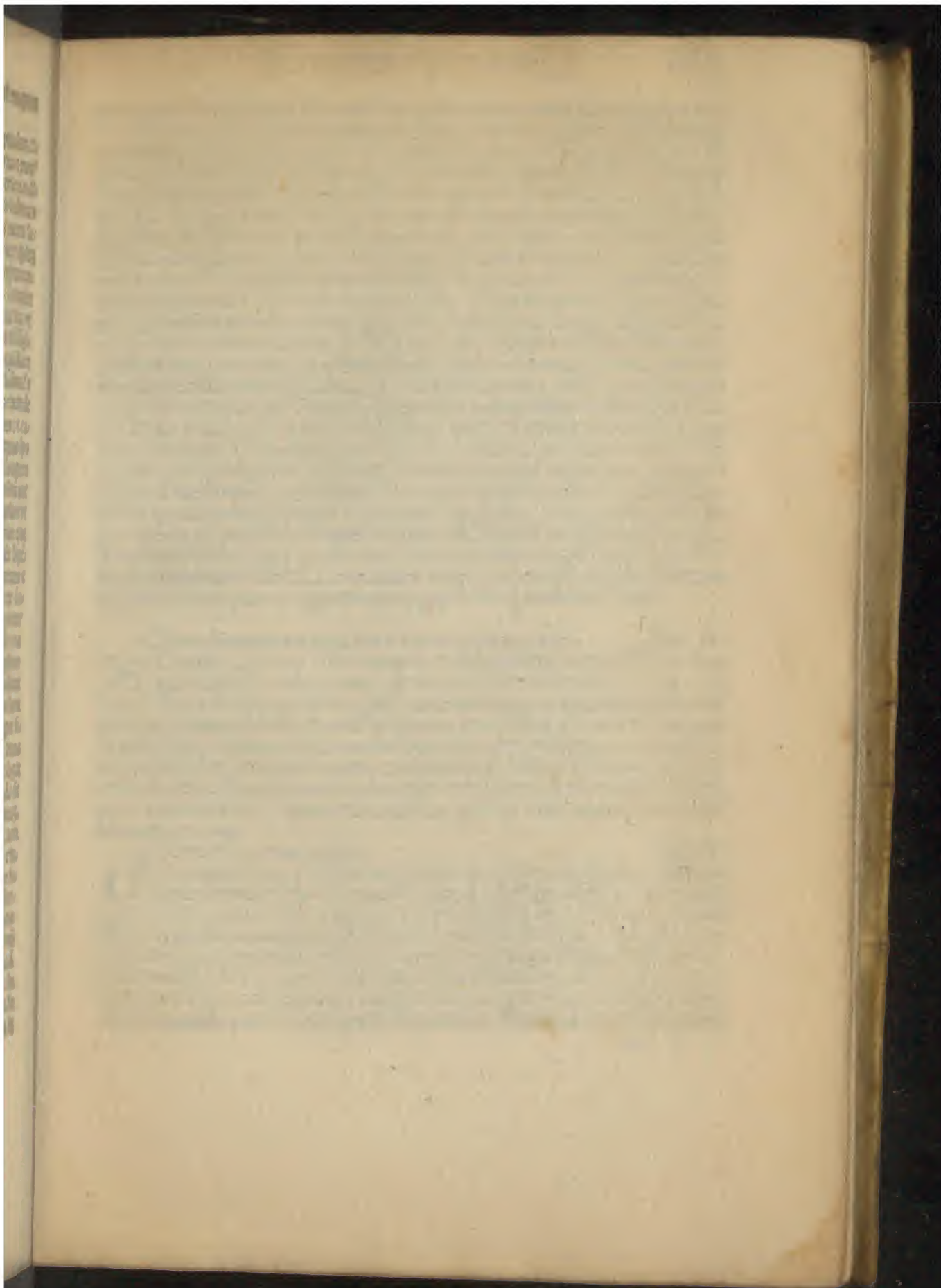
Liber quartus Sen. v.

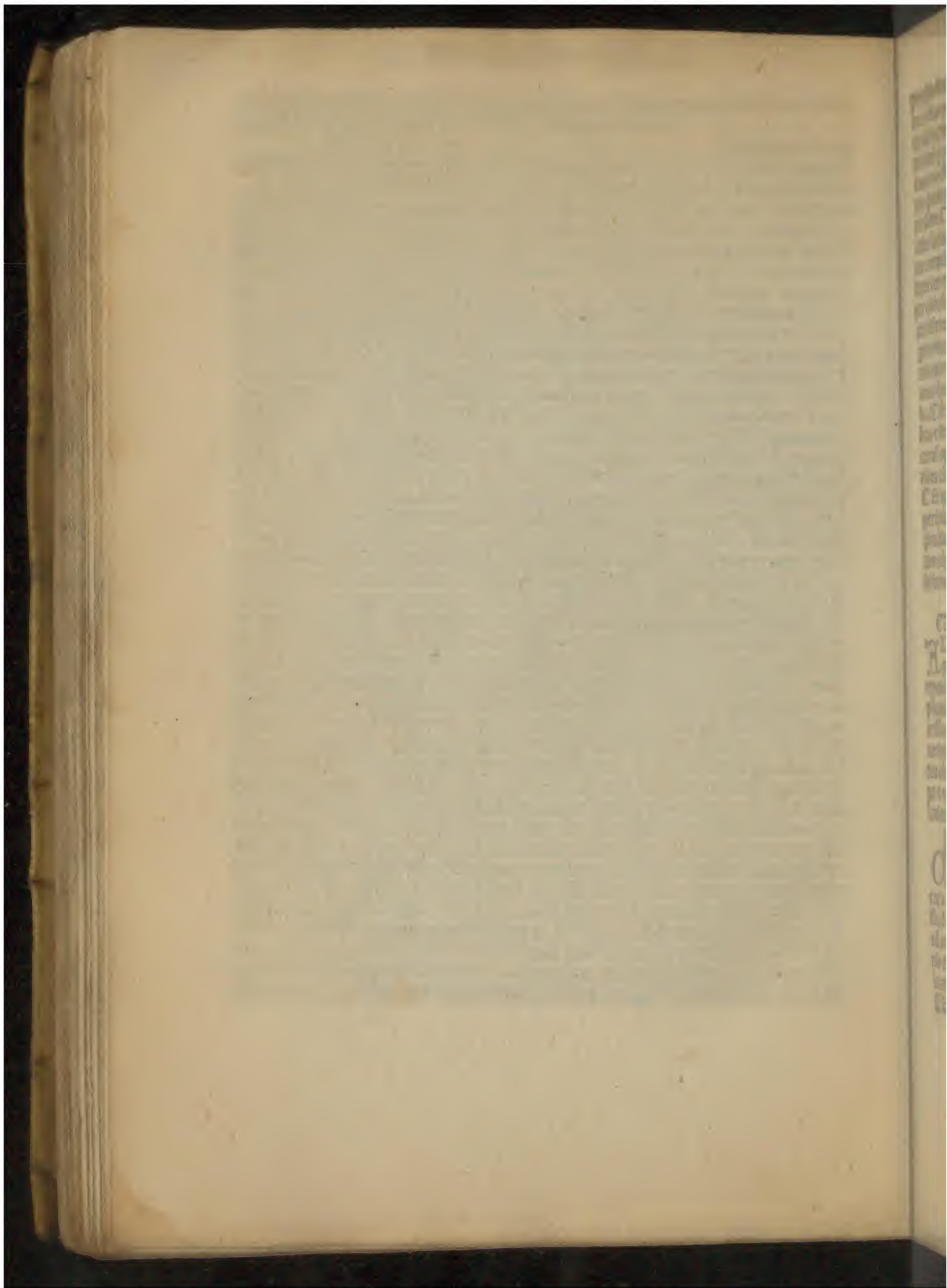
in pectore ac si fractū sit fimenū : sed in eius fractura non est magnum malū. Et in dislocatione spondilis est timor mortis.

De cura.

Capitulum. 224

In illa quidem que est ad interiora ex dorso spes est parua et paru³ profectus est in eius curatione. Illa que est ad posteriora indiget compressione cum genibus et fortitudine sicut est operatio balneatorum. et ponantur super eam cum fortitudine aut faciat ipsuz iacere super ventrem suum et stet super eum cum calcaneis suis aut fricet ipsuz cum aliobich frictione a fini lissazaracti. Quod si res fuerit vehemens illa et fuerit recens dixit Hyp. qd opz vt sumas lignū cuius longitudo et latitudo sit tante q̄t̄tatis que capiat infirmū: et terminetur ita vt sit fm hanc mēsuram ppe parietē extensum ad latus parietis in lōgtudine: et nō sit elongatio eius a pariete plus quantitate vnus pedis: et ponatur super ipm stratus planus ad corpus infirmi: deinde balneet et applanetur super lignū aut super podiale super faciem suam: deinde inuoluantur super pectus firmi ligature ample duabus vicibus: et earum extremitates egrediantur de subascellis: et ligētur inter duas spatulas et ligentur extremitates ligaturarum latarum ad lignū longum simile manubrio mortarij et eleuetur h lignum super lignuz positū aut podiale: et detur ministro stanti apud caput infirmi vt teneat ipsum vt fiat extremitas inferior inuoluta ad aliquid: et extēdatur superior que est apud caput in hora qua oportet et fiat per illud extensio. Et ligētur iterum pedes ambo simul cum ligatura ampla alia super genua et supra duas spatulas iterum: ligando iterum loca que eleuantur ex loco in quo aggregantur due coxe cum ligamento alio. Et aggregentur extremitates horū ligamentoz et ligentur ad lignuz aliquod simile manubrio mortarij sicut est lignum cuius precessit narratio. et eleua ipsum apud extremitatem ligni p̄lmi: deinde p̄cipe ministris vt extendant cū hoc ligno extensione que sit fm contrariū. Et de hominibus sunt qui faciūt hanc extensionē cū instrumentis et sunt sicut sagitte super signū erectū apud extremitatez huius ligni magni aut podialis. s. duas extremitates que sequunt caput et pedes quando reuoluuntur ille sagitte inuoluunt cū eis ligature que extendūtur. Et oportet quando fit extensio vt impulsio fiat apud gibbositatez cū radice volarū manuz. Quod si fuerit nobis necesse sedere super ipsum faciemus illud et non timebimus aliquid. Et si non equatur spondilis cuz istis rebus et infirmus fuerit tolerans compressionem: tunc oportet vt concuetur fouea in pariete qui est propinquus cum longitudine similis cannali recipiens gibbositatem cū mensura que sit longitudo fouee quantitate vnus brachij: et non sit altior spondili infirmi neqz inferior ea plurimū immo oportet vt iam p̄imū sit facta. Verū ad hanc egritudinem ad quaz diximus in principio vt sit lignū positū prope parietez: deinde sumatur tabula equalis mensure et ponatur vna extremitatum eius in foueam que est in pariete et ponatur medius loci qui consequitur ex ea sit

per gibbositatem: deinde impellatur extremitas eius alia inferius do-
nec videas qd spondilis itaqz equata est equatione manifesta. **C** Et hyp.
quidē itaqz dixit qd concavatio sola absqz tabula rectificat hanc rez: z dī-
xit iterū qd compressio cū tabula sola facit illud. Quod si illud est verū:
tunc non est possibile vt administretur extensio quaz diximus in princī-
pio spectet que nominat separatio spondilium ad anteriora absqz com-
pressione. **C** Et oportet vt post equationē administres tabulaz de ligno
cuius latitudo sit quantitas trium digitoz: z eius longitudo quantitas
que comprehendit gibbositatem: z quiddā partis sane: z inuoluantur
super eam panni linei aut stappa incisa vt non sit dura: z ponatur su-
per gibbositatem z liget cum ligamento qd est necessarium: z administre-
tur infirmo cibis subtilis. **C** Et si remanserit super illud residuum ex
gibbositate. tunc oportet administrare curationem que fit cum medicī-
nis que mollificant z leniunt cum administratione tabule quā narraui-
mus tēpore longo. **C** Et quidāz homines administrant tabulā de plū-
bo. **C** Et si dislocat ad vnū duoz laterū equat cū astella aut astellis dua-
bus z stringit. **C** In facta vero ex hoc in collo ad posteriora z est illa q
curat opz vt resupinet infirmus: deinde extendat caput eius ad supe-
riora cū facilitate: z eque spondilis eius cūz compressione z absterfide.
C Et quando equat ponat super eam emplastrū confortatiuū z vela su-
per ipsum cū pannis z stringe desuper astellam cū mensura colli z lon-
gitudine eius: z liga eaz ad caput z ad lutorū: ita vt non cadat ligamē-
tum ad guttur z resoluat in numero diez z ponant fila cū qb? stringas
fm formā vstaz ex marginib? pānoz: qm illa q rotūdant ledūt.

C De dislocatione albosos. i. inſecture ossis caude.

Cap. 23.

Alhosos quando dislocatur tunc illud scitur sensu. **C** Sed ma-
gnitudinem dislocationis scies per sensum iterum z qd eger non
expandit pedem neqz in loco dislocationis neqz apud genu: immo est
plicatio genu et laboriosior. **C** Regimen vero illius est: qm cū vis equa-
re illud opz vt intromittas medū digiti in anuz vsqz quo opponat lo-
co: deinde pme cū eo ad superiora cū fortitudine. **C** Et obserua cū manu
tua alia locū albosos donec eque ipm: deinde emplastra ipsum z stringe:
z eger minoret cibum z minorabstur egestio: z sumat cum hoc quod
leniat naturam.

C De dislocatione anche.

Cap. 24.

Adre quandoqz accidit simile ei quod accidit adiutorio de disloca-
tione ad inferiora sicut mollificare: z nō est possibile si dislocatur
coxa vt expandatur pes neqz iuxta dislocationez apud genu: immo est
illud in genu magis prauum. **C** Et eius quidē dislocatio quandoqz fit
ad anteriora z quandoqz fit ad exteriora. verum plurimum dislocatio-
nis eius est ad exteriora: z minoratur eius dislocatio ad interiora: z dis-
locatur iterum ad anteriora z ad posteriora z per illas easdem causas.
C Et quando accidit in dispositione partus z stricture super embryonē

ss 3

Liber quartus Sen.v.

¶ Dislocat ille pes: tunc facit eū habere crus minutū deficiens a belatio-
ne corporis: quare debilitat et nō corrumpitur.

¶ De signis.

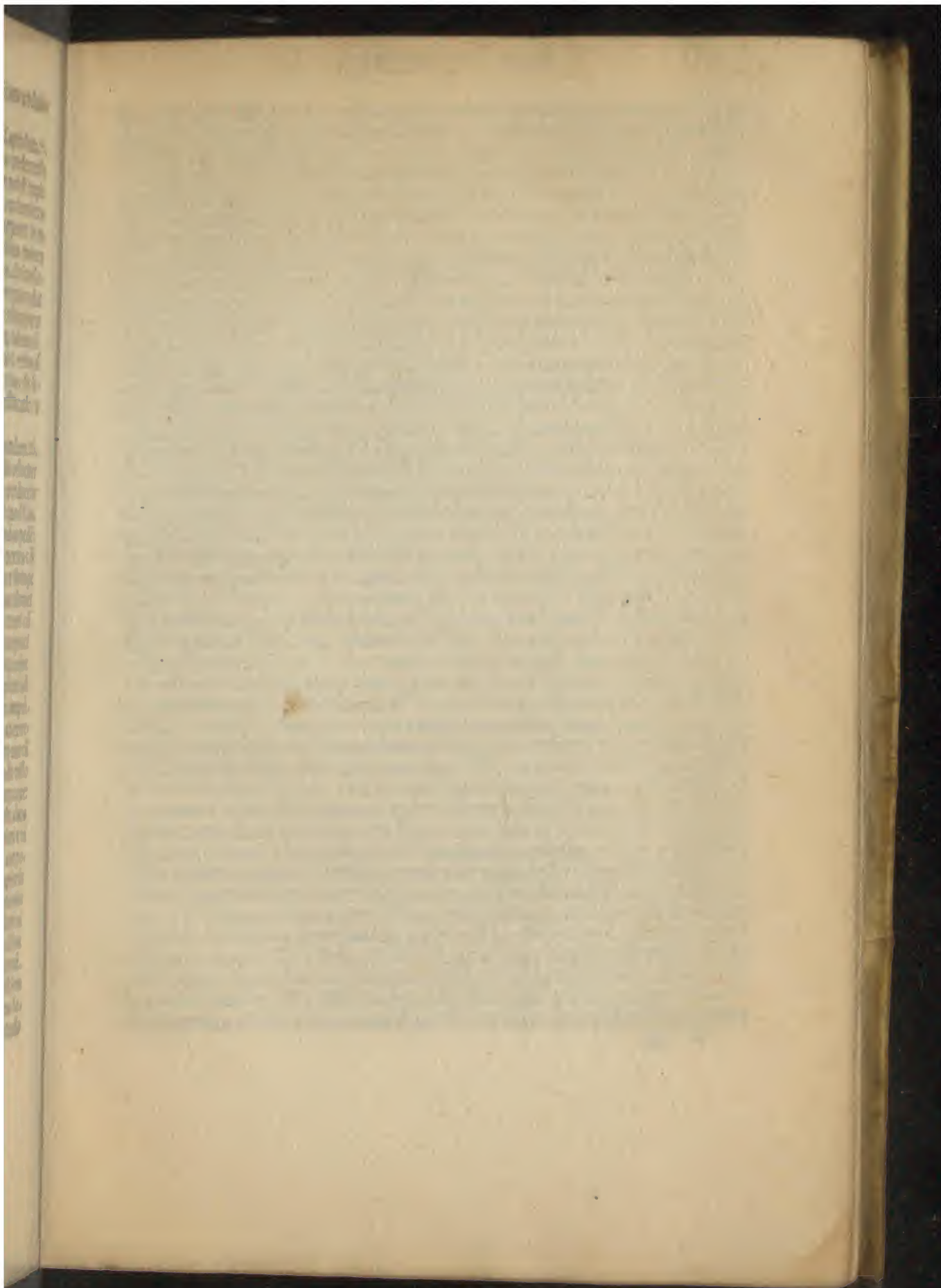
Capitulum. 25.

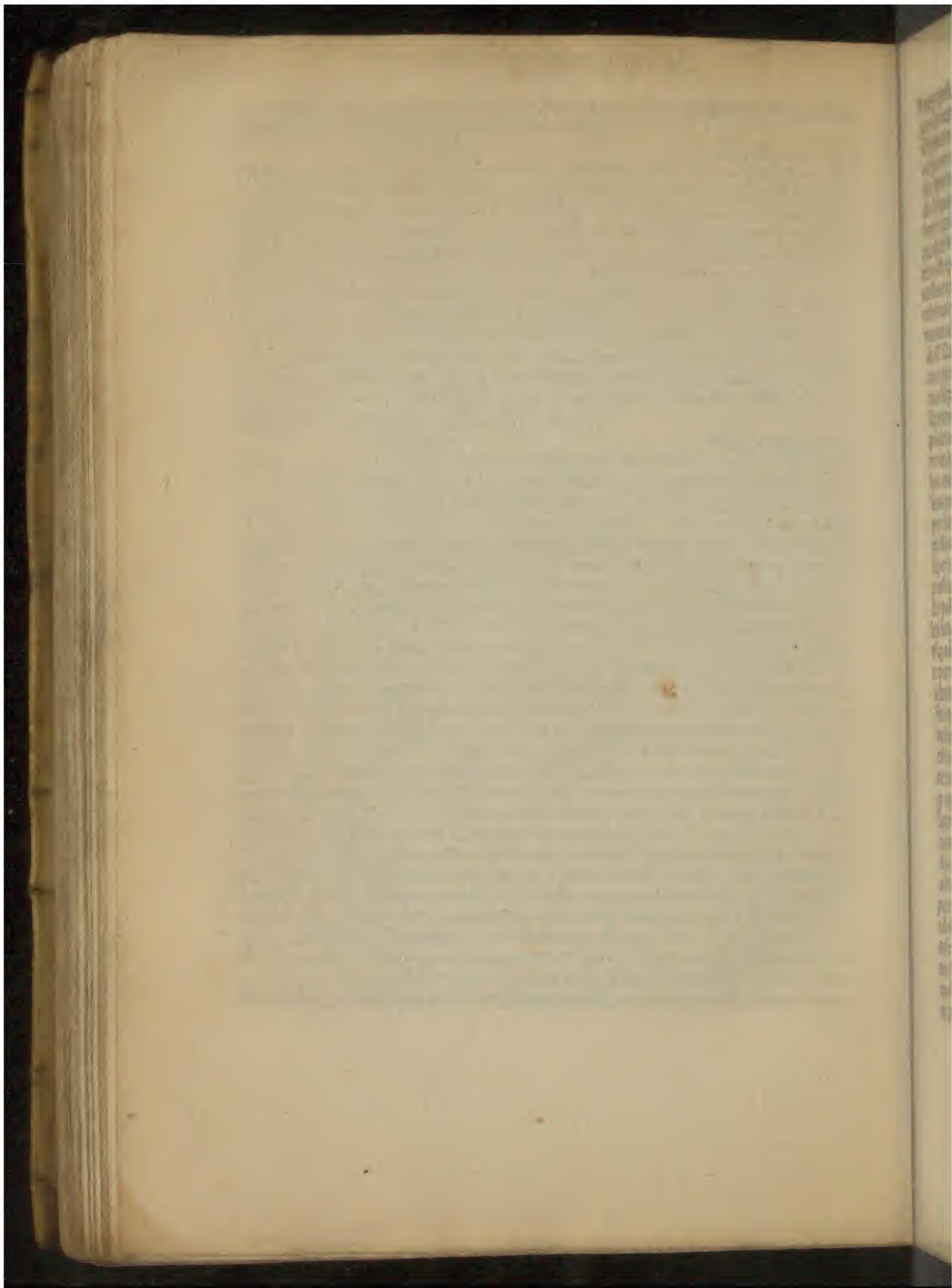
Accidit ex dislocatione anche ad anterora vt videas pedem dislo-
catum longiorem altero et genu eminentibus et non potest dupli-
care pedem suū apud inguem inflatū apertū: quū caput coxe iam intra-
uit in ipm. ¶ Et si dislocat ad exteriora abbreviat pes et apparet in in-
guine profunditas: et accidit in eo qd opponit ei a posterioribus eminen-
tia: et inflator: et genu est qsi ipm sit submersum ad interiora. Et si dislo-
cat ad anterora pes est longior et non est possibile infirmo vt expandat
crus suū et non sit ei possibile vt plicet ipm nisi cū dolore: et nō prepara-
tur ei deambulatio penitus: et si vult ambulare ambulet sup calcaneū.
Et accidit ei multotiens ex hoc vt apostemetur inguen eius et retineat
eius vrina. ¶ Et si dislocat ad posterora abbreviatur pes eius et fit su-
per eum expansio difficilis et apparet in ipsius inguine mollificatio: et
est caput coxe decliue ad obliquatsonem.

¶ De cura.

Capitulum. 26.

Oportet vt ad curandum sit festinatio. Nam si non redit velociter
fortasse effundetur ad eam humiditates et putrescent et perducent
ad corruptionē membris totius: et sequitur illud de timore id quod scis.
¶ Regimen vero dislocationis coxe ad interiora est vt extendas pedē:
deinde fac eum redire cum vehementia postq moueris cum dextra et si-
nistra donec opponat ei ad qd redit: et pone pedē quasi stas: et stringe
super crus: deinde stringe super corā et super genu strictura que seruet
eam: deinde suspendas ex humero suspensione: ne sit possibile crurū cū
hoc vt extendatur. ¶ Quando vero dislocatur ad interiora tunc preci-
pitur vt flectat genua: et teneat eum homo fortis ex latere emuncto: qsi
caplat restaurator manu sua caput coxe apud genu: et trahat ipsum ad
anterora: ita vt impellat extremitatem aliam et impellat ipsum impul-
sione tendente ad superiora et exteriora: et si adiunat eū alius ab extre-
mitate alia ex contrario motus eius et iam ligauit eam cū vrta aut cū
funē erit bene: deinde ligetur cum ligamento. ¶ Verum quando dislo-
catur ad exteriora oportet tunc vt firmet restaurator extremitatez coxe:
que est apud genu: et moueat eā ex contrario motus predicti: et sit alius
tenens ab extremitate alia mouens eam ex contrario motus primi et ita
ligauit vrta aut funem. ¶ Et in illa que est ex illo ad anterora aut po-
sterora stringat restaurator radicem coxe cū ligatura lata: et caplat su-
per humerū ad partem que oportet sū declinatsonem dislocationis:
et accipiant viri duas extremitates ligature ample: deinde extēdant eā
omnes simul extensione qua suspendunt infirmum in aere. ¶ Et cū hu-
iusmodi iterū est possibile vt redeant modi predicti ad rectificatsonē.
¶ Et medicant eam quandoq cum thlybren. ¶ Et modus illius est sū
q retulit de eo quidam eorum et bene egit. Inquit: oportet vt caues fo-
ream longam in ligno toto similez aqueductibus: et non sit longitudo

fouee & profunditas eius plus quantitate trium digitorum: & non sit longitudo eorum ad invicem plus quattuor digitis: & ponatur extremitas alibi in partem illius fouee & sustentent cum eo: & sit impulsio eius ad partem ad quam oportet impellere: & oportet ut sustentetur in medio ligni magni aut pondialis lignum aliquod erectum cuius longitudo sit quantitas unius pedis & grossitudo eius quantitas manubij foliorij ut quando resupinatur super dorsum reuoluatur hoc lignum in eo quod est iter alabastris & caput coxe: quoniam prohibet sequi illud quod extendit ipsum a parte pedum: & illud iterum multoties indigeat extensione que sit a superioribus. ¶ Et cum hoc cum corpus impellitur ad inferiora impellit hoc lignum caput anche ad exteriora: & oportet ut sit manus ad inferiora secundum modum quem diximus ante hoc precipue ex pede. ¶ Quod si caput coxe non ingreditur per hanc speciem curatio: tunc oportet ut auferatur lignum erectum sustentatum: & ut figantur duo ligna alta super duo domicilia loci illius ligni. scilicet in omni latere eius lignum ut sint sicut postes per ortum: & non sit unumquodque eorum minus pedis: deinde equitet super ea lignum aliud sicut equitat lignum scale: ut sit figura sex lignorum similis littere que nominatur grece bitaneus: hec enim figura fit cum ponitur lignum tertium in medio inferius duobus extremis: parumper: deinde oportet ut resupinetur infirmus super latus sanum & extendant coram sanam in eo quod est inter hos duos postes sub ligno quod est simile gradui scale & ponatur coxa infirma super hunc postem: ut sit caput coxe equitans super ipsum postquam expansi fuerint super postes panni plicati plicatione plurima: ut non sedat postis coram: postea sumatur lignum aliud equalis latitudinis cuius longitudo sit tante quantitas que comprehendat ex capite coxe usque ad locum calcanei: & ponatur in longitudine sub coxa ab interiori parte ut retineat caput coxe ad calcaneum: & ligetur cum eo: deinde administretur in gibbositate. ¶ Verum secundum quod diximus in eo quod preceps sit oportet tunc ut extendat crus ad inferiora cum ligno legato cuius eo ut redeat caput coxe ad locum suum cum hac extensione vehementi. ¶ Et est iterum modus alius cum quo ingreditur caput coxe absque extensione infirmi super lignum: & est modus quem laudat Hypocritas & ille existimat quod oportet ut ligentur manus infirmi simul cum ligamento lato leni & ligentur pedes eius ambo cum ligamento lato forti leni super duos calcaneos: & super duo genua: & sit longitudo cuiusque eorum a compari suo quantitas quattuor digitorum: & sit crus infirmum extensum plus altero quantitate duorum digitorum & suspendatur infirmus super caput: & sit elongatio eius a terra quantitas duorum cubitorum: deinde currat adolescens habens experientiam puer cum brachijs suis & extrahat coram infirmam in grossiore loco eius ubi est caput coxe iterum & suspendat cum infirmo subtro. nam si iunctura cum factum fuerit illud cum ea ingreditur ad locum cuius quolibet studio: & iste quidem modus est facilior alijs: quoniam non indiget operatione plurima. ¶ Uterque plures medicamentum non bene operant in eo: quoniam

Liber quartus Sen.v.

ipsi spernūt cum propter suam facilitatem. **C** Et si sit dislocatio coxe ad exteriora: tunc oportet ut extendatur infirmus sicut quod diximus cum hac ligatura que est super alhabafegi inguinis et furculam sicut quod diximus: deinde est necessarium medicanti ut elleuet cum thibie deforis ad interiora postquam posuerit extremitatem thibie in aliqua parte fouee quam diximus ut stringat super eam: et sint aliqui ministri: unus ex parte coxe sane impellentes iterum: et opponatur impulsio ut non impellat plin. **C** Et cum dislocatio est ad anteriora tunc oportet ut extendatur infirmus: deinde ponat vir fortis radicem vole manus sue dextre super ignem infirmi et coartet ipsum cum manu altera: et ipse cum hoc ponat coartationem extensam ad inferiora ad partem genu. **C** Et quando dislocatio est ad posteriora: tunc non oportet ut extendatur infirmus ad inferiora eleuatus super terram: imo oportet ut sit positus super aliquod durum: sicut oportet ut sit iterum quando separatur ancha eius ad exteriora sicut dixi in gibbositate: oportet ergo ut extendatur infirmus super lignum: aut pedale super faciem suam et sint ligamenta stricta non super coxam imo super crura sicut diximus nuper: et oportet iterum administrare compressionem cum tabula et super alhabafegi et locum ad quem egreditur suctura. **C** Hic est sermo noster in speciebus dislocationis que accidit anche ex causa manifesta antecedere illud. Verum quod quandoque dislocatur coxa propter multitudinem humiditatis accidentis ei sicut dislocatur spatula: oportet tunc ut administretur cauterium sicut diximus in loco in quo diximus hoc cauterium.

C De dislocatione genu.

Cap. 27.

Genu est velocis dislocatio: fortasse. n. dislocatur absque causa preter deambulationem velocem: aut lubricat patet sicut carnalis multo: tiens dislocatur absque causa preter saltum. **C** Et genu quidem dislocatur ad omnem partem nisi ad anteriorem propter rotulam et ad sutorium eius.

C De cura.

Cap. 28.

Sedeat infirmus super sedem prope quam terre: et eleuentur pedes eius pariter: deinde extendat vir fortis manum suam desuper et desubtus extensione forti et reducat restaurator sucturam ad dispositionem suam sicut iudicium dislocationis vniuersalis et liget eam.

C De dislocatione areffatu et est rotula genu.

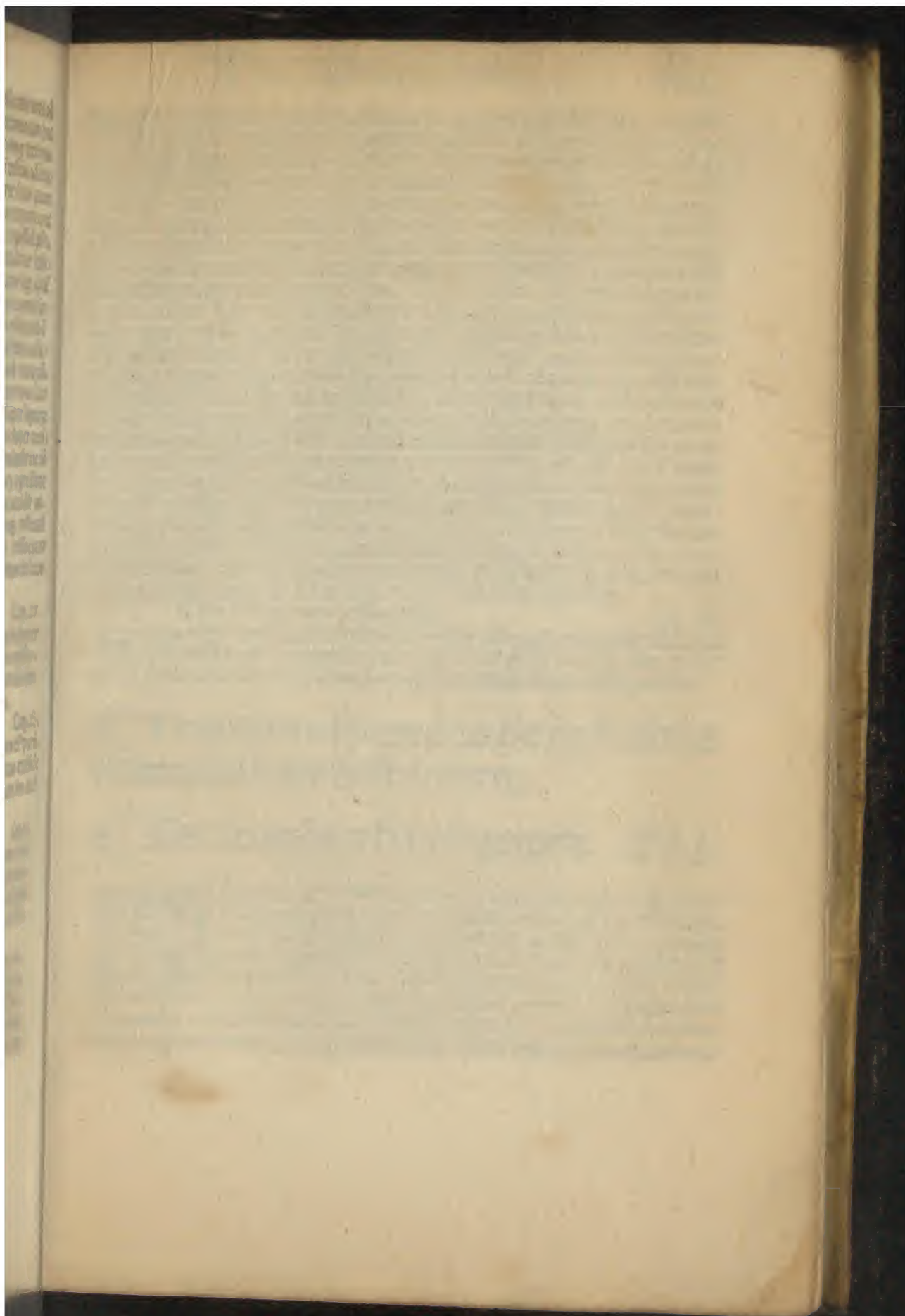
Cap. 29.

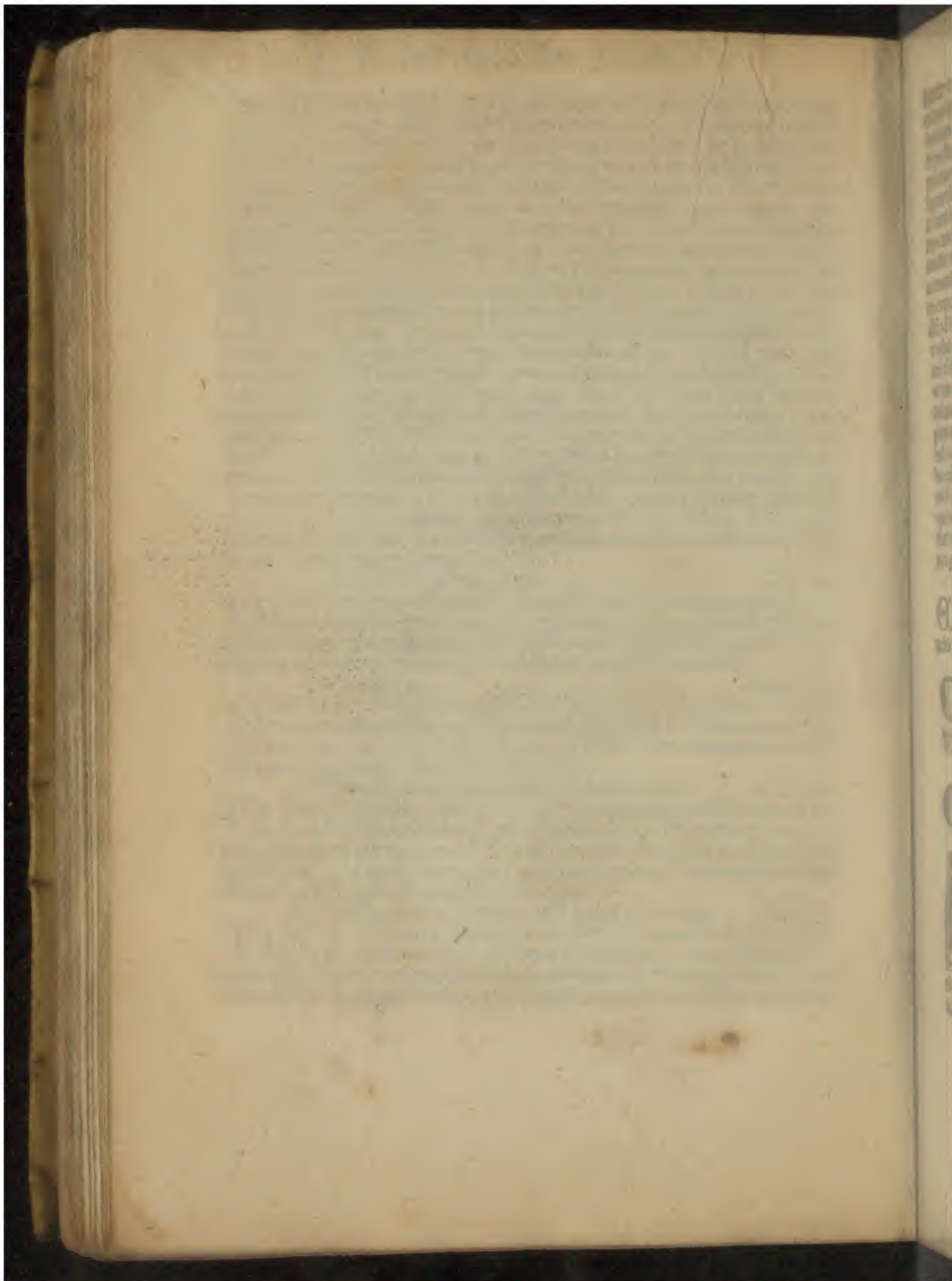
Quando accidit ei dislocatio oportet ut pes plane ponatur in terra et reducat rotula: deinde impleat curuatura geniculi pansa prohibentibus a duplicatioe et ponant desuper astelle resistentes ei in parte ad quam declinat. Cum ergo restringitur et adheret non duplicetur genu cum sensionatione sed paulatim: donec alleuetur.

C De dislocatione iuncture tali apud calcaneum.

Cap. 30.

Dislocatur calcaneus. Indiget ergo si dislocatur extensione forti et curatione vehementi et impulsionem cum fortitudine ut redeat. **C** Deinde oportet ut dimittat deambulationem circiter. xl. dies ut non dislocetur secundo. **C** In separatione vero pauca sufficit quolibet extensio deinde re-

ducatur: et quando complete dislocatur oportet ut reducatur in q̄ dī-
cunt antiqui. ¶ Inquit. Oportet ut extendatur infirmus super dor-
sum suum super terrā: et ab eo q̄d est inter coxas eius apud alabaufegit
sit parillus longius intrans in p̄funditatem terre non permittens cox-
pus eius moueri cum procedit pes eius ad inferiora: Immo oportet ut
figatur iste parillus anteq̄ resupinetur infirmus. ¶ Quod si presens tī-
bi fuerit lignum magnum in cūsus medio diximus esse aliud lignū fi-
tum. tunc oportebit ut fiat extensio super hoc lignū. ¶ Et oportet ut sit
minister tenens coxas et extendens eam et minister ali⁹ extendens pedē
aut manibus suis: aut ligamento in contrariū extēsiōis ministri pri-
mi et equet medius manu separationē: et teneat minister alius pedē
aliū ad inferiora. ¶ Et opz post equationē ut liget ligamentis fortibus
et vadat cū parte ligamenti ad pectinem pedis et cū parte eius ad calca-
neū et liget illic. ¶ Et opz ut caueat ex eius q̄ sunt supra talū posteriū
ut non sit super eos ligatura vehemens: et ut phibeat infirmus a deam-
bulatione. xl. diebus: et isti si conant ambulare ante nō sanant in com-
plementū et dissoluti in eis membris et corrumpit curatio. ¶ Qd si sepa-
rat os tali ex saltu: nā illud accidit multotiens: aut accidat huic mem-
bro a p̄a calidū: opz tūc ut preparet hoc membris cū resupinatione infir-
mi super facē suā et extensione mēbris et equatione eius: et cū embrocis
que sedant a p̄a calida: et administratōne ligamentorū fortū: et ut qe-
scat infirmus et nō moueatur donec rectificet mēbris integre. ¶ Et liga-
tura qdē tali opz ut sit ad digitos et dimittat talus apertus.

¶ De dislocatione ossis pedis.

Cap. 31.

¶ Huius regimen est proximum regimini dislocationis ossis calcanei
et fortasse sufficit ut eques ita ut calces cū pede tuo sup ipm p̄ano
exite inter ea donec equet: deinde empla et stringe in modū quē scis.

Tractatus secundus de radicibus vniuersalibus in fractura.

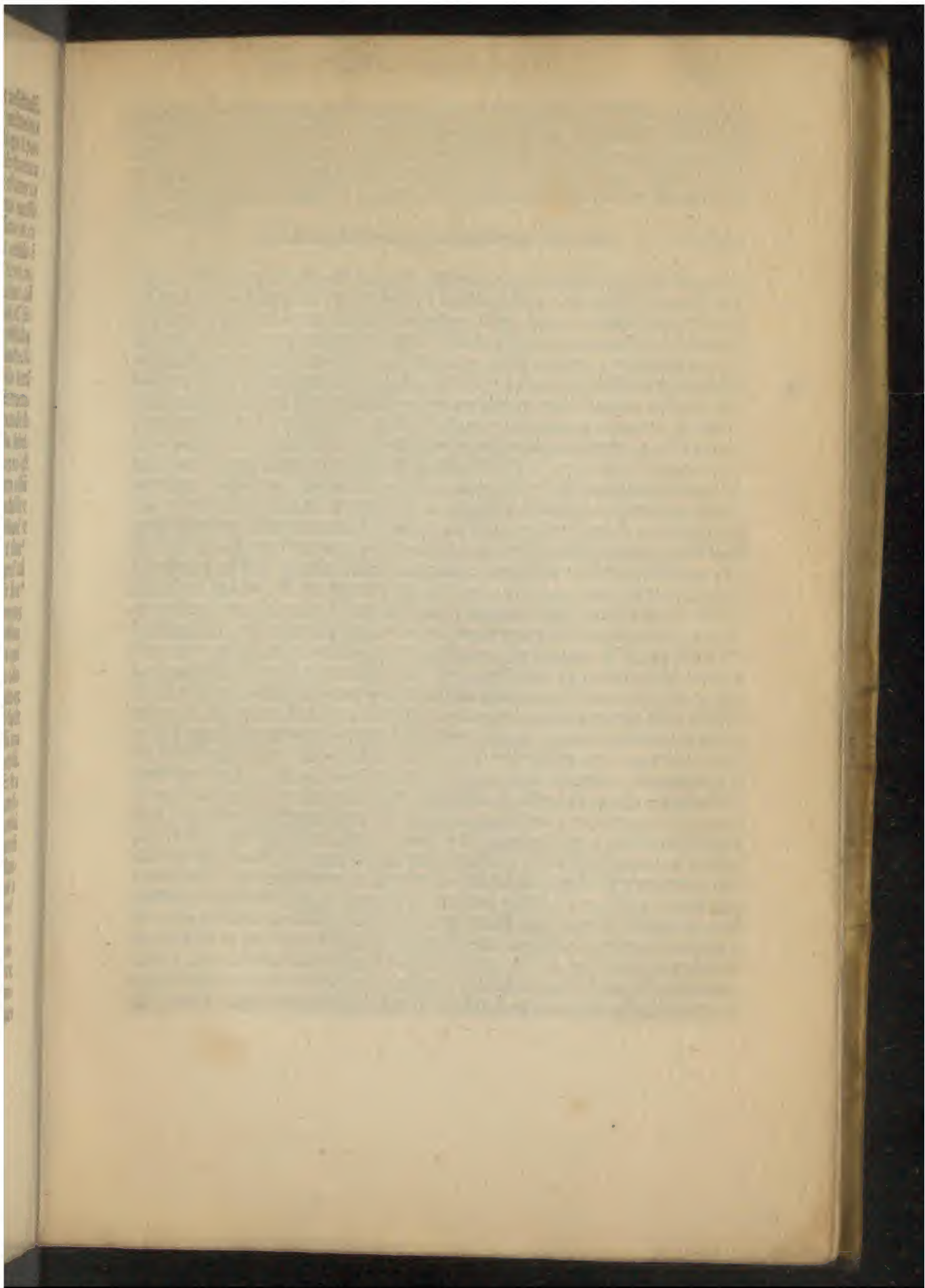
De sermōe vli in fractura. Ca. j.

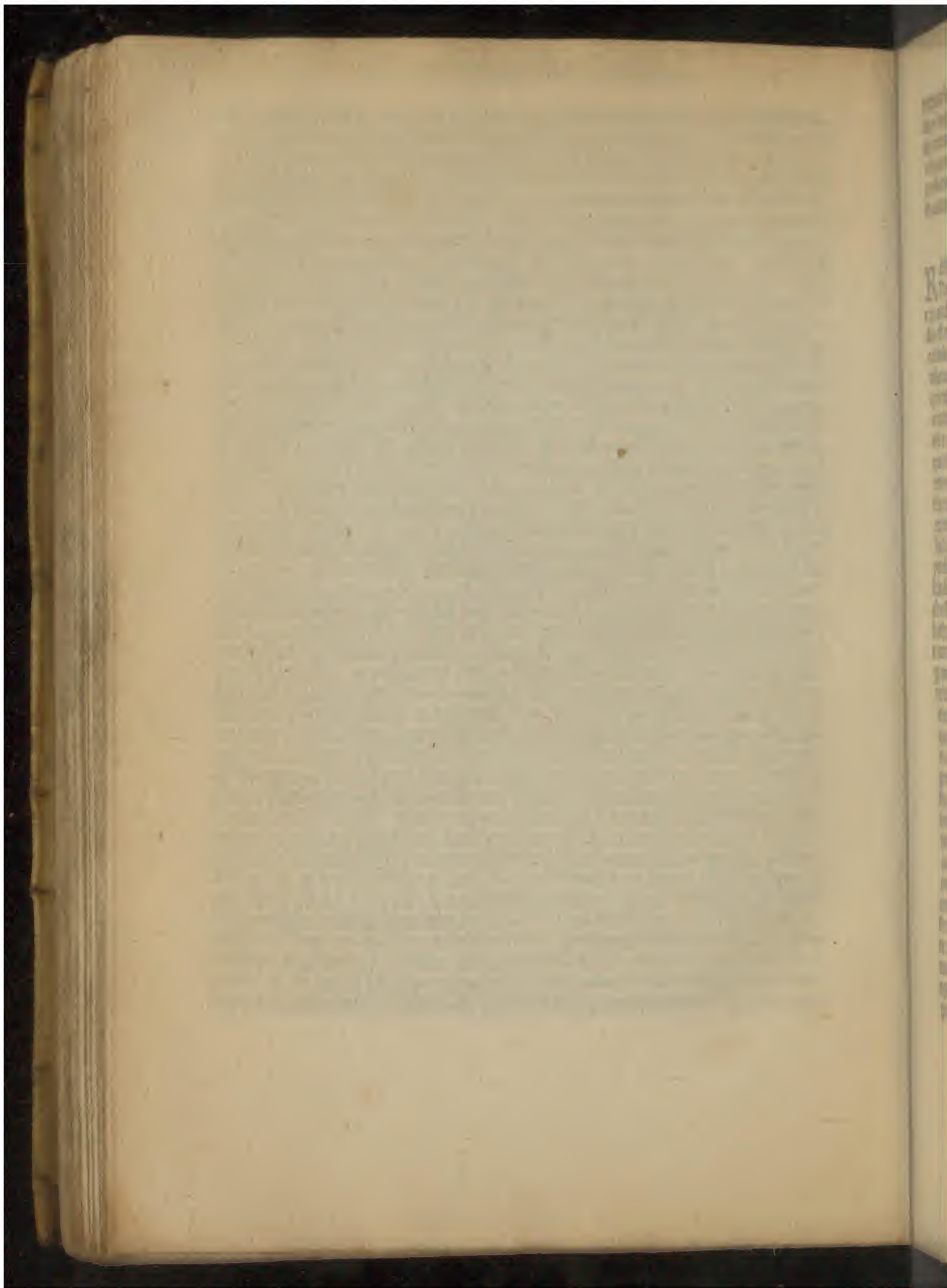

Fractura est solutio cōtinuitatis propria ossibus. ¶ Et ac-
cidit quandoqz sparsa: et quandoqz non est sparsa: et quā-
doqz accidit equalis: et quandoqz accidit scissa: et equalis
quandoqz accidit in latitudine: et quandoqz accidit in lō-
gitudine: et cadens in latitudine quādoqz accidit diuisa:
et quandoqz accidit non diuisa et cadens in longitudine
est diuisio et alcasim que non accidit separata. ¶ Et quidam nomina-
uerunt species fracture nominibus suis dītes fracturā magnā ince-

Liber quartus Sen.v.

dentem in latitudine et profunditate raphanale et hastale et arundinale.
C Et dicentes incedete in longitudine fracturam linealem: et dicentes incedente in latitudine cum longitudine lunale et nervale. **C** Et illa que est paruaque partium vna sauchie et alierusie cum alhuberle. **C** Et quando fractura complet non est possibile ut remaneant duo ossa sed quod necesse est inter ea de oppositioe sed prepositione continuitatis naturalis: imo sepantur necessario ab oppone: et similiter separtio facies accidere punctura necessario in eo quod pertinet de velaminibus et carne: que accidit dolor sequens ea: et quando est equatio rotunda sine frustis quertitur membrum cum facilitate. **C** Et ut declinet fractura ad exteriora sed quod dixit Hipp. melius est quam ut declinet ad interiora: quoniam illud quod occurrat ei de nervis illic est plus que ledit. **C** Et quando cadit fractura apud iuncturam et restaurat remanet motus difficilis propter duritiem: et araba dum quod accidit indiget spatium donec declare: et illud quidem prauis accidit in iuncturis ossibus parvorum. **C** Et de illo iterum est ubi est iunctura in creatioe strictior: sicut est iunctura cauille. **C** Et fractura prauis incarnationis et unitiois est illa que est in rotunditate: deinde illa que declinat: non enim adheret nisi super ipsum plonget ligatura hinc sabat: cattonem mirabilem tpe longissimo et sumat ex cibis et medicinis: ex eo quod mittit sanguinem ad illam partem sed quod dicemus. **C** Et interior fractura ossium est ad interiora non ad exteriora sed quod dicitur. **C** Et quod dicitur de incisioe medulle et interficit est interior cui non est utilitas: medulla. n. h. lenitate viscositate et non incidit. **C** Et quandoque accidunt cum fractura accitua sicut vulnera et fluxus sanguis et aqua et attritio etus quod circumdat ea ex carne que si non preparat cum prohibitione putrefactionis: aut scalpelle accidit ex eo conotio. **C** Et locum quidem fracture magnorum scilicet per dolorem et per casum. Fracture vero puerorum parvorum appent per dolorem et aqua: nam in ipsis accidunt plura iudicia restorationis: et quando ista ossa redeunt ad situs suos possibile est in infantibus et qui sunt eis proximi ut restauret villus virtus prime in eis. **C** In etate vero adolefcentie et que est post ipsam non restaurat: imo currit superlea incarnatio ex materia cartilaginosa coniungens inter duo ossa de genere etus quod facit currere erarius de duobus pluribus super continuationem eris et aliorum et ossa magis inobediencia ad restorationem faciendam est adiutorium dei de brachium. **C** Amplius furcula quam frangit ad interiora prauis fit eis cura. **C** Et fractura sedior in duobus focilibus est fractura facilis inferioris eorum si cui dicitur est in dislocatione. Res autem coxe et cruris est facilior: quoniam restauratio non prohibet ea a dilatatione. **C** Et membra quidem diuersificantur in spatio restorationis: verbi gratia. quoniam nasus restauratur sed quod dicitur in. x. et costa in. xx. et vlna in eo quod approximat a xxx. usque ad. xl. et coxa in. l. et fortasse extenditur longe donec restaurat coxa usque ad menses tres aut quattuor: et quod est supra hoc. **C** Et ut declinet membrum in firmatione restorationis ad ventrem eius melius est quam ut declinet ad dorsum ipsius: quoniam fit declinatio eius in latere vane. **C** Et cause propter quas non restauratur os sunt multitudo embrocationis aque et multitudo solutionis ligamentorum et ligatiois eo

rum aut festinatio in motu: aut paucitas sanguinis absolute: aut paucitas sanguinis viscosi in corpore: et propter illud minoratur restauratio fracture cohercentium et conualescentium. ¶ Et de illis que significant restorationem est apparitio sanguinis qui videtur quasi ipse sit superfluitas quam expellit natura ex multitudine sua cum studio ad fracturam.

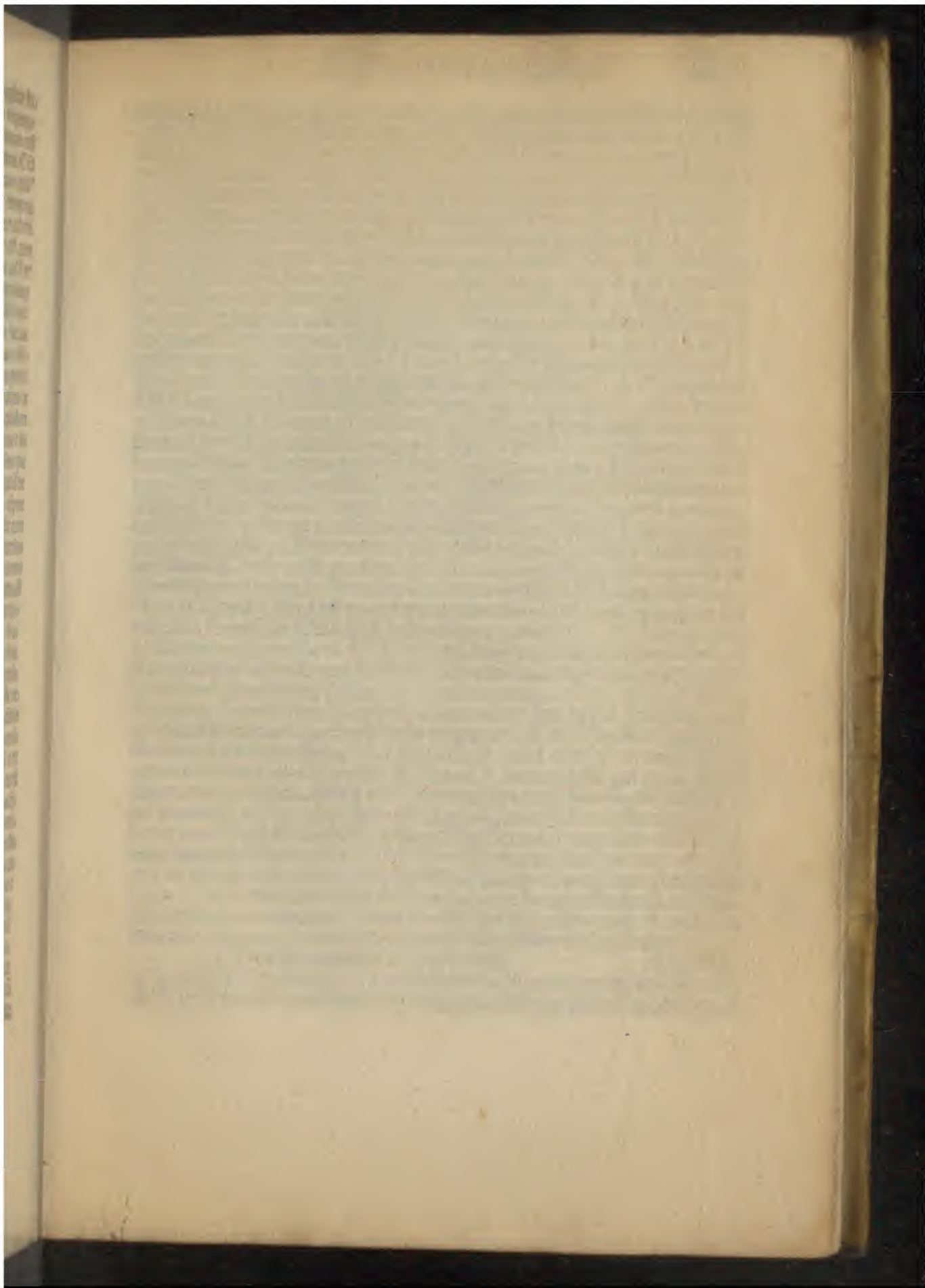
¶ De radicibus restorationis ligature.

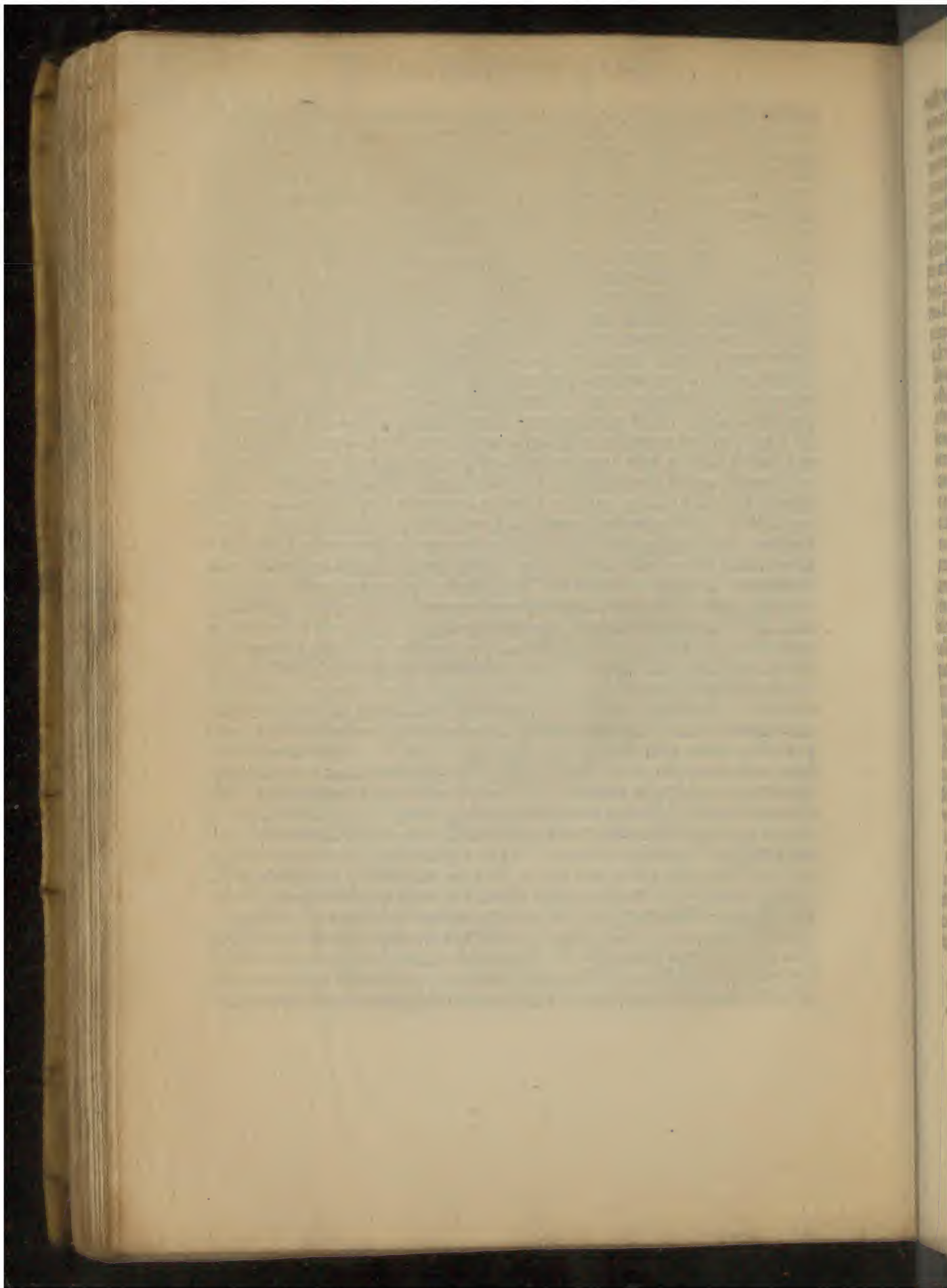
Cap. 2.

Restauratio basis est extensio membri cum quantitate que oportet. Nam additio in ea spasmat et lesiones facit et pueniunt ex ea febres et quandoque accidit ex ea mollificatio: et illud quod est in corporibus humidis est minus nocuum propter obedientiam eorum ad extensionem: et diminutio eius prohibet bonitatem consolidationis et ordinis: et quod in dislocatione et fracture est equale. ¶ Quod ergo extenditur in modum qui oportet est ubi sit occupatio cum preparatione duorum ossium in rectitudinem et positionem pulvillorum et ligamentorum in quod oportet et cooperire ea astellis et cooperire astellas ligamentis: et oportet ut quiescat membrum quantum est possibile nisi quandoque in quantitate tamquam tolleratur cum non fuerit nocuum et apostemat non moriatur natura membri. ¶ Et oportet ut caueatur doloratio vehemens apud extensionem et stricturam in fracture et dislocatione simul: et similiter illud quod accidit ex strictura vehementi et tardatione solutionis: quoniam illud perducit ad hoc ut moriatur illud membrum et putrefiat: et sit necessarium abscindere ipsum. ¶ Et intentio in primo restorationis est ut euentat alroboth in eis qui non sunt ossa capitis: nam super ea non oritur alroboth: quare oportet ut preparetur ita ut non euentat siccum neque paucum iterum grossum plurimum pertransiens mensuram. ¶ Et de sicco est quod magnitudo eius diversificatur in membrum et quantitatem fracture in magnitudine sua: aut multitudine ipsius aut in contrariis amborum. ¶ Et tu quidem scies in diminutionem quod oportet fieri in illo quasi apud rememorationem ciborum et apud rememorationes fracture. ¶ Et oportet ut cum accidit alroboth ut prohibeatur a motibus comprimantibus et coitu et ira et tracidia quoniam adurunt sanguinem et fugit locum calidum et sanguis quoniam frigidum et adiuuatur cum emplastris fortibus stipiticiis in quibus est caliditas quedam et glutinatio: et ponantur in eis que sunt sicut nux cupressi et dragagantum et medicine que sunt ad rupturam. ¶ Et quando accidit fracture ut non restauretur restoratione de qua curetur tunc fiat in ea quiddam simile frictioni in ulceribus que non sanantur: et est ut fricetur utrisque manibus donec auferatur viscositas villis debilis que est quasi ipsa non sit aliquid: quare accidit ut eleuetur in locus et impellatur ad ipsum sanguis bonus novus et coaguletur super ipsum roboth forte. ¶ Et multoties quidem egrediuntur: et alteratur color ossis: res similes corticibus et squamis propter frictionem: et super huiusmodi non ponantur astelle: immo si

Liber quartus Gen.v.

fuerit necessarium sufficiat ligatura bona. Et quando aggregatur fractura et vulnera tunc non est possibile ut differatur restauratio usquequo sanentur vulnera: os enim induratur et non recipit restauracionem nisi cum prauitate et extensione vehementi et dispositionibus maximis. Et cum hoc quando accidit cum vulnere dolores et apostemata in quibus est timor tunc ut torqueatur membrum melius est quam ut accidat timor magnus quare oportet ut in huiusmodi fractura non perueniatur ad ultimum in re restauracionis. Et quando est cum fractura attritio est cum illo timor in corrosione membri: quare oportet scalpelletur locus ad hunc ut egrediatur sanguis: quoniam in ipso est timor et est ut moriatur membrum et si fluat sanguis tunc oportet ut retineatur. Et multo sensus quidam sit necessarium propter timorem apostematis et nocuentum vulneris ut facias aliud quam sit necessarium de curatione membri: quare slobotomas et soluis ventrem et subtilias cibum. Et quandoque accidit ex strictura paritibus et est necessarium ut soluatur: aut embrocetur membrum cum aqua calida donec resoluatur humiditates mordicatie. Et Hypo. quidam precipit ei qui restauratur ut fugat aliquid de elleboro in illa hora et sit intentio ut trahantur mace ad interiora: et Gal. prohibet hunc imo precipit ut bibatur agaricum. Quod si fuerit necessarium tunc detur aliquid de sirupo acetoso in quo sit virtus acuta. et dicitur quod illud fuit in tempore Hypo. et superfluitas que est inter duo tempora est mirabilis. Et cum volueris facere restauracionem deinde dolet et inquietat: tunc rectius est ut dimittas illud et extrahe illud quod redire fecisti: fortasse enim reuocabis per illud infirmum a doloribus. In fractura autem in longitudine sufficit ut membrum adhereat cum strictura vehementi et vehementiore quam in alijs in cuius compressione ultimatio fiat ad interiora. In fractura autem que est in osse oportet ut duo ossa stent secundum rectitudinem in fine qui possibilis est obseruando illud ex parte situs partium sanarum: et consideranda an sit oppositio ossis huius ad suum compar ossis alterius: deinde restaura: et obserua. nam inter illud sunt res de illis sicut frusta et additiones: et de illis sunt vacuitates. vix frusta: quoniam non deceter componuntur soluunt inter os et inter restauracionem: et quando frangitur iterum et remanent inter duas scissuras ossis non permittunt ut adhereat vna earum alteri et separantur: quare fit vlcus in quo semper aggregatur virus: quod re accidit inde quod ipsummet putrefit et putrefit membrum. Amplius vntio non fit fortis. fortis enim non fit nisi quando deceter continuantur frusta et additiones in oppositioe sua que ei opponitur est: ergo necessaria extensio postquam fuerit verificata oppositio inter duo ossa et inter additiones et meatus qui deglutiunt eas et verificata fuerit restauratio. Cum ergo extenderis et opposueris rectum est cum iuenis opponere verificata ut mollifices extensionem paulatim et obsecres opponere ut declinet cum attractioe et obsecres cum manu tua disponem eius quod deceter componitur: et si inueneris eminentiam aut aliud rectifica illud cum manu: deinde necessarium est ligamentum conservas membrum secundum quietem suam non durum: quoniam dolere facit:

valde neq3 lene quoniam dimittit conseruationem: et de rebus que earum est media est melior: et oportet vt sit ligamentum positum ad illud ad quod est inclinatio vehementius. Et si fractura est completa tunc oportet vt equetur equatione stringente eam ex omni parte. Quod si fractura fuerit in parte plus oportebit vt sit strictura illic plus et si cuius fractura fuerit aliquid ex frustis et ossibus paruis tunc si fuerit ledens dolorem facies tunc valde ad illud cum rectificatione. Quod si non fuerit ledens tunc non cures de eo neq3 apponas manū. Et Quod si verbigra tia audita fuerit eius crepitatio tunc speratur qd currit super eam robor. Cum ergo securus fuerit de illo tunc non oportet vt tardetur res eius. Et Et quando accidit ex frustis disruptio carnis: non est tunc rectius occupari in dilatatione disruptionis operatione solidorum sed est necesse vt extendantur duo ossa ad duo latera fm vltimum finem rectitudinis ne sit tortuositas in eis: quoniam in tortuositate tunc est corruptio ossis. Cum ergo extenderis ipsum tunc redi ad frustum et reduc ipsum et stringe illud: si autem non redit tunc non dilates disruptionem: immo pre sens sis vt videas mensuram qua indiges et perfora in ea fm quantitatem qua ingrediat in eam frustum et compone super ipsum frustum cutis lenis super qd possit esse foramen spissum et penetret frustum in ipsum et preme super cutem et manū compressione grauiante eas ambas et procedet os in foramine pessione ad radicem suam: deinde ferre cum serram operationis et est serra minuta subtilis acuta sicut serra facientium pectines. Et Et fortasse perforatur radix cuius perforatio est necessaria cum tripano faciendo foramina continua accipiendo locum cuius queritur fractura et illud non est auferens timorem vbi est post os corpus nobile: licet fortasse sit saluius qd instrumenta mouentia motu suo aut sua collectione aut incisione sua. Et Et quadoq3 ingentatur vt ponatur tripanum super latitudinem substantie non permittentem tripanum penetrare nisi fm quantitate adiuuantem: quare est minoris nocimenti qd instrumenta mouentia: et propter hoc oportet vt sint apud restauratores ipsorum tripanorum species plures preparate. Et Et fortasse non apparet frustum sed est necessarium ad intus illud quod exiccat et retinet ipsum deinde fieri illud quod oportet. Et Quod si fuerit frustum aut pecta ossium separatum pungens locum et dolorem faciens tunc necesse est scindere et vti regimine ad extrahendum illud quod egredit. Et multotiens oportet ferrare illud. Et Et quando fuerit illud quod fractum est et cominutum magnū et fuerit eius confractio et cominutio plurima tunc necesse erit vt extrahatur totum. Si autem fractura non fuerit cum comminutione et fuerit dislocatio eius scissura capiens locum plurimum tunc incide infirmiore locum et dimitte reliquum quoniam non est nocuum tum in eo uno nocuum in abscondendo totum est magnum.

De admonitione restauratoris.

Capitulum 3.

Necesse est restaurator vt consideret inclinationem ossis: et quoniam ipse inuenit apud partem ad quam inclinatur gibbositas: et apud

Liber quartus Sen. v.

partem a qua inclinatur concavitate: & plurimum quidem intelligit illud cum tactu. Et illud iterum quoniam dolor sit vehemens in parte ad quam est inclinatio. Et crepatio iterum significat illud & super illud fabrice rem suam. Et est necessarium restauratori ut extendat manum suam super locum fracture in dispositione trineris eius ad superiora & inferiora cum facilitate & subtilitate donec si viderit separationem aut eminentiam aut frustum cognoscat ipsum ut non liget vice altera nisi si quod oportet: quoniam accidet confusio aut dolor. Et non oportet ut confidas in equatione sensata per manum ante complementum sanitatis: nam multoties occultat apostema contusionem & torionem: cum ergo restaurator pervenerit ad fracturam & inuenit illud si non exquiritur operatur in eo deturpatur membrum: & si exquiritur operatur per ductu ad spasmus & febrem parvam: ergo melius est ut distendant illud & non tangat ipsum. Cuius ergo incipit pervenire ad restorationem partis ossium & non penetrat oportet ut non vim faciat: & faciat ipsam ingredi cum difficultate si omnem dispositionem: quoniam nam ingreditur super infirmum quod est malum quod remaneat os non equatum. Et si dolet reditio & rectificatio valde & est possibile medico ut reducat illud ad dispositionem fracture: tunc est delitio infirmo & concupiscentia magna. Et oportet ut restaurator festinet ad restaurandum illud quod fractum est & restauret in die suo: quoniam quanto plus elongatur tanto est eius introitus difficilior: & nocumeta in ipso sunt plurima & propter in ossibus que circumdant lacerta & nervi plures sicut in coxa: & oportet ut adiuvet ad festinationem restorationis cum causis in contrario causarum oppositarum predictarum & prima est conglutinatio sanguinis viscosi.

De preparatione restaurandi.

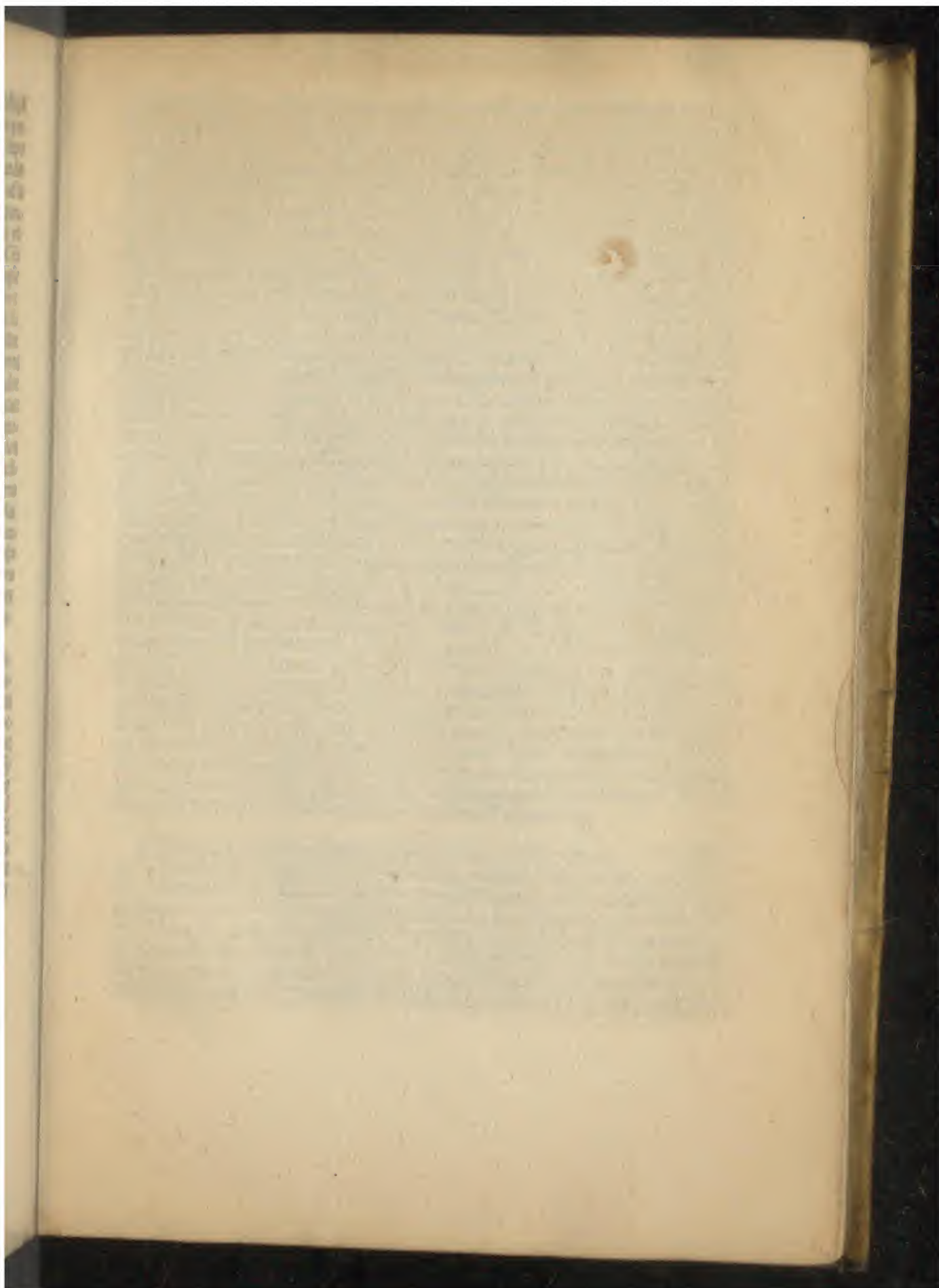
Cap. 4.

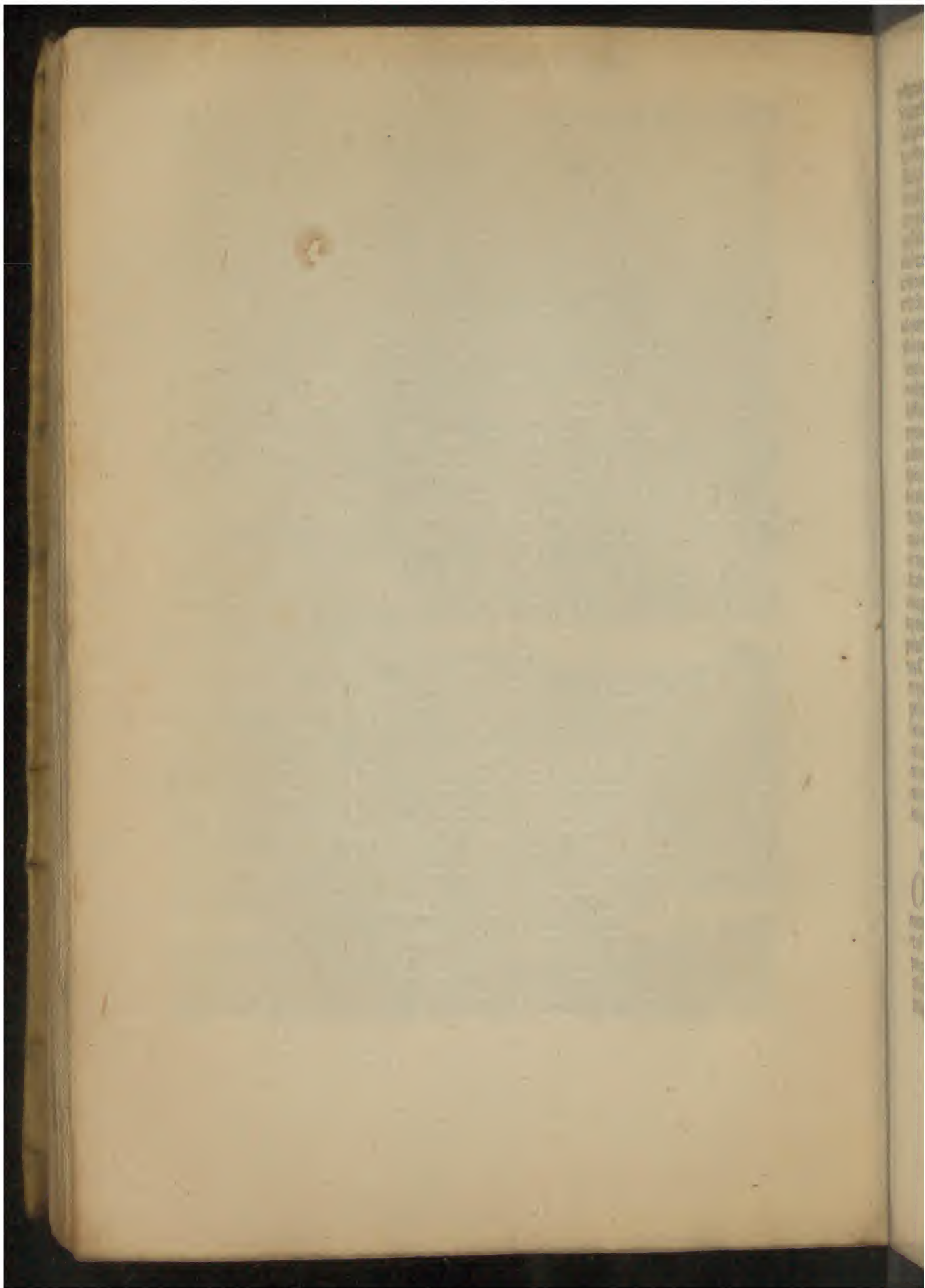
Oportet ut omni membro quod tu restauras sit preparatio conveniens prohibens dolorem: & melior preparatio cum hoc est illa que est et per naturam. verbi gratia. ut sit in manu ad furculam & sit in pede ad illud quod impellit observando consuetudinem infirmis in hoc: & sicut membrum quod oportet suspendi oportet ut suspendatur si equitatem: similiter membrum cuius dispositio significat ne suspendatur oportet ut sit eius accubitatio & ipsius locus super rem planam: ut non suspendatur pars eius & restringatur pars eius. Et suspensio quidem est mala omni restaurato sicut impulsio ad superiora est illi conveniens dum prohibens non prohibet. Et cum preparatio membri sit ita ut sit alterius quod oportet aut magis infirmum inclinat membrum & contorquet ipsum si inclinationem suspensionis & preparationis.

De qualitate ligamentorum & astellarum.

Cap. 5.

Oportet ut sint panni ligamentorum mundissimi: nam sordidus est durus & facit dolorem: & sit subtilis ut penetret res si linitur super ipsum & sit levis ut non grauet super membrum infirmum. Et oportet ut ligamentis capiant de loco sano aliquid cui sit quantitas: illud enim est magis tenens

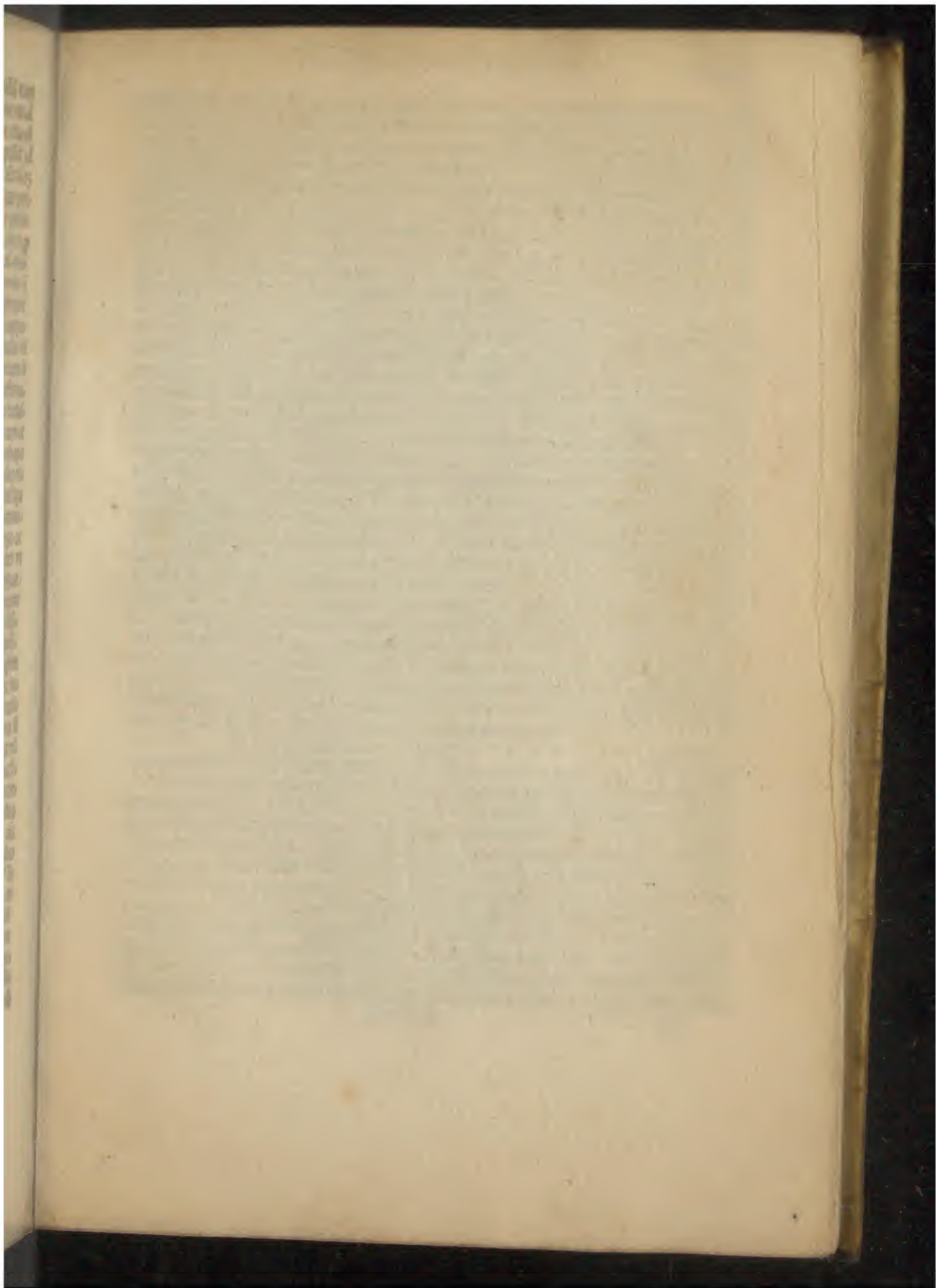
restauratos q̄ vt separat et magis sit firmū q̄uis sit necessarium vt non sit superfluas in illo: qm̄ faciet vt mēbrum habeat meatus strictos nō suscipientes nutrimentū. ¶ Et iterū illud qd̄ admonuimus de strictura est magis expellens humiditatez effusam ad mēbrū infirmum: ad illud qd̄ est lōginquus eo expellendo: et magis prohibēs illud qd̄ attrahit ad ipsum. et ligamētū latū ad illud est mēlius: qm̄ magis facit adherere et plus dilatans: vtz fm̄ qd̄ possibile est in omni mēbro: nā illud qd̄ possibile ē ex hoc in pectore nō est sicut illud qd̄ possibile ē i manu: et qd̄ nō est ex mēbris latū: nam illud nō ē possibile in eo: imo qm̄ lata est vitta nō sit bona eius ordinatio sup̄ mēbrū simile illi: imo sit sedā: quapp̄ o3 vt sit cōentus de huiusmodi illa cūsus amplitudo est triū digitorū vsq3 ad quattuor: et illa sunt sicut focile et furcula: et sicut illa similia: nā non est in eis possibile illud: imo si nō ligant cum subtili non est possibile: in furcula enī non puenit lata. ¶ Et in huiusmodi qd̄em est necessarium multiplicare inuolutiones vt sicut loco dilatationis: et vitta que inuoluit sufficit vt sit latitudo eius triū digitorū aut quattuor et lōgītudo ipsius trium cubitorū. ¶ Et puluilloz fortitudo quādoq3 sit vehemens in adiutorio ligamētoz ad faciendū adherentiam. Vtz puluilloz sūt due spēs. Una eaz est in qua est intētio equare cōcavitatem mēbrū et adhibetur studiū vt non cadat inter ea ambo foramē: et vt non supponant suppositione diuersa et vt bucellentur cum eis vlcera. ¶ Et altera ē in qua est intētio vt cooperat cū ea ligamentū et equet equatione secunda vt reuoluatur ligamentū et adhereat fm̄ equalitatem: quare nō erit loc⁹ strictior loco et mollior loco: quare faciūt ea adherere astelle adherētia bona: p̄m̄ ergo eoz sunt ligamēta et vitz: et scdm̄ sunt astelle: et ligamēta inferiora phibet materias: et fm̄ torionē. ¶ Et op3 vt sint margines puluilloz vbi possibile est: et illa q̄ritas exigit vt sit numerus puluillorū. ¶ Et fortasse ē necessariū administrare puluillos puos quos cooperit puluillus vnus equans sup̄ eos in longitudine ligamēti cadētis super locū: et ligamentū qd̄ noiatur h̄is duas facies vel facies hoīs et habens duo capita: est illud qd̄ administratur ita vt ponatur mediū panis cum qua conseruatur equatio loci infirmi super locum suū et sit illud in medio albadacati: deinde accipiat cum vnaquaq3 duarum medietatum ad ptem diuersaz: et fiat in inuolutione eaz cū vtrisq3 manib⁹ simul fm̄ qd̄ est famosus qd̄ non est nobis necessariū exponere.

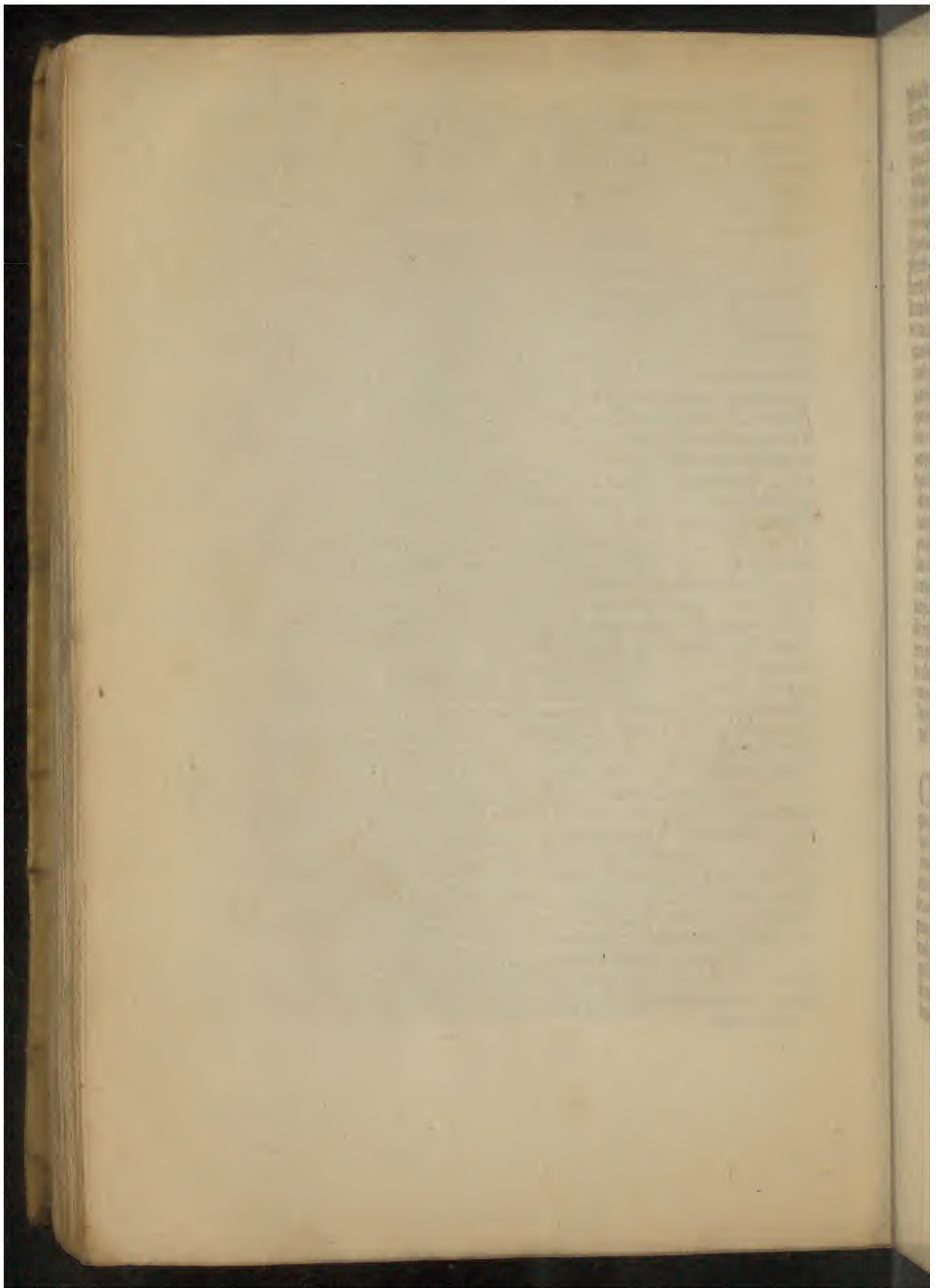
De equatione ligamenti cū expositione et distinctione. Cap. 6.

Oportet vt incipiatur cum ligamento a loco fracto et ab eo vbi declinat ad os et illic sit vehementius strictum: et vbi fractura est vehementior oportet vt sit ligamentum fortius: et ad vltimum locus fracture est locus a quo est necessarium expellere materias: et est vt seruetur super eam situs: et illud quidē securat ab apostematione: immo fortasse resoluit apostemationem et est cum securatione ab apostematione et putrefactione ossis. ¶ Iterū illud quidē non confert ad vltus si generat

Liber quartus Sen. v.

In ipso osse perueniens ad medullam et corumpens medullam et os
 et est necessarium ut frangatur et ab eo discooperiatur et ut fiant vlc
 pus et ad egredendum. Et est melior locorum cum defensione eius quod
 venit de eius genere qui sit in membrum inferius quadoque expellat ad
 superius superfluitatem suam quando superius est debile. Et non oportet
 ut fiat vltimatio in strictura ligamentorum et astellarum tanta que prohibe
 beat aduentum nutrimenti et sanguinis: illud namque est ex illis que prohibe
 bent restorationem. Et Hypo. quidem adluat ligamenta in eo quod
 conatur de expulsionem apostematis cum ceratis percussis cum oleo
 omphacino et cera: et fortasse est necessarium sedare apostema cum eis quod
 sunt sicut oleum camomillinum et sicut cum vino stipitico: nam ipsius res
 soluit apostema et confortat membrum. Et ubi fuerit vlcus non appro
 pinquet ceratum: et fortasse est necessarium illud in quo est fortitudo et
 resolutio sicut oleum et massam et amontacum. Et ad vltimum cum li
 gamentum administratur et fractura est recens que non dux apostema
 tur: tunc oportet ut sit ex lino et infrigidatum percussum: et fortas
 se sufficit ut liniatur cum aqua et aceto: et fortasse administratur cum ce
 rato et similibus de illis que narrauimus. Et si administrat post apo
 stema tunc melius est ut sit ligamentum ex lana que sit infusa in oleo res
 solvente apostema et linente ipsum: et in omnem dispositionem in liga
 mento super quod ponitur ceratum desubtus est securatio a commo
 tione doloris: et propter quando medicus non est presens. Cum ergo ac
 cidit dolor succurritur cum solutione et ligatione. Et non oportet ut
 administratur ceratum: et propter quando est illic vlcus: fortasse enim ar
 trahet ad membrum putredinem: et ponatur loco eius vinum nigrum
 et plurimum quidam fracture associatur vlcus: quapropter oportet ut elon
 getur ceratum et sit sufficientia in vino stipitico in quo infusus sit pul
 uillus longus: et nos quidem ponemus epithimatis fracture caplin
 singulare. Et cum inceperis cum ligamento a loco exigente tunc in
 uolue ipsum inuolutionibus quas addes in additionem magnitudi
 nis fracture et partem earum in diminutionem eius et in apostema si
 fuerit apparens: deinde reduc ipsum ad illum locum: deinde vadat us
 que ad locum sanum: hoc est ergo ligamentum primum. Deinde fac pri
 mus ligamentum secundum et inuolue ipsum super fracturam bis aut ter: de
 inde fac ipsum descendere ad inferiora mollificando paulatim: postea
 fac esse presens ligamentum tertium: et fac similiter ad superiora: et tunc
 facies ligamenta esse paria ad expellendum superfluitates a membro
 et ad recificandum ipsum super intentionem in preparatione huius li
 gamenti. Et non sis superfluum iterum in elongando stricturam in
 utrisque lateribus: quoniam sit membrum opilatarum venarum non susce
 ptens nutrimentum: et fortasse contrahitur: et quandoque non sit ita: imo
 luctipitur cum ligamento ascendendo: deinde sequitur cum ligamen
 to descendendo: deinde cum ligamento incipiente ab inferiori parte li
 gamenti inferioris ad superiorum partem ligamenti ascendentis: quod
 ipsum sit

Ipsum sit pseruans duo ligamēta illa et ponat vehementior stricture et apud fracturā: et intentio qdem in vno duorū ligamentorum est contraria intentioni in ligamento quo queritur attractio materiei ad mēbrū quare stringit sub mēbro cū longitudine ab eo et nō cessat mollescere in uoluto et est ligamētū diuersificans. Ita ergo sunt ligamenta que sunt sub astellis: et hec sunt ligamēta que sunt supra astellas. Et ligamentū vero superius opz ut sit ita ut ponat mēbrum sicut frustū vnum cui non sit motus et prohibeat torsionem. Et cum fractura est in latitudine cōplete sit necessarius ut ligamentū sit equalis cōmixtionis et stricture: et si fuerit plurimū fracture ad partē vnā et est ex fractura oportet ut sit sollicitudo vehementior super latus in quo est fractura plus: et non oportet ut diuersifices super eam figuras ligamētū faciēdo figuram post figuram: quoniam illud conumpit illud quod cōfortauit restauratio. Et dolorē quidem facit incurrere cōtorsio que fortasse accidit in ore et stricture ligamētū spasmodicus: nam si constringitur facit dolorem: et cū mollescat torquetur. Et hypo. quidem facit eē rectum ut soluatur ligamentū vna die et vna die non: illud enim est melius ut non trahatur infirmus et nō approximet eum cum palpatōne eius et ipsius fricatione ppter illud qd necessarium est ut proueniat ad membrum de humiditate subtili impediēte que fortasse conuertit in virus. Et magis conueniens horarū consuetudinis bonitatis ligamētū et cōseruationis eius sūm pditiones predictas est post fracturā per dies viginti: nam illud est hora inceptio, nō alrosboth ruber: deinde quando adheret os et nō stringatur valde et respiret locus strictus eius ut non coartetur et prohibeat alrosboth: aut prohibeat eius generatio cum quantitate sufficēte: quare non accidet nisi subtile debile: nisi quando accidit tūc alrosboth et incipit adherere magnitudinē qua non indiget et tendit in superfluitatem. Nā vna de cōuenientijs eius est stricture vehemens et iterū administratio scripticorum prohibentiū: ipsa enim prohibent nutrimentū et stringunt alrosboth: ergo nō penetrat in ipm nutrimentū itez. Et nō opz itez ut licētia def et permittatur ut fiat ligatura in non sua hora.

De equalitate astellarum.

Capitulum 7.

Oportet ut sit substantia de qua fiunt astelle aggregans ad duritiē suam tenacitatem et lenitatem sicut alcone et lignum oleandri et lignum granati et eis similia: et oportet ut sit grossius quod est in ea locus qui obuset fracture duobus lateribus: nam oportet ut sit grossius astellarum principium earum quod sequitur latus fracture aut vehementior rem partem fracture et sint latera earum subtiliora ut sint plenius extremis ne opponatur in eis glutinatio: imo planum ligamentū: et si ponantur astelle a laterib⁹ quattuor tunc est magis descendens: et nō est malum si est et superfluitas longitudinis: quoniam non est nocuum in illo neqz detrimentū in hoc. si capiunt prope iūcturā pter qd tegat iūcturam ipsas et longius latez eius sit ad latus ad qd est motus inclinatio mēbrū cū hoc. si ut nō sit ita qd grauet neqz pmat vehemēter neqz.

Arucella

hh

Liber quartus Sen.v.

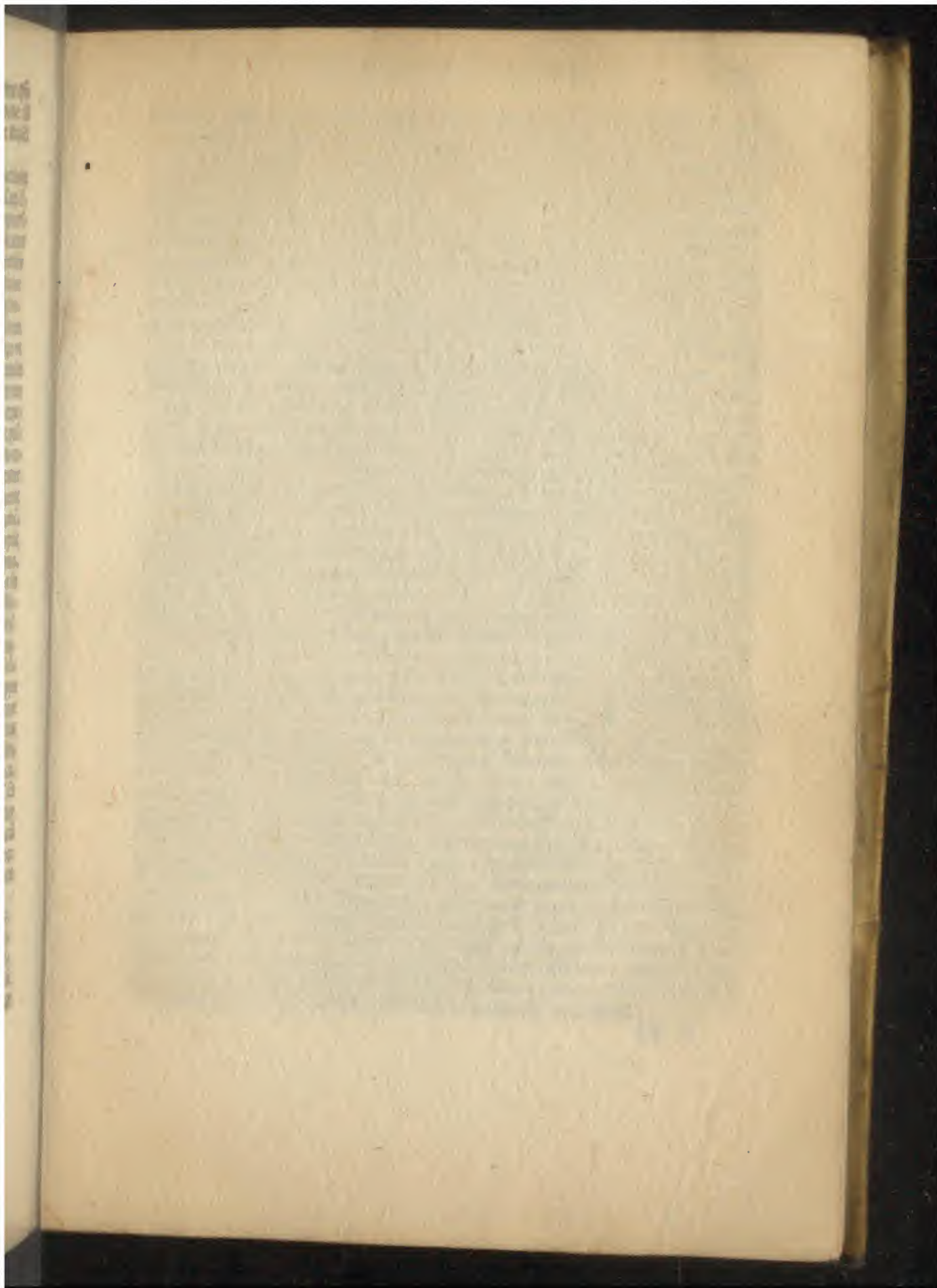
coartet et ut non minuatur ab eo ligamenta diminutione plurima: quoniam sunt astelle comprimantes. Et cum videris aliquid de hoc oppone cum diminutione donec inuenias equalitatem: et non oportet ut astelle obusent loco denudato super quem non est caro: imo est nervosus ossuosus.

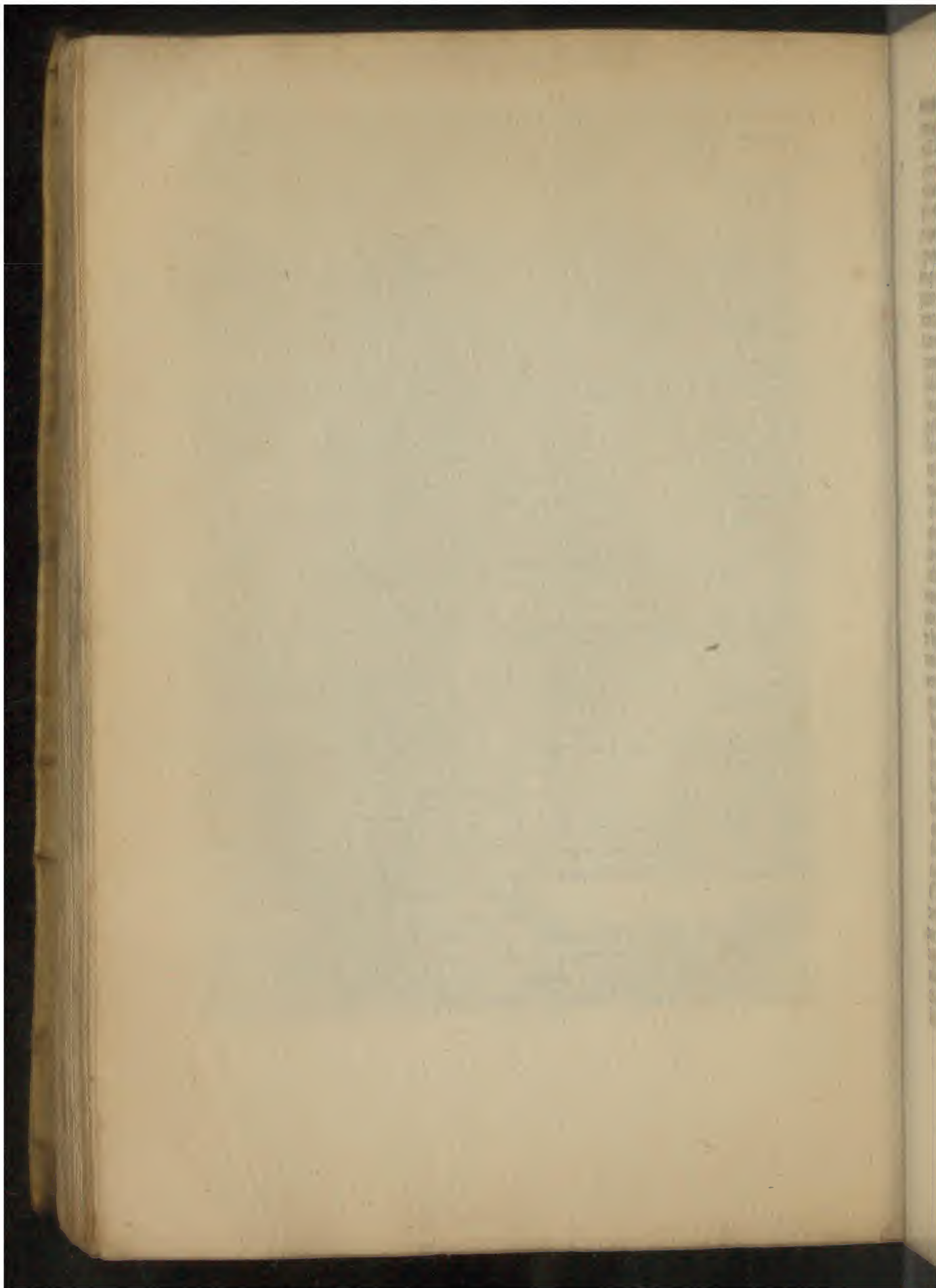
De qualitate administrationis astellarum cum distinctione et expositione. Cap. 8.

Rora que exigit ut ponantur astelle est post quinque dies et superius: quequo fiat securitas a nocumentis: et quanto plus magnificatur timor tanto magis oportet ut tardetur positio astellarum: et multoties attrahit festinatio in his nocumenta ex apostematibus et puritis et vesicis: verum cum tardantur astelle: tunc oportet ut sit illud quod stet loco et bonitate ligature cum vltima et de bonitate preparationis. Quod si illud non fuerit tunc necessarie sunt astelle etiam in principio rei. Oportet ergo ut annectantur astellis ligamenta: et pulvis annexione descendente equate cooperiente decenter componente quorum grossius sit apud fracturam et non fortiter stringat: immo addatur in strictura paulatim cum experientia infirmi et cum dispositione ipsius. Et si fuerint ligamenta et pulvis grauantur eam: tunc non fiat eorum multiplicatio: et de nocumentis eorum quando descendunt est ligamentum molle. Et oportet ut non ligentur ligamenta superiora super astellas ligatura dissolvente eas et remouente ipsas a decente compositione situs earum. Et oportet ut soluantur ligamenta necessitate electiois in omnibus duobus diebus in principio rei: et proprie quando accidit puritus: et tunc quidem oportet ut fiat illud quod precipimus. Cum ergo pertransit septimus a strictura soluas in spatio tardiore et in omnibus quattuor et quinque: in hac enim hora fit securitas a puritu et apostemate. Et illuc iter fiat mollificatio ligamentorum paulatim ut non phibeat penetratione nutrimenti. Et si fuerit tibi possibile ut retineas astellas et non soluas eas etiam usque ad viginti non erit nocibile: deinde solue eas. Et tamen quicquid soluitur in quibusdam horis non propter eam apparenstem: sed propter defensionem et ad videndum illud quod accidit: et considerare ad illud quod discooperitum est de carne si fuerit: an corruptus sit color eius et eius dispositio. Et ita sciuisi quod oportet ut non fiat vltimatio cum strictura vltimatione prohibente aduentu nutrimenti ad fracturam: ipsa enim non restaurat nisi cum sanguine et nutrimento forte quod venit ad eam. Et non sit festinatio in auferendo astellas et precipiendo eas quibus credatur esse coherentia: quoniam fortasse accidit inde: ut sit aliosvotum non confirmatum adhuc: quare contorqueat membra: et ut remaneant astelle super membris: cum non sunt necessarie est melius quam ut deponantur ab eo ante cum sunt necessarie: non ergo festines: sed tarda.

De fractura cum vulnere. Cap. 9.

Et quando aggregantur fractura et vulnus tunc restitutor vehemens: iter alleniet restorationem et faciat penetrare astellas a loco vulneris et ponat super vulnus quod oportet ut emplis et proprie picels. Et quidam precipiunt ut incipiat cum strictura a duobus lateribus vulneris et dimittatur

vulnus discooperitū. Et h̄ q̄dem est melius si vulnus non fuerit sup̄ fra-
cturaz ipsaz: deinde opz vt sit sup̄ ipm velamē ita vt tegat ipsum ab ae-
re. ¶ Qd̄ si fuerit sup̄ fracturā: tūc opz vt ingeniatur in figuratiōe stric-
ture cū ingento ita vt mūdificetur ex omni latere: z separet parūper a
vulnere ipso cū preparat de cōueniente ad illud: z infundantur puluī.
li in vino nigro s̄ptico. ¶ Et h̄ ingentiū est vt ponat extremitas ligamē-
ti super labiū vulneris: deinde torqueat retro z firmet cū ligamēto alio:
z ponat sup̄ labiū aliud inferius: deinde ordinet reliquaz ligamentum
fm̄ q̄ opz: deinde torqueat ita vt remaneat vulnus ipm̄ apertū: z qd̄ est
preter ipm̄ sit firmū ex eo ita q̄ tā ascendit ligamētū z descendit ligamē-
tum z cadat sup̄ fracturam stricture vehemens: z remaneat vulnus ap-
ertum vt discooperat ipm̄ pp̄ illud. ¶ Et opz vt ponat super astellas so-
ramen ecōtrario illius: vt perueniat sup̄fluitas medicīne vulneris ad il-
lud. Si posuerit super astellas foramen oppositū illi vt perueniat boni-
tas medicīne ad vulnus. Et sit possibilis egressio virus ab eo: z sit ita vt
possit tegere super ea vtraq̄ simul: q̄uis dimittere vulnus discooperitū
sit malū: z proprie in fr̄gore: imo opz vt nō sit coartatū tūc: z vt custodiat
tur in nocte. ¶ Qd̄ si vulnus sanat administrant astelle: si iā est conglu-
tinatū: z firma astellam illi loco si ille locus fuerit declinat⁹ ab eo. ¶ Et
cū volūtas fuerit soluere illud qd̄ tegit vulnus z mane z vespere est ma-
gis possibile ppter curatiōem eius p̄ptā: z nō sit ex eo p̄trictas in li-
gamēto restauratiōis fracture oīno. ¶ Inq̄ hypo. Oportet vt ligetur
vulnus ex medio ligamēti si fuerit recēs z si est an̄tiquū z fecit pus post
maturitatem tūc ligetur ex superiori eius vsquequo consequat medius
eius. ¶ Et de illo quod est bonum est vt ponatur illud qd̄ sequitur vuln⁹
ex ligamentis z proprie superius strictus vt sit possibilis currendū ve-
rum eius stricture sit fm̄ tollerantiam: z quanto magis elongat a vul-
nere ponat leuius: z quando est vulneris profunditas vehemens striga-
tur super locū profunditatis ligatura ligamentis: z si conuenit stricture
ligamenti loco restauratiōis: tūc iam peruenit intentio: z si non: inci-
pe velare vulnus cum eo qd̄ diximus: z cum peruenitur ad fracturam
iterz ponat ligamētū strictū: z oz vt ponat p̄paratio mēbris ita vt facili-
ter fiat cursus pus si aggregat i vulnere. ¶ Et oz i estate vt i fr̄gideat liga-
mēta p̄tinētia vuln⁹: et vt sit adiutoriu ad p̄hibēdū ap̄a. ¶ Et nō opz vt
appropiuet loco ceratū z p̄pe i estate: qm̄ fortasse putrefiet mēbris: imo
si necēsa ē rep̄cussio tūc fiat cū vino s̄ptico s̄z q̄ p̄terit a nobis el⁹ decla-
ratio. ¶ Et cū fracture ē attritio z timef̄ mors mēbris tūc scalpelletur.
¶ Et sc̄tas oīno q̄ qm̄ vulnus ligat fm̄ q̄ conuenit expellit ligamētum
descēsiōis: z si errat in ligamento apostemat z p̄ptē qm̄ mollificat su-
per locū vulneris z stringit sup̄ illd̄ qd̄ est post ipm̄. ¶ Et si nō fuerit el-
lectio nō curret ab eo virus neq̄ pueniet ad ipm̄ medicamen: si di-
minuit discooperitū putrefit z i fr̄gida z accidit mors mēbris z pdu-
cit ad dolores z febres: q̄re necessariū ē medico vt faciat aliqd̄ iter hoc
h̄: z p̄sideret illud qd̄ accidit z succurrat ei anteq̄ confirmet.

Libri quartus Sen. v.

De fractura male restaurata.

Capitulum. 10.

Quandoq; fractura est restaurata non sicut quod oportet et est necessarium ut iteretur eius fractura: quare oportet ut restaurator sciat dispositionem alroboth qui restaurauit os. Quod si fuerit magnus fortis non vadat ad frangendum ipsum secundo: fortasse enim non erit possibile ut frangatur ex loco fracture prime propter fortitudinem alroboth: quare frangatur in alia parte loci. Quod si non inuenitur excusatio tunc oportet ut precedat et leniat donec mollescat alroboth. Et mollescantia ipsa sunt medicine predictae in capitulo duritiei illi: sicut curia allestati et dactili et sicut species secus oleorum et allestati et medulle ossium et medulle granorum cortis et eis similia: deinde frangatur: et oportet ut adductus cum hoc embrocato cum aqua calida et introitus sine in die multotiens.

Quod si non precesserit illud et experimentum et motio signauerit firmitudinem vehementem tunc oportebit ut secetur caro: ita ut sit possibile fricare alroboth ex latere et destruere eum cum ea: deinde frangatur et restitatur et curetur vulnus curatione sua. Et multotiens quidam est possibile ut curetur fractura male restaurata absque fractura secunda leniendo alroboth cum eo quod scias: deinde equetur. Et quando seruatur super ipsam equatur super ipsam alroboth iterum et excusat fracturam prope in corporibus lenibus.

De epithimatis fracture et que currunt cursu eorum.

Cap. 11.

Epithimatus alia sunt que prohibent apostema et rectificant puritatem. Et alia sunt ad indurandum alroboth et glutinationem faciendam in ipso. Et alia sunt ad equandum alroboth magnum: et alia sunt ad remouendam duritiam iuncturarum que accidunt post restorationem: et alia sunt ad auferendam mollescentiam si ceciderit in iuncturis.

De epithimatis conferentibus et que currunt cursu eorum et rectificantibus puritatem.

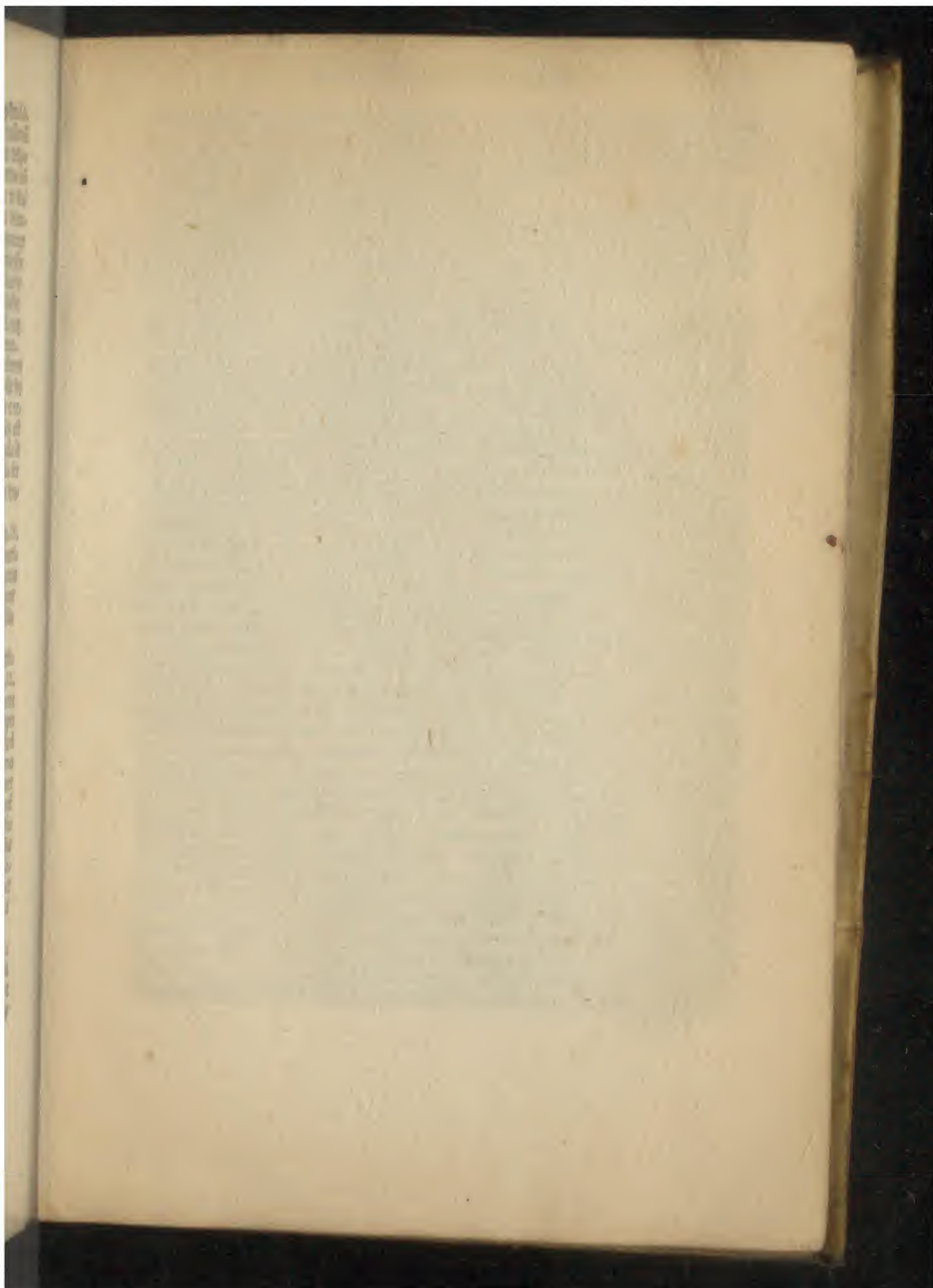
Capitulum. 12.

Adm diximus in capitulo ligamenti vitas ad illud quod oportet sciri in hoc capitulo: et diximus cerata et embrocas cum vino stipiti et illis similia. Et reiteramus nunc: et dicimus: non oportet ut sit illud quod administratur de cerato aut alijs ita ut asperitas sit in eo aliquo modo: immo sit leuius quanto plus esse potest et mollius. Et non oportet ut administretur cerata ubi timetur putrefactio neque ubi multiplicantur partes fracture: huiusmodi enim preparatum est ad suscipiendam putrefactionem: quoniam purissimum est cum vlcibus. Super aquis autem calidis et earum effusione tam locuti sumus: et fecimus scire quod utilitas in eis est resolutio mæz que incurrere faciunt puritatem et attractio materiei nutritiue: et sunt iterum necessarie quoniam quia mæbus iam debilitauit strictura et exiccavit ipsus: et illud quod vltime consequitur est scitum.

De epithimatis ad indurandum alroboth.

Cap. 13.

Res conferentes in hoc sunt embroce stipiti subtile et empla que simulantur eis sicut decoctio myrti et eius oleum si necessarium est oleum: et oleum alcañe et epithima cum aqua foliorum myrti et granorum eius et decoctio

arboris alcori et decoctio radicia aldir dar: et decoctio folloz eius est in carnatu in duratu: et emplastru factu ex mes pprie quado ponunt cum eo crocus et myrrha et conficitur cu vino odouifero est bonu: valde et distillatio spatularu palme est bona iterum.

De regimine equatlonis alroboth.

Capitulu. 14.

In principio quidem et dum permanet recena stiptica predicta: quoniam ipsa aggregant ipsum et stringunt ipsum et minorant quantitatem eius: post illud vero quoniam superfluit et pprie ppe iunctura est necessarius secare ab eo: et fricare donec equef. Et oia ista cu eo quod dictu est in eo.

De medicinis lenientibus durilem iuncture.

Cap. 15.

Oportet ut embroces et icriptas cu aqua calida: deinde administras desuper emplastra et inunctiones que fricando fiunt lenientes facta ex mucillaginibz gumis et adipibz et oleis: et si ponatur in eis acetu forte erit magis pfundatiua. Et de illis quoz administratio ppinquat e dactili et alleliati et oleu sisaminu: quado est emplastru leue. Et iteru mollitiu de kerua permisceat cu tanto butyro quatu est ipsius medietas et mellis quantu est ipsius quarta: et fortasse sufficit ceratum de oleo lilij solu: et quandoqz adiunatur cu omnibus lenificantibus predictis in capitulo sephiros. Et cu sentis alteratione complexionis ad frigus tunc adde in eis ex castoreo et serapino et oppoponaco. Et medicamen bonu. R. sece olei de lino et sece olei sisamini et senugrecu coctum in lacte et keil ad ipsum et administref. Et iterum radices altee et radices cucumeris asinini et bdelliu et ammoniacu et oppoponacu dissoluatur cum aceto forti et liniantur: et vnguentu eburneu est bonum. Et medicamen bonu. R. mucillagine senugreci et seminis lini et mucillaginez cucumeris asinini et ammoniacu et laudanu et yfopu humidaz et oleum de lilio et adipe anatis et bdelliu lene et puru et medulla vituli resoluatur in oleo et fiat vnguentu. Aliud forte. R. olei veteris lib. ij. olei de lilio lib. j. storacis liqde lib. j. quarta cere citrine lib. j. glutinis albi tui. vnc. ij. euforbij. vnc. ij. medulle ossium cerui. vnc. iij. fiat vnguentu. Unguentum bonum ad durilem iuncturaru qua acquisiuit restauratio: ammoniaci partem vnam bdellij sudati partem vna laudant partem mediam olei de alcanna adipe anatis amboz. ass. paris quarta z solve gumas et aggrega omnia. Unguentum bonu ammoniaci. vnc. vi. et cere citrine tantu dem gumi alborin bdellij et galbani omnium an. vnc. viij. olei de alcanna. vnc. iij. terantur gume contrite in aceto: deinde aggregentur in mortario inuncto cum oleo de lilio. Et similiter ad spasmus earum et nodationem que accedit sicut glandula vbi est. Et tam diximus eam in capitulo suo: et administrentur vnguenta que diximus nunc. Et administratio castorei et costi et fimi columbini: et singula emplastrado est vltima. Linimentu bonu. R. sece olei de lilio. vnc. i. et sece olei seici lini vnc. i. et storacis liqde et galbani et serapini et oppoponaci oiz an. vnc. j. bdellij lenis. vnc. i. adipe vni aut galline aut porci apud illu q diligit illu ex sapientibz distillu fiat ex eis vnguentu.

bb 3

Liber quartus Sen. v.

De facientibus fortitudinem molliificationis.

Cap. 16.

Sistent arto in curatioe eius est super stiptica subtilia sicut sauma et dactili imaturi et his similia: aut super stiptica spissa. Et quicquid miscentur cum his sicut crocus et cynamomum et myrrha. Et enula est bona valde et propolis quando coquitur cum ea acorus et cinis vitis cum adipe antiqua et cortices spatularum palme: et omnia que dicta sunt in indurando alrosboth.

De administratione aque calide et olei.

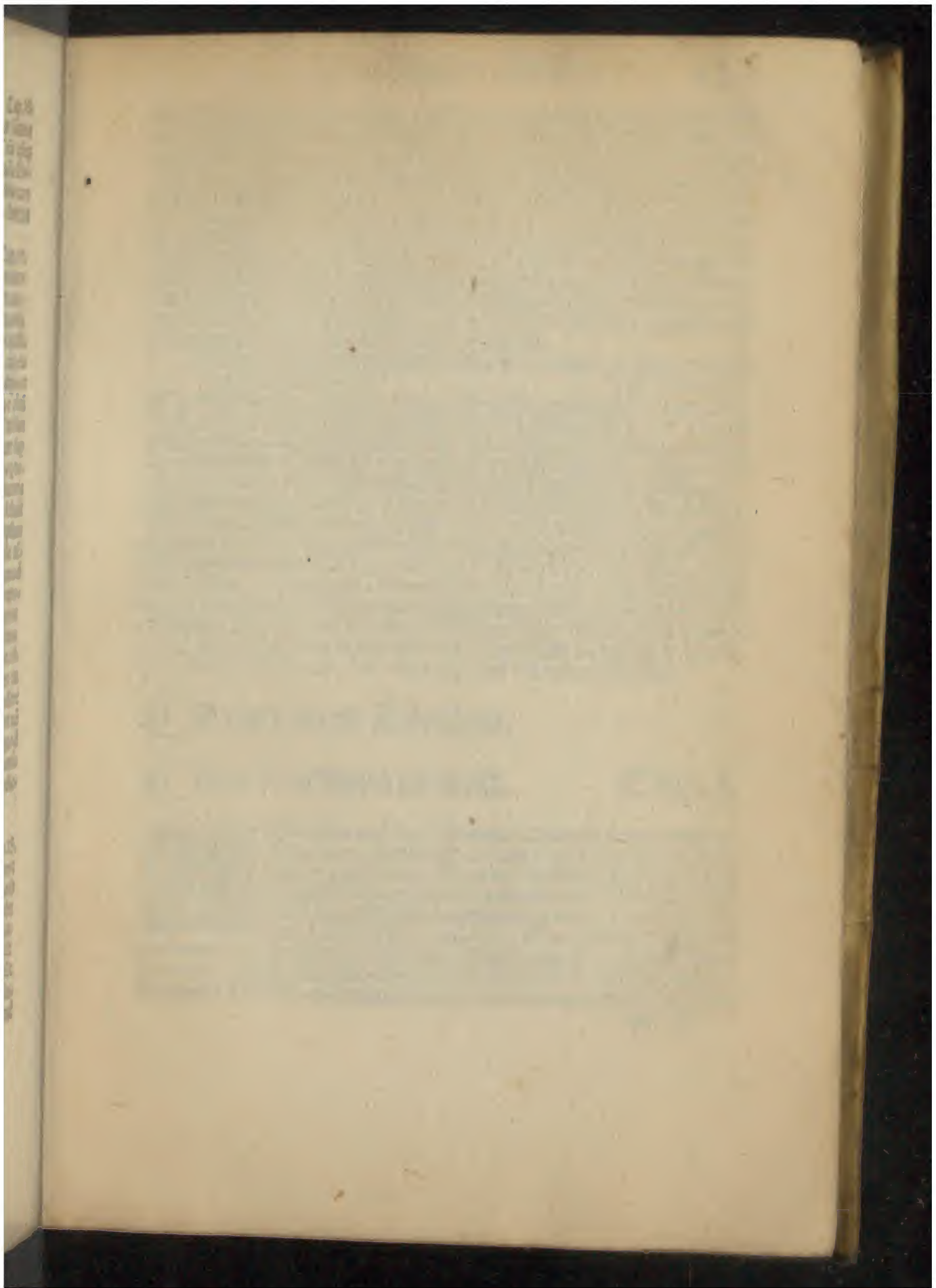
Cap. 17.

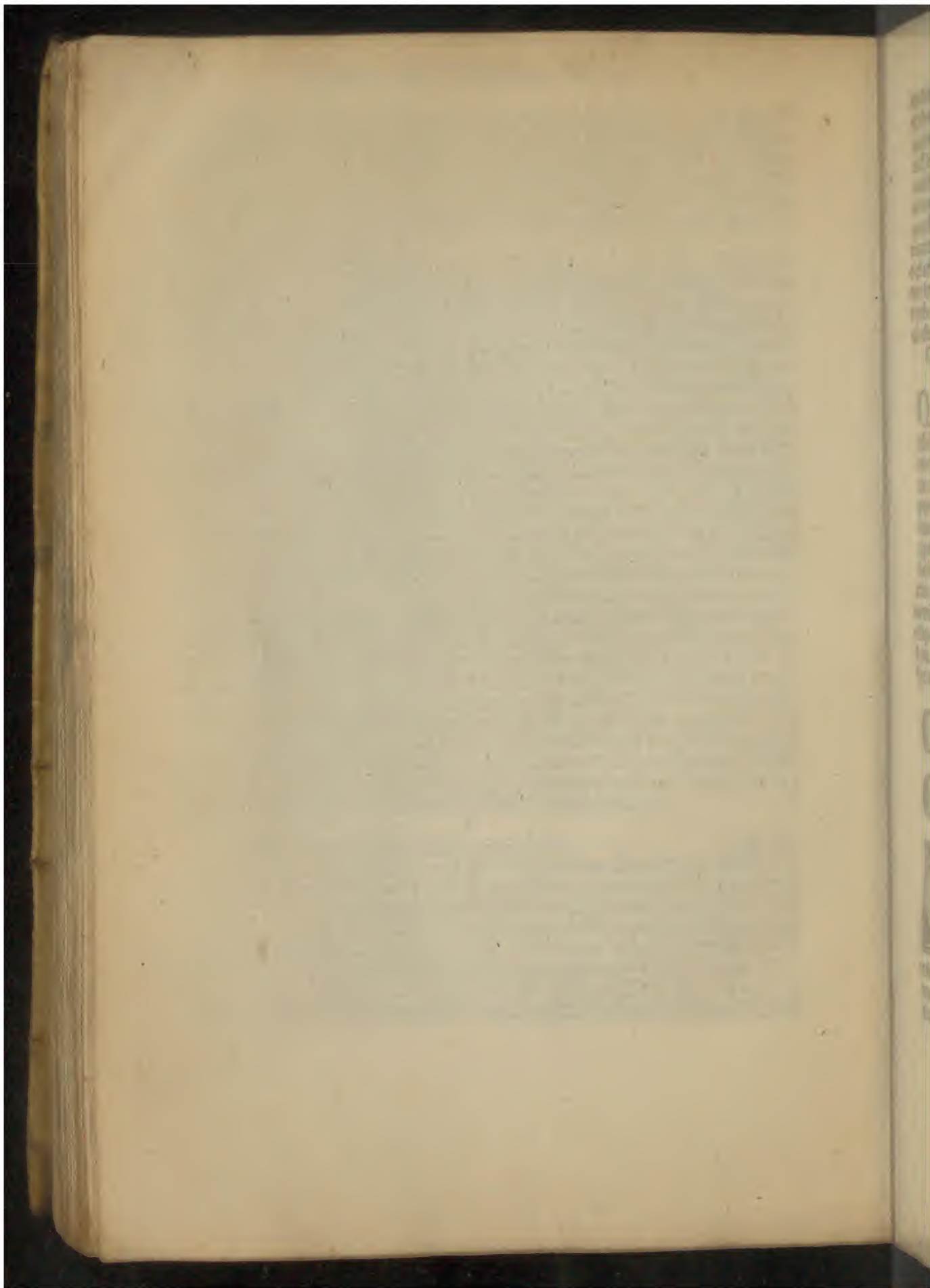
Scias quod aqua calida et oleum non conueniunt apud restaurationem quoniam prohibent restaurationem: sed conueniunt ante ipsam: quoniam ambo preparant restaurationem et conueniunt post ipsam: quoniam ipsa abstergunt quod remanet ex apostemate et duritie et alrosboth: et pustulas quas euenire fecerunt ligamenta in neruis: quare fit motus eorum non facilis. Cum ergo administrantur aqua calida et oleum et adipēs et medulle succurrunt illis nocementis. Inter illud vero aqua et oleum sunt valde prohibentia ab incarnatione: et fortasse administrant in istantibus: et qui sunt eis proximi non in alijs: cum emplastra exiccata sunt super eos et faciunt eis dolorem quem indigent tunc ut oleo inungatur locus quod doli: deinde sustentet et restauretur apud quietem vero non datur licentia in hoc. Et medici quicquid vtuntur embroca ex aqua calida cum ipsi solvantur ligamentum primum quod ex eo suauamentum: et est ut attrahant ad ipsum materiam. Et opus ut sit illa aqua talis ut cum cadit apud infirmum sit tepere parata: calida enim fortasse resoluit ex corpore nimio supra illud quod attrahit: et propolis quod plongetur tempus effusionis eius: et attrahit ex corpore repleto supra illud quod opus et propolis si abbreviet tempus eius: imo opus ut sit aqua cum caliditate ad equalitatem tendens: et sit tempus effusionis eius secundum quantitatem que videtur ex augmento membri et eius inflatione et non confundantur cum incipit detumescere. Et nos quidem iam diximus de tu ditione embroce in capitulo dislocationis illud quod oportet attendere etiam hic. Et magis dilectum mihi quando non est istud dolor est ut non appropinquet membro oleum: neque aqua calida omnino nisi illud quod antecedit ipsum in principio rei ad defensionem. Et de illis que ponuntur super iuncturas que indurantur post restaurationem super torsionem et attritionem sunt dactili et allelari emplastrando.

De cibatione restaurati et potione eius.

Cap. 18.

Oportet ut sit cibus eius ex eis que generant sanguinem spissum et non spissum siccum: immo spissum viscosum ut generet alrosboth tenacem fortem non siccum debilem lenem: et illa sunt sicut pedes et frumentum coctum cum multa aqua quousque sit sicut puls et ventres et capsa et cutis hedi et arietis decocta et similia eis et vinum stipticum. Et ex illis que dant in secunda mensa sunt castanee et grana in quibus non est acuitas. Et aliter oia que subtiliant sanguinem et calefaciunt ipsum et elongant ipsum a coagulatione sicut vinum subtile et res portantes valde. Et ad summum regimen

etius sit ingrossatio nisi sit illis prohibens ex vulnere regrente subtiliatio
ne cibi sicut illud quod est super ipsum de magnitudine eius aut ipsius paruitate et
apud timorem doloris. Qui vero securus est ab illo dilate in cibo et po-
tu. Et qui amat defensionem incipiat cum regimine subtilitante: ut securus
a malitia appetitis. Et illud est sicut si oporteat sterum ut flobotome et sol-
uas venter: deinde post dies paucos administret illud quod quis sit quando
quod necessarium sterum ut dimittat hoc regimen quando superfluit rosborth in
magnitudine: et est necesse prohibere ipsum. Et Modus cibarii convenientis
et quod administrat hora coagulationis: sumant panis de simila et farina
risi et sepi vacce pinguis et lac et fiat ex eis cibarium simile frumento cocco
ut puls cum bonitate sue consuetudinis. medicina autem eius quam sumit
ad restaurationem munia est que est mirabilis.

De rebus que consequuntur fracturam et restaurationem et neces-
se est succurrere eis.

Capitulum. 19.

Quandoque accidit ex fractura disruptio carnis que non conglut-
natur: quod si non incidat putrescit et putrefacit illud quod sequitur eam ex
osse: quare est necessarium ut incidat et coquat: et quandoque accidit fluxus sangui-
nis et est necesse ut prohibeat: et quandoque accidunt concussio et attritio for-
tis carni que si non curet cum scalpellatione aut cum medicinis prohibentibus
putrefactiones peruenit ad estionem: quare oportet ut obseruet illud. Et
quandoque accidit apostema calidum in quo est timor: quare oportet ut regatur
regimine suo: et quandoque accidunt vulnera que non egent ut curent cum co-
cuius propter narratio. Et quandoque accidit alrobor superfluum in fra-
ctura cuius quantitas non est necessaria: quare oportet ut minores nutri-
mentum et prohibeat eius generatio cum prohibitione cibi et strictura desuper et
reliquis que sunt dicta. Et quandoque accidit mollificatio structurarum et exten-
sione. Et quandoque accidit ut currat virus ad medullam que generat in osse:
quare necesse est ut extrahat os et discooperiat via virus ad intus.

Tractatus Tertius.

De fractura cranei.

Cap. j.

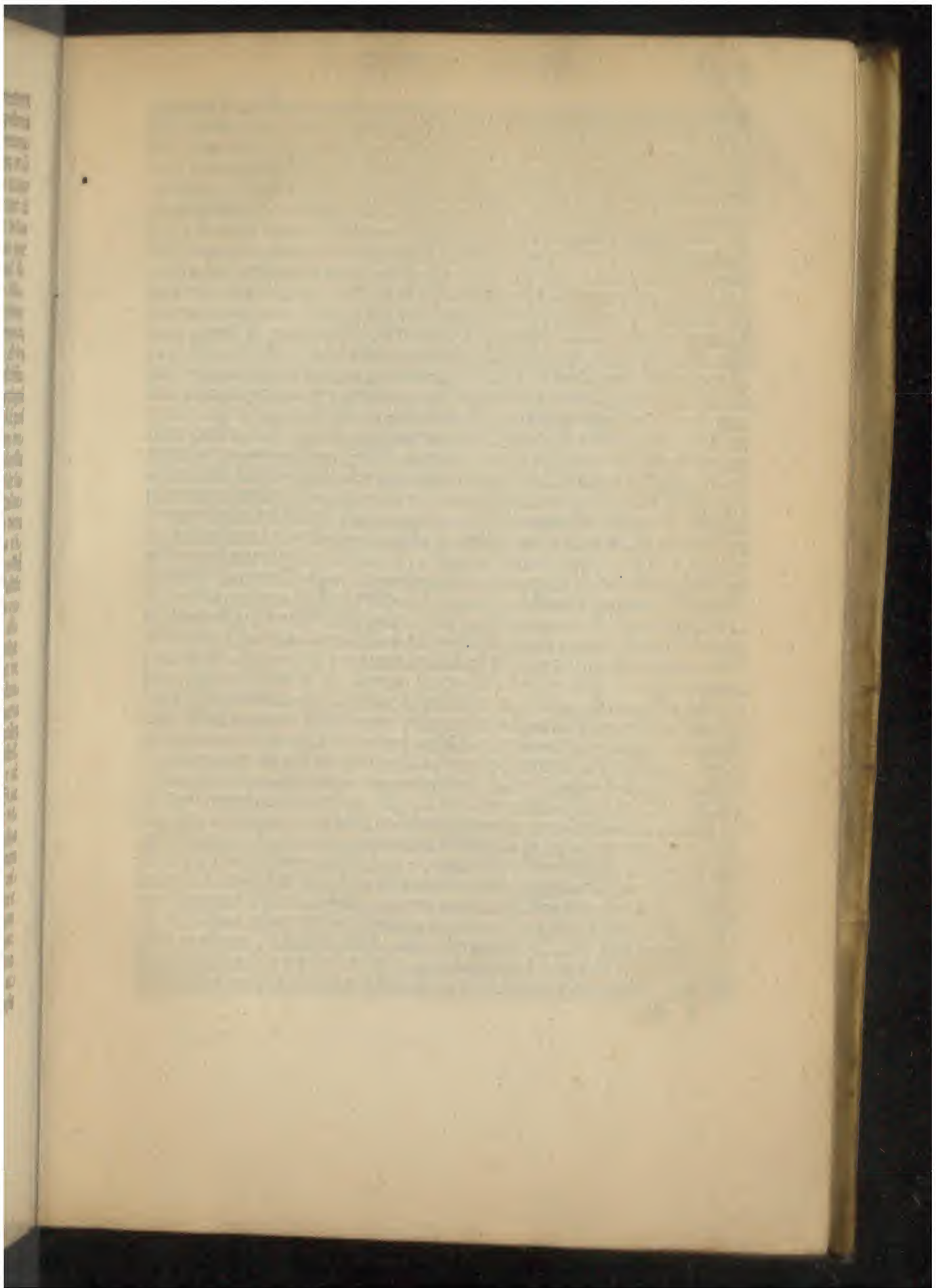

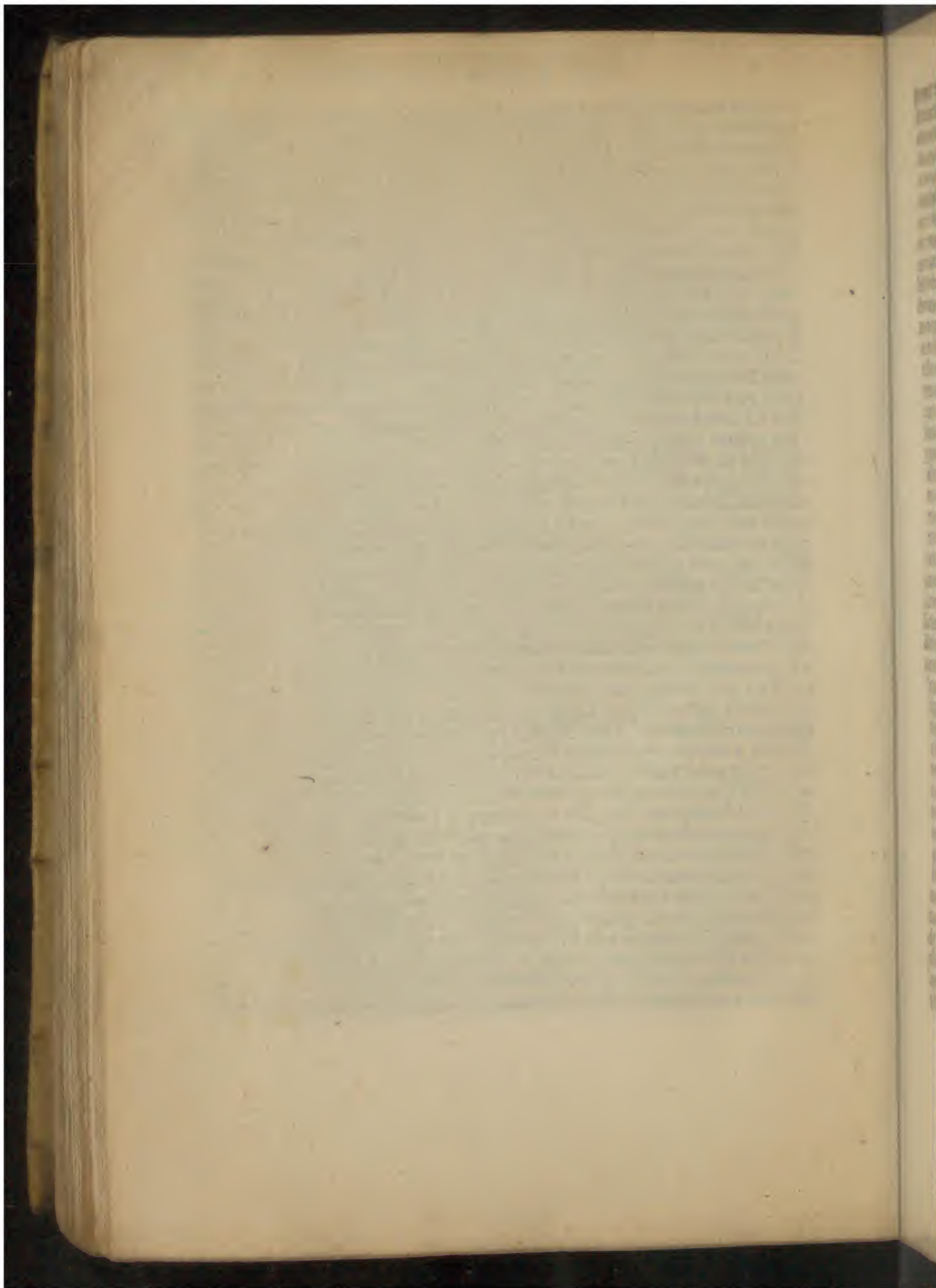
Multotiens accidit ut findatur cranium et non findatur
cutis immo apostemetur. Cum ergo occupatio sit in cu-
ratione apostematis et non peruenitur ad plagas fortas-
se accidit ut putrescat os desubtus: et accidunt ante san-
tatem aut post ipsam egritudines male ex febribus et tre-
more et destructione rationis et alijs: quare est necessarium
ut findat. Et multotiens quod si sit locum infirmus ipse et quod tamen ipse
hora et hoc propter. et tunc quod est necesse ut redeat vulnus ad dispositionem suam: et
ut curetur fractura oportet ut findat a cute cum quantitate qua non

hij 4

Liber quartus Sen. v.

retineatur in ea virus in hoc neq; aliud: opz enim vt non retineatur vt
rus nisi fueris securus de ad ditione apostematis z iueneris apostema
ruptum z appareat fractura vna. Quandoq; eniz accidit inde error ma
gnus: putatur enim qd non sit fractura nisi illa: z propter hoc opz vt cō
sideretur dispositio fracture consideratiōe bona. ¶ Illud vero in quo
declinatur cum existimatione ad rectificationem est vt consideretur cā
fracture z vltimatio virtutis rei frangentis in grauitate sua aut in sua
magnitudine: aut in sua fortitudine: vt per illud scelatur vltimatio que
oportet esse ex fractura: z similiter accidentia quandoq; significant il
lud sicut apoplexia z scothomia z destructio vocis z que sunt eis filia.
¶ Et qñq; significat fissura cutis in multitudine sua z sine diuersitate
in suo casu super rectitudinem vnā dispositionem fracture iterum is
non sit hoc significatio significans omnem partem. Fortasse eniz est fra
ctura interior plurima z magna z non est super cutē fissura aut est fissu
ra parua: quare oportet tūc necessario vt cognoscat dispositio cuz signi
ficationibus in quibus queritur de fractura: z firmes membrum si ē pos
sibile: z in huiusmodi dispositionibz est necessariū incidere cutem di
re: z discooperire donec appareat os dubitatu totū. ¶ Et si accidat flu
xus sanguinis impleat illud qd discooperitū est pannio siccis: deinde su
stenta cū puluillo infuso in vino z dimitte ipsum vsq; mane. ¶ Vulne
rum aut capitis vsq; ad terminū almochati cura est illa que iam dicta
est in capto vlcere: z ante ipsum inciditū vero os z educitū os z si
nulla illis de illis que dicuntur hic: z minores dispositiōes fracture ossis
in capite si accidit in eis scissura parua non penetrans vsq; ad lat^{us} aliū:
immo succedit apud quedam experimenta: z similis isti. ¶ Magis re
ctum est iterum vt frices illud vsquequo non remaneat de scissura ali
quid: z si amas vt festines cum effusione humiditatis nigre donec rebe
mens fiat apparitio scissure per eam fac: z frica donec non remaneat ve
stigium. ¶ Et sint apud te fricatoria diuersarum quantitate z admi
nistra in primis lata eorum: deinde que sequuntur illa: cūq; fricaueris
administra medicinam capitalem z sufficit tibi. ¶ Et medicine quidez
capitales sunt sicut treos z farina horobi z minutum olisbani z aristol.
z cortices radices oppoponaci z myrrha z sarcocolla z sang. drac. z oē
exteccatum sine mordicatione: z curentur curatione vlcere. ¶ Si au
tem existimaueris qd fissura sit penetrans vsq; ad latus aliū: tunc fric
tatio non finit eam vsq; ad elongationem: z caue ne multum procedas
in fricatione: imo vbi iam securus fueris z cognoueris dispositionem
velamentis an sit seruans situm suum ex osse tunc nocumentum est mi
nus: z res magis apparens: z est euentus apostematis minores z saluiores z
paruior: apparitio puris maturi velocior z magis completa: aut iam
separauit ipsum percussio ab osse. z illud est ab eo in quo est timor plus:
z dolores z febres z que sequuntur ea plus: z susceptio ab osse alteratio
nis coloris velocior: z cursus puris virulenti subtilis in eo plus: z qd ac
cidit ex doloribus z febribus z tetano z sincopi z destructione rationis

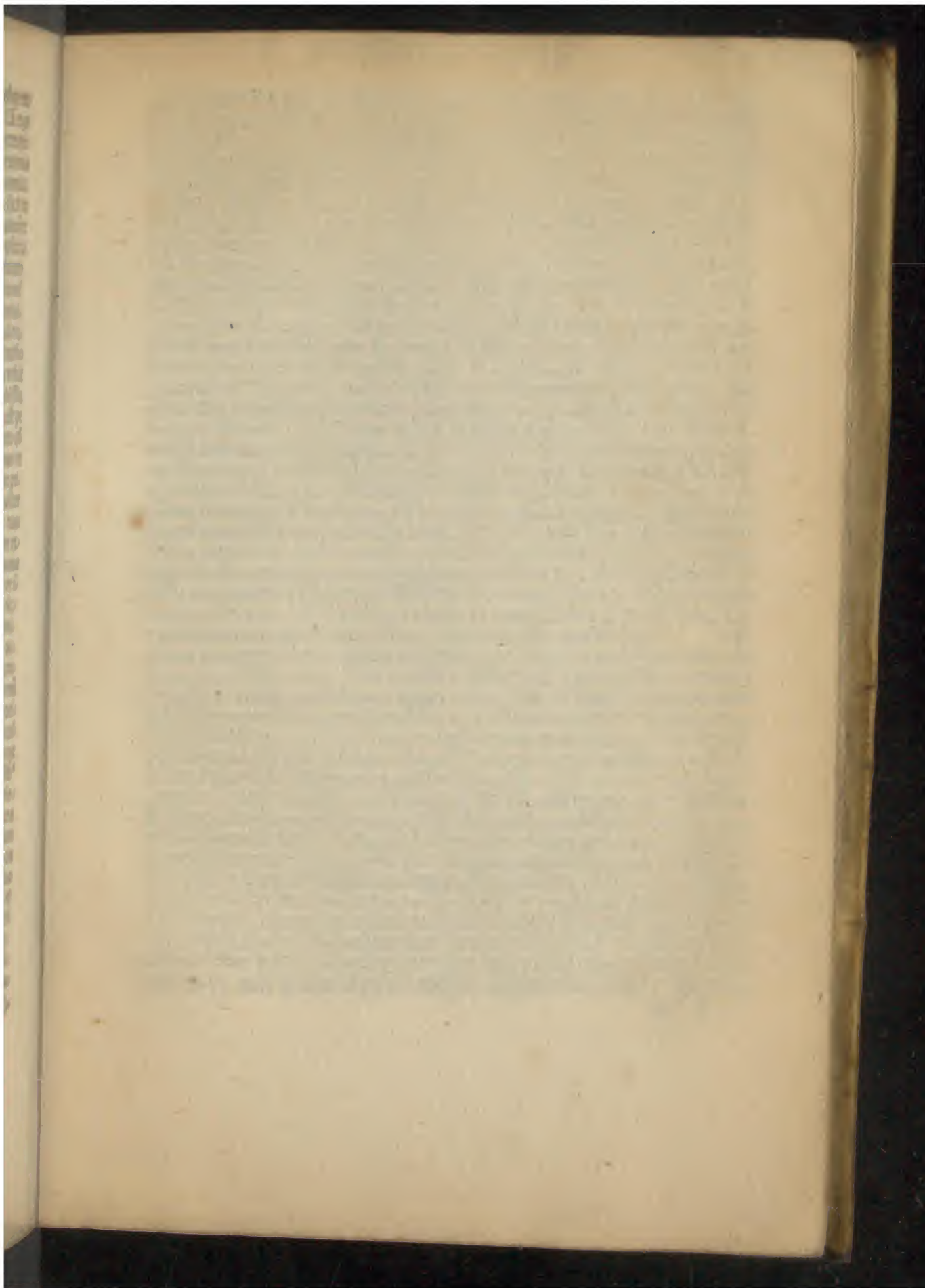

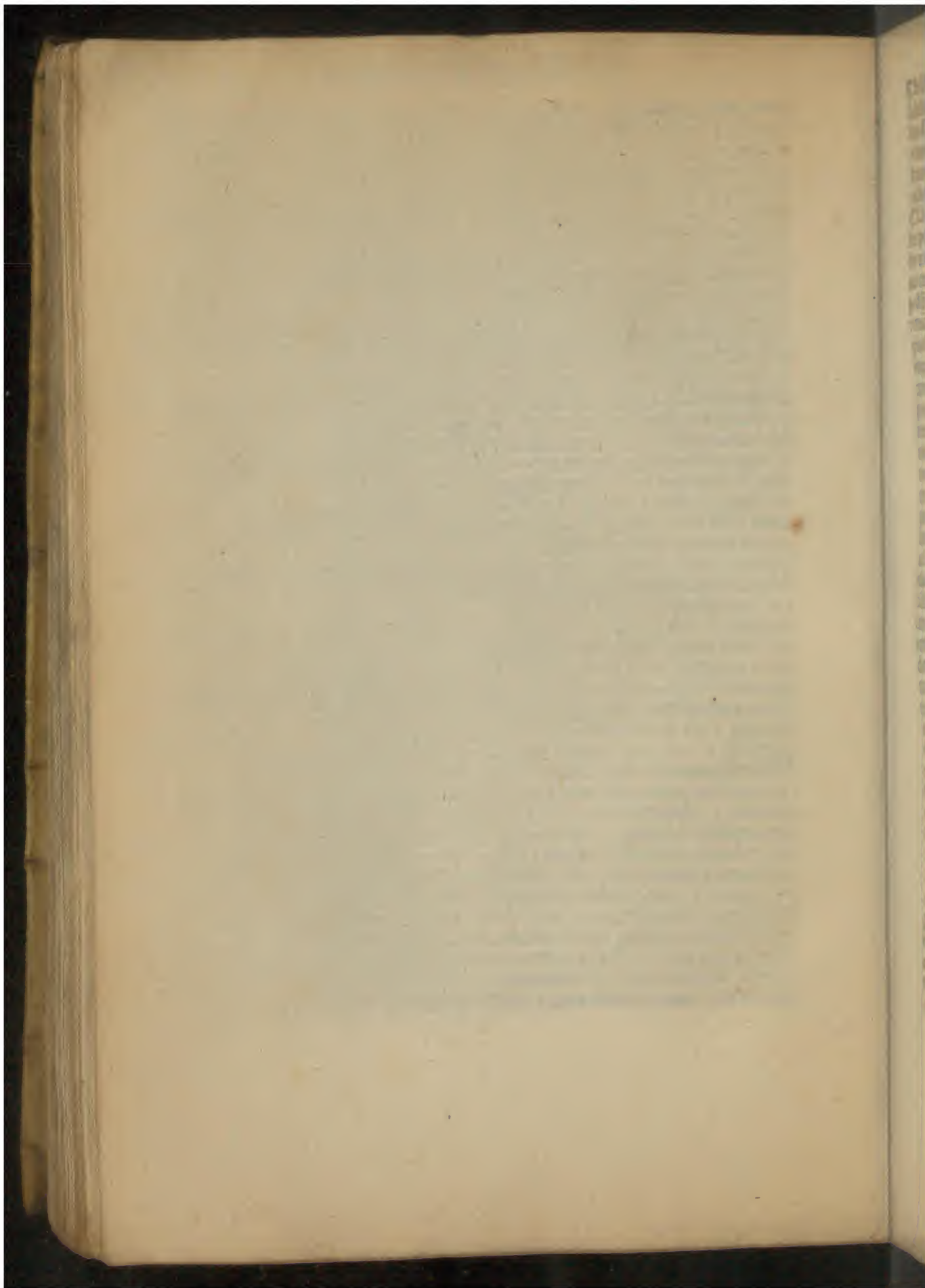
Propter dimissionē curationis in eo plus: et in huiusmodi quidē dispositio-
 ne: imo in omni dispositione oportet ut vehemēter caueatur frig⁹
 etiam in estate: quoniam in eo est timor magnus. ¶ In fissuris vero in quibus
 non est nisi fissura: sed est plurima et apparet cum ea illud inter quod
 et os non est: nisi cortex multotiens sufficiunt strictura et ligamentum et
 emplastrum et infrigidantia. ¶ Verum illud quod est rectius est ut incipiat
 tur et fundat super scissuram oleum ro. tepidum: deinde aggregetur in-
 ter duas extremitates vulneris: et sufficiat si necessarium est illud: et pul-
 uerizetur de super pulvis capitalis et ponant super eas pulvis illi in bals-
 bitri vino stiptico concusso cum oleo: deinde reliqua ligamenta: et quiescat si
 firmus et fiat delitiosus: et fiat ut dormiat et sibi otinetur si idiget. ¶ Et
 non querit in omni scissura et fractura ut accipiat os totum: quoniam hoc
 non est possibile in omni osse verum recordare eius quod precipimus in capi-
 tulo vniuersali de fractura et restauratione. ¶ Verum tamen multi homi-
 nes acceperunt os ex capitibus eorum incidendo et secundum modum creuerunt
 caro et cutis super vulnus et euaserunt. ¶ In frangentibus vero os et que
 sunt post ea scias quod ossa capitibus diuersificantur ab ossibus alijs cum fran-
 guntur: quoniam cum ipsa franguntur non restaurat natura super ea
 aliosboth fortem sicut attrahit ipsum et nasci facit super reliqua ossa: imo
 rem debilem. Quapropter ut non effundatur pus ad interiora oportet
 ut extrahatur si fuerit plaga capitibus completa: aut incidatur si non fue-
 rit completa: et non fiat occupatio in restauratione eius. ¶ Et oportet ut
 non tardetur illud in estate ultra septem dies in hyeme ultra .x. dies: et
 quanto fuerit velocius erit melius: et longinquius ab hoc ut accedat no-
 cumenta magna. ¶ Et de illis que nocent ad illud et faciunt esse neces-
 sarium est quod ab ossibus alijs preter ossa capitibus conuertit ligamentum re-
 ditione: et hoc ligamentum non est possibile super caput: propter illud ergo
 necesse est accipere os et fracturam cui est spiritus donec egrediatur virus
 sicut est necessarium. ¶ Et iterum si acciderit virus inter os restauratum
 ligatum ligamento opprimente expellente materiam cum iam esset genera-
 tum illud virus ex ipso loco: et penetraret ad medullam esset nobis ne-
 cessarium ut discooperiremus et mundificaremus: ergo qualiter in huiusmodi
 membro: non est igitur excusatio de hac collectione et incisione et dete-
 ctione loci et prohibitione incarnationis eius usquequo securus sis. Et si
 non est timor cursus virus usque ad interiora ossis quod incisim⁹. ¶ Et
 oportet ut sit incisio ex loco conuenientiore: et conuenientior quidē est
 aggregans ad oppositionem quaz existimas quod virus currat ex eo me-
 lius et ad facilitatem incisionis et paucitatem necessitatis ad hoc ut mo-
 ueatur et extendat secundo: et est cum hoc longinquior locus a nervis: si-
 cut sinaput. Nam medicum eius non obstat origini nervorum. ¶ Et flu-
 de ne frigus adueniat velamentum: quoniam est malum et timorosum: et sub-
 tilla regimen et assidua effusionem olei tepidi. ¶ Et si apparet super ve-
 lamen nigredo et est fortasse in eo quod apparet de ipso: et non est nocens:
 et fortasse causa eius sunt medicine tunc cura ipsam cum melle concusso

hb s

Liber quartus Sen. v.

cum triplo sui olei ro. donec remoueat nigredo et pulueriza desup me/
dicinam capitalem: et si nigredo fuerit confirmata tunc fuge. ¶ Cum ergo
verificatur necessitas extendendi aliquid et incidendi illud aut extrahē/
di ipsum tunc festinetur et non expectetur complementum generationis
puris in loco. ¶ Et hoc quidem non tolleratur nisi ubi non est pannicu/
lus nominatus mater coartatus aut punctus: quoniam punctura facit in
dispositione apostema et spasmodum et fortasse perducit ad apoplexiam: que
oportet ut extrahatur illud os statim et redibit sensus si fuerit apoplexia
statim. ¶ Si autem fuerit foramen tunc res erit vehementioris festinatio/
nis. ¶ Et quando frangit cranium et infrigidatur velamen et apostemaf
nominatur illud sutratum: et tunc tibi inest in eo quod diximus: cum huius/
modi festinatione: aut si fuerit necessaria expectatio tunc sit usque ad du/
os dies aut tres. ¶ In plurimo res oportet ut curet in secundo cum incisio/
ne. ¶ Et quandoque sit cum serra subtili predicta: et quandoque sit ita ut fiat
foramina parua similia foraminibus que sunt ab acubus quibus subsellia
sunt ubi oportet ut cadat ex eis: sed in eis sit timor: quoniam fortasse pe/
netrant subito usque ad panniculum ubi ingenietur cum instrumento quod
diximus quoniam est saluus. Qualiter vero fit curatio nos dicemus in
hoc illud quod dixerunt primi. ¶ Inquit oportet ut radatur in pri/
mis caput vulnerati et fiant in eo due fissure se secantes orthogonaliter
et fecerit una earum alteram secundum figuram crucis: et oportet ut sit una duas/
rum sectionum sectio prima que fuit ex percussione: deinde oportet ut ex/
coietur sub augulis quatuor ut discooperatur os totum cuius concava/
tio debet fieri. ¶ Quod si accidat inde fluxus sanguinis: tunc oportet ut in/
pleatur panno infuso in aqua et in aceto et si non imple ipsum panno sic/
co: deinde pone super eum puluissimum infusum in vino et oleo: et admini/
stretur ligamentum quod conuenit ad illud ita ut cum fuerit mane si non ac/
ciderit aliquid ex accidentibus malis: tunc oportebit ut incipias con/
cauare os fractum: et illud est: quoniam oportet ut facias sedere infirmum
aut precipias ei ut resupinetur secundum figuram que conuenit fracture: dei/
de opila aures eius cum lana aut cotto ut non ledatur ex voce percus/
sionis: et solue ligamentum vulneris et aufer pannum ex eo et absterge
ipsum: deinde precipice duobus ministris ut teneant cum pannis subtilibus
quatuor angulos cutis que iam scissa fuit et extendant eam ad superio/
ra. scilicet cutem que est super os fractum. ¶ Et si os fuerit debile ex natura
sui aut ex fractura que accidit ei tunc oportebit ut auferas ipsum cum
incisionis ponendo quedam contra alia: et incipiendo ab eo quod ex eis
est latius fiat permutatio ex eis ad incisionem subtilia: deinde peruenias
ad capillaria et administra facilitatem in percussione parua et magna ut
non ledat caput et ingretur ipsum. ¶ Et si caput fuerit forte tunc oportebit in/
primis ut perforet cum tripantis que nominant non profundantia: et sunt per/
foratoria quibus est eminentia parua interius ex locis acutis eorum ut phlo/
beat ea illa eminentia profundare et peruenire de siphac: donec conca/
ues cum eis os scissum et eradicet ipsum et non subito: immo paulatim.

¶ Et si fuerit nobis possibile vt eradiceamus ipsum cum vsgitis tunc illud est bonum: et si non tunc cum tenalys: aut cum forpicib: aut his similibus. ¶ Et oportet vt sit inter illud ex foraminib: exitus q̄titate sili str vt fiant prope superficie ossis interioris. Et oportet vt remaneat tactus foraminis aliqd ex siphac: et ppter hoc oportet vt sint perforatoria s̄m mēsurā essentie ossis: et vt administrentur in hoc perforatoria plurima. ¶ Cū ergo fractura non est nisi in loco originis ossis tantū: tunc opz vt fiat permutatio ad illas res tantū str vt cum cauaueris os tunc oportebit vt eques asperitatem ossis capitis que fit ex incisione et concauatione: aut cum nouacula: aut cum aliquo incisore que similatur aciei ensis postq̄ posueris instrumentū qd cooperit siphac et seruat ipsum. ¶ Et si remanserit aliquid ex ossibus paruis: aut frustis tunc oportebit vt accipiant cum facilitate: deinde perueniat in curatione cum operatione aut vnguentis. Nam iste est facillor qui fit ex modis curatiōis et minoris nocuenti. ¶ Inquit. B. cum tu discooperueris partem ossis capitis tunc pone sub eo incisorem in fine: cuius est pars que assimilatur lenti emnens si est lenis et est acuitas in longitudine donec sit latitudo lenti similis sustentata super siphac. ¶ Et oportet vt percuttatur desuper cum malleo paruo et incidatur os capitis. ¶ Cum ergo fecerimus illud erit ex eo totum illud quo indigemus et illud est: quoniam siphac non mouetur tunc: neq; si medicans esset dormiens quoniam siphac opponitur lateri lato instrumenti similis lenti. Et si peruenit hoc instrumentum ad os capitis tunc ipsum eradiceat illud absq; lesione. Et illud ideo quoniam postremum figure similis lenti circūdans hoc incisorem retro incidit os capitis: et non est possibile vt inueniatur species alia ad eradicandum hoc os facilius: neq; velocioris operationis q̄ hec spēs. ¶ Curationem vero que fit cum ferris et instrumentis que noiant modum vituperauerunt ppter molitiaz etus. hic est ergo sermo noster in curatione ossis capitis cum accidit ei scissura. ¶ Et conuenit hec eadez curatio in reliqs speciebus fracture que incidit ossi capitis quāuis nos non diximus nisi curationem fissure: et posuimus eam exemplum alijs. ¶ Inquit Hypo. et Balse. Iterum docuit nos quantitatem ossium que oportet incidere et iste est sermo etus. ¶ Non oportet vt incidat ex osse nisi illud quod est infirmum: nam illud quod ex eo est cōminutum vehementer oportet vt auferatur totum. ¶ In illo aut ex quo extenduntur scissure extensione plurima: nam illud quando accidit: nō oportet tunc vt consequaris fissuras vsq; ad finem eaz: et vt scias qd nō accidit ppter hanc eam res nociua quando in et reliqs operationibus que opz ipz facere est s̄m qd opz. ¶ Amplius opz post curationez cū ferro vt accipias pānū lnt extensum quantitate ossis vulneris et infunde ipsum in oleo ro. et cooperi cum eo os vulneris: deinde accipe pannum duplicatum aut triplicatum et infunde ipsum in vino et oleo ros. Et lnt vulnus totum oleo rosato: deinde pone super ipsum pannum quanto leuius potes vt non grauet siphac: deinde administra desuper ligamentū

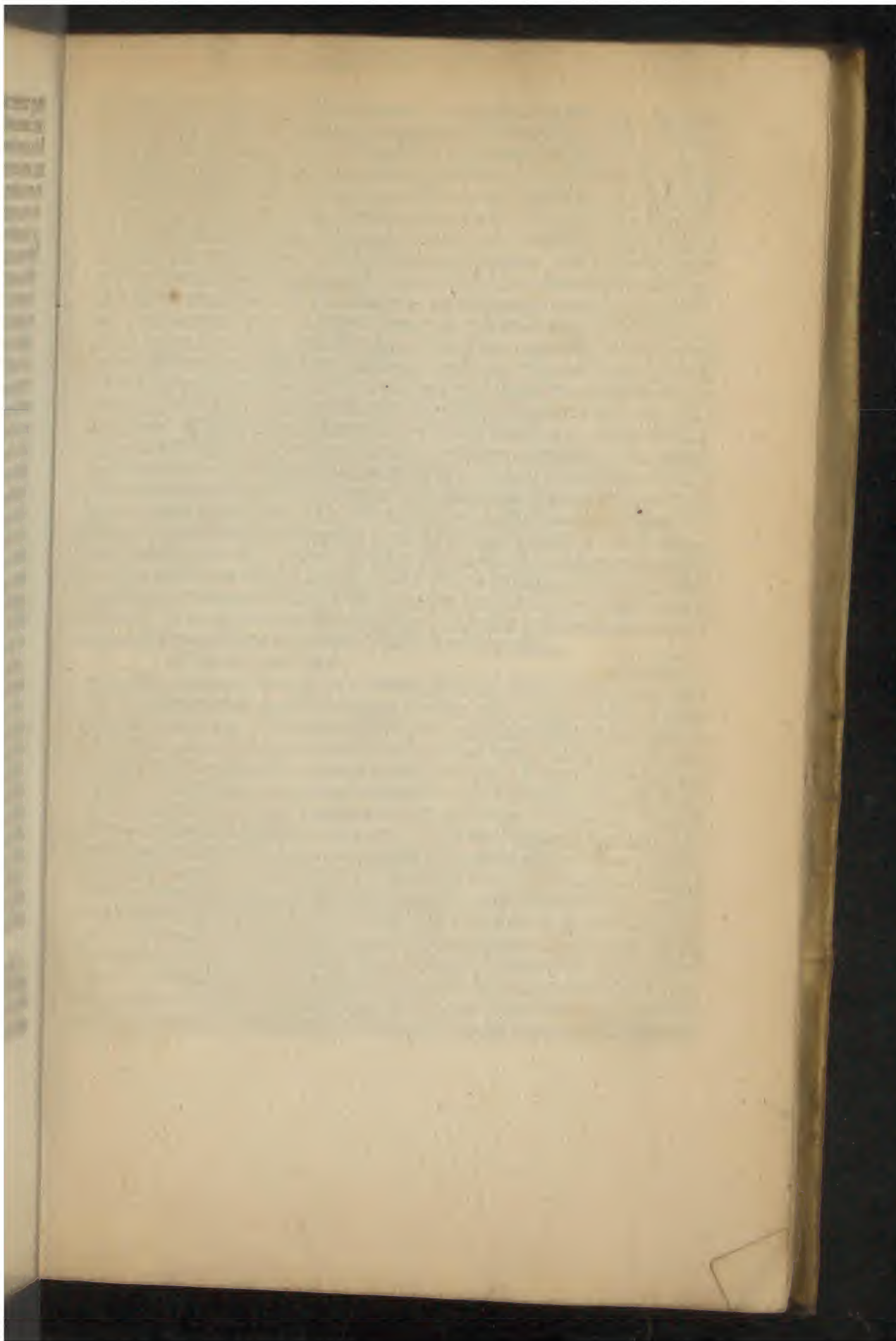
h̄y 6

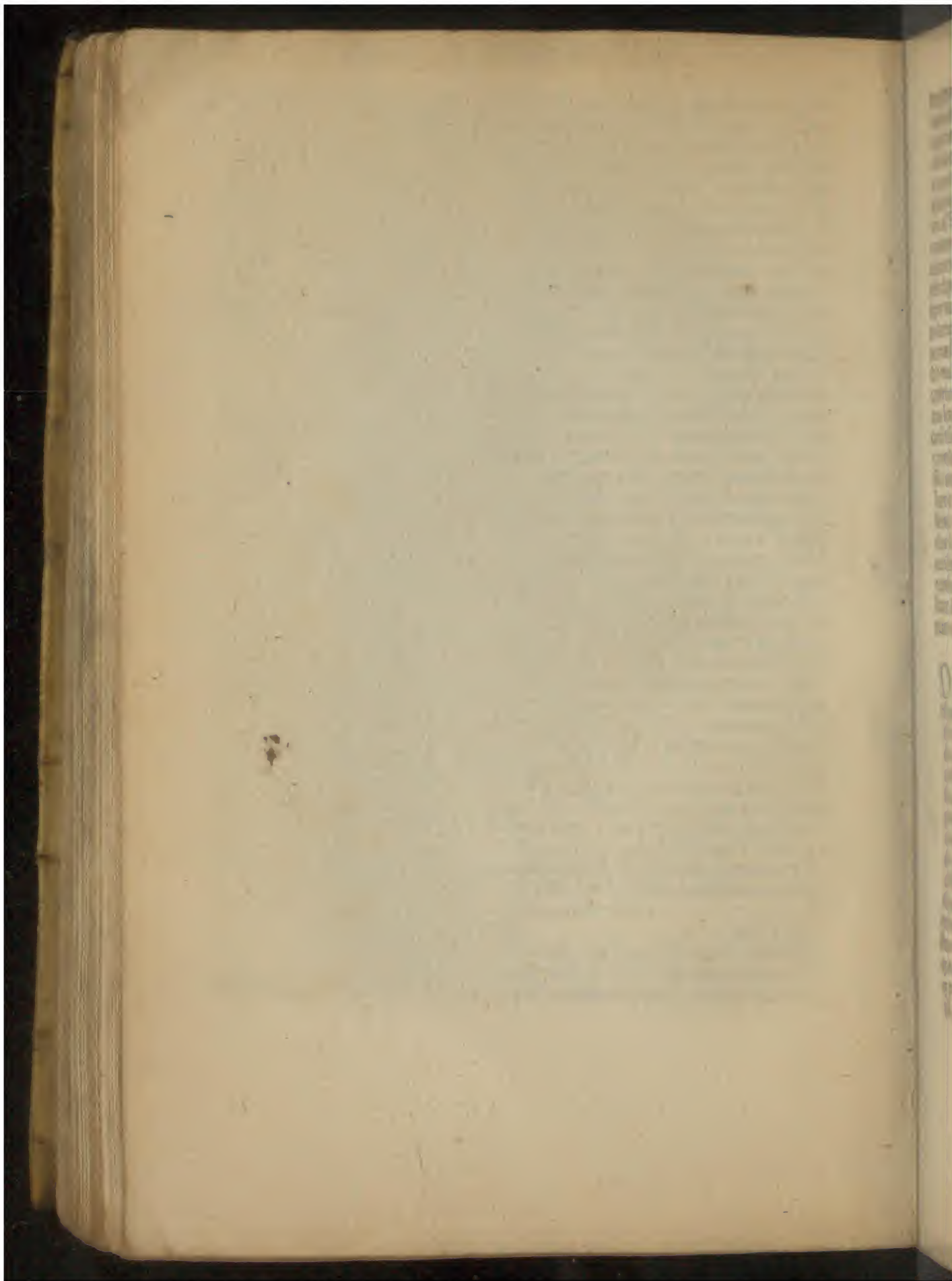
Liber quartus Sen. v.

tum latum et non stringas ipsum nisi cum quantitate que teneat partem
nos tamen deinde administra regimen quod remoueat inflammationem et de-
struat febrem et humecta velamen de super cum oleo ro. in omni hora et sol-
ue ipsum in die tertio et absterge ipsum. Et cura ipsum curatione que
creat carnem et sedat inflammationem et pulueriza super siphac puluerem ex
medicinis siccis que nominantur medicie capitis donec orietur caro in
quibusdam horis super os si indigerimus hoc cum ossa sunt eminentia et
ut nascatur caro velociter: et cura ipsum cum reliquis medicinis quas dixi
in curacione vulnerum. Et inquit Paulus. Multoties accidit
in siphac capitis post curationem cum ferro apud calidula quod superueniet
spissitudo ossis capitis et spissitudini cutis iterum: et cum hoc grauitas
et prohibito mori et nalis. Et multoties accidit apud calidula siphac ni-
alia mala: et sequi has res mors. Et non accidit apud calidula siphac ni-
si aut propter os eminet sub eo: aut propter grauitatem tentat: aut propter
frigus: aut multitudine cibi aut multitudine vini: aut propter causam
aliam occultam. Quod si apostematibus calidi causa est manifesta tunc opor-
tet ut abscindas illam causam velociter. Quod si est causa occulta tunc
stude in separatione eius et administra sifotomiaz vene si non fuerit
prohibens ad hoc et minoracionem cibi et regimen quod conuenit apostematibus
bus calidis sicut embrocatio cum oleo ro. calido aut cum aqua in qua bul-
lita sunt altea et fenugrecum et semen lini et camomilla et eis similia: et ad-
ministra emplastrum ex farina ordei factum cum aqua calida et oleo et semine
lini et administra ad spem galline in lana et humecta cum ea caput et ceru-
cem et spondiles et distilla in aures aliquid ex oleis que sedant caliditates
et fac sedere infirmum in aqua calida in domo et inunge ipsum. Et Quod si
apud calidula perseverat et non est aliquid quod prohibeat sumere medicamen-
tum solum solues semel fiat illud. nam hypo. precipit illud. Et inquit Paulus.
Benignus siphac et nigredo est in superficie eius: et illud est in medietate
ne iterum quo curat: nam medicamen-
tum nigrum fortasse facit illud: tunc os ut su-
mas ex melle et oleo ro. sif. ptes: et permisceas et linias cum eo pannum et po-
nas super siphac quod si accidit in siphac nigredo ex seipso et peruenit us-
que ad oculum precipue cum signis alijs malis tunc opus ut desperes de salute
huius infirmi: quoniam est signum suspitionis caliditatis innate et destructio-
nis eius. Et ego iam vidi quendam cui accidit fractura in capite suo et peruenit
est os capitis eius post annum et sanatus est: et illud idem: quoniam fractura fuit in
sincipite: et fuit ex percussione sagitte: et erat ei cursum: et propter hoc non
aduenit siphac aliquid: imo saluatum est a corruptione. Et inquit Gal. Acci-
dit homini ut frangeretur sinciput eius et iterum os ipsius fractura extensa
et composita est fractura cum disponeretur ossis sincipitis: et incidimus ipsum
ad intentionem notam et sufficit illud et sanatus est vir.

Capitulum. 2.
De fractura mandibule.

Inquit sapiens cum incidit ad interfora non frangat. quod si frangat mandibula
dextra tunc intromitte in dextram et mediam manum sinistram in os infirmi: et si
frangit mandibula sinistra tunc intromitte manus dexteram et eleva cum eis

marginem fracture exterius et interius et opposuione eas ambas cum manu altera deforis: et equa eam et cognosces equationem eius ex equatione dentium qui sunt in ea. ¶ Si autem frangat mandibula in duobus locis tunc extende eam in duo latera secundum opposuionem ministro extendente eam et ministro retinente ipsam: deinde veniat medicus ad equandum ipsam secundum quod diximus: et liga dentes qui torti sunt et separati sunt adinutem. ¶ Si autem accidat cum fractura vulnus aut frustum tunc ad ministrum consuturam et puluillos et medicinas incarnatiuas post reductionem et equationem. ¶ Inge: ligamentum eius sit secundum hunc modum: pone medius vitte super nucham colli et vadant due extremitates a duobus lateribus super duas aures usque ad extremitatem mandibule: deinde vadant cum eis iterum ad nucham: deinde usque ad locum sub mandibula: super duas maxillas usque ad sinistram vadens ex eo sterius usque ad locum qui est sub nucha: et ponat ligamentum aliud super frontem et in posterioribus capitis: et stringat tota inuolutio que inuoluta est et ponat desuper pannus lenis. ¶ Et si separent ambe mandibule simul ex extremitatibus earum tunc incipias cum utrisque manibus paulatim: deinde opponantur et coniungantur et considera ad compositionem dentium et liga duales cum filo auri ut non separet rectificatio: et ponat mediu ligamenti super collium et vadat caput eius ad extremitatem mandibule et precipiatur in firmo ut quiescat et sit tranquillus et dimittat locutionem: et ponat cibus eius sobrietates. Ex si alteras aliquid ex figura tunc soluat ligamentum nisi accidat apostema calidum. Quod si accidat tunc non negligas uti emplastris et embrocis que conueniunt ad illud ex illis que sedant et resoluunt cum equalitate. ¶ Et os quidem mandibule stringit ante tres hebdomadas: quoniam nam est lene et est in eo medulla plurima replens ipsum.

¶ De fractura nasi.

Caplin. 3.

Nasi superior pars est os et inferior est cartilago: et illi quidem cartilagini non accidit fractura: immo attritio et quod comprimendo dilatatur tota et quod dilatatur inferior pars eius superiore remanente ut est et separatio ad unum latus. ¶ Superiori vero parti ossis accidit quandoque fractura: et quando frangitur nasus et non curatur perducit ad casum. ¶ Et iterum quandoque induratur et remanet secundum tortuositatem suam: quare non recipit equationem: oportet ergo ut festinetur in die primo et non pertranseat decimum. ¶ Et scias quod quando fractura nasi consequitur loca superiora eius magis conueniens est: et rectius regimine in ea est: ut sumatur stilus decenter factus lenis et intromittatur cum facilitate in nasum usque ad finem alchafasim et teneat ipsum cum manu sua et equet nasum cum manu altera donec equetur: deinde subtilietur intromittendo lacinium conseruans ipsum in figura equationis. Et mensus quidem est ut sit ex lino. ¶ Et cautela est ut intromittatur in utramque nares simul: licet non sit nocumentum nisi in latere uno. Et quandoque ponitur lacinium in latus unum: usquequo eius ultimatio peruenit ad confirmationem et restaurationem. ¶ Et non ponat super nasum ligamen-

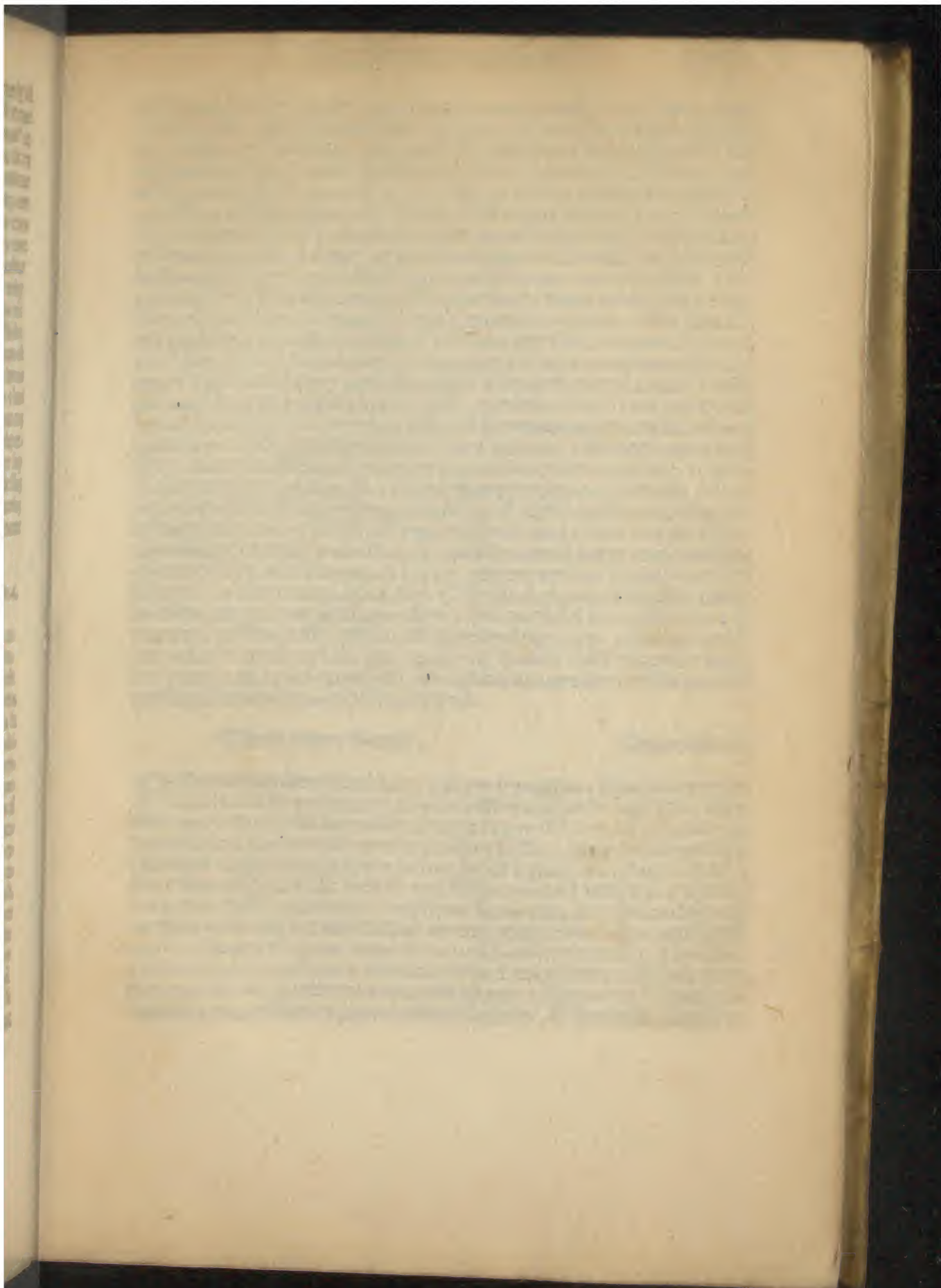
Liber quartus Sen.v.

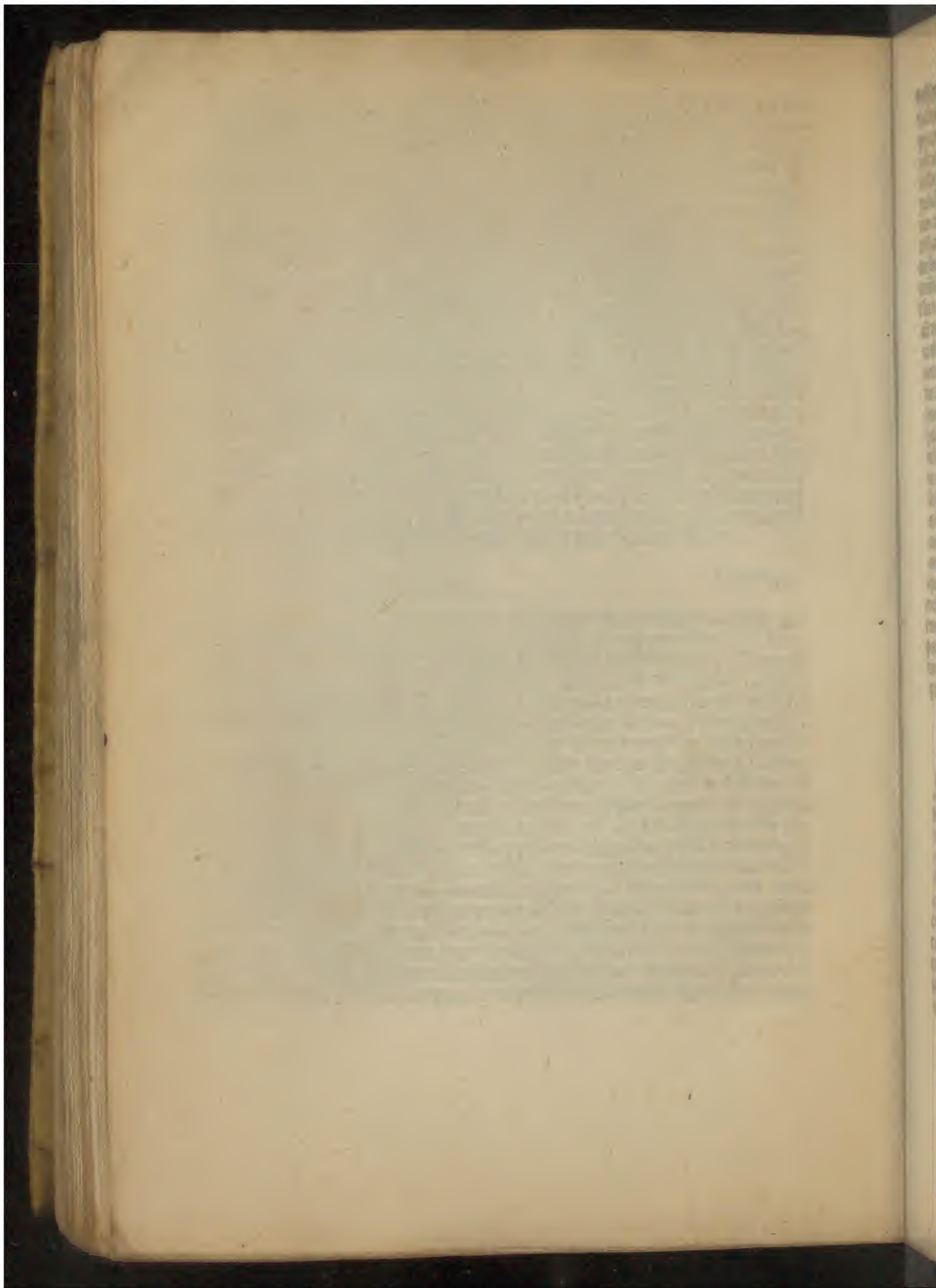
tum: quoniam facit ipsius latum nisi sit illic eminentia magna et timeatur sed ea descensio. Cum autem acciderit in partibus inferioribus tunc possibile est ut eque-
tur cum duobus digitis duarum manuum sicut duobus indicibus aut duobus an-
gularibus. Et quando acciderit in hac dispositione apostema tunc vi-
guentur dyaquilon est bonum valde: quoniam sedat apostema et conseruat
iterum figuram equationis et confortat: similiter medicamen factum cum
aceto et oleo et similia: et minuto thuris super quod puluerizetur cinis
et emplastretrur cum eo. Et quando fractura est attritio aperta tunc
non est possibile ut redeat cum ea ad rectificationem nisi postquam finditur
et extrahitur continuatio ossium et cum futura eius et puluerizentur desuper
pulueres. Et quando acciderit inclinatio et separatio cartilaginis tunc
equa eas violenter: deinde liga eam ligatura conseruate eam super illud: et
est ut ponas ligamentum extensum ex latitudine ceruicis super quam est
inclinatio ex eis quibus fit facile hoc ligamentum. Et bonum est ut sumas
marginem panis fortis: aut corrigiam cui sit latitudo digiti unius et leni
vnam extremitatem eius cum glutino piscium et glutino corii vaccini: aut cum
guma aut cum reliquis glutinatione facientibus et mulca ipsam super ex-
tremitatez nati ex latere super quod est inclinatio donec exicetur super
ipsum: et reducat nasus ad situm suum cum violentia: deinde extende illas
corrigias: aut panem donec equetur cum eo et inclina ipsum ad latum diuersum
inclinacioni prime: et restaura ipsum super collum: et liga ipsum ligamento tenente
ipsum secundum illam formam et emplastra cum emplastris que sunt necessaria.

De fractura furcule.

Capitulum. 4.

Furcula frangitur: aut propter pondus delatum: aut propter ca-
sum magnum: aut propter percussione[m] vehementem. Et im-
plus furcule restauratio fit difficilis et indiget subtiliacione. Dixerunt
in restauracione eius: si conteritur prope casum erit descensio capitis
adiutorij inferius minus. Inquit. Et quando conteritur furcula in
duas medietates tunc fac sedere infirmum super sedem et teneat mini-
ster adiutorium in quo est furcula fracta: et extendat ipsum ad exte-
ra et ad superiora iterum et extendat minister iterum ceruicem et hume-
rum inclinatum cum quantitate que est necessaria. Et equet medicus cum
digitis suis illud quod est eminens impellens ipsum et quod est conca-
num comoueat ante et retro et extrahat ipsum. Et si indiget in illo ex-
tensione plurima ponat sub titillico pilam magnam de pills et eleuet cu-
bitum donec approximet ipsum costis: quoniam extendetur secundum quod vult.
Et si inciditur extremitas furcule ad interiora frangendo: aut non
obedit cum attractione medici: et non suspenditur: quoniam est ad pro-
fundum plurimum. tunc prosterne infirmum super collum suum et pone sub humero
pulvinar gibbosum: et demerge humerum eius inferius donec eleuet ad
os furcule: deinde aq[ue] ipsum et rectifica cum digito tuo et stringe. Quod si
infirmus inuenerit puncturam ex deambulatione man[us] super ipsum: tunc

frustū pungit ipm: fm scitū ergo scinde & aufer frustū & fiat illud a te cū facilitate: & proprie si fuerit frustum subtus. ¶ Et vt non disrumpas si phac pectoris intromitte instrumentū conseruans si phac pectoris sub osse: deinde frange os. ¶ Qd si non acciderit apostema calidū tunc sue scissuram & incarna eam. ¶ Et si acciderit apostema calidū tunc infunde puluillos cū oleo aliquo. ¶ Et si dimittis caput adiutorij apud fracturam cū frusto furcule ad inferiora: tūc opz vt suspendatur adiutorium cū ligamento lato & eleuet ad partem ceruicis: & si frustū furcule fuerit inclinātū ad superiora: & illud qdēz parū fit: tunc non suspendat adiutorij: sed resupina illū cuius est furcula fracta super dorsum suū & sub illa regimē eius & stringet furcula in mense & minus. ¶ De furcula aut dixerūt qd furcula non seūgit ex latere intrinseco: quoniam annexa est pectori non seiuncta ex eo: & propter hoc non mouetur ex hoc latere: & si percutiat exterius vehementer & separet: tūc ipsa equet & curetur curatōne qua curat cum frangit. extremitas vero eius que sequit humerū & separatur ab eo non dislocat plurimū: quoniam lacertus qd habet duo capita prohibet eam ab hoc & prohibet eam iterū caput spatule: & non mouet furcula motu vehementi: quoniam ipsa non est posita nisi vt separet pectus tm & dilater ipm: & propter hoc facta est furcula huiusmodi soli inter reliqua animalia. ¶ Qd si acciderit ei dislocatio ex luctamine: aut re alia simili huic tūc ipsa equet & intromittat ad locum suū cū manu & puluillis plurimis qd ponunt super eam cum ligamento qd opz. ¶ Et conuenit hec curatio extremitati humeri iterū cū separet & reducat eam ad locū suū. ¶ Et illud quo ligat furcula humero est humerus & os cartilaginofum & ipm ingrossat in macilentis: & cū remouet existimat ille cui non est expertentia qd caput adiutorij tam se paratū est & exiit de loco suo: caput enī spatule videt tūc vñ & videtur locus a quo permutatū est concaui: verum oportet vt distinguat significatiōibus quas expertemur post.

De fractura spatule.

Capitulum. 5.

Spatule quidem locus latus parum frangitur. Plurimum enim quod acciderit de fractura eius acciderit marginibz & lateribus & frustis: & quando acciderit cognoscitur tactu: & per illud quod sequitur eaz de punctura. Verum plurimum acciderit & scissura quam significat asperitas que cognoscitur tactu & dolore locali & punctura si fuerit: lz non sint reliqua signa. ¶ Et fortasse acciderit fractura ad interiora & significat ipsam incisio accidens & crepitatio leuis quaz percipit auditus cū crepitat miser cū ea: & inuenit per attractionem manus qua consequit eam & dolorem. ¶ Et cura eius iterum est subtilitatio manus & bonitas conueniente impulsione ab inferioribus & equationis: & fortasse indiget ventosis fm qd existimo donec attrahatur ad superiora & equet cū cautela a noumento in aggregatione meteciel. ¶ Frustula autez spa-

Liber quartus Sen. v.

tule cum franguntur si sunt inquietantia pungentia & ledentia tunc ne-
cessarium est extrahere ea: & si sunt quiesca equent & ligent ligamentis
similibus ligamentis furcule. ¶ Et oportet vt dormiat habens fractu-
ram spatule super latus sanum non super aliud.

¶ De fractura cassi.

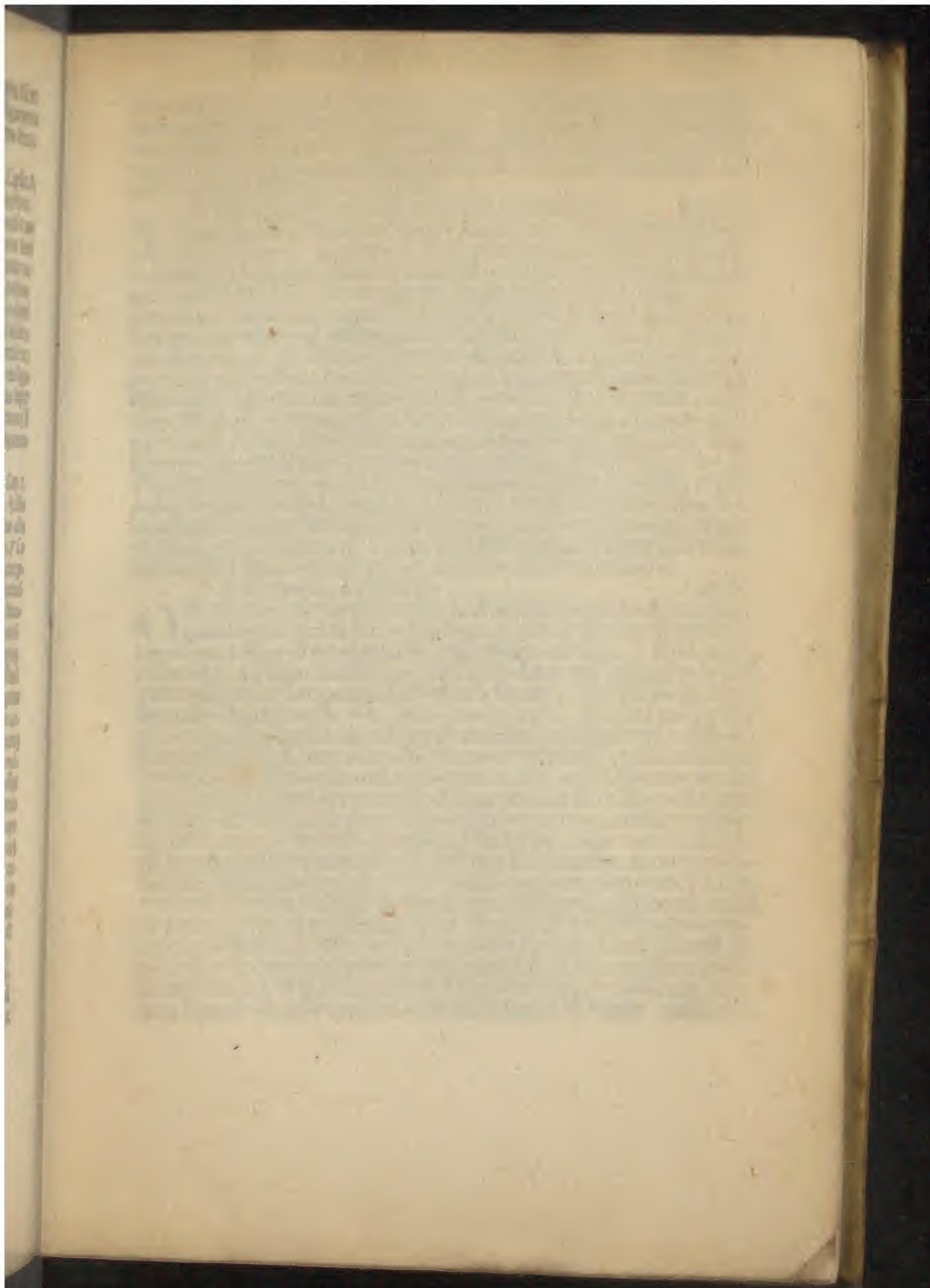
Cap. 6.

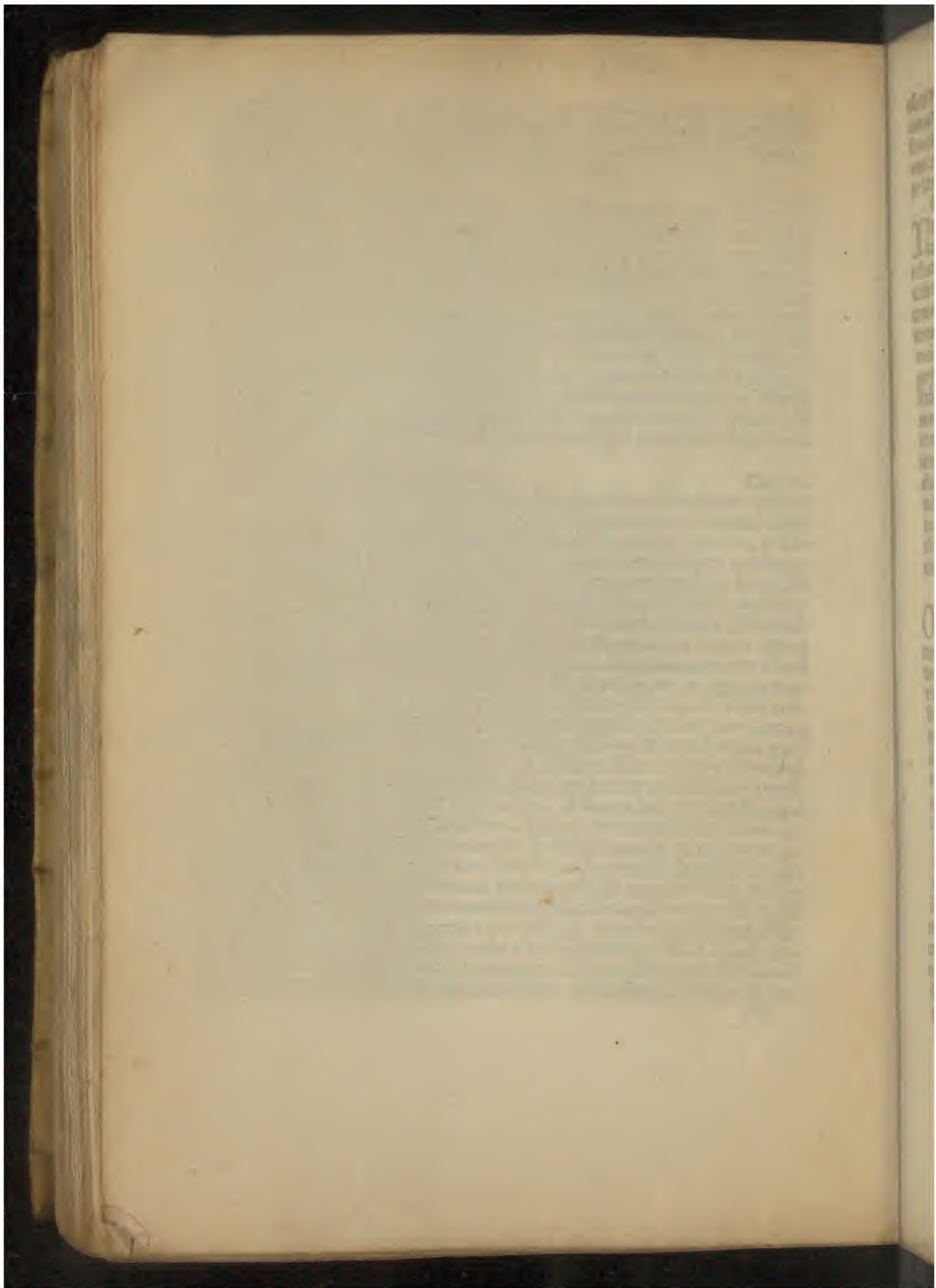
Accidit cassi scissio sicut ligno & accidit fractura ad interiora.
¶ Et primum quidem cognoscitur sonitu sensato per tactu & au-
ditum: & quandoq; inuenis ipsam manifestam cutis due partes sunt
manifeste & cum extensione doloris. ¶ Secundum vero sequuntur ac-
cidentia mala ex constrictione anhelitus & tussi sicca & fortasse patiens
illud sput sanguinez: & quandoq; generatur ex eo putrefactio velami-
nis. ¶ Et cura istoy est cura illius q; habet illud in humero: & si inclina-
tur inferius tunc cura est illa que descripta est in compressioe furcule de-
pisse per fracturam: & si ingrediuntur coste administra super eas liga-
mentum factum ex lana cum reuolutione post ligamenta posita super
eas desubtus cum rectitudine: deinde aggrega extremitates duorum li-
gamentorum & liga eas adinutem: quoniam ipse prohibent ligamen-
ta reuoluta a solutione.

¶ De fractura costarum.

Cap. 7.

Costis versa septem accidit fractura a duobus lateribus. ¶ **F**alsis
vero accidit fractura a latere dorsi. Et quoniam extremitas alia
est cartilago hypochondriorum fm q; sciuit nō accidit ei attritio. ¶ **C**o-
gnitio autem fracture costarum est facilis que non occultatur tactui p-
pter illud quod sentitur de asperitate & motu in non suo loco & fortas-
se auditur si auscultatur crepitatio occulta. ¶ **Q**uod si fuerit inclina-
tio coste ad interiora & significant eam accidentia pleuresis & est fortas-
se cum ea sputu sanguinis: tunc non audent restauratores curare ipsas
cum extensione ad exteriora propter defectum ingenij: quoniam illud
est difficile absq; ventosis: & quoniam ex vëtosia timetur q; aggregetur
materia plurima ad interiorem locum: & est in ea illud quod est de cor-
ruptioe. ¶ **Q**uod si expellis eas & non prolongas retentionem earu
non est malum. Verum quandoq; cibant infirmu cibis inflatis val-
de vt inflatur venter eius & comprimat inflatio fracturam & impellat
eam ad exteriora. Et h; quanta sit de illis a quibus in quibusdam horis
non est excusatio: est tamen causa magna ad faciendum vt accidat apo-
stema. ¶ **I**nquit quidam sapientum. Oportet vt cooperiatur locus cuz
lana infusa in oleo calido & ponantur puluilli in eo quod est inter co-
stas donec repleatur vt sit ligamentum equale quando inuoluitur fm
rotunditatez: sicut narrauimus in pectore: deinde ponatur sicut poni-
tur in habentibus pleuresim fm quantitatem conuenientem offi. ¶ **E**t
si oppresserit nos res rebeimens & os pungit velamen punctura a le-
dente tunc oportet vt findatur cutis & discooperatur illud quod dis-
cooperatum est de costa: deinde ponatur sub eo instrumentum quod
conseruat siphac vt. non egrediatur siphac & incidantur cuz facilitate
ossa

ossa que pungunt & extre factas. ¶ Deinde si non accidit apostema calidum aggregentur fissure & medicentur cū vnguento. Et si accidit ei apostema calidum cooperiatur cū puluillis infusis in oleo & cibetur infirmus & curetur cum eo quod sedat apostema calidum & resupinetur super latus quod leue est super ipsum.

¶ De eo quod accidit spondilibus de fractura.

Cap. 8.

T Nquit paulus. Rotunditatibus spondilium accidit quicquid attritio & fractura parum accidit & tunc minuitur siphac nuchæ & nucha spæ & cōcant eis ambabus nerui in nocumēto & sequitur ea vtraque mors si accidat illud spondili collæ & propter hoc oportet ut permittamus sermonem & enūciemus per dictionem factam. ¶ Et si est possibile ut presumamus & auferamus os ledens cū scissione tunc illud est: & si non oportet ut visitem eos cū regimine quod sedat apostemata calida. ¶ Et si remanet aliquid ex partibus eminentibus spondilis ex qua sunt que nominantur spines: illud cadit velociter sub digitis cū volumus eius cōminutionem: quoniam illud quod coniunctum est mouetur & separatur a loco suo: tunc oportet ut auferat illud scindendo cutem exterius: deinde aggregetur cum futura & administretur in eo curatio incarnatiua. ¶ Et si frangitur os alkæil in inferiore parte alchati & alophosæ: tunc intromittatur digitus index sinistre manus in anum & equeatur os fractum cum eo & cum manu altera sicut quod possibile est: & si senserimus os fractum iam separatum esse tunc oportebit iterum ut auferat cū scissione sicut diximus: deinde administretur ligamentum quod puenit ano & curatio conueniens ei.

¶ De fractura adiutorij.

Cap. 9.

O S adiutorij cū spargit sicut plurimum non declinat nisi ad exteriora: quare oportet ut tu facias illud quod oportet fieri in redictione fracture cuius situs est sicut quod scilicet & tange ipsam manu tua & equa equatione vltima & liga eam cum ligamento ascendente etiam usque ad humerum & stringe cum eo si est proxima illi: deinde ligamento cōmuni sicut quod scilicet si etiam usque sub cubito si fuerit fractura propinqua cubito postea liga ipsam ligamento tertio ascendente ab inferiori usque superius & suspende manum angulariter ne multiplicetur eius suspensio extendendo: quoniam est malum. & melius quidem est ut stringatur adiutorium ad pectus sicut angularitate in cubito ut non moueat & propter hoc quando fractura est prope cubitum. ¶ Ergo pone super ligamenta: aut aquas & acetum: aut aquam sola si fractura adhuc non apostemat & fac ipsam ex lino cuius latitudo sit quattuor digitorum non plus. ¶ Et si iam superuenit ei spasmus: & apostemata est: tunc pone ipsam ex lana & abluere ipsam in oleo si tibi possibile est: & si non fuerit aliquid prohibens non soluas usque ad septem: & quod est post eos usque ad decem: tunc solue & liga cū astellis: & si defensio vocat te ad alium: tunc solue in tertio: & est illud ad quod inclinatur hyp. quoniam auferit nocumenta sed noceat restauratiōi. ¶ Uex in qualitate ponendi astellas: oportet ut sufficiat tibi illud quod tibi declarauimus in cap. suo & non separe ab ea stricturam ad minus usque ad xl. dies: & quando in

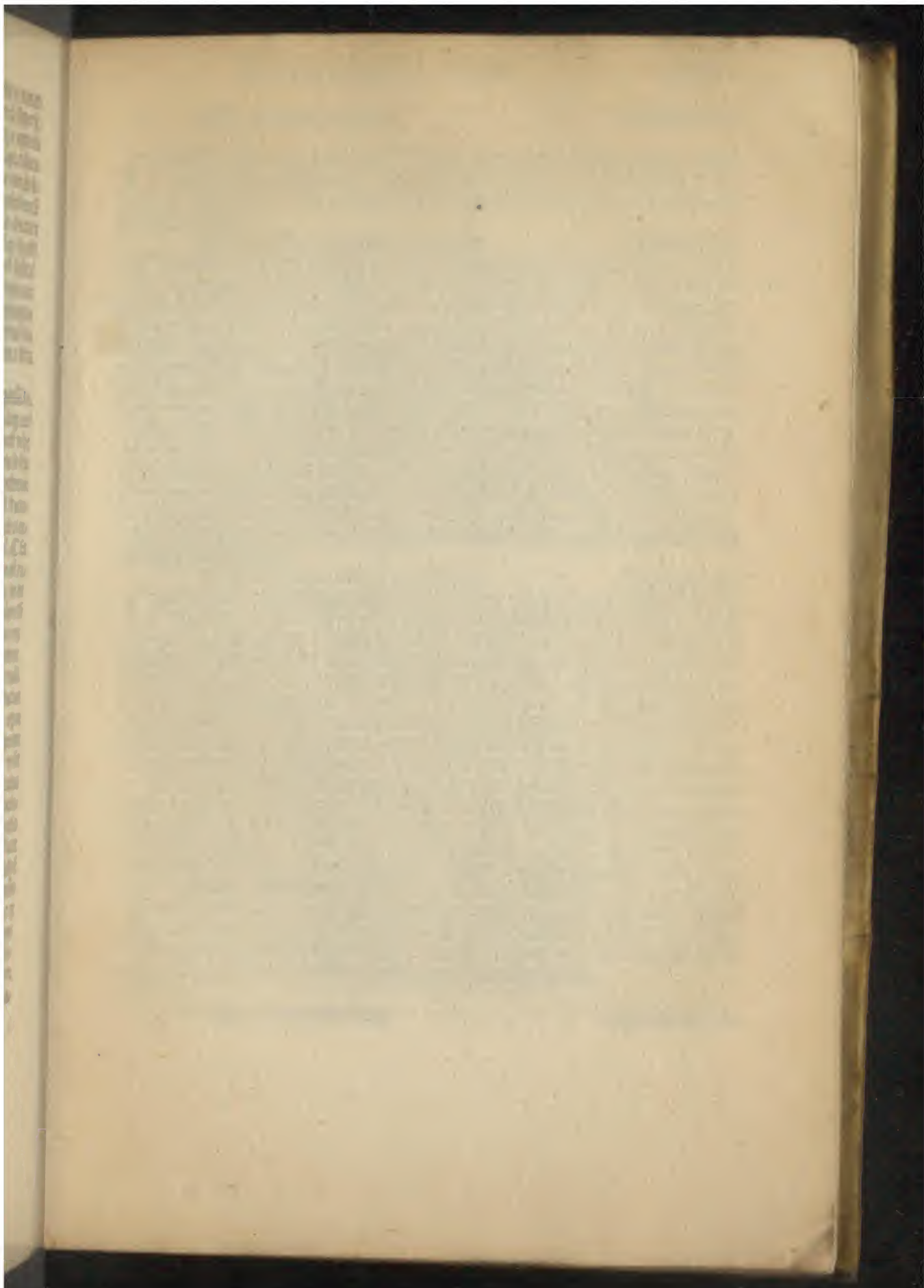
Liber quartus Sen.v.

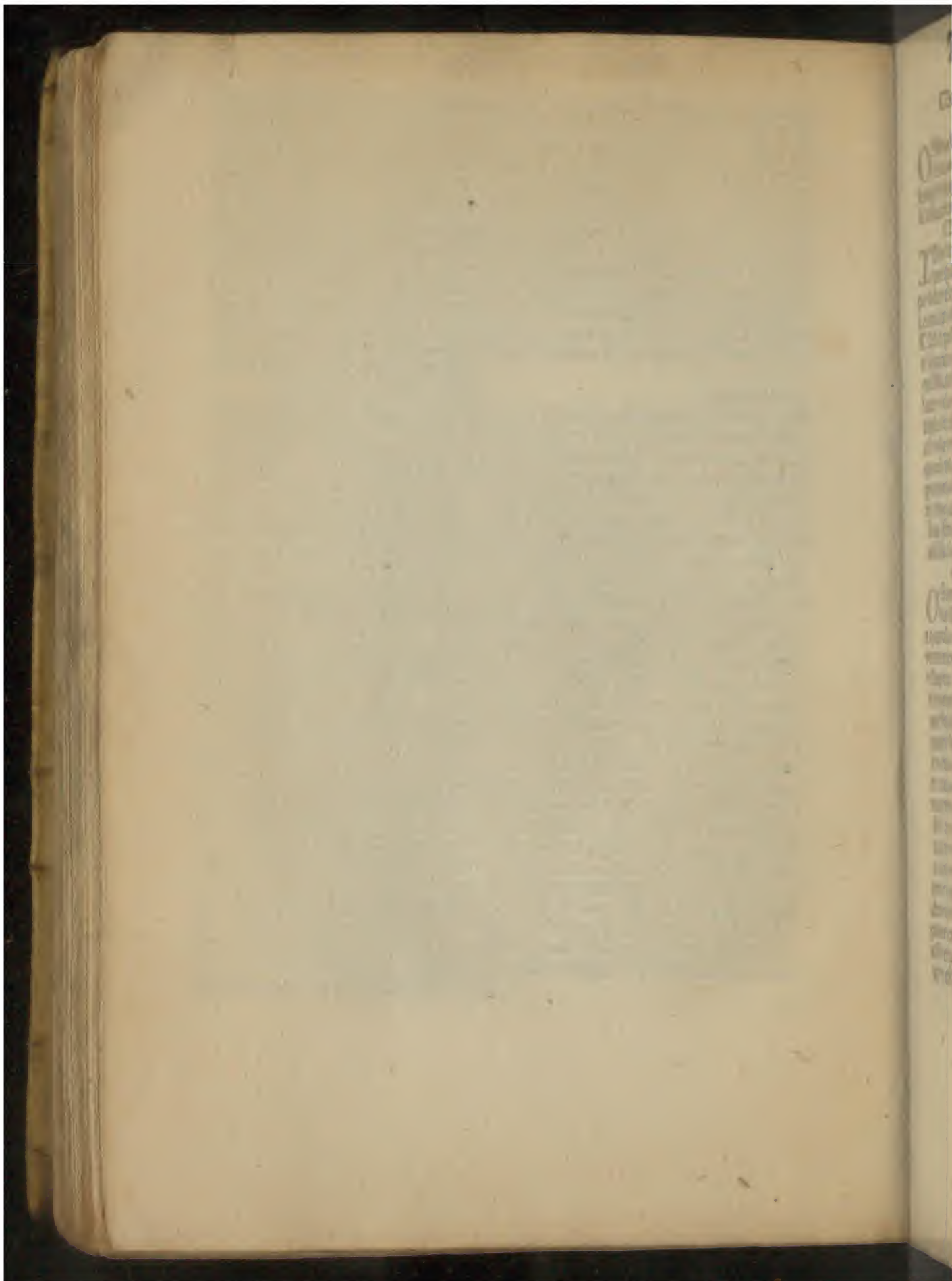
diges fm psuetudine extensione vehementi z nō obedit tibi z non excusaris auxilio alicuius ad suuatiā te: tunc fac sedere infirmū super sedem subleuari: z sit ad stantem plus declinatus q̄ ad sedentes z appodietur sup gradū scale: aut qd simile sit ex eis que sciisti in capi. dislocationis z locus ille sit planus factus z mollificatus z linitus deinde suspende in humero eius aliquid graue extendens ipsū ad inferiora: cū ergo extenderis extensione quesita: tunc liga cū vitta fortis sub fractura z supra illam z fac dormire infirmū resupinū z extende illud qd ligasti vitta cū fortib⁹ vittis vsq; subius: z ad superiora: in illo enī est sufficiētia. Et quando fractura est in medio adiutorij pone ligamentū cum longitudine vna a duab⁹ extremitatib⁹ iuncture: z si fuerit p̄p̄inquitior ad latus pone ligamentū vehementioris p̄p̄inquitatis extremitati longiusque q̄ alijs: z si fuerit scissura solatū: tūc cura est curatio scissure z strīngatur super eam ligamentum.

De fractura brachij.

Capitulum. 10.

Accidit quādoq; vt frangantur duo focilli simul: z quādoq; accidit vt frāgatur vnū eorū. Et fractura focilli inferioris est vehemēti⁹ z turpi⁹ q̄ fractura focilli superioris: quādo singularis sit fractura vnus eorū: z illud ideo qm̄ focille inferioris est brachium deferens: quare eius fractura est deterior: z quoniam est nudū carne: tūc est fractura turpi⁹. Et iterū superius focille suscipit curationē z sufficit ei extensio parua z nō similiter est inferius: z p̄p̄e si frangantur simul. Et oportet vt sustentetur apud extensionem adiutorij super alcohol: z est radix vole. z cognoscitur strictura ligamētū: quoniam si accidit ex ea in digito apostema paruum: aut dolor paruus: tunc ligamentū est equale: z si nō est tunc est molle q̄ si est plurimū superfluum tunc est vehemens: z oī vt mollificetur. Positio autē astellarū non est ex illis que occultentur tibi: sed oportet vt non cōsequantur cum longitudine sua volam z radices digitorū: immo abbeuentur ab hoc parūper nisi necessariūz faciat illud propinquitās fracture iuncture rasete tali. Verūz tunc itēz oportet vt nō tangat albaragi digitorūz: z cum restauratur z ligatur oportet vt suspendatur ad collum fm figuram angularem. Et oportet vt sit suspensio eius proprie si est eius fractura ad inferiora cūz panno cuius latitudo capiat longitudinem brachij totius: quoniam si fuerit obusatio suspensori p̄p̄e fracturam z reliquū eius separatuz a sustentatione accidet tortuositas procul dubio z declinatio super illud quod facit ipsam sicut volam: immo oportet vt sit vola: z plurimū brachij in suspensorio. Et vero si fractura fuerit ad superiora oportebit vt suspensio sit ita vt videatur fractura z eleuet duas extremitates ex latere vole z ex latere cubiti. Quod si separatur quod est inter illud erit adiuuans ipsum ad equationem figure: z sit suspensorium pannus lenis: z sit suspensio taliter ne vllō modo sit possibile moueri: z vt non dilatet ipsum dilatatione laboriosa. Et fortasse accidit brachio vt restauretur in latitudine circiter viginti z octo dies.

De fractura rasete.

Capitulum. 11.

Ostibus istis parū accidit fractura: quoniam ipsa sunt dura valde Et quando aduenit eis causa aliqua remouet ea a locis suis et nō frangit ipsa: quare sunt vltima ad curationem: quemadmodū diximus in dislocatione.

De ossibus digitorum fractis.

Capitulum. 12.

Istis iterū parū accidit fractura: immo accidit separatō. **D**ixērunt quidāz. Si accidit eis fractura oportet vt sedeat infirmus super sedem eleuatā et precipiatur et vt ponat volaz super sedem equalez: et extendat ossa fracta minister et equet ea medicus cuz pollice et indice. **Q**uod si pollex fuerit inclinatus ad inferiora: tūc oportebit administrare ligamentuz desuper et fortasse accidit apostema calidū. **E**t ad locū mollificationis horū ossum aggregatur superfluitas plurima et coagulatur velociter: quare stringatur. **E**t si accidat fractura sublevis: aut digito si est pollex oportet vt ligetur ligamēto pprio et vt ligetur iterū cū vola vt firmetur et non moueatur. **E**t si accidit fractura alicui reliquorū digitorū si fuerit in dextera: aut auricularis: tūc ligetur cū illo qui ap- proximat ei. Et si est de digitis medijs: tūc ligetur cū illo qui est ex latere eius aut ligentur oēs sūm continuitatem adinuicem: quoniam est melius. Firmantur enim et non mouentur et sunt tunc quasi ligati sunt cū stellis. s. ossa fracta.

De fractura ossis latet anche.

Capitulum. 13.

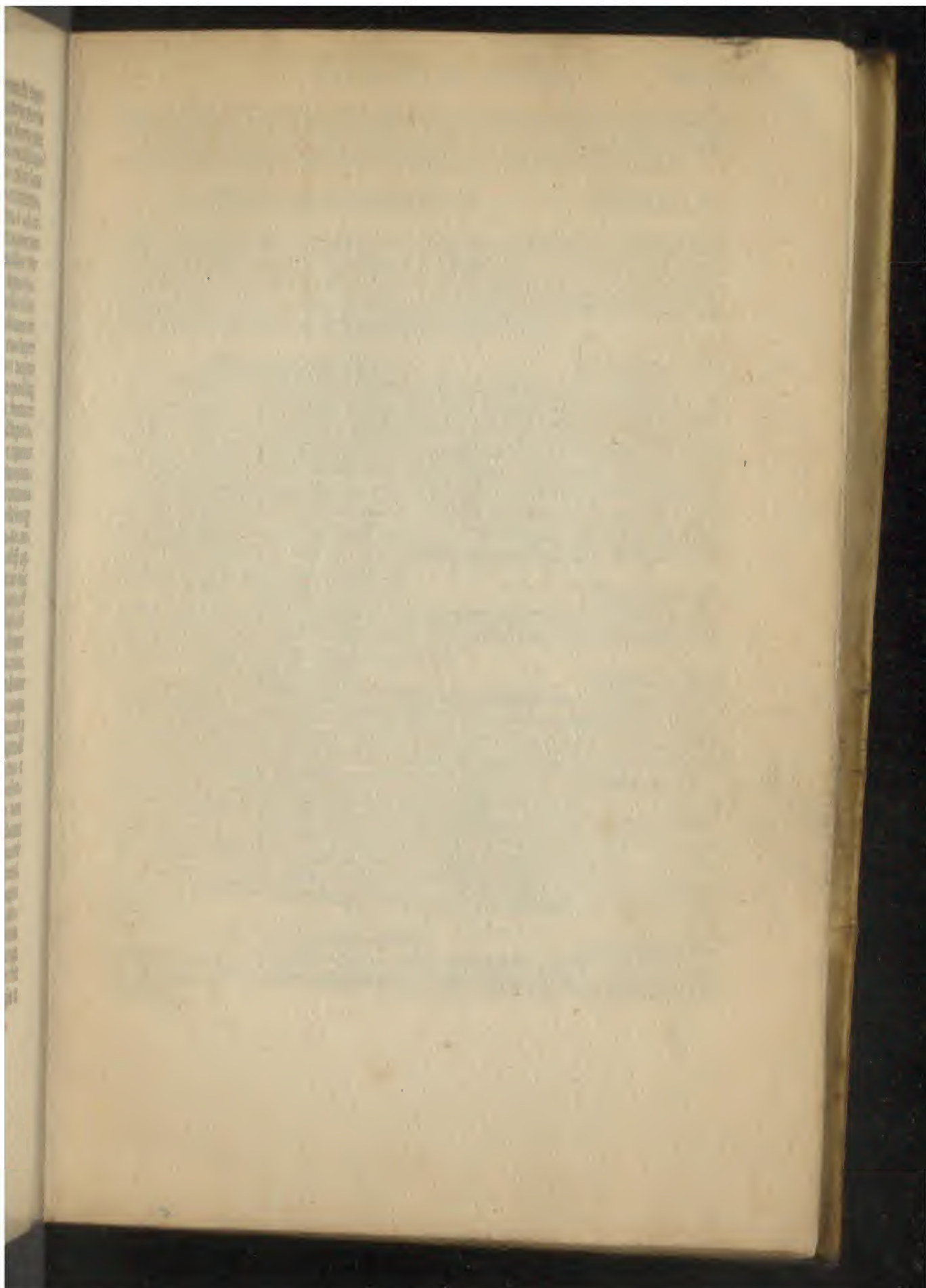
Os anche quandoq; frangitur: sed raro cuz dispositione fortitudinis sue: et accidit illud eis sūm semitam comminutionis extremitatū et quandoq; finditur in longitudine: et quandoq; impellitur intus ad ventrem: et accidit post istas dispositiones iterum ex dolore et punctura et stupore cruris: et coxe proximum ei quod accidit adiutorio ex fractura humeri. **E**t quando frangitur os latum quod est supra aliohosos: aut finduntur vt ligna lacerti eius: fit res difficilis in rectificatione et quare fit vna duarum anchorarum decliuis ad diminutionem. **E**t cura eius est vt iaceat infirmus et incipiant duo homines fortes extendere duas coxas eius: scilicet quisq; eorum extendat coxam: et iam ante te nuerimus manus eius vt non festinet ad expellendum illum qui extendit coxam eius: et incipiant duo restauratores comprimere anchoras eius cum vehementia et fortitudine donec equetur deinde preparant super eam emplastrum: postea resupinetur super aliquid quod sit sicut gloriem ex panno aut ei simile ex illis que habent duritiem. **E**t hoc quod dem est proximum ei cum quo curatur spatula iterum: et quando frangitur ex latere anche: tunc cura eius est cura humeri: et oportet vt administretur humectatio super ligamentum et equentur puluilli sicut oportet et est necesse: vt sit sustentatum super locum planum.

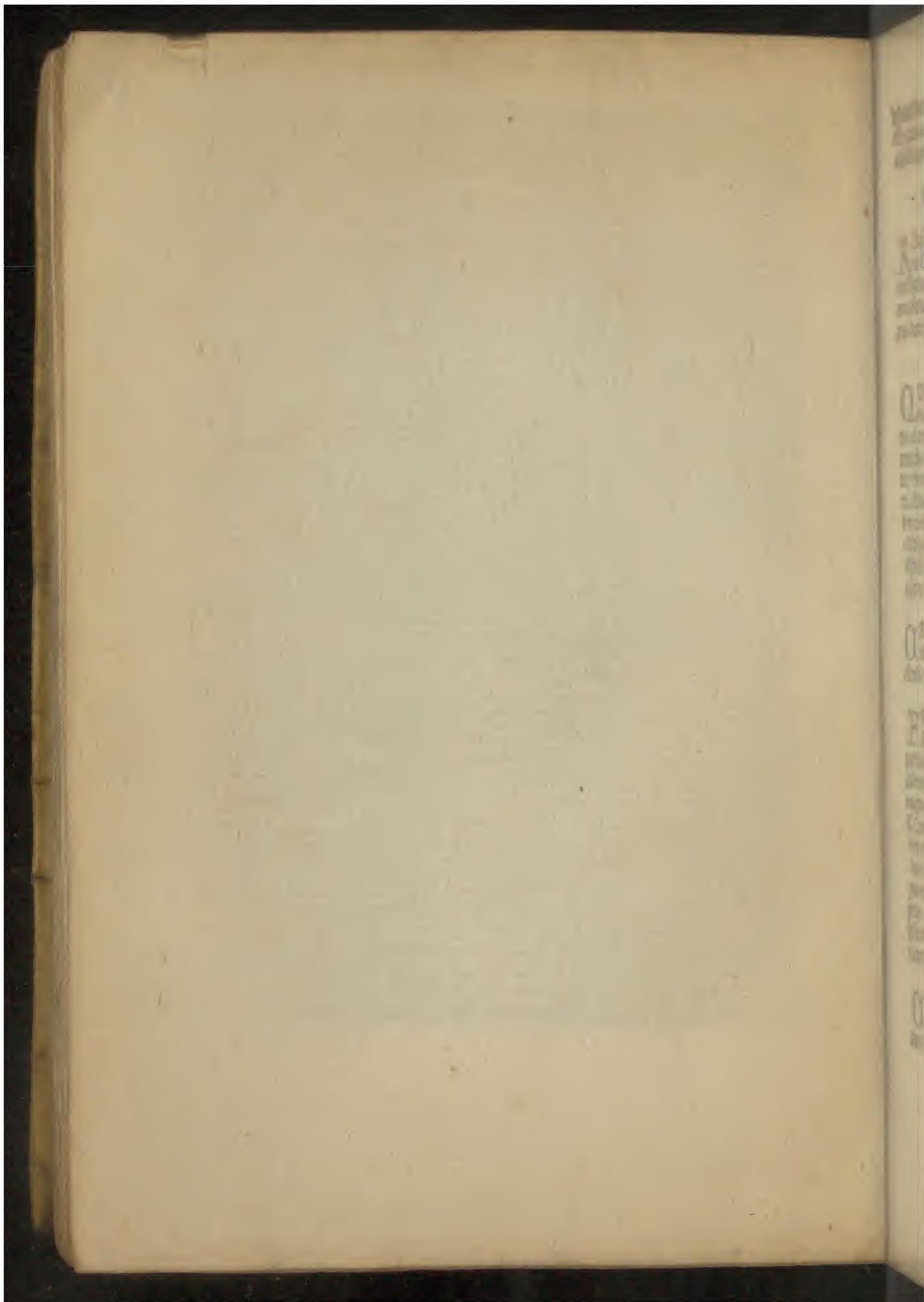
De fractura coxe.

Capitulum. 14.

Liber quartus Sen.v.

Quoniam coxa frangitur necessaria est extensio vehemens: deinde equetur secundum formas naturales que est ei: et est gibbositas siluestris partis eius et concavitas pauca in eius domestico secundum ambulationem forme que est ei in sanitate. **E**t observentur in dispositione fracture medij eius aut extremitatis eius superioris et inferioris dispositiones que discrete sunt in capitulo adiutorij: et fit strictura ad superiora conservans et retinens. **D**ixerunt: quando frangitur convertitur ad loca anteriora et ad exteriora. et illud ideo est quoniam ipsa est lata ab hac parte per naturam et equetur manibus et ligamentis et speciebus extensionis que sunt secundum equalitatem: aut cum strictura unius duarum ligaturarum supra fracturam in medio. **S**i autem fractura fuerit inclinata a medio et fuerit propinqua capiti coxe: tunc sumatur ligamentum et inuoluatur in medio eius lana ut non incidat carnem et ponatur medium eius super pectinem et ascendant extremitates eius ad partem capitis et dentur ministro ut retineat eas ad inferiora et si fractura fuerit in eo quod sequitur genu: tunc nos ponemus ligamentum in superiore parte fracture: et eleuabimus extremitates eius ad illud qui extendat eas ad superiora: et teneat genu cum ligamento inuoluens ipsum desuper: et equetur membrum istud infirmo iacente super faciem suam et crure eius extenso: et si fuerint ossa perungentia. tunc oportet ut equent sicut diximus multoties et que ex eis eleuantur capsantur. **R**egime vero sit secundum quod diximus in curatione adiutorij. et os quidem coxe stringitur in: 40. noctibus. Et ego enuntiabo quomodo oportet ut sit situs eius postquam aggregatur curatio cruris. **E**t oportet ut ponatur iter duas coxas tunc pila de ligno et ei similibus seruans eam ad formam secundum quam equata est et restauretur restauratione cognita secundum quod intelligitur propter illud quod accidit de apostemate et pruritu. **E**t quando accidit apostema super coxam. nam est apostema forte et est ex eis que festinant ad coxam. tunc oportet ut proprie perueniatur ad soluendum ut respiret et extendatur apostema: et tu quidem iam scivisti embrocas proprias. Verum in caugualibz et albarauach et sunt tabule magne in quibus est parum concavitas ut decenter componantur super inuolutiones: et capiant longitudinem pedis: quoniam si breuiantur et non restaurantur super crus et abscindunt infra illud utilitas non est utilitas quesita: et si prolongantur erit infirmus ex eis in labore: licet si ipse abbrevientur non erit expers laboris. **E**t utilitas elongationis earum est ut prohibeant iterum partem sanam pedis moueri cum fuerit motus illius quantitatis nocuus fracture et proprie in dispositione dormitionis et somni. **E**t necessitas horum instrumentorum non est nisi in fractura magna valde: et non est possibile cum hoc ut eis nisi antequam apostemetur: quoniam apostema non tolerat huiusmodi. **E**t ad ultimum est grauitas et malicia et labor: et oportet ut fugiatur ab eis dum exceptio perseverat ab eis cum ingentis alijs. **S**itus autem restaurate coxe oportet ut sit secundum quod fuit consuetudo eius in sanitate de assiduatione constitutionis et

Dilatatio: et illud quod est magis vincens est dilatio. Et scias quod ille cuius coxa et ancha sunt fracte parum denudat a claudicatione: et qui abscondunt frustra lacertorum et madat pus: deinde minuit secundo.

De fractura rotule poplite.

Capitulum. 15.

Rotula parum frangitur et simpliciter conteritur. Et cognoscitur illud quod accidit cum tactu et asperitate: et cum vacuitate que intelligitur cum tactu et auditu aure. Et oportet in curatione eius ut extendatur crus: deinde intromittatur rotula in locum suum: et si separata fuerit aggregetur pilus: deinde intromittatur.

De fractura cruris.

Capitulum. 16.

Quando frangitur os paruum cruris est saluus quod si frangatur os magnum: et quando frangitur arundo parua superior est inclinatio ad exteriora et ante: et est ambulatio cum hoc possibilis: et si frangitur arundo magna inferior declinat crus ad exteriora: et quando franguntur utroque arundines simul: tunc est deterius: et tunc quidem accidit cruri inclinatio ad omnes partes. Et scias quod curatio fracture cruris est simpliciter considerationem curationis adfutorij et in eius similitudine: et non est dispositio cruris in tortuositate que accidit figure sue naturali: sicut dispositio adfutorij: immo est rectum: quare oportet ut sit extensio eius a hoc ut redeat ad rectitudinem.

De calcanei fractura.

Capitulum. 17.

Alcaneus est excusatus a fractura propter durtiem suam et per circumdationem defensionum: et plurimum eius quod accidit ei non est nisi dislocatio et iam dictum est de ea.

De fractura tali.

Capitulum. 18.

Fractura tali est prava et eius curatio est difficilis: et plurimum quidem frangitur cum cadit homo ex loco lato: quoniam conteritur superius pedis: et fortasse accidit cum eo attritio ossis cum cursu sanguinis ad ventres qui coagulatur in eis: et quandoque perducit ad egritudines magnas ex febre et permutatione rationis ex tremore et spasmis pedis. Cum ergo accidit in eo apostema congelatum quod non apparet et non egreditur et apparet iam tenebrositas que non fuit est signum malum significans quod est in via putrefactionis. Si autem est apostema apparens impellens manum. tunc est melius et fortasse fit facilis eius eruptio. Et quando talis restauratur deambulatio est dolorosa super ipsum: et quando non restauratur talis simpliciter quod oportet destrui iumentum.

De fractura digiti pedis.

Capitulum. 19.

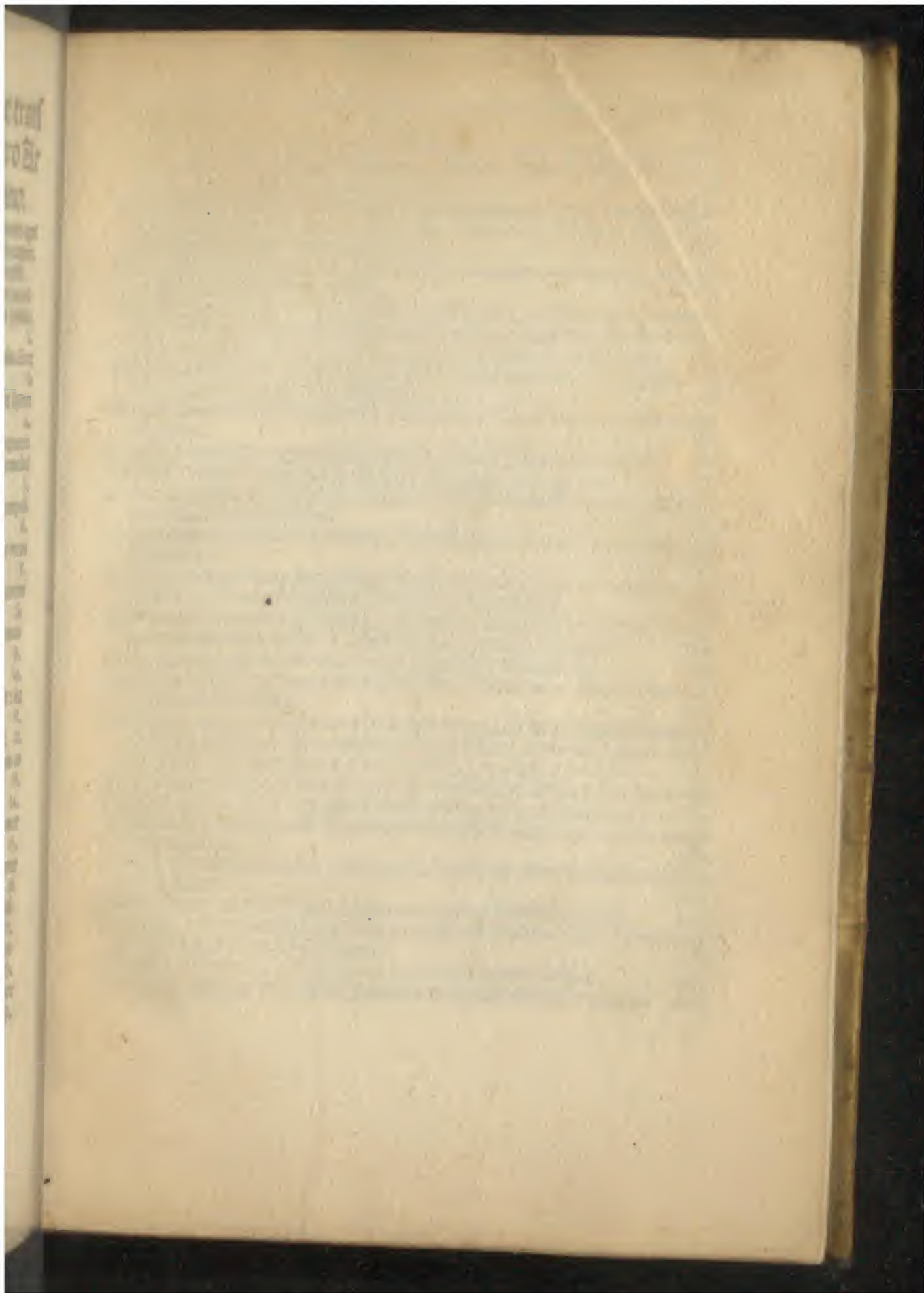
Quatio eorum in fractura et dislocatione est curatio digitorum manus. Et quandoque restaurator equat eos pede suo calcando eos cum eo.

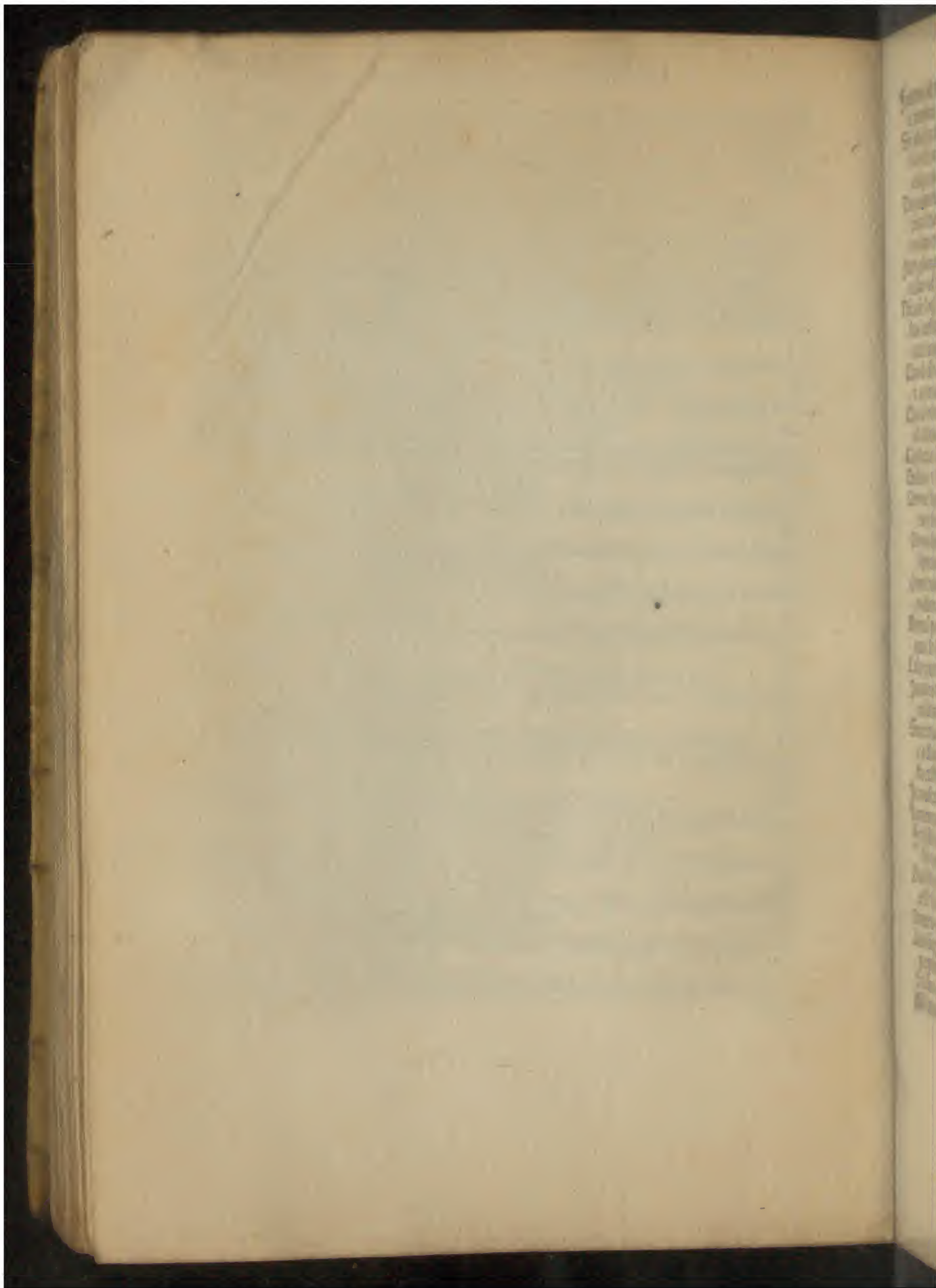
Canticorū Auicenne

Incipiunt Cantica Auicēne trans-
lata ab arabico ī latinū a magistro Ar-
mengādo Blasij de mōte pesulano.

Edicina ē pseruatio sanitatis: et curatio egrī
tu dīnī: q̄ accidit ex accidētib⁹ in corpore.
In al. q̄ accidit ex cā q̄ in corpore existit.
Lulus pīma diuisio est in theoricāz et practi-
cam. Et theorica ex tribus rebus perfecti-
tur et completur. 2.
Ex rebus autem sunt septē naturales. Et ex
eis sunt. vi. Et oēs sūt necesse. 3.
Adhuc sunt aliē res in libris scripte scz mor-
bi cause: et accidentia. 4.
Practica diuiditur in duas species: quarum
vna manibus exercetur: et alia cum medici-
na: necnon eo quod ex cibis ordinatur. 5.
Proculdubio ex rebus naturalibus sunt elementa ex quorū composi-
tione existunt corpora. 6.
Sermo quidēz Hypocratis in libro de elementis in his est sermo verus
s. q̄ sint quattuor: aqua: ignis: aer: terra. 7.
Probatio veritatis predicti sermonis est: quoniam cum corpus eorum
pītur reuertitur in eisdem. 8.
Si non esset nisi vnum elementum: non esset aliquod animal cum motu
bo corruptibile. 9.
Post hec aut scia p̄plonis ē ex iudicijs in medicina p̄ferentib⁹. 10.
Quattuor sunt potentie seu virtutes complexionis: siue diuiserit: seu
composuerit vīr consultus. 11.
Sēsus tact⁹ sentit et p̄cipit caliditē: frigiditē: siccitatē: et hūiditatē. 12.
Predictę virtutes seu potentie reperiuntur in elementis tempore eo
quo augetur seu pullulat in loco. 13.
Elementū ponitur in vltimo simplicis complexionis. 14.
Caliditas est ī igne et aere. Frigiditas dō in terra et aq̄. Et siccitas inter
ignem et terram. Et teneritas inter aquam et nubem. 15.
Significat nobis esse et generatio inter species ipsorū cū diuersificentur
ad inuicem et vntant huc coniugantur. 16.
Diuersificata fuerūt inuicem ne essent qd vnū et idem. Et fuerūt coniū-
cta et vnta ne viderent omnino contraria. 17.
Imaginamur in alio complexionem ab elementis: puta in composito
ab eis a predominante. 18.
Ponimus equale et temperatū ad referendūz eis: eo q̄ habeat quattuor
facies coniunctas. 19.

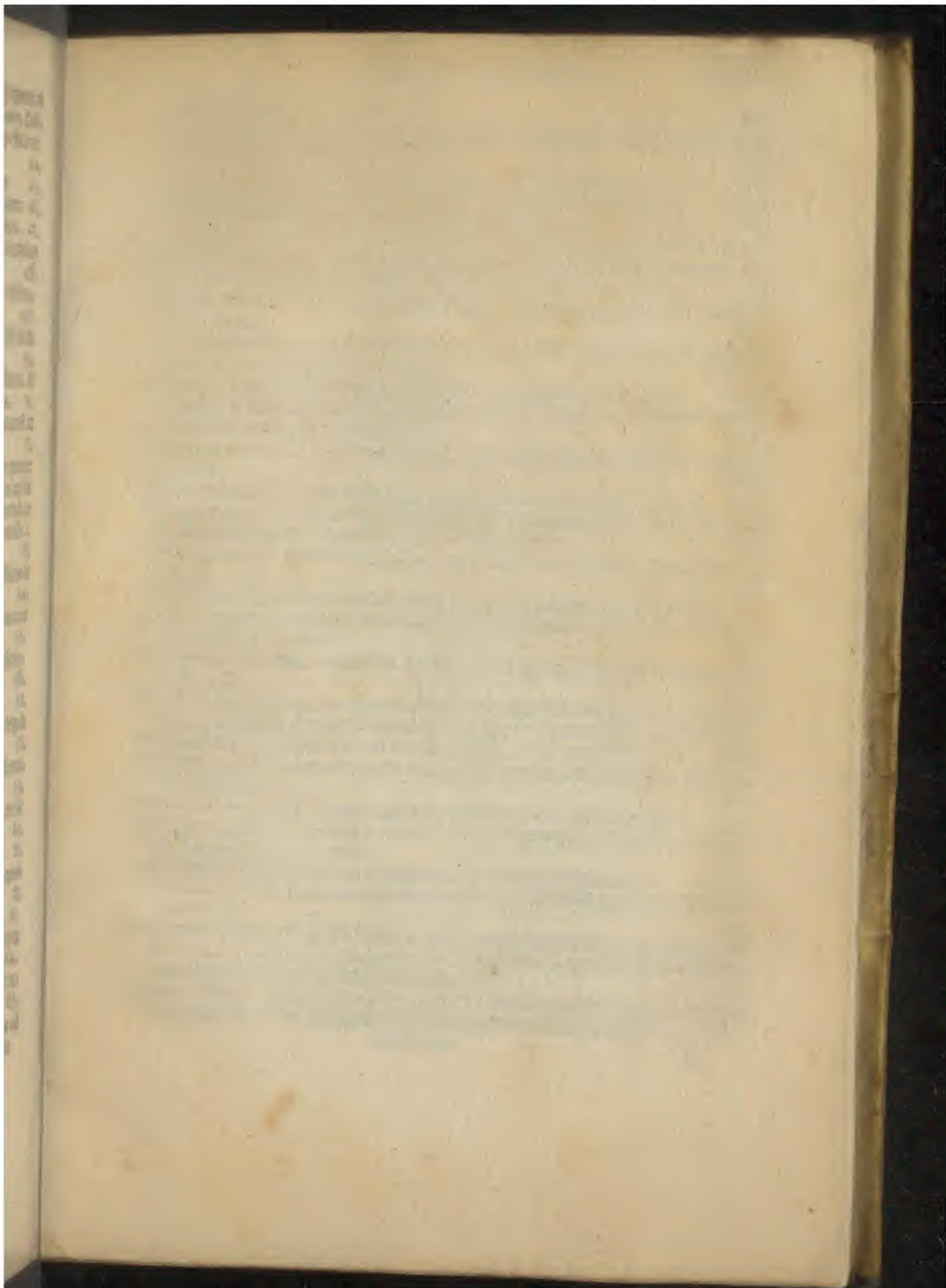

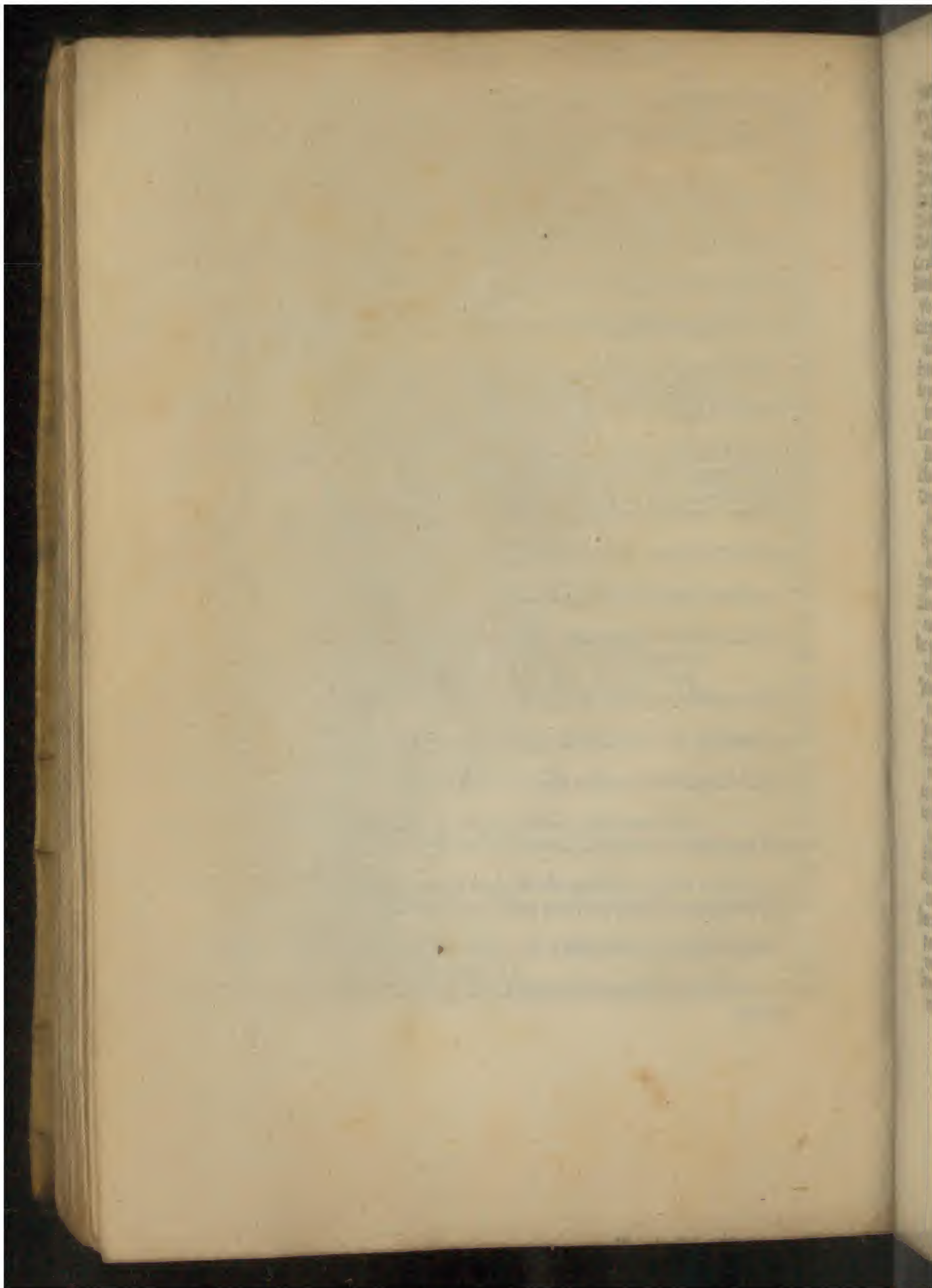

- Suerunt aut mixte et complete in eo secundum existimationem ut esset pondus et mensura. 20.
- Si aliquod ex eis declinauerit ad aliquod extremorum: non tamen inde expolliabitur vel circumscribetur a virtutibus predictis: erunt nihilominus in eo absque equalitate et temperie predicta. 21.
- Denominatur autem a nomine predominantis: ut igneus terreus aquosus. Sunt etiam ex eis que comparantur aeri. Omnes autem dicuntur per modum transitus et minus proprie. 22.
- Item quidem perfecte sunt nouem species complexionis: neque ex nunc accedam ad dictionem nonam. 23.
- Nunc autem loquar de type secundum optime et existimationem. non enim cessit in eo stilus et modus investigandi subtilis. Hyems autem habet vires et natus flegmatis. Et ver excitat sanguinem. Estas vero coleram rubeam. Et autumnus coleram nigram. 24.
- Quod autem auget et minoratur diuiditur in species mineralium et plantarum et animalium corpus habentium. 25.
- Quod vincit et superat corpus est medicina. Quod vero nutrit et auget est cibus. 26.
- Complexio habet et cognoscitur ex sapore. Et hoc siccus vero etustus. 27.
- Bulcus et salus et amarus siccitatem. Alutus vero calorem. 28.
- Omne liquidum non habens saporem manifestum est equale et temperate fore complexionis. 29.
- Omnis sapor ponticus et acetosus frigidus sunt et siccus: necnon etiam omnis stipticus. 30.
- Omne habens dominum pinguedinis et vinctuositatis est calidus et humidus. Et pure in siccum frigidum et humidum. 31.
- Animal per complexionem suam diuersificatur in etatibus. Erunt tamen sermo nunc in homine solum. id est solum in complexione hominis. 32.
- Calor puerorum appropinquat calori iuuenum in complexione. 33.
- Iuvenes tamen declinant versus siccitatem. Puer vero est dominus humiditatis sensibilis. 34.
- Senectus autem frigida cum ponderabilis eam est sicut decrepitas ipsa: et adhuc amplius. In complexione cuiuslibet ex eis siccitas manserit existit. Nihilominus et cruditas in humoribus decrepsit. 35.
- In masculis existit calitas et siccitas. In feminis vero frigiditas et humiditas. 36.
- Rememoratio signorum complexionum sumptorum ab habitu corporis. 37.
- Frigiditas et teneritas dominatur in complexione pinguis et laudabilis corporis. 38.
- Habitus corporis macra et extenuata significat complexionem ipsius esse siccam. 39.
- Omnes quorum vene sunt ex ipsorum corpore late sunt calidi. 40.
- Quicunque autem habens contrariam dispositionem eorum habet eam propter maiorem frigiditatem. 41.
- Gradius quidem corporis equalis et iustus cecidit inter omnes. 42.
- Non sumas signa a coloribus: si contingat eorum mutatio ratione regionis. 43.

Lanticoz Auicenne

Caliditas inmutauit adeo corpora incolarum in regione ethiopum et nigro-
 rum: quod nigredo cooperuit vniuersaliter corpora ipsorum. Habi-
 tantes vero in sciauonia tantam adepti sunt albedinem quod efficit et re-
 digit eorum cutem rutilantes et candentes. 44.
Si determines septem climata scies species complexionum. 45.
Quartum ex eis est iustum et equale in quo calor sequitur post proportionem. 46.
Suscus croceus colera rubea. Sed obscurus brunus colera nigra. 47.
Corpus est rubeum ex domino sanguinis. Et albus in colore sicut edur
 ex humore flegmatico. 48.
Complexio habentis colorem mixtum ex albo et rubeo est sim existima-
 tionem equalis et temperata. 49.
Albis capillus est frigide complexionis. Sed capillus niger est calide
 complexionis. 50.
Cuius complexio est diminute frigiditatis habet capillos aureos flauos. Et
 cuius complexio est diminute caliditatis habet capillos rubeos. 51.
Color capilloz habentis complexionem equalem et temperatam est au-
 reus ex flauo et rubeo mixtus et compositus. 52.
Si corpus humiditatis glacialis et albugineae fuerit paruum: purum:
 et parue quantitatis: et exterius localiter permixuerit: quarum lux seu
 splendor fuerit pure conuiscans et candens efficitur quidam inde co-
 lor oculorum glaucus. Ex causis contrariis conuenit antimonialis. scilicet
 niger: aut subniger sicut antimonium. 53.
Si cause glaucedinis complectuntur cum causis antimonialitatis fit
 fasolan. scilicet varietas. 54.
Si fuerit spiritus paruum visibilis: fiet obscuritas. Si vero multus: con-
 tinget inde splendor et luminositas. 55.
Corpus est generatum ex humoribus variis et diuersis in colore et complexio-
 ne: ex flegmate: colera rubea: et sanguine: et colera nigra. 56.
Flegma naturale est insipidum: et frigiditatis temperate. 57.
Ex eo est quod vocatur viereum nomine: est autem grossum et frigide
 complexionis. 58.
Ex eo autem est adhuc flegma dulce quod si quidem non absoluit omni-
 no a caliditate. 59.
Rursus ex eo est quod vocatur salsum: hoc videtur versus colorem et sic-
 citatem declinare. 60.
Ex eo est quasi acetosus cum corrumpit cibis: scilicet in stomacho. 61.
Ex colera decocta sunt varie in coloribus species. Quedam ex ea nomi-
 natur fumosa. 62.
Ex ea est et filis viridi etia et porro. Et iste quidem sunt magne malitie. 63.
Est etiam alia a predictis que vitellina dicitur: neque est perniciose virtu-
 tis et potentie. 64.
Alia species ex ea est: etus habitatio est in huiusmodi sellis. Et omnes quidem de-
 clinant et vergunt ad caliditatem. 65.
Orgo et augmentum sanguinis est ab epate. Et transit inde per venas ad
 totum

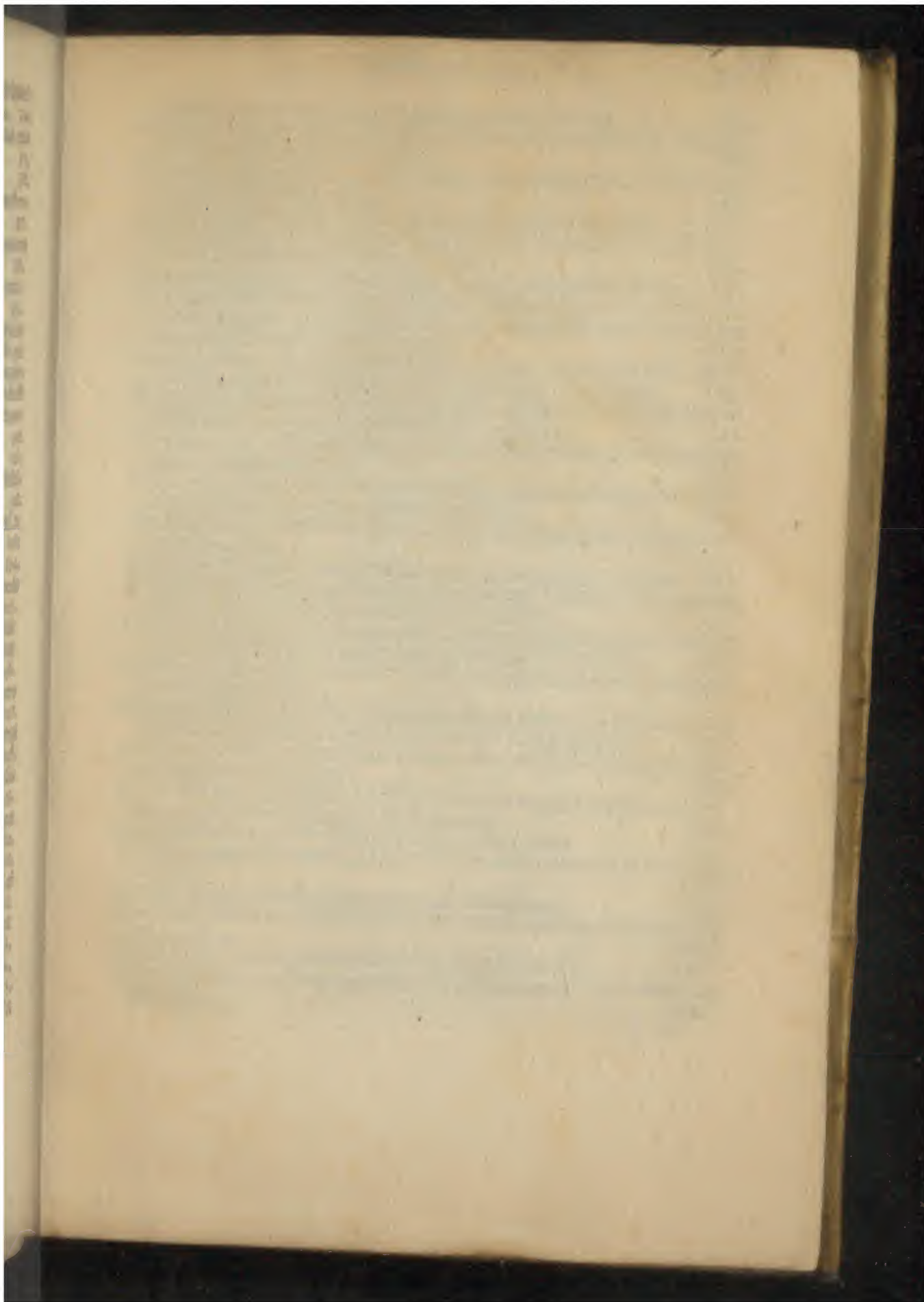

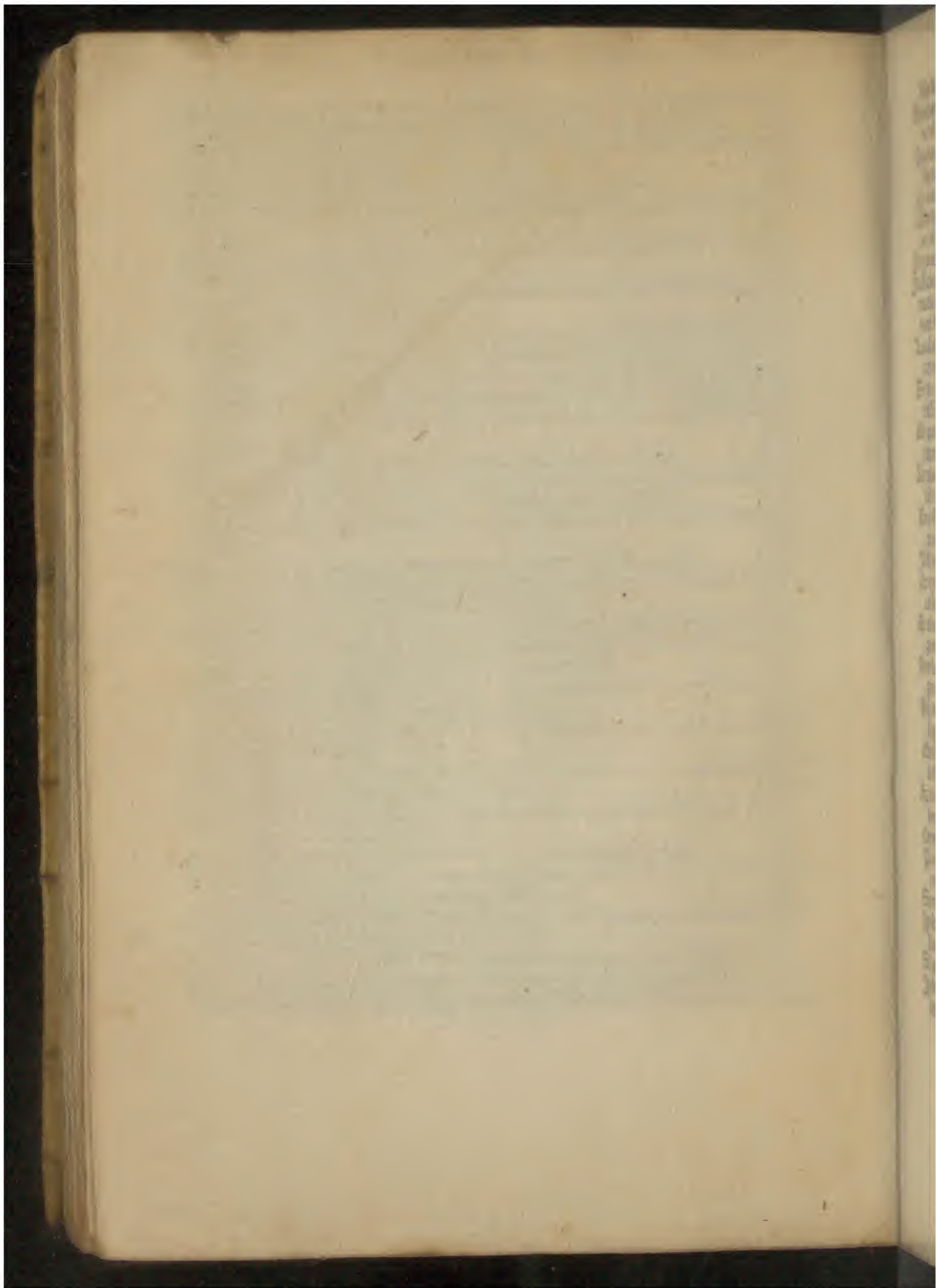

- totum corpus. 66.
 Ex eo autem est sanguis quem continet cor. Sanguis autem calide et hu-
 mide est qualitate. 67.
 Sicut colere nigre est in splene: neque est falsa opinio ista. 68.
 Turbulentia sanguis est naturalis. Quilibet autem ab ista est in alio. 69.
 Que procul dubio gnantur ex commixtione et adustione aliorum humorum. 70.
 Principalia et radices corporis sunt quatuor. Alia ab eis sunt velut rami. 71.
 Unum ex his est epa. Et ipsum quod preest cibo et nutrimento in corpore. 72.
 Cor alit corpus vita. Et nisi ipsum esset corpus assimilaretur plante. 73.
 Abinde est calor qui est corporis: sicut elementum quod transire facit ab
 ipso abzar. 74.
 Ecce quod cerebrum cum nervis et filo nucho custodit et preseruat ignem et
 calorem cordis inflammatione. 75.
 Ex eis est motus iuncturarum. Sed testiculi sunt membra generationis. 76.
 Ex generatione eorum species conservantur in quorum terminatione
 fieret terminatio et abscissio. 77.
 Caro: pinguedo: et species glandularum sunt tamquam famulantes pre-
 dictis. 78.
 Ossia: et pascuntur: et ligamenta sunt velut colune et fulcimenta corporis. 79.
 Ungues autem fuerunt in extremitatibus propter auxilium. Sed pilis
 fuerunt propter superfluitates vel ornatum. 80.
 Sed omnia sunt famulantia: cum perficiant staturam et figuram per ra-
 dicea. 81.
 Spiritus naturalis efficitur ex fumo seu vapore laudabili puro et mundo. 82.
 Quod autem ex eo iam purificatum existit in corde est illud per quod
 manet vita et existit. 83.
 Hec generatio eius quod ex eo fertur in cerebro et eius mensura fit
 voluendo. 84.
 Insunt autem huic spiritui imaginatio: ratio seu intellectus: et memo-
 ria: cum complentur et perficiuntur ipsius spiritus in ventriculis cerebri. 85.
 In quolibet ex spiritibus est virtus propria ab illa que est in alto. 86.
 Septem virtutes numerantur in natura secundum diversitatem earum in for-
 ma et specie. 87.
 Ex his est virtus imitativa spermatis: preter quod depingat ipsum. 88.
 Ex his etiam est virtus que aliqua forma et figura informat corpora: nec
 non quantitate et numero. 89.
 Est etiam virtus attractiva: digestiva: retentiva: et expulsiua. 90.
 Est etiam ex his virtus uniens membris: quod simulatur corpori ex nu-
 trimento. 91.
 Due sunt species virtutis vitalis. Et actionis cuiuslibet ex eis sunt due
 partes. Ex quibus est una qua fit actio pulsus super dilatationem et
 constrictionem venarum pulsatilem. 92.
 Soror autem huius est illa qua aguntur actiones cuiusque agibilis: sicut est ama-
 re: et habere aliquid odio: et depressio anime: et eius exaltatio. 93.

Canticorū Auicenne

Nouē sunt virtutes q̄ ab aīa numerant. Ex q̄bus sunt q̄nq; sub sensiti-
 ua: visuā: audituā: olfactuā: gustatiuā: z tactuā vniuersalis. 94.
 Est etiā virtus ad neruos peruentēs ex qua seu per quam mouet quis
 artus z functuras suas. 95.
 Ex eis etiam est virtus qua imaginant res sicut vident. 96.
 Est autem adhuc ex eis virtus in qua est ratio. Et etiam in qua est me-
 moria. 97.
 Omnes operationes virtutum numerantur s̄m ipsas virtutes quarū
 sunt operationes. 98.
 Hec autem operatio dicitur equiuoce de quibus dicitur: sicut de attra-
 ctione digestionē z retentione. 99.
 Et sicut de transitu s̄m penetrationem cibi z appetitus. Nam attractio
 est operatio simplex vnius virtutis solius. Appetitus vero cibi exi-
 sit ex duabus operationibus simul compositis: scilicet ex operatio-
 ne sentiendi z attrahendi. Operatio autem sciendi z impellendi effi-
 cit transitum z penetrationem cibi. Hec enim opera ex predictis am-
 bobus efficiuntur. 100.
 Rememoratio sexta rerū necessariarū ex q̄bus prima est aer. 101.
 Sol h̄z iudicia super aerē: que siquidē insunt tēporib; anni manifestā-
 tur ex impressionib;. Climatā ē h̄nt super hec iudicia. 102.
 Aer etiam alteratur z immutatur ratione alicuius astri orientis vel oc-
 cidentis. 103.
 Luz ē sol appropinquat inflāmati incēdit z inflāmat aerē. 104.
 Hoc siquidē rerū est instantū ē q̄ cū inflāmata elongant aliquo modo
 a sole vident aerē aliquantulū infrigidare. 105.
 Si ē stelle que discunt infortunate fuerint in exaltatōe sua significabūt
 super corruptionem animarum. Si vero que fortunate discuntur
 fuerint ibidem significabunt salutem eorūdem. 106.
 Tanto frigidior est illa quāto alteri⁹ super mōtes existit. p̄plexio vero
 vīlle existētis in valle iudicatur calida. 107.
 Si vero montes a parte meridiet: z claudatur montib; iudicet infrigi-
 dari a septentrione. 108.
 Vīlla edificata a parte meridiē iudicatur calida ratione exsufflatōis
 illius ventī meridionalis super eam. 109.
 Sed si sit ex parte occidentis habebit aer eius grossitiē. Si vero ex par-
 te orientis habebit subtilitatem. 110.
 Māta h̄nt p̄ratiū iudiciū in hoc: sicut sapientes retulerūt. 111.
 Transmutatio aeris rōne ventorū. Ventī enim generāt in aere illud q̄
 generāt in eo māiones. in al. impressiones. 112.
 Est quidem in meridionali caliditas z humiditas: pro quāto generat
 super calefactionem z putrefactionem. 113.
 Frigiditas z siccitas insūt septentrionali: z tō generat inde tussis. 114.
 Calor z subtilitas insūt orientali. Et frigiditas z grossities occidentali. 115.
 Omnis angulus terre mollis: cui⁹ circūferētie sunt discoopte mōtib; z

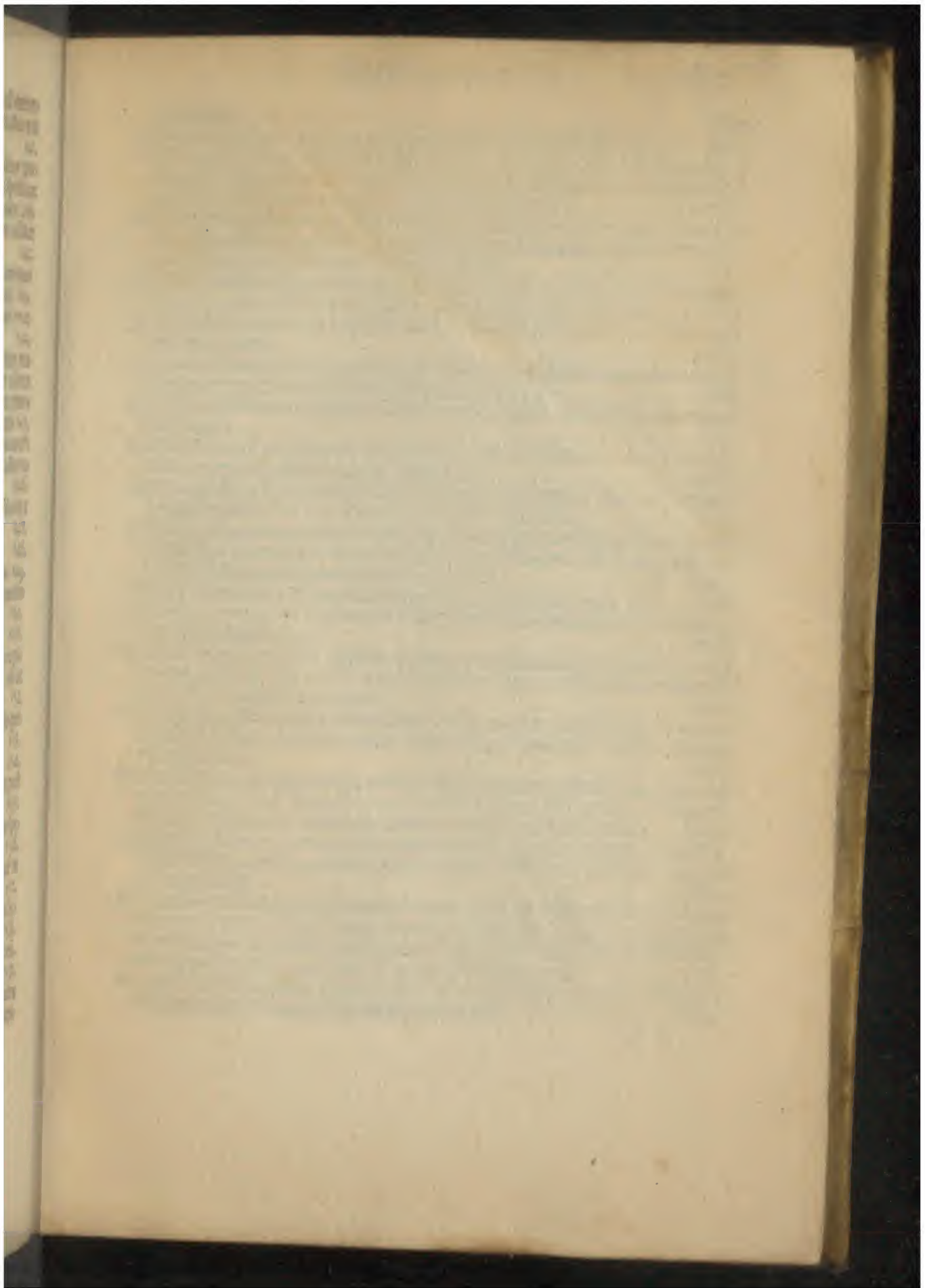

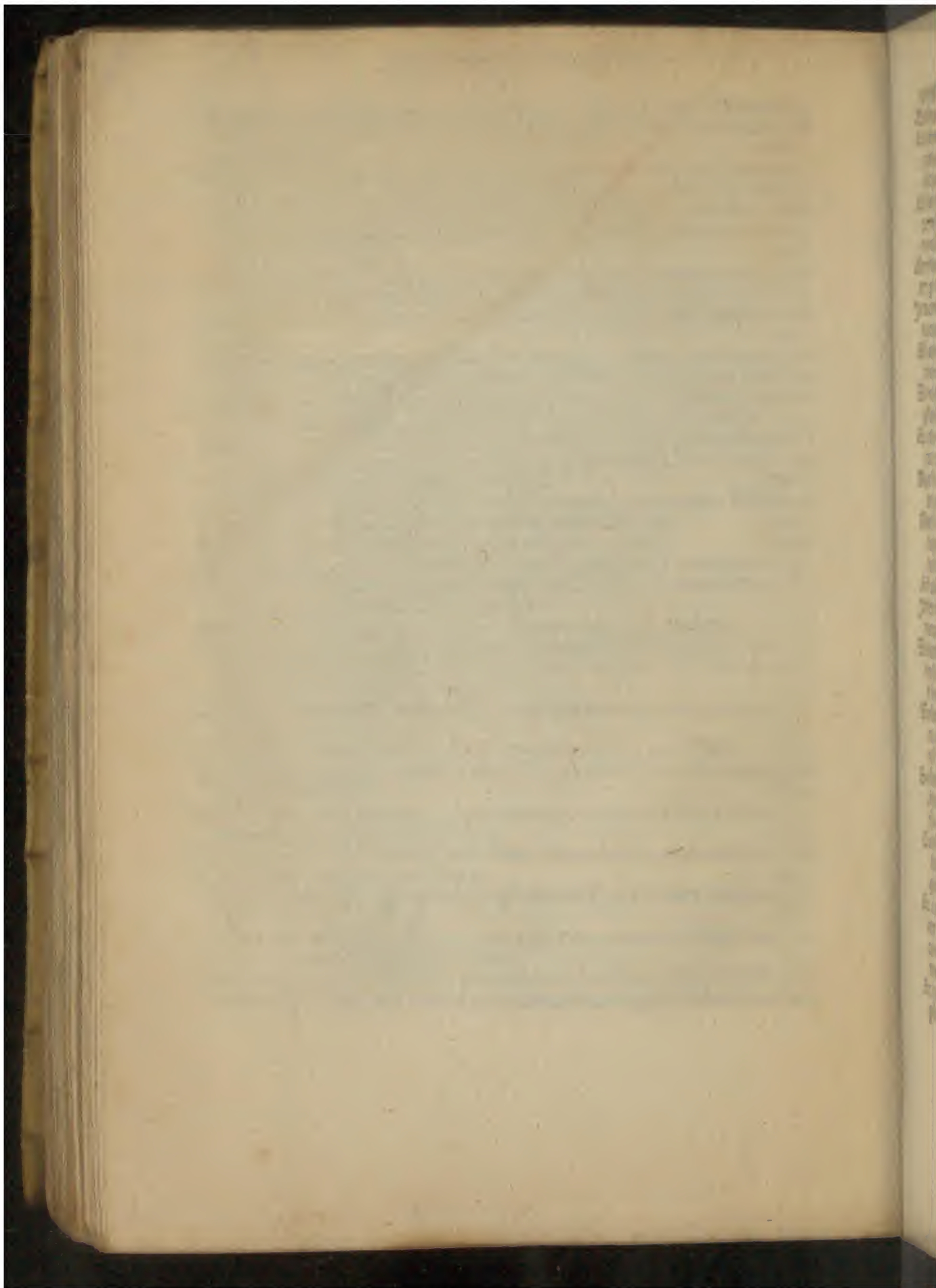

- hii fontes aque dulcis: est siquidē p̄p̄ionis humide. 116.
 Generatur autem siccitas in aere appropinquate alicui ville: cuius ter-
 ra vel locus saxosus est et salus. 117.
 Domus valde patula et omnib⁹ ventis discooperta est in hyeme valde
 frigida: estate vero calida. 118.
 Ex domo autē depressa et subterranea habet sudicū p̄trariū. 119.
 Calor inest p̄ano facto ex serico et coto: et frig⁹ in intrasculo. i. p̄ano pla-
 no nō lanuginoso seu velleroso et lineo. 120.
 In p̄positis ex pilo et lana inest cū caliditate aliq̄tulū siccitatis. 121.
 Iudicatur caliditas super p̄plexionē cuiuslibet floris: et cuiuslibet aro-
 maticis: exceptis quib⁹. s. myrta: salice: menisfare: rosis: et violis: q̄ q̄des
 sunt frigida: tum etiam aromatica. 122.
 Laudabilior et utilior ex colorib⁹ visus est niger aut viridis. Alb⁹ autē et
 citrin⁹: neq⁹ nō oē splēdū ledit et disgregat lucē oculorū. 123.
 Scito q̄ vera cibi actio est augere augēda et restaurare oē deperditū ex
 dissolutiōe corporis et ad pristinū statū deducere. 124.
 Est autem ex eo eligendus ille qui in sanguinē laudabiliorē conuer-
 titur et transmutatur. 125.
 Zeus autē et subtilis est ex eo panis tritici: et carnes pulloꝝ galline: et sic
 bliti ex oleribus: hi enī p̄ueniūt p̄stēribus. 126.
 Grossi autem ex visualibus sunt sicut similia: et sicut muto delectabilis
 duorum annorum. 127.
 P̄fectis not⁹ habitas ē rupib⁹ est cib⁹ vexato ab exercitio et labore. 128.
 Ex eis et sunt subtilis malicie: sicut sinapis cepe et alleū: hi autē generat
 colerā rubeā: vñ et q̄nq⁹ sumunt in via medicine. 129.
 Ex eis sunt et generātes melancoliā ex qua in q̄busdā corporib⁹ morbi
 generant: velut hyrci antiq̄ boues panis surfure⁹ et case⁹. 130.
 Rursus quidam ex his causant et efficiunt humorem slegmaticū: sicut
 grossi et genera lactis. 131.
 Aliq̄ delectabiles et fluuiales p̄seruat hūiditatē radicalē: et causant egres-
 sus secū et supfluitatū digerūtq⁹ et deducūt cibū p̄ venas. 132.
 Melior est ex aquis pluuiialis munda: quoniam nihil admiscetur ei q̄d
 inferat eis nocumentum. 133.
 Ex eis autē sunt egrediētes a nālī dispositione earū quā p̄p̄ia actio est
 s̄m complexionem eius q̄d admiscetur eis. 134.
 Omne q̄d bibis ex cerustijs lacte et vino nutrit corpus. 135.
 Potus conuertens corpus ad sui naturam est sicut oximel ex suis iuuu-
 mento. 136.
 Somn⁹ est q̄s virtutū aialūz motuāz et sensitiuāz. 137.
 Ipse enim calefacit corporis interiora ex quo fit cibi digestio laudabi-
 lis et mellor. 138.
 Si autē somn⁹ multū p̄longat: replebis caput humorib⁹. 139.
 Ipse enim humectat corpora: et relaxat: extinguitq⁹ calorem viuifican-
 tem ipsa. 140.

Canticorū Auicenne

- Temperata vigilia excitat valde sensus: et disponit vires ad exercen-**
dum operationes suas: et cum hoc mundificat corpus a fecibus et su-
perfluitatibus. 141.
- Ex longa autem vigilia contingit expergesfactio et insomnietas gene-**
rans anxietatem et angustiam anime. Ipsa etiam dissoluit spiritus: et
corpora sedat: et corrumpit splendorem et claritatem corporis et colo-
rem eius: et profundat oculos: nocetque digestioni: et mentem tollit: et
corpus infrigidat. 142.
- Ex exercitijs decet quod fiat temperatū moderatū et equale: nam equat**
et temperat corpora: et efficit egressum superfluitatū et humiditatū. 143.
- Disponit etiam corpus ad hoc ut nutriatur: et disponit paruum ut au-**
geatur. 144.
- Immoderatum ex eo propter dicitur labor: qui quidem spiritum eua-**
cuat: et educit: et emacerat pingues et carnosos: et inflamat calorem
extraneum: et ducit etiam humiditates a corpore: et debilitat nervos
ex violentia doloris: et facit corpus senescere ante etatem senectutis. 145.
- Ultimata quies est inconueniens: neque est suauamentū in vltimitate ei-**
us: imo ipsa replet corpus humiditatibus sicut et gladiis et nodis: ne-
que disponit corpus ad aliquem cibum. 146.
- Corpus indiget vniuersali euatione omnium membrorum corporis per flōmiaz et**
sarmactiaz: ex qua quidē est perfectū suauamentū in vere. 147.
- Uomitū fiat in estate. Sed melacolia educat in autūno. 148.**
- Bargarismata et dētēfricta purgāt et mēdicant palatū et dentes. 149.**
- Prouoca vitnam: alias incidēt in hydropē. Et prouoca menstrua: sin-**
autem: corumpentur corpora eorum. 150.
- Huc feces in colica: nam in earum educatione curabit pariens. 151.**
- Utere balneo ad tollendum sordes et immundiciam: neque sis in hoc per-**
ger si vells educere superfluitates a corporis superficie et cute: ab ac-
cidentibus immundicie mundam facere. 152.
- Coitus commendatur iuuenibus quatenus per eum a nocumētis per-**
niciosiss liberentur. 153.
- Nequaquā tū pcedatur macris: senibus: aut etiam debilibus. 154.**
- Incurrit podagram et dolores alios ille qui vititur coitu imēdiate post**
cibum sumpum. 155.
- Multus coitus debilitat corpus: facitque ipsum hereditare varias spe-**
cies nocumentorum et dolorum. 156.
- Ira anime vel timor incitat frigiditatem qui quandoque magnificat in**
tantum donec ledat in vltimo. 157.
- Magnū et multum gaudium impinguat corpus: et ideo multum le-**
dat pinguem et crassum. 158.
- In lamento quidē et tristitia fertur iudicium nocumēti super macris.**
Et confert indigenti dissolutione. 159.
- Morbi ex superfluo calore in membris consimilibus absque superfluita-**
te generati sunt sicut morbus febrilis: et consumptiuus sicut in etipi-

ca & pti. 160.
 Morbus autem ex calore cum humore est sicut febris putrida. 161.
 Ex eis autem sunt morbi frigidi absque materia: sicut congelatio contin-
 gens ex nive grandine vel frigore. Et ex eis est frigus cum materia si-
 cut paralytis cum magna quantitate flegmatis. 162.
 Ex eis est humidus absque superfluitate: sicut habitudinis corporis que la-
 xa vel mollis videtur. Et ex eis est morbus humidus cum materia hu-
 morali: sicut repletio ventris in hydropo. 163.
 Morbus siccus cum materia est sicut cancer vel glandula. Sed siccus pro-
 pter quod in corporibus sicut in aëre est sicut spasmus ex inanitione. 164.
 In membris organis existunt morbi cui accedit in plasmate lesio vel
 nocumentum. 165.
 Est autem morbus in augmento si fuerit caput nimis magnum. Et in
 diminutione: si fuerit stomachus nimis parvus. 166.
 Si videatur fovea capitis lata vel compressa erit error vel peccatus in
 plasmate. 167.
 Ex eis etiam est morbus in concavitate: cum accedit ei nocumentum si-
 cut cum planta pedis carne repleatur. 168.
 Aut si accidat et interponat aliquid in poris et meatibus: sicut contingit
 in opilationibus ex lapidibus renu contingentibus. 169.
 Aut si membrum quod debet esse asperum sit lene: ut stomachus in quo
 superflua humiditas exuberat. Aut si quod debet esse lene exasperetur:
 sicut canna pulmonis cum exsecatur. 170.
 Est autem numerus a nā egrediens in sex vel quattuor digitis. 171.
 Interdum uniuntur duo digiti et iunguntur. Et interdum crura inna-
 turaliter separantur. 172.
 Solutio divisi in alias unionis existit in coniunctione membrorum aut
 in separatione. In coniunctione quidem sicut ex dislocatione brachij
 et incisione pedis vel manus. 173.
 Solutio in ossibus est fractura. In tunicle autem et venis dicitur ruptu-
 ra. Sed solutio facta sine latum vel longum in nervis dicitur fixura
 vel punctura. 174.
 Solutio facta in ligamento vel chorda dicitur quassatio. et arabice di-
 citur rabat. Sed facta in carne dicitur vulnus. Si tamen producat
 tempus eius diceretur vlcus. Sed facta in sola cute dicitur excoctio. 175.
 Cause dividentur in manifestas apparentes que. scilicet. contingunt cuti et
 superficiem corporum sicut ignis et nix: percussio aut ruptura contin-
 gens ex saltu. 176.
 Ex causis etiam sunt que dicuntur coniuncte. Et ipse quidem sunt in-
 ter has species differentes: et hoc quia quodammodo continuatur putrefactio
 continuatur et febris putrida. Ex causis etiam sunt que anteceden-
 tes appellantur omni repleto corpori congruentes. 177.
 Ex causis efficientibus universaliter est quicquid corrumpit membra con-
 plexionem ex infusione humoris ad ipsum. 178.

Canticorū Auicenne

Hec sunt potentia impellentis et debilitas seu in potentia recipientis et multitudo malis humoris fluentis: latitudo meatuum: et debilitas nutritiue: hec enim est sufficiens summa earum: necnon et iam quod videtur, bis qualitatem in substantia corporis existentes superari: et ad sui contrariam declinare. 179.

Quod generat in eo calorem est quidem causa quare contingat corpori illud quod inde eidem contingere consuevit. Usus autem et usus aliter est calidus in potentia. Sed calidus in actu est sicut calor solis. 180.

Ex his sunt motus anime sicut ira: et motus corporis sicut labor: et corruptio et putrefactio: et cibi paruitas: et quod poros corporis cutis claudit et constringit sicut aer. 181.

Causa vero harum egritudinum est quicquid in eo frigiditatem generat: et quicquid soluit ex eo dissolubile: cuius virtus: aut est in potentia velut potius in suscipiente assumpto: aut in actu sicut in nive. 182.

Similis est cum pabulum spirituum terminatur: et sic contingit cum terminatur et consumitur oleum in lampade vel fucibulo. Vehemens etiam saturitas et crapula calorem suffocat et extinguit. 183.

Motus autem fortes et diurni sunt causa euacuationis spirituum et infri-
gitationis corporis. Quicquid etiam infri-
gatur calor sicut flamma fumo extinguitur. 184.

Fortis et valida corporis debilitas precludit calorem in corpore donec extingua-
tur corpus: imoderate rapit seu spongiosus de facili infri-
gatur cum sit propinquus et dispositus ad hoc ut in eo calor de facili dissoluatur. 185.

Quicquid sunt numero scripta humiditatem generantia ex quibus aqua calida dulcis super totum infusa est humida in actu. 186.

Ex humectantibus autem in potentia est usus piscium delectabilium: casei recen-
tis: quies corporis: et imoderata refectio vel saturitas. 187.

Quicquid sunt siccitatem generantia sensu intellectuue apprehensa: ex quibus quedam actu existunt sicut boreas: et quedam in potentia sicut esus sinapis et tanta famis seu abstinentia per quam humiditas corporis consumatur: et omnis motus fortis et violentus. Contingit etiam corporis exiccatio ex ventris solutione. 188.

Cause magnitudinis membrorum sunt fortitudo et potentia formati-
ue et etiam nutriens. 189.

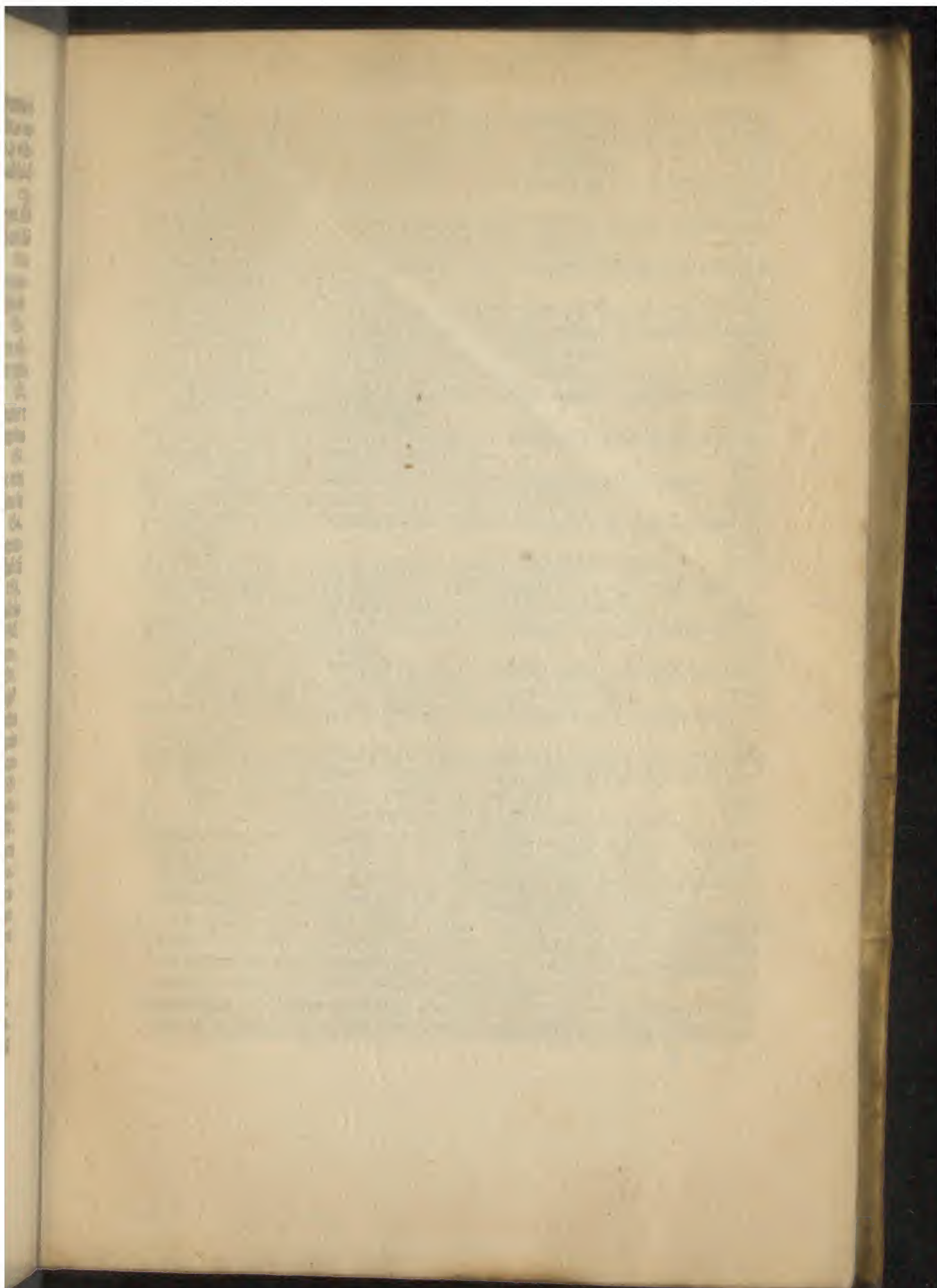
Cause paruitatis membrorum sunt contrarie eis que magnitudinem efficiunt in eisdem. 190.

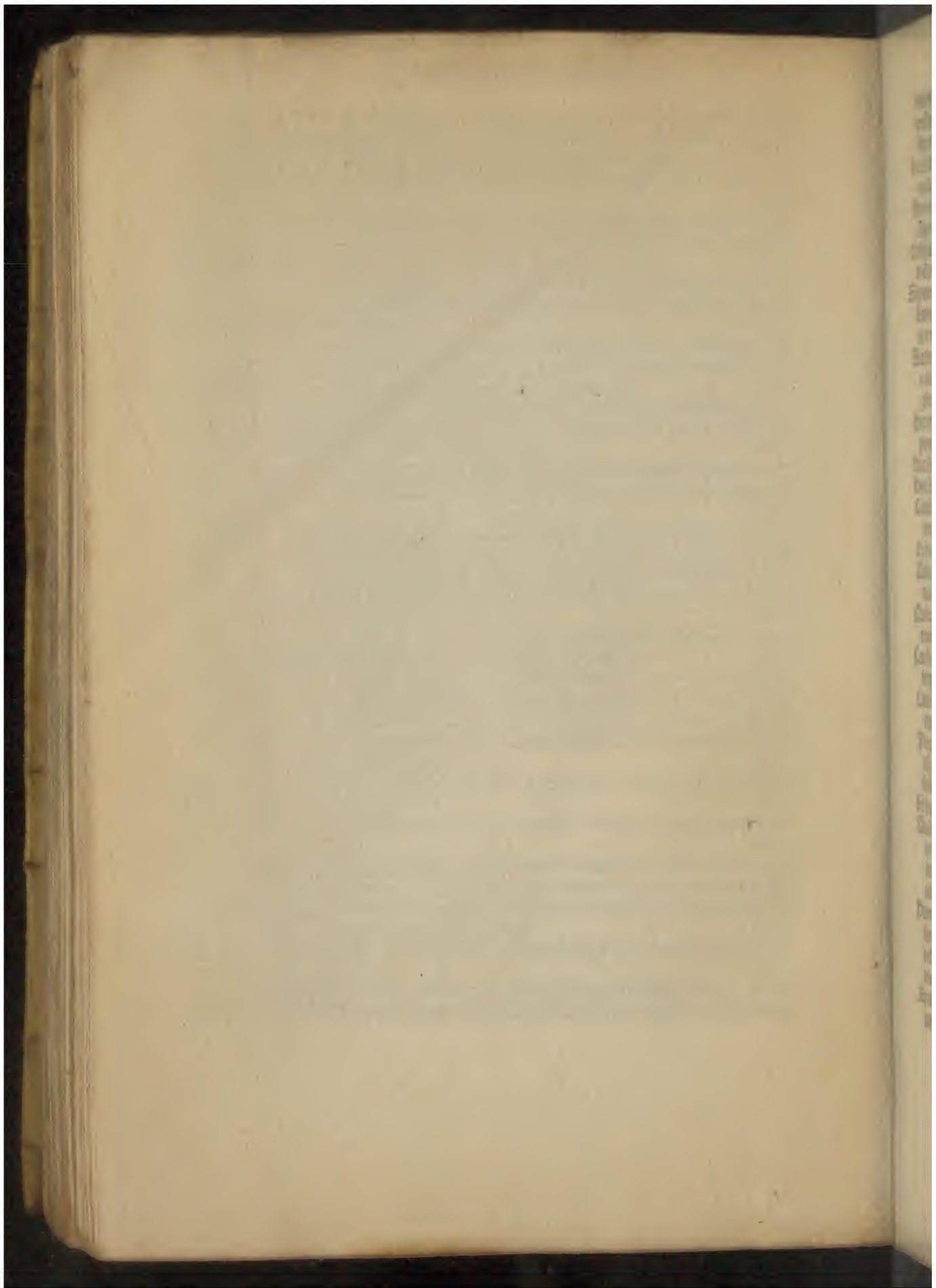
Cause corruptionis formatiue est in numero similitudinum: quod quidem ratione malitie complexione existentis in matrice contingit: aut paruitate spermatis: aut malo egressu fetus in ortu suo ex cuius tortura contingit peccatum in figura et forma. 191.

Ex his etiam est nutritrix si desiquerit fasciando ipsum aut eleuando vel depilando ipsum. 192.

Vel si forsan augeat in eo cibum: aut ad nutriendum quod malus existat. 193.

Aut si puer debilitate sua cadat cum non regit ab alio et ipsius tibia aut

- crus inde fragant: vel elus nasus pcutat taliter q̄ inde tensionem z
pressionē patiat. Nō. n. pōt mā ratificari si moueat q̄s impotēs se su
stinere rōne fracture ossis nōdū perfecte p̄solidate. 194.
- Hec ē facit multitudo humorū in leprosis z paruitas eorūdem z contē
nitas febres facientibus. 195.
- Aut tortura ois z faciet p̄tingēs ex mollitie z relaxatiōe nerui aut cor
rugatione z tensione nerui versus collū declināte. 196.
- Vestigia apostematū z cicatrices vlcerū z vulnerū p̄culdubio formas
in superficie corrumpunt. 197.
- Sapientes dederunt operam in collectiōe eorū que sunt de genere clau
dentis z obruratiū poros z meatus: ex q̄bus sunt fortitudo retenti
ue z debilitas expulsiue: Interdū ē frīg⁹ est cā huius. 198.
- Siccitas ē coartat eos valde z similiter faciūt ligature. ap̄a ē agustat
z obliquat per p̄strictionē exterius in aliquo mēbio generatā. strin
git etiā eos medicina stiptica. 199.
- Hoc etiā p̄tingit interdū p̄solidatione vulnē z vlcerē: z ē veruca seu
poro z carne innaturalr augmētata. 200.
- Hoc ē humor facit aut sanies vel sanguis lac coagulātū z aqua. 201.
- Hoc ē faciūt vermes lapsi z sex sicca z dura z acr. 202.
- Cause operationis meatuum sunt fortitudo expulsiue z debilitas re
tentive. 203.
- Ex his ē est ois medicina aperitiua calida z hūmida nēcio. 204.
- Quicqd̄ augez z excedit nūero in nobis: augez sic ex multa mā vt dīgt
tus si fuerit mā laudabilis: aut rana si mā illaudabilis. 205.
- Quicquid mīnuitur in nobis numero: contingit contrario elus cui⁹ re
memorationem fecimus. 206.
- Causa generas asperitatē est ablatio hūiditatis: que interdū ex hūore
frigido p̄tingit puluere stipticitate elborū z medicinarū. 207.
- Causa lensens asperitatem est sicut humor viscosus: z omne pingue vn
ctuosum. 208.
- Proculdubio omne illud de cui⁹ natura est vt stet separatū ab aliquo:
cū aliquo mō ei vnstur si cū eodē coniungetur. Si vulnus nō debite
solidetur: q̄ res in mēbio inopinata ostēdet. 209.
- Ex hoc ē est fortitudo in mutatione: z debilitas informatiue. 210.
- Quāuis separatio contingens cuilibet ex eis quorū natura est vt sunt
in situ coniūcta sit de genere z numero egritudinū situs z positiois
in mēbris organiciis: z nihilomin⁹ etiā p̄prie de genere solutionis di
uisi seu continuatiōis: cuius qdē solutionis cause he referunt. 211.
- Humor qdē habens vīz z q̄litate vītuā z calefactiuaz z corrosiuaz vel
sanatiuaz: aut hypostasis impulsā seu imbibita contusionē inferēs:
vel viscositas relaxans qd̄ mouere deberet: vel saltus contūdēns la
nans z dīrūpens vel lapsus offendens z contūdēns. 212.
- Ex eis sunt medicine corrosiue z vītuē: vt ferrum corrodens z lani
ans. Et quandoq̄ ventus scindit ratione tensionis. Idēz etiā agit

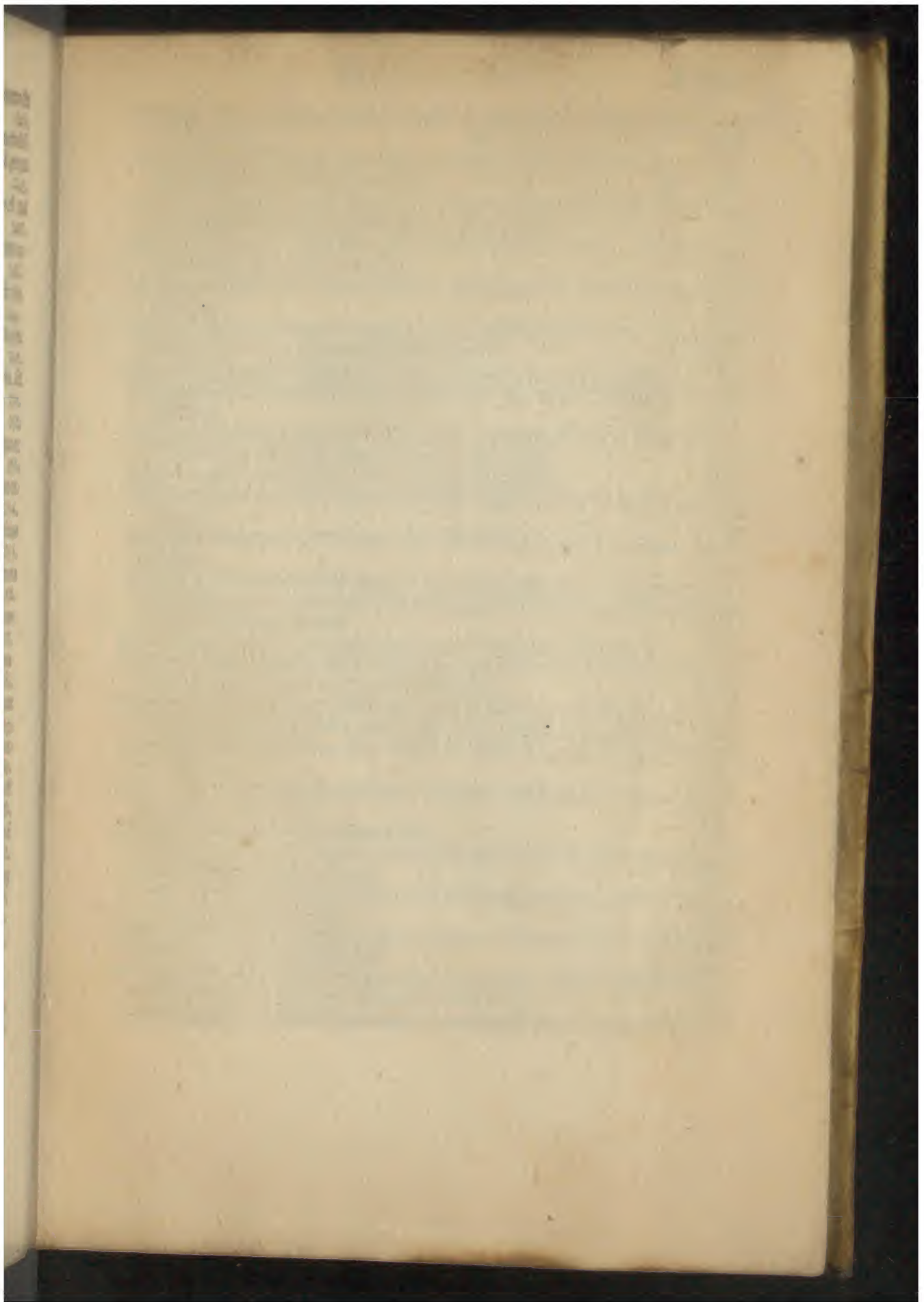
Canticorum Avicenne

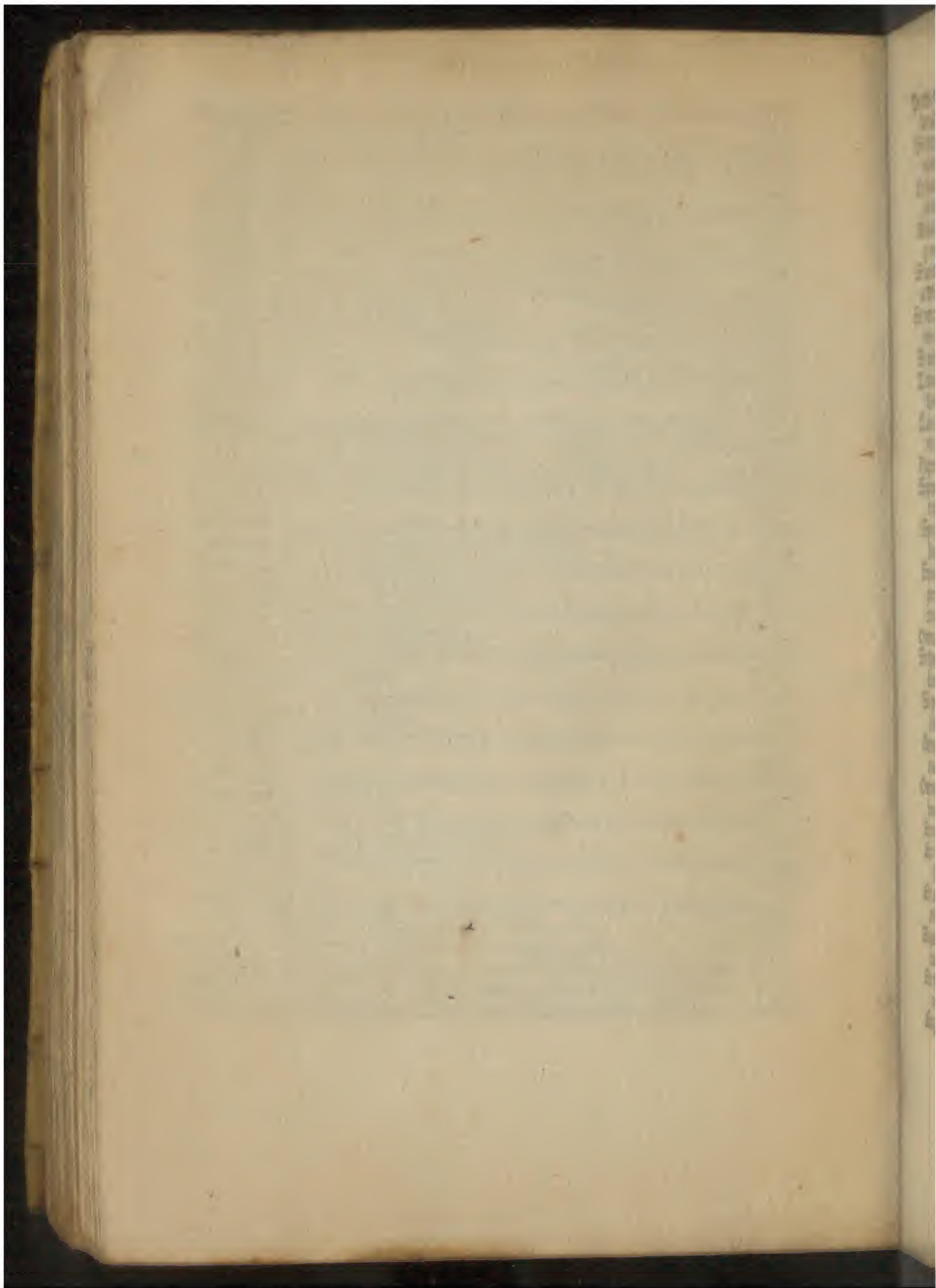
- ignis sicut in ceteris. 213.
- Quedam accidentia reperiuntur in operationibus et quedam in quibusdam corporis contingentibus: et quedam in egredientibus ab eodem puta in fecibus: egressu. scilicet sanguinis sudore et urina. 214.
- Egressus naturalis operationis a dispositione sua est triplex. scilicet ipsius debilitas: ipsius ablatio: et ipsius imutatio seu corruptio: quod in quolibet modo est etiam manifestum. 215.
- Debitas enim operationis visus est cum aliquis debilitate videtur: et ipsius ablatio cum omnino visus prohibetur vel aufertur: et ipsius corruptio et inconueniens imutatio cum imaginatur se videre que non videtur. 216.
- Exempla accidentium proportionabilia reperiuntur in accidentibus contingentibus alijs operationibus. 217.
- Sensus visus attingit et percipit interdum aliquod ex accidentibus qualitatibus corporis contingentibus circumscriptionem et tumorem visu perceptibiles. Et interdum attingit et percipit auribus aliquid ex eisdem sicut sonum ventris in hydropo. Percipit et ex eis aliquid sensus odoratus quemadmodum fetorem contingit in ulceribus putridis et corruptis. Ex eis etiam est quod suo sapore percipit et sic attingit cum acido vel acetositas in ore percipit. Tactum etiam quod ex eis cognoscitur: scilicet in tactu cognoscitur cuncta durities. 218.
- Super accidentia ab egredientibus a corpore sumpta excitantur sicut idem quilibet sensus. 219.
- Sicut in urina si rubra sit vel nigra. Et sputo si fuerit vel sanguis vel sicut butyrum: et in eo quod quidem ratione dissolutionis vel resolutionis egreditur sicut contingit ventositate sternutatione oscitatione. In vomitu etiam reperitur interdum acetositas amaritudo vel stipticitas: et cum urina fuerit fetida significat quidem super vesice ulcera: et si in sudore sentitur si frigidus fuerit vel calidus tenuis vel viscosus. 220.
- Et quedam accidentia sunt patientium passiones et apud nos signa et demonstrationes. Et postquam feci memoratorem de his quasi transitorie et in generali: faciam nunc memoratorem de eisdem in speciali. 221.
- Omne signum sicut dictum est memoratiuum aut presentis indicationis vel futuri pronosticum. Est tamen visum non necessarium nobis quod referimus ex eo quod preterit sicut humiditas terminati sudoris. 222.
- Omne illud quod significat super illud quod iam existit neque non etiam quod significat super illud quod speramus est quidem multum necessarium: cura enim perveniens sit a nobis cum auxilio huius rei. 223.
- Ex his quidem signis sunt quedam generalia: et quedam specialia: et particularia alicui ex membris de quibus quidem specialius faciam memoratorem: neque in arte seu parte artis curative. 224.
- Omne signum generale sumitur a membris principalitatem et dominium habentibus: puta ab epate cerebro et corde: hec enim sunt veritatem dicuntur principalia. 225.
- Et cum est recte formationis seu imaginationis et rationationis seu cogitationis sane memorie et recordationis. 226.

- Motus etiam et sensus laudabilis significat super capitis sanitatem: et
nocumenta eius contingentia denotant proculdubio quod morbi exi-
stant in cerebro. 227.
- Cum cor incedit recte in passione sua: tunc eius dispositio est pacifica et
tranquilla. 228.
- Nequaquam fuerunt genera pulsus in numero denario posita nisi ab ore sa-
pientis. Quorum quidem primus ab estimatione dilatationis est as-
sumptus: ipse enim significat super dominium et fortitudinem vir-
tutis et ipsius equalitatem. 229.
- Magnus autem est cuius dimensiones eminent et descendunt: et signifi-
cant super fortitudinem secundum suam estimationem. 230.
- Parvus pulsus est contrarius in virtute: et est pulsus longus et brevis. 231.
- Ex eo strictus et latus necnon etiam eminens et profundus. 232.
- Genus eius relatum temperiei motus est varius et diversus. Ex quo est
pulsus velox magne lactantis: et significat quidem super vim et calo-
rem. Ex eo etiam pulsus est tardus dominans congelationis unde si-
gnificat super debilitatem cum frigiditate. 233.
- Genus sumptum ab estimatione temporis quietis videtur in suas
species. scilicet in frequentem spissum et sine quiete significantes super de-
bilitatem virtutis et caloris. Et in tardum sibi contrarium qui super la-
xitatem et frigiditatem attestatur. 234.
- Genus sumptum a dispositione virtutis videtur in sortem pulsantes
et magnus et in sibi contrarium debilem: cuius pulsatio profunda est
et exilis. 235.
- Ex genere sumpto a corpore vene per tactum pulsus durus qui attesta-
tur super siccitatem. Et ex eo est qui tactu mollis et humidus reperit
significans super sui corporis mollietatem. 236.
- Genus sumptum a prima qualitate corporis vene significat recte super proportionem
scilicet frigidus super frigidam: et calidus super contrariam. 237.
- Genus sumptum ab eo quod replet vena declarat dispositionem et esse humo-
rum eius. Plenus enim super humorum abundantiam. Et vacuus super
ipsorum diminutionem habet attestari. 238.
- Genus sumptum ex morionibus et quietibus pulsus detegit quidem ad
sensum species eorum. Est autem ex eo species iusti ponderis: et conue-
niens pulsibus etatum temporum anni et regionis. Ex eo etiam est egre-
diens a debito consueto. 239.
- Ex eo etiam est sine pondere contrarius ei quem premissi sine pondere. 240.
- Aliud genus eius sumitur ab equalitate uniformitate aut diversitate et
inequalitate ipsius. 241.
- Qui recte incedit uniformiter et ordinate dicitur virtus siue equalis. Qui vero
claudicat et deuat in hoc inequalis dicitur et diversus. 242.
- In diversitate generis sumpti in numero percussionum arterie sunt
differentie. 243.
- Differens pluribus percussionibus videtur in duas species. 244.

Canticoꝝ Auicenne

- Inequalitate et diuersitatibus ordinatum: et ordine carentem quem scilicet anima percipere nequit. 245.
- Dominus huius ordinis dicitur reuersiuus: et est sicut dictum nostrum ille qui postquam nunc sic percussit et reuertitur consequenter ad percutiendum sicut prius. 246.
- Ex eo etiam est cuius regressus minime sunt uniformes: et talis est qui cauda soricis appellatur. 247.
- Et etiam ex eo qui differens seu diuersus in vnaquaque percussione reperitur cum mensura quattuor digitorum capitis. 248.
- Ex his quidem est pulsus intercessus et dominus conuentionis. Ex his etiam est altus humilis et depressus. 249.
- Ex his etiam sunt in cuius percussione duo sunt ictus: et ex eis etiam in quo sunt plures. 250.
- Est etiam ex eis vermicularis. Et ferrinus. Similiter formicularis. Et undosus. 251.
- Ex his et est ille qui tremulus dicitur ex quo est significans super ethica. 252.
- Omnis quidem pulsus continet duas species: est etiam vna equalis que ex ambabus contrariis descendit seu reponit in gradu. 253.
- Inter species vero generalis diuersitas non est equalis et media in diuersitate. 254.
- Ex pulsu temperati corporis cognosces pulsum cuiuslibet: donec scias ex eo cuius lateri equalis aut inequalis efficiat. 255.
- Omnis pulsus egrediens a dispositione conuenienti dicitur comparari ad egressum complexionis eius. 256.
- Scito esse varias species pulsuum in diuersis etatibus quattuor annorum temporibus et diuersis regionibus. 257.
- Et etiam in diuersis complexionibus hominum et habitudinibus masculis et mulieribus. 258.
- Pulsus velocitas cum magnitudine est in calido. Sicut etiam et in etate iuuentutis: et in masculo. 259.
- Talis autem est in regione et habitatione meridionali: macro: in preterita: et estate. 260.
- In frigido enim est pulsus paruitas et tarditas: et consimilis quidem est in senibus et autumno. 261.
- Consimilis quidem est in mulieribus: et in pingui carnem laxam habentibus. Talis etiam est in septentrionali. 262.
- Cuiuslibet sicci quidem pulsus est durus: et cuiuslibet humidus est quidem pulsus mollis. 263.
- Pulsus cuiuslibet habentis complexionem equalem et temperatam similatur quidem pulsui perfecto ipsius veris. 264.
- Quartum clima sequitur complexionem predictam. 265.
- Pulsus infantis frequens est mollis. Pulsus autem senis est tardus et durus. 266.
- Pulsus cuiuslibet corporis multum humoris ferentis est valde plenus. 267.
- Omne corpus vacuum a materia habet pulsus illaudabilem et vacuum. 268.

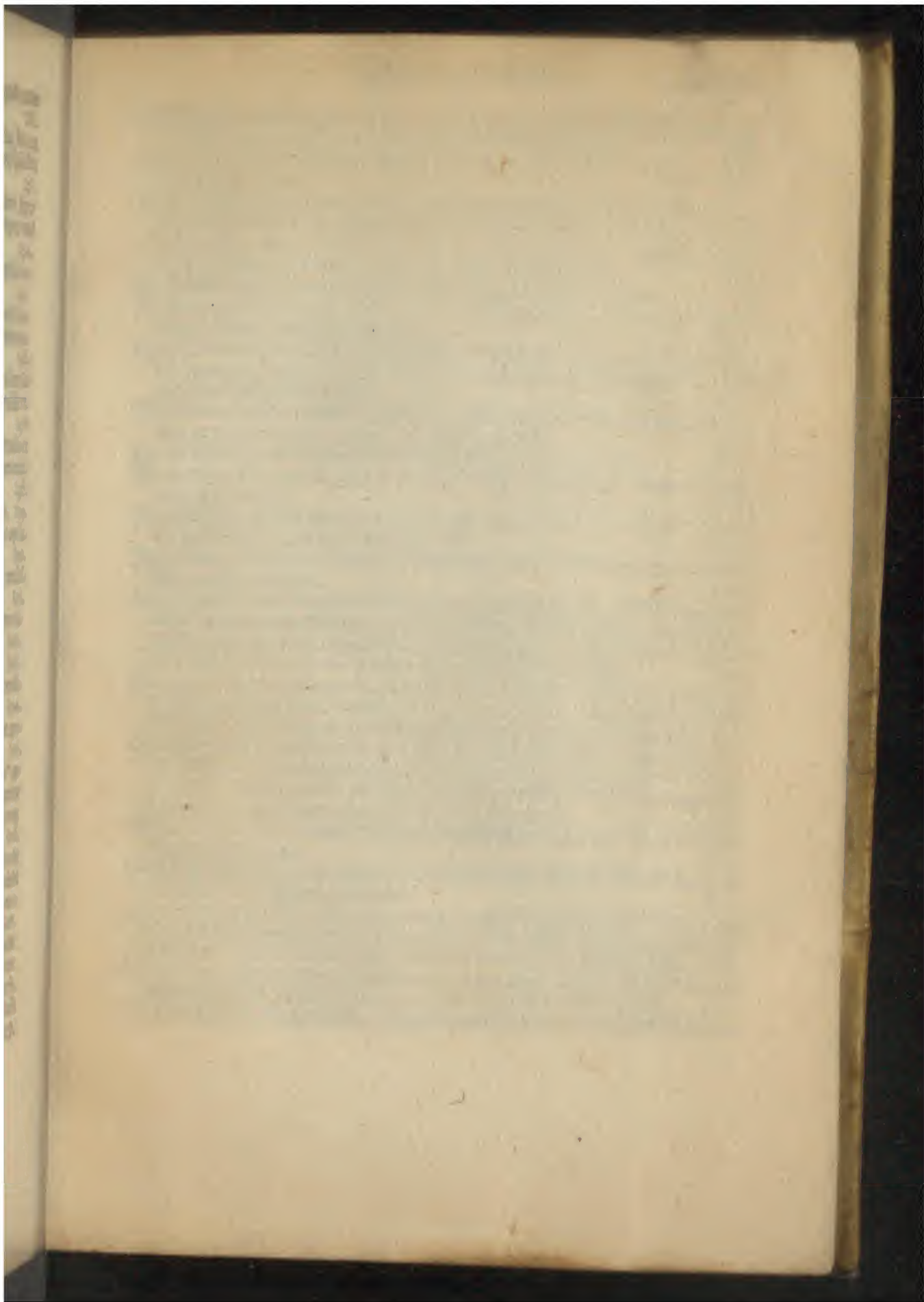

- Pectus et pulmo sunt organa anime: que si quidem sana fuerint vite con-
servabuntur. 269.
- Si operationes eorum declinant ad aliquam maliciam: cor si quidem
ignescit ex sui inflammatione. 270.
- Et sputum quidem habet significare super accidentia pectoris contingen-
tia in quacumque egritudine eidem contingente. 271.
- Ablatio sputi procul dubio super principium attestatur. significat enim
quod materia in nullo est digesta. 272.
- Si autem fuerit parvum et tenue: habebit super digestionem debilem
attestari. 273.
- Si vero fuerit medium et equale: in hoc quidem significatur quod morbus
iam ad medium augmentum pervenerit. 274.
- Si autem fuerit multum spissum: tunc procul dubio est morbus in statu. 275.
- Tenuitas etiam sputi significat quod humor faciens morbum levis sit et
subtilis. 276.
- Tale etiam significat quod morbus sit velocis et citae digestionis. Si vero fue-
rit grossus significabit supra contrarium et tardum. 277.
- Nigredo sputi significat super violentiam visionis. 278.
- Sputum vero viridis coloris significat super coleram citrinam et por-
rinam. 279.
- Sputum habens citrinitatem claram significat super coleram vitellam
linam. 280.
- Sputum album significat super humorem flegmaticum: et rubeum su-
per sanguinem: et sputum cuiusque fetidum est procul dubio putrefac-
tionis significativum. 281.
- Omne sputum sine fetore significat quod in eis nulla sit putrefactio. 282.
- Si sputi figura rotunda sit: et cum hoc patiens febrem patiat: hoc erit qui-
dem quod in diafragmate eius sit apostema. 283.
- Si patiens non cessaverit tussire: iam quod incidit in praeputium. Sputum autem egre-
dies sine tussi et difficultate significat super perfectam digestionem. 284.
- Generatio istius humorum est in epate ex cuius augmento augetur hu-
mor in corpore. 285.
- Omne membrum ratione ipsius augetur: est nihilominus in ipso mem-
bro propria operatio. 286.
- Ex vapore autem ipsius fit spiritus. 287.
- Ex reliquo corpore seu humore eius sano fit corpus sanum. est autem humor
sanus cum epas sanum fuerit. 288.
- Et aque quidem devehunt cibum ad ipsum: miscenturque cuilibet humo-
ri super eum dominantem. 289.
- Aque etiam mittunt ab ipso epate ad eius colatoria: et ipse nihilominus
cum humoribus commiscetur. 290.
- Et ipsa quod aqua fert secum colores eorum: necnon etiam omne illud quod est ne-
cessarium in declinatione et significatione eius. 291.
- Et procul dubio quicquid duximus est manifestum super culus veritatem

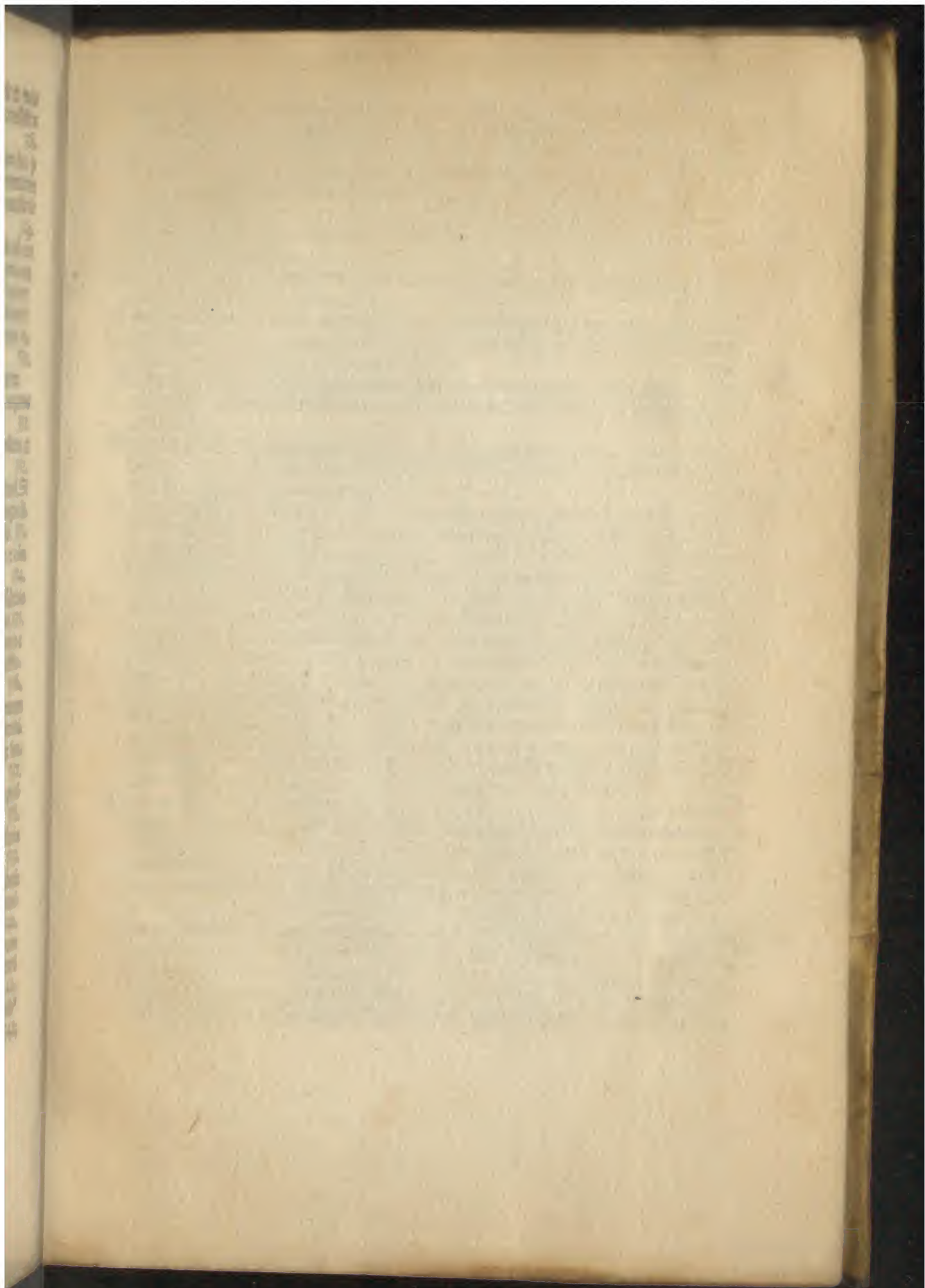
Lanticor̃ Aluicenne

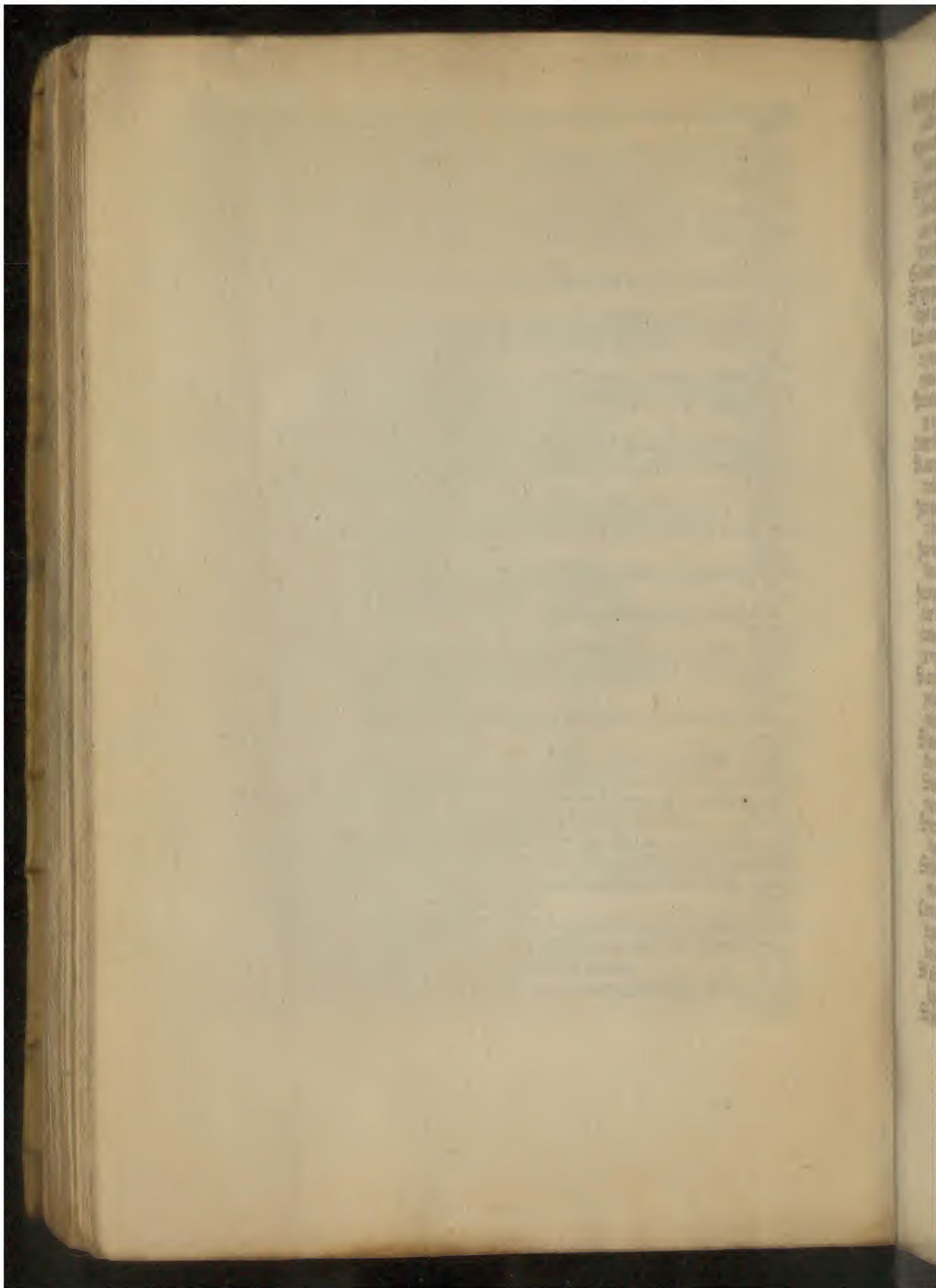
- sensus etiam attestatur. Sunt enī apud nos ex vrina significantes
qualis sit processus patientis. 292.
- Albus color vrine est ex signis super multitudinē cibi et potus seu nau
seatusque satietatē significantibus: aut sup diuini frigoris vel hūidita
tis flegmaticae: aut sup fluxū vrine vel opilationis epatis. 293.
- Cum autem vrina videtur modicum citrina significat quidem super
paruitatem colere. Sed cum est in colore ignea significat super mul
titudinem colere. 294.
- Et color quidem clarus sub rubeo ponitur: in eo tamen est amplior co
lera rubea. 295.
- Valde autem rubeus erit color eius a natura sanguinis: nisi tamē fue
rit talis ex assumptione croci aut applicatione alicuius contingen
tis: neque ex colica. 296.
- Si autem videatur nigra: postquē visa fuerit fusca significabit quidem su
per sortem algorem. Si vero talis appareat postquē precessit valde ru
bea significabit super sortem humoris visionem. 297.
- Judica autem super morbum ex colore vrine: nisi tamen fuerit talis ex
cibo ipsam tingente puta oleribus cassia fistula et omni re eam breui
ter tingente sicut almuri et similibus. 298.
- Tenuitas quod substantie in vrinis significat super puritatem digestis. 299.
- Et procul dubio efficitur vrina tenuis per corruptionem cibi et opila
tionem epatis et apostema. 300.
- Urine autem grossities significat super digestionem: aut super multi
tudinem humoris flegmatici in corpore existentis. 301.
- Cum hypostasie videbitur alba in colore significabit quidem super sa
lutem infirmorum. 302.
- Si aut color ei⁹ appareat citrinus hoc erit ex acume colere rubee. 303.
- Si vero appareat velut sanguis significabit procul dubio super mali
tiam digestionis ipsius sanguinis. 304.
- Et si talis dispositio ipsius prolongetur neque varietur: erit ex epate apo
stema. 305.
- Et si fuerit nigra post interam rubedinē et petra fundū postquē pri⁹ ap
paruerit in alto significat quod quā tam puenit patiens ad hoc quod anima
separet ab eo et potissime cū casu vtriusque neque est spes de eo aliq: neque
potest ei quicquid proficere cū sit mors propinqua ex violentia vitiis. 306.
- Et si appareat nigra post eius fuscedinem breiter quod morbi materia sit
acuta: et potissime si cum tali fuscedine assit aliquod signum laudabi
le: et radix morbi fuerit ex melancholia: significabit quidem super mor
bi consumptionem: et hoc fin plurimum. 307.
- Si appareat nubes supernatans in superiori parte vasis significabit
super cruditatem: id est sit in ea aliquid digestionis que ex ventositate
comiscante se ei impeditur et inde sursum eleuatur. 308.
- Et scito quod si videatur pendere in medio quod parua ventositas est in tali
hypostasi. 309.

Lanticoꝝ Avicenne

- port: aut in corpore erit frigiditas mala: aut hoc contingit ex mala
 alia dispositione corporis: vel ex cibo qui soluit ventrem & molliciat
 per naturam suam. 328.
- S**i differatur & tardetur egressus secum post cibum sumptum: hoc q̄
 dem contingit ex difficultate digestionis ipsarum: aut diminutione
 & debilitate expulsiue: aut forti frigiditate: aut ex ventrem necessario
 constringentibus. 329.
- S**i autē citius debito egrediantur: hoc quidem erit ratione cibi nō con
 stricti: sed potius per naturam suam mollicantis & soluentis: aut
 ratione humorum & humiditatum ad eas fortiter impulsorum: vel ratione
 meatuum sugentium & attrahentium: aut relatione nocuentorum in intesti
 nis contingentium utpote apostematis in al. vlcera corruptionis di
 gestionis & aliarum specierum morborum eisdem contingentium. 330.
- S**i egrediantur cum sono significant super magnam ventositatem.
Si vero fuerint mixte saniet significant super apostema in organis
 cibi existentia. 331.
- S**ed si appareat sanguis cum eis significabit quidem super vlcera et
 tenasmonem. 332.
- S**i autē sunt multum fetide significant super magnam corruptionem. **S**i
 vero velut oleum supernatatis significant super liq̄factiones pinguedi
 nis corporis. Et erunt pculdubio odoris acetosi ex humore acetoso. 333.
- S**udor multus in morbis humidis factus q̄dē est ex accitibus vini & nam
 ipsorum referentibus: neq̄ est sicut ille ex quo fit inuamētum. 334.
- S**uperfluous autē in ultimo cum casu virtutis patiens ptingit pculdubio
 ex labore & debilitate virtutis & nature: vñ mors est in p̄p̄inquo. 335.
- S**ed parvus sudor in morbis super opilationem & clausiōem cutis &
 grossilem humoris & debilitatem expulsiue & paruitatem digestio
 nis & ventris mollilem & fluxum. 336.
- S**i appareat sudor valde albus in morbis significabit super humorem
 flegmaticum. **S**i vero sit citrinus significabit super coleram citrinam.
 Et si niger super melancoliam. **S**i autē sit rubeus erit morbus ex san
 guine. Et similiter prebet nobis signa suo sapore. 337.
- S**udor subtilis contingit ex subtilitate humorum. Et grossus ex gros
 sitie eorūdem. 338.
- S**i autē fuerit vniuersalis in toto corpore est bonus. **S**ed si sit p̄cularis
 & sp̄ialis in vno loco est malus & illaudabilis. 339.
- Q**ui etiā contingit tempore suo vna cum circuitibus & paroxysmis febrium:
 aut in die critica: est quidem bonus & laudabilis. **C**ontrarij autē boni
 tas longinqua est & remota. 340.
- P**ronosticatio diuiditur in referentē: & significantem morbum futurum
 generari in sano: & in significantem quod debet contingere patienti
 in morbo suo. 341.
- S**igna autē referentia super egritudinē futurā sumuntur ex accidentibus
 significantibus super repletionē vel emiōē cerebri aut residui corporis. 342.

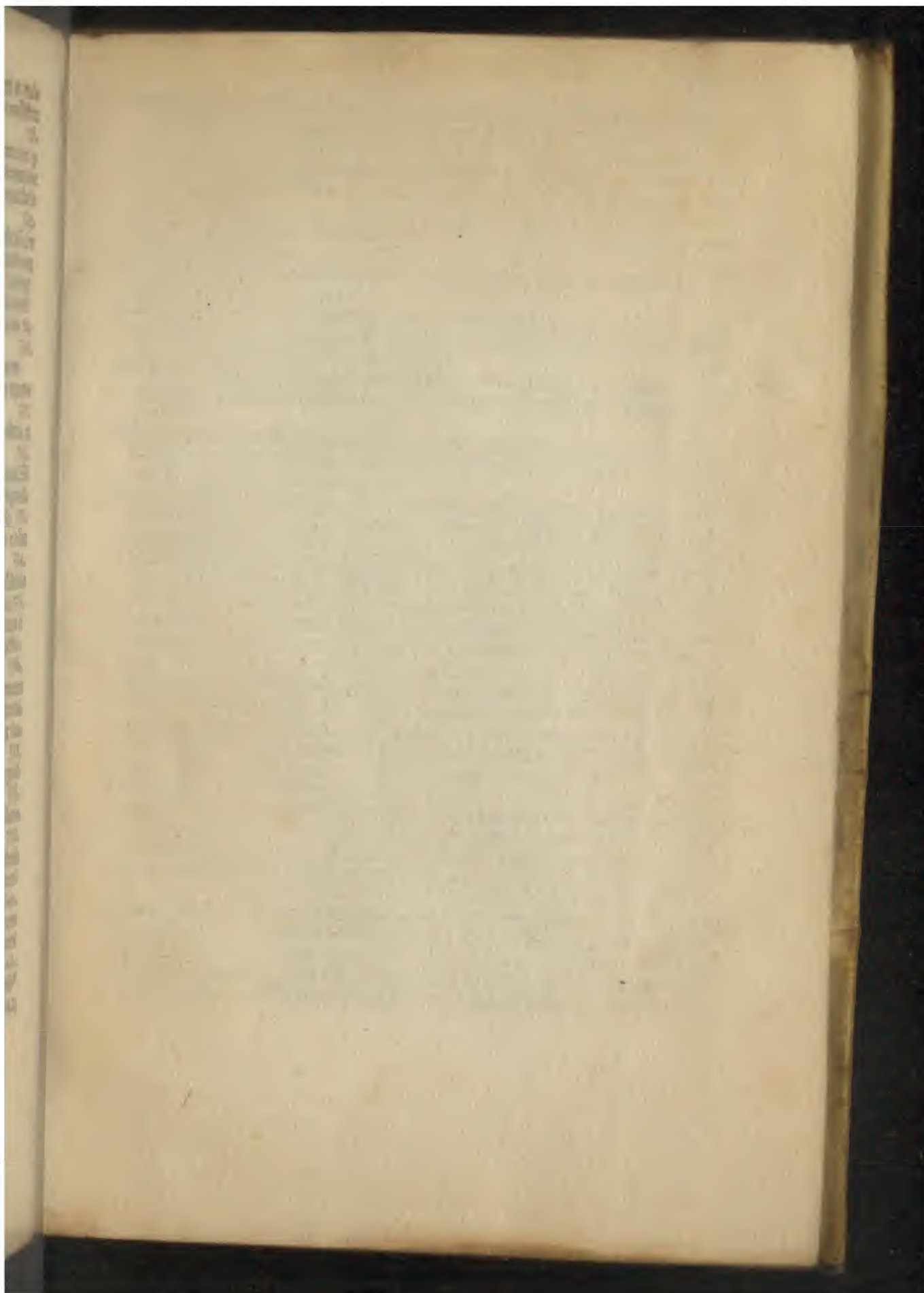

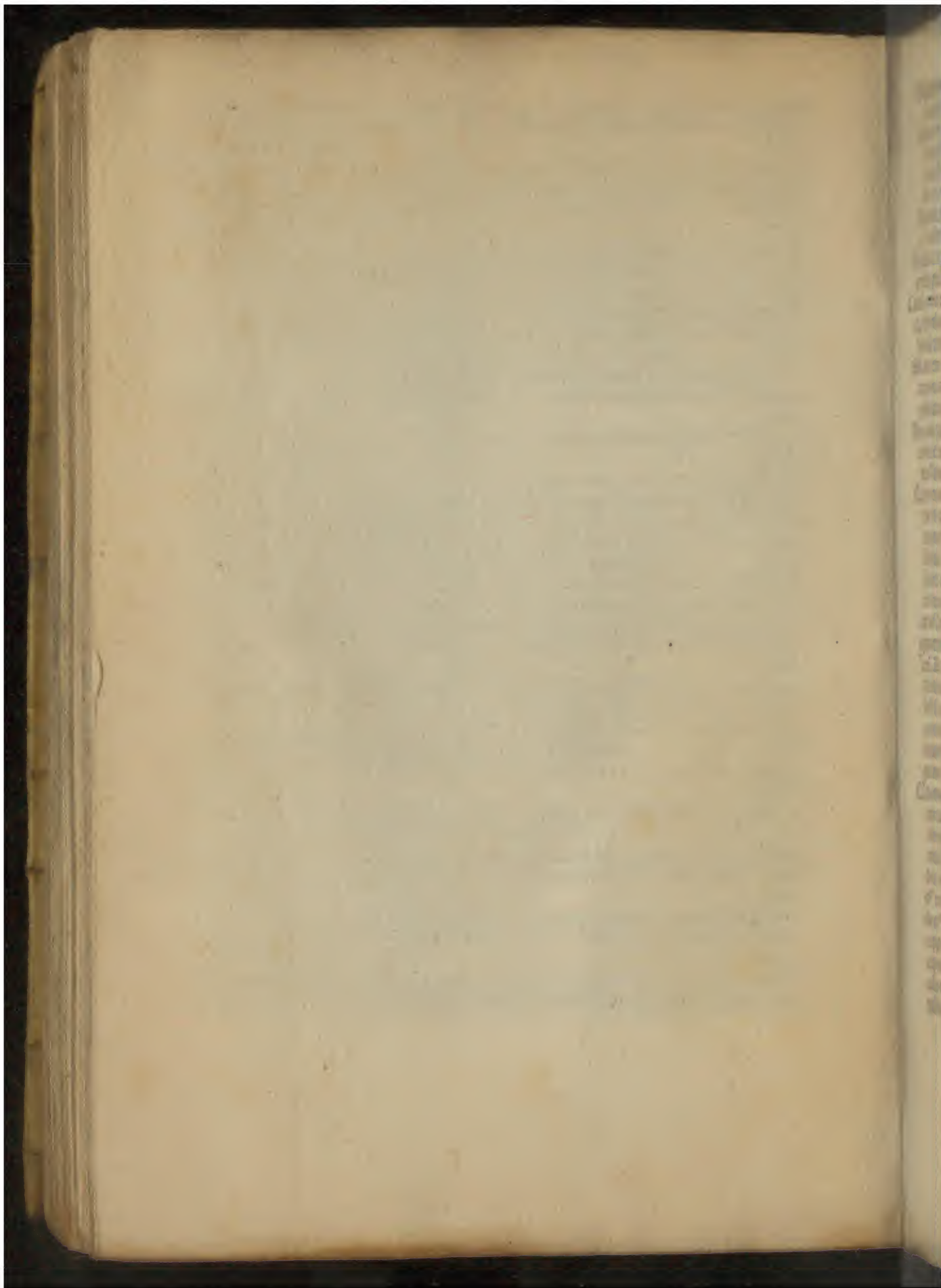

- Et scito qd si pteente citrina fuerit alba lenis & plucta inferlus depressa
& talis ptnuo appareat: qd digestio morbi sit ppleta. 310.
- Cum autem apparet hypostasis non continuata significat super debi-
lratem virtutis. 311.
- Si vero fuerint contenta in ea similia fragmentis ordei: significabit qd
dem super rasuras venar. Sed si assimiletur surfuri & sine fetore: signi-
cabit super vlcera vesice. Si autem similetur squamis metallo: signi-
ficabit super vitionem & laminat ionem cotinentem. 312.
- Si sanies appeat in vase significabit sup aperitione apatis. 313.
- Si vero prolongetur egressus eius cum sanguine corrupto significabit
super apostema flegmonicum. 314.
- Cum autem hypostasis perit fundum & spermati similatur est quidem
ex humore grosso & crudo. Et si cum eadem sit arena mixta scita illu-
culus est esse calculosum. 315.
- Puulatio quidem fetoris contingit ex puuatione coctionis & digestiois
aut ex indigestione ratione cibi indigestibilis. 316.
- Omne illud qd est vltimati fetoris est vltimare corruptiois. 317.
- Si autem odor eius sit extraneus horribilis scito illum culus est pati
morbum vesice. 318.
- Jam quidem retuli genera vrine simplicia. Ex dictis meis poterit quis
vis in iudicijs compositorum ex eis. 319.
- Interdum attestantur feces super stomachum & interdum super inte-
stina: & ipsum epar. 320.
- Feces quidem inuuntur rone magne trasmutationis alimeti cu puer-
ritur in mebris: nisi illius cuius expulsiva fuerit debilis & attractiva
fortis: ratione alscuius nocumeti contingentis. Et hoc quide significat
cat repletionem corporis patientis ex malis humoribus. 321.
- Si autem fuerint magne in quantitate: erit quidem signus qd cibus no
prebeat augmentum corpori: aut qd attractiva sit in eo debilis et de-
minuta & expulsiva fortis ratione alscuius morbi vel nocumeti. 322.
- Si autem feces fuerint albe erit opilatio vel sclerosi in meatibus ki-
stis sellis & icteritis quidez ex significantibus super hoc sensibilliter.
Sub hoc etiam genere est vrine citrinitas: nisi cu corp^o humore fleg-
matico vel mala complexione frigida inficiatur. 323.
- Si vero appareant rubee vel ignite significant super excessum & domi-
nium colere rubee. 324.
- Sed si similentur porro aut vridi eris in colore significant quidem
morbum & malitiam magnam. 325.
- Cum aut apparebunt nigre in colore: hoc quidem contngit ex forti & an-
tiqua frigiditate corporis culus sunt. Et si tales appareant in mor-
bo acuto significant super mortem futuram in propinquo. 326.
- Si aut feces fuerint dure significant super fortitudinem attractivae: aut
super calorem vientes: vel super cibum sripticu & constrictiuu. 327.
- Si vero fuerint feces molles & liquide non erit fortis attractiva in cor-

Lanticoꝝ Avicenne

- port: aut in corpore erit frigiditas mala: aut hoc contingit ex mala
 alia dispositione corporis: vel ex cibo qui soluit ventrem et mollescit
 per naturam suam. 328.
- S**i differatur et tardetur egressus secum post cibum sumptum: hoc quod
 dem contingit ex difficultate digestionis ipsarum: aut diminutione
 et debilitate expulsiue: aut forti frigiditate: aut ex ventrem necessario
 constringentibus. 329.
- S**i autem citius debito egrediantur: hoc quidem erit ratione cibi non con
 strictius: sed potius per naturam suam mollescentis et soluentis: aut
 ratione humorum et humiditatum ad eas fortiter impulsorum: vel ratione
 meatuum fugentium et attrahentium: aut relatione nocuentorum in intesti
 nis contingentium utpote apostematis in al. vlcera corruptionis di
 gestionis et aliarum specierum morborum eisdem contingentium. 330.
- S**i egrediantur cum sono significabunt super magnam ventrositatem.
Si vero fuerint mixte saniet significabunt super apostema in organis
 cibi existentia. 331.
- S**ed si appareat sanguis cum eis significabit quidem super vlcera et
 tenasmonem. 332.
- S**i autem sunt multum fetide significabunt super magnam corruptionem. **S**i
 vero velut oleum supnatat eis significabunt super liqfactionem pinguedi
 nis corporis. Et erunt perculdubio odoris acetosi ex humore acetoso. 333.
- S**udor multus in morbis humidis factus quod est ex accitibus vini et nam
 ipsorum referentibus: neque est sicut ille ex quo fit suavitatem. 334.
- S**uperfluus autem in ultimo cum casu virtutis patientis contingit perculdubio
 ex labore et debilitate virtutis et nature: vnde morbus est in prope. 335.
- S**ed parvus sudor in morbis super opilationem et clausuram cutis et
 grossilem humoris et debilitatem expulsiue et paruitatem digestio
 nis et ventris mollescentem et fluxum. 336.
- S**i appareat sudor valde albus in morbis significabit super humorem
 flegmaticum. **S**i vero sit citrinus significabit super coleram citrinam.
 Et si niger super melancoliam. **S**i autem sit rubeus erit morbus ex san
 guine. Et similiter prebet nobis signa suo sapore. 337.
- S**udor subtilis contingit ex subtilitate humorum. Et grossus ex gros
 sitie eorundem. 338.
- S**i autem fuerit vniuersalis in toto corpore est bonus. **S**ed si sit particularis
 et sparsus in vno loco est malus et ilaudabilis. 339.
- Q**ui etiam contingit tempore suo vna cum circuitibus et paroxysmis febrium:
 aut in die critica: est quidem bonus et laudabilis. **C**ontrarium autem boni
 tas longinqua est et remota. 340.
- P**ronosticatio diuiditur in referentem et significantem morbum futurum
 generari in sano: et in significantem quod debet contingere patienti
 in morbo suo. 341.
- S**igna autem referentia super egritudinem futuram sumuntur ex accidentibus
 significantibus super repletionem vel emptionem cerebri aut residui corporis. 342.

Significat aut super repletionem ges: multitudine cibi: raritas balnei & exercitij: ex his namq; accidentib⁹ contingit repletio. 343.
 Genus repletionis diuiditur in repletionem penes virtutem anime: q^{uod} si fuerit respectu immutatiue & digestiue nequaquam erit appetitus comedendi laudabilis: eritq; egestio mollis & liquida: neq; erit digestio in vrina. 344.
 Significat aut super repletionem respectu virtutis motiue ex grauitate & lesione motus. 345.
 Si aut sit repletio respectu pulsatiue: erit q^{uod} dem patens debilitas & pigritia pulsationis eius. 346.
 Causa vero debilitatis animar^{um} seu potentiar^{um} est illud q^{uod} nequeunt pati ex chymis: nam pars ex eis ledit & grauat eas: non aut ideo q^{uia} membrorum continuitates ex eis repleantur. 347.
 Est autem alia repletio a predicta penes concavitates organorum scilicet cum non poterunt tollerare ex eo quod membrorum concavitates replebuntur. 348.
 Hoc aut gen^{us} contingit ex repletionem: aut sanguinis puri & mundi: aut colere: aut humoris flegmatici. Interdum aut anime sue potentie fortes sunt: nec grauant eas chymis. 349.
 Cum dominatur sanguis alijs humoribus assunt somnus & dolor capitis in excessu cum tumore & rubore venarum. Estq; possibile q^{uod} inde cogitationes mutentur cum grauitate capitis & debilitate & fatigatione sensuum. Reperit enim tactu calidus cum grauitate humor^{um} & scapularu^m & cu^m oscitatione. Et sunt interdum graua latera & hypochondria. Et manifestus fluxus sanguinis a naribus cum alicubi⁹. Et etiam venter est laxus: non tamen multum cum delectatione & suauitate vite. Et apparebunt somnia leticie & iocunda cum varietate & multitudine coloru^m. Accedet etiam pruritus in loco flobotomie cum rube dine oculi insolita & apostematib⁹ aut variolis aut pustulis corporis: & opinabif se comedere dulcia in somnis & videbif q^{uod} gustet dulcia: & si prius ea non comederit. Unde si hec accidentia sint in vere aut in principio iuuentutis nouelle significabunt q^{uod} dem nobis sup^{er} egritudines ex sanguine generandas: q^{uod} q^{uod} dem de facto p^{er}sequenter apparebunt. 350.
 Cum dominat colera citrina aut crocea apparet q^{uod} dem color cutis citrinus cu^m debilitate & casu appetitus cibi: & reperit ille in quo dominatur oris amaritudinem & mordicationem ex ipsa colera rubea in stomacho contingentem. Acciditq; ei ventris solio cu^m qua est colera rubea & insomnietas cu^m profunditate oculor^{um} & siccitas oris & lingue: & et^{iam} vrina est in colore valde citrina. Acciditq; ei syncopsis: & riget cutis ei^{us} cu^m permixtione & perturbatione. Acciditq; ei sitis post ieiunium: & apparent ei in somno conuersiones cu^m subtilitate pulsus & calore corporis. Sunt et ex his accidentib⁹ multa & frequens balneatio in aqua calida & sulfurea: & mor^{us} laboriosi q^{ui} sunt in regionib⁹ & villis septentrionalib⁹: & frequens & continu^{us} usus acutor^{um} & maxie si fiat tpe estiuo. 351.

Lanticoꝝ Auicenne

Si vero colera nigra in corpore domineſc erit quidam ſuſcus color cor-
 poris cū ſortis & iugi meditatione & cogitatione & appetitu cibi ſortis: &
 reperietur in ore ſapor acetofus. 352.
Eſt etiam cum malitia anime intuiſtus ſortis & affixus: & pulſus durus
 eſt & tardus. 353.
Et vrina q̄dem tenuis & cruda nec in digeſtione decoctio. 354.
Et cibis ſiccus aridus anxietas timor continuus & triſtitia. 355.
Aldeſ etiam q̄ interficiat in ſomnis: appareatq̄ in ſomno elus omnia
 eum exterrētia. 356.
Eſtas ſenū autūnus & habitatiōes meridiōales & corporis macies. 357.
Si oñeſ humor ſlegmaticus in corpore aggrauabiſ caput elus. Som-
 nus elus longus: & fatigabiſ iter agendo de ſacili: & erit elus appeti-
 tus debilis cum repletionē penes virtutem & turbationem ſeu per-
 mictionem & ſopita laxitate. 358.
Ex hīs etiam eſt fluxus ſaliue & ſputi & tumor vultus & color patientis
 albus. Et erit in pulſu elus occultatio & tarditas: & in vrina turbulē-
 tia & groſſities & cruditas. 359.
Nec ē in eo ſitis: niſi fuerit ſlegma ſaluſ: aut putrefacto affuerit. 360.
Ex hīs etiā accēſibus ſunt vſus oīum ciboz humidoꝝ & frigidozum: &
 etas ſenectutis: & tps hyemalis: & priuatio exercitiꝝ & balneꝝ: & excedēs
 q̄ntas cibiz habitatio hūida rōne fluminū: & apparitio marium in
 ſonit: & q̄rimonia ex incubo facta: & ipotētia digōntis chili. 361.
Cum autēz apparebunt tempore ſanitatē continuo accidenſia de ne-
 ceſſitate ſuper aduentum egritudinum ſignificantia: eſto ſollicitus
 in ablatione eorundem. 362.
Ex ſignis pronostiis eſt ſignificans mortem futuram: & ex eis eſt q̄ ſi-
 gnificat futuram ſanitatē ſeu euationem: & proprie ex hīs eſt ſcien-
 tia pronostiica. 363.
Ex ſcienſia iſtoꝝ vſdebit medicus & ſciet q̄ morſas retrahetq̄ inde ma-
 nus ſuas cura elus: ſicut ē vſdebit ex ſcienſia eorū dē q̄ euadere de-
 beat: & curari pro tanto notiſcabit et pnoſticabit illud. 364.
Priñcipiū huius ſcienſie eſt ſcienſia de tēpore morboꝝ & eo q̄ apparet
 in eis de diſpōne morboꝝ: & etiā ſcienſia de longitudine & breuitate &
 fortitudine & violentia debilitate ſeu tranquillitate egritudinū. Et ē
 de iudicio elus qd̄ oz generari ex crīſi in tēporibus morbi. 365.
In quolibet morbo ſunt diuſa tēpora. In quoz aliquo contingit mors
 & vita vel ſalus: & ſunt principiū augmentum ſtatus. In quolibet
 pōt mors contingere. In quarto aut qd̄ declinatio appellat nō con-
 tingit mors: niſi contingat error vnde cumq̄. 366.
Priñcipium autem eſt in quo contingit incrementum operatiōibus:
 & debilitas in negocijs aſueris. 367.
Et hoc qd̄ tēpore durat donec digeſſo appareat in hypoſtaſibus: ſpu-
 roſecibus: & vrina. Et poſt ipſum apparet & cognosceſ augmentū ex
 lōgitudine paroxiſmoz ſebū: & opatiōibus: & accēſibus. 368.
Status

